

ଜୀବ ଯୋଜନା କର

ଚିତ୍ରଭାଷା

ସୁଦୃଢ଼ ପ୍ରକାଶନୀ

କଟକ-୭୫୧୦୦୧

ବୀର ଯୋଦ୍ଧା କାରି

ଚିତ୍ରଭାଞ୍ଜ

ସୁନ୍ଦର ପ୍ରକାଶନୀ

ଭୁବନେଶ୍ୱର

ବୀର ଯୋଦ୍ଧା କବି

ଲେଖକ :

ଚିତ୍ରଭାଇ

ପ୍ରକାଶକ :

ସୁଦୃଢ଼ ପ୍ରକାଶନୀ
ଭୁବନେଶ୍ୱର, ଓଡ଼ିଶା

ଅକ୍ଷର ସଜ୍ଜା :

ଗୁଡ଼ୁଡୁ ଡି.ଟି.ପି. ଆର୍ଟ, ୬୨୬/ଏଫ୍,
ସିଡ଼ିଏ, କଟକ- ୧୪

ମୁଦ୍ରଣ :

ଶୋଭନ ପ୍ରେସ୍, ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ବିହାର,
ଭୁବନେଶ୍ୱର

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ : ୨୦୦୭

ମୂଲ୍ୟ : ଟ ୮୦.୦୦

— ଆମ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ମାନଙ୍କରୁ ଶିକ୍ଷା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ଯେଉଁମାନେ ସଂସାର ଭିତରକୁ ଗଲେଣି, ସେମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ତ ଇତିମଧ୍ୟରେ କେତେହଜାର ହୋଇ ସାରିବଣି, ସେମାନଙ୍କୁ ଆମେ କାହିଁକି ପୁରାତନ ବୋଲି କହୁଛୁ କେକାଣି ? ସେମାନେ ସାମୁହିକ ଜୀବନର ନାନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ନାନା ଭୂମିକାରେ ସଚଳ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଆମର ଏଠାରୁ ପାଇଥିବା ଶିକ୍ଷା ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ବାସ୍ତବ ହୋଇ ରହିବ । ସେମାନେ ଯିଏ ଯେଉଁଠାରେ ଥିବେ, ସେଠାରେ କଣେ କଣେ ଯୋଦ୍ଧା ହିଁ ହେବେ । ନୂତନ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରକାଶିତ କରି ଆଣିବେ ।

ଏହି ବହିଟି ସେହି ଯୋଦ୍ଧାମାନଙ୍କ ହାତରେ । —

ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀମାନଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନା

ବୀର ଯୋଦ୍ଧା କରି ଗଡ଼ ଆତ୍ମମାନଙ୍କୁ, ଆମ୍ଭେମାନେ ତାହା ହିଁ ହେବାକୁ ଚାହୁଁ । ଅତୀତ ଆହୁରି ବଞ୍ଚି ରହିବାକୁ ଚାହେ । ତା' ବିରୋଧରେ ଆଗାମୀ ଭବିଷ୍ୟତର ମହାନ୍ ସଂଗ୍ରାମରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଯେପରି ସଫଳତା ହାସଲ କରିପାରୁ,— ଯଦ୍ୱାରା ନୂତନ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ଆମ୍ଭେମାନେ ସେସବୁକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଉଠୁ ।

— ମାଆ

Students' Prayer

Make of us the hero warriors we aspire to become.
May we fight successfully the great battle of the future that is to be born, against the past that seeks to endure; so that the new things may manifest and we may be ready to receive them.

— The Mother

PRIÈRE DES ÈLÈVES

Fais de nous les guerriers héroïques que nous aspirons à devenir, pour livrer avec succès la grande bataille de l'avenir qui doit naître, contre le passé qui veut durer; afin que les choses nouvelles puissent se manifester et qui nous soyons prêts à les recevoir.

— La Mere

(୧)

ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଭଲି ଭଲି, ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନା ମଧ୍ୟ ଭଲି ଭଲି । ପରିବାର ଭଲି ଭଲି, ପ୍ରେରଣା ଭଲି ଭଲି, ତେଣୁ ପ୍ରାର୍ଥନା ମଧ୍ୟ ଭଲି ଭଲି । ଆମେ ଏଭଳି ମଧ୍ୟ କହି ପାରିବା କି, ମତଲବ ଭଲି ଭଲି ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ପ୍ରାର୍ଥନା ବି ଭଲି ଭଲି । ଠାକୁରମାନେ ଯୁଗଯୁଗରୁ କେତେ ପ୍ରକାରର । ପୃଥିବୀଯାକ ବୁଲି ଆସିଥିବା ପଣ୍ଡିତମାନେ କହିଲ, ଏପରି କେଉଁଠି ସମାଜଟିଏ ଅଛି, ଯେଉଁଠାରେ କି ଲୋକେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁନାହାନ୍ତି ? ଏପରି କେଉଁଠାରେ ଗାଆଁଟିଏ ଅଛି ଯେଉଁଠାରେ ଦେଉଳ ନାହିଁ ଅଥବା ଦେବତା ନାହାନ୍ତି ? ହଁ, ଦେଉଳଗୁଡ଼ିକର ନାଆଁ ଅବଶ୍ୟ ଭଲି ଭଲି; କେଉଁଠି ମନ୍ଦିର, କେଉଁଠି ଗାର୍ଜା, କେଉଁଠି ଗୁରୁଦ୍ୱାରା ତ କେଉଁଠି ମସଜିଦ୍ । କେଉଁଠାରେ ଶିବମନ୍ଦିର ତ କେଉଁଠାରେ ବିଷ୍ଣୁମନ୍ଦିର ଏବଂ କେଉଁଠି କାଳୀ ତ ଆଉ କେଉଁଠି ଚଣ୍ଡୀ; ପୁଣି, କେଉଁଠାରେ ଦକ୍ଷିଣକାଳୀ ତ ଆଉ କେଉଁଠି ଉତ୍ତରକାଳୀ । ରେମୁଣାରେ ଗୋପୀନାଥ ଛାଉଁଟୋରା ତ ହୁଏତ ତୁମ ଗାଆଁରେ କି ଆମ ଗାଆଁରେ ତାଙ୍କ ନାଆଁ ତୋଟା ଗୋପୀନାଥ । ଏଇ ଦେଉଳଗୁଡ଼ିକ ଏବଂ ଦେବତାମାନଙ୍କ ପଛରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଉପନ୍ୟାସ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରାର୍ଥନା ସବୁଠାରେ ।

ଗଦ୍ୟରେ ପ୍ରାର୍ଥନା, ପଦ୍ୟରେ ପ୍ରାର୍ଥନା । ଓଡ଼ିଆରେ କିମ୍ବା ବଙ୍ଗଳାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ଏବଂ ସଂସ୍କୃତରେ ପ୍ରାର୍ଥନା । ବାହାରେ ଖୋଲା ପଡ଼ିଆରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ଓ ନିତାନ୍ତ ଗମ୍ଭୀରୀ ଗାଁରେ ପ୍ରାର୍ଥନା । ଆଖି ବୁଜି ପ୍ରାର୍ଥନା ଓ ଆଖିମାନଙ୍କୁ ଖୋଲା ରଖି ପ୍ରାର୍ଥନା । ଏକୁଟିଆଟି ବସି ପ୍ରାର୍ଥନା ବା ସମବେତ ପ୍ରାର୍ଥନା । ନୀରବ ଅଥବା ସରବ ପ୍ରାର୍ଥନା । ବିଶେଷ ଦିନମାନଙ୍କରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ତ ଦୈନିକ ପ୍ରାର୍ଥନା । ଏହି ଯାବତୀୟ ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ମଣିଷମାନେ ହିଁ ଭିଆଣ କରିଛନ୍ତି; ନିଜର ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ନେଇ ସେମାନେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଯେଉଁଭଳି କଳ୍ପନାନୁମାନମାନ କରିଛନ୍ତି; ସେମାନଙ୍କ ସକାଶେ ସେହି ଅନୁରୂପ ପ୍ରାର୍ଥନାଗୁଡ଼ିକୁ ଖଞ୍ଜି ଦେଇଛନ୍ତି । ଏଥିରେ ଭଗବାନମାନେ କେତେ କ'ଣ ଖୁସୀ ହେଉଥିବେ ବା ନହେଉଥିବେ କେଜାଣି, ମଣିଷମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ସର୍ବଦା ନାହିଁ ନଥିବା ଖୁସୀ ହୋଇଛନ୍ତି । ପ୍ରାର୍ଥନାରେ, ସେହି ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ଦେବତାମାନେ ଖୁସୀ ହୁଅନ୍ତି ବୋଲି ପୃଥିବୀଯାକର ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଏକ ବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରାୟ ସେହି ଗୋଟାପଣେ ମୂଳରୁ ହିଁ ରହିଆସିଛି । ଏବଂ, ମନୁଷ୍ୟର ଧର୍ମମାନେ ହିଁ ଏହି ବିଶ୍ୱାସଟିକୁ ତା' ଭିତରେ ଦୃଢ଼ କରି ହିଁ ରଖିଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଧର୍ମ ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଦୁର୍ଗତି ହେତୁ ଦୁଇ ଭାଗ କିମ୍ବା କେତେ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ

ହୋଇଯାଇଛି, ସେତେବେଳେ ଅଲଗା ଅଲଗା ନାମରେ ବହୁବିଧ ସଂପ୍ରଦାୟ କନ୍ଠଭାର କରିଛନ୍ତି । ସଂପ୍ରଦାୟ, ଅର୍ଥାତ୍ ଅଲଗା ଚିନ୍ତା, ଅଲଗା ପଦ୍ଧତି ଓ ଅଲଗା ଗୋଷ୍ଠୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ସଂସ୍କାର । ସଂସ୍କାର, ଅର୍ଥାତ୍ ବିଧିମାନେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂପ୍ରଦାୟର ସବା ମୂଳରେ ଅର୍ଥାତ୍ ସବାଉପରେ କଣେ କଣେ ଗୁରୁ । ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ଘରର ତିନି ଅଥବା ଚାରି ଭାଇ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଭିନ୍ନ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି ଏବଂ ଭାଇବଞ୍ଚାରୀର ସୁଚିନ୍ତିତ ଓ ସୁପରିଚିତ ବିଧିଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ଗୋଟିଏ ଘର ତିନି ଅଥବା ପାଞ୍ଚ ଭାଗ ହୋଇଯାଏ, ସେହି କଥାଟିକୁ ତ ତଥାପି ବେଶ୍ ବୁଝି ବି ହୁଏ । ଗାଆଁର କେତେକଟା ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବସି ସବୁଯାକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ କରିଦେଇ ଯାଆନ୍ତି । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ସମ୍ବତଃ କିଷ୍ତିତ୍ କେମିତି କେମିତି ଲାଗେ, କେତେଦିନ ପାଇଁ ବେଶ୍ ଲାଗେ । ମାତ୍ର ତା'ପରେ ସବୁ ଛିଡ଼ା ହୋଇଯାଏ ଓ ଏଇତି ହିଁ ଏହି ମାୟାସଂସାରର ନିୟମ ବୋଲି ସମସ୍ତେ ଆପଣାକୁ ସାବ୍ନା ଦେଇ ଘଟଣାଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନିଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ଧର୍ମ କାହିଁକି ପାଞ୍ଚଟା ବା ସାତଟା ସଂପ୍ରଦାୟରେ ବାଣ୍ଟି ହୋଇଯାଏ କେଜାଣି ? ନାହିଁ ନାହିଁ, ବାଣ୍ଟି ହୋଇ ଯାଏନାହିଁ, ବିଭାଜିତ ହୋଇଯାଏ ।

ଗୋଟାଏ ଧର୍ମ ଭିତରେ ଏକାବେଳେକେ ଅନେକ ମଥା ଗୁରୁ ହେବାକୁ ମନ କଲେ କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ ସେମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠନ୍ତି ଏବଂ ତା'ପରେ ହାଉଲେ ହାଉଲେ କେତେଟା ସଂପ୍ରଦାୟରେ ବିଭାଜିତ ହୋଇଯାଆନ୍ତି କି ? ଏବଂ, ବିଭାଜିତ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଆଦୌ କୌଣସି ଭଲ ଲୋକ ତାକି ବସାଇବାକୁ ପଡ଼େନାହିଁ । ପୁନଶ୍ଚ, ସେହି ଗୋଟିଏ ଧର୍ମର ଅନୁଗାମୀମାନେ ମଧ୍ୟ କେତେ କେତେ ପ୍ରାୟ ବିଧିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୂତରରେ ନିଜକୁ ଏତେ ବା ଏତେ ଅଲଗାପଟରେ ପରସ୍ପରଠାରୁ ନିଆରା କରି ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ସତେଅବା ସେହି ଅନୁସାରେ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଥାଆନ୍ତି ଯେ, ସତକୁ ସତ ଗୋଟିଏ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭଗବାନ୍ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ସମ୍ଭାଳି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ଓ ଏହି ଘଟଣା ପାଞ୍ଚଟା ଘରରେ ବିଭାଜିତ ହୋଇଯାଇ ବୋଲି ସବୁକ ସଙ୍କେତ ଦିଅନ୍ତି । କେତେ ସହକରେ ସବୁକିଛିର ସମାଧାନ ହୋଇଯାଏ । ନୂଆ ଉତ୍ସାହରେ ବିଭକ୍ତ ସଂପ୍ରଦାୟମାନେ ସତେଅବା ଆଗରୁ ହିଁ ସବୁକିଛି ସେହି ଅନୁସାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିଥିବା ଭଳି ସେହିମାନଙ୍କର ଚଉକାଟି ଉପରେ ବସିଥିବା ଭଗବାନଙ୍କୁ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ସତ୍ତା ଭଗବାନ ଓ ତେଣୁ ସବୁଯାକ ଭଗବାନ ବୋଲି ଆଦରି ନିଅନ୍ତି । ଏହି ଗୀତିରେ ପୃଥିବୀରେ କାଳର ପ୍ରବାହଟିରେ ପଡ଼ି ଅସୁମାରି ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ଏକତା ଅଧୀକାଞ୍ଛିମାନ ଉଠାଇ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଶାଖାମାର୍ଗ ଗୁଡ଼ିକ କିପରି ଯେ ମହାସନ୍ତର୍ପଣରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଧର୍ମକୁ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ସେକଥା ଚିନ୍ତା କରି ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଆକର୍ଷିତ ହେବାକୁ ହୋଇଥାଏ ।

ହଁ, ଯେତେ ମାର୍ଗ, ସେତେ ପ୍ରକାରର ଉପାସନା ଓ ସେହି ଅନୁସାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଖାସ୍ ଭାଷାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା, ଖାସ୍ ଖାସ୍ ପିସାରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥନା । ସମୟ ମୁତାବକ ପ୍ରକାର ପ୍ରକାରର ପ୍ରାର୍ଥନା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମ, ମାର୍ଗ ତଥା ସଂପ୍ରଦାୟର ବରାଦ ମୁତାବକ ବିବିଧ ପର୍ବ, ପର୍ବାଣି ଏବଂ କାହାଣୀମାନ ରହିଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି, ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ଭାବରେ ପବିତ୍ର ଦିନ । ତେଣୁ, ସେହିସବୁ ଅବସରରେ ବିଶେଷ ବିଶେଷ ପ୍ରାର୍ଥନା । ଏହି ସବୁକିଛି ଏପରି ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ଶିର ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ବହୁ ବହୁ ବର୍ଷରୁ ପାଳିତ ହୋଇ ଆସୁଛି ଯେ ଏହା ପଛରେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ କେତେ ମଥା ଯେ ଖରଟ୍ ହୋଇଛି, ସେକଥା ଭାବିଲେ ମଥା ଭିତରଟା ବହୁତ ସମୟରେ ସ୍ତବ୍ଧ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଥାଏ । ପୁନଶ୍ଚ, ଭଳି ଭଳି ଭାଷାରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ପ୍ରାର୍ଥନାଗୁଡ଼ିକ । ଆମ ଭାରତବର୍ଷରେ କେତେ କେତେ ପ୍ରାର୍ଥନାମନ୍ତ୍ର ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଛି । ଏବଂ, ଯେହେତୁ ପ୍ରାର୍ଥନାମାନେ ପବିତ୍ର, ତେଣୁ ପ୍ରାୟ ସେହି କାଳରୁ ହିଁ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାକୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ଖାସ୍ ଓ ତେଣୁ ପବିତ୍ର ଭାଷା ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି । ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସେହି ପବିତ୍ର ଭାଷାଟିକୁ ଆଦୌ ବୁଝୁ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ସେହି ଭାଷାରେ ହିଁ ସେହି ପ୍ରାର୍ଥନାଧାଡ଼ା ଗୁଡ଼ିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଆବୃତ୍ତି କରିବେ ବୋଲି ନିର୍ଦ୍ଦେଶମାନ ଦିଆଯାଇଛି । ଏପରି ଯେ କାହିଁକି ହୋଇଛି, ତା'ର କାରଣ ପଚାରିବାକୁ ହିଁ ଅନେକ ସମୟରେ ଏକ ଘୋର ଅଧର୍ମୋଦ୍ଧୃତ ଅପରାଧ ବୋଲି ବିବେଚନା ବି କରାଯାଇଛି । ପ୍ରାୟ ଅତେଇ ହଜାର ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧ ଯେତେବେଳେ ସଂସ୍କୃତ ବଦଳରେ ଲୋକମାନେ ନିଜ ଭିତରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ଭାଷାରେ ପୁସ୍ତକମାନ ଲେଖାଯାଉ, ଧର୍ମପ୍ରବଚନ କରାଯାଉ ଏବଂ ପ୍ରାର୍ଥନାଗୁଡ଼ିକ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉ ବୋଲି ଚଳଣିଟିଏ ଆରମ୍ଭ କଲେ, ସେତେବେଳେ ସଂସ୍କୃତ ପକ୍ଷର ପୁରାତନ ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ତାହାର ଡାକ୍ତା ବିରୋଧ କରିଥିଲେ ।

ଭାରତବର୍ଷରେ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାକୁ ଗାର୍ବୀଣ ଭାଷା ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ଅର୍ଥାତ୍, ତାହା ସ୍ୱର୍ଗରେ ଥିବା ଦେବତାମାନଙ୍କର ଭାଷା, ସୁରଲୋକର ଭାଷା । ଯେତେବେଳେ ଆମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଶ୍ରୀ କଗନ୍ନାଥ ଦାସ କ'ଣ ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ ଭାବି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଭାଗବତ ଲେଖିଲେ, ସେତେବେଳେ ସଂସ୍କୃତ ପଣ୍ଡିତମାନେ ତାହାର ପ୍ରତିବାଦ କରିଥିଲେ, ତାହାକୁ ସେମାନେ ବାସନ୍ଦ ମଧ୍ୟ କଲେ । ଏପରିକି, ଉନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଯେତେବେଳେ ପବିତ୍ର ବେଦ ଏବଂ ଆଉକିଛି ଅଧ୍ୟାତ୍ମଗ୍ରନ୍ଥର ବଙ୍ଗଳା ଅନୁବାଦ ହେଲା, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ସେପରି କରି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅପବିତ୍ର କରି ଦିଆଗଲା ବୋଲି ଆପଣ ମଧ୍ୟ ଉଠାଇଥିଲେ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଇଉରୋପରେ ଲାଟିନ୍ ଭାଷାକୁ ଏକ ଖାସ୍ ପବିତ୍ର ଭାଷା ବୋଲି ସେହି ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଗରୁ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇ ଆସୁଥିଲା । ଗାର୍ବୀର

ସକଳ ପ୍ରାର୍ଥନା ଲାଗିନ୍ ଭାଷାରେ ହେଉଥିଲା । ଏବେ ମଧ୍ୟ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମର ଗୋଟିଏ ପ୍ରମୁଖ ଶାଖା ରହିଛି, ଯାହାର ପ୍ରାର୍ଥନାଦି ସକଳ ଉପଚାରରେ ଏକମାତ୍ର ଲାଗିନ୍ ଭାଷାକୁ ମାନ୍ୟତା ଦିଆଯାଉଛି । ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଶତାବ୍ଦୀ କର୍ମାନୀରେ କଣେ ଆର୍ଚ୍ଚବିଶେଷ ତେଣୁ ଯେତେବେଳେ କ'ଣ ଆଉପ୍ରକାରେ ଚିନ୍ତା କରି ନିଜ ଗୀର୍ଜାରେ କର୍ମାନ ଭାଷାର ପ୍ରଚଳନ କଲେ, ସେହି ଅପରାଧ ହେତୁ ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କୁ ସେହି ପଦରୁ ନିକାଲି ଦିଆ ଯାଇଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ, ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଶ୍ରୀ ମାର୍ଟିନ୍ ଲୁଥର ଯେତେବେଳେ ସେକାଳର ଧର୍ମସଂସ୍ଥାରେ ସଂସ୍କାର ଆଣି ଲୋକମାନେ ବୁଝି ପାରୁଥିବା କର୍ମାନ ଭାଷାରେ ବଇବେଲ୍ ଭାଷାନ୍ତବାଦ କରାଇଲେ ତଥା ଲାଗିନ୍ ଛାଡ଼ି କର୍ମାନ ଭାଷାରେ ଗୀର୍ଜାର ଧର୍ମୋପଦେଶ ଦିଆଇଲେ, ସେତେବେଳେ ପବିତ୍ର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱପକ୍ଷତା ତାହାର ବିରୋଧ ହିଁ କରିଥିଲା । ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାଷାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ଭଗବାନ ବୁଝିବେ ନଡ଼େଡ଼ ମାନ କରି ତେଣିକି ମୁହଁ ବୁଲାଇଦେବେ, ଏହି ବିଚିତ୍ର ଧାରଣାଟି ତଥାପି ଅନେକ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ସେହି ପୁରୁଣା ଖାପଡ଼ା ଭିତରେ ପକାଇ ରଖିଛି କାହିଁକି କେଜାଣି ? ଏହି ନିୟମଟା କ'ଣ ଭଗବାନ ଆପେ ତିଆରି କରିଛନ୍ତି ?

କାହାର କ'ଣ ସବୁ ଦରକାର ଥାଏ, ସେଇଗୁଡ଼ିକ ପାଇବା ସକାଶେ ପ୍ରାର୍ଥନା । ଠାକୁରମାନେ ଆମର ଯାବତୀୟ ଅଭାବ ପୂରଣ କରନ୍ତି, ସେଇଥିଲାଗି ଆମର ପ୍ରାର୍ଥନା । ଭଗବାନ ଆମକୁ ସର୍ବବିଧି ବିପଦରୁ ମୁକ୍ତ କରନ୍ତି, ଏବଂ ସେଇଥିଲାଗି ଆମପାଇଁ ସିଏ ସଙ୍କଟମୋଚନ । ସିଏ ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ, ତେଣୁ ଯେତେବେଳେ ଏବଂ ଯେତେ ଅଲଂଘ୍ୟ ବିପଦ ହେଉ ପଛକେ, ସେଇ ଭଗବାନ ମୁକୁଳାଇ ନେଇ ପାରନ୍ତି, ଏବଂ, ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ଗଜ ବିପଦରେ ପଡ଼ିବାରୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲା ଏବଂ ସେହି ପ୍ରାର୍ଥନା ଶୁଣି ଭଗବାନ ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ରକୁ ପ୍ରେରଣ କଲେ ଏବଂ କୁମ୍ଭୀରକୁ ମାରିଦେଲେ । ତେବେଯାଇ ଗଜରାଜର ପ୍ରାଣରକ୍ଷା ହେଲା । ପୃଥିବୀର ସବୁ ଧର୍ମରେ ଏହିପରି ଶହ ଶହ କାହାଣୀ । ଏହିପରି ଚଳଣିଟାକୁ ଦେଖି ଦେଖି ହୁଏତ ବେଳେବେଳେ ଏପରି ବି ଅନୁମାନ କରିବାକୁ ମନ ହୁଏ ଯେ, କିଛି ମାଗିବାର ନଥିଲେ, ଏହି ପୃଥିବୀରେ କିଛି ନା କିଛି ବିପଦରେ ପଡ଼ୁନଥିଲେ ବହୁତ ମଣିଷ ହୁଏତ ପ୍ରାର୍ଥନା ହିଁ କରୁନଥାନ୍ତେ । ଏବଂ, ଯଦି ସେହିସବୁ ପ୍ରାର୍ଥନାର ଆବଶ୍ୟକତା ନଥାନ୍ତା, ତେବେ କଣେ ଭଗବାନଙ୍କ ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଏହି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଆଉ କାହିଁକି କେଉଁ ଆବଶ୍ୟକତା ଥାଆନ୍ତା ?

ଦଶହରା ସମୟରେ ପୂଜା ପାଉଥିବା ଦେବୀଙ୍କ ପାଖରେ ଦୀର୍ଘ ତିନିଦିନ କାଳ ଯେଉଁ ପୁରାଣଟିର ପାରାୟଣ କରାଯାଏ, ସେଥିରେ ଦେବୀଙ୍କର ମହିମା ଏବଂ ଅତୁଳ ଶକ୍ତି ବିଷୟରେ ଆଗ କେତେ ଆଖ୍ୟାନର ବର୍ଣ୍ଣନାମାନ କରାଯାଏ ଏବଂ ତା'ପରେ

ତାଙ୍କୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି କେତେ କ'ଣ ମଗା ଯାଇଥାଏ । କେତେ ନିଷ୍ଠା ସହିତ ସତେଅବା ଗୋଟିଏ ଖାସ୍ ବ୍ରତର ପାଳନ କରୁଥିବା କଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ବ କରି ସେହି ପୁରାଣଟିକୁ ପାଠ କରାଯାଏ । ଏବଂ, ତା'ପରେ ନାହିଁ ନଥିବା କ'ଣ ସବୁ ମଗାଯାଏ । ଧନ ମଗାଯାଏ, ରୂପ ମଗାଯାଏ, ଯଶଃ ମଗାଯାଏ,- ମୋ' ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କୁ ନିପାତ କରାଯାଉ ବୋଲି ଦେବୀଙ୍କ ପାଖରେ ନିବେଦନ ବି କରା ଯାଇଥାଏ । ଏବଂ, ଶେଷରେ, ମାଆ, ମୋତେ ତୁମେ ଗୋଟିଏ ରୂପବତୀ ପତ୍ନୀ ଦିଅ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । “ଭାର୍ଯ୍ୟାଂ ମନୋରମାଂ ଦେହି” ବୋଲି ଉଚ୍ଚାରଣ କରା ଯାଇଥାଏ । ଦେବୀ ହେଉଛନ୍ତି ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ସବୁଯାକ ଦୁଃଖକୁ ହରଣ କରିନେବାର ସମର୍ଥ ସବାବଡ଼ ଶକ୍ତି ।

ଏହି ମାଗିବାରେ, ନିଜପାଇଁ ଗଦା କରି ରଖିବାରେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର କେତେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଏବଂ କେତେ ଆଗ୍ରହ ! ଆଗ ତୁଳନାରେ ପୃଥିବୀରେ ଧନସମ୍ପତ୍ତି ଏବଂ ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନ ହକାରଗୁଣ ହେଲାଣି, ତଥାପି ଏହି ମଣିଷର ଜମା କରି ରଖିବାର କୃତ୍ତା କାହିଁକି ଆଦୌ କମୁନାହିଁ ତ । ଆଗେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବଢ଼ାଇବାର ନିଶାରେ ରାଜା ଓ ସମ୍ରାଟମାନେ ପୃଥିବୀ ଜୟ କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ, କେତେ ଧନସମ୍ପତ୍ତି ଲୁଟି ଆଣୁଥିଲେ ଏବଂ ନିଜର ପରାକ୍ରମପଣକୁ ବୁଝି କରୁଥିଲେ । ଏବଂ, ସବୁ ରାଜା ଓ ସବୁ ସମ୍ରାଟଙ୍କର କଣେ କଣେ ଇଚ୍ଛାଦେବତା ସବୁଠାରେ ରହିଥିଲେ । ରାଜା ରାଜ୍ୟ ବିଜୟରେ ବାହାରିବା ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆଗ ଯାଇ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିଲେ ଓ ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଏହି ଏଡ଼େବଡ଼ କାର୍ଯ୍ୟଟି ପଛରେ ସମର୍ଥନ ଏବଂ ଆଶୀର୍ବାଦ ରହିଛି ବୋଲି ସେତେବେଳେ ଯାଇ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭରସାଟିଏ ପାଉଥିଲେ । ଏବଂ, ଏଥିସହିତ ଆଉଗୋଟିଏ କଥା ମଧ୍ୟ ଭୁଲିଯିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ହେବନାହିଁ ଯେ ସେହି ରାଜ୍ୟଶାସକମାନେ ଅନ୍ୟକଣେ ରଜାଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କରି ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରୁ ଯେଉଁସବୁ ଧନସମ୍ପତ୍ତି ଲୁଟି ନେଇ ଆସୁଥିଲେ, ତାହାରିଦ୍ୱାରା ହିଁ ନିଜ ଇଚ୍ଛାଦେବତାଙ୍କର ପ୍ରୀତ୍ୟର୍ଥେ ଭବ୍ୟ ମନ୍ଦିରମାନ ନିର୍ମାଣ କରାଉଥିଲେ । ଅଧିକ ଆଲୋଚନା କଲେ ଆମକୁ ହୁଏତ ବହୁ ନିରାଟ ପ୍ରମାଣ ମଧ୍ୟ ମିଳିଯିବ ଯେ, ଆମ ପୃଥିବୀର ବହୁତ ବହୁତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମନ୍ଦିର ଉକ୍ତ ଲୁଟିଧନରୁ ହିଁ ତିଆରି ହୋଇଛନ୍ତି । ଆମ ଛାର ମନୁଷ୍ୟବୁଦ୍ଧିଟା ତ ତଥାପି କହିବ ଯେ, କୌଣସି ସତ ଦେବତା ଏପରି ଗୋଟିଏ ଘଟଣାରେ ଆଦୌ ପ୍ରସନ୍ନ ହେବେନାହିଁ,- ତେବେ ଆମେ ମଣିଷମାନେ ହିଁ କ'ଣ ଆପେ ସେହି ଅକାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରି ଦେବତାମାନଙ୍କର ନାମକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ନିଜେ କରିଥିବା ଅକାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକରୁ ନିଜକୁ ତଥାପି ନିର୍ଲିପ୍ତ ରହି ଥିବାପରି ଅନୁଭବ କରିପାରୁଛୁ କି ? ବିଚରା ଆମ ଭଗବାନମାନେ ତ ଆମରି ଦ୍ୱାରା ହିଁ ତିଆରି, ତେଣୁ ଏସବୁ କାଣିଥିଲେ

ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଏଗୁଡ଼ିକରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଆପତ୍ତି କରୁନାହାନ୍ତି ।

ଲୋଭୀ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ହିଁ ସତ୍‌ରାଜ୍‌ର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମାଗନ୍ତି;— ଲୋଭନାମକ ବହୁଭୁକ୍ତିର ସତକୁ ସତ କୌଣସି ପରିସୀମା ନଥାଏ । କିମ୍ବା କରିବାରେ, ଅନ୍ୟଠାରୁ ଅଧିକ ଦିଶିବାରେ ସେମାନଙ୍କର କେତେ ନା କେତେ ଆନନ୍ଦ । ଏବଂ, ସେମାନଙ୍କର ଭଗବାନମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଅନ୍ଧାରରେ ଖୁବ୍ ବିଚକ୍ଷଣ ପ୍ରକାରେ ତିଆରି ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ଉତ୍ସାହ ଦିଅନ୍ତି । ଏବେ ତ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ମଧ୍ୟ ମହାଲୋଭୀ ହୋଇ ବାହାରିଲେଣି । ନ୍ୟାୟତଃ ଲୋଭୀମାନେ ଯେ ପୃଥିବୀର ଆମ ଆଗୁଆ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କୁ ତିଆରି କରିଛନ୍ତି, ଏହି କଥାଟିରେ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ବହୁତ ସତ୍ୟ ରହିଥିବ । ସେହିମାନଙ୍କର ଉଦ୍ୟମରେ ହିଁ ପୃଥିବୀର ସର୍ବାଧିକ ପରିମାଣର ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ବିଜ୍ଞାନ ପୃଥିବୀରେ ଲୋଭ ବଢ଼ାଇବାକୁ ହିଁ ଖରଚ କରାଯାଉଛି ଏବଂ ସେହି କଥାଟି ବହୁତ ମଣିଷଙ୍କୁ ଆଦୌ ବିସ୍ମିତ ମଧ୍ୟ କରୁନାହିଁ । ଲୋଭୀ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ନେଇ ହିଁ ପୃଥିବୀରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ରାଷ୍ଟ୍ର । ଯେକୌଣସି ଗ୍ରାମର କମିଦାର ମହାଶୟଙ୍କର ଘର ପରି । ସେମାନେ ନିକକୁ ସାରା ପୃଥିବୀଟାର ଅଭିଭାବକ ବୋଲି କେଡ଼େ ସହକରେ ଧରି ନେଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଧନରେ, ଦିମାଗରେ, ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରରେ ଏବଂ ମୁରବୀପଣରେ ଏହି ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ଆଗୁଆ । କରକ ଦେଇ ପୂରା ପୃଥିବୀଟାକୁ ଅଧସ୍ତନ କରି ରଖିବାରେ ସବୁବେଳେ ତତ୍ପର । ସେମାନଙ୍କର ବି ଦେବସ୍ଥାନ ଅଛି ଏବଂ ଦେବତାମାନେ ଅଛନ୍ତି । ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥନାକାରୀ ମାନଙ୍କର ଭିଡ଼ । ରାଜକୀୟ ସକଳ ତଙ୍ଗରେ ହିଁ ପ୍ରାର୍ଥନା । କଥିତ ଅଛି ଯେ, ୧୯୪୪ ମସିହାରେ ଯେତେବେଳେ ଆମେରିକାର ତତ୍କାଳୀନ ସରକାର ଶତ୍ରୁଦେଶ କାପାନର ଦୁଇଟା ଦୂର ସହର ଉପରେ ସତ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରା ଯାଇଥିବା ଅଣୁବୋମାକୁ ବାୟୁସାନରେ ବୋଝାଇ କରି ପ୍ରେରଣ କଲେ, ସେତେବେଳେ ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ସ୍ମରଣୀୟ ଯାତ୍ରାରେ ବାହାରିବା ପୂର୍ବରୁ ମନ୍ଦିରରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରା ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହି ଅଭିଯାନଟି ପାଇଁ ଜଗତ୍‌ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ଭିକ୍ଷା କରା ଯାଇଥିଲା । ଇହାଦେ ତ ପୃଥିବୀର ଦୁଃସତ କୋଡ଼ିଏ ସରିକି ଦେଶର ସରକାର ଆଶବିକ ଅସ୍ତ୍ରମାନ ତିଆରି କରି ପାରିଲେଣି ଏବଂ, ଏଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଯେ ଏହି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶରେ ସଫଳତା କାମନା କରି ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଉଛି ଏବଂ, ତାଙ୍କରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଉଛି ବୋଲି ସେହିସବୁ ରାଷ୍ଟ୍ରର ମହାଭଦ୍ରମାନେ ଅବଶ୍ୟ ଖୁବ୍ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି ।

ମାଗିବାରେ ଲାଗିଥିବା ଏହି ଲୋଭୀମାନେ ଯେତେ ଯେତେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ପୃଥିବୀଯାକ ଆସ୍ଥାନ ମଡ଼ାଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେଠାରେ ସେମାନେ କେଡ଼େ ସହକ ଭାବରେ

ଭଗବାନଙ୍କୁ ଏବଂ ନିଜ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିଜର କଳ୍ପନା ଅନୁସାରେ ଏବଂ ନିଜ ନିଶ୍ଚୟରେ ଗଢ଼ିବାର ଏକ ଆଡ଼ରଣ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଇବାରେ ନିରାଶିକ୍ଷିତ ! ଲୋଭୀ ମଣିଷମାନେ ସେହି ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ମୂଳତଃ ଲୋଭୀ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରିଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀର ରାଜାମାନେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ କଣେ ରାଜା ବୋଲି କେଡ଼େ ଝୁର୍ତ୍ତି ସହିତ ମାନି ନେଇଛନ୍ତି । ଏବଂ, ସେହି ଅନୁସାରେ ଏକ ଆଡ଼ମ୍ବରମୟ ସ୍ୱର୍ଗର କଳ୍ପନା । ନାନା ଅୟସ ଏବଂ ବିଳାସର ପେଷ୍ଟ ସେହି ସ୍ୱର୍ଗପୁରଟା । ଦୁଃଖ ନାହିଁ, ଚିନ୍ତା ନାହିଁ, ଅପ୍ରାପ୍ୟ ବୋଲି କିଛି ନାହିଁ । ଆଦୌ କୌଣସି ଦେହକଷ୍ଟ ନାହିଁ, ଦେହମିହନ୍ତ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ସବୁକିଛି ସେଠାରେ ଭରି ରହିଥିବାରୁ ଏଠା ଏହି ମର୍ତ୍ତ୍ୟମଣ୍ଡଳଟା ପରି କୌଣସି ଅଭାବ ନାହିଁ । ସୁଧର୍ମାସତ୍ତାରେ ସମସ୍ତେ ନିଦକ ହୋଇ ସୋମରସ ପାନ କରୁଛନ୍ତି । ଅଭିରାମାନଙ୍କର ନୃତ୍ୟ ଏବଂ ସଙ୍ଗୀତକୁ ସେମାନେ ଉପଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି । ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀର ରାଜାମାନେ ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ସେହି ସ୍ୱର୍ଗଟାର ଅନ୍ଧାରରେ ହିଁ ନିଜ ନିମନ୍ତେ ଅୟସ ଏବଂ ବିଳାସର ନାନାବିଧ ଜୀବନକୁ ନିଜ ବଞ୍ଚିବାର ମୁଖ୍ୟ ଶୈଳୀ ଭାବରେ ଆଦରି ନେଇଛନ୍ତି । ଏବଂ, ସେମାନେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଠାକୁରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଯାହାକିଛି ବରାଦ କରିଛନ୍ତି, ସେହି ସବୁକିଛି ରାଜକୀୟ ଡଙ୍ଗାରେ ହିଁ କରାଯାଇଛି । ପାଟଲୁଗା, ଶରୀରଭର୍ତ୍ତି ବହୁମୂଲ୍ୟ ଅଳଙ୍କାରରାଜି, ଭଲ ଭଲ ବେଶ, ସ୍ନାନ, ଭୋଗର ଆୟୋଜନ । ବରଷଯାକ ସତେଇଶି ପ୍ରକାରର ପର୍ବ । ଯାନିଯାତ୍ରାର ନିପୁଣ ଆୟୋଜନ ଏବଂ ଆହୁରି କେତେ କ'ଣ !

ଆମ ଦେଉଳଗୁଡ଼ିକ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ ସେଥିଲାଗି ଏକାବେଳେକେ ଏକ ଅନ୍ୟ ସଂସାର ଭିତରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା ପରି ହିଁ ମନେ ହୋଇଥାଏ । ବେଡ଼ା ଭିତରେ ଠାକୁର ଏବଂ ବେଡ଼ାର ବାହାରେ ଆମର ନିତାନ୍ତ ସାଧାରଣ ନିତିଦିନର ଏହି ସଂସାରଟା । ବାହାରର ଦୁଃଖ ଏବଂ ଗଞ୍ଜଣାର ଲେଶମାତ୍ର ନାହିଁ । ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଭିଡ଼ାଭିଡ଼ି, ସତେଅବା କେଉଁ ଅନ୍ୟଏକ ରାଜ୍ୟର ବେତବାଡ଼ି ଗୁଡ଼ାକ ନହନହ ହୋଇ ବାହାରର ଆଦୌ କୌଣସି କିଛି ଏଠି ଦେବତାଙ୍କର ଗୃହରେ ପ୍ରବେଶ କରି ପାରିବନାହିଁ ବୋଲି କେବଳ ଏକ କର୍କଶବାଣୀ । ଏହି ଭିତରଟା ହେଉଛି ପୂର୍ଣ୍ଣ ପବିତ୍ର ଏକ ଅନ୍ୟ ସଂସ୍ଥାନ,—ଏଇଟି ସତେଅବା ସେପାଖର ସେହି ସଂସାରଟା ପାଇଁ ତିଆରି ହିଁ ହୋଇନାହିଁ । ତେଣୁ, ମାତ୍ର କିଛି ସମୟ ସକାଶେ ହେଉ ପଛକେ, ସେପାଖଟା ଭିତରୁ ଗୋଟାୟୁଷ୍ଟା ପଳାଇଆସି ପାରିଲେ ଯାଇ ତୁମେ ଏହି ପାଖଟିର ପ୍ରକୃତ ମର୍ଯ୍ୟାଦାଟିକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିପାରିବ । ଏହି ସବୁକିଛିକୁ ଖୁବ୍ ବୁଝିହୁଏ ସତ, ମାତ୍ର ନିଜର ଦୁଷ୍ଟ ସତମନଟାକୁ ତଥାପି ବୁଝାଇଦେଇ ହୁଏନାହିଁ । ସେହି ଗୋଟିଏ ଜଗତକର୍ତ୍ତା ଯଦି ପୂରା ଜଗତଟାର ସର୍ଜନା କରିଛନ୍ତି, ତେବେ ସିଏ ଏଡ଼େବଡ଼ ପାଡ଼େରୀଟାଏ ଛିଡ଼ା କରାଇ

ଏହି ବେଢ଼ାଟା ଏପାଖରେ ନିକକୁ କିପରି ଅଲଗା କରି କାହିଁକି ରଖିଛନ୍ତି ? କୌଣସି ସତ ଭଗବାନ କେବେହେଲେ ଏପରି ଅକାର୍ଯ୍ୟଟିଏ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବେନାହିଁ ।

ନାହିଁ, ନାହିଁ,— ଇଏ ସମ୍ଭବତଃ କୌଣସି ନା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସେହି ଲୋଭୀମାନଙ୍କର ହିଁ ଏକ ଚକ୍ରାନ୍ତ । ସେମାନେ ତଥାକଥିତ ଏହି ବେଢ଼ାଟି ମଧ୍ୟରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଆଖି କିଲି ରଖିଛନ୍ତି, ଯେପରିକି ବେଢ଼ା ବାହାରେ ନିରଙ୍କୁଶ ଭାବରେ ନିଜର ବରାଦ ଅନୁସାରେ ପୃଥିବୀଟାକୁ ଚଳାଇ ପାରିବେ । ଆମ ଉପରେ ରକା ହୋଇ ବସିବେ, ଏବଂ ସେହି ଅନୁରୂପ ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଲେଖାଇ ପୃଥିବୀଟାକୁ ପୂରା ଭଣ୍ଡାଇ ରଖିଥିବେ । ସମୁଦାୟ ପୃଥିବୀଟାକୁ କାଙ୍ଗାଳ କରି ରଖିଥିବେ । ଏବଂ, ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଭଗବାନ କହିଲେ କେବଳ ତୁମେ ମାଗିବାର ଏକ ଲକ୍ଷ୍ମୀକର ରୀତିରେ ବାଉଳା ହୋଇ ରହିଥିବାର ଗୋଟିଏ ତୁଚ୍ଛ ବ୍ରାହ୍ମିଣଙ୍କ ବୋଲି ପ୍ରାୟ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ବୁଝି ଆସିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଯାବତୀୟ ପ୍ରାର୍ଥନା ମଧ୍ୟ ପ୍ରଧାନତଃ କାଙ୍ଗାଳମାନଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ହିଁ ବୁଝାଇବ । ଏଠି ଆମେ ମଣିଷମାନେ ନାନା ପ୍ରକାରେ ସେହିପରି ଏକ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ପ୍ରାୟ ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ରହିଆସିଛୁ ବୋଲି ଭଗବାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଅସଲ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ସହିତ ଠାବ ମଧ୍ୟ କରି ପାରିନାହିଁ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ଆମର ପ୍ରାର୍ଥନାମାନେ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୟନୀୟ ଭାବରେ ଏଣିକି ତେଣିକି ଭାରି ବଙ୍କା ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଅସଲ ଭଗବାନ ଏହାଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟ ପାଇନାହାନ୍ତି ତ ! ଆମର ଦେହରେ ଏତେ ବଳ, ସଦାପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାଣଶକ୍ତି ଏବଂ ଏତେ ଏତେ ତେଜା ଲାଗିଥିବା ଅର୍ଥାତ୍ ବହୁ ସମ୍ଭାବନାରେ ଭଜ୍ଜଳ ଆମର ମନ,— ପୁଣି ଏହି ସବୁଗୁଡ଼ିକୁ ଗୋଟିଏ ପୂର୍ଣ୍ଣନୁଭବର ଔକ୍ତାଳ୍ୟ ଦେଇ ଆମଭିତରେ ଆମକୁ ଅନନ୍ୟପ୍ରାୟ କରି ବିକଶିତ କରାଇ ଆଣୁଥିବା କେନ୍ଦ୍ରଟିଏ,— ଏହି ସବୁକିଛିକୁ ଏକ ଅନିର୍ବଚନୀୟ ପରିଚିତି ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଖୁସୀରେ ତପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଆମର ଜୀବନ,— ତଥାପି ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଆମ ନିକକୁ ଏତେ ଅଳ୍ପବଳ ପ୍ରକୃତରେ କାହିଁକି ଲାଗନ୍ତା, ଏଡ଼େବଡ଼ ପୃଥିବୀରେ ସତେଅବା ନିଜଘର ବୋଲି କହିବାକୁ ମୂଳଦୁଆଟିଏ ନଥାନ୍ତା,— ଆମ ସୂତାଗୁଡ଼ିକ ସତେଅବା ଆଦୌ କେଉଁଠାରେ ହେଲେ ଲାଗିନଥିବା ପରି ବୋଧ ହେଉଥାନ୍ତା, ଏବଂ ସର୍ବୋପରି, ଠକ୍ ଆମରି ପରି ଏତେଏତେ ମନୁଷ୍ୟ ଆମକୁ ବେଢ଼ି କରି ଅନୁକ୍ଷଣ ଆତଯାତ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି କାହିଁକି ଏଠାରୁ ଦଉଡ଼ିଗୁଡ଼ାକୁ ଛିଡ଼ାଇ ସତେଅବା କୋଇ ବୁଲି ଭିତରକୁ ପଳାଇ ଯିବାପାଇଁ ଉଦ୍ଧାଟ ବି ଲାଗୁଥାଆନ୍ତା ?

ଗୋଟିଏ ରୀତି ହେଉଛି ମାଗିବା, ଆରତି ହେଉଛି ହେବା । ସେହି ଅନୁସାରେ ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇଭଳି ଜୀବନ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ପଛରେ ରହିଥିବା ଦୃଷ୍ଟିକୋଣମାନ ।

ସତକୁ ସତ କୌଣସି ଅଭାବ ରହିଥାଏ ବୋଲି କ'ଣ ଜଣେ ଏଇଟା ମାଗେ ଅଥବା ସେଇଟା ମାଗିବ ବୋଲି ମନ କରେ ? ପୁନଶ୍ଚ, ଯେଉଁମାନେ ବେଶୀ ମାଗନ୍ତି, ସେମାନେ କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ ବହୁତ ଅଭାବରେ ରହିଥାନ୍ତି ? ଯଦି ସେଭଳି ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ଆମ ପୃଥିବୀର ଏହି ଦେଉଳ ତଥା ଦେବତାସ୍ଥାନ ଗୁଡ଼ିକ ତ ତୁଚ୍ଛା ନୁହେଁ, ମସିଆ, ଲଙ୍ଗଳା ଓ ନଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତା ! ଏବଂ, ତା'ହେଲେ ଏଠି ରଜାମାନେ ଅର୍ଥାତ୍ ବିଶେଷ ଥିଲାବାଲାମାନେ କହାଯି ଏତେ ଏତେ ଧନ ଲଗାଇ ଆମ ଦେଉଳଗୁଡ଼ାକୁ ତିଆରି କରିନଥାନ୍ତେ । ସତକଥାଟି ହେଉଛି ଯେ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଅନ୍ୟ ଆହୁରି ବହୁତଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ଥାଏ, ସେମାନେ ତଥାପି ଅଧିକ ଆଣି କମାଇ ରଖିବେ ଏବଂ ଅଧିକ ପରି ଦିଶିବେ ବୋଲି ଠାକୁରମାନଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ସେହି କାରଣରୁ ନିଜ ଅନ୍ଧାରରେ ହିଁ ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକୁ ତିଆରି କରାନ୍ତି, ନିଜ ଅନ୍ଧାରରେ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ଅଳଙ୍କାରବିଭୂଷିତ ଦେଖିଲେ ଏତେ ଖୁସୀ ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ହୁଏତ ଏପରି ବି ହୋଇପାରେ ଯେ, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଠାକୁର ବାଗିର୍ ଅନୁଭବ କରୁଥାନ୍ତି ଓ ଆନନ୍ଦ ପାଆନ୍ତି । ଆମ ପୃଥିବୀରେ, ଆମ ଦେଶରେ ଏବଂ ଏପରିକି ଆମ ଗାଆଁରେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ମଣିଷ ନିଃସ୍ଵପ୍ନାୟ ହୋଇ ରହିଥିବା ସମୟରେ ଯେଉଁ ଅଳପ କତିପୟ ବହୁପ୍ରକାରେ ଅଧିକର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ଜୀବନଯାପନ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ଆପଣାକୁ କଣେ କଣେ ଠାକୁରଙ୍କ ସଦୃଶ କ'ଣ ପାଇଁ ଅନୁଭବ ବା ନକରିବେ ! ସେମାନଙ୍କର ଭାଷାରେ ସେହି ଇଶ୍ଵରଙ୍କର ବରାଦରେ ତ ସେମାନେ ଏହିପରି ଭାଗ୍ୟଶାଳୀ ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ ଇଶ୍ଵରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସୃଷ୍ଟ ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀଟାକୁ ଖୁବ୍ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଭାବରେ ସତେଅବା କୌଣସି ଉତ୍ତରାଧିକାର ସୂତ୍ରରେ ପାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ବିଶ୍ଵାସ କରନ୍ତି ।

ଏବଂ, ଆଉଗୋଟିଏ ଗୀତି ହେଉଛି ହେବା । ଏବଂ ତେଣୁ, କ'ଣ ଗୋଟିଏ ହେବାପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା । କାରିଗରଟିଏ ହେବା ଓ ସତେଅବା ମୋତେ ପ୍ରାସ୍ତ ହୋଇଥିବା ମୋ'ର ଏହି ଜୀବନରୂପକ ମାଟିରୁ ସ୍ଵପ୍ନ ଦେଖୁଥିବା ଓ ସେହି ମାଟିକୁ ମାଟି ମୁଠି ଅନୁକୂଳ କରାଇ ଆଣି କୁଶଳ କୁମ୍ଭାରଟିଏ ହୋଇ ସୁନ୍ଦର ଏବଂ ମନୋମତ କରି କ'ଣଟିଏ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିବା, ଗଢ଼ିବା । ମାଗିବା ଏବଂ ହେବା, ସେହି ଦୁଇଭଳି ମଣିଷମାନେ କ'ଣ ଏହିପରି ହେବେ, ଅବଶ୍ୟ ହେବେ ବୋଲି ତେଣୁ କୁଆଡୁ ଆଜ୍ଞା ପାଇ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଥାନ୍ତି ? ସେପରି ଅନୁମାନ କରିବା ପଛରେ ପ୍ରକୃତରେ ସେପରି କୌଣସି ଯୁକ୍ତି ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ, ସେପରି ସତକୁ ସତ ହେଉଥିଲେ ପୃଥିବୀର ଆଦୌ ମଙ୍ଗଳ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ । ଏବଂ ପୃଥିବୀର ମଙ୍ଗଳ ନହେଲେ ତାହାକୁ

ଭଗବାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ହୁଅନ୍ତା ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହି ହେବନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ଆମ ଚଳନ୍ତି ଅପବାଦଟି ଅନୁସାରେ ତୁଳସୀ ଦୁଇପାତ୍ରରୁ ବାସେ ନାମକ ସାଧୁବାକ୍ୟଟି ତୁଳସୀଗଛର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ବେଳକୁ ସେହି କଥାଟିକୁ ଆଦୌ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ କହି ହେବନାହିଁ । ହଁ, ଗୋଟିଏ ଅନୁକୂଳ ପରିବେଶ ଅଥବା ଭୂମିମଣ୍ଡଳ ସୃଷ୍ଟି କରି ହୁଏତ ଏଇଟା ଅଥବା ସେଇଟି ବିଷୟରେ କେତେକ ପରିମାଣରେ ଆଶାଟିଏ ନିଶ୍ଚୟ ପୋଷଣ କରାଯାଇ ପାରିବ । ହଁ, ଯାବତୀୟ ଶିକ୍ଷା ସେହିପରି ଏକ ପରିମଣ୍ଡଳ ହିଁ ଯୋଗାଇ ଦେବାକୁ ସଚ୍ଚରାଚର ପ୍ରୟାସ ମଧ୍ୟ କରିଆସିଛି । ଆମ ଆଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନର ସର୍ବବିଧି ଉଦ୍ଭାବନ ମଧ୍ୟ ସେତିକିଯାଏ ହିଁ ହୁଏତ କିଛି କରିପାରିବ, କିନ୍ତୁ ଏହିପରି ବ୍ୟବସ୍ଥାଟିଏ ଚାଲୁ କରିଦେଇ ପାରିଲେ ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଟର ମନୁଷ୍ୟମାନେ ବହୁତ ସଂଖ୍ୟାରେ ସମ୍ଭବ ହେବେ ବୋଲି କଦାପି କୌଣସି ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଦେଇ କହି ହେବନାହିଁ ।

ଆମ ପରିବାର, ଆମର ଶିକ୍ଷାବ୍ୟବସ୍ଥା, ଆମର ସାମାଜିକ ଆଚାରବେତ୍ତାର,— ଏଗୁଡ଼ିକ ସେହି ପରିବେଶଟିଏ ନିଶ୍ଚୟ ଯଥାସମ୍ଭବ ଯୋଗାଇ ଦେଇପାରିବ ସିନା, ମାତ୍ର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଦେଇ ପାରିବନାହିଁ । ଇତିହାସର ଡିକ୍ଟେଟର୍ମାନେ ହିଁ ଗୋଟାଏ ଟାଣ ଛାଞ୍ଚରେ ପକାଇ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଏପରି ବା ସେପରି କରି ଗଢ଼ିଦେବେ ବୋଲି ଯୁଗେ ଯୁଗେ ବହୁ ଉପାଦ ସିନା କରିଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସଫଳ ହୋଇ ପାରିନାହାନ୍ତି । ମଣିଷ ଭିତରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ଭିତରେ ସବୁଠାରେ ଅନମନୀୟ ହୋଇ ଏପରି କ'ଣସବୁ ରହିଛି, ଯାହାକି ତାକୁ ଯେଉଁଭଳି ଛାଞ୍ଚରେ ନେଇ ପକାଇଲେ ମଧ୍ୟ ସିଏ ମୋଟେ କୁହାଗୁଡ଼ିକୁ ମାନେନାହିଁ, ଛାଞ୍ଚଗୁଡ଼ାକରୁ ସିଏ ମୋଟେ ସେହି ଏକାଭଳି ହୋଇ ବାହାରେନାହିଁ । ସେଇଟି ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଟିଏ କେଡ଼େ ବଡ଼ ଆଶାର କଥା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷଛୁଆ ଭିତରେ ସମ୍ଭବତଃ ଏପରି ଏକ ଉପାଦାନ ରହିଛି, ଯାହାକି ଯେତେ ଯେତେ ଛାଞ୍ଚରେ ପଡ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି କେବେହେଲେ ଗୋଟାଏ ଖୁଆଡ଼ ଭିତରେ ଖାପ ଖାଇ ରହିଯିବ ନାହିଁ । ମନେହେଉଛି, ସେହି ନିଜସ୍ବ କିଛିଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ସିଏ ସତକୁ ସତ ମନୋମତ କିଛି ହେବ ବୋଲି ହିଁ ପୃଥିବୀରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଛି । ଆମକୁ ପ୍ରାୟ ଅକର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରି ରଖିଥିବା ଏହି ମିଛ ବିଜ୍ଞାନମାନେ ଆମକୁ ଯେତେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବରାଦ ଅନୁସାରେ ଛାଞ୍ଚ ଅନୁସାରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖଦାୟକ କ'ଣଟାଏ କରି ଦର୍ଶାଇ ଦେବାକୁ ବିଶାଳ ଉଦ୍ୟମମାନ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ବିଜ୍ଞାନଗୁଡ଼ିକ ସେହି କ୍ରୋଧରେ ସମ୍ଭବତଃ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଛଳ କରି ରାକା ମାନଙ୍କର ଏବଂ ବଡ଼ଆଖିଆ ଅଥଚ ବଡ଼ଚଗଲା ଡିକ୍ଟେଟର୍ମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ଶରଣ ନେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲାଣି ଏବଂ ତଥାପି ପାରୁନାହିଁ । ଏହି ବାହାରେ କେଡ଼େ କେଡ଼େ ଉଚ୍ଚ ହୋଇ

ଦିଶୁଥିବା ମହା ଶକ୍ତିମନ୍ତ୍ରମାନେ ମଣିଷ ଭିତରେ ରହିଥିବା କିଦଙ୍ଗକୁ ମୋଟେ ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଅତୀତରେ କୌଣସି ଯୁଗରେ କେବେ ମଧ୍ୟ ପାରିନାହାନ୍ତି ।

ସେହି କିଦ୍ ହେଉଛି କିଛି ନା କିଛି ହୋଇ ପାରିବାର କିଦ୍ । ସେଥିଲାଗି ଆପଣାର ଅସଲ ଭିତରଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏକ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଚେଷ୍ଟା, ଆପଣା ଭିତରେ ରହିଥିବା ଖାସ୍ ସମ୍ଭାବନାଟିକୁ ଅଥବା ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଠାବ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା, ସେହି ଠାବ କରି ପାରିବା ଲାଗି ପ୍ରାର୍ଥନା । ଯିଏ ଆମର ଭିତର ଏବଂ ବାହାରଟିକୁ କାଣନ୍ତି, ସେଇ ମୋତେ ଅବଶ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ, ମୋତେ ବଳ ଦେବେ, ବିଶ୍ୱାସ ଦେବେ ଏବଂ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଦେବେ । ମୋ'ର ଆଖିଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାବେଳେକେ ଭିତର ଏବଂ ବାହାର ଉଭୟ ଆଡ଼କୁ ସଂପ୍ରସାରିତ କରି ରଖି ପାରିବାର ଅସଲ କଳାଟିକୁ ଶିଖାଇ ଦେବେ । ମୁଁ କିଛି ନା କିଛି ହେବି, ହେବାରେ ଲାଗିଥିବି; ତେବେ ସିନା ଏହି ପୃଥିବୀରେ, ତାଙ୍କ ପୃଥିବୀରେ କିଛି କାମରେ ଲାଗି ପାରିବି । ଏହି ପୃଥିବୀର ସତକୁ ସତ କାମରେ ଲାଗିପାରିଲେ ଯାଇ ସିନା ପୃଥିବୀଟା ଯାକ ମୋତେ ଖୁବ୍ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ନିକର ଘରଭଳି ଲାଗିବ । ଏବଂ, ସମାନ ଭାବରେ ଆଉଗୋଟିଏ ଅସଲ କଥା ହେଉଛି ଯେ, ମୋ'ର ଏହି ନିକର ଜୀବନଟା ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ ନିକର ଜୀବନ ବୋଲି ଲାଗିବ । ଯେଉଁମାନେ ସେହି ବୁଝାମଣାଟିକୁ କରି ପାରିନଥାନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହିଁ ଭାରି କାଙ୍ଗାଳ ପରି ହୁଅନ୍ତି, ସତେଅବା ଆଉ କାହାଘରେ ପଶିଥିବା ପରି ଏଠାରୁ ସବୁ କେବଳ ଝାମ୍ପିନେବାକୁ ମନ କରୁଥାନ୍ତି । ନିକ ଘରଟିରେ ତ ମଣିଷ ଉଣ୍ଡାସ ହୋଇ ବସି ପାରୁଥାନ୍ତା, ମୋଟେ କ'ଣ ସବୁ ଝାମ୍ପି ଦେଇ ସତେଅବା ଆଉ କେଉଁଠାକୁ ପଳାଇ ଯିବାକୁ ମୋଟେ କୌଣସି ଚଗଲାମି କରନ୍ତା ନାହିଁ ।

ଘରଟା ନିକର ଘର ପରି ଲାଗୁଥିଲେ କୌଣସି ପିଲା ସେଠାରେ କଦାପି ଚଗଲାମି କରିବ ନାହିଁ । ନିକର ଝୁଲଟି ନିକ ଘର ପରି ଲାଗୁଥିଲେ କୌଣସି ଛାତ୍ର ଝୁଲରେ ଚଗଲାମି କରନ୍ତାନାହିଁ । ଘରଟିକୁ ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଭଲ ପାଆନ୍ତା, ଆପଣାର ଇସ୍କୁଲଟିକୁ ମଧ୍ୟ ସିଏ ଅବଶ୍ୟ ଭଲ ପାଆନ୍ତା । ଖେଳଟା ଭଲ ଲାଗୁଥିଲେ କୌଣସି ପିଲା କଦାପି ତା' ଖେଳସାଥୀ ମାନଙ୍କ ସହିତ କଳହ କରନ୍ତାନାହିଁ କିମ୍ବା ବାଦ ଲଗାନ୍ତାନାହିଁ । ଏବେତ ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ନିକ ଘରେ ରହିଥିବା ପରି ପ୍ରାୟ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି ବୋଲି ସେମାନେ ଅନ୍ୟ ମଣିଷମାନଙ୍କ ସହିତ ବାଦ ଲଗାଇବାକୁ ଏତେ ଅଧିକ ପିରମାଣରେ ମନ କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଅନ୍ୟମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ବଡ଼ ବୋଲି ଅଧିକ ବୋଲି ମାନନ୍ତୁ, ସେମାନଙ୍କୁ ସର୍ବଦା ସବାବଡ଼ ଭାଗଟା ହିଁ ଦିଅନ୍ତୁ ବୋଲି ଖୁବ୍ ଉଦ୍‌ଘ୍ନ ହୋଇ ଦାବୀ କରୁଥାଆନ୍ତି । ଏବେ ତ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଦେଶ ଓ ରାଷ୍ଟ୍ର ମଧ୍ୟ ଏପରି ହେଲେଣି ଯେ, ଅନ୍ୟ ସକଳ ଦେଶ ଓ ସକଳ

ରାଷ୍ଟ୍ର ସେମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ଭାଗ ଦିଅନ୍ତୁ, ଅର୍ଥାତ୍ ସେହିମାନଙ୍କର ବୋଲଗୁଡ଼ିକୁ ମାନନ୍ତୁ ବୋଲି ଭାରି ଦାବୀ କରିବାରେ ଲାଗିଲେଣି ଓ ତେଣୁ ଭାରି ଧରା ବି ପଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀର ଶାନ୍ତିଭଙ୍ଗ କରୁଛନ୍ତି । ନିଜର ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ସମ୍ଭବତଃ ସେହିଭଳି ଅକବ ପ୍ରାର୍ଥନା ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ କରୁଥିବେ । ସେମାନେ ପୃଥିବୀଟିକୁ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଘର ବୋଲି ମାନି ନେଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି ବୋଲି ପୃଥିବୀକୁ ସର୍ବଦା ପାତା ଦେଉଛନ୍ତି : ସେହିମାନେ ହିଁ ଅଧିକ କୋଳାହଳ କରୁଛନ୍ତି,— ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବିଭର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅସ୍ତ୍ର କମା କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଲେ କୋଉ ପିଲା ଯେତେ ଭଦ୍ରପଣ ଦେଖାଇଲେ ମଧ୍ୟ କିପରି ଏକୁଟିଆଟା ଆଦୌ କୌଣସି ଖେଳ ଖେଳି ପାରିବ ? ଏହି ବୃହତ୍ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ସେହି କାରଣରୁ କାହାରିକୁ ବି ସାଙ୍ଗରୂପେ ପାଖକୁ ଆଣି ପାରୁନାହାନ୍ତି : ଡରାଇ ବାଧ୍ୟ କରି ରଖିଛନ୍ତି ସିନା, ମାତ୍ର ସେହିପରି ଦୂର ହୋଇ, ଭଜ ହୋଇ ଏକୁଟିଆ ଦୁମଟାଏ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।

ସେମାନେ, ସେହି ଖାସ୍ ମନୁଷ୍ୟମାନେ, ଦେଶମାନେ ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ନିଜକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଗେହ୍ଲା ପରି ହିଁ ବିଚାର କରୁଥିବେ । ନିଜକୁ ଭଗବାନଙ୍କର ଗେହ୍ଲାପୁଅ ପରି ଭାବୁଥିବେ । ଭାଗ୍ୟଦେବୀ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପଛରେ ରଖି ଆଗ ସେହିମାନଙ୍କ ସକାଶେ ସଦାପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତୁ ବୋଲି କାମନା ମଧ୍ୟ କରୁଥିବେ । ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ଖାସ୍ ବାଣିଜ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଥିବା ପରି ବଡ଼ ବୁଦ୍ଧିଆ ହୋଇ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରସନ୍ନ କରି ରଖୁଥିବେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ନିୟତ କେବଳ ଏଇଟା ବା ସେଇଟା ମାଗିବାରେ ହିଁ ଲାଗିଥିବେ । ସେମାନେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ତୁଚ୍ଛା ନିଜପାଇଁ ବସ୍ତୁଥିବେ,— ଏବଂ ତେଣୁ ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ସତେଅବା ଭୋଗ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଭାରି ତପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବେ । ପୃଥିବୀରେ ମୂଳତଃ ତୁଚ୍ଛା ଭୋଗ କରିବାର ଆକାଂକ୍ଷା ରଖିଥିବା ମଣିଷମାନେ ହିଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ସତେଅବା ଗୋଟିଏ ଭୋଗର ଦ୍ରବ୍ୟ ପରି ଅନୁଭବ କରୁଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ମୋ'ର ବୋଲି କହନ୍ତି, ଖାସ୍ ଆମର ବୋଲି କହନ୍ତି । ନିଜ ଘରେ ମଧ୍ୟ ଏକଣା କୌଣସି ବିଶେଷ ଅଧବଖୁରିଟିଏ ଅଲଗା ରଖି ସେଠାରେ ତାଙ୍କୁ ନିଜର ଇଚ୍ଛାଦେବତା କରି ରଖିଥାନ୍ତି । ନିଜର ବୋଲି ସହଜ ପ୍ରତ୍ୟୟ୍‌ଟିଏ ପାଇବେ ବୋଲି ସତେଅବା ତାଙ୍କ ବେକରେ ତିଜିଆଟାଏ ପକାଇ ରଖିଥାନ୍ତି । ଗୃହରେ ବହୁ ହେପାକତରେ ଗୃହପାଳିତ ଦରବଟିଏ କରି ରଖି ଥାଆନ୍ତି । ଏତେ ଏତେ ସମ୍ଭବନା ଏବଂ ଏତେଏତେ ଖୁସୀର ଆମର ଏହି ସଂସାରରେ ସେମାନେ କୌଣସି ଭାଗ ନେଇ ପାରନ୍ତିନାହିଁ । ମାଗିବା ମଣିଷମାନେ ଏକାଧିକ ଅର୍ଥରେ ଆତ୍ମବୃତ୍ତି ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍, କେବଳ ନିଜକୁ ହିଁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ।

ଭଗବାନଙ୍କୁ ତଥା ସିଏ ଆପଣାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ରଖିଥିବା ଏହି ପୃଥିବୀଟାକୁ ମଧ୍ୟ କେବଳ ଆତ୍ମପୂର୍ତ୍ତିର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନିମିତ୍ତ ପରି ଦେଖନ୍ତି । ସେମାନେ ଏହି ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ ତିଆରି ହୋଇ ନାହାନ୍ତି, ବରଂ ପୃଥିବୀଟା ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାତ୍ୟର୍ଥେ ଏଠି ମହକୁଦ ରହିଛି ବୋଲି କେଡ଼େ ସ୍ବାଭାବିକ ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରୁଥାନ୍ତି । ପୃଥିବୀଟାକୁ ସେମାନେ ନିଷ୍ପୟ ବଡ଼ କଷ୍ଟ ଦେଉଥିବେ । ଏବଂ, ପୁନର୍ବାର ସେହି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସତ କଥାଟି, ଯିଏ ବା ଯେଉଁମାନେ ଭଗବାନଙ୍କର ଏହି ପୃଥିବୀକୁ କଷ୍ଟ ଦିଅନ୍ତି, ସେମାନେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିଷ୍ପୟ ନାନାବିଧ ଦୁଃଖ ଦେଉଥିବେ ।

ପ୍ରକୃତରେ କିଛି ହେବା ନା ଗୋଟୁଁ ହୋଇ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଏଇଟା ତଥା ସେଇଟା ମାଗିବାରେ ହିଁ ଲାଗିଥିବା,— ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁଟି ଅଧିକ ସହଜ ? ସମ୍ଭବତଃ, ଆପେ ସହଜ ହେଲେ ପ୍ରଥମଟି ହିଁ ଅଧିକ ସହଜ । ଏବଂ ସହଜ ହେବା, ଆମ ଜୀବନରେ ବୋଧହୁଏ ସେଇଟି ହେଉଛି ପୃଥିବୀ ଉପରେ ଆମର ଅସଲ ସିଦ୍ଧି । ସହଜ ହୋଇ ପାରିଲେ ଯାଇ ଭଲ ପାଇ ହୁଏ, ସହଜ ହୋଇ ପାରିଲେ ଯାଇ ଆମକୁ ସମସ୍ତେ ଭଲ ଲାଗନ୍ତି । ପୃଥିବୀଟା ଯାକ ଭଲ ଲାଗେ । ଅର୍ଥାତ୍ ଭଗବାନ ଏକାବେଳେକେ କତିରେ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହୁଅନ୍ତି । ଖାଲି ଆମର ତଥାକଥିତ ଭିତରେ ନୁହେଁ, ବାହାରେ ମଧ୍ୟ । ତାଙ୍କୁ ଯେଉଁମାନେ ଖାଲି ଭିତରେ ଦେଖନ୍ତି ଓ ବାହାରେ ଦେଖନ୍ତିନାହିଁ ବୋଲି କହନ୍ତି, ସେମାନେ କେବେହେଲେ ସହଜ ହୋଇ ପାରିନଥାନ୍ତି । ଶାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ନ୍ତି, ଜାଣି କରନ୍ତି, କେତେ କ'ଣ ବିଷୟରେ ଗାଡ଼ୀ ଗାଡ଼ୀ କଥା କହନ୍ତି ଏବଂ ଗାଡ଼ୀ ଗାଡ଼ୀ କଥା ଶୁଣନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ ସମର୍ଥତା ଓ ସମ୍ପନ୍ନତା ସତ୍ତ୍ୱେ ସତକୁ ସତ ସହଜ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ସେମାନେ ସତେଥବା ଭାରି ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି; ଭାରି ଅତୁଆରେ ବି ନିଷ୍ପୟ ପଡ଼ି ଯାଉଥିବେ । କଣେ ଶିକ୍ଷକ ଯଦି ସହଜ ହୋଇଥାଏ, ସିଏ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିକର କେଡ଼େ କତି କରି ଦେଖିବାକୁ ମଧ୍ୟ ପାଏ । କୌଣସି ବାପାମାଆ ଯଦି ସହଜ ହୋଇଥାଆନ୍ତି ତେବେ ସେମାନେ ନିଜ ପିଲାଙ୍କୁ ଆଦୌ ସନ୍ଦେହର ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ ଉପରେ କେଡ଼େ ନିକର ବୋଲି ଲାଗୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ କଦାପି ସେମାନଙ୍କ ପଛରେ ପୋଲିସ୍ ପରି ଲାଗିନଥାନ୍ତି । ନିତାନ୍ତ କଟିଳ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ହିଁ ସଂପ୍ରତି ଆମର ଏହି ଅସୁମାରି ସମ୍ପର୍କଟିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କଟିଳ କରି ପକାଇଛନ୍ତି । କଟିଳ ମଣିଷମାନେ ସବୁଠାରେ ଖାଲି ଗଣ୍ଡିଗୁଡ଼ାଏ ପକାଇକରି ରଖିଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ଆଦୌ କୌଣସି ସମାଧାନ କରି ପାରନ୍ତିନାହିଁ । ପୂରାପୂରି ନିକଟରେ ପରସ୍ପର ସହିତ ନାନା ସମ୍ପର୍କରେ କଢ଼ିତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସତେଥବା ସହସ୍ର ସହସ୍ର ଗଣ୍ଡିଦ୍ୱାରା ନିଜକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିଥାଆନ୍ତି । ଅସହଜ ମଣିଷଟା ହିଁ ସତ୍ୟକୁ, ଭଗବାନଙ୍କୁ ଏବଂ ଗୋଟିଏ କଥାରେ କହିଲେ ଏହି

ସଂସାରଟାକୁ ଭାରି ଅସହକ କରି ରଖିଥାଏ ।

ଅସହକ ମଣିଷମାନେ ହିଁ ପୃଥିବୀଟାକୁ ଅସହକ ହୋଇ ରହିବାରେ ଅନୁକ୍ଷଣ ଇନ୍ଦନ ଯୋଗାଇବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଯଦି ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଶିକ୍ଷକ ସହକ ହୁଏ, ତେବେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସହକ ହେବା ସକାଶେ ସର୍ବଦା ପ୍ରେରଣା ମିଳୁଥାଏ । ଆମ ଘରମାନଙ୍କରେ ଯଦି ଆମ ନିଜ ଗୁରୁଜନମାନେ ସହକ ହୋଇଥାନ୍ତେ, ତେବେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ ସହକ ହେବାପାଇଁ କେତେ ପ୍ରେରଣା ମଧ୍ୟ ମିଳି ନପାରିବ ! ପୃଥିବୀର ରାଜନୀତି ଭିତରେ ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ଜାଲମାନଙ୍କରେ ବସିଥିବା ନେତା ତଥା ନାୟକମାନେ ଯଦି ସହକ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତେ, ତେବେ ଏଠି କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଜୀବନ ଏପରି ନରଖର ବା କାହିଁକି ହୁଅନ୍ତା ? ସତ୍ୟର ସନ୍ଧାନ କରିବା ଏବଂ ସେହି ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରୟୋଗଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀଯାକର ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଅଧିକ ସୁଖ ଓ ସୁଯୋଗ ସମ୍ଭବ କରିଥାଣିବା ଯଦି ବିଜ୍ଞାନର ସଲଖ ଓ ସହକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ଏପରି ଭାବରେ ମଥାଟା ଖରାପ ହୋଇ ଯାଇଥିବା ପରି ଆମକୁ ହାଉଲେ ହାଉଲେ ବୋମାଯାଏ ଆଣି କିପରି ପହଞ୍ଚାଇ ବା ଦେଇଥାଆନ୍ତେ ? ପୃଥିବୀର ସର୍ବାଧିକ ପଇସା ଏଭଳି କ'ଣପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଦେଶର ବା ରାଷ୍ଟ୍ରର ସୈନ୍ୟବାହିନୀକୁ ସଜ କରି ରଖିବାରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ମଧ୍ୟ ହେଉଥାନ୍ତା ? ଦ୍ରବ୍ୟର ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ଦ୍ରବ୍ୟର ବିତରଣକ୍ଷେତ୍ରରେ ପୃଥିବୀର କ୍ଷମତାସୀନ ଏବଂ କ୍ଷମତାଶାଳୀମାନେ କ'ଣ ପାଇଁ କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ପରସ୍ପର ପାଖରେ ପର ହୋଇ ରହିବାପାଇଁ ବାଧ୍ୟ କରନ୍ତେ ? ଅସହକ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ହିଁ ସମ୍ଭବତଃ ମୋଟେ କିଛି ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ, ହେବାକୁ ଭୟ କରନ୍ତି । ଅଧିକ ସତ୍ତେଜନ ହେବାର ମିଛ ଆଳରେ ପରକାତର ହେବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ଗେହ୍ଲାହୋଇ ସତେଅବା ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ଏକା ଏକା ଭୁଞ୍ଜିବାକୁ ଧାଇଁ ଥାଆନ୍ତି ।

ହେବା ଅର୍ଥାତ୍ ବଦଳିଯିବା । ହେବା ଅର୍ଥାତ୍ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଥିବା । ହେବାର ଜୀବନ ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ନିତ୍ୟଅସନ୍ତୋଷର ଜୀବନ । ପୃଥିବୀର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଫର୍ଦ୍ଦା ପବନ ଯେପରି ମୋ'ର ଏହି ତଥାକଥିତ ନିଜ ଘରଟି ଭିତରେ ଆସି ପ୍ରବେଶ କରିବ ଏବଂ ମୋ'ର ଏହି ଗେହ୍ଲା କୃପଣତାଗୁଡ଼ିକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବ, ସେଇଥିଲାଗି ଗବାକ୍ଷ ଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଲି ଦେଉଥିବାର ସମ୍ମତିଟିଏ । ହଁ, ଅସହକ ମଣିଷ ଭାରି ତରେ, ଆଉକିଛି ହେବାକୁ ଆଗ୍ରହ କଲେ କାଲେ ମୋ'ର ଯେତିକି ଅଛି, ସେତିକି ମଧ୍ୟ ମୋ'ପାଖରୁ ଖସି ଚାଲିଯିବ, ସିଏ ସେଇଥି ନିମନ୍ତେ ଡରୁଥାଏ ଓ ଅମଙ୍ଗ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଏବଂ, ନିଜ ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ାକୁ ବଢ଼ାଇବାରେ ନିତ୍ୟଧାବମାନ ହୋଇ ରହିଥାଏ; ନିକପ୍ରତି ଏହାଦ୍ୱାରା ସେ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଅବିଚାର ହିଁ କରେ । ଜୀବନକୁ ଏକ ବାଟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି

ଶିଖେନାହିଁ । ହଁ, ଏକ ବାଟ, ଏକ ଅଗ୍ରଗତି, ଏକ ଆରୋହଣ ଓ ଏକ ଗତିଶୀଳତା । ନୂଆ ହେବାଲାଗି ସହସ୍ର ସରଞ୍ଜାମ କମା ହୋଇ ରହିଥାଏ, ମାତ୍ର ମଥାଟା ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଅସହଜ ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି ମନୁଷ୍ୟକୁ ଯେଉଁଠି ସେଇଠି ମୁହଁ ମଡ଼ାଇ ରଖିଥାଏ, ନିଜ ଭିତରର ଭଗବାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଏହାଦ୍ୱାରା ଭାରି ଅଳସୁଆ କରି ଦିଆ ଯାଉଥାଏ କି ? ଏବଂ, ଭିତରେ ସିଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଡରୁଆ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ହୁଏତ ରହି ଯାଉଥିବେ । ଆମେ ଆସେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ନହୋଇ ପାରିଲେ, ପୃଥିବୀର ଏହି ପୁରୁଣାଗୁଡ଼ାକ, ନକାରାତ୍ମକତା ଗୁଡ଼ାକ ଏବଂ ଦୂରତାଗୁଡ଼ାକ ପୁଣି ହଟିପାରିବ କିଭଳି ? କିଛିଟ ବଗଲା ହୋଇ ହୁଏତ ଏପରି ବି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ଗେହ୍ଲା ମଣିଷମାନଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ ଆଖର ଗେହ୍ଲା ହୋଇ ଯାଉଥିବେ । ନିତାନ୍ତ ଏକ ସତକଥା ଯେ, ଯଦି ମୁଁ ରାଜା ହେବିନାହିଁ, ଯେଉଁଠି ସେଇଠି ପଡ଼ି ରହିବାକୁ ହିଁ ସତେଅବା ଏକ ନିରାପତ୍ତା ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିବି, ତେବେ ମୋ' ଭିତରର ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ କ୍ରମେ ବୁଡ଼ା ବି ହୋଇ ଆସିବେ, ହସ୍ତକ୍ଷେପ ନକରିବାକୁ ହିଁ ବରଂ ଉଚିତ ବୋଲି ବୁଝିବେ । ତା'ପରେ ମୁଁ ମୋ'ର ସେହି ନିରାପଦ ଅଲ୍ଲତାଗୁଡ଼ିକର ବନ୍ଧନୀତି ଭିତରେ ଯେତିକି ସେତିକି ହୋଇ ରହିବାକୁ ନିଜ ଜୀବନର ଅସଲ ଶ୍ରେୟ ବୋଲି ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରିନେବି । କେତେ ନା କେତେ ସମ୍ଭାବନାରୁ ଆପଣାକୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିବି,— ହୁଏତ ପୃଥିବୀର ବିବର୍ତ୍ତନକୁ ମଧ୍ୟ ଅଟକାଇ ରଖିଥିବି ।

କଣେ ମଣିଷ କ'ଣ ହୋଇପାରିବ, ସେହି କଥାଟିକୁ କିଏ ହିସାବ କରି କହିଦେଇ ପାରିବ ? ଆମ ନାହାକମାନେ ଆମ କାତକରୁ ହିସାବ କରି ଓ ହାତର ରେଖାଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖି ଆମ ଭାଗ୍ୟରେ ଆଗକୁ କ'ଣସବୁ ରହିଛି ବୋଲି କେଡ଼େ ନିଷ୍ଠିତ ଭାବରେ କହିପାରିବେ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥାନ୍ତି । ବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ଆମେ ପଢ଼ୁଥିବା ପାଠଗୁଡ଼ିକର ଯେଉଁ ପରୀକ୍ଷାସବୁ ନିଆଯାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକରୁ କ'ଣ ଆମର ସବୁଯାକ ଯୋଗ୍ୟତା କଣା ପଡ଼ିଯାଏ ? ମଣିଷମାନେ, ଏପରିକି ଛାତ୍ରମାନେ ମଧ୍ୟ ଯଦି ଆଗରୁ ହିଁ ସେମାନେ କେଉଁଯାଏ ଯାଇପାରିବେ ଅଥବା ନଯାଇ ପାରିବେ ବୋଲି କହି ଦେଉଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଆମ ଜୀବନର ଅନେକ ଆନନ୍ଦରୁ ଆମେ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହି ଯାଉଥାନ୍ତେ । ସାଧାରଣ କ୍ଳୀଡ଼ାକସରତର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଯଦି ବିଶାରଦମାନେ ସତେଅବା ଯନ୍ତ୍ର ପକାଇ ଦେଖୁଥିବା ପରି କଣେ ଦଉଡ଼ାଳି କେତେ ବେଗଯାଏ ଦଉଡ଼ି ପାରିବ କିମ୍ବା କଣେ ଡିଆଁଳି କେତେ ଉଚ୍ଚଯାଏ ବା କେତେ ଲମ୍ବଯାଏ ଡେଇଁ ପାରିବ ଓ ଯେତେଯାଏ ଅଭ୍ୟାସ କଲେ ମଧ୍ୟ ସେତିକିଠାରୁ କେବେହେଲେ ଅଧିକାକୁ ହାସଲ କରି ପାରିବନାହିଁ ବୋଲି କହିଦିଏ, ତାହା ବସ୍ତୁତଃ ଆମକୁ କେଡ଼େ ନିରୁତ୍ସାହିତ ମଧ୍ୟ କରି ନପକାଇବ ! ତେଣୁ, ଖୁବ୍ ଭଲ ହୋଇଛି ଯେ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ଯନ୍ତ୍ର ଆବିଷ୍କୃତ

ହୋଇ ପାରିନାହିଁ ଏବଂ ଆହୁରି ଅଧିକ ଭଲ ହୋଇଛି ଯେ ଅଧିକ କାଣିଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଯେତେ ସତର୍କବାଣୀ ଶୁଣିଲେ ମଧ୍ୟ ମଣିଷମାନେ ମୋଟେ ସେହିସବୁ କଥାରେ କାନ ଦେଇନାହାନ୍ତି । କଣେ ମଣିଷ କେଉଁଯାଏ ଯାଇପାରିବ, ସେହି କଥାଟିକୁ ସିଏ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଆଗରୁ କାଣି ପାରୁନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍, ତା' ଭିତରେ ଏପରି ଅସନ୍ନତ୍ତ ଅସଲଟିଏ ରହିଛି, ଯିଏକି ତାକୁ ସର୍ବଦା ଆଗକୁ ଚାଲ, ଆଗକୁ ଚାଲ ବୋଲି ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେବାରେ ଲାଗିଛି । କଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ସତକୁ ସତ କେଉଁସବୁ ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି ଅଥବା କେତେ ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି, ସେକଥାକୁ ସିଏ କଦାପି କହି ପାରିବନାହିଁ । ଏପରିକି, କଣେ ପିଲା, ଏବଂ ଏପରିକି ନିଜର ପିଲାଟିଏ ଭିତରେ କେଉଁସବୁ ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି, ତାକୁ ଏତେ ନିକଟ ଏବଂ ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ବୁଝି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ତା' ବାପାମାଆ ମଧ୍ୟ କଳି ମୋଟେ କହିଦେଇ ପାରିବେନାହିଁ । ଏବଂ, ଆମ ପିଲାମାନେ ପାଠ ପଢ଼ୁଥିବା ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ, ଯେଉଁଠାରେ ସେମାନଙ୍କର ମଥା ଭିତରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଯୁଦ୍ଧସାହସ ପୂରାଇ ଦେବାର ପ୍ରୟାସମାନ କରା ଯାଉଥାଏ, ସେଠି ପାଠ ପଢ଼ାଉଥିବା ଶିକ୍ଷକମାନେ ବି ଯେତେ କସରତ କଲେ ମଧ୍ୟ ଅସଲ ତୋଟାଟିର ସେମାନେ କି ମୂଲ୍ୟ କରିପାରିବେ !

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ, ଯେତେବେଳେ ଇଉରୋପରେ ଏବେ ଆଧୁନିକ ଯୁଗ ବୋଲି କୁହା ଯାଉଥିବା ଗୋଟିଏ ସମୟର ସିନ୍ଦୂରା ଫାଟି ଆସୁଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଇଟାଲୀର କଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ମନୁଷ୍ୟ ବିଷୟରେ, ତୁମ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଜୀବନ ବିଷୟରେ ଲାଗୁ ହୋଇ ପାରିବାଉଳି ଯେଉଁ ସୁରଣୀୟ କଥାଟି କହିଥିଲେ, ଏଠାରେ ଆମେ ସାରାଂଶ କରି ତାହାର ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଏବଂ ତାହାର ମର୍ମଟିକୁ ବୁଝିବାଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରିବା । ମଣିଷ ହେଉଛି ଏକ ଅସରନ୍ତି ସମ୍ଭାବନା,— ଏବଂ ସେହି ସମ୍ଭାବନାକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଗଣିତର ସହାୟତା ନେଇ ଆଗରୁ କହି ହେବନାହିଁ । ଯଦି ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁକୂଳତାମାନ ମିଳିବ, ତେବେ ସିଏ ଯେ କେତେ ଭକ୍ତଯାଏ ଯାଇପାରିବ, ତାହାର କୌଣସି ସୀମା ନାହିଁ; ଏବଂ, ଯଦି ସେହି ଅନୁକୂଳତାଟି ନମିଳେ, ତେବେ ସିଏ କେତେ ତଳକୁ ଯେ ଖସିଯିବ, ସେଇଟିର ମଧ୍ୟ ସୀମା ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍, ତା' ଭିତରେ ଏକ ଅନନ୍ତ ସମ୍ଭାବନା ହିଁ ରହିଛି; କୌଣସି ଗାର ନାହିଁ, କେବଳ ସମ୍ଭାବନା ହିଁ ସମ୍ଭାବନା । ସେହି ସମ୍ଭାବନା ଉପରେ ଏକ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ବିଶ୍ୱାସ, ତାହାହିଁ ହେବା, ହେବାଲାଗି ଆହୁତା ରଖିବା । ସେଇଥି ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା । ଅନୁକୂଳତା ଅର୍ଥାତ୍ ଅନୁକୂଳ ନାନା ପରିବେଶ । ମାତ୍ର, ସେହି ପରିବେଶ କ'ଣ ଖାଲି ବାହାରର ? ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଆମ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଜୀବନଗୁଡ଼ିକ ସୁନ୍ଦର ତଥା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମୁକୁଳି ଉଠିପାରିବା ଲାଗି ଅନୁକୂଳ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବାହ୍ୟ

ପରିବେଶଗୁଡ଼ିକ ଅବଶ୍ୟ ରହିବା ଉଚିତ । ମାତ୍ର, ସେତିକି ଯୋଗାଇଦେଲେ ଯେ ସବୁ ମନୁଷ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଉଚିତ ରୂପେ ବିକଶିତ ହୋଇଉଠିବେ, ସେହି କଥାଟିର କୌଣସି ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ମଧ୍ୟ ମୋଟେ ଦେଇ ଦେବନାହିଁ । ସେତିକି ହୋଇଥିଲେ ତ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଗଢିନେବା ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ସହଜ ହୋଇ ଯାଉଥାଆନ୍ତା । ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକର ପରିବେଶଟିକୁ ଉତ୍ତମ ଏବଂ ଆହୁରି ଉତ୍ତମ କରି ତିଆରି କରିବା ନିମନ୍ତେ ତ ଏବେ ଶିକ୍ଷାବିଜ୍ଞାନ କେତେ କେତେ ଉପାୟ ବତାଇ ପାରିଲାଣି । ସେଗୁଡ଼ିକରେ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଭଲ ଭଲ ତାଲାମ ମଧ୍ୟ ପାଇଲେଣି । କିନ୍ତୁ କାରଖାନାରୁ ଆମର ବରାଦମତେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକ ବାହାରି ପାରୁଥିବା ପରି ଶିକ୍ଷାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ତ ସେପରି କୌଣସି କିମିଆ ଆଦୌ ଦେଖାଇ ହେଉନାହିଁ ! ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ପିଲାଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ତ ଏବେ କେତେଗହ ଗୁଣ ଅଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲାଣି । ତଥାପି ଦୁଃଖଗୁଡ଼ିକ ଯାଉନାହାନ୍ତି । ଆମ ବୁଦ୍ଧିବାକୁ ପୁରୁଣା ସମସ୍ୟାକିଛି ନିମନ୍ତେ ହୁଏତ ବେଶ୍ ସମାଧାନ ମିଳିଯାଉଛି । ମାତ୍ର, ଅଭାବନୀୟ ଆହୁରି ନୂଆ ସମସ୍ୟାମାନେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଉଛନ୍ତି । ପୁରୁଣାମାନେ, ଆମର ବିଜ୍ଞାନେ ଓ ବୟସ୍କମାନେ ଗୋଟାଏ ନୂଆ ପୃଥିବୀ ଗଢ଼ି ଥୋଇଦେବେ ବୋଲି କେତେ ନା କେତେ ଦଉଡ଼ିଧାପଡ଼ କରୁଛନ୍ତି । ମାତ୍ର, ସେମାନଙ୍କର ନୂଆ ଭଦ୍ୟମରୂପକ ଗଛଟିରେ ସେହି ପୁରୁଣା ଫଳମାନେ ହିଁ ଫଳୁଛନ୍ତି ! ବାହାରେ ଏହି ପୃଥିବୀଟା କେତେ ଚକଚକ ଦେଖାଗଲାଣି, କେତେ ଚାଉଁ ବି ହୋଇ ପାରିଲାଣି, ମାତ୍ର ଭିତରେ ସତେଅବା ସେଇ ପୁରୁଣାଟା ରକା ହୋଇ ବସିଛି । ତେଣୁ, ଅସଲ ହରକତଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ହିଁ ରହିଛି ।

ଲେଖୁ ଲେଖୁ ବୌଦ୍ଧ ଜାତକରୁ ଗପଟିଏ ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଛି । ସୁଦାସନାମକ ଜଣେ ମାଳିର କଥା । ଉଗବାନ୍ ବୁଦ୍ଧ ଧର୍ମପ୍ରସାରର ଯାତ୍ରାରେ ଗୋଟିଏ ସହରରେ କେତେଦିନ ପାଇଁ ରହଣି କରିଥାଆନ୍ତି । ସମ୍ଭବତଃ ଚତୁର୍ମାସ୍ୟା ପାଳନ କରୁଥାନ୍ତି । ସେହି ସହରର ସୁଦାସନାମକ ମାଳି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ସକାଳେ ସିଏ ନିଜ ବଗିଚାରୁ ସକଞ୍ଚୁଟା ଫୁଲଗୁଡ଼ିକୁ ତୋଳି ଗୋଟିଏ ଗୋକେଇରେ ଭରି ରହଣିଥାନକୁ ନେଇଯାଏ । ଯେଉଁଠାରୁ ଗୋଟିଗୋଟି ହୋଇ ଉପରକୁ ପାହାଡ଼ ଉଠିଯାଉଛି, ସେଇଠାରେ ଯାଇ ବସେ । ପାହାଡ଼ମାନେ ଉପରକୁ ଯାଇ ଯେଉଁଠାରେ ସରି ଯାଇଛନ୍ତି, ସେଠାରେ ଏକ କକ୍ଷରେ ବୁଦ୍ଧ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିଲେ । ସକାଳ ପାହିଲେ ଦର୍ଶନେଙ୍କୁ ମାନଙ୍କର ଭିଡ଼ ଲାଗିଯାଏ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ମହାନ ଉଗବାନ୍ଙ୍କର ଦର୍ଶନ ଲାଭ କରିବାଲାଗି ଆସିଥାନ୍ତି । ଏବଂ, ପାହାଡ଼ ଉଠିବା ପୂର୍ବରୁ ସେମାନେ ସେଠାରୁ ଉପରେ ଲାଗି କରିବା ସକାଶେ କିଛିତ୍ ଫୁଲ ମଧ୍ୟ କିଣି ନେଇ ଯାଉଥିଲେ । ଅର୍ଥାତ୍, ଏହିପରି ଭାବରେ ସୁଦାସ ପ୍ରତ୍ୟହ କିଛି ପଇସା ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ରୋକଗାର କରି ପାରୁଥିଲା । ଦିନକର ସିଏ

ବଗିଚାକୁ ଯାଇ ପଶିଗଲା ବେଳକୁ ସେଠାରେ ଥିବା ସାନ ପୁଷ୍କରିଣୀଟି ଭିତରେ ପତ୍ମଫୁଲଟିଏ ଫୁଟିଥିବାର ଦେଖିଥିଲା । ଏହି ଅଦିନରେ ପତ୍ମଫୁଲଟି ଫୁଟିଛି ଏବଂ ଭକ୍ତମାନେ ସେଇଟିଲାଗି ନିଷ୍ପନ୍ନ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଆକର୍ଷିତ ହେବେ । ଏପରିକି ଅଧିକ ପଇସା ଦେଇ କ୍ରୟ କରିବାକୁ ପଶ୍ଚାଦ୍‌ପଦ ବି ହେବେନାହିଁ । ତା'ର ମନ କେତେ ନା କେତେ ଦୁଃଖ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଟୋକେଇ ଭିତରେ ତେଣୁ ଆଗ ଅନ୍ୟ ଫୁଲଗୁଡ଼ିକୁ ରଖି ସୁଦାସ ସବାଇପରେ ସେହି ପତ୍ମଫୁଲଟିକୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଆଖି ଆଗ ପଡ଼ିବାଭଳି ରଖିଲା ଏବଂ ସବୁଦିନପରି ପାହାଚତଳେ ନିଜର ଯଥାସ୍ଥାନଟିରେ ବସି ରହିଥିଲା । ତା'ପରେ କ'ଣ ଘଟିଲା, ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶୁଣିବା ।

ଗରହାକମାନେ ବି ଅଦିନ ଫୁଲଟିଏ ଦେଖି ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । କଣେ ନାଗରିକ ତାହାକୁ କିଣିବାର ମହାଗ୍ରହରେ ଯାଇ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ବି ଯାଇଥିଲା । ଆଦୌ କୌଣସି ମୂଲତାଲ ନକରି 'ତୁ ଏହି ଫୁଲଟିକୁ ମତେ ଦେ', ମୁଁ ତତେ ଚାରିଗୋଟି ଗୌପ୍ୟମୁଦ୍ରା ଦେବି' ବୋଲି ମାଲିକୁ କହିଥିଲା । ଅନ୍ୟ ସାଧାରଣ ସମୟଟିଏ ହୋଇଥିଲେ କେହି ନିଜଆଡୁ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଅର୍ଥ ଦେଇ କେହି ଫୁଲଟିକୁ କଦାପି କିଣି ନଥାନ୍ତେ । ତେଣୁ ସୁଦାସ ମଧ୍ୟ ତତ୍ସନ୍ଧାତ୍ ରାଜା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ସେହି ସମୟରେ ସହରର କଣେ କଣାଶୁଣା ଶେଠ ଆସି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ଫୁଲଟାକୁ ଚାରିଟି ମୁଦ୍ରାରେ କଣେ କିଣିନେବାକୁ ଯାଉଛି ବୋଲି ଶୁଣି 'ମୁଁ ଚାଲିଶି ଗୌପ୍ୟମୁଦ୍ରା ଏହି ଫୁଲଟି ସକାଶେ ଦେବି' ବୋଲି କେଡ଼େ ପାଟିରେ କହି ଉଠିଥିଲେ । ସୁଦାସ ଆତ୍ମମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଯାଉଥାଏ । ତା'ର ବିଶେଷ କୌଣସି ସୌଭାଗ୍ୟ ହେତୁ ସିନା ଏପରି କେବେ ଘଟିନଥିବା କଥାଟାଏ ଘଟୁଛି—ସିଏ ଭାବିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଏବଂ ଦୁଃଖିତର ମନରେ ସେ ଫୁଲଟିକୁ ଅଧିକ ପଇସା ଦେଉଥିବା ଶେଠଙ୍କୁ ଦେବ ବୋଲି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରାଜା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ସେତେବେଳକୁ ଦୈବାତ୍ ସ୍ୱୟଂ ସେହି ରାଜ୍ୟର ରାଜା ମଧ୍ୟ ପାଲିଙ୍ଗିରେ ବସି ସେଇବାଟେ ଯାଉଥିଲେ । ଫୁଲଟି ଉପରେ ଦୂରରୁ ହିଁ ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ି ସାରିଥିଲା ଓ ଫୁଲଟି କିଣିନେଇ ସିଏ ଆଜି ବୁଦ୍ଧଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ନିବେଦନ କରିବେ ବୋଲି ସେ ସେହି ପାଲିଙ୍ଗି ଉପରୁ ହିଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରି ନେଇଥିଲେ । ତରଠାରୁ ସେଇଟି ଚାଲିଶି ଗୌପ୍ୟମୁଦ୍ରାରେ ବିକ୍ରୀ ହୋଇ ଯାଇଛି ବୋଲି ଶୁଣି 'ମୁଁ ଚାରିଶତ ଦେବି' ବୋଲି କେଡ଼େ ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ଭାବରେ ଏଡ଼େ ପାଟିରେ କହି ପକାଇଥିଲେ । ବିଚରା ମାଲିଟି ଏହି ଘଟଣାଟିର ଅନ୍ତ ପାଉନଥାଏ । ସିଏ ଅବଶ୍ୟ ଏତିକି ବୁଝି ପାରୁଥାଏ ଯେ, ଏହି କ୍ରେତାମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଫୁଲଟି କିଣି ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ଚରଣରେ ନିବେଦନ କରିବେ ବୋଲି ସେଇଟିକୁ କିଣିବେ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି, ଏବଂ ତେଣୁ ଯେତେ ବେଶୀ ମୁଦ୍ରା ଦେଇ ତାହାକୁ କିଣିନେବା ସକାଶେ ଏଭଳି ଆଗ୍ରହ

ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଛନ୍ତି । ତା' ଭିତରଟା ସତେଅବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଥିବ ହୋଇ ଆସୁଥାଏ । ସିଏ ସତେଅବା ଯେତିକି ତା' ବାଡ଼ି ଗତିଆରୁ ତୋଳା ହୋଇଥିବା ଫୁଲଟି ବିଷୟରେ ଭାବୁନଥାଏ, ଯାହାଙ୍କ ପାଖରେ ଫୁଲଟି ନିବେଦିତ ହେବ ବୋଲି ତା' ପାଖରୁ କିଣା ହୋଇଯିବ, ସେହି ମହିମାମୟ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ କଥା ହିଁ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଭାବୁଥାଏ । ତେଣୁ, ଏହି ସବୁକିଛିର କାରଣ ତା' ବାଡ଼ିର ଏହି ମହାର୍ଘ ଅଦିନ ଫୁଲଟି ନୁହେଁ, ଆହୁରି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ହିଁ ମହାର୍ଘ ହେଉଛି, ଯାହାଙ୍କ ପାଖରେ ସେଇଟି ନିବେଦନ କରାହେବାକୁ ଯାଉଛି ।

ସୁଦାସର ଅନ୍ତର ଭିତରେ ସତେଅବା କେତେ କେତେ ଦୁଆର ଖୋଲି ଯାଉଥିବା ପରି ସେ ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ । କାହାର ପାଦଦୁଇଟି ଏକ ଅଭୂତପୂର୍ବ ନୈକଟ୍ୟରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଶ୍ଵାସ ଭାବରେ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହୋଇ ଆସୁଥାଏ । ତାକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭିତରଟିଏ ତା'କୁ କୁଆଡୁ ମିଳିଗଲା କେଜାଣି ? ନାହିଁ, ନାହିଁ— ସିଏ ଆପେ ଫୁଲଟିକୁ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ପାଖରେ ଅର୍ପଣ କରିଆସିବ । ଗର୍ହାକମାନଙ୍କୁ ସିଏ ତା'ପରେ ସେହି ଅନ୍ତରର କଥାଟିକୁ ହିଁ କହିଦେଇ ପାରିଥିଲା । ରାଜା ଦେବାକୁ ରାଜା ହୋଇଥିବା ଚାରିଶତ ମୁଦ୍ରାଠାରୁ ଏପରି କରି ସେ କେତେଗୁଣ ଅଧିକା ପାଇଲା, କେହି ପଚାରିଲେ ସେହି ସୁଦାସ ମାଳି ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଭିତର ଦେଇ ପାରିବନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ସତକୁ ସତ କ'ଣଟିଏ ହେବାକୁ ମନ କଲେ ସବୁରାବର ତାହାହିଁ ଘଟିଥାଏ । ପରିବେଶଟା ଅନୁକୂଳ ଅଛି କି ନାହିଁ ଖବର ନେବାକୁ କୌଣସି ଇଚ୍ଛା ହୁଏନାହିଁ । ପାଦ ଦୁଇଟା ସତେଅବା ମନକୁ ମନ ଆଗକୁ ପଡ଼ିଯାଆନ୍ତି ଏବଂ ତା'ପରେ ଯାବତୀୟ ପ୍ରତିକୂଳତା ସତ୍ତ୍ୱେ ନିଜପାଇଁ ବାଟଟିଏ, ପ୍ରତ୍ୟୟଟିଏ ଏବଂ ବଳଟିଏ ମିଳିଯାଏ । ସେତେବେଳେ ଆଉ ନିଜକୁ ଭିକାରିଟିଏ ପରି ମୋଟେ ଲାଗେନାହିଁ ଏବଂ ସୁତରାଂ ମାଗିବାଲାଗି ସମ୍ଭବତଃ କିଛି ନଥାଏ । ଆମର ପ୍ରାର୍ଥନା ବଦଳିଯାଏ, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ବଦଳି ଯାଆନ୍ତି । ଇଏ ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରକୃତ ଭଲ ପାଇବାର ହିଁ କାହାଣୀଟିଏ । ଭଲ ପାଇଲେ ହିଁ ସବୁକିଛି ଅନୁକୂଳ ଲାଗେ, ସହଜ ବି ଲାଗେ । ନିଜ ପାଠକୁ ମଧ୍ୟ ଭଲ ପାଇଲେ ପାଠମାନେ ସହଜ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି । ମୋଟେ ଛାନ୍ଦ ଲାଗେନାହିଁ । କେତେ କେତେ ମନୁଷ୍ୟ କୌଣସି କାରଣରୁ ବେଶ୍ ଛାନ୍ଦ, ସର୍ବଦା ଛାନ୍ଦ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ ସବୁକିଛିକୁ ଗୋଟାଏ ବଳଦପରି ବୋହିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଏଇଟା ମାଗନ୍ତି, ସେଇଟା ମାଗନ୍ତି, ଯେତେ ପାଇଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ଦରିଦ୍ରବତ୍ ଅନୁଭବ କରୁଥାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଅଝିଟା ସତକୁ ସତ କୋଉଠି କଣା ହୋଇ ରହିଥାଏ କି ?

ଅର୍ଥାତ୍, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ହେବାଲାଗି ହିଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବ । କଦାପି ଅଟକି ଯିବନାହିଁ । ବାସ୍, ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା ବୋଲି ନିଜକୁ ବୁଝାଇଦେଇ ଅଟକି ରହିଯିବ

ନାହିଁ । ଏବଂ, ସତରାତର ହେବାର ସେହି ନିୟମଟି ପୁଣି ସବୁକାଳେ ଏପରି ହୋଇ ରହିଆସିଛି ଯେ, କଣେ ଯେତିକି ଯେତିକି ଆଗକୁ ଯାଇଥିବ, ଆହୁରି ଆଗକୁ ତଥାପି କେତେ କ'ଣ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି ବୋଲି ସିଏ ନିଜ ଭିତରୁ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଉଚ୍ଚାଟନ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରୁଥିବ । ଗୋଟିଏ ଶୃଙ୍ଗକୁ ଆରୋହଣ କରି ଶିଖରଦେଶକୁ ଆସିଯିବା ମାତ୍ରକେ ଆହୁରି କେତେ କେତେ ଶିଖର ତଥା ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ ଶିଖରଗୁଡ଼ିକ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେବାରେ ହିଁ ଲାଗିଥିବ । ଆମର ଏହି ଯାବତୀୟ ଆରୋହଣ ଏବଂ ଅର୍ଜନ ସତକୁ ସତ ସୁସ୍ଥ ଭାବରେ ହେଉଥିଲେ ଏହିପରି ଲାଗିବ ହିଁ ଲାଗିବ । କିନ୍ତୁ, ଆମର ଯାବତୀୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ୍ଷରେ ଏବଂ ସେହି ପ୍ରତ୍ୟେକ୍ଷଗୁଡ଼ିକ ପଛରେ ରହିଥିବା ଅଭିପ୍ରାୟଟିରେ ଯଦି କେଉଁଠାରେ କିଛି ନା କିଛି ଅସୁସ୍ଥତା ରହିଥିବ, ତେବେ ହୁଏତ ଏକ ମିଛ ଆତ୍ମପ୍ରସାଦ ଆସି ଆମକୁ ଗ୍ରାସ କରି ପକାଇବ, କ୍ଳାନ୍ତ କରିଦେବ ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ହାସଲ କରି ସାରିଲିଣି ବୋଲି ଏକ ଭ୍ରାନ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଆମକୁ ଭୁଲାଇ ରଖିବ । ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀରେ ସେହି ପ୍ରାଚୀନ ସମୟରୁ ଏକାବେଳେକେ ଏହି ସାଂପ୍ରତିକ କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କ'ଣ ବିଶାଳ ତଥା ବ୍ୟକ୍ତିବିଭୂତିମାନେ କ'ଣ କମ୍ ଅଛନ୍ତି । ଧର୍ମରେ ରହିଛନ୍ତି, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସାଧନାରେ ରହିଛନ୍ତି, ଲୋକୋପକାରର ନାନାବିଧ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିଛନ୍ତି, ଜ୍ଞାନ ଓ ବିଜ୍ଞାନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଏହି କଣେ କଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆମେ ଅନୁମାନ କରି ପାରୁଥିବା ଡେଙ୍ଗା ଗଛଟାରେ ସତେଥବା ସବାଉପର ତାଳଯାଏ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ପାରିଛନ୍ତି । ଆମେ କୋଟି କୋଟି କ୍ଷୁଦ୍ରମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ମହାନ ଆତ୍ମା ଏବଂ ମହାପୁରୁଷ ବୋଲି କହିଛୁ, ବହୁ ଉଲ୍ଲାସରେ ସେମାନଙ୍କର ଗୁଣଗାନ କରିଛୁ; ସେମାନେ ଆମ ଦେଶର ବା ଆମ କାତିର ବୋଲି କହି ନାହିଁନଥିବା କେତେ ଗୌରବ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରି ଆସିଛୁ । ସେମାନଙ୍କର ମହାନ ତ୍ୟାଗ, ଅସାଧାରଣ ମେଧା ଏବଂ ଅସାଧାରଣ ଆହୁରି କେତେ କ'ଣର ଉଲ୍ଲେଖ କରି ଖୁବ୍ ଅଭିଭୂତ ହୋଇଛୁ । ଏବେ ମଧ୍ୟ କ'ଣ କମ୍ ହେଉଛି !

ପୁନଶ୍ଚ, ପୃଥିବୀର ସକଳ ଯୁଗରେ କେତେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ମଧ୍ୟ ହୋଇଛି, ଯେଉଁମାନେ କି ଏହି ନିତାନ୍ତ ମାମୁଲି ମନୁଷ୍ୟ-ଭିତ୍ତ ଭିତରେ ଆତ୍ମା କୌଣସି ସାଧନା କରାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ ବୋଲି ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବରୁ ଏକ ଦେବବାଣୀ ଶୁଣିଥିବା ପରି ଏଠାରୁ ଅରଣ୍ୟକୁ ପଳାଇ ଯାଇଛନ୍ତି ଅଥବା ଏହି ପୃଥିବୀର ଖାସ୍ କୌଣସି ଥାନରେ ପବିତ୍ର ବେଢ଼ାଟିଏ ବୁଲାଇଦେଇ ନିଦକ ଭାବରେ ତପୋରତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସେହି ନିକାଞ୍ଚନ ଆଶ୍ରୟରେ ଥାଇ ଏହି ପୃଥିବୀର ମୁକ୍ତି ନିମନ୍ତେ କେତେ କେତେ ଭଲ କଥାମାନ ବି କହିଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀଠାରୁ ବହୁତ ମାନସମ୍ମାନ ପାଇଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ପୃଥିବୀଟା ଯେଉଁଠି ସେଇଠି ରହିଯାଇଛି । ସେହି ରେକେଷ୍ଟ୍ରାବଦ୍ଧ

ସତ୍ୟଦର୍ଶୀମାନେ ବିଚାରା ପୃଥିବୀଟାକୁ ମାୟା ବୋଲି କହିଛନ୍ତି, ଆପଣାର ସତ୍ୟଜ୍ଞାନ ଦ୍ଵାରା ଆମକୁ ବାହେଇ ସାଧ୍ୟ କରି ପାରିବେ ବୋଲି ମାୟାରେ ପଡ଼ି ଆମପାଇଁ ମୋହମୁଦ୍‌ଗର ଲେଖିଛନ୍ତି । ତଥାପି ଦୂରଛଡ଼ା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଦୁଃସତ ପୃଥିବୀଟା ପ୍ରତି ବେଶ୍ ନାକ ଟେକିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମଠାରୁ ଅଧିକ ବୁଦ୍ଧିମାନ ହୋଇ ତଥାକଥିତ କୌଣସି ପବିତ୍ର ସୁରକ୍ଷା ମଧ୍ୟରେ ନିଜକୁ ଅଲଗା କରି ରଖିଛନ୍ତି । ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦାସୀନ ରହିଛନ୍ତି ।

ତେଣୁ, କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ, ଏହି ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟ ଆଗକୁ ଯାଉଥିବ । ପୃଥିବୀ ବି ବଦଳୁଥିବ । ପୃଥିବୀର ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ ବଦଳୁଥିବ ଏବଂ ସଂପୃକ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କର ତପସ୍ୟାଦ୍ଵାରା ସମୁଦ୍‌ମାନେ ଏହିଠାରେ ହିଁ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିବା ସମ୍ଭବନାଗୁଡ଼ିକୁ ସାକାର କରି ଆଣୁଥିବେ । ମନୁଷ୍ୟମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ଲୋଡ଼ିବେ, କେବେହେଲେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ତେଜସଗଛ ହୋଇ ଏଠାରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ମୋଟେ ମନ କରିବେନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ କହିଲେ ମାତ୍ର ଥୋକେ ବିଶେଷଙ୍କର ଆଦର୍ଶ ଆଚରଣ ଏବଂ ଅଲଗାପଲଗା ନବୁଝାଇ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଏକ ସତତ ନୂଆ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବା ଅର୍ଥାତ୍ କେବଳ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ଵାର୍ଥସାଧନାକୁ ନବୁଝାଇ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଅର୍ଥରେ ଏକ ସୁସ୍ଥ ପାରସ୍ପରିକତାକୁ ବୁଝାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ । ଶିକ୍ଷା ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ ହେବ ଏବଂ ସକଳ ଅର୍ଥରେ ଏକ ସୁସ୍ଥ ସାର୍ବଜନୀନ ଜୀବନ ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିବ । ଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ କଲ୍ୟାଣକାରୀ ହେବ ଏବଂ ବିଜ୍ଞାନ ଭଳ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାସରୁ ମାଟି ଉପରକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିବ । ଯାବତୀୟ ତପସ୍ୟା ସମୁଦାୟ ପୃଥିବୀର ଅଭ୍ୟୁଦୟକୁ ହିଁ ସର୍ବମୂଳ କାମ୍ୟ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିନେବ । ଅର୍ଥାତ୍ ଆମର ପ୍ରାର୍ଥନା କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ହେବାଲାଗି ନୁହେଁ, ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ସନ୍ନିପନ ନିମନ୍ତେ ସମର୍ପିତ ହୋଇ ରହିବ । ପୁନଶ୍ଚ, ଏକାନ୍ତ ବାସ୍ତବ କଥାଟି ହେଉଛି ଯେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଛାଡ଼ି ପୃଥିବୀ ତ ନିଜର ତପସ୍ୟା ବୋଲି ଆଦୌ କିଛି କରି ପାରିବନାହିଁ; ତେଣୁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ, ଆମେ ଜଣେଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲାଉଥିବା ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏପରି ଆମର ଯାବତୀୟ ଅର୍ଜନରେ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଥିବା, ଯେପରି କି ଆମରି ସର୍ବବିଧି ସାମର୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ସାଧନା ସାରା ପୃଥିବୀକୁ ଅଧିକ ସମର୍ଥ, ଅଧିକ ସୁସ୍ଥ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦରେ କହିଲେ ଅଧିକ ସତାର୍ଥ ହେବାରେ ନିୟୋଜିତ ହୋଇ ପାରୁଥିବ । ଇତିହାସର ଧର୍ମମାନେ ନିଜ ନିଜର ଲକ୍ଷ୍ୟ ତଥା ପଥକୁ ନେଇ ଯାହାକିଛି କଲ୍ପନା କରି ଆସିଛନ୍ତି, ସେଥିରେ ଏହି ପୃଥିବୀ ଉପରକୁ ହିଁ ପରମସତ୍ୟର ଅବତରଣ ନିମନ୍ତେ ଭଳି ଭଳି ନକ୍ସାମାନ କରାଯାଇଛି । ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଭଗବତ୍‌ରାଜ୍ୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଉ ବୋଲି କେତେ ନା କେତେ ଉତ୍ସାହର

ସହିତ ଘୋଷିତ ହୋଇଛି । ମାତ୍ର, ତା'ପରେ କେଉଁଠି ସବୁ ବିଗିଡ଼ି ଯାଇଛି ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ କେବଳ ଆପଣା ପ୍ରୀତ୍ୟର୍ଥେ ହିଁ ଯାବତୀୟ ଧର୍ମୋହାହ ଭିତରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀକୁ ପ୍ରାୟ ପଛରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଚାଲି ଆସିଛନ୍ତି ଓ ତେଣୁ ପରସ୍ପର ସହିତ କଳହ କରିବାରେ ମନୋନିବେଶ କରିଛନ୍ତି । ଅସଲ ପ୍ରାର୍ଥନା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଏହି ପୃଥିବୀଲାଗି ଯାହାକିଛି ହେବାନିମନ୍ତେ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେବ । ବ୍ୟକ୍ତି ତିଆରି ହେଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟ ତିଆରି ହୋଇ ଯାଉଥିବ । ଏହି ପ୍ରକରଣଟି ଏତିକିରେ ଥାଉ । ଆମେ ବାରବାର ଏହି କଥାଟି ପାଖକୁ ଫେରି ଆସୁଥିବା, ବାରବାର ଏହି ପ୍ରାରମ୍ଭିକଟିକୁ ଖୁବ୍ ଛୁଇଁ ପାରୁଥିବା ।

- ୨ -

ହେବା ତ ନିଶ୍ଚୟ, କିନ୍ତୁ କ'ଣ ହେବା ? ମାଗିବା ଲୋକଟି ତ ସବୁକ୍ଷେତ୍ରରେ ସିଏ କ'ଣ ମାଗିବାକୁ ଯାଉଛି, ସେକଥାକୁ ସବୁବେଳେ ଆଗରୁ ଛିର କରି ରଖିଥାଏ । ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦେବତାମାନଙ୍କଠାରୁ ବିଧି ଅନୁସାରେ କ'ଣ ମାଗିବା ଭିତ୍ତିତ, ସେକଥା ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ ଖୁବ୍ ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ ଲେଖା ବି ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସରସ୍ୱତୀଙ୍କୁ ବିଦ୍ୟା ମଗାଯାଏ ଏବଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କୁ ଧନ ମଗାଯାଏ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ସୁଦାମା ଯେତେବେଳେ ସକବାଜ ହୋଇ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଖକୁ କିଛି ମାଗିବ ବୋଲି ଯାଇଥିବ, ସେତେବେଳେ ସିଏ ଦ୍ୱାରକାରେ ପହଞ୍ଚି ତାଙ୍କୁ କ'ଣ ମାଗିବ, ସେହି କଥାଟିକୁ କେଡ଼େ ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ ମନେ ମନେ ଛିର କରି ସାରିନଥିବ ! ସେହି ଅନୁସାରେ, ଅପୁତ୍ରିକ ପୁତ୍ର ମାଗେ, ରୋଗାଗିଏ ଆରୋଗ୍ୟ ଇଚ୍ଛା କରେ, ବିପନ୍ନ ମନୁଷ୍ୟଟିଏ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରେ । ସନ୍ତାନମାନଙ୍କର ରିକ୍ଷାଦି କଟିଯିବ ବୋଲି ମାଆମାନେ ବ୍ରତ କରନ୍ତି, ପତ୍ନୀମାନେ ପତିର ମଙ୍ଗଳ ମନାସି ସାବିତ୍ରୀ ବ୍ରତ କରନ୍ତି । ସେହି କାରଣରୁ ତ ଆମ ଜାଣିବାଶୁଣିବା ମଣିଷମାନେ ବାର ମାସରେ ତେର ବ୍ରତର ବିଧାନ କରି ରଖିଛନ୍ତି । ବଙ୍ଗରାଜ୍ୟରେ ଗାଆଁଗଣ୍ଡାରେ ଝିଅମାନେ ଏବଂ ବୋହୂମାନେ ସୈକୁତି ବ୍ରତ କରନ୍ତି ସଉତୁଣୀମାନେ ଆଖୁକୁର୍ତ୍ତା ଦୁଅନ୍ତୁ ବୋଲି କେତେ ନିଷ୍ଠା ସହକାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି । ଆଗେ ପୁରୁଷମାନେ ବହୁବିବାହ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ ବିଚରା ପତ୍ନୀମାନଙ୍କୁ ସପତ୍ନୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଜଣେ ପତିର ଛତାତଳେ ସାରା ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ତତ୍ତ୍ୱକ୍ଷ ଝଗଡ଼ାମାନ ହେଉଥିଲା ଏବଂ ପାରିବାରିକ ଜୀବନକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋଳାହଳପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ରଖୁଥିଲା । ଏବେ ବହୁବିବାହ ନାହିଁ, ତେଣୁ ସଉତୁଣୀମାନେ ମଧ୍ୟ ନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତଥାପି ସୈକୁତି ବ୍ରତ-ଉପଚାରଗା ଏବେ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ।

ତେଣୁ, ମାଗିବା ବଡ଼ ସହକ । ପୁନଶ୍ଚ, ଯୋଦ୍ଧା ଭଗବାନଙ୍କୁ ଆମେ କେବେହେଲେ ଭେଟିନାହିଁ ଏବଂ ପାରମ୍ପରିକ ଭାବରେ ନାନା ଅବକାଶରେ ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ପୁଣି ଆମ ସ୍ଥାନୀୟ ଗୁଳାଗୁଡ଼ିକର ଛାଞ୍ଚ ଅନୁସାରେ ବିଭିନ୍ନ ଅତିରଞ୍ଜନରେ ଯେତିକି ଶୁଣିପାରିଛୁ, ସେତିକି କାହାବାଡ଼ ମଧ୍ୟରେ ପରିକଳ୍ପିତ ଏହି ଆରାଧ୍ୟ ବସ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୋରୁ ହୋଇ ମାଗିବାଟା ବିଭିନ୍ନ ସମାଜ ଏବଂ ସଂସ୍କୃତିରେ କ୍ରମେ ଭାରି ବଢ଼ିଆ ମାର୍ଗରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛି । ତେଣୁ, ମାଗିବାର ପ୍ରାୟ ସେହି ଦାୟିତ୍ୱହୀନ ସଂସ୍କୃତିଟା ମଧ୍ୟ ଆମର ସେହି ଭବାରତା ହେତୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସ୍ଥୂଳ ହୋଇ ଆସିଛି । ଆମ ମାଗିବାରେ ବି ସତେଅବା କୌଣସି ବାଡ଼ବତା ହିଁ ରହିନାହିଁ । ଭଗବାନ କେବଳ ମୋ'ର ନୁହନ୍ତି, ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀର ଏବଂ ତେଣୁ ସିଏ ଧର୍ମତଃ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ସକାଶେ ଦାୟୀ ରହିବେ ଏବଂ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ହେପାକତ ଯେ କରିବେ, ଏହି ସହକ କଥାଟାକୁ କଣେ ନିତାନ୍ତ ମୂର୍ଖ ମଧ୍ୟ ବୁଝିପାରିବ । ତେବେ, ଆମେ ଗୁଡ଼ାଏ ଲୋପଡ଼ି ପଡ଼ି ହେ ଭଗବାନ, ତୁମେ ସବାଆଗ ମୋତେ ରଖ, ସମ୍ଭବ ହେଲେ ସକଳ କୃପାକଟାକ୍ଷ ସହିତ କେବଳ ମୋ'ରି ଆଡ଼କୁ ତୁମ ନେତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ତଳାଇ କରି ରଖିଥାଅ, ବଡ଼ ଆକୁଳ ବିକଳ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ବହୁତ ମଣିଷ କାହିଁକି ହଇରାଣ କରନ୍ତି ଏବଂ କଷ୍ଟ ଦେଉଥାନ୍ତି କେକାଣି ? ନିଜ ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଭଗବାନ ନାଶ କରିଦିଅନ୍ତୁ ବୋଲି ଆମେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିବା ସମୟରେ କେତେ ଅୟସରେ ଭୁଲି ବି ନଯାଉ ଯେ, ମୋ'ର ସେହି ତଥାକଥିତ ଶତ୍ରୁଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ମଧ୍ୟ ସେହି ଭଗବାନଙ୍କ ହାତରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବ ଏବଂ ସାରା ପୃଥିବୀର ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ଲାଗି ଦାୟୀ ନରହିଲେ ତାଙ୍କୁ କାହିଁକି ବା କିଏ ସମସ୍ତଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଏକ ପରମସାମ୍ପଦ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବେ ?

ଅପର ପକ୍ଷରେ କିଛି ହେବା,— ତାହାର ଧର୍ମ ଅଲଗା, ଧାତୁ ଅଲଗା, ଗୀତିତି ମଧ୍ୟ ଅଲଗା । ଏବଂ, କେତେ କେତେ ନାବାଳକତା କଟିଲେ କଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଓ ଏପରିକି ଗୋଟିଏ ସମାଜ ମଧ୍ୟ ତୁଚ୍ଛ ଏଇଟା ସେଇଟା ମାଗିବାର ଗାରଗୁଡ଼ିକୁ ପାର ହୋଇ କିଛି ହେବାର ସେହି ଅନ୍ୟ ଆୟତନଟି ମଧ୍ୟକୁ ଯେ ପ୍ରବେଶ କରିପାରିବ, ସେହି କଥାଟିର ଭାରି ସହକରେ ଅନୁମାନ ବି କରାଯାଇ ପାରିବ । ମାଗିବାର ଅବସ୍ଥାଟା ବା ଅଭ୍ୟାସଟା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ନାବାଳକତାର ଅବସ୍ଥା । ସେହି ନାବାଳକତାକୁ କାଟି ପାରିଲେ ଯାଇ ଆମେ କିଛି ନା କିଛି ହେବାଲାଗି ମନ କରିପାରିବା ଏବଂ ପ୍ରକୃତରେ କିଛି ନା କିଛି ହୋଇ ପାରିବା । କଣେ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ବୟସର ପାଠ ପଢ଼ୁଥିବା ପିଲା ତାକୁ ପଢ଼ିଶିବର୍ଷ ହେବାବେଳେ କ'ଣ ସତକୁ ସତ ହେବ, ସେହି ବିଷୟରେ କ'ଣ ବା ଅନ୍ଧାକ କରି ପାରିବ ? ସେହିପରି ଗୋଟାଏ

ଅତୁଆର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଛାତ୍ର ଓ ଛାତ୍ରୀ ସେଥିଲାଗି କିଛି ହେବାକୁ ମନ ନକରି ଅଧିକାଂଶଙ୍କ ପରି କିଛି ମାଗନ୍ତୁ, ମୁଖ୍ୟତଃ ଅନୁକରଣ କରନ୍ତୁ; ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ଯେଉଁପରି, ସେମାନେ ସେହିପରି ହିଁ ହୁଅନ୍ତୁ— ଅଧିକାଂଶ ପିତାମାତା ଏବଂ ଶିକ୍ଷାଦାତା ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ନିକନିକ ପିଲାଦିନେ ସବାଆଗ ନିଷ୍ଠୁର କ'ଣ ବା କ'ଣ ସବୁ ହୋଇପାରିବେ ବୋଲି ମନ କରିଥିଲେ; ମାତ୍ର ବାଟଟା ତେଡ଼େ ସହକ ନୁହେଁ ବୋଲି ବାରମ୍ବାର ଆଦାତ ପାଇ ଏବଂ ଭାରି ମିୟମାଣ ହୋଇଗଲା ପରି ଅନୁଭବ କରିବାରୁ ଅନ୍ୟମାର୍ଗଟିକୁ ଧରିଲେ ଓ ଅନ୍ତତଃ କିଛି ତ ହୋଇପାରିଲେ ବୋଲି ଆପଣାକୁ ସାନ୍ତୁନା ଦେଲେ । ଅନୁକରଣ କରିବାରେ ହିଁ ପ୍ରଧାନତଃ ଅନୁକରଣଧର୍ମୀ ଆମ ସମାଜଠାରୁ ଯେ ଅଧିକ ସ୍ୱୀକୃତି ମିଳିଥାଏ, ସେକଥାକୁ ସମସ୍ତେ ଖୁବ୍ ସହକରେ ବୁଝି ଯାଉଥିବେ । ସାପତି ପେଟୀ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ କୋଉ କେଲା କାହିଁକି ଖୁସୀ ନହେବ !

ଅନୁକରଣର ଶିକ୍ଷା, ମାନିନେବାର ଶିକ୍ଷା ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର । ସତକୁ ସତ କିଛି ହେବାର ଶିକ୍ଷାଟି ଆଉ ଏକ ପ୍ରକାରର । ସହାୟକ ବହିଗୁଡ଼ିକୁ କଣ୍ଠସ୍ଥ କରି ପରୀକ୍ଷାରେ ଅବିକଳ ସେହିଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ଗାଳି ପକାଇବାର ମାର୍ଗଟି ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ଏବଂ ନିଜେ ବିଷୟଟିକୁ ବୁଝି ନିଜର ଭାଷାରେ ଏକ ନିଜସ୍ୱ ପରିଚିତି ସହିତ ପରୀକ୍ଷାରେ କିଛି ଲେଖିବାର ମନ ଏବଂ ଆଗ୍ରହ, ତାହା ହେଉଛି ପ୍ରାୟ ଏକାବେଳେକେ ଆଉଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର । ଅଧିକାଂଶ ଶିକ୍ଷକ-ଉଭୟ ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟର ତଥା ଘରୋଇ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଆମକୁ ତଥାକଥିତ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକମାନଙ୍କୁ ଧରାଇ ଦେଇ ସେହିଗୁଡ଼ିକୁ ଆୟତ୍ତ କରିପାରିଲେ ସବୁ ଅବଶ୍ୟ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ପରାମର୍ଶ ଦେବା ଗୋଟାଏ କଥା । ଏବଂ, ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଆମ ପଠିତ ପୁସ୍ତକଗୁଡ଼ିକର ବାହାରେ ସେହି ବିଷୟର ଅନ୍ୟ ପୁସ୍ତକଗୁଡ଼ିକୁ (ସେଗୁଡ଼ିକୁ କ'ଣ ଅପାଠ୍ୟ ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ କି ?) ଗ୍ରନ୍ଥାଗାରରୁ ନେଇ ପାଠକରି ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ଅଧିକ ଭାବିପାରିବା ଏବଂ ସେହିଭଳି କରି ନିଜ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ବଢ଼ାଇଦେବାର ପ୍ରଣାଳୀଟି ଏକାବେଳେକେ ଏକ ଅନ୍ୟ ପରିମିତିର, ଏକ ଅନ୍ୟ ଆୟତ୍ତହାର । ନିଜ କଲ୍ଲନାରୁ ସମଗ୍ର ଆବେଦନଟିଏ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣି ଚିତ୍ରଟିଏ କରି ନାହିଁ ନଥିବା ଖୁସୀଟିଏ ହେବା, ଆପେ ଗୀତଟିଏ, କବିତାଟିଏ ବା କାହାଣୀଟିଏ ଲେଖିପାରିବା, ବିଜ୍ଞାନର ପ୍ରୟୋଗଶାଳାରେ ଆମର ଶିକ୍ଷକମାନେ ଯେତିକି ଭିତରେ ଆମକୁ ସେମାନଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସଟିକୁ ଅନୁସରଣ କରି ଯେତିକି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି ଦେଉଛନ୍ତି, ଆପଣା ଭିତରର କୌଣସି ଅଧିକ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ସତେଅବା କେଉଁ ବନ୍ଧୁଟିର ସଙ୍କେତ ପାଇ ସେତିକି ଗାରକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବା, ସିଏ ଆଉଏକ ପରିମଳର କଥା, ଏକ ଅନ୍ୟ ଆକର୍ଷଣର କଥା ଏବଂ ପ୍ରକୃତରେ କିଛି ହେବାର କଥା । ଏହି ତଥାକଥିତ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ବ୍ୟତୀତ ପୃଥିବୀରେ ଅଧିକ ପ୍ରେରଣାଦାୟକ, ଆହ୍ୱାନପୂର୍ଣ୍ଣ

ଓ ଅଧିକ ଆକର୍ଷକ ପୁସ୍ତକମାନେ ଯେ ରହିଛନ୍ତି, ଆମ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଆମକୁ କେବଳ ସେତିକି ସମ୍ଭାବ ବେଳେବେଳେ ଦେଇ ପାରୁନଥାନ୍ତେ କାହିଁକି ? ଏପରିକି ଆମ ପିତାମାତାମାନେ ଆମର ଏହି ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରିବାର ବିଶେଷ ସମୟଟିରେ ଆମଲାଗି ଅଧିକ ସହାୟକ ହେବ ବୋଲି ଯେଉଁ ଘରୋଇ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ତ ଆମକୁ ନାନାଭାବେ ଏହି ଚଳନ୍ତି ଚାରିକାନ୍ଥ ଭିତରୁ ମୁକୁଳାଇ ବାହାର କରି ନେଇଯାଇ ପାରୁଥାଆନ୍ତେ !

ଖାଲି ମାନିନେବା, ଖାଲି ମୁଖସ୍ଥ କରି ଆମର ଏହି ମସ୍ତିଷ୍କଟିର ସାନ ସାନ ମୁଣାଗୁଡ଼ିକୁ କେତେ ନିଷ୍ଠାପର ଭାବରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ରଖୁଥିବା,—ଏସବୁ ଆମକୁ ବାସ୍ତବତଃ ଭାରି ଅଳପ କରି ରଖିଛି । ଏବଂ, କିଛି ହେବାକୁ ସଂକଳ୍ପ କରି ତତ୍ତ୍ୱଲ୍ୟ ଅନୁକୂଳ ଜୀବନଟିଏ ବାଛିନେଲେ ବି କ’ଣ ଆମକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅନେକ ଅଧିକ ହିଁ ମାନିବାକୁ ପଡ଼େ । କଣେ କାରିଗରକୁ, କଣେ ଶିଳ୍ପୀକୁ ହୁଏତ ସତକୁ ସତ ଆପଣାର କାରିଗରୀ ତଥା କଳ୍ପନାକୁ ସକଳ ନ୍ୟାୟରେ ଫୁଟାଇ ପାରିବାକୁ ହେଲେ ପୃଥିବୀଯାକ ପ୍ରକୃତରେ ଅଧିକ ନିୟମ ମାନିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଅଧିକ ଶୃଙ୍ଖଳା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ସେହି ଶୃଙ୍ଖଳା ବାହାରୁ କାହାଦ୍ୱାରା ମୋ’ ଉପରେ ଲଦି ଦିଆଯାଇ ନଥାଏ କିମ୍ବା ତାହାର ଅମାନ୍ୟ କଲେ ମୋତେ ଶାସ୍ତି ଭୋଗ କରିବାକୁ ହେବ ବୋଲି କେହି କୌଣସି ଧମକ ଦେଇନଥାନ୍ତି । ସେହି ମାନିବାରେ କୌଣସି ଉୟ ନଥାଏ ଏବଂ, କବରଦସ୍ତି ଆମକୁ ନିଜର ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ କିଛି ପାଇଁ ମଣ ହେବାକୁ ପଡ଼ୁଛି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବାର ଦୁର୍ଗତି ମୋଟେ ନଥାଏ । ମୁଁ ଆପେ ବାଟଟିଏ ଚାଲୁଥାଏ, ସେହି ବାଟଟିକୁ ଚାଲିବି ବୋଲି ମୁଁ ଆପେ ଠିକ୍ କରିଥାଏ, ତେଣୁ ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ବୋଝ ବୋହୁଥିବା ପରି କେତେବେଳେ ହେଲେ ମନେ ହୁଏନାହିଁ । ଉୟ ତ କଣେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ତା’ ନିଜପାଖରେ ଭାରି ଛୋଟ କରି ରଖିଥାଏ,—ସତେଅବା ନିଜ ଭିତରର କୌଣସି ପ୍ରକୃତ ସାଥୀ କିମ୍ବା ପ୍ରକୃତ ଗୁରୁର କଥା ନମାନି ମୁଁ ଆଉଗୋଟାଏ କାହାର ଗୋଲାମା ଖଟୁଛି ବୋଲି ବୋଧ ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ତେଣୁ, ନିଜ ଭିତରର ସେହି ସାକ୍ଷୀ ଅଥବା ସେହି ସାଥୀଠାରୁ ନାନା ବାହାନାରେ ଆମେ ଲୁଚି ବୁଲିବାରେ ଲାଗିଥାଉ କି ? ନିଜର ଗୋଟିଏ ଅଧିକ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ଘର ଥାଉ ଥାଉ ଆମେ ଅଧିକସଂଖ୍ୟକ ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁ ଦୁଃଖରେ ଏପରି ନିଜପ୍ରତି ବଧିର ହୋଇ ରହିଥାଉ କେଜାଣି ?

ଜୀବନର ସତକୁ ସତ କିଛି ହେବାକୁ ହେଲେ ଆମ ହୃଦୟ ସହିତ ଖିଅଟିଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଯାଇ ଲାଗିଯାଏ । ଆମର ହୃଦୟ—ତାହାହିଁ ଆମର ଅସଲ ସଦନ, ଆମ ସକଳ ସମ୍ଭାବନାର ଯଥାର୍ଥ ଗନ୍ତାଘର । ହୃଦୟଟି ଉପରେ ହିଁ ପୂରା ନିଦକ ହୋଇ ନିର୍ଭର କରିହୁଏ । ଜୀବନର ଅସଲ ପାହାଡ଼ମାନଙ୍କୁ ଆମେ ସେହି

ହୃଦୟର ପରାମର୍ଶ ଗୁଡ଼ିକରୁ ହିଁ ପାଇଥାଉ । ହୃଦୟ ସହିତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୟମୁକ୍ତ ଭାବରେ ସମ୍ପର୍କଟି ଲାଗିଥିଲେ ନିକର ମନଟି ସହିତ ସମ୍ଭବତଃ ଆଦୌ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ପଡ଼େନାହିଁ । ହୃଦୟ ଭିତରେ ସତେଥବା କ'ଣ ଗୁପ୍ତ ସାମର୍ଥ୍ୟଟିଏ ଏପରି ରହିଥାଏ ଯେ ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ କେଡ଼େ ସହକରେ ଆମ ମନଟାକୁ ପୂରା ମନାଇନେଇ ପାରେ । ମୋଟେ ତା'ପକ୍ଷରେ ଗୋଇନ୍ଦା ଭଳି ନିକର ରଖିବାକୁ ପଡ଼େନାହିଁ କିମ୍ବା ତାକୁ ଗୋଟାଏ ବେତ ଧରି ସାଧ୍ୟ କରିବାକୁ ହୁଏନାହିଁ । ଆମ ହୃଦୟର ପ୍ରକୃତରେ ବହୁତ ଆଖି ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ହୃଦୟ ଦେଇ ଦେଖିଲେ ବାହାରକୁ ଦେଖିହୁଏ ଓ ଭିତରକୁ ଦେଖିହୁଏ,— ଅଧିକ ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ କହିଲେ ବାହାରକୁ ଏବଂ ଭିତରକୁ ସତକୁ ସତ ଦେଖିହୁଏ, ଆପଣା ସହିତ ପୃଥିବୀକୁ ମିଳାଇ ଦେଖିହୁଏ ଏବଂ ଆପଣାକୁ ମଧ୍ୟ ପୃଥିବୀ ସହିତ ମିଳାଇ ଦେଖିହୁଏ; ବର୍ତ୍ତମାନର ଦର୍ପଣ ଉପରେ ଭବିଷ୍ୟକୁ ଦେଖିହୁଏ ଓ ଭବିଷ୍ୟର ଦର୍ପଣ ଉପରେ ବର୍ତ୍ତମାନଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିହୁଏ । ଆପଣାକୁ ଭଲ ଲାଗେ, ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀଟିକୁ ବି ଭଲ ଲାଗେ । ଅର୍ଥାତ୍, ପୃଥିବୀରେ ଠିକ୍ ମୋ'ରି ପରି ଆତନ୍ୟତା ହେଉଥିବା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗେ । ଆପଣାବଡ଼ ଲାଗେ, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆପଣାର କରି ଦେଖିହୁଏ, ବୁଝିହୁଏ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଆଗକୁ, ବହୁତ ଆଗକୁ ବୁଝିହୁଏ । ଆଗକୁ ବାଟ ଚାଲିବାକୁ ଗୋଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । ପୃଥିବୀରେ ଯାହାକିଛି ଘଟୁଛି କିମ୍ବା ଘଟିବାକୁ ଯାଉଛି, ସେଥିରେ ମୋ'ର ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଭାଗ ଅଛି ବୋଲି ସର୍ବଦା ଅନୁଭବ ହେଉଥାଏ । ତେଣୁ, ଏଡ଼େବଡ଼ ପୃଥିବୀରେ ନିଜକୁ କେତେବେଳେ ବି ଏକୁଟିଆ ମନେ ହୁଏନାହିଁ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାମାନଙ୍କର ଫଳତାଲିକାରେ ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରଥମ ଦଶ ବା ପନ୍ଦରଙ୍କ ଭିତରେ ଥାଆନ୍ତି, ଖବରକାଗଳମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଜଗରମାନେ ଯାଇ ତୁମେ ବଡ଼ ହେଲେ କ'ଣ ହେବ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ସେମାନେ ଭଳି ଭଳି ଉତ୍ତର ଦେଇଥାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥଳରେ ମଥାରୁ ହିଁ ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତି । ତଳନ୍ତି ହାତୀଟା ଅନୁସାରେ ସତେଥବା ତିନ୍ତା କରି ନିଜ ଉତ୍ତରଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଇଥାନ୍ତି । କିଏ କହେ ମୁଁ ଇଞ୍ଜିନିଅର ହେବି, କିଏ କହେ ମୁଁ ଡାକ୍ତର ହେବି । କେହି କେହି ସରକାରୀ ବିଭାଗମାନଙ୍କରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅଫିସର ହେବେ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହିଥାଆନ୍ତି । ଆହା, ଯଦି ବଡ଼ ହୋଇ ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ସେତିକି ବି ହୋଇ ପାରୁଥାନ୍ତେ, ତେବେ ତ କେଡ଼େ ବଡ଼ କଥାଟାଏ ଅନ୍ତତଃ ହୋଇ ପାରୁଥାନ୍ତା । ଇଞ୍ଜିନିଅରିଙ୍ଗ ବିଦ୍ୟା ପଢ଼ି ଜଣେ ଜଣେ ଇଞ୍ଜିନିଅର୍ ବାଗିର୍ ଇଞ୍ଜିନିଅର୍ଟିଏ ହୁଅନ୍ତା, ଡାକ୍ତରୀ ବିଦ୍ୟା ପଢ଼ି ଆଉକଣେ ଡାକ୍ତର ବାଗିର୍ ଡାକ୍ତରଟିଏ ମଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତା ! ଏହି ଦେଶରେ ଜଣେ ଅଫିସର୍ ବାଗିର୍ ଅଫିସର ହେଲେ ସେଇଟି କ'ଣ କମ୍ ଗୌରବର

କଥା ହୁଅନ୍ତା ! ମର୍ମଯାଏ ଡେରି ଦେଖିଲେ ଏମାନେ ଏସବୁ ହେବେ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି, କାରଣ ଏହିସବୁ ଥାନରେ ଅର୍ଥାତ୍ ପଦରେ ନିୟୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଲେ ସେମାନେ ବହୁତ ପଇସା କମାଇବେ, ବଡ଼ ଲୋକ ବୋଲାଉବେ ଏବଂ, ଶହେରେ ସତାନବେ ମଣିଷ ଯାହା ନହୋଇ ପାରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସେହି ଭକ୍ତ ଫକ୍ତି ମାନଙ୍କରେ କେତେ କକଜକ ହୋଇ ଦେଖାଯିବେ । ମାନ କମାଇବେ, ଏହି ସାଧାରଣ ଭୂଇଁଟାରେ ଅନ୍ୟ ଅନେକଙ୍କ ଠାରୁ ବାରିହୋଇ ପାରିବେ । ଏହି ଦେଶରେ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଦେଶରେ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ଆଦୌ ମାନିବେନାହିଁ । ସେମାନେ ସତକୁ ସତ କଷ୍ଟେ ମଷ୍ଟେ ଯେତିକି ଦେବେ, ଦେଶଠାରୁ ଦୂରତ ଦଶକୋଡ଼ି ଗୁଣ ସେତିକି ଦାବା କରିବେ । ଖୁବ୍ ଉପରମୁହାଁ ହୋଇ ବାଟ ଚାଲିବେ, ଗୋଟାଏ ଭୂଇଁ ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ଆଦୌ ରାଜୀ ହେବେନାହିଁ ।

ଜୀବନରେ ଅସଲ ଯାବତୀୟ ହେବା, ତାହା ଏସବୁ ଆଦୌ କିଛି ନୁହେଁ । ଯଥାର୍ଥ ଯାବତୀୟ ହେବାର ସବାଆଗ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ନିଜକୁ ଦେବା,— ପୃଥିବୀପାଇଁ ଆପଣାର ସର୍ବୋତ୍ତମ ସବୁକିଛିକୁ ଦେଇ ପାରିବା । ଅର୍ଥାତ୍ ଭଲ ପାଇବା । ଆମର ପାଠ, ଆମର ସକଳ ଅର୍ଜନ ଯେତେବେଳେ ଆମକୁ ଦେବାଲାଗି ଅର୍ଥାତ୍ ପୃଥିବୀନାମକ ଏହି ଘରଟି ଲାଗି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସମର୍ଥ ତଥା ସମ୍ମତ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଯୋଗ୍ୟ କରି ଆଣୁଥିବ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଏହି ପୃଥିବୀ ଆମ ନିଜର ପରି ଲାଗିବ,— ଏବଂ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ସକଳ ଭୟ ଅର୍ଥାତ୍ ଦୂରତାର ମଧ୍ୟ ଅବସାନ ଘଟିବ । ଏବେ ଏହି ଦୂରତା ତଥା ଭୟଗୁଡ଼ାକ ହିଁ ତ ପୃଥିବୀରେ ସବୁକିଛି ଥାଇ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଏତେ ଏତେ ପ୍ରକାରେ ଏଠି ଆମ ଜୀବନଟା ଏଡ଼େ ଲକ୍ଷ୍ମୀଛଡ଼ା ହୋଇ ରହିଛି । ଆମର ସାମୂହିକ ଜୀବନଟା ଏବଂ ତଥାକଥିତ ଆମର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନଟା । ଆମର ନିଜ ସହିତ ସହସ୍ରବିଧ କପଟ ଏବଂ ବାହାରର ମେଳଗୁଡ଼ିକରେ ତ କେବଳ କପଟ ହିଁ କପଟ । ଭୟ ହେତୁ ଦୂରତା ବା ଦୂରତାଗୁଡ଼ିକ ହେତୁ ଭୟ ? ଆମେ ଯେଉଁଟିରୁ ଯେଉଁଟି ଜନ୍ମଲାଭ କରିଥାଏ ବୋଲି କହୁ ପଛକେ, ପରିଣାମରେ ସେହି ଗୋଟିଏ କଥା,— କପଟ । କପଟ ଅର୍ଥାତ୍ ନିଜକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବା । ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା, ତାହାକୁ ସର୍ବଦା ଲୁଚାଇ ରଖି ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଆପଣାର ଆଉଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ପରିଚୟ ଦେବା । ପିଲାଟି ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା, ସିଏ ତାହାକୁ ଲୁଚାଇ ରଖୁଛି ଏବଂ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ପାଖରେ ଆଉପ୍ରକାରେ ପରିଚୟ ଦେଉଛି । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଶିକ୍ଷକମାନେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା, ସେଇଟିକୁ ନାନା ବାଗରେ କେତେଭଳି କୁଣଳତା ସହିତ ଲୁଚାଇ ରଖି ନିଜ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖରେ ନିଜର ଆଉପ୍ରକାରେ ପରିଚୟ ଦି ଦେଉଛନ୍ତି । ନାଟକଟିଏ ଚାଲିଛି, ମାତ୍ର ନାଟକଟିଏ ଚାଲିଛି ବୋଲି ବାହାରକୁ ଆଦୌ ଜଣା

ପଡ଼ୁନାହିଁ । ନିଜ ନିଜ ଘରେ ମଧ୍ୟ ପିଲାମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା, ପିତାମାତାଙ୍କ ପାଖରେ ଆଦୌ ସେହି ପରିଚୟଟିକୁ ଦେଇନାହାନ୍ତି; ସେହି ପରିଚୟଟିକୁ ସେମାନେ ଲୁଚାଇ ରଖୁଛନ୍ତି ଏବଂ, ଯାହା ନୁହନ୍ତି, ସତକୁ ସତ ସେହିପରି ପରିଚୟଟିଏ ଦେବାକୁ ହିଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଯଦି ଭଗବାନ ବୋଲି କିଏ ସେଇଠି ହୁଏତ ରହିଥିବେ, ତେବେ ଏହି ଘଟଣାଗୁଡ଼ାକୁ ଦେଖି ନାକେଦମ୍ ହୋଇ ଯାଉଥିବେ : ହସିବେ ବା କ୍ରୋଧ କରିବେ, କିଛି ଛିର କରି ପାରୁନଥିବେ ।

ଘଟଣାଟିକୁ ଟିକିଏ ଅଧିକ ବିସ୍ତାର ଦେଇ କହିଲେ, ବକ୍ରାମାନେ, ନେତାମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା, ଭାଷଣଦ୍ୱାରା ଆମ ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କୁ ମୁଗ୍ଧ କରି ଦେଉଥିବା ସମୟରେ ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା, ସେହି ଅନୁସାରେ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ କହନ୍ତି ନା ଅଧିକତର ପରିମାଣରେ ଯାହା ନୁହନ୍ତି, ସେଇଟାକୁ ହିଁ ହୁଏତ ବେଶ୍ କେତେଗୁଣ ଅଧିକ ବ୍ୟାପାର୍ଦ୍ଧ ଦେଇ କହୁଥାଆନ୍ତି ? ଆମ ରାଜଧାନୀକୁ କେତେଭଳି ଧର୍ମସନ୍ତକ ଧରି ଯାଆ, ସଜନ ତଥା ବିରଳ ମନୀଷୀମାନେ ଆସନ୍ତି, ଆସିବେ ଏବଂ ପ୍ରବଚନ ଦେବେ ବୋଲି ଆଗରୁ ବିଜ୍ଞାପନମାନ ଦିଆ ସରିଥାଏ । ସେମାନେ ନିଜେ ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା, ସେହିଗୁଡ଼ିକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଲୁଚାଇ ରଖି ଶାସ୍ତ୍ରରୁ ପୁରାଣରୁ ଭାବକଥାମାନ ଆମଉପରେ ଆଣି ଅକାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି । ଆମେ ସାଧାରଣ ସଂସାରଛନ୍ତିମାନେ ସତରାତର ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ତଥାପି ଯେପରି ଦୁଃଖସୁଖ ହୋଇପାରୁ, ସେମାନେ ସେତିକି ମଧ୍ୟ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଯଦି ଆମଉପରେ ଶାସ୍ତ୍ରପୁରାଣ ଗୁଡ଼ାକୁ ଅକାଡ଼ି ନଦେଇ ଆମରି ଏହି ସ୍ତରଯାଏ ଆସି ଆମପାଖରେ ସେମାନେ ଘଡ଼ିଏ ଦୁଃଖସୁଖ ହୋଇ ପାରୁଥାନ୍ତେ, ତେବେ ସେତିକି ଦ୍ୱାରା ଆମ ମାମୁଲି ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ କେଡ଼େ ଭଣ୍ଡାସ କରି ନଦେଇ ପାରନ୍ତେ । ପଚାରିବାକୁ ଖୁବ୍ ମନ ହେଉଛି, ଆମେ ନାନା କାରଣରୁ ବା ଅକାରଣରୁ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ନିଜକୁ କଣେ କଣେ ଅପରାଧୀ ପରି ଅନୁଭବ କରୁଥାଉ ବୋଲି କ'ଣ ନିଜକୁ ପରସ୍ପର ଠାରୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବା ଲାଗି ଏଡ଼େ ବ୍ୟଗ୍ର ହୋଇ ରହିଥାଉ କି ? ମୁଁ ଏସବୁ ଦେଖି ନିଜ ପିଲାଦିନର ସେହି ଇସ୍ତୁଲରେ ପଡ଼ୁଥିବା ବେଳର ଆମ ଡିବେଟ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ଚର୍ଚ୍ଚସଭା ଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ମରଣ କରେ, ଯେତେବେଳେ କି କୌଣସି ବିଷୟରେ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ମୋଟେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଡ଼ଗଡ଼ଗ ହୋଇ କେତେ କ'ଣ କହି ଯାଉଥାଉ ଓ ଶିକ୍ଷକ ଏବଂ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ଠାରୁ ବହୁ ପ୍ରଶଂସା ମଧ୍ୟ ପାଉଥାଉ ।

କିଛି ହେବାକୁ ସତକୁ ସତ ମନଟିଏ କରିପାରିଲେ ସଙ୍ଗୋତ ଯାଏ, କପଟ ଦୂର ହୁଏ । ମଣିଷକୁ ଦେଖିଲେ ଆଦୌ ଭୟ ଲାଗେନାହିଁ । ନିଜଠାରୁ ଅଧିକ ଜାଣିଥିବା ଓ ଅଧିକ ଦେଖିଥିବା ଅର୍ଥାତ୍ ଅଧିକ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇଥିବା ଆଉକଣକୁ ଭେଟିଲେ ସତେଅବା ଏକ ସହକପ୍ରଣୋଦିତ ଆକର୍ଷଣର ଅନୁଭବ ହୁଏ ଏବଂ କେତେବେଳେ ଯେ

ତାଙ୍କର ଏକାବେଳେକେ କତିକି ତାଲି ଯାଇଥିଲା, ସେହି କଥାଟି ଆଦୌ ଜାଣି ହୁଏନାହିଁ । ବହିଟିଏ ପଢ଼ିବାକୁ ମନ ହେଲେ ବହିକୁ ଦେଖି ତା'ପରେ ଆଉ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ପାଇଁ ହୃଦୟକାନ୍ତ ହେବ ? କିଛି ହେବାକୁ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ନିଜ ଭିତରେ ନିତାନ୍ତ ଶିଶୁଟିଏ ପରି ନିତାନ୍ତ ସତକ କ'ଣଟିଏ ଅନୁଭବ କରିବା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯିବ, ସାନ ପାହାଡ଼ଟିଏ ଦେଖିଲେ ଯେମିତି ଖୁସୀ ହୋଇ ଏକାବେଳେକେ ନାସିଯାଏ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ଯିବାକୁ ମନ ହୁଏ, ଅବିକଳ ସେହିପରି । କିଛି ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛାଟିଏ ଜନ୍ମଲାଭ କଲେ ଆମେ ପାଠ ପଢ଼ୁଥିବା ଇଷ୍ଟଲଟି ଆମକୁ ସତକୁ ସତ କେଡ଼େ ଭଲ ନଲାଗେ ! ସେଥିପାଇଁ ନିତାନ୍ତ ସତକଥାଟିଏ ଯେ, ଯେଉଁ ବିଶେଷ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ କିଛି ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ ବୋଲି କହିଥାଆନ୍ତି, ଅଧିକାଂଶ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରେ ସେମାନେ ହୁଏତ ଆଦୌ କିଛି ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁନଥାନ୍ତି । ସବୁ ସତେଅବା ଆପେ ଆପେ ମିଳିଯିବ ବୋଲି କେଡ଼େ ବଡ଼ ପାଟିରେ କହିବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି । ତୁଚ୍ଛା ବସିଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କ ଦେହରେ ଚର୍ବିମାନେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ପରି ସେମାନଙ୍କର ଆଳସ୍ୟତା ହିଁ ନାନା ଆଳରେ ବହୁଗୁଣ ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଭିତରେ ଆଳସ୍ୟ, ତେଣୁ ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ଆଳସ୍ୟ; ପୁନଶ୍ଚ, ବାହାରେ ଆଳସ୍ୟ, ତେଣୁ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଆଳସ୍ୟ ।

ବିଚରା ସେମାନେ ଗେହ୍ଲା ନହୋଇ ଆଉ ଅନ୍ୟ କ'ଣ ବା ହୁଅନ୍ତେ ! ଗେହ୍ଲା ହୋଇ ରହନ୍ତି ଏବଂ ଖାଲି ମାଗିପାରିଲେ ହିଁ ସବୁ ମିଳିବ, ଅବଶ୍ୟ ମିଳିବ ବୋଲି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦମ୍ଭର ସହିତ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥାନ୍ତି । ପୃଥିବୀରେ ସେହି ଗେହ୍ଲା ପିଲାଙ୍କ ସକାଶେ ଅନୁରୂପ ଭାବରେ ଗେହ୍ଲା ପିତାମାତା ମଧ୍ୟ ମିଳିଯାଆନ୍ତି କି ? ଗେହ୍ଲା ଶିକ୍ଷକମାନେ ମଧ୍ୟ ମିଳିଯାଆନ୍ତି । ଗେହ୍ଲା ଶିକ୍ଷ୍ୟମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଗେହ୍ଲାପଣକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେବାଭଳି ଗୁରୁମାନେ ମିଳୁ ନଥିଲେ ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ କଷ୍ଟ ନପାଉଥାନ୍ତେ । ଏବଂ, ମାଗିବା ଲୋକମାନେ ହିଁ ସିଧା ହୋଇ ମାଗି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କେତେ ବୁଲାଇ ବୁଲାଇ ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ମିଛ ପରିବେଶର ରଚନା କରି ସେମାନେ ଯାହାକିଛି ମାଗୁଥାନ୍ତି । ସିଧା ମାଗିଲେ ସମ୍ଭବତଃ କିଛି ମିଳିବ ନାହିଁ ବୋଲି ସନ୍ଦେହ କରୁଥାଆନ୍ତି କି ? ସିଧା ମାଗିଲେ ଧରା ପଡ଼ିଯିବେ ବୋଲି ସେମାନେ ସର୍ବଦା ଭୟ ବି କରୁଥାଆନ୍ତି । ଏପରିକି, ଇଶ୍ୱରଙ୍କ ପାଖରେ ଆପଣାର ଦୁଃଖକୁ ଜଣାଇ ଦୁଃଖ ଦୂର କର ବୋଲି କହୁଥିବା ସମୟରେ କେଡ଼େ ବୁଲାଇ ବଙ୍କାଇ, ନାନା ଆଳଙ୍କାରିକ ମଣ୍ଡନମାନ ଦେଇ ଭାରି ଅତିରଞ୍ଜିତ ଭାବରେ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ କହନ୍ତି । ଭଗବାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ସିଧା ଅନାଇ ପାରନ୍ତିନାହିଁ କି ? ନିଜ ମାଆଟି ପାଖରେ ଯେପରି ସନ୍ତାନଟିଏ ନିଃସଙ୍କୋଚ ହୋଇ କେଡ଼େ ଉଶ୍ୱାସ ହୋଇ ଏକ ସହଜ ଅଭିଧାନରେ ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସହିତ ଏଇଟା ଅଥବା ସେଇଟା ପାଇଁ କହୁଥାଏ, ସେମାନେ ତାହା କରି ପାରନ୍ତିନାହିଁ ।

ତେଣୁ କଲେ ମଧ୍ୟ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ତେଣୁ ପ୍ରକୃତରେ କିଛି ହେବାଲାଗି ପ୍ରାର୍ଥନା ଏବଂ ଗେହୁ ହୋଇ, ବଙ୍କା ହୋଇ କିଛି ମାଗିବାର ପ୍ରାର୍ଥନା ଏହି ଦୁଇଟାଯାକ ଆଦୌ ଗୋଟିଏ ଧାତୁର ନୁହନ୍ତି, ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ମଧ୍ୟ ନୁହନ୍ତି । ବେଳେବେଳେ ସାହସ କରି ଏପରି କହିବାକୁ ବି କାହିଁକି ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ଯେ, ସେମାନଙ୍କର ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ ସେହି ଗୋଟିଏ ଭଗବାନ ନୁହନ୍ତି । ଭଗବାନ ହୁଏତ ନ୍ୟାୟତଃ ସିନା ଗୋଟିଏ ହୋଇଥିବେ, କିନ୍ତୁ ଏମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଏକା ନୁହନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ ସିଏ ଏହି ଦୁଇ ଧାତୁର ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ସକଳ କାରଣରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ଦେଖା ଯାଉଥିବେ । ଏବଂ, ଆମ ପୃଥିବୀଟିରେ ମାଗିବାପଟେ ଥିବା ମଣିଷ ଏବଂ କିଛି ନା କିଛି ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ରଖିଥିବା ଏବଂ ସେହି ଇଚ୍ଛାଟି ଦ୍ଵାରା ଅନୁପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଅନୁରୂପ ପ୍ରାୟସଚ୍ଛତ୍ତିକୁ କରୁଥିବା ଅନ୍ୟ ଧାତୁର ସେହି ଅନ୍ୟ ପଟଟି,— କେଉଁ ପଟରେ ଅଧିକ ମଣିଷ ପ୍ରାୟ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ରହି ଆସିଛନ୍ତି, ତାହାର ମୋଟାମୋଟି ଗୋଟିଏ ଅନ୍ଧାକ ମଧ୍ୟ ମିଳିଯାଇ ପାରିବ । କୋଉଟା ଅଧିକ ସହଜ ଏବଂ ତେଣୁ କେଉଁଟି ଅଧିକ କଷ୍ଟକର, ସେଇଟିର ଆମେ କୌଣସି ବିଚାର ଆଦୌ କରିବାନାହିଁ । କାରଣ, ସହଜ ତଥା କଷ୍ଟକର ନାମକ ବଟକରା ପକାଇ ଆମେ ମଣିଷମାନେ ସମ୍ଭବତଃ କେହି ଗୋଟିଏ ପଟକୁ ନିଜପାଇଁ ଆଦୌ ବାଛି ନେଉନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମାଜ ବି ରହିଥାଏ, ଯେଉଁଥିରେ କି ମାଗିବାପଟେ ରହିଥିବା ମଣିଷମାନେ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଥାଆନ୍ତି, କାରଣ ସେମାନଙ୍କର ପିଲାଟି ଦିନରୁ ହିଁ ସେଇଟି ହିଁ ଅଧିକ କାମ୍ୟ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ ନାନାପ୍ରକାରେ ଏକ ଦୃଢ଼ ଧାରଣା ଦିଆଯାଇ ଆସିଥାଏ । ପରିବାରରେ, ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଏବଂ ବୃହତ୍ତର ସମାଜରେ ମଧ୍ୟ । ଏବଂ, ଏକଥାଟିରେ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ କୌଣସି ସଂଶୟ କରିବାର ଅବକାଶ ନାହିଁ ଯେ, ସେହି ସମାଜରେ ସେହିପରି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ହିଁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ସ୍ଵୀକୃତି ମିଳେ,— ସଫଳତା, ତଥାକଥିତ ସଫଳତାମାନେ ଅଧିକ ସହଜରେ ମିଳି ବି ଯାଉଥାଆନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସମର୍ଥ ବୋଲି ସମସ୍ତେ କେଡ଼େ ଭଲ୍ଲାସ ସହିତ କହିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ସକାଶେ ପଥମାନେ ସତେଅବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ତିଆରି ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ ସେହି ଦାଣ୍ଡିଟିକୁ ଧରି ବେଶ୍ ଡ଼ଗଡ଼ଗ ହୋଇ ଚାଲିଯାଇ ହୁଏ । ସଫଳତା ଦେବୀ ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥାନ୍ତି ।

ତଥାପି, ଏଠାରେ ଭାବିବାକୁ ଖୁବ୍ ମନ ହେଉଛି, ଯଦି ପ୍ରଧାନତଃ ମାଗିବା ମଣିଷମାନେ, ଆଗରୁ ତିଆରି ହୋଇ ରହିଥିବା ଦାଣ୍ଡିମାନଙ୍କରେ ଡ଼ଗଡ଼ଗ ହୁଏ ମନରେ ଚାଲିଯାଉଥିବା ଲୋକମାନେ ହିଁ ଆମ ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରାୟ ଏକମାତ୍ର ସମ୍ଭବନା ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତେ, ତେବେ ମନୁଷ୍ୟର ସଭ୍ୟତା ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟର ବିବେକରେ ଆଦୌ

କିଛିହେଲେ ବି ଅଗ୍ରଗତି ସମ୍ଭବ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା କି ? ପୁନଶ୍ଚ, ସଭ୍ୟତା ଏବଂ ବିବେକ ବ୍ୟତୀତ କିପରି ଆଦୌ ଏକ ସଂସ୍କୃତି ବୋଲି କିଛି ସମ୍ଭବ ହୁଅନ୍ତା ? ତେଣୁ, ଗେହ୍ଲା ମଣିଷମାନେ ଯେଉଁଭଳି ଇଚ୍ଛା କରିଥାନ୍ତୁ ଅଥବା ନକରିଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ତଥାପି ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଏପରି ଅଲଗା ଏକ କିସମର ମଣିଷ ମଧ୍ୟ ସବୁ ଯୁଗରେ, ସବୁ ଲୋକସ୍ତରରେ ଓ ସବୁ ସମାଜରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ରହି ଆସିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଗେହ୍ଲା ହୋଇ ରହିବାରୁ ଆଦୌ ଆନନ୍ଦ ମିଳିବନାହିଁ ବୋଲି ଆପଣାର ଜୀବନରେ ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି; ଏପରିକି, ମାଗିବାର, ଭୋଗ କରିବାର ମନୁଷ୍ୟମାନେ କେତେ ସୁଖରେ ଓ କେତେ ସଫଳ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି କୌଣସି ଯୁଗର ଅଥବା ସମାଜର ପ୍ରାୟ ସବୁଯାକ ହାଡ଼ା ଆସୁଣୁ ଯାଉଣୁ ପୂରା ରଡ଼ି କରି କହୁଥିବା ସମୟରେ ସେମାନେ ସତକୁ କିଛି ହେବାକୁ ହିଁ ଇଚ୍ଛା କରିଛନ୍ତି । କିଛି ଖୋଜିବେ, କିଛି ଆବିଷ୍କାର କରିବେ, ଏକ ନୂଆ ବିବେକର ଗଣିତ ଦେଇ କିଛି ସତକୁ ସତ ଭଦ୍‌ଭାବନ କରିବେ, ସେମାନେ ସତେଅବା ସେଇଥି ନିମନ୍ତେ ନିକକୁ କେତେ ବିଧିପ୍ରେରିତ ଭାବରେ ରାଜୀ କରାଇ ନେଇଛନ୍ତି । କିଛି ତ୍ୟାଗ କଲେ, ଆଦର୍ଶ ଦେଖାଇଲେ ବୋଲି ଆଦୌ ଭାବିନାହାନ୍ତି,— ତଥାପି ଏକ ଅନ୍ୟଭଳି ପ୍ରୟାସ କରିଛନ୍ତି ।

ଏବଂ, ସେମାନେ କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ କମ୍ କଷ୍ଟ ବରଣ କରିଛନ୍ତି, ଅନେକ ସମୟରେ ତ ପୂରା ସୁଅଗୁଡ଼ିକର ବିରୋଧରେ ହିଁ ଯିବାକୁ ହୋଇଛି । ଦେଶର ରାଜା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଅଧିକାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ପଥଦୁଡ଼ା କେତେଟା ଅବାସ୍ଥିତ ବୋଲି ଭାବିଛନ୍ତି ଓ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଛନ୍ତି । ଆମ ପୁରାଣର କୌଣସି ଯୁଗରେ ରାଜା କଂସ ଯେପରି ବାରବାର ଏକ ଦୁଷ୍ଟ କୃଷ୍ଣକୁ ପୂରା ଖତମ କରିଦେବାର ଭକ୍ଷଣରେ ଦୈତ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଗୋପପୁରକୁ ପ୍ରେରଣ କରୁଥିଲା, ଯୁଗେ ଯୁଗେ ସମ୍ଭବତଃ ସବୁ କଂସ ସବୁ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ନପାରି ଭଳି ଭଳି ପ୍ରତିକାର କରିବାକୁ ଖୁବ୍ ଆଗଭର ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀଟା ଯେଉଁଭଳି ଥିଲା, ସେଇଟା ପ୍ରକୃତରେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଥିଲା, ଶାନ୍ତିରେ ଥିଲା ଏବଂ ଏଇ ଅନ୍ୟଭଳି କ'ଣଟାଏ କାହିଁକି ଶାନ୍ତିଭଙ୍ଗ କରିବାକୁ ଆସିଲା ବୋଲି ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି କାତର ହୋଇ ଉଠିଛନ୍ତି, ଏବଂ କ୍ରୋଧ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଆମ ବିଜ୍ଞାନର ଇତିହାସରୁ ତ ତାହାର ଭୁରିଭୁରି ଉଦାହରଣ ପ୍ରାୟ ହାତ ବଢ଼ାଇଲା ମାତ୍ରକେ ହିଁ ମିଳିଯାଇ ପାରିବ । ସେହି ଅକାମାନଙ୍କ ଅମଳରୁ ସଂପୃକ୍ତ ସମସ୍ତେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ ଯେ, ଆମର ଏହି ଆମେ ବାସ କରୁଥିବା ପୃଥିବୀଟି ହିଁ କେନ୍ଦ୍ରରେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ସୂର୍ଯ୍ୟ ତାହାର ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରୁଛି । ଏଥିରେ ଗଣିତ ବା ବିଜ୍ଞାନର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ଖୋଜିଯିବା ଆଦୌ ଦରକାର ହେବ ନାହିଁ, ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳ ପାହିଲେ ଆମେ ତ ଆଖିରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଘଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖି ପାରୁଛୁ ଯେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ହିଁ

ସଦାକ୍ଷିର ଏହି ପୃଥିବୀର ଏପାଖ ଆକାଶରେ ଉଦୟ ହୋଇ ସେପାଖ ଆକାଶରେ ଅସ୍ତ ହେଉଛି : ପୃଥିବୀକୁ ଆଲୋକ ପ୍ରଦାନ କରୁଛି, ପରିକର ରୂପେ ନିୟୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି । ଇଟାଲୀ ଦେଶର ଗୁଆର୍ଡିଆନୋ ବୁନୋ କ'ଣସବୁ ସତ୍ୟପ୍ରମାଣ ପାଇଲେ, ସିଏ ପ୍ରଥମ କରି ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ କହିଲେ ଏବଂ ନିଜ ଯୁଗଟାକୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ଦେଇଥିଲେ । ରୋମ ନଗରୀର ଅଧିବାସୀମାନେ ଯେ କିପରି ଆପଣାର ଆଖିମାନଙ୍କୁ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିଥାନ୍ତେ ଏବଂ ଜଣେ ଏଡ଼େ ବିଚିତ୍ର ବୁନୋର ଗଣିତଟାକୁ ଠିକ୍ ବୋଲି କହିଥାନ୍ତେ, ସିଏ ସତେ କେଡ଼େ ନିର୍ବୋଧ ଯେ, ସେତିକି ମଧ୍ୟ ବୁଝି ପାରୁନଥିଲେ । କ୍ରୋର୍ଡା ଶାସକ ଓ ତାଙ୍କର କ୍ରୋର୍ଡା ପ୍ରଜାଗଣ ତାଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ଛକକାଗାରେ ଏକ ବୃହତ୍ କାଠଗଦା ଉପରେ ଛିଡ଼ା କରାଇ ଅଗ୍ନିସଂଯୋଗ କରି ଦେଇଥିଲେ ଓ ବୁନୋଙ୍କୁ ଜୀଅନ୍ତା ପୋଡ଼ି ମାରିଦେଲେ । ସେମାନେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବୁନୋଙ୍କୁ ଅମର କରି ରଖିଲେ । ଠିକ୍ ସେହି ଅପରାଧରେ ଗାଲିଲିଓଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ କାରାଗାରରେ ବନ୍ଦୀ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ଏମିତି ଅନେକ ଅନେକ ଉଦାହରଣ । କିଛି ହେବା ଅର୍ଥାତ୍ ନୂଆ ବାଟଟିଏ ବାହାର କରିବା ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ କରିଦିଆ ଯାଇଥିବା ଗୁଳାଗୁଡ଼ିକରେ ନଚାଲି ସେହି ନୂଆ ବାଟଟିରେ ହିଁ ଚାଲିବା । ସେଥିଲାଗି ଆପଣାକୁ ରାଜୀ କରାଇବା । ଜୋର୍ ଜବରଦସ୍ତି କରି ନିଜକୁ ରାଜୀ କରାଇବାର ପଦ୍ଧତିଟି ତ ପୃଥିବୀର ସେହି ଆଦିକାଳରୁ ହିଁ ପ୍ରଚଳିତ ହୋଇ ଆସିଛି । ଖୁସୀ ହୋଇ ନିଜକୁ ରାଜୀ କରାଇବା— ଏଇଟି ହେଉଛି ଏକ ଅଲଗା ପାଠ ଏବଂ ଅଲଗା କଳା । ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟ ମାନଙ୍କରେ କେତେ ବଳ ଖଟାଇ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼ିବା ବିଷୟରେ ରାଜୀ କରାନଯାଏ ! ଖାଲି ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ନୁହେଁ, ନିଜ ଘରେ ମଧ୍ୟ ପିଲାଏ ଯେପରି ଯୁଆଡ଼େ ମନ ସିଆଡ଼େ ଅନ୍ୟମନସ୍ ହୋଇ ନରହିବେ, ସେଥିଲାଗି ବହୁତ ପରିବାରରେ ପିଆଦା ଏବଂ ପ୍ରହରୀ ହୋଇ ରହିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଘରୋଇ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ଆଣି ବସା ଯାଇଥାଏ । ବହୁତ ବାପା ଓ ମାଆ ନିଜ ପିଲାଙ୍କ ଉପରୁ ସତେଅବା ନିଜର ବିଶ୍ୱାସ ହରାଇ ଅର୍ଥାତ୍ ନିଜର ପିଲା ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏମାନଙ୍କୁ ତଥାପି ପାରି ହେବନାହିଁ ବୋଲି ଗୋଟାଏ ଭାରି ଅସହଜ ବୁଦ୍ଧିରେ ପଡ଼ି କେଡ଼େ ତଅଟ କରି ବାହାରୁ କାହାକୁ ଡାକିଆଣି ପିଲାଙ୍କ ପାଖରେ ବସାଇବା ସକାଶେ କେଡ଼େ ସତ୍ତକ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଆନ୍ତି, ସେକଥା ଦେଖିଲେ ବେଳେବେଳେ ଭାରି କେମିତି କେମିତି ଅବଶ୍ୟ ଲାଗିବ । ଏବଂ, ସେହି କଥା ବୟସରୁ ହିଁ ସେହି ବାପାମାଆ ନିଜ ପିଲାମାନଙ୍କର ସତକୁ ସତ କିଛି ହେବାର ସ୍ୱାଭାବିକ ବାସନାଟି ଉପରେ ଦାରୁଣ କୁଠାରଘାତ ହିଁ କରିଥାନ୍ତି । ଏପରି କରି ସେମାନେ କାହାଉପରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେଉଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରୁଥାନ୍ତି କେଜାଣି, ନିଜ ଉପରେ ନା ବିଚାରା ସେହି ପିଲାମାନଙ୍କ ଉପରେ !

କିଛି ହେବା,— ସେଇଟି ମଧ୍ୟ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ହୋଇପାରେ । ଆଗରୁ ଯେପରି ଠାଏ କିଛିତ ପୂର୍ବିତ କରାଯାଇଛି, କିଏ ତାହାର ହେବାକୁ, କିଏ ସରକାରୀ ଭକ୍ତ ଅଫିସର ହେବାକୁ ଏବଂ ଆଉ କିଏ କଣେ ଇଞ୍ଜିନିଅର ହେବାକୁ ମଧ୍ୟ ଇଚ୍ଛା କରିଥାଏ । ଆମ ଦେଶରେ ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେପରି ହୁଏ, ଏହିସବୁ ଭଳି ଭଳି ହେବାର ଖାସ୍ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ କିଛି ଧାରଣା ହେବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ଗୋଟିଏ ପିଲାଟି ବାପାମାଆ ହିଁ ତା'ର ଭଲ ମନାସି ତା'ଲାଗି ସେହିପରି କିଛି ହେବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି କରି ଦେଇଥାନ୍ତି । ସରଳବୃତ୍ତି ପିଲାଟି ମଧ୍ୟ କେତେ ସହଜ ଭାବରେ ସେପରି ବିଶେଷ କିଛି ନବୁଝିଲେ ମଧ୍ୟ କଥାଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥାଏ ଏବଂ ବେଶ୍ ଖୁସୀଟିଏ ହୋଇ ସେହିସବୁ ହେବାପାଇଁ ନିଜ ପାଖରେ ରାଜା ହୋଇ ଯାଇଥାଏ । ଏସବୁ ହେବାଲାଗି ଉଚ୍ଚାକାଞ୍ଚ୍ଛା ବାପାମାଆଙ୍କୁ ବହୁତ ଧନ ବ୍ୟୟ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ଏବଂ ପିଲାଟି ମଧ୍ୟ ବିହିତ ପରୀକ୍ଷାରୂପୀ ବାଡ଼ଗୁଡ଼ିକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବାଲାଗି ବାଧ୍ୟ ମଣିଷଟିଏ ପରି ତପ୍ତ ହୋଇଯାଏ । ସଫଳତା ପ୍ରାପ୍ତ ହେବାଯାଏ ସିଏ ସେଇଥିରେ ହିଁ ଲାଗିଥାଏ । ଏବଂ, ବିହିତ ପରୀକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଅନୁରୂପ କାଗଜଟିକୁ ଦେଖାଇ ସିଏ ଆପଣାର ଜୀବିକାରେ ପ୍ରବେଶ କରେ । ବହୁତ ପଇସା କମାଏ । ଏହି ଦେଶରେ ଲକ୍ଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କଣେ ହୁଏ । ସେତେବେଳେ ଯାଇ, ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣାର ହେତୁଟି ପାକଳ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ ଯେ, ଚୁଡ଼ି ରହିଥାଉ ଅଥବା ନଥାଉ, ସାରା ଜୀବନଟା ତାକୁ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସେହି ପରିଚୟରେ ହିଁ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପାଠକୁ ଆୟତ୍ତ କରି ପରୀକ୍ଷାରେ ପାସ୍ କରିବା, ତା'ପରେ ଗୋଟିଏ ଚାକିରି ଗ୍ରହଣ କରି ପଇସା କମାଇବା, ଏପରିକି ବଡ଼ ଚାକିରିଟାଏ କରି କେତେ ଗୁଣ ଅଧିକ କମାଇବା,— ଏଇଟି ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ହେବାକୁ ବୁଝାଏନାହିଁ, ସିଏ କ୍ରମେ ସେହି କଥାଟିକୁ ବି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରେ । ଆପଣା ପାଖରେ ଅନେକ ସମୟରେ ହାରି ଯାଉଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରେ । ହାରିଯିବାର ସେହି ଯେଉଁ ଅନୁଭବଟି, ସମ୍ଭବତଃ ସେଇଟି ହିଁ କଣେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଦୁଃଖ ଦିଏ । ବାହାରେ ଅନ୍ୟ ବହୁତଙ୍କ ଆଖିକୁ ଯେତେ ବଡ଼ ବା ପାରିବାର ଦେଖାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭିତରେ ବଡ଼ ଛଟପଟ ହୋଇ କାଳ ବଞ୍ଚିବାକୁ ପଡ଼େ ।

ନିଜ ଭିତରେ ନିଜେ ସତେଅବା କେଉଁଠାରେ କାହାପାଖରେ ବିକି ହୋଇ ଯାଇଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରିବା, କେଉଁଠାରେ କେଉଁ ରକାର ଅଥବା କର୍ତ୍ତୃତ୍ବର ପାଖରେ ସତେଅବା ବୋଲ ମାନି କେବଳ ଖାପ ଖାଇଯିବାରେ ଲାଗିଥିବା, କଣେ ମନୁଷ୍ୟ ସକାଶେ ଏହାଠାରୁ ବଳି ଅଧିକ ମର୍ମହୁତ ଅବସ୍ଥା ପ୍ରକୃତରେ ଆଉ କ'ଣ ବା

ହୋଇପାରେ ? ଗୁଡ଼ାଏ ପଇସା ପାଇଲେ ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି କ୍ଷତିପୂରଣ ହୋଇ ପାରେନାହିଁ, କୌଣସି ବିପୁଳକାୟ ଗୋଲାମତନ୍ତ୍ରରେ ଅନ୍ୟ ଗୋଲାମମାନଙ୍କ ଠାରୁ କଣେ ସବାବଡ଼ ବା କେଡ଼େବଡ଼ ଗୋଲାମ ବୋଲି ସଲାମ୍ ପାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି କ୍ଷତିପୂରଣ ହୁଏନାହିଁ । ତେଣୁ, ଯଥାସମ୍ଭବ ଲୁଟି ରହିବାକୁ ପଡ଼େ, ନିଜପାଖରେ ବି ଯଥାସମ୍ଭବ ବାଆଁରେଇ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼େ । ଆହୁରି ଦଶପ୍ରକାର ପ୍ରଦର୍ଶନରେ ଆପଣାକୁ ତଥାପି ଅନ୍ୟମନସ୍କ କରି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଅନ୍ୟ ଅନେକଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ଆଡ଼ମ୍ବର, ଆଡ଼ମ୍ବରପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନପ୍ରଣାଳୀ, ରାଜପ୍ରାସାଦପରି କେଡ଼େ ଭବ୍ୟ ବାସଗୃହମାନ,—ଏବଂ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ଏକାଧିକ ପ୍ରକାରର ଖାତିରିମାନ । ଅନ୍ୟ ଅନେକ ମଣିଷଙ୍କ ଠାରୁ ଖୁବ୍ ବାରିହୋଇ ପଡ଼ିବା, ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ କେତେ ଗାର ଭପରେ ଯାଇ ରହିବା, ଏବଂ ସେହି ଯାବତୀୟ ହିସାବରେ ବହୁତ ତଳେ ଅର୍ଥାତ୍ ବହୁତ ଅଳପରେ ଯାଇ ରହିଥିବା ବହୁତଙ୍କ ଠାରୁ ପାଉଥିବା ଖାତିରି, ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କିଛି ଦୟା ଅଥବା ବଦାନ୍ୟତା ପ୍ରଦର୍ଶନ,—ଏହିପରି ନାନା ସାନ୍ତନା ଭିତରେ ନିଜକୁ ଭୁଲାଇ ବୋଧ ଦେଇ ରଖିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିଥାଏ । ତଥାପି ଦୁଃଖ ଦୂର ହୁଏନାହିଁ । ଆପଣା ସହିତ ଯଥାର୍ଥ ବୁଝାମଣାଟିଏ ମୋଟେ ହୋଇ ପାରେନାହିଁ ।

ଆମ ଦେଶରେ, ଏପରିକି ବର୍ତ୍ତମାନର ଆମ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଏହି ପୃଥିବୀଟାରେ ସେହି ଅଭିନୟଟି ଯେ ଅତି ଭେଦରା ଭାବରେ ଚାଲିଛି, ସମ୍ଭବତଃ ସେଇଟି ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଏହି ବିଶ୍ୱମେଳଣର ସମ୍ଭବତଃ ସବୁଠାରୁ ବୃହତ୍ ଦୁଃଖ । ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପୁଣ୍ୟସମ୍ଭାବନା ମଧ୍ୟରେ ତଥାପି ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଦୁଃଖ । ସମ୍ଭବତଃ ସେହି ପ୍ରଧାନତମ କାରଣଟି ହେତୁ ହିଁ ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଭଦ୍ରାସାନତା ଏବଂ ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ଦୂରତା, ଏତେଏତେ ମିଛ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା ଏବଂ ଏତେ ଦ୍ୱେଷ ତଥା ଦୁଷ୍ଟତା । ପାଠମାନେ ଆଗ ତୁଳନାରେ ଏବେ ଏକାବେଳେକେ କେତେଦୂରର ଗୁଣ ହୋଇ ସାରିଲେଣି । ଏବଂ, ସେହି ହିସାବଟି ଅନୁସାରେ ପାଠୁଆମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ବହୁତ ଗୁଣ । ବିଜ୍ଞାନମାନେ ମଣିଷମାନଙ୍କର ବାରିତଳେ ଆସି ଭଳି ଭଳି ସେବା ଖଟିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ପୂର୍ବଯୁଗ ମାନଙ୍କର ରାଷ୍ଟ୍ରସମାନଙ୍କର ତୁଳନାରେ ଅଧିକ କ୍ଷମତାର ଅଧିକାରୀ,—ତା'ସହିତ ଜୀବନକୁ ଅଧିକ ଆରାମଦାୟକ କରି ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ମଣିଷମାନଙ୍କର ଖିଦମତ୍ କରୁଥିବା କେତେ କେତେ ବିସ୍ମୟକାରୀ ଖେଳନାମାନ,—ରେଡ଼ିଓ, ଟେଲିଭିଜନ, ଉଡ଼ୁଥିବା କାହକ, ଯୋଜନ ଯୋଜନ ଦୂରରୁ ମାଗିଦେବା ମାତ୍ରକେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଉଥିବା ଇଣ୍ଡିଡ଼ ବାର୍ତ୍ତାମାନ । ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ଅଭ୍ୟସନେ ବି ଏତେ ନାନାଭଳି ଯେ, ସେକାଳର ଇନ୍ଦ୍ରଭୁବନ ମାନଙ୍କରେ କେହି ହୁଏତ କଳ୍ପନା ମଧ୍ୟ କେବେ କରିନଥିବେ ।

ତଥାପି, କେହି ଆଦୌ ଥୟ ନାହାନ୍ତି— ନିଜ ଭିତରେ ଥୟ ନାହାନ୍ତି ଓ ବାହାରେ ବି ଥୟ ନାହାନ୍ତି । ଭିତରେ ଥୟ ନାହାନ୍ତି ଯେତେବେଳେ, ପୁଣି ବାହାରେ ମଧ୍ୟ କିପରି ଥୟ ରହିପାରନ୍ତେ, ଏବଂ ବାହାରେ ଯେତେବେଳେ ଥୟ ନାହାନ୍ତି, ଭିତରେ ବି କିପରି ଥୟ ରହି ପାରନ୍ତେ । ତେଣୁ, ପରସ୍ପର ପାଖରେ ହିଂସ୍ର ଏବଂ ନିଜ ଭିତରେ, ନିଜ ପାଖରେ ଚୋର । ତଥାକଥିତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ଯେଉଁପରି, ତଥାକଥିତ ସାମୂହିକ ଜୀବନକ୍ଷେତ୍ର ମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ସେହିଭଳି । ମଣିଷମାନେ ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ କିଛି ହୋଇ ପାରୁଥାଆନ୍ତେ, ତେବେ ନିଜ ଭିତରେ ଦୁଃସ୍ବତ ଏକ ଦେବତାର ସନ୍ଧାନ ପାଇ ପାରନ୍ତେ । ସେହି ହୋଇ ପାରିବାର ମାର୍ଗରେ ପରସ୍ପରକୁ ଭେଟି ବି ପାରୁଥାନ୍ତେ ।

ଏତେଏତେ କଥା ଫେଶେଇ କବି କହିବା ପଛରେ ସେହି ଗୋଟିଏମାତ୍ର ଅସଲ କଥା : ଯାବତୀୟ ହେବା ମୋଟେ କେବଳ ତଥାକଥିତ ନିଜପାଇଁ ନୁହେଁ, ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ, ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ, ପୃଥିବୀ ପାଇଁ । ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀର ସଂସ୍କୃତିଟି ଏପରି ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ ଗଢ଼ିହୋଇ ଆସିଛି ଯେ, ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସର୍ବତ୍ର କେବଳ ନିଜକୁ ନେଇ ଯାହାକିଛି ଚିନ୍ତା କରି ପାରୁଛନ୍ତି; ଯାବତୀୟ ଉଦ୍ୟମ ପ୍ରାୟ ଗୋଟାୟୁଷା ନିଜପାଇଁ,— ସତେଅବା, ଅନ୍ୟମାନେ ଯେଉଁଠି ସେଇଠି ରହନ୍ତୁ ପଛକେ, ମୁଁ ସବୁପ୍ରକାର ଚେଷ୍ଟା କରି ଅର୍ଥାତ୍ ସବୁଯାକ ବୁଝି ଖଟାଇ ମୋ'ପାଇଁ ବିଶେଷ ବହୁତ କିଛି ସମ୍ଭବ କରିବି ବୋଲି ଆଗକୁ ଆଗକୁ ବାହାରିଯିବି । ମୁଁ ଅର୍ଥାତ୍ ଖୁବ୍ ବେଶୀହେଲେ ମୋ'ର ପରିବାର । ସତେଅବା କେବଳ ସେତିକି ସକାଶେ ମୁଁ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଛି, କେବଳ ସେତିକି ପାଇଁ ପାଠ ପଢ଼ି ଏତେ ଏତେ ଯୋଗ୍ୟତା ହାସଲ କରିଛି । ଏହିପରି ଏକ 'କେବଳ ମୁଁ'ର ଭାବନା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ କାଳକ୍ରମେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ମମ କରି ପକାଇଛି, ଅଧିକାଂଶ ପିତାମାତା କେତେ କେତେ କଷ୍ଟ ଓ ମିହନ୍ତ ନକରୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ଏହି ସଂସାର ନାମକ ହୃଦୟହୀନ ଦଉଡ଼ିଟାରେ ଅଧିକ ଏବଂ ଅଧିକ ସଫଳତା ଏବଂ ସିଦ୍ଧି ଆଣି ଦେବାକୁ ! ପୃଥିବୀଯାକ ସେଥିପାଇଁ ଏତେ ଏତେ ପାଠର ବ୍ୟବସ୍ଥା । ପାଠ ପଢ଼ି ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ସାନମାନେ ବଡ଼ ହୋଇ, ଅଧିକ ସଫଳ ଅର୍ଥାତ୍ ଉପାର୍ଜନକ୍ଷମ ହୋଇ ପୃଥିବୀକୁ ବାହାରିବେ,— ଭଲରେ ରହିପାରିବେ, ଯଶ ଅର୍ଜନ କରିବେ, ଆଦୌ ଦୁଃଖ ପାଇବେନାହିଁ । ଏବଂ, ତେଣେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପିଲା ନିମ୍ନତମ ପାଠପଢ଼ାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଦରିଦ୍ର ପାରିବାରିକ ଅବସ୍ଥା ହେତୁ ସେମାନେ କୌଣସି ସ୍କୁଲକୁ ଯାଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଗାର୍ଥୀରେ ସ୍କୁଲ ଅଛି, ଅଥଚ ସେମାନେ ସେଠାକୁ ଯାଇ ଅନ୍ୟ ସମବୟସ୍କ ପିଲାଙ୍କ ସହିତ ଏକତ୍ର ବସି ପଢ଼ି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ହେଲେ ଶହେରେ ପନ୍ଦର କିମ୍ବା କୋଡ଼ିଏ ପିଲାଙ୍କ ସକାଶେ କେତେ ପ୍ରଶସ୍ତ ବରାଦମାନ କରିଦେଇ ନାନା ଭାଗ୍ୟସମ୍ଭବନାର

କ୍ଷେତ୍ର ଭନ୍ନୁକ୍ତ ପଡ଼ିଛି । ଅନ୍ୟ ପିଲାମାନେ କାହିଁକି ସେହି ସୁଯୋଗ ପାଉନାହାନ୍ତି, ସେହି ବିଷୟରେ ଗାଳୀ ଗାଳୀ ଗବେଷଣା ହେଉଛି, ଏପରି ଏକ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ପୃଥିବୀରେ ରହିଛି ବୋଲି ଭକ୍ତ ସ୍ଥାନର ସଜ୍ଜନ ତଥା ପଣ୍ଡିତମାନେ ବହୁତ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି । ତଥାପି ଦୁଃଖ ଲାଗିରହିଛି ।

ଆମ ପୃଥିବୀରେ କେତେପ୍ରକାରର ଆଦର୍ଶ, ଭକ୍ତରୁ ଆହୁରି ଭକ୍ତ ଆଦର୍ଶମାନ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ବହୁ ପ୍ରକାରର କୋଳାହଳ । ନେତା ମାଳମାଳ, ତତ୍ତ୍ୱ ଓ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଯାହାକୁ ଯେତେ,—ରାଜନୀତିକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ସେହି ଆଦର୍ଶମାନଙ୍କୁ ଉଷା ଆକାଶଗାରୁ ମାଟିଯାଏ ଆଣି କିଛି ବାସ୍ତବକୁ ସମ୍ଭବ କରିବା ନିମନ୍ତେ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର କେତେ ନା କେତେ ଯୋଜନା । ତଥାପି ସବୁ ପିଲା ପାଠ ପଢ଼ି ପାରୁନାହାନ୍ତି, ସବୁ ପେଟକୁ ଖାଦ୍ୟ ନାହିଁ, ସବୁରି ହାତରେ କାମ ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ ଆଦୌ କୌଣସି ରୋକଗାର ନାହିଁ । ନିଜର ବୋଲି କହିବାକୁ ଡ଼ିହୁଣ୍ଡିଏ ନାହିଁ । ଏତେଏତେ ବିଜ୍ଞାନ, କୌଶଳ ଏବଂ କାରିଗରି, ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ କାହିଁକି ସବୁମଣିଷଙ୍କୁ ପୃଥିବୀନାମକ ଏହି ଘରଟିରେ ନିର୍ଭର କରି ରହି ପାରିବା ଭଳି ଥାନଟିଏ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରୁନାହିଁ ? ବିଜ୍ଞାନର ମଞ୍ଚଗୁଡ଼ିକରେ କେତେ କ'ଣ ଚମତ୍କାରମାନ ଦେଖାଉଥିବା ତୀକ୍ଷ୍ଣମଥାମାନେ, ମହା ମହା ଗୁଣୀମାନେ ହିସାବ କରି ଅଙ୍କ କଷି କହିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ଯେ ଆମ ପୃଥିବୀରେ ସମ୍ପଦ ଏବଂ ସମ୍ବଳ ବହୁତ ରହିଛି ଏବଂ ତାହାକୁ କାମରେ ଲଗାଇ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ସୁଖର, ନିମ୍ନତମ ସୁଯୋଗର ସଂସ୍ଥାନଟିଏ ନିଶ୍ଚୟ ସମ୍ଭବ କରାଯାଇ ପାରିବ : କାତି ଓ ଧର୍ମ ନିର୍ବିଶେଷର, ଚମତ୍କାର ରଙ୍ଗ ନିର୍ବିଶେଷରେ ବସୁତଃ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ସକାଶେ । ଅଥଚ, ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ରୋଗରେ ଚିକିତ୍ସା କାହିଁକି ଜୁଟି ପାରୁନାହିଁ ? ସହସ୍ର ସହସ୍ର ସଂଖ୍ୟାରେ ଲୋକେ ନିରାଶ୍ରୟ ହୋଇ ଭିକ ମାଗୁଛନ୍ତି, ଆପଣାର ହେତୁ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଏତେ ଏତେ ପିଲା ନିଜ ପିତାମାତାଙ୍କର ସ୍ୱଳ୍ପ ଆୟରେ ଅନ୍ତତଃ କିଛିହେଲେ ପଇସା ଉପାର୍ଜନ କରି ମିଶାଇ ପାରିବେ ବୋଲି ଭଳି ଭଳି ଶ୍ରମ ଖଟିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଏହିପରି ଏକ ନିତାନ୍ତ ଅବିଚାରପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥିତି ପୃଥିବୀଯାକକୁ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରି ରଖିଥିବାବେଳେ ସତକୁ ସତ କିଛି ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା କଣେ ମନୁଷ୍ୟ କିପରି କେବଳ ନିଜପାଇଁ ଚିନ୍ତା କରିବ, ନିଜପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ହେବ, ନିଜପାଇଁ କମାଇ କମାଇ ସୁଖରେ ମଧ୍ୟ ରହିବ ଏବଂ ପୃଥିବୀର ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣା ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ଏତେ ଏତେ ମଣିଷଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଆଖି ବୁଜି ରଖିଥିବ ?

ସିଏ ମଧ୍ୟ କେଉଁଭଳି ଠାକୁର, ଯିଏକି କେବଳ କେତେକ ମଣିଷଙ୍କର ସୁଖ ଏବଂ ସନ୍ତୋଷ ଲାଗି ସବୁ ଆଣି ଜୁଟାଇ ଦେଉଥିବେ ଓ ବାକୀ ବହୁତ ବହୁତଙ୍କ ଆଡ଼କୁ କ'ଣ

ଭାବି ଆଗି ବୁକି ରହିଥିବେ । ଏହି ବଡ଼ ପୃଥିବୀଟାରେ ଏତେଏତେ ଠାକୁର,— ସେମାନଙ୍କ ସକାଶେ ବହୁ ଯତ୍ନଶୀଳତା ସହିତ ଖାଜା ହୋଇ ରହି ରହିଥିବା ଏତେଏତେ ପୂଜା, ଅର୍ଚ୍ଚନା ତଥା ଉପାସନାମାନେ । ସେମାନଙ୍କୁ ସଂସାର ଭିତରେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରକୃତରେ ଦେଖା ଯାଉଥିବେ ନା କୌଣସି ବିଶେଷ କାରଣରୁ କେବଳ କିଛି ମଣିଷ ହିଁ ଦିଶୁଥିବେ ? ଏତେ ଏତେ ଧର୍ମ ଏବଂ ସଂପ୍ରଦାୟ, ପବିତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରେ ଉଲ୍ଲାସକାରୀ କେତେ ନା କେତେ ବିରଳ ଏହି ଯାବତୀୟ ବଢ଼ନାମତ,— ସବୁଯାକ କ’ଣ ମୋଟେ ତେନାଏ ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରୀତ୍ୟର୍ଥେ ଯାଇତା ହୋଇ ଯୁଗଯୁଗରୁ ରହି ଆସିଛି ? କେତେ ନା କେତେ ଗୁରୁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର କେତେକେତେ ମହିମା ଏବଂ ସେମାନେ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ଅର୍ଥାତ୍ ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀଯାକକୁ ନଦେଖି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାର୍ଗର ମାତ୍ର କେତେକଣଙ୍କୁ ଦେଖିବେ ବୋଲି କ’ଣ କୌଣସି ନିଷେଧାଦେଶ ରହିଛି ? ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୁଏତ ଅନ୍ତତଃ କିଛି ମାତ୍ରାରେ ବୁଝି ହେଉଥିବ, ପୃଥିବୀରେ ଅଧିକାଂଶ ମନୁଷ୍ୟ ଓ ସେମାନଙ୍କର ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକ କାହିଁକି କୌଣସି ବା କୌଣସି ଗୁଳାକୁ ମାନି ନେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ଅନୁସାରେ ଆପଣାକୁ ଖାପ ଖୁଆଇ ନେଇଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଖାସ୍ ଭେକ, ଖାସ୍ ସନ୍ତକ, ଖାସ୍ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ଆଦରି ନେଇ ସବୁ ପ୍ରକୃତରେ ମିଳିଗଲା ବୋଲି ଆପଣାକୁ ଖୁବ୍ ବୁଝାଇ ରଖିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଆପଣାଠାରୁ ଲୁଚି ଲୁଚି ବୁଲୁଛନ୍ତି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମର ମଣିଷମାନେ ନିଜ ନିଜର ଭଗବାନଙ୍କୁ ହିଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତି । ସେହି ଭଗବାନ ତ ଗୋଟିଏ, ତଥାପି ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଧର୍ମର ଚିହ୍ନ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତି । ଚିହ୍ନ ଭଗବାନଙ୍କର/ ମାନଙ୍କର ଚିହ୍ନ ଚିହ୍ନ ନାଆଁ । ଏହି ଖାସ୍ ଭଗବାନଙ୍କୁ ନେଇ ଶାସ୍ତ୍ର ଲେଖାଯାଇଛି, ପୁରାଣ ଲେଖାଯାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକମାତ୍ର ଏବଂ ସବାବଡ଼ ବୋଲି କହି ଓ ପ୍ରମାଣ କରି କେତେ କେତେ କାହାଣୀ ରଚନା କରାଯାଇଛି । ସବୁରାବର ଲୋକମାନେ ଆପଣାର ସେହି ଚିହ୍ନ ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ହିଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ଆସିଛନ୍ତି । ଏହିଭଳି ଗୋଟିଏ ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ି ସେମାନେ କାଳକ୍ରମେ ସମଗ୍ର ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ନିମନ୍ତେ ସେହି ଗୋଟିଏ ବା ଜଣେ ଭଗବାନ ବୋଲି କହିବାକୁ ପାସୋରି ଦେଇଛନ୍ତି କି ? ଏବଂ, ନିଜ ଭଗବାନଟି ପିଲାଦିନରୁ ସେମାନଙ୍କର ଚିହ୍ନ ବୋଲି କ’ଣ ସବୁ ମାଗିବାରେ ହିଁ ସବୁଯାକ ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ସାରି ବି ଦେଇଛନ୍ତି କି ? ପୁଣି, ପ୍ରଧାନତଃ କେବଳ ନିଜପାଇଁ ମାଗିବା । ନିଜର ଯାହାସବୁ ନାହିଁ, ସେହିସବୁ ପାଇବାଲାଗି ନିଜ ପିଲାଦିନରୁ ଏଡ଼େ ଚିହ୍ନ ସେହି ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା । ଏଇଟା ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ସହଜ ଓ ସରଳ ମଧ୍ୟ ଲାଗୁଥିବ । ଏପରି ନିଜର ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିବ ଯେ, ତାଙ୍କୁ ମାଗିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ସବୁ ମିଳିଯିବ ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ ଦୃଢ଼ ପ୍ରତ୍ୟୟ ହେଉଥିବ । ଥରେ ଚାଲ, ଆମ ଗାଆଁ ମନ୍ଦିରଟିକୁ ଯିବା,—

ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିବା, କେତେ କେତେ ମଣିଷ ସେଠାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା, ଅର୍ଥାତ୍ ଦୁଃଖ ଜଣାଇବା,— ମାଗିବା । କୌଣସି ଯାତ୍ରା କିମ୍ବା ପର୍ବ ଦିନ ତ ସେଠାରେ ଅଧିକ ମଣିଷ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବେ । ସେମାନେ କେତେ ନିଷ୍ଠା ସହିତ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିବେ ଓ ଦୁଃଖ ଜଣାଉଥିବେ । ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ସମସ୍ତେ ଯେ ଆପଣା ଆପଣାର ଦୁଃଖ ଜଣାଉଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଇଥିଲାଗି ଯେ ସେମାନେ ଏଠି ପୂଜା ପାଉଥିବା ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ହୁଏତ ସେହି ଲୋକମାନେ ସେ ବିଷୟରେ ପ୍ରାୟ ଆଦୌ ସଚେତନ ନଥିବେ । ଆମ ପୃଥିବୀରେ ସମ୍ଭବତଃ ଏକ କେତେ ବଡ଼ ବିତ୍ତମ୍ବନା ହେଉଛି ଯେ, ଆମେ ମଣିଷମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ହିଁ ଆମର ଚିହ୍ନା ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲାବେଳେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ନିଜ ନିଜର ଦୁଃଖଗୁଡ଼ିକୁ ଜଣାଉଛୁ, ଦୁଃଖରୁ ମୁକ୍ତି ମାଗୁଛୁ, ଅଥଚ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ଅବଶ୍ୟ ଦୁଃଖ ରହିଛି ବୋଲି ସେତେବେଳେ ମୋଟେ ମନେ ପକାଇ ପାରୁନାହୁଁ । ଆମର ଏହିଭଳି ଖୋଇଟାକୁ ଦେଖି ଭଗବାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଆତ୍ମମିତ ଲାଗୁଥିବ ।

ପୃଥିବୀରୁ ଯେ ଏହି ଦୁଃଖଗୁଡ଼ିକ ମୋଟେ ଯାଉନାହିଁ, ପରସ୍ପରର ଦୁଃଖ ବିଷୟରେ ଏହିପରି ଉଦାସୀନ ବା ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଆମେ ତାହାର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ କାରଣ ବୋଲି କହି ପାରିବା କି ? ହୁଏତ, ସେଇଥିପାଇଁ ଆମେ ବହୁବିଧ ହିସାବରେ ପରସ୍ପରର କେତେ କେତେ ଦୁଃଖର ମଧ୍ୟ କାରଣ ହୋଇ ରହିଛୁ । ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣାର ସୁଖମାନଙ୍କୁ ଲୋଡ଼ି ଆମେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଦୁଃଖଗୁଡ଼ିକୁ ଛାୟା କରି ରଖିଛୁ । ଭଗବାନଙ୍କୁ ଆମେ ଏପରି କରି ଭାରି ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇବାରେ ଲାଗିଛୁ । ସମସ୍ତଙ୍କର ଦୁଃଖ ଦୂର ନକରି ସିଏ ଯେ ଏକପାଖିଆ ହୋଇ ଜଣେ ବା କେତେ ଜଣଙ୍କର ଦୁଃଖକୁ ଆଦୌ ଦୂର କରି ପାରିବେନାହିଁ, ସେହି ଅତି ସହଜ କଥାଟିକୁ ବି ଆମେ କାହିଁକି ବୁରି ପାରୁନାହୁଁ କେଜାଣି ! ପୁନଶ୍ଚ, ଯଦି ଅନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦୁଃଖ ନଦେଇ କେତେକ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର କୌଣସି ଦୁଃଖକୁ ମୋଟେ ଦୂର କରି ହେବନାହିଁ, ସେଠି ଭଗବାନଙ୍କୁ ହୁଏତ ଆଗକୁ କୌଣସି ବାଟ ହିଁ ଦେଖା ଯାଉନଥିବ । ସେହି ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ି ଭଗବାନ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର ସମାଧାନକୁ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି କି ? ତେଣୁ, ଆମେ କେବଳ ନିଜ ପାଇଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ମୋଟେ କିଛି ମାଗିବାନାହିଁ । ପୃଥିବୀରେ ସମ୍ଭବତଃ ଏପରି କୌଣସି ଦୁଃଖ ନାହିଁ ଯେଉଁଟାକୁ କେବଳ ଐକାନ୍ତକ ଭାବରେ ମୋ'ର ଦୁଃଖ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ଏବଂ ସେହିପରି, ଏପରି କୌଣସି ସୁଖ ନାହିଁ, ଯେଉଁଥିରେ କି ସମସ୍ତଙ୍କର ଭାଗ ନାହିଁ । ଦୁଃଖ ସମସ୍ତଙ୍କର, ସୁଖ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କର । କେବଳ ଗାଆଁର ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ଦୁଃଖ ଜଣାଇବା ନିମନ୍ତେ ଅର୍ଥାତ୍ ସୁଖ ମାଗୁଥିବା ସମୟରେ ଯେ ଆମେ

ଆମର ସେହି ଚିହ୍ନା ଭଗବାନଙ୍କୁ ନିଜ ପ୍ରାର୍ଥନାବେଳେ କେବଳ ସେହିପରି କରିବା ତାହା ନୁହେଁ, ମନ୍ଦିର ବାହାରେ ଆମେ ଗାଆଁରେ ବାସ କରି ଆସୁଥିବା ଆମର ଚିହ୍ନା ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଏକତ୍ର ଜୀବନଯାପନ କରୁଥିବାର ସକଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ତାହାହିଁ କରିବା । ତେବେ ଭଗବାନ ଆମକୁ କେବଳ ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ନୁହେଁ, ମନ୍ଦିର ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖା ଯାଉଥିବା ସଦୃଶ ଅନୁଭବ ହେବ । ଆମର ଭକ୍ତି ମଧ୍ୟ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯିବ ଏବଂ, ଆମ ଗାଆଁଟି ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ମନ୍ଦିର ପରି ଲାଗିବ । ସବୁ ଭଗବାନ ଚିହ୍ନା ଭଗବାନ ପରି ଲାଗିବେ ଓ ସବୁ ମଣିଷ ଆତ୍ମାୟବତ୍ ବୋଧ ହେବେ ।

ତେଣୁ, ଆମେ ତଥାକଥିତ କେବଳ ନିକପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାନାହିଁ । ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା । ଆମେ ପୃଥିବୀ ପାଇଁ, ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀଟି ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା । ଖାସ୍ ନିକପାଇଁ କିଛିହେଲେ ମାଗିବା ନାହିଁ, ପୃଥିବୀପାଇଁ ମାଗିବା । ଏବଂ, ଯାହାକିଛି ହେବା, ଏହି ପୃଥିବୀପାଇଁ ହେବା, ଭଗବାନଙ୍କ ପାଇଁ ହେବା । ହଁ, ଆମ ପାଇଁ ତଥା ପୃଥିବୀ ପାଇଁ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଭାଗ୍ୟର କଥା ହୁଅନ୍ତା, ଯଦି ଆମ ଘରେ ଆମର ଶୁଭାକାଞ୍ଚକ୍ଷୀ ବଡ଼ମାନେ ଆମକୁ ସେହି କଥାଟିକୁ କହି ପାରୁଥାନ୍ତେ । ଏହି ପୃଥିବୀର, ଏବଂ ତେଣୁ ଆମ ଦେଶର ସବୁ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଆମ ଭକ୍ତିଭାବନ ଶିକ୍ଷକମାନେ ମଧ୍ୟ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ସେହି ପିଲାଦିନରୁ ହିଁ ସେକଥା କହି ପାରୁଥାଆନ୍ତେ । ସେତିକି ହୋଇ ପାରୁଥିଲେ ଆମ ପାଠପଢ଼ାଟା ଆମକୁ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଭଲ ବି ଲାଗନ୍ତା ! ଆମ ଗୁରୁକନ ଓ ଆମ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆମେ କେତେ ସହଜ ହୋଇ ପାରନ୍ତୁ ଏବଂ କେତେ ହାଲୁକା ହୋଇ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ବସି ପାରନ୍ତୁ ! ବର୍ତ୍ତମାନ ନାନାଭଳି ଅଭିନୟ କରିବାରେ ହିଁ ପୃଥିବୀରେ ଯେତେ ଶକ୍ତି ମିଳିଗାରେ ବରବାଦ ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ତାହା ଆଦୌ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ । ମାଗି ମାଗି ନିକପାଖରେ ଓ ସଂସାର ଭିତରେ ଏପରି କୁଟିଳ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଆଦୌ ପଡ଼ନ୍ତା ନାହିଁ । କେହି ନିକକୁ ସାନ ଅଥବା ତୁଚ୍ଛ ବୋଲି ଆଦୌ ଭାବନ୍ତେ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଭୟମାନେ ବିଦୂରୀତ ହୋଇ ପାରନ୍ତେ । ନିକକୁ କାରଣ ଅକାରଣରୁ ତୁଚ୍ଛ, ହୀନ ଅଥବା ଅକ୍ଷମ ବୋଲି ଅନୁକ୍ଷଣ ଅନୁଭବ କରିବାରୁ ସିନା ମଣିଷମାନେ ନିକ ନିକ ଜୀବନରେ ଏତେ କଷ୍ଟ ପାଇବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି !

ତେଣୁ, ହେବା । ଏହି ପୃଥିବୀ ପାଇଁ ହେବା । ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଅନୁଭବ କରି ଜାଣିବା,— ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବିଭ୍ର, ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ବିଦ୍ୟା, ବିଜ୍ଞାନର ଏତେ ଏତେ କୌଶଳ, ଏହି ସବୁକିଛି ପୃଥିବୀ ଲାଗି, ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗି, ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ଲାଗି । ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସୁଥିବା ବିଭ୍ର, ସେମାନେ ଅର୍ଚ୍ଚନ କରୁଥିବା ବିଦ୍ୟା ଓ ଶିକ୍ଷା କରୁଥିବା ବୈଜ୍ଞାନିକ କୌଶଳଗୁଡ଼ିକୁ କେବଳ ନିକର

ହାତମୁଠା ଭିତରେ ଯାବୁଡ଼ି ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ପୃଥିବୀର କ୍ଷତି କରିଛନ୍ତି, ସତ୍ୟତାର ଚକଗୁଡ଼ିକୁ ଅଟକାଇ ରଖିଛନ୍ତି,— ସତେଅବା ପୃଥିବୀକୁ ନିଜର ଘର ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିନାହାନ୍ତି । ଇତିହାସର ନାନା ଯୁଗରେ ଯେତେବେଳେ ଏକାଧିକ ଗୁଳି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଏହି ବୃହତ୍ ପୃଥିବୀକୁ ଆକ୍ରମଣ କରୁ କରି ରଖିଛନ୍ତି, ଥୋକେ ମନୁଷ୍ୟ ଆପେ ସବୁକିଛି ଏକା ଭୋଗ କରିବେ ବୋଲି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିନାହାନ୍ତି, ସେତିକିବେଳେ ହିଁ ଭୟାବୃତ୍ତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ରାଷ୍ଟ୍ରଶକ୍ତି ସତେଅବା ପୃଥିବୀ ଉପରେ ଆପେ ହିଁ ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ରହିବ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରିଛି । ଆପଣାର କଠୋର ଶାସନକୁ ନେଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲଦି ଦେଇଛି, କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଦରିଦ୍ର ଏବଂ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖି ଆପେ ହିଁ ମାଲିକ ହୋଇ ରହିବାର ସ୍ୱପ୍ନମାନ ଦେଖିଛି । ସେକାଳେ ବିଶ୍ୱକର୍ମ କରିବେ ବୋଲି କେତେ କେତେ ପ୍ରତାପଶାଳୀ ସମ୍ରାଟ ଏବଂ ପ୍ରତାପଶାଳୀ ବାହିନୀ ନିତାନ୍ତ ବର୍ବର ଭାବରେ କେତେ ବସତି ନଷ୍ଟ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ କେତେ ମଣିଷ ମାରିଛନ୍ତି । ପୁଣି ଆଉକେହି ବିବେକ ହରାଇ ମୋ'ର ଧର୍ମଟା ଏକମାତ୍ର ଧର୍ମ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବଳପୂର୍ବକ ନିଜର ଧର୍ମକୁ ଦୀକ୍ଷିତ ବି କରି ନେଇଛି । ଏବଂ, ତାହାହିଁ ଭଗବାନଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ବୋଲି କେଡ଼େ ବଡ଼ ପାଟିରେ କହି ବୁଲିଛି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ମନ୍ଦିର ଭାଙ୍ଗିଛି, ପବିତ୍ର ପୀଠଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରାୟ ଏକ ଦାନବୀୟ ମୂର୍ଖତାରେ ଅପବିତ୍ର କରି ପକାଇଛି । ଏହି ଏକା ଭୋଗ କରିବାର କୁର ପାଗଳାମିରେ ହିଁ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଯୁଦ୍ଧମାନ ହୋଇଛି, ରକ୍ତପାତ ମଧ୍ୟ ହୋଇଛି । ବେଳେବେଳେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନଙ୍କର ତଥାକଥିତ ଭଗବାନଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ବୋଲି ମଧ୍ୟ କେତେ ଦର୍ପରେ କୁହାଯାଇଛି ।

ଏବେ ମଧ୍ୟ ପୃଥିବୀର ଏହି ମନୁଷ୍ୟ— କ୍ଷେତ୍ରଟିରେ ଯୁଦ୍ଧ ହେଉଛି, ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରର ବିକଟ ପ୍ରତିଯୋଗିତାମାନ ଯେ ହେଉଛି, ତା'ର ସମ୍ଭବତଃ ଗୋଟିଏ ମୂଳ କାରଣ ଏହି ଯେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଭୋଗୀ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ରହିଛନ୍ତି,— ଭୋଗୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅଛନ୍ତି, ଭୋଗୀ ଗୋଷ୍ଠୀମାନେ ଅଛନ୍ତି, ଭୋଗପ୍ରଧାନ ଆଦର୍ଶ ଏବଂ ଶିଆଲମାନେ ରହିଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବିଭ୍ର, ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବିଦ୍ୟା ଏବଂ ବୁଦ୍ଧିକୁ ସେମାନେ ସତେଅବା ଜେବଳ ନିଜର ସିଦ୍ଧିଗୁଡ଼ିକ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହାର କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀଯାକର ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ହୁଏତ ଆପଣାର ପ୍ରଜା ସଦୃଶ ଦେଖୁଛନ୍ତି, ପୃଥିବୀଟାଯାକର ଯାବତୀୟ ଉଦ୍ୟମକ୍ଷେତ୍ରକୁ ସେମାନେ ସତେଯେପରି ସେହିମାନଙ୍କର ଇଚ୍ଛାରେ ସେହିମାନଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥସାଧନ ନିମନ୍ତେ ଗୋଟାଏ ହାଟପରି ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ନାନା ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏପାଖରେ କାଳଟା ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଇ ପ୍ରତିବାଦ

କରୁଛି । କାଳଟାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାହାଣୀଟି କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ଯେ ପୃଥିବୀର ଯାବତୀୟ ବିଦ୍ୟା, ଜ୍ଞାନ ତଥା ବିଜ୍ଞାନ, ଆବିଷ୍କାର ଏବଂ ଉଦ୍‌ଭାବନର ଇତିହାସରେ ଯେଉଁମାନେ ଅଗ୍ରଗାମୀ ହୋଇ ବାହାରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭୋଗ ନିମନ୍ତେ, ସମୁଦାୟ ପୃଥିବୀର ସୁଖ ଏବଂ କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ହିଁ ଆପଣାର ସକଳ ପ୍ରୟସ ହିଁ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗି ଏତେ ଏତେ ଅଗ୍ରଗତି ସକାଶେ ବାଟ କାଢ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି : ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନେଇ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଦିନେ ନା ଦିନେ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ନାନା ଆବଶ୍ୟକତାର ପୂରଣ ହେବ ଓ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥରେ ଆପଣାକୁ କଣେ କଣେ ସମ୍ମାନିତ ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି ଉପଲବ୍ଧି କରି ନିଜର ଏହି ପୃଥିବୀଟି ନିମନ୍ତେ ସକଳ ଅର୍ଥରେ ନିଜର ଯୋଗ୍ୟତମ ଅବଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଦେଇ ପାରିବେ ବୋଲି ସତ୍‌କ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଏମାନେ ଯେ କେହିହେଲେ ଭୋଗକୁ ଆପଣା ଜୀବନର କାମ୍ୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିନାହାନ୍ତି, ଆମେ ସେକଥା ନିର୍ବିବାଦରେ ଅବଶ୍ୟ କହିପାରିବା । ଭୋଗାଦର୍ଶୀମାନେ କୌଣସି ଯୁଗରେ ମଧ୍ୟ ପୃଥିବୀଲାଗି ବଞ୍ଚିବାକୁ ମନ କରିନାହାନ୍ତି । ପୃଥିବୀ ତଥାପି ସେମାନଙ୍କୁ ମାରି ଘଉଡ଼ାଇ ଦେଇନାହିଁ ।

ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଯୋଗ, ଆଉଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଭୋଗ । ଭୋଗୀମାନେ ଭୋଗ କରନ୍ତି, ସର୍ବଦା ଖସି ପଳାଇଗଲେ ଯାଇ ରକ୍ଷାମିଳିବ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି । ପୃଥିବୀରେ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସତେଅବା ବାହାରେ ବାହାରେ ରହିଥାନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଠାରୁ ନିଜକୁ ଅଲଗା ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍, କିଛି ନା କିଛି ହିସାବରେ ଖାସ୍ ବୋଲି ମଣନ୍ତି । ଗେରୁ ହିଁ ଦୁଅନ୍ତି । ପ୍ରକୃତରେ ନିଜକୁ ହିଁ ଭଲ ପାଉଥାଆନ୍ତି । କିଛି ହେବାକୁ ଭାରି ଭୟ ବି କରୁଥାନ୍ତି । ଯୋଗୀ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ସବୁଠାରୁ ଭଲ ପାଏ । ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ନିଜ ଜୀବନର ଅସଲ କାମ୍ୟ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ । ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବାଦ୍ୱାରା ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଖୁସୀ ହୁଏ । ଯୋଗୀ ଏହି ପୃଥିବୀଟି ସହିତ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ସାଧନା କରୁଥାଏ । ସାଧନା କରିବା ଅର୍ଥାତ୍ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବା । ହେବାରେ ଲାଗିଥିବାର କଳାଟିକୁ ସତକୁ ସତ ଆୟତ୍ତ କରିପାରିଲେ ଭଗବାନ୍ ସତେଅବା ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ନିକଟ ହୋଇ ଆସନ୍ତି । ଏବଂ, ତା'ପରେ, ଏହି ପୃଥିବୀଟି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କରି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବାପାଇଁ ଆଉ ଆଦୌ କୌଣସି ଶୂନ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିନଥାଏ । ଯୋଗୀ ଭଗବାନଙ୍କର ମାୟାରେ ପଡ଼ିଯାଏ, ଅର୍ଥାତ୍ ପୃଥିବୀ ଗୋଟାକର ମାୟାରେ ପଡ଼ିଯାଏ । ତା'ପରେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସାଥୀ ଭଳି ଲାଗନ୍ତି । ମୋ' ସହିତ ସମସ୍ତେ ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ବାଟ ଚାଲୁଥିବାଟା ସତେଅବା ସାକ୍ଷାତରେ ଅନୁଭବ ହୁଏ । ତଥାକଥିତ ଭୋଗୀମାନେ ଯେ ନିକଭିତରର ଯୋଗାଟିକୁ କାହିଁକି ଯେ

କେତେ ତଳେ ଦାବୀ ରଖିଛନ୍ତି, ସେହି ଅନ୍ୟ କଥାଟିକୁ ସିଏ ମୋଟେ ବୁଝି ପାରେନାହିଁ । ଯୋଗର ଜୀବନ, ସତେ କିଛି ହେଉଥିବାର ଜୀବନ ହେଉଛି ଏକ ସକାରାତ୍ମକ ଜୀବନ । ସେହି ଅନୁସାରେ ଭୋଗର ଜୀବନକୁ ଧର୍ମତଃ ଗୋଟିଏ ନକାରାତ୍ମକ ଜୀବନ ବୋଲି କୁହାଗଲେ କାହିଁକି କାହାର କିଛି ଆପତ୍ତି ରହିବ ?

-୩-

“ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନା” ନାମକ ଅଳପ କେତେ ଧାଡ଼ୀର ଗୋଟିଏ କଥାରେ ମାଆ ସେହି ହେବାର ଉଦ୍‌ବୋଧନ ହିଁ ଦେଇଛନ୍ତି । ତୁମେ କିଛି ହୁଅ, ଏପରି କଥାଟିଏ ସାଧାରଣତଃ କୌଣସି ଧର୍ମରେ କୁହା ଯାଇନାହିଁ । ସାଧାରଣତଃ ଧର୍ମଗୁରୁମାନେ କୃତ୍ରି ସେକଥା କହିବାକୁ ମନ କରିଛନ୍ତି । ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଯେଉଁଠାରେ ଖାସ୍ ଦେବତା ଏବଂ ଦେବୀମାନଙ୍କର ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଧାନ ବିଷୟ କରି ଆକର୍ଷକ ବହୁବିଧ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି, ସେଠାରେ ତଳୁ ଥାଇ ମାଗନ୍ତାମାନେ ମାଗିଛନ୍ତି ଏବଂ ଉପରୁଥାଇ ଦେବତାମାନେ ଦେଇଛନ୍ତି । ତପସ୍ବୀମାନଙ୍କର ଘୋର ତପସ୍ୟାରେ ବହୁତ ପ୍ରୀତ ହୋଇ ଭକ୍ତ ମହାନ ସତ୍ତାମାନେ ସ୍ବର୍ଗରୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଧାମକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ତପୋରତ-ମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକ ବରଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଇ ପୁନର୍ବାର ସ୍ବର୍ଗକୁ ବାହୁଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି । ଏହିପରି ଭାବରେ ଧୂବ, ରାବଣ, ମହିଷାସୁର ଇତ୍ୟାଦି କେତେ କେତେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟବାସୀ କୌଣସି ଏକ ମନସ୍କାମନାର ପୂରଣ ଲାଗି ବିକଟ ବହୁ ତପସ୍ୟା କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ତଦ୍ବାରା ଅମରପୁରଠାରେ ସଂପୃକ୍ତ ଦେବତାମାନଙ୍କର ଆସନ ଟଳମଳ ହେବାରୁ ସେମାନେ ଏଠିକି ଓହ୍ଲାଇ ଇସ୍ଥିତ ମନସାଧଗୁଡ଼ିକର ପୂରଣ କରିବାକୁ ଆସି ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇଛନ୍ତି । ପ୍ରୀତ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ବିଡ଼ରା କେତେ କେତେ କଷ୍ଟକୁ ବରଣ କରି କେହି କଣେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟବାସୀ ମୋତେ କେତେ ଆକୁଳ ହୋଇ ଡାକିଲା ଏବଂ ମୁଁ ନିଜ ଉଦାରତାଗୁଣରେ ଟାଣି ହୋଇ ତା’ଲାଗି ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲି ଏବଂ ତା’ର ଇଚ୍ଛାଟିକୁ ପୂରଣ କରି ବୋଲି ସତେଅବା ପ୍ରସନ୍ନ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ଏଠାରୁ ପ୍ରସ୍ଥାନ କରିଛନ୍ତି । କାହିଁ ସେହି ଦେବତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ, ଏପରିକି ବିଷ୍ଣୁ, ମହାଦେବ ଆଦି ଉଚ୍ଚତମ ପାହିଆର ଦେବତାମାନେ ମଧ୍ୟ, ପ୍ରାୟ କେହି କଣେ ହେଲେ ତ ସେହି ତପସ୍ୟାରତ ମାନଙ୍କୁ କିଛି ହେବାଲାଗି ପରାମର୍ଶ ଦେଇନାହାନ୍ତି ତ ! ଶାସ୍ତ୍ରଲେଖକମାନଙ୍କର ଭାବନା ମଧ୍ୟରେ ସେପରି ଅନୁରୂପ ହୋଇ ଆଦୌ କିଛି ରହିଥିଲେ ସିନା ସେମାନେ ସାଧାରଣ, ତୁମଆମଙ୍କ ପାଇଁ ଶାସ୍ତ୍ରମାନ ଲେଖିବା ସମୟରେ ତେଣେ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରି ପାରିଥାଆନ୍ତେ ! କେତେ ସମ୍ମାନ ଏବଂ ସୁଖ୍ୟାତିପ୍ରାପ୍ତ ଶାସ୍ତ୍ର ଶ୍ରୀମଦ୍-ଭଗବଦ୍‌ଗୀତାରେ ମଧ୍ୟ ଭଗବାନ କୃଷ୍ଣଙ୍କର ମୁଖରୁ ନିଃସୃତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରାୟ ଭାରତରେ ଧର୍ମସ୍ଥମାନେ

ସମସ୍ତେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଜାଣିଥିବା ସେହି ‘ଯଦା ଯଦା ହିଁ ଧର୍ମସ୍ୟ’ ଶୀର୍ଷକ ଶ୍ଳୋକ ଦୁଇଟି,—ଯେତେବେଳେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଭୂମିରେ ଧର୍ମର ଗ୍ଳାନି ଘଟେ ଏବଂ ଅଧର୍ମ ପ୍ରବଳ ହୋଇ କେତେ ପରାକ୍ରମ ଦେଖାଇ ବାହାରେ, ତେବେ ସବୁ ଯୁଗରେ ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଏଠାକୁ ଆସେ,—ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରେ,—ସାଧୁମାନଙ୍କର ରକ୍ଷାକରେ ତଥା ଦୁରାଚାରୀ-ଗଣଙ୍କୁ ବିନାଶ କରେ,—ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଏକପାଖିଆ କଥାଟି । ଏଗୁଡ଼ିକୁ କଦାପି କେବଳ ଏକପାଖିଆ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଆମର ଚଳନ୍ତି ସଂସ୍କୃତିର ମୁଖ୍ୟ ମିଳାଜଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଏକ ମୋଟାମୋଟି ଆଭାସ ଅବଶ୍ୟ ମିଳିଯିବା ଉଚିତ । ଖାଲି ସେହି ଦୂର ଅତୀତର ନୁହେଁ, ଆମର ଏହି ଚଳନ୍ତି ଯୁଗଟିର ମଧ୍ୟ ।

ଏତେ ଏତେ କଥା, ଯାହା ଶୁଣିବା ମାତ୍ରକେ ତ ଭିତରଟା ଉତ୍ତଫୁଲ୍ଲ ହୋଇ ହିଁ ଉଠିବ ଏବଂ ସେହି ଉତ୍ତଫୁଲ୍ଲ ଅବସ୍ଥାରେ ବାହାରଟାକୁ ଅନାଇଦେଲେ ମଧ୍ୟ ସବୁକିଛି କେଡ଼େ ଉତ୍ତଫୁଲ୍ଲ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯିବ ! ଏତେ ଏତେ ଭଗବଦ୍‌ବରାଦରେ ମୋ’ ନିକର କିଛି କରିବାର ନାହିଁ । କାରଣ, ସେଇ ଅବତାର ଗ୍ରହଣ କରିବେ, ସମସ୍ତ ସୁଧାର ତାଙ୍କରି ସେହି ଅବତରି ଆସିବାଦ୍ୱାରା ହେବ । ଅର୍ଥାତ୍ ମଣିଷର ଆଦୌ କିଛି ହେବାର ନାହିଁ । ଆମେ ତ ଛାର ମଣିଷମାତ୍ର, ଯାହା ହେବାର, ସେଇ ଆର ପକ୍ଷଟାରୁ, ଭଗବାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ହେବ । ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଭାରତବର୍ଷ ସମେତ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀଟାରେ ନାନାବିଧ କୋଳାହଳ ସହିତ ପ୍ରାୟ ସେହି ଗୋଟାଏ କଥା କୁହାହୋଇ ଆସିଥିବା ବେଳେ ମାଆ ଆମକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କିଛି ହେବାର ଏହି ଅଭିନବ କଥାଟିକୁ କାହିଁକି କହିଲେ କେଜାଣି ? ସିଏ କ’ଣ ଆମଠାରୁ ସତକୁ ସତ ତଥାପି କିଛି ଭିନ୍ନ ଭଳି ପ୍ରତ୍ୟାଶା ରଖି ଏବଂ ଆମଦ୍ୱାରା ସେହି ମୁତାବକ ଦୁଏତ କିଛି ସମ୍ଭବ ହେବ ବୋଲି ଆଶ୍ୱା ରଖି ସେପରି କହିଲେ କି ? ସିଏ ତ ଅବଶ୍ୟ ଜାଣୁଥିବେ ଯେ ଆମ ପିଲାଦିନେ ଆମର ପାଠ ପଢୁଥିବା ସମୟରେ ଆମର ଯାବତୀୟ ପ୍ରାର୍ଥନାରେ କେବଳ ମାଗିବାର ରୀତିଟା ହିଁ ଭୁରି ଭୁରି ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଆମ ଶିକ୍ଷକମାନେ ମଧ୍ୟ ଆମ ବିଷୟରେ ଦାୟିତ୍ୱସମ୍ପନ୍ନ ଭାବରେ ଆଦୌ କିଛି ଭାବୁଥିବା ସମୟରେ କେବଳ ସେଇଯାଏ ହିଁ ନିକର ବାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକୁ ପକାଇ ମଧ୍ୟ ପାରୁଥିଲେ । ସବୁଦିନେ ଇସ୍କୁଲ ଆରମ୍ଭରେ ଆମେ ଖୁଆଡ଼ଟା ଗୋଟାକର ପିଲା ବାରଣ୍ଡା ଉପରେ କେଡ଼େ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଭାବରେ ଆସି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଯାଉଥିଲୁ ଏବଂ ଭକ୍ତକବି ମଧୁସୂଦନଙ୍କର ‘ଅଖିଳ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡପତି...’ ଗୀତଟିକୁ ଗାଇ ଦେଉଥିଲୁ । ତାଙ୍କୁ ମୁକ୍ତକଣ୍ଠ ହୋଇ କେତେ କ’ଣ ମାଗିବାରେ ତଲ୍ଲୀନ ହୋଇ ପାରୁଥିଲୁ । ହେ ଅଖିଳ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡପତି, ହେ ଆଦିମୂଳ, ହେ ଆଉ କ’ଣ ଏବଂ ପୁନର୍ବାର ଆଉ କ’ଣ,—ମୋତେ ଆପଣ ଧର୍ମର ପଥରେ, ସତ୍ୟର ପଥରେ ନେଇଯାଆନ୍ତୁ । ଆପଣ ହେଉଛନ୍ତି ଏହି

ପୃଥିବୀନାମକ ଘୋର ସିନ୍ଧୁକଳ ଉପରେ ଏକମାତ୍ର କର୍ଣ୍ଣଧାର ଏବଂ ତେଣୁ ଏଠି ମନୁଷ୍ୟମାତ୍ରକେ ସମସ୍ତଙ୍କର ପରିତ୍ରାଣକାରୀ । ଏବଂ, ପଛକୁ ପଛ ଆହୁରି କେତେ ଏବଂ ଆହୁରି କେତେ । ପୁଣି, ମୁଁ ହେଉଛି ଏକ ଅବୋଧ ବାଳକ, ଅଧମ ଏବଂ ଅକ୍ଷମ,— ଓ ହେ ଜ୍ଞାନଦାତା ଭଗବାନ୍, ତୁମେ ମୋତେ ଶୁଭ ବୁଦ୍ଧି ଦିଅ, ମୋତେ ଦିବ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ ଦିଅ । ତୁମର ପ୍ରେମର ସ୍ରୋତରେ ମୋ'ର ପରାଣକୁ ଭସାଇ ନେଇଯାଅ । ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି । ଏତେ ଏତେ ଲାଳିତ୍ୟର ନୈପୁଣ୍ୟରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି ଯେ, ଇତି ମଧ୍ୟରେ ଏତେ ଏତେ ବର୍ଷ ଅତିବାହିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ତଥାପି ମନେ ରହିଛନ୍ତି ।

ଏହି ସବୁକିଛି ହେଉଛି ତାଙ୍କ ଉପରେ, ଏହି ପୃଥିବୀଟିର ଯାହାକିଛି ହେବାର ଦାୟିତ୍ବଟିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୁଲକର ସହିତ କଣେ ଭଗବାନଙ୍କ ହାତରେ ସମର୍ପଣ କରିଦେବାର କଥା । ପୁଣି, ସିଏ ଯେ ସତକୁ ସତ ଆମ ପୃଥିବୀର ସର୍ବବିଧ ହେବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଛନ୍ତି,— ଏବଂ ତେଣୁ ଆମେ ସେଥିପାଇଁ କିଛି ହେଉ ବୋଲି ବି ଅପେକ୍ଷା ରଖିଛନ୍ତି, ମାଆ ଆମକୁ ଏପରି ଅଲଗା କଥାଟିଏ କହିଛନ୍ତି କ'ଣ ପାଇଁ କେଜାଣି ? ନିଜ ନିଜ ପାଠଶାଳାରେ ଏକାଠି ବସି ଏହି ପ୍ରାର୍ଥନାଟି କରୁଥିବା ସମୟରେ ଆମେ କେବେ କେବେ ସେଇଟିର ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟଟି ବିଷୟରେ କେବେ ସଚ୍ଚେତନ ହୋଇଥିବୁ କି ନାହିଁ କେଜାଣି ? ଅବଶ୍ୟ ଯଦି କେବଳ ଗୋଟାଏ ଗୁଟିନ୍‌କୁ ମାନୁଥିବା ଭଳି ହିଁ ଆମେ ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ନାମକ ସେହି ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସମାପନ କରି ଶ୍ରେଣୀଗୁହକୁ ଯିବାସକାଶେ ତରତର ହେଉଥିବା, ତେବେ ଏହି ଭିନ୍ନ କିସମର ପ୍ରାର୍ଥନାଟି ଆମକୁ ଆଦୌ ବିଚଳିତ କରି ମଧ୍ୟ ନଥିବ । ଆମେ ନିଜେ ଯଦି ସେହି କଥାକୁ ନେଇ ନିଜପାଖରେ ଥିର ହୋଇ ବସି କେବେ କିଛି ଚିନ୍ତା କରି ନଥିବା, ତେବେ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ପାଖରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ବିଷୟରେ କିଛି କହି ବି ନଥିବା । ଏପରିକି, ଆଉ ସାଙ୍ଗ କେତେଜଣ ଗୋଟିଏ ସାନ ମେଳରେ ବସିଥିବା ବେଳେ ସେହି ସମ୍ପର୍କରେ କିଛି ଚର୍ଚ୍ଚା କରୁଥିବାର ଅକସ୍ମାତ୍ ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଗଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ତେଣେ କାନ ଦେବାକୁ ହୁଏତ ମନ ବି କରିନଥିବା । ଏଇଟା ତ ନିୟମ, ସବୁଦିନ କେଇ ମିନିଟ୍ ସମୟ ଦେଇ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଯୋଗ ଦେବାର ମାମୁଲି କଥାଟିଏ । ତେଣୁ, ଏବିଷୟରେ ପୁଣି ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବାର କାହିଁକି କେଉଁ ପ୍ରୟୋଜନ ରହିବ ! ମାତ୍ର, ଅସଲ ଅତୁଆ କଥାଟି ମଧ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ, କିଛି ହେବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ସେଇଟି ବିଷୟରେ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ । ନିଜ ସହିତ ଏକାକୀ ଏବଂ ସଂପୃକ୍ତ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ମେଳ ହୋଇ । ନହେଲେ ସବୁ କେବଳ ଗୁଟିନ୍ ପରି ଲାଗିବ, ଆମଉପରେ ଆଣି ଲଦି ଦିଆ ଯାଇଥିବା କେବଳ ନିୟମଟାଏ ପରି ଅନୁଭବ

ହେବ । ଏବଂ ଆମେ ଗୋଟାଏ ଯନ୍ତ୍ର ପରି ତାହାକୁ ମାନି ବି ନେଉଥିବା । ମାତ୍ର, ସତକଥାଟା ହେଉଛି ଯେ, ଆମେ ତୁମ୍ଭ ଏକ ମେସିନ୍‌ବର୍ଡ୍ ମାନି ନେଉଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଦୌ ଖୁବ୍‌ବେଶୀ କିଛି ହେବାକୁ ବି ମନ କରି ପାରିବାନାହିଁ । ଯାବତୀୟ ହେବାଟା ସେତେବେଳେ ସତେଅବା ତୁଚ୍ଛାଟାରେ ଗୋଟିଏ ବିପଦକୁ ବରଣ କରିନେବା ପରି ମନେ ହେବ ।

ମାଆ ତ ଖାଲି ଆମେ ହେବା ବୋଲି କହିନାହାନ୍ତି । ଆମେ ଆମ ତରଫରୁ ମଧ୍ୟ ତାହାହିଁ ହେବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ ବୋଲି ଏକାବେଳେକେ ପ୍ରଥମ ବାକ୍ୟର ଶେଷ ଭାଗରେ କୁହାଯାଇଛି; ଏକାବେଳେକେ ସତ କଥା ତ,—ଆମେ ସ୍ୱୟଂ ସେହିଟି ହେବାକୁ ନଚାହିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମକୁ କିଏ କିଏ କାହିଁକି ବିଶ୍ୱାସ କରିବ ଯେ ଆମେ ସତକୁ ସତ ତାହା ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ । ମୁଁ ରାଜା ହେଲେ ସିନା ମୋତେ ସେହି ଅନୁସାରେ ଆଦୌ କେହି ସହାୟତା କରିପାରିବ । କଣେ ମଣିଷ ନିକେ କଣଗୋଟିଏ ଇଚ୍ଛା ନକରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱୟଂ ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ ପରମେଶ୍ୱର ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ କରି ପାରିବେ ? ଏଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଆମ ଉପରେ ଆପଣାର କୋର କବରଦସ୍ତି ଚଳାଇ ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ ବସ୍ତୁତଃ ଆଦୌ କିଛି କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ମୁଁ ଆପେ ପାଠ ପଢ଼ିବାକୁ ମନ ନକଲେ କିଏ କିପରି ମୋତେ ପାଠକୁ ପିଆଇ ପଣ୍ଡିତ କରିଦେଇ ପାରିବ ? ଶିକ୍ଷକମାନେ ତ କେତେ ନା କେତେ ପୁଲ୍‌କର ସହିତ ଶ୍ରେଣୀରେ ଠିଆ ହୋଇ ପାଠମାନଙ୍କୁ ଅକାଡ଼ି ଦେଉଥାନ୍ତି । ଏପରି ଅକାଡ଼ି ଦେଇ ପାରିବେ ବୋଲି ସିଏ ପୂର୍ବରୁ ହିଁ କେତେ ନା କେତେ ବହି ଇତ୍ୟାଦିକୁ ମଧ୍ୟ ପଇଟାଇ ଆସିଥାନ୍ତି । ମାତ୍ର, ଯିଏ ସେତିକି ଚାହୁଁଥାଏ, ସିଏ ସିନା ସେତିକିମାତ୍ର ଗ୍ରହଣ କରିପାରେ ! ପାଠକୁ ମନ କଲେ ଯାଇ ପାଠ ହୁଏ, ଖେଳକୁ ମନ କଲେ ଯାଇ ଖେଳାଳି ପରି ଖେଳାଳିଟିଏ ହେବା ସମ୍ଭବ ହୁଏ । ଭଲ ଶିଳ୍ପୀଟିଏ ହେବାକୁ ଭିତରୁ ହିଁ ଇଚ୍ଛା ଥିଲେ ଯାଇ କଣେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଆବଶ୍ୟକ ସହକତାଟିଏ ମିଳିଯାଏ ଏବଂ ସିଏ ତାହାରି ହେତୁ ହିଁ କଣେ ସିଦ୍ଧହସ୍ତ ଶିଳ୍ପୀ ହୋଇପାରେ । ତେଣୁ ଆମେ ଚାହିବା । କିଛି ହେବାନିମନ୍ତେ ଚାହିବା । ତା'ପରେ ପ୍ରତିକୂଳତାମାନେ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ସବୁକିଛି ତଥାପି ଅନୁକୂଳ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିପାରିବା । ସେହି ଅନୁଭବରୁ ସାହସ ପାଇବା ଏବଂ ସେହି ସାହସ ହିଁ ଅଗ୍ରସର କରାଇ ଆବଶ୍ୟକ ବେଗର ସହିତ ନେଇଯିବ । ନିକର ତଙ୍ଗାଟିରେ ଉଡ଼ିତ ମତେ ପାଲଗୁଡ଼ିକୁ ଗାଣି ପାଣି ଉପରକୁ ଗଲେ ସିନା ଅନୁକୂଳ ପବନମାନେ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ।

ସେହି ଚାହିବା ହେଉଛି ଅର୍ଦ୍ଧାୟା କରିବା । ଆମେ ଚାହିଲେ, ଅର୍ଥାତ୍ ଦାଇଲେ ଯାଇ ପାଇବା । ଅର୍ଥାତ୍, ସବାଆଗ ଆମ ଭିତରେ ହିଁ କ'ଣ ଗୋଟିଏ ଘଟିବ,

ତେବେଯାଇ ହେବ । ନହେଲେ, ଡେଣାମାନେ ମହକୁଦ ଥିବେ, ଅଥଚ ଆମ ଭିତରର ଚଢ଼େଇଟି ଭଡ଼ି ପାରୁନଥିବ । ଆଦିକାଳର ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଖୁବ୍‌ବେଶୀ ଚାହୁଁନଥିଲେ । ଆଖି ଦୁଇଟା ଯେତେଯାଏ ଦେଖି ପାରୁଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କର ପୃଥିବୀଟା ମଧ୍ୟ ସେତିକି ଅନ୍ଧାକ ଭିତରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଥିଲା । ନିଜର ଅଭ୍ୟାସ ଛାଅମାନଙ୍କୁ ସେମାନେ ଏକମାତ୍ର ଠିକ୍‌ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ନେଉଥିଲେ । ସବୁକିଛି ବଡ଼ ସ୍ଥାନୀୟ ଥିଲା : ଧର୍ମ ସ୍ଥାନୀୟ ଥିଲା, ତେଣୁ ଅସହିଷ୍ଣୁ ଥିଲା । ଭବିତ ଅନୁବିତର ଯାବତୀୟ ବିବାର ଚିହ୍ନା ଚାରିକାନ୍ଥ ଭିତରର ଜୀବନଟି ସହିତ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଠାକୁରମାନେ ମଧ୍ୟ କି ଶୋଡ଼ନୀୟ ଭାବରେ ସ୍ଥାନୀୟ ନଥିଲେ ! କ୍ରମେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଅଧିକ ପାରିଲେ, ଅଧିକ ଆବିଷ୍କାର କଲେ, ଅଳପଟାକୁ ଅଳପ ବୋଲି ବୁଝିଲେ । ବୁଝିର ପ୍ରସାରଣ ଘଟିଲା । ହୃଦୟଟିକୁ କ୍ରିୟାଶୀଳ କରି ସେମାନେ ସ୍ଥାନୀୟ ବୁଝିର ସୀମାମାନଙ୍କୁ ଡେଇଁଯାଇ ପାରିଲେ । ପୃଥିବୀ ସତେଅବା କ୍ରମେ ଏକ ମହୋତ୍ସବକୁ ମନ କଲା,— ସମସ୍ତଙ୍କୁ, ସବୁ ପ୍ରକାର ଏବଂ ଗଡ଼ଣମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ର କରି ଏପରି ଏକ ସମଗ୍ରତା, ଯାହାକି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପ୍ରକାରେ ଯୋଗ୍ୟ କରିନେଲା । ଅସହିଷ୍ଣୁତା କମିଲା,—ନିଜର ଛାଅଟାଠାରୁ ଆଉ ଆଉ ଛାଅମାନେ ବହୁତ ଅଲଗା ବାଗିର୍ ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସିଏ ଏକ ସାଧାରଣ ସୂତ୍ର ତଥା ସମ୍ମିଳନକାରୀ ହୃଦୟର ଘନନକୁ ଅନୁଭବ କରି ପାରିଲା । ଅଧିକ ଚାହିଦାରୁ ତା’ର ଠାକୁରମାନେ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଅନ୍ୟ ପରିଚୟରେ ଅନୁଭୂତ ହେଲେ । ଅଳପରେ ଯେ କୌଣସି ସୁଖ ନାହିଁ, ଭୂମାରେ ଅର୍ଥାତ୍ ସବୁଗୁଡ଼ିକୁ ତଥା ସବୁଟିକୁ ଏକତ୍ର ସମ୍ଭାରି ଧରିଥିବା ଏହି ପୃଥିବୀଟି ମଧ୍ୟ ତାକୁ ସେହି ବୈଚିତ୍ର୍ୟ ସକାଶେ ହିଁ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ଦିଶିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା ।

ତେଣୁ ଆମେ ଚାହିଲେ ଯାଇ ହୋଇପାରିବା, ଅଧିକ ଚାହିଲେ ଏହି ପୃଥିବୀ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଅସୁମାରି କେତେ ନା କେତେ ଅଭାବନୀୟ ଏବଂ ଅଭୂତପୂର୍ବ ବାସ୍ତବ ହୋଇ ଆସିବ । ପୃଥିବୀର ଜୀବନକୁ ନେଇ ଅଭିନବ ନାନା ପ୍ରୟାସ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ । ଖାଲି ମାଗିବା ଭିତରେ ନିଜକୁ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖି ଗେହ୍ଲା ହୋଇ ଭୋଗମନା ମଣିଷମାନେ ନାନା ଆଳସ୍ୟ ଭିତରେ ଅଳପ ଓ ସ୍ଥାନୀୟ ହୋଇ ରହୁଥିବେ ଏବଂ ଆପଣାର ଗୁମ୍ଫାମାନଙ୍କୁ ନେଇ ସ୍ବାଭିମାନ ବି ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିବେ ଏବଂ ପୃଥିବୀ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଚାଲି ଯାଉଥିବ । ଅଧ୍ୟାତ୍ମର ଭାଷାରେ କହିଲେ ସେହିମାନେ ହିଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ତଥା ପୂର୍ଣ୍ଣ-ସତ୍ୟକୁ ପୃଥିବୀ ଉପରକୁ ଅବତରାଇ ଆଣିବାରେ ଅଗ୍ରଣୀ ସୈନ୍ୟ ପରି ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବେ । ତେଣୁ, ଆମର ସର୍ବବିଧି ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ସମସ୍ତ ଲାଳନପାଳନ ଯଦି ଆମକୁ ଅଧିକ ଚାହିଦାରେ ଓ ଅଧିକ ହେବାରେ ବନ୍ଧୁ ପରି, ମାଆ ପରି ମହକୁଦ ରହି ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରୁଥିବେ, ତେବେ ସେଇଥିରେ ହିଁ ଆମର ଦୁଃଖ ଯିବ,— ସେଇଥିରେ ହିଁ ପୃଥିବୀର ଦୁଃଖ ଦୂର ହେବ ।

ଏବଂ, ମୁଁ ନୁହେଁ, ଆମେ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଚାହୁଁଛୁ,— ସମସ୍ତେ ହେବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ ଏବଂ ତେଣୁ ଏକାଠି ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛୁ । ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ଶ୍ରେଣୀରେ ତ କେବଳ କଣେ ନୁହେଁ, ଅନେକ ପିଲା ଥାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ଏକାଠି ପ୍ରତ୍ୟହ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ବସନ୍ତି, ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀରୁ ଆଉଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀକୁ ଉଠନ୍ତି । ସେମାନେ ଏକତ୍ର ମେଳ ହୋଇ ଖେଳନ୍ତି ଏବଂ ପରସ୍ପରକୁ ସାଙ୍ଗ କରି ନେଇଥାଆନ୍ତି । ସରସ୍ୱତୀ ଓ ଗଣେଶଙ୍କର ପୂଜା ସ୍କୁଲରେ ଏକାଠି ମିଶି କରନ୍ତି । ଶିକ୍ଷକମାନେ ଶ୍ରେଣୀକୁ ଆସି କୌଣସି ଜଣକୁ ନୁହେଁ, ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢୁଥିବା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ହିଁ ପାଠ ପଢ଼ାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ, ପରୀକ୍ଷା ସମୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ କେବଳ ନିଜର ସଫଳତାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇ ପାରିବା ନିମନ୍ତେ ପରୀକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଟପି ଆଗକୁ ଚାଲିଯାଇ ପାରିବେ ବୋଲି ବହୁ ଶ୍ରମ ବି କରନ୍ତି : ପରସ୍ପରକୁ ପରସ୍ପରର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ଭଳି ଦେଖନ୍ତି । ଆଉକଣେ ସେହି ସାଙ୍ଗ ସତୀର୍ଥମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଅଧିକ ନମ୍ରର ରଖି ଆଗକୁ ଟପିଗଲେ ମୁଁ ଓ ତୁମେ ତଥାପି ନିଜ ନିଜ ମନରେ କେତେ ଦୁଃଖ ବି ଅନୁଭବ ନକରୁ । ଆର ପରୀକ୍ଷାରେ ତାକୁ ଟପି ଯିବାପାଇଁ ପ୍ରାୟ ଏକ ଶପଥ ନେଇ ବେଶ୍ ଏକ ସାଧନା ପରି ମଧ୍ୟ ଲାଗିଯାଉ । କୌଣସି ଚାର୍ଯ୍ୟରେ ଦେବତା— ଦର୍ଶନକୁ ଯାଇଥିବା ସମୟରେ ପ୍ରାୟ ଏକ ସଢ଼େଇ ନିଷ୍ଠାରେ ଆମେ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ଗୋଟାୟୁଛା ନିଜ ପାଇଁ ହିଁ ଦୁଃଖ କଣାଉ । ହୁଏତ ବହୁତ ଦୂରରୁ ଏକମେଳ ହୋଇ ଘରୁ ବାହାରି ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଚାର୍ଯ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚି କେଉଁଠି କ’ଣ ହୋଇଯାଏ କେଜାଣି, ସେଠି ସତେଅବା ଆଉ କେହିହେଲେ ଆଖିକୁ ଦେଖା ଯାଆନ୍ତିନାହିଁ । ଏପରି ସର୍ବତ୍ର ହୁଏ, ସବୁଦିନେ ହୁଏ,— ଅଥଚ ଏପରି କାହିଁକି ହୁଏ ବୋଲି ବିସ୍ମୟ ପ୍ରକାଶ କରି ଆମେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡୁନାହିଁ ତ ! ସମ୍ଭବତଃ ସକଳ ନ୍ୟାୟରେ ସେହିପରି ହେବା ଉଚିତ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥାଉ କି ? ଏହି ସଂସାରରେ ସମସ୍ତେ ସେହିପରି କରି ଆସିଛନ୍ତି, ଏବେ ମଧ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ତଥା ଆଗକୁ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ସେହିଭଳି କରିବେ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ଆମକୁ କିଏ ବୁଝିଟିଏ ଦେଉଥାଏ କେଜାଣି ?

ମାଆ ମୁଁ ଜାଗାରେ ଆମେ ବୋଲି କହିଛୁ । ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ଏକାଠି ବସି ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛୁ, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ । ଆମେ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ତ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଦିନପରେ ଦିନ ଏକ ନିୟମ ମାନି ଏହିପରି ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ଆସିଲୁଣି । ତେବେ, ଯାବତୀୟ ପ୍ରାର୍ଥନା, କେବଳ ଅନ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ ମାନଙ୍କରେ ନୁହେଁ, ଅନ୍ୟ ଦେବତାସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ, ଯାବତୀୟ ଉପାସନା, ହୋମ, ଯଜ୍ଞ ଏବଂ ମନ୍ତ୍ର-ପାଠାୟୁଷ ଓ କୀର୍ତ୍ତନାଦି ନିଷ୍ଠାପର କୋଳାହଳର ଅବସର ମାନଙ୍କରେ ସବୁବେଳେ ମୁଁ ମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିମଳରେ ବସି ଆପଣାର ସେହି ‘ମୁଁ’ଟିକୁ ଆଗରେ ଏବଂ ପଛରେ ରଖି ପ୍ରାର୍ଥନା କଲାବେଳେ

ଏବଂ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ଥିତ ଲୋକାଚାରଣା ଅନୁସାରେ ‘ମୁଁ’ଟାକୁ ନେଇ ଏଇଟା ଅଥବା ସେଇଟା ମାଗିଲାବେଳେ ଆମର ଏଠି କାହିଁକି ‘ଆମେ’ ବୋଲି ଅଲଗା ଗୀତିଟିଏ ରହିଛି ଏବଂ ଦିନଯାକର ପାଠ ପଢ଼ିବା ସକାଶେ ଶ୍ରେଣୀଗୃହରେ ଯାଇ ବସିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହି ପ୍ରାର୍ଥନା ମାଧ୍ୟମରେ ଆମକୁ କାହିଁକି ସେଇଟି ବିଷୟରେ ସଚେତନ କରି ଦିଆଯାଇଛି, ସେହି କଥାଟିକୁ ଆମେ କେବେ ଚିନ୍ତା କରିଛୁ କି ? ବଡ଼ମାନେ ଯେ ନକରୁଛନ୍ତି, ସେକଥା ତ ତଥାପି କିଛିଟ ବୁଝି ବି ହେଉଛି, କିନ୍ତୁ ଆମେ ପିଲାମାନେ କାହିଁକି ଚିନ୍ତା କରି ପାରୁନାହୁଁ ? ବଡ଼ମାନଙ୍କର ତୁଳନାରେ ପିଲାମାନେ ଯେ ଅଧିକ ଗ୍ରହଣଶୀଳ, ସେକଥା ତ ପିଲା ଓ ବଡ଼ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ଓ ପଚାରିଲେ ଅବଶ୍ୟକ ହିଁଦେଇ ପାରିବେ । ହଁ, ବଡ଼ମାନେ ତାଙ୍କ ପିଲାଦିନେ ଯେଉଁପରି କରିଥିବେ ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରାର୍ଥନା ସମୟରେ ଭଗବାନଙ୍କର ହତା ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ‘ମୁଁ’ ମୁଁ ହୋଇ କାରୁଣ୍ୟମାନ କରିଥିବେ, ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଠିକ୍ ସେହିପରି ବାଗରେ ହିଁ ସବୁକିଛି ଚାଲୁ ବୋଲି ଅବଶ୍ୟକ ଇଚ୍ଛା କରିବେ । ମାତ୍ର, ସେଥିପାଇଁ ପିଲାମାନେ କାହିଁକି ଆଉତଳି ନହେବେ ଓ ଆଉତଳି ପ୍ରଣ ନପଚାରି ପାରିବେ ।

ଏହି ପ୍ରତିବାଦୀ ସାରା ଯାବତୀୟ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ଅଣ-ଉପଲକ୍ଷ୍ୟରେ ମଣିଷ ଭିତରର ସେହି ‘ମୁଁ’ଟାକୁ କେଡ଼େ ବଡ଼ କରି ଦେଖାଇ ଭଗବାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରାର୍ଥନା । ଭଗବାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତରେ ଖୁବ୍ ଶାନ୍ତିଭଙ୍ଗ ହିଁ ହେଉଥିବ । ଧର୍ମମାନେ ନିଜ ନିଜକୁ ପରସ୍ପର ଠାରୁ ଏପରି ଅଥବା ସେପରି ଭିନ୍ନ ବୋଲି ଯେତେ ଯେତେ ଦେଖାଇବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ‘ମୁଁ’ଟାକୁ ଏଡ଼େ ବଡ଼ କରି ଦେଖାଇବାରେ ସେମାନେ ଚିରକାଳ ପରସ୍ପରଠାରୁ କେଡ଼େ ତମକାର ଭାବରେ ହିଁ ଅଭିନ୍ନ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ମୁଁ ଏଠି ସଂସାରରୁପୀ ସାଗରଟା ଭିତରେ ଭାରି ଅସହାୟ ହୋଇ ପହଞ୍ଚୁଛି : ପହଞ୍ଚା କାଣିନାହିଁ, ତଥାପି ପହଞ୍ଚୁଛି, ମୁଁ ଘୋର ଅପରାଧୀ, ମୁଁ ତୁମ ପାଖରେ ନିତି କିଙ୍କର ହୋଇ ରହିଥିବି, ମୋତେ ଉଦ୍ଧାର କଲେ ତୁମର ଅବଶ୍ୟକ କେଡ଼େ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ରହିବ, ଇତ୍ୟାଦି, ଇତ୍ୟାଦି । କିଏ କହୁଛି, ମୁଁ ଜୀବନଯାକ ତୁମକୁ ଭୁଲି ଅର୍ଥାତ୍ ତୁମଠାରୁ ହୁଡ଼ି କେତେ କୁଆଡ଼େ ଭ୍ରମି ଏବଂ ଭଟକି ଶେଷରେ ହେ ମହାପ୍ରଭୁ ତୁମରି ଦୁଆରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି, ତେଣୁ ତୁମେ ମୋତେ ମୋତେ ନିରାଶ କରନାହିଁ; ଶରଣାଗତ ଶରଣ ମାଗୁଛି, ତୁମେ ତାକୁ ଅବଶ୍ୟକ ଶରଣ ଦିଅ । କିଏ କେଡ଼େ ସୁକୁମାର ଭାବରେ ଦୁଃଖ କଣାଇ ପ୍ରାର୍ଥନା ବି କରୁଛି,— ନର୍କକୁ ମୋ’ର ଭାରି ଭୟ, ତୁମେ ମୋତେ ଦୟା କର ଏବଂ ତୁମ ସ୍ୱର୍ଗରେ ଚିକିଏ ଥାନ ବି ଦିଅ । ‘ମୁଁ’ଟାକୁ ନେଇ କେଡ଼େ କେଡ଼େ ଭଲ ମଣିଷମାନେ ପୁଣି ଏତେ ଏତେ ପ୍ରକାରେ ଦେଖାଇ ହୁଅନ୍ତି । ଭିତରେ ‘ମୁଁ’ଟାଏ ରହିଛି ବୋଲି ସଂସାରରେ ଅନ୍ୟପାଖରେ ସପ୍ନା ହୋଇ କହିବାକୁ ସିନା କ୍ଳିପ୍ତି ମନ କରନ୍ତି,

ମାତ୍ର ପ୍ରାର୍ଥନାଗୁଡ଼ିକର ମାଧ୍ୟମରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ କିଛି ମାଗୁଥିବା ବେଳେ ସତେଥବା ସେହି 'ମୁଁ'ଟା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ମୋଟେ କିଛିହେଲେ ଦେଖି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସେହି 'ମୁଁ'ଟା ବ୍ୟତୀତ ସତେ ଯେପରି ଆଉ କିଛି ନାହିଁ ବୋଲି ଧରା ପଡ଼ି ଯାଆନ୍ତି । ନିଜର 'ମୁଁ'ଟିକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବା ଲାଗି ଅନବରତ ବହୁ କସରତ କରନ୍ତି ବୋଲି ସେମାନେ ଅନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଆଉ କିଛିହେଲେ ଦେଖି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅତିରିକ୍ତ ଭାବରେ ଆତ୍ମସନ୍ତେଜନ ନହେଲେ କେହି ନିଜର 'ମୁଁ'ଟିକୁ ଏତେ ବହଳ ଏବଂ ବୃହତ୍ କରି ଦେଖି ପାରନ୍ତାନାହିଁ । ସଂସାରର ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସିଏ ସେମାନଙ୍କର ସେହି 'ମୁଁ'ଟି ବ୍ୟତୀତ ଆହୁରି ଅନେକ ଅଧିକ କିଛି ବୋଲି ନିଶ୍ଚୟ ଅନୁଭବ କରି ପାରନ୍ତା । ନିକଭିତରେ ସର୍ବଦା ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିବା ଆହୁରି କେତେକେତେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିକୁ ମଧ୍ୟ ଦ୍ରାଣ କରି ପାରନ୍ତା । ନିଜର ଅଶୁଭ ବାସନାଗୁଡ଼ିକ ସତ୍ତ୍ୱେ ଶୁଭବାସନା ଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରନ୍ତା । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଯଥାର୍ଥ ବାସନାଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ପାଇପାରନ୍ତା । ତେଣୁ, ନିଜର 'ମୁଁ'ଟାକୁ ଏଡ଼େ ବଡ଼ କ'ଣଟାଏ ପରି ଦେଖାଇ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ହଇରାଣ କରନ୍ତା ନାହିଁ ।

ଆମ ଚଳନ୍ତି ପୃଥିବୀଟାର ଧର୍ମଗୁରୁମାନେ ମଧ୍ୟ କ'ଣ ପାଇଁ ଏହି 'ମୁଁ'ଟା ବିଷୟରେ ଏତେ ଅତିରଞ୍ଜିତ କରି ଏତେବେଶୀ କହିଛନ୍ତି କେକାଣି ? ମୋ'ର ମୁକ୍ତି, ମୋ'ର ସୁଖ, ମୋ'ର ଅଭୟପ୍ରାପ୍ତି, ମୋ'ର ଭନୁତି ଏବଂ ବିପଦମୁକ୍ତି ଇତ୍ୟାଦି, ଇତ୍ୟାଦି । ଭଗବତ୍-ଆଶ୍ରା କଲେ ସେ ମୋତେ ଅନୁଗ୍ରହ କରିବେ ଏବଂ ମୋ' ଜୀବନପଥରୁ ଶିଷ୍ଟମାନଙ୍କୁ ଦୂର କରିଦେବେ । ଏବେ ତ ଏମିତି ପ୍ରକାରେ ଉପକାରୀ ମହାନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମଧ୍ୟ ବାହାରିଲେଣି, ଯେଉଁମାନେ କି ତାବିକ, ଡେଇଁରିଆ, ରଙ୍ଗପଥର, ଦୈବଦତ୍ତ ଧଣ୍ଡା ଓ ମନ୍ତ୍ର ଏବଂ ଆହୁରି କ'ଣ କ'ଣ ବାହାର କଲେଣି, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ କି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବେ ଏବଂ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ରହିପାରିବେ । ହଁ, ବ୍ୟକ୍ତି ଭଲ ହେଲେ, ସାଧୁ ଏବଂ ସଜ୍ଜୋଟ ହେଲେ ସମାଜ ମଧ୍ୟ ସାଧୁ ଏବଂ ସଜ୍ଜୋଟ ହେବ ବୋଲି ଆମକୁ କେଡ଼େ ନିର୍ଭରର ସହିତ କୁହାଯିବାରେ ଲାଗିଛି । ପୁନଶ୍ଚ, ବ୍ୟକ୍ତି ବଦଳିଲେ ଯାଇ ମଧ୍ୟ କୁଆଡ଼େ ସମାଜ ମଧ୍ୟ ବାହାରି ସହିତ ବଦଳିଯିବ ବୋଲି ଆମକୁ ଆମ ବଡ଼ମାନେ ଭରସାମାନ ଦେଉଛନ୍ତି । ସିଧାରେ ହେଉ ଅଥବା ବଙ୍କାରେ ହେଉ, ଏସବୁ ପ୍ରକୃତରେ ସେହି 'ମୁଁ'ବାଦୀ ମାନଙ୍କର ହିଁ କଥା । ଆମ ଗୁରୁମାନେ ମଧ୍ୟ ସତେଥବା କେବଳ ନିଜକୁ ହିଁ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଏବଂ ସଜଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆପଣାକୁ ବା ଖୁବ୍ ବେଶୀହେଲେ ନିଜଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାପିତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟଟିକୁ ବି ଦେଖୁଛନ୍ତି ବୋଲି ସମୂହ କହିଲେ, ଆମେ କହିଲେ ସେହି ଗୁରୁଙ୍କୁ ଅଥବା ଏକ ସଂପ୍ରଦାୟକୁ ହିଁ ବୁଝାଉଛି । ଆଦର୍ଶସ୍ଥାନୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସବୁ ଯୁଗରେ ରହି ଆସିଛନ୍ତି ।

ସେମାନେ ମଡ଼େଲ୍ ହୋଇ କେତେ ପ୍ରକାରେ ପୂଜା ମଧ୍ୟ ପାଇଛନ୍ତି । ମାତ୍ର, ସମାଜମାନେ ପ୍ରାୟ ଆଦିମ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଧର୍ମର, ଦେଶର ତଥା ବିଶ୍ୱାସର ମନୁଷ୍ୟମାନେ କେତେ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ପରସ୍ପରକୁ ପରସ୍ପରର ଦୁର୍ଗମନ ବୋଲି ହିଁ ଭାବୁଛନ୍ତି । କଣେ କଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଦେବତୁଲ୍ୟ ଆଦର୍ଶ ଜୀବନମାନ ଯାପନ କରୁଛନ୍ତି,—ଏବଂ ସମ୍ଭବମାନେ ଭଲି ଭଲି ପରିଚ୍ଛଦ ପିନ୍ଧି ଅସୁରସଦୃଶ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ପ୍ରଜାମାନେ କଣେ ବା କେତେକଣ କ୍ଷମତାସୀନଙ୍କ ହାତରେ ରଜ୍ଜୁଗୁଡ଼ିକୁ ଏବଂ ଚାବୁକଗୁଡ଼ିକୁ ଧରାଇ ଦେଇ ନିତାନ୍ତ ଅଳପ ଭିତରେ ସାନ ସାନ ହିଂସ୍ରତା ତଥା ଅସହିଷ୍ଣୁତାଗୁଡ଼ିକୁ ଯାବୁଡ଼ି ଧରି କେତେ ନିଦକ ଭାବରେ ସେତିକିରେ ହିଁ ପଡ଼ି ରହିଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀଟାଏ ରହିଛି ଅର୍ଥାତ୍ ମୋ' ସହିତ ଆଉମାନେ ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ବ୍ୟକ୍ତିଜୀବନର ସ୍ତରରେ କାହାରି ହୋସ୍ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ବିଜ୍ଞାନ ଏବେ ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ସତେଅବା ଏକ ଅସୁରପରି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହେବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ଉଦୟ ପାଇଁ ଆଦୌ ଲାଗି ପାରୁନାହିଁ । ବରଂ, ଅନେକଙ୍କୁ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ରଖି ଅଳପ ମନୁଷ୍ୟ ସବୁଟାକୁ ଭୁଞ୍ଜିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଆଗ ମୁଁ, ମୋ'ର କୁଡ଼ କୁଡ଼ ଭୋଗ ଏବଂ ଉପଭୋଗ, ସବାଆଗ ମୋ' ଦେଶର ସ୍ୱାର୍ଥ ଓ ଏକାଧିକାର ଗୁଡ଼ିକ-ଦାଣ୍ଡରେ ସେହି ବାକାଟା ହିଁ ସତେଅବା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଓ ପ୍ରତାପଶାଳୀ ହୋଇ ବାଜିବାରେ ଲାଗିଛି । ଏତେ ଏତେ ଭୋଗ ମଧ୍ୟରେ ବି ମଣିଷମାନେ ଶୁଣି ଶୁଣି ଯାଉଛନ୍ତି । ଜୀବନ ନିଷ୍ଠୁର ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ।

ତେଣୁ, ମୁଁ ନୁହେଁ, ଆମେ । ମୁଁ ମୋ' ଚତୁର ବୁଦ୍ଧିରେ ନିଜ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ଘେଟିକି ଯେଉଁଭଳି ମାଗୁଛି, ସେଥିରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ କେତେ ବିଜ୍ଞତାର ସହିତ ବହିଷ୍କୃତ କରି ରଖିଛି । ମାଆ ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଥାନରେ ଆମେ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ନିଦକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି । ପ୍ରାର୍ଥନା ଘର ମାନଙ୍କରେ ଆମେ ଏକାଠି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିବା ବା ଆଖି ମୁଦି ବସିଥିବା,—ଏବଂ କେବଳ ନିଜ ଭିତରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଥିବା—ନିଜକୁ ନିଠ କରି ଏଇଟା ଏବଂ ସେଇଟା ମାଗିବାର ଭୋଳାପଣରେ ଆଉମାନଙ୍କୁ ଭୁଲି ଯାଇଥିବା,—ଇଏ ତ କେବଳ ସେହି ଆପଣାର ହିଁ ସୁଖବୃତ୍ତିର କାମନାରେ ହାତରେ ଡେଉଁରିଆଟାଏ ପିନ୍ଧି ସଂସାରରେ ଏକା ଏକା ଧାଇଁବାରେ ଲାଗିଥିବା । ସେଇଥିପାଇଁ ମୁଁ ନୁହେଁ, ଆମେ । ମୁଁ କେବଳ ନିଜପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିଲେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପାଷଣ୍ଡ ହେବାରେ ହୁଏତ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଆନନ୍ଦ ହିଁ ଲାଭ କରିବା ଏବଂ ପୃଥିବୀକୁ ଭାରି ଅସୁନ୍ଦର ହୋଇ ରହିବାରେ ସହଯୋଗ କରୁଥିବା । ଏକ ଏକ ଏହିପରି ମିଶି କରି ଅନେକ ହୁଏ ବୋଲି ପୃଥିବୀରେ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଲୋକ ସତେଅବା ଆପଣାର କୌଣସି ଏକ ଗଣିତର ଧାରା ପକାଇ କେତେ ବାଗରେ ବିଶ୍ୱାସ

ନକରନ୍ତି ! ଏବଂ, ସେହି ସେତିକିର ଅନ୍ତରାଳରେ ସେମାନେ ପୃଥିବୀଟାକୁ ଭୁଲି ରହିଥାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ଧର୍ମରେ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ସତେଅବା ଏକାବେଳେକେ ଗୋଟାଏ ନିତାନ୍ତ ସାନପିଲା ପରି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥାନ୍ତି ଓ ତୁଚ୍ଛା ନିକଟାକୁ କେନ୍ଦ୍ରରେ ରଖି ଜୀବନର ଏହି ଏଡ଼େ ବଡ଼ ମଣ୍ଡଳଟାରେ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରୁଥାଆନ୍ତି । ଆମ ଗାଆଁରେ, ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଗୀତିରେ ସଂସାର ଚାଲି ନଥାଏ କି ? ତେଣୁ, ‘ମୁଁ’ମାନେ ଆପଣାକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଏକ ବୋଲି ବିଚାର କରୁଥିବେ ଏବଂ ପୃଥିବୀଟା ଖୁବ୍ ଭିତର ଧାରାରେ ନିଶ୍ଚୟ ଚାଲୁଛି ବୋଲି ଧରି ନେଉଥିବେ, ଏଇଟା ଗୀତି ନୁହେଁ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଏକ ଅଗୀତି । ଅନେକ ହେଉଛି ସମ୍ଭବ ଏକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସେଇମାନଙ୍କର ସମ୍ଭବ ସହିତ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏକ ସମ୍ବନ୍ଧ । ଆମେ କେହି ପରସ୍ପରଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ରହିନାହୁଁ ଏବଂ ପୃଥ୍ବୀର ସ୍ୱୟଂ ପରମବିଧାତା ବି ଆମକୁ ପରସ୍ପର ଠାରୁ ଅଲଗା କରି ଦେଖୁନାହାନ୍ତି, ଆମ ପରସ୍ପର ଭିତରେ ରହିଥିବା ଅସଲ ସମ୍ପର୍କଟିଏ ରୂପେ ସିଏ ବସ୍ତୁତଃ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛନ୍ତି,—ସେଇଟିକୁ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦରେ ହିଁ ଆମେ ବୋଲି କୁହାଯିବ ।

ଅର୍ଥାତ୍, ଆମେ ହେବା ଏବଂ ଆପଣାକୁ ଗୋଟାଏ ଏଡ଼େବଡ଼ ଗର୍ଭରେ ସାଇତି ରଖିଥିବା ‘ମୁଁ’ର ପ୍ରରୋଚନାରେ ମୋଟେ କିଛି ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବାନାହିଁ । ଆମେ ଏକ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ମେଳକୁ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିବାରେ ପରସ୍ପର ସହିତ ସହଯୋଗ କରିବା । ଏକାବେଳେକେ ଖୁସୀ ହୋଇ, ଆଦୌ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ନୁହେଁ । ପୃଥିବୀରେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟ କରି ଗୋଟାଏ ଆଜ୍ଞାକାରୀ ପଲରେ ପରିଣତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ କ’ଣ କମ୍ ଅଭିସନ୍ଧିମାନ କରାଯାଇଛି ! ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ କମ୍ ହେଉନାହିଁ । ପଲମାନଙ୍କୁ ନାନାଭଳି ଅଫିମ ଖୁଆଇଁ କେତେ ଚମକାର ଭାବରେ ବଣ କରି ରଖାଯାଇଛି । ଏହିପରି ଭଳି ଭଳି ବାହ୍ୟ ସଂହତି ରଚନା କରି ଆମ ପୃଥିବୀର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ସାନମାନଙ୍କୁ କମ୍ ବାଧ୍ୟ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଗଞ୍ଜଣା ଦିଆଯାଇଛି ! ନାହିଁ, ମାଆ ଆମ ପାଇଁ ଯେଉଁ ପ୍ରାର୍ଥନାଟିକୁ ବାନ୍ଧି ଦେଇଛନ୍ତି, ସେଥିରେ ଖୁସୀ ହୋଇ ନିଜକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଗୁଛି ରଖି ‘ଆମେ’ର ଏକ ଅଭିନବ ଐକ୍ୟର ଅନୁଭବରେ ତେଣୁ ଆମେ କିଛି ହେବାକୁ ମନ କରିବା ଏବଂ ସେଇଥିଲାଗି ତାଙ୍କର ଅନୁକମ୍ପା ଭିକ୍ଷା କରିବା ।

ଅର୍ଥାତ୍, ‘ମୁଁ’ ମାନେ ଆପେ ‘ଆମେ’ରେ ପରିଣତ ହେବାକୁ ମନ କରିବେ ଏବଂ ମେଳରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଆସିବେ । ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ମେଳ ହିସାବରେ କିଛି ହେବାପାଇଁ ରାଜୀ ହୋଇଥିବେ । ଏବଂ, ମାଆଙ୍କର କହିବା ଅନୁସାରେ, ଯୋଦ୍ଧା ହୋଇ ତିଆରି ହେବେ । ଏକାବେଳେକେ ବୀର ଯୋଦ୍ଧା ହୋଇ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ପୃଥିବୀରେ ତ

କେତେ କେତେ ପ୍ରକାରର ଯୋଦ୍ଧା ରହିଛନ୍ତି । ଯୋଦ୍ଧା ନାହାନ୍ତି ତ ପୁଣି ଯୁଦ୍ଧମାନେ କିପରି ଲାଗିଛନ୍ତି । ରାଜ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ ଯୁଦ୍ଧ, ଦେଶ ଦେଶ ଭିତରେ ଯୁଦ୍ଧ, ଅଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟାଙ୍କ ସହିତ ଅଧିକସଂଖ୍ୟାଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ, ମାଲିକଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ । ଧର୍ମଗୁଡ଼ାକୁ ନେଇ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଧ୍ବଜା ଉଡ଼ାଉଥିବା ଗୁରୁମାନଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ । ଏହି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ସହିତ ସେହି ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଯୁଦ୍ଧ । ଆଉ ପୁରାଣ ମାନଙ୍କରେ ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କ ସହିତ ଦେବତାମାନଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ଏବଂ ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କ ସହିତ କୌରବମାନଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ । କଟେରୀମାନଙ୍କରେ ଯୁଦ୍ଧ ଏବଂ ପୋଲିସ ସହିତ ଚୋରମାନଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ । ଚୋରମାନଙ୍କ ସହିତ ମଧ୍ୟ ପୋଲିସମାନଙ୍କର କମ୍ ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଛି ! ଯୁଦ୍ଧ ସକାଶେ ପୃଥିବୀରେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ କ'ଣ କମ୍ ପଇସା ଓ କମ୍ ବୁଦ୍ଧି ଖରଚ୍ ହୋଇଛି ! ଏବେ ତ ଧୁରନ୍ଧର ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ସେହି ଯୁଦ୍ଧପାଇଁ ଅନ୍ନ ଏବଂ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ରାନ୍ଧି ଦେବାଲାଗି ପ୍ରୟୋଗଶାଳା ମାନଙ୍କରେ ଘୋର ଗବେଷଣାମାନ କରିବାରେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ! ଏବଂ, ଖୁବ୍ ସହଜରେ କାହିଁକି ବୁଝି ହେବନାହିଁ ଯେ ସେହି ଯୁଦ୍ଧ ବାବଦରେ କରା ଯାଉଥିବା ଗବେଷଣାରେ ନିୟୋଜିତ ତଥାକଥିତ ବିଜ୍ଞାନ-ବିଶେଷଜ୍ଞମାନଙ୍କୁ ପୃଥିବୀଯାକର ରାଷ୍ଟ୍ର ସରକାରମାନେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଦରମା ଦେଉଛନ୍ତି । ଶୁଣିଲା ବେଳକୁ ତୁମ ଆମପରି ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ କେମିତି କେମିତି ଖୁବ୍ ଲାଗୁଥିବ ସିନା, କିନ୍ତୁ ସର୍ବାଧିକ-ନୈପୁଣ୍ୟ ତଥା ଅପ୍ରମିତ କ୍ଷମତାର ଅଧିକାରୀ ଆମ ପୃଥିବୀର ଶାସକମାନେ ନାନା ପ୍ରୟୋଗନର ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇ ତାହାହିଁ କରିବାକୁ ଗୋଟିଏ ରାଷ୍ଟ୍ରସ୍ୱାର୍ଥର ଅସଲ ଧର୍ମ ବୋଲି ବିବେଚନା କରୁଛନ୍ତି ।

ଆମ ନିଜ ରାଜ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାର ଇତିହାସ-କାହାଣୀର ଏକ କଳ୍ପିତ ଉପାଖ୍ୟାନ ବିଷୟରେ ତ ଆମେ ଏକାବେଳେକେ ସାନ ବେଳୁ ହିଁ ନିଶ୍ଚୟ ଅବଗତ ହୋଇ ରହିଥିବା । ଚାରି ପାଞ୍ଚଶହ ବର୍ଷ ତଳର ଆମର କଣେ ରାଜା ଦୂର ଦକ୍ଷିଣର କଣେ ରାଜକେମାଙ୍କୁ ଆପଣାର ରାଣୀ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ପୋଷଣ କଲେ ଏବଂ ସେହି ଅନୁସାରେ ସେଠା ରାଜାଙ୍କ ପାଖକୁ ଦୂତ ପଠାଇଥିଲେ । କେମାଙ୍କର ପିତା ଅର୍ଥାତ୍ ସେଠା ରାଜା ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବରେ ସମ୍ମତ ହେଲେନାହିଁ ଏବଂ ଦୂତ ଫେରି ଆସିଲା । ଏଥିରେ ଆମ ରାଜା ନିଜକୁ ଅପମାନିତ ବୋଧ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେଠା ରାଜାଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରି ବାହାରିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲେ । ଅର୍ଥାତ୍, ଯୁଦ୍ଧଦ୍ୱାରା ସିଏ ସେଠା ରାଜାଙ୍କୁ ପରାଭୂତ କରିବେ ଏବଂ ତାଙ୍କ କନ୍ୟାଙ୍କୁ ସେହି ବଳରେ ଓଡ଼ିଶା ନେଇଆସିବେ । କାହାଣୀଟିର ଏଯାଏ ତ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଖୁବ୍ ଭଲ କରି ଜାଣିଛୁ । ମାତ୍ର, ପ୍ରାୟ ସେହି ସମୟଟିର ଅନ୍ଧାକ ଶହେବର୍ଷ ପରେ ରଚିତ ଗୋଟିଏ ପୋଥିରେ ଯେଉଁପରି ବର୍ଣ୍ଣନାଟିଏ ଦିଆଯାଇଛି, ସେଥିରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ଅନ୍ୟ କିସମର

ସମାଚାର ବି ମିଳିଯାଉଛି । ସତ କି ମିଛ, ସେକଥା କେବଳ ଇଶ୍ବର ସିନା ଜାଣିଥିବେ, କିନ୍ତୁ ଏହି ପୋଥିଟିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଥିବା ବୃତ୍ତାନ୍ତଟିକୁ ସେହି କାରଣରୁ ଆଦୌ କମ୍ ମନୋମୁଗ୍ଧକର ବୋଲି କୁହା ଯିବନାହିଁ : ଆମ ରାଜାଙ୍କର ଇଷ୍ଟଦେବ ଜଗନ୍ନାଥ ଏବଂ ବଳଦେବ ନିଜ ଆଦ୍ୟସେବକ ପୁରୁଷୋତ୍ତମଙ୍କର ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ନିଷ୍ଠୁର ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଜାଣିପାରି ନ୍ୟାୟତଃ ତାଙ୍କୁ ସେଥିରେ ମଦଦ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଇଚ୍ଛା କଲେ । ସମଗ୍ର ଜଗତର ଦେବତା ଯେତେବେଳେ, ଏହି ବିବାଦଟିକୁ ନେଇ ଦୁଇପକ୍ଷ ଭିତରେ ଯୁଦ୍ଧଟିଏ ହେବ ଓ ସେହି କାରଣରୁ ମଣିଷମାନେ ମରିବେ ତଥା ଏତେ-ଏତେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କ୍ଷୟକ୍ଷତି ମଧ୍ୟ ଘଟିବ, — ସେହି ବ୍ୟାପାରଟା ଦୁଇଭାଇଙ୍କୁ ଆଦୌ ଭବିତ ବୋଲି ମନେ ହେଲାନାହିଁ । ଏସବୁ ଘଟିବା ପୂର୍ବରୁ ଯଦି ଆଉକିଛି ଉପାୟ ବଳରେ ନିଷ୍ଠୁରଟିଏ ହୋଇ ଯାଇପାରେ ! ଫଳସରାଟାଏ ଶୀଘ୍ର ମିଳି ଯାଇଥିଲା ଓ ଦୁଇ ଭାଇ କଳା ଧଳା ଘୋଡ଼ାରେ ଦେଉଳରୁ ବାହାରି ଯାଇଥିଲେ । ଏବଂ ତା'ପରେ,

ସେମାନେ ସିଧା ଯାଇ କାଞ୍ଚିରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଇ ରାତାରାତି । ଭକ୍ତ ଓ ଓଡ଼ିଶାରାଜା ପହଞ୍ଚିବାର ବହୁ ପୂର୍ବରୁ । ସେଠାରେ ସେତେବେଳକୁ ରାଜା ଓ ରାଜ୍ୟବାସୀ ପ୍ରଜା ନିଷ୍ଠୁର ନିଘୋଡ଼ ନିଦରେ ଶୋଇଥିବେ । ସେହି ରାଜାଙ୍କର ଇଷ୍ଟଦେବ ହେଉଛନ୍ତି ଗଣେଶ । ଜଗନ୍ନାଥ ବଳଭଦ୍ର ଦୁଇଭାଇ ସିଧା ତାଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଗଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ନିଦରୁ ଉଠାଇ ସବୁକଥା ବୁଝାଇଦେଇ କହିଥିଲେ : ସକାଳ ପାହିଲେ ହିଁ ଆମ ରାଜା ଓ ତୁମ ରାଜାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିବ, ସେଥିରେ ଭୟମ୍ବ ପକ୍ଷର ଲୋକେ ମୃତ୍ୟୁମୁଖରେ ପଡ଼ିତ ହେବେ । ସେହି ଭୟଙ୍କର କ୍ଷୟକ୍ଷତିକୁ ରୋକିବା ସକାଶେ ଆମେ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟ ସମାଧାନର ପ୍ରସ୍ତାବ ନେଇ ତୁମ ପାଖକୁ ଆସିଛୁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ଭିତରେ ଏକ ଯୁଦ୍ଧ ହେଉ । ଯଦି ଆମେ ଜିତିବା, ତେବେ ତାହାକୁ ଆମ ରାଜାଙ୍କର ବିଜୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ଏବଂ ଯଦି ତୁମର ବିଜୟ ହୁଏ ତେବେ ତୁମର ରାଜା ଜିତିଲେ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହେବ ଓ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଆସୁଥିବା ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ତାହାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବେ । ଅର୍ଥାତ୍ ସେହିଠାରେ ହିଁ ସେମାନେ ଯୁଦ୍ଧଟିଏ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଥିଲେ । ଆମ ଦୁଇଭାଇ ଯେତେ ସହଜରେ ଗଣେଶଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କରିପାରିବେ ବୋଲି ଚିନ୍ତା କରିଥିଲେ, ସେପରି ଆଦୌ ହୋଇ ପାରିନଥିଲା । ଭାରି ଅକଳ ଲାଗୁଥାଏ । ସେହି ସମୟରେ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ମଥାକୁ ଗୋଟିଏ ବୁଦ୍ଧି ଆସିଥିଲା ଏବଂ ସିଏ ନିଜକୁ ଗୋଟିଏ ବିଲେଇରେ ପରିଣତ କରି ଦେଇଥିଲେ । ବିଲେଇକୁ ଦେଖି ସେପଟର ବାହନ ମୁଷାଟା ଭାରି ତରକିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା ଏବଂ ଗଣେଶଙ୍କୁ ଅନ୍ୟମନସ୍କ କରିବାରେ ଲାଗିଲା । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ, ସେହି ପରିସ୍ଥିତିଟିର ସୁଯୋଗ ନେଇ ଏପଟଟା ତାଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ ସମୟରେ ହିଁ ତାଙ୍କୁ ଚିତ୍ କରିଦେଇ

ପାରିଥିଲା । ଗଣେଶ ପରାସ୍ତ ହେଲେ ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ ସବୁ ଫାଇସାଲା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ରାଜକେମା ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କୁ ନେଇ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଫେରି ଆସିଥିଲେ । ଏଠାରେ ଉପାଖ୍ୟାନଟିର ଉଲ୍ଲେଖ ଏଇଥିପାଇଁ କରାଯାଇଛି ଯେ, କାଳେ କାଳେ ଯୁଦ୍ଧ-ଅଭିଯାନ ମାନଙ୍କରେ ରାଜାମାନେ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ କେଡ଼େ ସହକର୍ତ୍ତା ସହିତ ଆଣି ସଂପୃକ୍ତ କରି ଯେ ପାରୁଥିଲେ, ତାହାରି ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ଆମକୁ ସେଥିରୁ ଅବଶ୍ୟ ମିଳିପାରିବ । ସେମାନେ ନାନାପ୍ରକାରେ ଆପଣାକୁ ଯୋଦ୍ଧା ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ଏଡ଼େବଡ଼ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଇଷ୍ଟଦେବତାମାନେ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଆସି ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି ବୋଲି ସୂଚିତ କରାଇଛନ୍ତି ।

ଖାଲି ଯୋଦ୍ଧା ନୁହେଁ, ମାଆ ତ ପୁଣି ଆମକୁ ଜଣେ ଜଣେ ବୀର ଯୋଦ୍ଧା ହୋଇ ପାରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାପାଇଁ କହିଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍, ଆମେ ଖାଲି ଜଣେ ଜଣେ ଯୋଦ୍ଧା ନୁହେଁ, ବୀର ଯୋଦ୍ଧା ହେବା ଲାଗି ହିଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା । ଏବଂ, କେବଳ ମୁଁ ନୁହେଁ, ଆମେ । ମୁଁ ଏକୁଟିଆ ଜଣେ ବୀର ଯୋଦ୍ଧା ହିସାବରେ ନୁହେଁ, ତୁମେ ମଧ୍ୟ ଏକା ଏକା ନୁହେଁ—ଆମେ ସମସ୍ତେ ହିଁ ଏକ ସମୂହ ବା ଗୋଷ୍ଠୀ ହିସାବରେ ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା । ଗୋଟିଏ ଛାତ୍ରଗୋଷ୍ଠୀ ହିସାବରେ । ପ୍ରତ୍ୟହ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ଠୁଳ ହୋଇ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ରହିଥିବା ନିୟମ ଅନୁସାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିବା ସମୟରେ ଏସବୁ କଥା ସତକୁ ସତ ମନେ ପଡ଼ୁଥିବ କି ନାହିଁ କେକାଣି ? ପୃଥିବୀଟା ହେଉଛି ଏକ ନିତ୍ୟ ସଂଗ୍ରାମର ସ୍ଥାନ,— ତେଣୁ ଯୁଦ୍ଧ କରିପାରିଲେ ସିନା ଆମେ ନିଜ ସକାଶେ ଥାନ ଭଳି ଥାନଟିଏ ଯୋଗାଡ଼ କରିନେଇ ପାରିବା ବୋଲି କହି ଆମ ଗୁରୁଜନମାନେ ଅର୍ଥାତ୍ ସଂସାରକୁ ଅଧିକ ଜାଣିଥିବା ଆମଠାରୁ ବୟସରେ ବଡ଼ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଆମକୁ କେଡ଼େ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ନ କହନ୍ତି ! ସେମାନେ ନିଜେ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇଥିବା ଜୀବନରୁ ସେହି କଥାଟିକୁ ସାର ବୋଲି ଜାଣିଥାଆନ୍ତି ବୋଲି ସିନା ସେହିଭଳି କହିପାରନ୍ତି ଏବଂ, ଏଥିରେ ମୋଟେ ଏତେ ଟିକିଏ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଆମର ହିତ ଚିନ୍ତା କରି ହିଁ ସେମାନେ ଏହିସବୁ କଥା କହନ୍ତି, ଆମକୁ ସତେଅବା ବେଳଝୁଁ ଚେତେଇ ଦେଉଥାନ୍ତି । ଏହି ପୃଥିବୀରେ ସମସ୍ତେ ନିଜପାଇଁ ହିଁ ନିଜନିଜର ଜୀବନକୁ ଗଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି : ନିଜପାଇଁ ପାଠ ପଢ଼ନ୍ତି, ନିଜପାଇଁ ସୁସ୍ଥ ରହନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ଶରୀରକୁ ସମର୍ଥ ତଥା ସବଳ କରି ରଖନ୍ତି । ଦୁର୍ବଳକୁ ସବଳମାନେ ଗିଳି ପକାଇବେ ବୋଲି ପୃଥିବୀରେ ସର୍ବଦା ହିଁ ଧାବମାନ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । କୌଣସି ଶାସ୍ତ୍ରରେ ମହ୍ୟନ୍ୟାୟ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ନାମ ଦେଇ ସେହି କଥାଟିକୁ ଅଧିକ ଘଷ୍ଟ କରି ଦେବାଲାଗି ସମ୍ଭବତଃ ଏକ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇଛି । ମହ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ମାଛମାନଙ୍କର ସଂସାରରେ ସବୁଠାରେ ଯେଉଁ ନ୍ୟାୟ ଅର୍ଥାତ୍ ମୂଳନିୟମଟି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେହି ନ୍ୟାୟଟି । ବଡ଼ବଡ଼

ମାଛମାନେ ସେହି ଧାରାଟି ଅନୁସାରେ ସାନ ମାଛମାନଙ୍କୁ ଗିଳି ପକାନ୍ତି । ତେଣୁ, ସେହି ଛିତିରେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ରହିବାର ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକ ବସ୍ତୁତଃ ସର୍ବଦା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉନ୍ୟବହ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ଅର୍ଥାତ୍ ଜୀବନଲାଗି ଯୁଦ୍ଧ,— ସବଳମାନଙ୍କର ହାବୁଡ଼ରେ ନପଡ଼ିବାକୁ ନିରନ୍ତର ସଂଘର୍ଷ । ଉନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଚାର୍ଲସ୍ ଡାର୍ଭଇନ୍ ପୃଥିବୀପୁଷ୍ଟରେ ଜୀବମାନଙ୍କର ଇତିହାସ ତଥା ବିବର୍ତ୍ତନ-କାହାଣୀକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହିତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରି ଯେଉଁ ସତ୍ୟସିଦ୍ଧାନ୍ତଟିର ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଯାଇଛନ୍ତି, ସେଇଟିଦ୍ୱାରା ସେ ଏଠାରେ ତିଷ୍ଠି ରହିବା ନିମନ୍ତେ ଜୀବଜଗତରେ ସକଳ ଯୁଗରେ ସଂଘର୍ଷ ଲାଗି ଆସିଛି ବୋଲି ଘୋଷଣା କରି ଦେଇଥିଲେ । ହଁ, ଜୀବନ ଧାରଣ କରି ତିଷ୍ଠି ରହିବାର ଏକ ତୁମୁଳ ସଂଗ୍ରାମ,— ଉନ୍ୟନକ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା-ଯେଉଁଥିରେ କି ଦୁର୍ବଳମାନେ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସବଳ ଅର୍ଥାତ୍ ବହୁତବଳମାନେ ରହି ପାରୁଛନ୍ତି । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଡାର୍ଭଇନ୍ ବ୍ୟବହାର କରିଥିବା କେତୋଟି ଶବ୍ଦ ଦ୍ୱାରା କହିଲେ, ଏକ Struggle for Life ନିୟତ ଲାଗି ରହିଛି— ଏହି Struggle for Existence ରେ ଶେଷକୁ Fittest ମାନେ ହିଁ ତିଷ୍ଠି ପାରୁଛନ୍ତି, Survive କରି ପାରୁଛନ୍ତି । ବହୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ବାସ୍ତବ ପ୍ରମାଣ ଦେଇ ସେ ଉକ୍ତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟିର ପ୍ରତିପାଦନ ମଧ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଏବଂ, ସେଇଟି ଫଳରେ ଇଉରୋପୀୟ ଚିନ୍ତାକ୍ଷେତ୍ରରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଝଡ଼ପ୍ରାୟ ଉତ୍ସାହ-କୋଳାହଳଟିଏ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ଯେ, ତାହା ସେହି ସମୟର ଚିନ୍ତାଚାର୍ଯ୍ୟରେ ବହୁ ନାହିଁନଥିବା ବିଡ଼ମ୍ବନାକୁ ମଧ୍ୟ ଡାକି ଆଣିଲା ଏବଂ ବୃହତ୍ତର ପୃଥିବୀଟା ପାଇଁ ବହୁ ଅଭୂତପୂର୍ବ କଷଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟାୟକୁ ପ୍ରାୟ ଡାକିନେଇ ଆସିଥିଲା । ପ୍ରାୟ ଏକ ଆଣିବୁକା ଉଲ୍ଲାସରେ ସେମାନେ ଅସଲ ବ୍ୟାପାରଟିକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପାସୋରି ବି ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଡାର୍ଭଇନ୍‌ଙ୍କର ଉକ୍ତ ବିବର୍ତ୍ତନବାଦ ମଣିଷମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଦୌ କିଛି କହିନଥିଲା । ବିବର୍ତ୍ତନର କ୍ରମଟିକୁ ସେ ଏକାବେଳେକେ ପ୍ରାଚୀନତମ ସେହି ଆଦିମ କାଳର Jelly-fish ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ମନୁଷ୍ୟତର ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି ଆଣିଥିଲେ । ଏବଂ, ଏହି କ୍ରମଟିର ଅନ୍ତିମ ସୋପାନରେ ଆମେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇଛୁ ବୋଲି ଇଙ୍ଗିତମାତ୍ର ଦେଇଥିଲେ । ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଏକ ଜୀବଜାତି ହିସାବରେ ଉକ୍ତ କ୍ରମଟିରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସୋପାନଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଚିତ କରାଇ ଆଣିବ ବୋଲି ସୂଚିତ କରି ଦେଇଥିଲେ । ମୂଳତଃ କେଉଁ ନିୟମରେ ତାହା ହେବ, ସେକଥାଟିକୁ ନେଇ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ସ୍ଥିର କରି କିଛି କହି ନଥିଲେ । ତଥାପି ତାଙ୍କର କିଛି ପରବର୍ତ୍ତୀ ଲେଖାରୁ ସିଏ ଏପରି ଏକ ଅନୁମାନ କରୁଥିଲେ ଯେ, ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ତରକୁ ଆସି ଇତର ପ୍ରାଣୀ ମାନଙ୍କର ବେଳକୁ ଯାହା ହୋଇଥିଲା, ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା ହିଁ ସବାଆଗ ବିବର୍ତ୍ତନର ନିୟମ ହୋଇ ରହିବନାହିଁ,—

ମନୁଷ୍ୟ ଆପଣାର ଏକ ବିଶେଷ ପ୍ରଜ୍ଞା ତଥା ଅଭିଜ୍ଞତା ବଳରେ ସହଯୋଗ ନାମକ ଏକ ଅନ୍ୟ ବିଧାନକୁ ଅଧିକ ଆଡ଼ରଣୀୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବ ଓ ସେହି ପାରଦର୍ଶିକତା ହିଁ ତାକୁ ଅଗ୍ରସର କରାଇ ନେଇଯିବ ।

ବହିତ ଅର୍ଥାତ୍ ତାର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱଲକ୍ଷ୍ମର ସେହି fittestମାନଙ୍କୁ ହିଁ ଘୋଷଣା କରୁଥିବା ନୂଆ ତତ୍ତ୍ୱଟି ପରବର୍ତ୍ତୀ ଡେର କିଛି ଦଶକ ସକାଶେ ଇଉରୋପର ସ୍ୱାର୍ଥବୁଦ୍ଧି ଲୋଲୁପମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଆସୁରିକପ୍ରାୟ ଅମାନୁଷିକ ମଧ୍ୟକୁ ଏକ ପଦାକ୍ଷିପ୍ତା ପ୍ରଣୟ ପାଇଯିବାକୁ ବାଟ ଖୋଲି ଦେଇଥିଲା । ଇଉରୋପରେ ସେହି ସ୍ୱାର୍ଥୀମାନେ ସେହି ଯୁଗରେ ନିଜକୁ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବଳବାନ୍ ବୋଲି ଧରିନେଲେ ଏବଂ ଗୋଟା ପୃଥିବୀକୁ ନିଜ କବଳକୁ ଆଣି ଭୋଗଶୋଷଣ କରିବାକୁ ଖୁବ୍ ତପ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ବିଜ୍ଞାନର ତତ୍ତ୍ୱାବଳୀନ କୌଶଳଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରାୟ ଗୋଟାୟୁଦ୍ଧା ସେହି ବୃହତ୍ତମସ୍ତ୍ରୀ ମାନଙ୍କର ଅଭିପ୍ରାୟକୁ ସିଦ୍ଧ କରିବାରେ ବ୍ୟବହାର କରା ଯାଇଥିଲା । ସାମ୍ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାପନା ହେଲା ଏବଂ ଅଧାର ଅଧିକ ପୃଥିବୀଟା ସେମାନଙ୍କର ଉପନିବେଶରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲା । ଉପନିବେଶମାନଙ୍କୁ ଅଧୀନସ୍ଥ କରି ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ବଳଗୁଡ଼ିକୁ ଲୁଟି ଅଣାଗଲା । ଇଉରୋପ ହିଁ ଏଣିକି ସବା ଭଜରେ ତଥା ସବା ଆଗରେ ରହିବ ଏବଂ ତାହାରି ବୋଲରେ ହିଁ ବାକୀ ସଂସାରଟା ଚାଲିବ ବୋଲି ତୁଚ୍ଛା ଅବିବେକଟାକୁ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ସତ୍ୟତା ବୋଲି କୁହାଗଲା । ଯେଉଁ ରାଷ୍ଟ୍ରଶକ୍ତି ଏବଂ ସ୍ୱାର୍ଥଶକ୍ତିମାନେ ସେହି ଦୁଃସମୟଟାରେ ନାୟକ ଏବଂ ମହାନାୟକ ବନି ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ ହୋଇ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଦୁର୍ବଳ ଓ କମ୍‌ସବଳ ମାନଙ୍କୁ ଗିଳି ପକାଇବାରେ ଉନ୍ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଧାଇଁଥିଲେ, ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ କ'ଣ ଯୋଦ୍ଧା ବୋଲି କହିବା ଏବଂ ଆମର ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ସେହିଭଳି ହେବାପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ବି କରିବା ?

କେତେ ମଣିଷଙ୍କ ଭିତରେ ଏବଂ ବିଶେଷ କରି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦେଶକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ସମ୍ଭାଳୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଧାତୁରେ ସତେଅବା ଯେତେବେଳେ କେଉଁଠାରେ କ'ଣ ବିଗିଡ଼ି ଯିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ, ଖୁବ୍‌ସମ୍ଭବ ସେତେକିବେଳେ ସେମାନେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଭାରି ଚହଟି ଆସିଥାନ୍ତି । ଆମ ନିଜ ସାଙ୍ଗମେଳରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଅବଶ୍ୟ ଅନେକ ସମୟରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିବା ଯେ, ଯେତେବେଳେ ଆମଭିତରେ କେହି କଥାରେ ନପାରେ, ଯୁକ୍ତିରେ ପାରୁନଥାଏ ଏବଂ ଏଥର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର କଥାକୁ ମାନିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ ଦେଖିପାରେ, ସେତେକିବେଳେ ସିଏ ସାଧାରଣତଃ ତୋଡ଼ ଦେଖାଏ ଏବଂ ଏପରିକି ହାତ ଉଠାଇ ଆମ ଗାଲରେ ଉତ୍ତମ ମଧ୍ୟମ କରି ବସାଇଦେବ ବୋଲି ଖୁବ୍ ତମତମ ହୋଇ ବି ଉଠେ । ପୂରା ମଥା ହରାଇ ପକାଏ । ପିଲାଦିନେ ଆମେ ଶୁଣିଥିବା ସେହି ଗପଟିରେ ଯେତେବେଳେ ଗପିଆ

ଛେଳିଛୁଆକୁ କଥାରେ ନପାରିଲା ଏବଂ ଯୁଦ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ ପୂରା ଭୁଲ୍ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହେଲା, ସେତିକିବେଳେ ସିଏ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରାଇ ସିଧା ଆସି ଛେଳିଛୁଆଟିକୁ ମାଡ଼ି ବସିଲା ଏବଂ ତାକୁ ପ୍ରାଣରୁ ହିଁ ମାରି ଦେଇଥିଲା । ପୃଥିବୀରେ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଦେଶ ଅଛନ୍ତି, ପୁଣି କମ୍ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଦେଶମାନେ ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି । ଗୋଟିକ ହାତରେ ଧନ ବେଶୀ ତ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ପାଖରେ ଧନ ସେହି ତୁଳନାରେ ବହୁତ କମ୍ । ଏବଂ, ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ସତ ଯେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ସେହି କମ୍‌ବଳମାନେ ହିଁ ଅଧିକ ଭିତର କଥାଟିକୁ କହୁଥାନ୍ତି । ଅଧିକବଳ ରାଷ୍ଟ୍ରଟି ତ ଅନ୍ୟମାନେ ଆଦୌ କୌଣସି ଆପତ୍ତି ନକରି ତାହାରି କଥାକୁ, ଇଚ୍ଛାକୁ ଏବଂ କିଦଗୁଡ଼ାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନିଅନ୍ତୁ ବୋଲି ସର୍ବଦା କିଦ୍ କରନ୍ତି । ଏବଂ, ଏହି ମାନି ନୟିବାଟା ଆଖର ଅତିଶୟ ହୋଇପଡ଼ିଲେ ଏକ ଅତଳ ଅବସ୍ଥାର ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ଏବଂ ଗୋଟାଏ ଯୁଦ୍ଧ ମଧ୍ୟ ହୁଏତ ଲାଗିଯାଏ । ତେଣୁ, ସତରାତର ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଯୁଦ୍ଧରେ ଅଧିକ ବଳବାନ୍‌ମାନେ କମ୍ ବଳବାନ୍ ମାନଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଥମେ ଆକ୍ରମଣ କରନ୍ତି । ଯୁଦ୍ଧଟିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଲାଗୁ ବୋଲି ଏମାନେ ସତେଅବା ପ୍ରଥମରୁ ହିଁ ଯୋଜନା କରି ବସିଥାଆନ୍ତି ।

କାରଣ, ଯେତେବେଳେ ଧର୍ମରେ, ନ୍ୟାୟରେ, ଯୁକ୍ତିରେ କିମ୍ବା ବିବେକରେ ପାରି ହେବନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ସେହି ଅସ୍ତ୍ରଶକ୍ତିର ବଳଟା ତ ଅବଶ୍ୟ କାମ ଦେବ, — ଏହି ଯୁକ୍ତିହୀନ କଥାଟା ସତେଅବା କାଳକାଳରୁ ହିଁ ଶାସକମାନଙ୍କୁ ମୋହ କରି ରଖିଛି । ଆଗେ ରକାମାନେ ଏହିଟାକୁ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ସତେଅବା ଯୁଦ୍ଧର ନ୍ୟାୟ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ସଭାର ପଣ୍ଡିତମାନେ ସେଥିରେ କେଡ଼େ ସାଧୁକନୋଡ଼ିତ ଭାବରେ ଡିଟୋ ମଧ୍ୟ ମାରୁଥିଲେ । କଣେ ରାଜା ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରି ପୃଥିବୀରେ ଶାନ୍ତି ସ୍ଥାପନ କରି ରଖିପାରିବ ବୋଲି କେଡ଼େ ସରଳ ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟ କରି ପାରୁଥିଲେ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ କୁଳଦେବତା ମାନଙ୍କର ଆଶିଷ ଗ୍ରହଣ କରି ରାଜ୍ୟକନ୍ଦରୁ ଅଭିଯାନ ମାନଙ୍କରେ ବାହାରି ଯାଉଥିଲେ । କିଏ ରାଜପୂର୍ବ ଯଜ୍ଞ କରୁଥିଲା ତ ଆଉକିଏ ଅଶ୍ୱମେଧ ବି କରୁଥିଲା । ସେତେବେଳେ ପୁଣି ସେମାନଙ୍କର ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିରେ ଦେବତାମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରୀତ ହୋଇ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ପୁଷ୍କବୃକ୍ଷ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଧରା ଶାନ୍ତ ହେଲା ବୋଲି ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ମଧ୍ୟ ହେଉଥିଲେ । ବିଜୟୀ ରାଜାମାନେ ତା'ପରେ କଣେ କଣେ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ବୋଲାଉ ପାରୁଥିଲେ !

କିନ୍ତୁ ହାୟ, ଏହି ଧରାଟି ତଥାପି କୋଉ ଶାନ୍ତ ହୋଇ ପାରୁଥିଲା ! ରାଷ୍ଟ୍ରଶକ୍ତିର ଗୋବର୍ଦ୍ଧନମାନେ କେତେ କେତେ ସଂଖ୍ୟାରେ ଏହି ମର୍ତ୍ତ୍ୟନାମକ ମକ୍ଷଟା ଉପରେ କେତେ ନା କେତେ ପ୍ରତାପ ବିସ୍ତାର ସିନା କରୁଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ତଥାପି ଦୁଃଖ ଦୂର ହେଉନଥିଲା । ସେହି ଲୀଳାଟି, ଯେତେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ପୃଥିବୀରେ

ଇହାଦେ ମଧ୍ୟ ଲାଗିରହିଛି, ରାଜତନ୍ତ୍ର ଯାଇ ପୃଥିବୀ ଗଣତନ୍ତ୍ର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲାଣି ସତ, କିନ୍ତୁ ଯୁଦ୍ଧଟା ଲାଗି ରହିଛି । ଆଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନର ବିଶଦ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଗୁଡ଼ିକ ହେତୁ ଯୁଗାନ୍ତକାରୀ ମହାମହା ଅସ୍ତ୍ରର ଉଦ୍ଭାବନମାନ ହୋଇଛି, କିନ୍ତୁ ଯୁଦ୍ଧମାନେ ଲାଗି ହିଁ ରହିଛନ୍ତି । କେବେ ମଧ୍ୟଯୁଗରେ ରାଷ୍ଟ୍ରଶାସନର ପିତାନ୍ତକାରମାନେ କହିଥିଲେ ଯେ, ବାବୁ, ଯଦି ତୁମେ ଶାନ୍ତି ଇଚ୍ଛା କରୁଛ, ତେବେ ନିଜକୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ସକାଶେ ମଧ୍ୟ ଅଟକି ନଯାଇ ଯୁଦ୍ଧ ସକାଶେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥାଅ । ସେମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ଖୁବ୍ ବିଚାରୁଥିଲେ ଯେ, ଯଦି ପୃଥିବୀର ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଅତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ଯୁଦ୍ଧର ହିଁ ପ୍ରସ୍ତୁତି କରି ପାରୁଥିବେ, ତେବେ ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ଭୟ କରୁଥିବେ ଏବଂ କଣେ ଅପରଟି ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ କେବେହେଲେ ସାହସ କରିବନାହିଁ । କାରଣ, ଆକ୍ରମଣ କରିବା ମାତ୍ରକେ ତ ଗୋଟାଏ ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯିବ ଏବଂ ତା'ପରେ ଆଉ କାହାରିକୁ ହିଁ ରହ ବୋଲି ଆଦୌ କହି ହେବନାହିଁ । ପରସ୍ପରକୁ ଭୟ କରୁଥିବାରୁ ହିଁ ଯୁଦ୍ଧ ନିମନ୍ତେ ଅଖଣ୍ଡ ପ୍ରସ୍ତୁତି, ଏଇଟା ଯେ ଯୋଦ୍ଧାମାନଙ୍କର ଏକ ଉତ୍ତମ ଲକ୍ଷଣ ଅବଶ୍ୟ ହୋଇଥିବ, ଏପରି ଭାବିବା ସକାଶେ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ କିଏ କାହିଁକି ବୁଦ୍ଧିଟାଏ ଦେଲା କେକାଣି ? ପୃଥିବୀରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ଭୟଟା ବଢୁଛି, ବହୁବିଧ କଟିଳତାରେ ସେହି ଭୟଟା ହିଁ ପୃଥିବୀଟାକୁ ଏବେ ମଧ୍ୟ ପରିଚାଳିତ କରୁଛି । ଏବଂ, ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଅତ୍ୟୁଆ ଭିତରେ ଗୁଡ଼ାଇ ହୋଇ ବି ପଡୁଛନ୍ତି ।

ଆପଣାକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବୀର ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା fittest ମାନେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ fit ହୋଇ ପାରିବାର ନିଶାରେ ଇତିମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଦୁଇଟା ମହାଯୁଦ୍ଧର ସଂତ୍ରାସ ଘଟାଇ ସାରିଲେଣି । ଏମାନେ କ'ଣ ତଥାପି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ଯୁଦ୍ଧଦ୍ୱାରା ହିଁ ପୃଥିବୀରୁ ଯୁଦ୍ଧର କୌଣସି ଅବସାନ ଘଟାଇ ପାରିବେ ? ମହାଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଥିବା ସମୟରେ ତ କେଡ଼େ ଦୃଢ଼ ପ୍ରତ୍ୟୟମାନ ଦେଇ କୁହା ଯାଉଥିଲା ଯେ,— ଏଇଟି ହିଁ ହେଉଛି ଆମର ଶେଷ ଯୁଦ୍ଧ । ଅର୍ଥାତ୍, ଏହି ଯୁଦ୍ଧରେ ଜୟଲାଭ କରିବା ପରେ ପୃଥିବୀରେ ଶତ୍ରୁମାନେ ଏପରି ସାବାଡ଼ ହୋଇଯିବେ ଯେ ଏହାପରେ ପୁନର୍ବାର ଯୁଦ୍ଧଟିଏ ଘଟାଇବା ନିମନ୍ତେ କାହାର କୌଣସି ଅବକାଶ ହିଁ ରହିବ ନାହିଁ । ଶତ୍ରୁ କ'ଣ ସତକୁ ସତ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଦେଶ, ଅର୍ଥାତ୍, ସେହି ଶତ୍ରୁଟିକୁ ଏହି ଶେଷ ଯୁଦ୍ଧଟିରେ ପରାସ୍ତ କରିଦେଇ ପାରିଲେ ପୃଥିବୀରୁ ସବୁକାଳ ନିମନ୍ତେ କ'ଣ ସକଳ ଯୁଦ୍ଧର ନିଷ୍ଠୁ ଅବସାନ ଘଟିବ ! ପୁଣି, ଏପାଖରେ ଥାଇ ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷ ଯେପରି ଆଉ ପଟର ସେହି ସେପକ୍ଷଟିକୁ ସକଳ ଅଶାନ୍ତିର ହେତୁ ଅର୍ଥାତ୍ ସକଳ ପୃଥିବୀର ଶତ୍ରୁ ବୋଲି ଭାବୁଛି, ସେହିପରି ଆଉ ପକ୍ଷଟି ମଧ୍ୟ ଏପକ୍ଷଟିକୁ ଚମକାର ସେହି ଗୋଟିଏ ଗଣିତର ଧାରା

ଅନୁସାରେ ଏପଟଟିକୁ ସକଳ ଅଶାନ୍ତିର ହେତୁ ଅର୍ଥାତ୍ ସକଳ ପୃଥିବୀର ଶତ୍ରୁ ବୋଲି ଖୁବ୍ ଧରିନେଇ କାହିଁକି ନିକକୁ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ପୃଥ୍ବୀଶାନ୍ତିର ରକ୍ଷାକାରୀ ବୋଲି ନଭାବିବ ଏବଂ ନକହିବ ?

ଅନେକ ସମୟରେ ବହୁତ ବିଚିତ୍ର ମନେହୁଏ ଯେ, ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ହିଁ ସାନମାନଙ୍କୁ ହୁଏତ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଭୟ କରନ୍ତି । ଆମର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ସମାଜଟାରେ ମଧ୍ୟ ଯାହାର ଅଧିକ ପ୍ରାୟ ସବୁକିଛି ରହିଛି, ଅଧିକ ସମ୍ପତ୍ତି, ଅଧିକ କ୍ଷମତା, ଅଧିକ ମୁହଁକୋର, ସତରାଟର ସେହିମାନେ ହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ଅଳପ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବେଶୀ ଭୟ କରନ୍ତି । ଘର ଚାରିପଟେ ଭଜ ଭଜ ପାଚେରୀ, ନିଦା ଲୁହା ତିଆରି ଫାଟକ : ରାତିରେ ବନ୍ଧୁକଧାରୀ ପହରାଦାର, ଏବଂ ଅତିଦ୍ରା ମଣିଷ କାହାକୁ ଦେଖିଲେ ଭୋ' ଭୋ' ହୋଇ ଭୁକି ପାରୁଥିବା ପ୍ରାୟ ବାଘ ସଦୃଶ ଗୃହପାଳିତ ଗୋଟିଏ କୁକୁର । ପୁଣି, ମକବୁତ କବାଟ ଓ ଝରକାମାନ ଏବଂ ରାତିରେ ଶୋଇବାପରେ ନିକ ମୁଣ୍ଡ ତଳେ ହୁଏତ ଏକ ବନ୍ଧୁକ । ଆମେରିକା ପରି ବହୁ ଧନୀଙ୍କର ଦେଶରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ସତର୍କତା ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ପୁଣି ଏମିତି କ'ଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟିଏ ଖଞ୍ଜାଯାଇଛି ଯେ, ଏତେ କଟକଣାକୁ ଭେଦ କରି କେହି ଆସି କୌଣସି କବାଟ ଖୋଲିଦେବା ମାତ୍ରକେ ଚାରିଆଡ଼େ ଏକାବେଳେକେ ଆତଙ୍କ ଘଣ୍ଟି ବାଜି ଉଠିବ ଏବଂ ଘରବାଲାଙ୍କର ନିଦ ଭଙ୍ଗାଇଦେବ । ଆମ ଦେଶରେ ଏପରିକି ନିକ ଗାଆଁରେ ହୁଏତ ଏପରି ହୋଇଥିବ ଯେ ସାଆନ୍ତମାନେ ସାଧାରଣ ମାନଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଭୟ କରୁଥିବେ, ପୁନଶ୍ଚ ତଥାକଥିତ ଭଜ କାତି ନିମ୍ନତର କାତିଙ୍କୁ ଅଧିକ ଭୟ କରୁଥିବେ ଓ ଶିକ୍ଷିତମାନେ ଅଶିକ୍ଷିତମାନଙ୍କୁ ଭରସୁଥିବେ । ଏପରି ଅବିଶ୍ୱାସ୍ୟ କଥାମାନ ପୃଥିବୀରେ କାହିଁକି ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ କେକାଣି ?

କେଡ଼େ ବୋକା କଥାଟାଏ ସିନା, ମାତ୍ର ପୃଥିବୀର ତଥାକଥିତ ବୃହତ୍‌ଶକ୍ତିମାନେ ତଥାପି ସେହିଟାକୁ କରନ୍ତି ଏବଂ ସେପରି କରି ନିକକୁ ଅଧିକ ଚତୁର ଏବଂ ଅଧିକ ବୁଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ତଳନ୍ତି ପୃଥିବୀରେ ଅଳପ କେତୋଟି ଦେଶ ଅର୍ଥାତ୍ ସରକାରଙ୍କ ହାତରେ ଅଶୁଅସ୍ଥ ରହିଛି । ସେହିମାନେ ହିଁ ଆଗ ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି କରି ବୈଜ୍ଞାନିକ ଗାସ୍ ମିଥ୍ୟାମାନଙ୍କୁ ଲଗାଇ ଏହିସବୁ ଅସ୍ତ୍ର ତିଆରି କରିଛନ୍ତି ଓ ନିକ ଅସ୍ତ୍ରଭଣ୍ଡାର ମାନଙ୍କରେ କମା କରି ରଖିଛନ୍ତି । ନୂଆ ନୂଆ କାରିଗରୀରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ପରୀକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ରହିଛି । ଅଥଚ୍, ସେହିମାନେ ହିଁ ପୃଥିବୀରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ର ଏବଂ ଦେଶ ଅଶୁଅସ୍ଥ ତିଆରି କରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଏକ ବୃହତ୍ ଅଭିଯାନରେ ବାହାରିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚୁକ୍ତିରେ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିବେ ଯେ, ସେମାନେ କଦାପି ଅଶୁଅସ୍ତ୍ର ନିର୍ମାଣ କରିବେନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ନାନା ଚାପ ମଧ୍ୟ

ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଉଛି । ହାତରେ ମରାଯାଉଛି ଏବଂ ଭାତରେ ମରାଯାଉଛି । ଯିଏ ଆଦେଶ ମାନୁଛି, ତାହାର ନାଆଁଟାକୁ ସୁନାପୁଅ ମାନଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ତାଲିକାରେ ଲେଖାଯାଉଛି, ନିତାନ୍ତ ଉଦାରତା ସହିତ ତାକୁ ଦାନ, କରକ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଛି, ବିଶେଷ ବଦାନ୍ୟତାମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରାଯାଉଛି । ଏବଂ, ଯେଉଁଦେଶ ସିଧା ରାଜା ନହେଉଛି, ତା'ଉପରେ ବହୁ ବଙ୍କାରେ ଭଲ ଭଲ କଟକଣା କାରି କରାଯାଉଛି, ସିଏ କାହିଁକି ସୁନାପୁଅ ନହେଉଛି ବୋଲି ବହୁପ୍ରକାରେ କଷଣ ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଉଛି । ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ ମଥାର ଓ ଏତେ ଏତେ ବିଭର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଗୋଟାଏ ନିତାନ୍ତ ସହକ ବ୍ୟାପାରଟାକୁ ବୁଝି ପାରୁନାହାନ୍ତି କିପରି କେକାଣି ? କିମ୍ବା, ସମ୍ଭବତଃ ଅବଶ୍ୟ ବୁଝୁଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଆଉକେହି ସେମାନଙ୍କ ପରି ସମ୍ପନ୍ନତା ହାସଲ କରୁ ବୋଲି ସେମାନେ ଆଦୌ ସ୍ୱୀକାର କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି, ହୁଏତ ଉୟ୍ କରୁଛନ୍ତି । ଆମ ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଯଦି କେହି ଆପେ ଧୂମପାନ କରୁଥିବେ ଏବଂ ଧୂମପାନ ବହୁ ଅନିଷ୍ଟର ମୂଳ ଓ ତେଣୁ ଆମର ତାହା କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ଉପଦେଶ ଦେବାରେ ଲାଗିଥିବେ, ତେବେ ଆମକୁ ପ୍ରକୃତରେ ବଡ଼ ହସ ଅବଶ୍ୟ ଲାଗିବ । ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟର କଣେ ଶିକ୍ଷକ ଯଦି ସକାଳୁ ବିଛଣାରୁ ଉଠୁ ନଥିବେ ଓ ଖରା ପଡ଼ିବାଯାଏ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ରହିଥିବେ, ତେବେ ଯଦି ସିଏ ଆମକୁ ପ୍ରତ୍ୟୁଷରୁ ହିଁ ନିଦରୁ ଉଠି ପୂର୍ଣ୍ଣୋଦୟ ପୂର୍ବରୁ ସ୍ନାନ କରିବାର ଉପକାରିତା ବିଷୟରେ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ପରି ପରାମର୍ଶ ହିଁ ଦେଉଥିବେ, ତେବେ ଆମେ ତାଙ୍କ କଥାଉପରେ କବାବ ଦେଇ ଭରସି କରି ମୋଟେ କିଛି କହି ପାରୁନଥିବା ସିନା, ମାତ୍ର ସିଏ ନଥିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କର ସେହି କଥାଟିକୁ ମନେ ପକାଇ ନିଶ୍ଚୟ ଖୁବ୍ ହସୁଥିବା ।

ଆମ ବିଶ୍ୱାସୀୟକର ଏହି ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ କେବେହେଲେ କହିବେ ନାହିଁ ଯେ ସେମାନେ ପୃଥିବୀରେ ଏହିପରି ଯୁଦ୍ଧ ହେଉଥାଉ ବୋଲି କାମନା ଅଥବା ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି । ନାହିଁ, ନାହିଁ, ସେମାନେ ତ ଆଦୌ ଯୁଦ୍ଧ ନହେଉ ବୋଲି ପ୍ରକୃତରେ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ଏବଂ, ସମ୍ଭବତଃ ସେହିଭଳି ଏକ ସମ୍ପ୍ରମ ହେତୁ ଏହି ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧଲାଗି ଅନ୍ଧନିର୍ମାଣର ସଦାଉଦ୍ୟମକୁ ସେମାନେ ଆପଣାର ପ୍ରତିରକ୍ଷା ବିଭାଗ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି । ଯଦି ଆଉକୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ର ସେମାନଙ୍କୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବ, ସେଇଥି ସକାଶେ ହିଁ ନିଜର ପ୍ରତିରକ୍ଷା ପାଇଁ ଯାହାକିଛି କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତାମାନେ ରହିଛନ୍ତି । ଯଦି କେହି ଅର୍ଥାତ୍ କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ର ପୃଥିବୀରେ ଯୁଦ୍ଧ ଥାଉ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁନାହାନ୍ତି, ତେବେ ତଥାକଥିତ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ପୁଣି କ'ଣ ପାଇଁ ? କେହି ଯଦି ମୋତେ ଆକ୍ରମଣ ନକରିବ, ତେବେ ମୁଁ କାହିଁକି ଗୋଟାଏ ବାଡ଼ି ଧରି ମୁଇଁ ତୁମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବୋଲି ଦେଖାଇ ହେଉଥିବି ? ନିତାନ୍ତ ସାନ ଓ ସିଧା ପିଲାଟିଏ କଦାପି ଏହି କଥାଟିକୁ

ବୁଝିପାରିବ ନାହିଁ ସିନା,— ମାତ୍ର ଆମ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ କିପରି ତାହାରି ଭିତରେ ପଡ଼ି ଲଟରପଟର ହେଉଛନ୍ତି, ସେହି କଥାଟିର ସିଏ ତଥାପି କୌଣସି ଅଳ୍ପ ବି ପାଇବନାହିଁ । ପୃଥିବୀର ବିଶାଳ ବିଜ୍ଞାନଜୀବୀମାନେ କ'ଣ ଏହି ସହଜ କଥାଟିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ବୁଝି ପାରୁନାହାନ୍ତି ନା ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ସେହି ନିର୍ବୋଧତାଟିର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଯୋଗ ନେଇ ସେମାନେ କୌଣସି ନା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ହୁଏତ ଲାଭବାନ୍ ବି ହେଉଛନ୍ତି ? ଏବଂ, ଯୋଦ୍ଧାମାନେ କାହାନ୍ତି,— ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ଏକାବେଳେକେ ଦେଖି ପାରୁଥିବା ସାହସୀମାନେ ମଧ୍ୟ କାହାନ୍ତି ? ମାଆ ହୁଏତ ସେହି ସାହାସୀମାନଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଆମେ ସମସ୍ତେ କଣେ କଣେ ଯୋଦ୍ଧା ହୋଇ ପୃଥିବୀରେ ଆଗକୁ ବାହାରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ସକାଶେ କହିଛନ୍ତି । ବରଷକରେ କେବଳ ଦିନେ ବା ଦୁଇଦିନ ପାଇଁ ନୁହେଁ,— ଯାବତୀୟ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରତିଦିନର ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ଆଗେ ମଧ୍ୟ ଆମ ପୃଥିବୀରେ ଖୁବ୍ ଯୁଦ୍ଧ ହେଉଥିଲା । ଭାରତବର୍ଷର ପୁରାଣଗୁଡ଼ିକର କଥାରେ ଯଦି କିଛିହେଲେ ବି ସତ୍ୟ ରହିଥାଏ, ତେବେ ଯେତେ ମନ ନମାନୁଥିଲେ ତଥାପି ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ସେତେବେଳେ ସ୍ୱୟଂବିଧାତା ମଧ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗଭୁବନ ଛାଡ଼ି ଏହି ମର୍ତ୍ତ୍ୟଧାମରେ ସମୟ ଅନୁସାରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଉଥିଲେ ଏବଂ ଧରାଧାମକୁ ଶାନ୍ତ କରି ରଖିବା ସକାଶେ ଘୋର ଘୋର ଯୁଦ୍ଧରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ବଧ କରୁଥିଲେ । ତେବେଯାଇ ମହାତଳ ଶୀତଳ ହେଉଥିଲା । ତଥାପି, ସେହି ବର୍ଣ୍ଣନାମାନଙ୍କରୁ ଏକଥାଟି ମଧ୍ୟ କେତେ ଘଟଣା ଭାବରେ କାଣି ହୋଇଯାଏ ଯେ, ସେହି ଯୁଦ୍ଧମାନଙ୍କରେ ତଥାପି ସର୍ବଦା ଏକ ଭଦ୍ରତା ଅର୍ଥାତ୍ ଦୁଇ ପକ୍ଷ ରାଜା ହୋଇଥିବା ବହୁତ ନିୟମ ରହିଥିଲା । ସେଥିଲାଗି ଯୁଦ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ବହୁତ ସମୟରେ ଧର୍ମଯୁଦ୍ଧ ବୋଲି କୁହା ଯାଉଥିଲା । ଯୁଦ୍ଧ ଲଢ଼ାଯିବାର ଖାସ୍ କ୍ଷେତ୍ରମାନ ରହିଥିଲା, ଖାସ ବେଳଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲା । ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପୂର୍ବରୁ ଯୁଦ୍ଧ ସାରି ବିବଦମାନ ଉଭୟ ପକ୍ଷ ନିକର ଶିବିରଗୁଡ଼ିକୁ ଚାଲି ଯାଉଥିଲେ ଏବଂ ତହିଁ ଆରଦିନର ଯୁଦ୍ଧ ନିମନ୍ତେ ବିଶ୍ରାମ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲେ । ଏପରି ମଧ୍ୟ କେତେ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତର ଆଭାସ ମିଳେ ଯେ ରାତ୍ରି ସମୟରେ ସେମାନେ ଏକ ଆରେକର ଶିବିରକୁ ସୌକନ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶନର ଅଭିଳାଷ ନେଇ ଯାଇ ପାରୁଥିଲେ । ପରସ୍ପରକୁ ଭେଟି ସମ୍ବତଃ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନାନା ସୁଖଦୁଃଖ ବି ହେଉଥିଲେ । ତପ୍ତରଦିନ ପ୍ରଭାତରେ ନିର୍ଜୀରିତ ବେଳଟିରେ ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହେବାର ସୂଚନା ଦେଇ କାହାଳୀ ବାଜିଉଠିବା ମାତ୍ରକେ ଏମାନେ ଉଡ଼ିତ ପରିଚ୍ଛଦମାନ ପିନ୍ଧି ଏବଂ ନିଜ ନିଜ ଅସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧକୁ ଯାତ୍ରା କରୁଥିଲେ । ଏବଂ, ଏକ ନୂତନ ଦିବସର ଯୁଦ୍ଧଟିକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ସେମାନେ ଏକା ସମୟରେ ହିଁ ନିଜ ନିଜ ଇଷ୍ଟଦେବଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ପୁନଶ୍ଚ, ସବୁଠାରୁ ହୁଏତ

ଅଧିକ ସୁରଣୀୟ କଥାଟି ହେଉଛି ଯେ, ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରାନ୍ତରେ ହିଁ ଯାହାକିଛି ଯୁଦ୍ଧ ହେଉଥିଲା ଏବଂ କେବଳ ଦୁଇ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ଯୁଦ୍ଧ ହେଉଥିଲା । ରାଜ୍ୟର ଯାଧାରଣ ପ୍ରକାମାନେ ଏହି ସବୁକିଛି ବିଶୋଭରୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବାହାରେ ରହୁଥିଲେ । ରାଜା ରାଜା ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ ହେଉଥିଲା । ତତ୍ପରା ସଂପୃକ୍ତ ଦୁଇ ରାଜ୍ୟର ନାଗରିକମାନେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେଉନଥିଲେ ।

ଏବେ କାଳକ୍ରମେ ଯୁଦ୍ଧର ଧନ୍ଦାଟା ଏକାବେଳେକେ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ହୋଇଗଲାଣି । ଯୁଦ୍ଧର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ର ନାହିଁ । କୌଣସି ବେଳ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଅବଶ୍ୟ ଅଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ଅଧିକାଂଶ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଓ ବିଶେଷ କରି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ସତର୍କ ଓ ସତ୍ତେଜନ ସରକାରମାନେ ତ ଦେଶର ସବୁ ସମର୍ଥବୟସ ଲୋକମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସମରଣିକ୍ଷାକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରି ରଖିଛନ୍ତି । କେଉଁଠି ଦୁଇ ବର୍ଷ ତ ଆଉ କେଉଁଠି ତିନି ଅଥବା ପାଞ୍ଚ ବରଷ । ପୁଅ ଏବଂ ଝିଅ ଭାବ୍ୟୁକ୍ତ ଲାଗି । ସମସ୍ତେ ସବୁବେଳେ ମୋଟେ ଏକ ସମରବାହିନୀ ହୋଇ ବାରାକ୍ରେ ରହିବେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଧନ୍ଦାରେ ରହିଥିବେ,— କିଏ ଶ୍ରମିକ, କିଏ କୃଷକ, କିଏ ଅଧ୍ୟାପକ, ଡାକ୍ତର, ଓକିଲ ଓ ଆହୁରି ଆହୁରି ସର୍ବବିଧ କର୍ମସ୍ଥାନ ତଥା କର୍ମସଂସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ । ନିଜଦେଶର ଆଭିଗୋଟିଏ ଦେଶ ସହିତ, ଆହୁରି ବାସ୍ତବ କରି କହିଲେ, ନିଜ ଦେଶର ସରକାରଙ୍କର ଆଭିଗୋଟିଏ ଦେଶର ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ ଘୋଷିତ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ହକାରି ଅଣାଯିବ । ଆଗରୁ ତ ଖୁବ୍ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ସେମାନେ ପାଇଥିବେ,— ତେଣୁ ଅଳପ ପୁରୁଣା ପାଠଗୁଡ଼ାକୁ କିଛିତ୍ ମାତ୍ରାରେ ମଡ଼ାଇଦେଲେ ସେମାନେ ଖୁବ୍ ତାକା ହୋଇ ଉଠିବେ ଏବଂ କାମରେ ଲାଗିବେ । ତିନିପ୍ରକାରର ଲଢୁଆ ବାହିନୀ,— ସ୍ଥଳ-ବାହିନୀ, ନୌବାହିନୀ ଏବଂ ଆକାଶ-ବାହିନୀ । ସରକାରଙ୍କର ପ୍ରଚାର ଅର୍ଥାତ୍ ବିଜ୍ଞାପନ-ବିଭାଗଟି ମଧ୍ୟ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଚେଙ୍ଗା ହୋଇ ବାହାରିବେ ଏବଂ ଯଥାନ୍ତୁଳ ଭାବରେ ଲୋକଯାଧାରଣଙ୍କ ମତ ତଥା ମିଳାକକୁ ଏକପାଖିଆ କରି ରଖିବେ । ବିଜ୍ଞାପନର କୌଶଳଗୁଡ଼ିକ ବିଜ୍ଞାନର କୁହୁକ-କଠାଉ ପିନ୍ଧି ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଜିଙ୍କରବତ୍ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ଯଦି ଗୋଟାଏ ପୋଖର ଗୁପ୍ତଚର-ବିଭାଗ ଥିବ, ତେବେ ସେଇଟି ମଧ୍ୟ ବହୁ ଜଳରେ ପୂର୍ଣ୍ଣତପୂର୍ ହୋଇ ଉଠିବ ।

ଏବଂ, ଯୁଦ୍ଧ କେବଳ ଦୁଇ ବାହିନୀ ମଧ୍ୟରେ ନୁହେଁ, ଏପରିକି ଦୁଇ ସରକାର ମଧ୍ୟରେ ମୁହାଁମୁହିଁ ହୋଇ ଲଢ଼ିବାର ଏକ ବ୍ୟାପାର ଆଦୌ ନୁହେଁ । ଯୁଦ୍ଧ ଦୁଇଟା ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ଏ ଦେଶର ଲୋକ ଏବଂ ସେଦେଶର ନାଗରିକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ । ସେମାନେ ପରସ୍ପରର କେବେହେଲେ ମୁହଁ ଚାହାଁଚାହିଁ ନହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ । ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଲୁଚି ଲୁଚି ରହିଥିବେ; ସେମାନଙ୍କୁ ଯେପରି କେହି ଠାବ କରି

ପାରିବେନାହିଁ, ସେଥିପାଇଁ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ତଦନୁଯାୟୀ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଥିବେ ଏବଂ ନାନା ପ୍ରକାରର ଛଦ୍ମାବରଣ ମଧ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରି ରଖିଥିବେ । ଲୁଚି କରି ତୋପ, ବନ୍ଧୁକ ଇତ୍ୟାଦିର ପ୍ରୟୋଗ ମଧ୍ୟ କରୁଥିବେ । ଆଗରୁ ମାଟିରେ ଗାତସବୁ ଖୋଳା ହୋଇଥିବ, ଯେଉଁଥିରେ କି ସେମାନେ କିଛି ଅକଳ ପଡ଼ିଲେ ଆତ୍ମଗୋପନ କରି ପାରିବେ । ନୌବାହିନୀ ସମୁଦ୍ରରେ ଛକି ରହିଥିବ ଏବଂ ଅପର ପକ୍ଷର ନୌଜାହାଜ ସହିତ ଗୁଳିବିନିମୟ କରିବ । ଏବଂ, ବାୟୁସେନା ଆକାଶମଣ୍ଡଳରୁ ବୋମାବର୍ଷଣ କରିପାରିବ । ଅସତର୍କ ଭାବେ ଆସୁଥିବ ଏବଂ ତଳକୁ ବିଚ୍ଛୋରକ ପଦାର୍ଥମାନ ନିକ୍ଷେପ କରି ଛୁ' ବି କରି ପାରିବ । ଯେଉଁଠି ମନ ସେଠି ବେଶ୍ ବୋମା ପକାଇ ପାରିବ । ଡାକ୍ତରଖାନା, ଇନ୍ଦୁଲ, ଲୋକମାନେ ଭିଡ଼ କରିଥିବା ହାଟବଜାର, ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ମାନଙ୍କର ସହର ଏବଂ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ,— ଯେଉଁଠି ମଉକା ପାଇବ ସେଠି । ଏବେ ଯୁଦ୍ଧପଣ୍ଡିତମାନେ ଏପରି ଯୁଦ୍ଧକୁ Total War ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି । ଖାଲି ବାବୁଦରେ ଯୁଦ୍ଧ ନୁହେଁ, ବିଷାକ୍ତ ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟମାନଙ୍କର କ୍ଷେପଣ ଦ୍ଵାରା, ନାନା ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗର କୀବାଣୁମାନଙ୍କର ବର୍ଷଣ ଦ୍ଵାରା । ଏହିପରି ବହୁ ବୁଦ୍ଧି ଅର୍ଥାତ୍ ବହୁ ଫିସାଦର । ବିଜ୍ଞାନର ଅଗ୍ରଗତି (?) ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସତକୁ ସତ ବହୁତ ପଛପା ଖରଡ଼ କରାଯାଇ । ବହୁ ବିଚିତ୍ର ଅମାନୁଷିକତା ସହିତ । ଏହି ଯୁଦ୍ଧରେ ଏତେ ଏତେ କାରିଗରୀ ସମ୍ଭବ କରି ପାରୁଥିବା ଖାସ୍‌ମାନଙ୍କୁ ଯୋଦ୍ଧା ବୋଲି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ହୁଏତ ଆମ ସାଧାରଣମାନଙ୍କୁ ବେଶ୍ ଥିର ହୋଇ ଭାବିବାକୁ ମଧ୍ୟ ପଡ଼ିବ । ଅନ୍ତତଃ ଯୁଦ୍ଧର ସେସବୁ କାଳରେ ଯେଉଁ ସଂଜ୍ଞାଟିଏ ରହି ଆସିଥିଲା, ସେହି ଅନୁସାରେ ଆଦୌ ନୁହେଁ ।

ମାଆ ଆମକୁ ପୁଣି ବୀର ଯୋଦ୍ଧା ହେବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ଯୋଦ୍ଧା ତ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ଥାଆନ୍ତି । ଆଗେ ଥିଲେ, ସବୁ ଯୁଗରେ ଥିଲେ ଏବଂ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କୁ କ'ଣ ବୀର ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ କି ? ଯିଏ ବୀର ନୁହେଁ, ସିଏ ହେଉଛି ଭୀରୁ । ପୂର୍ବରୁ ଆମର ଏହି ସାଂପ୍ରତିକ କାଳଟିର ଯେଉଁ ଯୁଦ୍ଧରତ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର କଥା ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି, ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ବୀର ନା ଭୀରୁ ? ଯେଉଁ ରାକ୍ତମାନେ ସେହିସବୁ ଯୁଦ୍ଧଲାଗି ଏତେପ୍ରକାରେ ତିଆରି ହେଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ବୀର ନା ଭୀରୁ ? ଯେଉଁମାନେ ମଉକା ମିଳିଯିବା ମାତ୍ରକେ ଶତ୍ରୁପଟଟାକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି ବନ୍ଧୁକରୁ ଗୁଳି ମାରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଶତ୍ରୁପକ୍ଷ ଟାଣ ପ୍ରତିରୋଧଟିଏ କରି ସେମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେଉଥିବାର ଦେଖି ଗାତଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଲୁଚି ଯାଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ବୀର ନା ଭୀରୁ କ'ଣ ହୋଇଥିବେ ? ସେହି ଗାତଗୁଡ଼ିକୁ ପୁଣି ସେମାନେ ଆପେ ତିଆରି କରି ରଖିଛନ୍ତି ! ହଁ, ଆମ ପୁରାଣର କାହାଣୀମାନଙ୍କରେ ଯେପରି ବର୍ଣ୍ଣନାମାନ ଦିଆଯାଇଛି, ଆଗେ ବୀର ରାଜପୁତ୍ରମାନେ

ଯେତେବେଳେ ଯୁଦ୍ଧଯାତ୍ରା କରି ଯାଉଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କର ପତ୍ନୀମାନେ ନିଜ ହାତରେ ଯୁଦ୍ଧର ବେଶମାନ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଉଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର କପୋଳରେ ବିଜୟର ସିନ୍ଦୂର-ଟୀକା ଲଗାଇ ଦେଉଥିଲେ । ଯୁଦ୍ଧ କରୁ କରୁ ପ୍ରାଣ ଦେବା ତ ଏକ ଗୌରବର ବିଷୟ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଆମ ଦେଶର ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଯେଉଁମାନେ ସେନାନିରୂପେ ଯୋଗ ଦେଉଥିଲେ, ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ହିଁ ଆପଣା ଘରମାନଙ୍କରୁ ନିଦକ ହୋଇ ବାହାରି ପଡୁଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ହାତରେ ଆତ୍ମରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ବନ୍ଧୁକ କିମ୍ବା ବୋଲୁଅ ତ ଦୂରର କଥା, ସାନ ବାଡ଼ିଟିଏ ମଧ୍ୟ ନଥିଲା । ସରକାରୀ ପକ୍ଷରୁ ଗୁଳିର ସାମନା କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା, ପ୍ରାଣ ଚାଲି ଯାଉଥିଲା ଏବଂ ସେମାନେ ଦେଶରୂପକ ଜନନୀଙ୍କର ଜୟଗାନ କରୁ କରୁ ସେହିଠାରେ ହିଁ ଟଳି ପଡୁଥିଲେ । ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ସରକାରୀ ନିଷେଧାଜ୍ଞାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି କେତେ ସାନ ସାନ ପିଲାଙ୍କର ହାତପାଞ୍ଜୁରି ଉପରେ ବେତମାଡ଼ ହେଉଥିଲା ଓ ତାହାରି ଆଘାତରେ ଚମଡ଼ା ଫାଟିଯାଇ ଧାର ଧାର ରକ୍ତ ବୋହି ଯାଉଥିଲା ସିନା, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ମୁଖରୁ ବାହାରୁଥିବା ତେଜୋଝାସ୍ତ ଜୟଧ୍ଵନିମାନ ଆଦୌ ଧମ୍ପି ଯାଉନଥିଲା । ସାଥୀ ଅନ୍ୟମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆପଣା ଶିବିରକୁ ନେଇ ଆସୁଥିଲେ ଏବଂ ହାତମାନଙ୍କର କ୍ଷତଗୁଡ଼ିକରେ ପଟି ବାନ୍ଧି ଦିଆ ଯାଉଥିଲା ଏବଂ, କିଏ ପ୍ରକୃତରେ ବିଶ୍ଵାସ କରିବ ଯେ ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ପରେ ପଟିମାନେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ହିଁ ଏତେ ଟିକିଏ ଉପଶମ ଲାଗିବା ମାତ୍ରକେ ଏମାନେ ପୁନର୍ବାର ବେଆଇନ୍ ଲୁଣ ମାରିବାର ଅଭିଯାନରେ ବାହାରି ଯାଉଥିଲେ,— ପୁଣି ବେତମାଡ଼ ଖାଉଥିଲେ ଏବଂ ପାଞ୍ଜୁରିମାନଙ୍କୁ ଫଟାଇ ଶିବିରମାନଙ୍କୁ ବୁହାହୋଇ ଆସୁଥିଲେ । ସେହିମାନେ ଆମ ସ୍ଵାଧୀନତା ଲାଭର ଇତିହାସରେ ଯଥାର୍ଥ ବୀରତ୍ଵର ନିଦର୍ଶନ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।

ସେହି ଅନ୍ୟ ଦେଶଟା ସହିତ ଆମ ଦେଶ ସରକାରଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଛି ବୋଲି ସେ ପଟରୁ ଲୁଚୁଆ ବିମାନମାନେ ଯାଇ ଆମର ଗାଆଁ ଓ ସହରମାନଙ୍କ ଉପରେ ବୋମାବର୍ଷଣ କରିବେ ଏବଂ ସତେଅବା ଗୋଟିଏ ଧର୍ମର ହୋଇଥିବା ପରି ଆମ ପଟରୁ ମଧ୍ୟ ବିମାନମାନେ ସେହି ଅନ୍ୟଦେଶର ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ଓ ସହରକୁ ବୋମା ପକାଇ ନଷ୍ଟ କରିଦେବା, ଏହାକୁ ଆମେ ବୀର ନା ଭୀରୁ, କେଉଁ ଯୋଦ୍ଧାମାନଙ୍କର ଜୀର୍ଣ୍ଣ ବା ଅପଜୀର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି କହିବା ? ଦୁଇପକ୍ଷ ବି ଡାକ୍ତରଖାନା, ପିଲାଙ୍କର ପାଠ ପଢୁଥିବା କାଗା ଓ ଉପାସନା ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକୁ ସତେଅବା କୌଣସି ଖାସ୍ ମତଲବରେ ଛାରଖାର କରିଦେବେ ଏବଂ ଏହି ଅଭିଯାନରେ ଆମେ ସଫଳତା ଲାଭ କଲୁ ବୋଲି ହୁଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରିବେ,— ଏସବୁକୁ ଆମେ ସତକୁ ସତ କେଉଁ ରକ୍ଷି ବା ମୁନି ଲେଖିଥିବା ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ପୁଣି ମହାନ୍ ବୀରତ୍ଵ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହିବା ! ଏବେ ତ ଠାକୁରମାନଙ୍କ

ନାମରେ ଧର୍ମ ନାମରେ ଓ ତଥାକଥିତ ଆଦର୍ଶମାନଙ୍କର ନାଆଁରେ ଏବର ପୃଥିବୀ-ପୃଷ୍ଠରେ ଯେତେ ଯେତେ ବୃହତ୍ ବରବାଦମାନ ହେବାରେ ଲାଗିଛି ଓ ନାନାଭଳି ଦ୍ରାଘ ଏବଂ ସଂତ୍ରାସକୁ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତିଦିନର ଘଟଣାରେ ପରିଣତ କରି ରଖିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ବସ୍ତୁତଃ କେଉଁଭଳି ପ୍ରଶଂସନୀୟ ବୀରମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କହିପାରିବା ? ପୃଥିବୀଯାକର ଇତିବୃତ୍ତ ଅବଶ୍ୟ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ପ୍ରମାଣିତ କରି ଆସିଛି ଯେ ଅସଲ ଭୀରୁମାନେ କେବେହେଲେ ଆପଣାକୁ ଭୀରୁ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିନାହାନ୍ତି ଏବଂ ନିଜକୁ ଭୀରୁ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବା ତ ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଆହୁରି ଅଧିକ କଷ୍ଟକର ହିଁ ହୁଅନ୍ତା । ପୃଥିବୀର ଅଧିକତମ ପଇସା ଏବେ ତ ଏହିସବୁ ପ୍ରକାରେ ବ୍ୟୟ କରାଯାଉଛି, ଆମ ତୀକ୍ଷ୍ଣତମ ବୁଦ୍ଧିଗୁଡ଼ିକ ତାହାରି ପିଛା ନିୟୋଜିତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଏବଂ, ସତେ କେଡ଼େ ହାସ୍ୟାତ୍ମକ ଏକ ବ୍ୟାପାର ଯେ, ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବେତନ ପାଇ ସେଇଥିରେ ଲାଗି ରହିଥିବା ଖାସ୍ ନିପୁଣମାନେ ନିଜକୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି, ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ସରକାରମାନ ବି ସେମାନଙ୍କୁ ସେହିପରି ଖାତିରି ଦେଇ ଉତ୍ସାହିତ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଚାଲ, ଅନ୍ତତଃ କିଛିତ ଛିର ହୋଇ ଟିକିଏ ଭାବିବା ତ, କେଉଁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ହେତୁ ଆମର ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନର ପୃଥିବୀରେ କ'ଣପାଇଁ ଏହି ଭୀରୁମାନେ ନାହିଁ ନଥିବା ମାତ୍ରାରେ କ୍ରମେ ଏପରି ପ୍ରବଳ ହୋଇ ପାରିଲେ ! ପ୍ରକୃତ ବୀରମାନେ କ'ଣପାଇଁ ସତେଅବା ଉଡୁଆଳ ହୋଇ କେଉଁଠାରେ ରହିଗଲେ ? ଏବଂ, ସେହିପରି କୌଣସି କାରଣରୁ ଆମେ ପଡୁଥିବା ପାଠଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟ କ୍ରମେ ସାହସ ହରାଇ ବସିଲା କି ? ମନୁଷ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଅସଲ ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ଓ ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ପୃଥିବୀକୁ ଏକ ସମୁଚିତ ହେପାଜତରେ ପ୍ରକୃତରେ ରଖିପାରିବା ଭଳି ଚେତନାଟି ଜାହିଁକି ଏପରି ହାତଛଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲା ? ସେହି ଚେତନାଟି ଦ୍ୱାରା ଏତେ ପ୍ରକାରେ ସତତ ପରିବେଷିତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ସେଇଟିକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଘ୍ରାଣ କରି ପାରିଲୁନାହିଁ,—ପରସ୍ପର ସହିତ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ଆତଯାତ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଶିଅଟିକୁ ଠଉରାଇ ପାରିଲୁନାହିଁ ?

ଆମ ସାଧାରଣମାନଙ୍କର, ଛୋଟ ଓ ବଡ଼ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ମନରେ ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନଟିଏ ସମ୍ଭବତଃ ନିଷ୍ପନ୍ନ ଆବିର୍ଭାବ ହେଉଥିବ ଯେ, କୌଣସି ଜଗତକର୍ତ୍ତା ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ମଣିଷଙ୍କୁ ଏକାବେଳେକେ ସେହିଆଡୁ ଭୀରୁ କରି ଏହି ମର୍ତ୍ତ୍ୟଭୁବନକୁ ପଠାଇଥାଆନ୍ତି ନା ପରିବେଶଗତ ଅଥବା ଆପଣାର ଅଭ୍ୟାସଗତ କେତେକ କାରଣରୁ ଆମଭିତରୁ କେତେ ମନୁଷ୍ୟ ଭୀରୁ ହେବାକୁ ମନ କରନ୍ତି । ମନ କରନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ ଭୀରୁ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଭୀରୁ ହେବାକୁ ସେମାନେ ବେଶ୍ ଲାଭକନକ ବୋଲି ଭାବି ଥାଆନ୍ତି କି ? କିନ୍ତୁ, ତେବେ ଜଗତକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ଦୁଏତ ଏପରି କିଛି ଖାସ୍

ଅନୁମାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ କି ଆମ ବିଚାର ଏବଂ ବିବେକକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଗଲତ ବୋଲି ପୂରା ମନେ ହେବ । ଆମର ଏହି ଏତେ ସାଧାରଣ ପୃଥିବୀଟାରେ ଆଜିଠି ସେଭଳି କେହି ମାଲି ଥିବେ, ଯେଉଁମାନେ କି ସେମାନେ ନିଜ ବଗିଚାରେ ରୋପଣ କରିଥିବା ଗଛଗୁଡ଼ିକୁ ଆରମ୍ଭରୁ ହିଁ ଗୁରୁଣ ଓ ଅସମର୍ଥ କରି ରଖିବେ ! ନାହିଁ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଛକୁ ତ ସେମାନେ ସମାନ ନିଷ୍ପା ସହିତ ଆବଶ୍ୟକ ଉଚିତ ଆବଶ୍ୟକତା ଗୁଡ଼ିକୁ ଯୋଗାଇଦେବେ, ଯେପରିକି ସେଗୁଡ଼ିକ ନିଜନିଜର ସ୍ୱାଭାବିକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ଫୁଲମାନଙ୍କୁ ଫୁଟାଇ ଆଣି ପାରିବେ । ହଁ, ତଥାପି କେତେ ଉଦ୍ଭିଦକୁ ହୁଏତ କିଛି ପ୍ରତିକୂଳତାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯେଉଁ କାରଣରୁ କି ସେମାନଙ୍କର ଫୁଲଗୁଡ଼ିକୁ ବିକଶିତ କରି ଆଣିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେବ ଏବଂ ତେଣୁ କିଛି ନା କିଛି ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଘଟିବ । ଅର୍ଥାତ୍, କେତେକ ମନୁଷ୍ୟ କନ୍ଦୁରୁ ହିଁ ଭୀରୁହୋଇ ପୃଥିବୀକୁ ଆସନ୍ତୁ ବୋଲି କୌଣସି ସମ୍ଭବିତ ହେବୁ ରହିଥିବା ଜଗତକର୍ତ୍ତା କଦାପି ଇଚ୍ଛା କରିବେନାହିଁ । ବରଂ, ଯଦି ପୃଥିବୀରେ ଆପଣାକୁ ଫୁଟାଇ ଆଣିବାର ମାର୍ଗରେ କାହାକୁ କିଛି ପ୍ରତିକୂଳ ଛିତିରି ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼େ, ତେବେ ତ ସିଏ ଅଧିକ ଅନୁକମ୍ପା ବଢ଼ି ସେଇକ୍ଷେତ୍ରରେ କିଛି ଅଧିକ ସହାୟତା ଯୋଗାଇ ଦେବାପାଇଁ ଆଗଭର ହୋଇ ବି ଆସିବେ ।

ଭୀରୁ ହେବାର ଏବଂ ନହେବାର ଆଉ କେତୋଟି ଉଦାହରଣ ଦେଇ କହିଲେ ହୁଏତ ଆମ ଆଗରେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ତଥା ସଂଶୟଟି ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଆସିବାପରି ଲାଗିବ ଓ ତା'ପରେ ଅନ୍ତତଃ ଆମ ନିଜଲାଗି କିଛି ସମାଧାନ ମିଳିଯିବା ପରି ଅନୁଭବ ହେବ । ଏବଂ, ଯଦି ଆମଭିତରେ ସତକୁ ସତ କେତେକ ଭୀରୁତା ଥିବ, ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆମକୁ କିଛି ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧୃଷ୍ଟି ଅବଶ୍ୟ ମିଳିଯିବ । ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ବାପାମାଆଙ୍କ ପାଖରେ ଗେହୁା ପୁଅ ବା ଝିଅଟିଏ ହୋଇ ରହିଥାଉ, ସେଇଟିରୁ ଅଧିକ ପୁଣ୍ୟ ପାଉ ଓ ଖେଳକୁଦ କରୁଥିବା ସମୟରେ ସାଙ୍ଗସାଥୀ ମାନଙ୍କ ସହିତ କିଛି ବାଦ ଲାଗିବା ମାତ୍ରକେ ମେଳଟିରୁ ତତ୍ସଙ୍ଗାତ୍ ଘରକୁ ପଳାଇ ଆସି ବୋଉ ପାଖରେ ସକାଈ ହେଉ ଏବଂ ସେତିକି କରି ନିଜକୁ ସତେଅବା କେଡ଼େ ବଡ଼ ବୀରଟାଏ ପରି ଭାବୁଥାଉ, ସତେଅବା ମୋ' ସହିତ ସେମାନେ ଅଥବା ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ବାଦ ଲଗାଇଥିବା ମୋ' ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କର ମୋଟେ ବାପା କିମ୍ବା ବୋଉ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ଧରି ନେଇଥାଉ, ସେଇ ଆମମାନଙ୍କୁ ଆମେ ବୀର ନା ଭୀରୁ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ବୋଲି କହିବା ? ଏବଂ, ଠିକ୍ ସେହିଭଳି, ଯେଉଁ ବାପା ଅଥବା ମାଆମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଶାବକମାନଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡେ ନଦେଖିଲେ ବାଇଆପ୍ରାୟ ହୋଇଯାଆନ୍ତି, ବିଲେଇ ପରି ସତେଅବା ନିଜ ଛୁଆଙ୍କୁ ନିଜ ଦାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ସାହାଯ୍ୟରେ ସର୍ବଦା କାମୁଡ଼ି ଧରିଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ତେବେଯାଇ ଉଣ୍ଡାସ

ଅନୁଭବ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ପୁଅଟି ଅଥବା କନ୍ୟାଟି ବାପମାଆଙ୍କର କଥା ମାନୁ, ସେହିମାନଙ୍କରେ ବୋଲରେ ରହୁ, ସେହିମାନଙ୍କର ଫରମାସଟି ଅନୁସାରେ ବଡ଼ ହୋଇ ଭଲ ମଣିଷ କଣେ ହେଉ ବୋଲି ରାତିଦିନ ଘୋର ଚିନ୍ତା କରୁଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଭୀରୁ ନା ବୀର କ'ଣ ବୋଲି ଚିହ୍ନିବା ? ଆପଣାକୁ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏବଂ ସର୍ବବିଷୟରେ ବିଶେଷଜ୍ଞ ବୋଲି ଭାବୁଥିବା ଯେଉଁ ପାରଙ୍ଗମମାନେ ସେମାନଙ୍କର କଥାକୁ କେହି ଶୁଣିବା ମାତ୍ରକେ ମାନି ନେଲେ ଚଟ୍ କରି ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରାନ୍ତି ଓ ତୋଡ଼ ଦେଖାଇ ହୁଅନ୍ତି, ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଆପଣାର ମଞ୍ଜଟା ଭିତରେ ବଡ଼ ଭୀରୁ ହୋଇଥିବେ । ସାହସୀ ମଣିଷ ହିଁ ଥୟ ଧରି ରହିପାରେ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପାଖରେ ପାଇଲେ ଆଦୌ ନାନାବିଧ ଗୁନିରେ ଶିହରି ଉଠେନାହିଁ । ଆଉ କାହାରିଠାରୁ ପ୍ରକୃତରେ କିଛି ଶିଖିବାର ରହିଛି ବୋଲି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ସତରାତର ଖୁସୀ ହୁଏ, ନମ୍ର ହୁଏ ଏବଂ ତାକୁ କିଛି ଅଧିକ ଜାଣିବାର ଓ ଶିକ୍ଷା କରିବାର ସୁଯୋଗ ଦେଇଥିବାରୁ ସେ ପ୍ରକୃତରେ ଆଭିଜ୍ଞାନ ନିକଟରେ କୃତଜ୍ଞ ରହେ । ଭୀରୁ ମଣିଷଟା ଚିରକାଳ ହିଁ ଯେଉଁଠି ସେଇଟି ଯେତିକି ସେତିକିରେ ପଡ଼ି ରହିଥାଏ । ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଦାବୀ କରିବା ଓ ଯଥାସମ୍ଭବ କମରୁ କମ ଦେବାକୁ ହିଁ ସିଏ ପ୍ରାୟ ନିଜ ଜୀବନର ଏକ ଧର୍ମରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥାଏ । ବସ୍ତୁତଃ ଅନୁକ୍ଷଣ ନାନା ଧର୍ମସଂକଟ ମଧ୍ୟରେ ଭାରି କଞ୍ଜାଳଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ବହୁତ ସଂଖ୍ୟାରେ ପୁଅ ଓ ଝିଅ ଆମର ଏହି ସମାଜରେ ରହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଆଦୌ କିଛି ବି ପାଠ ଆୟତ୍ତ କରିବାକୁ ହେଲେ ଆଭିଜ୍ଞାନ ଉପରେ ସର୍ବଦା ନିର୍ଭର କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟ ପିତାମାତା ସେମାନଙ୍କର ଦୁଃଖକୁ ଦୂର କରିବାର ଏକ ପୂରା ଭ୍ରମରେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଘରୋଇ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ନିୟୋଜିତ କରି ରଖିବାକୁ ଖୁବ୍ ଭଟିତ ବୋଲି ବୁଝନ୍ତି । ସେହି ଛାତ୍ର ଓ ଛାତ୍ରୀମାନେ ଅନ୍ୟମାନେ ସକାଡ଼ି ଦେଉଥିବା ରଣପାଗୁଡ଼ିକୁ ଚଡ଼ି ଆପଣା ଭିତରର ଅସଲ ପିପାସୀଟିକୁ ଧୋକା ଦେବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି । ଭୋକ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ କାହାକୁ ସନ୍ତୋଷ କରିବା ଲାଗି ପାଠମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାୟ ଗିଳି ପକାଇବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି କାହିଁକି କେଜାଣି ? ଚାଲ ଭାବିଚିନ୍ତି କହିବା ତ ସେମାନେ ବୀର ନା ଭୀରୁ ! ସେମାନେ ପାଠକୁ ସତକୁ ସତ ଭଲ ପାଆନ୍ତି କି ନାହିଁ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ନିଜ ପାଖରେ ଭାରି ହରବର ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ଭାରି ବାଆଁରେଇ ଆତ୍ମରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ କ'ଣ ଗୋଟାଏ ଭଣ୍ଡର ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଧରା ପଡ଼ି ଯାଆନ୍ତି । ଏବଂ, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଏପରି ଉଦାର ବଦାନ୍ୟହୃଦୟ ଶିକ୍ଷକମାନେ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ପିଲାଙ୍କୁ ମୋଟେ ଶୋଷ କରୁନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ବହୁ ପ୍ରକାରର ପାଠରୂପକ ପାଠ୍ୟାୟକୁ ନିଜ

ଆଶ୍ରିତ ପିଲାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କ ଖାତାରେ ଯତ୍ନସହକାରେ ସାଇତି ରଖିବା ଲାଗି ପରାମର୍ଶ ବି ଦିଅନ୍ତି । ସେମାନେ ସତେଅବା ଆପେ ଚାଉଳ ବିରି କିଣି ଆଣନ୍ତି ଏବଂ ବିଧାନ ମୁତାବକ ପିଠୋଉ ବାଟି ନିକର ସେହି ସୁକୁମାର ପିଲାଙ୍କର ଆଗରେ ନେଇ ରଖିଦିଅନ୍ତି । ହତଭାଗ୍ୟ ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ ପରମ ବିଶ୍ୱାସର ସହିତ ସେହି ପିଠୋଉଗୁଡ଼ାକୁ ମଧ୍ୟ କେତେ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ଉଦରସାତ୍ କରନ୍ତି,— ଗୁରୁମାନଙ୍କର ପ୍ରୀତିଭାଜନ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ଗୁରୁମାନଙ୍କୁ ପ୍ରୀତ କରି ଆପେ ପ୍ରୀତ ହେଲାପରି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । କେବଳ ଆପଣାର ଛାତ୍ରାବସ୍ଥାରେ ନୁହେଁ, ତଥାକଥିତ ଆପଣାର ବୃହତ୍ତର ଜୀବନରେ ସେମାନେ ଆପେ ସେହି ପିଠୋଉରୁ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ପିଠା ବି ଯୋଗାରି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଭୀରୁ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ବୀର ବୋଲି ଭାବନ୍ତି ।

ପରିବେଶଟି ସତେଅବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଯେଉଁପରି ରହିଛି, ଏପରିକି ରହିଆସିଛି ଓ ତେଣୁ ରହିଛି, ବହୁସଂଖ୍ୟକ ମନୁଷ୍ୟ ତାହାକୁ ହିଁ ମାନି ନିଅନ୍ତି । ସେମାନେ ସେହି ଉତ୍ତରାପିକାରୀକୁ ନିକର ଭାଗ୍ୟ ବୋଲି କହନ୍ତି । ଭାଗ୍ୟରେ ଥିଲା, ତେଣୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା । ସେଇଟି ଯେ ମୋତେ କେଉଁ ବା କେଉଁସବୁ କାରଣରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା, ସେଇଟି ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ମଉରସୀ ବ୍ୟାଖ୍ୟାମାନ ଖୁବ୍ ରହିଆସିଛି । କେବଳ ଆମ ଦେଶରେ ନୁହେଁ, ପ୍ରାୟ ପୃଥିବୀଯାକ ହିଁ ରହିଛି । ପୂର୍ବ ଜନ୍ମରେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ପୁଣ୍ୟ କରିଥିଲି ଅର୍ଥାତ୍ ମୋ' ଠାକୁରମାନଙ୍କର କୃପାଭାଜନ ହୋଇଥିଲି । ଏବଂ, ସେହି କାରଣରୁ ମୋତେ ଏତେଏତେ ପୁରସ୍କାର ମିଳିଲା । ବିଭ ମିଳିଲା, ସୁଖ ମିଳିଲା, ଖାସ୍ ସୁଯୋଗମାନେ ମିଳିଲେ ଏବଂ ମୁଁ ବହୁତ ସହକରେ ଉନ୍ନତିର ପଥରେ ଅଗ୍ରଗତି କରି ପାରିଲି । ମାତ୍ର, ଆମ ସମାଜ ସମେତ ସବୁ ସମାଜରେ ମଧ୍ୟ କେବଳ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ଓ ବହୁସମ୍ପନ୍ନମାନେ ନାହାନ୍ତି । ଭାଗ୍ୟହୀନ ବି ଅଛନ୍ତି । କୋଟି କୋଟି ସଂଖ୍ୟାରେ ରହି ଆସିଛନ୍ତି । ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ସବୁ ଯୁଗରେ ସେମାନେ ଅଧିକତର ସଂଖ୍ୟାରେ ରହିଛନ୍ତି । ବିଭ ଅଳପ, ସୁଯୋଗ ନିତାନ୍ତ ଅଳପ, ନିର୍ଭରଶୀଳା ବୋଇଲେ ପ୍ରାୟ କିଛିହେଲେ ନାହିଁ । ଏବଂ, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଅଧିକ ଅଛି, ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ସବୁକାଳେ କହି ଆସିଛନ୍ତି ଯେ, ଏହି ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟମାନେ ପୂର୍ବର କୌଣସି ଜନ୍ମରେ ନିଶ୍ଚୟ କେତେକ ଗର୍ହିତ ଅକାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ, ଯାହା ହେତୁ ସେମାନେ ଏକଜନ୍ମରେ ଏପରି ଅରକ୍ଷିତ ଏବଂ ସମ୍ବଳହୀନ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଆମର ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ କଥାଟିକୁ ଯେପରି କୁହାଯାଇଛି, ସେମାନେ ନ୍ୟାୟତଃ ନିକର କର୍ମଫଳ ଗୁଡ଼ିକୁ ଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି । ଭାରତୀୟ ନୈତିକ କଳ୍ପନାରେ ଏହାକୁ କର୍ମବାଦ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । କର୍ମଫଳକୁ କବାପି ଅନ୍ୟଥା କରି ହେବନାହିଁ, ଅବଶ୍ୟ ଭୋଗିବାକୁ ହେବ । ଏବଂ ଦୀର୍ଘ ବହୁକାଳରୁ ଆମର ଏହି ଦେଶରେ ପୁଣ୍ୟାତ୍ମାମାନେ ଏହିପରି ବ୍ୟାଖ୍ୟାଟିଏ ଦେଇ ଏକ ସମାଧାନ ଅବଶ୍ୟ କରି

ପାରିଲେ ବୋଲି ନିଦକ ଏବଂ ଅବିଚଳିତ ଭାବରେ କହି ଆସିଛନ୍ତି ଓ ତାହାକୁ ପ୍ରାୟ ପୂରାପୂରି ଗୋଟିଏ ଠାକୁରବିଶ୍ୱାସ ସଦୃଶ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଛନ୍ତି, ଭାରତବର୍ଷର ସମାଜଟା ତାହାକୁ ଏକ ନିର୍ମଳପ୍ରାୟ ବିବେକ ସହିତ ଯୁଗସତ୍ୟ ଏବଂ ଏପରିକି ଧର୍ମସତ୍ୟବତ୍ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଛି ।

ଅର୍ଥାତ୍, ଯାହା ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନଙ୍କର ଇଚ୍ଛା, ଯାହା ଆମ ଠାକୁରମାନଙ୍କର ବରାଦ, ତାହାକୁ ଅନ୍ୟଥା କରିବାର ସାଧ୍ୟ ଆଉ କାହାରି କିପରି ବା ରହି ଆଆନ୍ତା ? ତେଣୁ ତାହା ଆବହମାନ ସମୟରୁ ତାଲି ଆସିଛି ଏବଂ ସମସ୍ତେ ବୁଝି ପାରୁଥିବା କ୍ୟାମିତିଗୁଡ଼ିକ ମୁତାବକ ଆବହମାନ ସମୟଯାଏ ନିଶ୍ଚୟ ଚାଲିବ । ତେଣୁ, ଯେଉଁ ଅନ୍ୟ କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ସବା ତଳଗାର ମାନଙ୍କରେ ରହି କର୍ମଫଳକୁ ଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି, ଏହି ଅନ୍ଧାର କେବେହେଲେ ବି ଯିବ ଏବଂ ସେମାନେ ନିଜ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟଲାଗି ମହିମା ପରି ଆଉକିଛିର ଉପକ୍ଷିତିକୁ ଅନୁଭବ କରିବେ ବୋଲି ପ୍ରାୟ ନିୟମତଃ କୌଣସି ଭରସା ଆଉ କିପରି ବା ରଖିପାରିବେ ? ଅର୍ଥାତ୍, ଉପର ଏବଂ ତଳ ଉଭୟ ସ୍ତରର ସେମାନେ କାମୁଡ଼ି ପଡ଼ି ରହିଥିବା ନାନା ଜଡ଼ତାକୁ ସ୍ୱୀକାର ହିଁ କରି ନେଇଛନ୍ତି । ଏବଂ, ସେଇଥିରୁ ହିଁ ଭଳି ଭଳି ଉଦାହରଣତା, ଅନ୍ୟକାତରତା, ଅତିସତର୍କ ଅଳ୍ପତାମାନ ଆମ ମର୍ତ୍ତ୍ୟମଣ୍ଡଳର ମନୁଷ୍ୟ— ଜୀବନଟିକୁ ନିତାନ୍ତ ନୃଶଂସ ଭାବରେ ଘାରିରଖିଛି । ଆମେ କେତେ ନା କେତେ ବହୁକାଳରୁ ଚଳି ଆସିଥିବା ଭ୍ରମଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ନିତାନ୍ତ ନିର୍ବୋଧ ଭାବରେ ନିଜର ଅସଲ ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକରୁ ଦୂଢ଼ି ରହିଛୁ । ଉପରେ ଆଦର୍ଶମାନେ କେଡ଼େ ଚାତୁର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ଭଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି; ତଳକୁ, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ବହୁସମ୍ପର୍କୀୟ ଜୀବନସ୍ତରକୁ ଓହ୍ଲାଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି । ନାନା ଭେଦ, ନାନା ବାହ୍ୟତା ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ବାହାରକୁ ଦେଖା ଯାଉଥିବା ଫରକଗୁଡ଼ାକୁ ହିଁ ତାଳ କରି କୋଳାହଳ କରୁଥିବା ପ୍ରଦର୍ଶନମାନେ ହିଁ ସତେଅବା ଆମର ଯାବତୀୟ ବିବେକ ଉପରେ ରକା ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି । ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ଏକତ୍ର ସମ୍ଭାରି ଧରି ଏଠି ଏକ ସତ୍ୟ ଓ ଏକ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ରହିଛି, ବହୁ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଆଖି ଏବଂ ଅନ୍ଧକଗୁଡ଼ିକୁ ସତ୍ୟର ଅଭିମୁଖା କରି ନେବାକୁ ବିଜ୍ଞାନ ଯେ ବହୁପୈର୍ଯ୍ୟାଳୀକ ପ୍ରୟାସମାନ କରିଆସିଛି ଏବଂ ଏବେ ମଧ୍ୟ କରି ସଂପୃକ୍ତ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଦେବାଲାଗି ନିଜକୁ କ୍ରିୟାଶୀଳ କରି ରଖିଛି, ପୃଥିବୀଟାକୁ କାବୁ କରି ରଖିଥିବା ଅଗାଧିମାନେ ହିଁ ଆମକୁ ସେଗୁଡ଼ିକରୁ କେତେ ନା କେତେ ଛଳରେ ଭଡ଼ୁଆଳ କରି ରଖିଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀଯାକ ମନୁଷ୍ୟ ଏକ କେଡ଼େ ଯୁଦ୍ଧର ଜୀବନଭୂମିଟିଏ ଗଢ଼ି ଆଣି ପାରିବାଲାଗି ସମ୍ଭାବନାମାନ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ରହିଛି, କିନ୍ତୁ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସବାଆଗ ନିଜକୁ ପରସ୍ପରଠାରୁ ପୂରା ଅଲଗା ବୋଲି ଧରିନେଇ ଅଲଗା ରହି

ପରଫରକୁ ସତେଅବା କାହିଁକି ଗିଳି ପକାଇବାକୁ ଏତେ ଉତ୍ସାହ ଦେଖାଉଛନ୍ତି କେଜାଣି ? ସେମାନଙ୍କର ସାନ କାନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ଏହି ବିଶାଳ ବିଶ୍ୱକୁ ସେମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏପରି ଅନ୍ତରାଳ କରି କିପରି ରଖିପାରୁଛି କେଜାଣି !

+ + + +

ତେଣୁ ଆମେ ଯୋଦ୍ଧା ହିଁ ହେବା । କଣେ କଣେ ବୀର ଯୋଦ୍ଧା ହେବାପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା । କେବଳ ମୁଁ ଏକା ନୁହେଁ କିମ୍ବା ବନ୍ଧା ବନ୍ଧା ଆମେ କେତେକଣ ମଧ୍ୟ ନୁହନ୍ତି,— ଆମେ ସମସ୍ତେ । ଆମେ ଭୀରୁ ହେବାନାହିଁ । ଭୀରୁମାନେ ସବାଆଗ ନିକକୁ ହିଁ ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି । ପାଖରେ ସବୁଜିଛି ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତୁଚ୍ଛା ନିକକୁ ଦେଖନ୍ତି । ଆଗ ଭୀରୁତାଗୁଡ଼ାକ ଯିବ, ଏବଂ ତା'ପରେ ଯାଇ ଆମେ ଯାହାକିଛି ହୋଇ ପାରିବା । ଭୀରୁମାନେ କାହାଣ କାହାଣ ପଡ଼ିଥିଲେ ମଧ୍ୟ, କୋଟି କୋଟି ପରିମାଣରେ ଧନଗୁଡ଼ିକ ଉଣ୍ଡାର ମାନଙ୍କରେ ରହି କୌଣସି କୌଣସି କଲ୍ୟାଣକର ପ୍ରୟୋଜନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବେ ବୋଲି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଆମେ ନିତାନ୍ତ ଅଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିବା । ମଥାରେ ଜ୍ଞାନ ଥିବ, ବିଜ୍ଞାନ ଅମାପମାପ ମାତ୍ରାରେ ମହକୁଦ ହୋଇ ରହିଥିବ, ଆକାଶରେ ତେଣେ ଉଡ଼ାକାହାକମାନେ ବିକୁଳି ବେଗରେ ଭଡ଼ି ଏଣିକି ଏହି ପୃଥିବୀ ସକଳ ଅର୍ଥରେ ଗୋଟିଏ ସାନ ପଡ଼ିଶାରେ ପରିଣତ ହୋଇ ସାରିଲାଣି, ଏଣୁ ଖୁବ୍ ସହଜରେ ଏଠାରେ ବାସ କରୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନେ ପରଫର ନିମନ୍ତେ ଆପଣାକୁ ଦାୟୀ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବେ ଓ ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିବା ମାତ୍ରକେ ପରଫର ପାଖରେ ଆସି ନିଶ୍ଚୟ ଛିଡ଼ା ହୋଇଯିବେ ବୋଲି ଘୋଷଣା ମଧ୍ୟ କରୁଥିବେ,— ତଥାପି ଭୀରୁ ମଣିଷମାନେ ସତେଅବା ମାଙ୍କଡ଼ ଭଳି ଆଡ଼ରଣ କରୁଥିବେ । ବଡ଼ ପୃଥିବୀଟା ଭିତରେ ଖାଲି ତଥାକଥିତ ନିକ ଦେଶଟାକୁ ଦେଖୁଥିବେ ଏବଂ ଏହି ଗୋଟିଏ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଆଖି ବୁଜିଦେଇ ଖାଲି ନିକର ସ୍ୱାର୍ଥମାନଙ୍କୁ ଜଗି ରହିଥିବେ । ସେମାନେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଆବୋରି ରଖିଥିବେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କାହାରିକୁ ମଧ୍ୟ ବାଟ ଛାଡ଼ୁନଥିବେ । ନିକର ଚିହ୍ନ ଗାର୍ଥାଟାରେ ମଧ୍ୟ ତାହାହିଁ ହେଉଥିବ ।

ପୃଥିବୀରେ ଭଗବାନଙ୍କର ଭଳି ଭଳି କଲ୍ଲନା ଓ ସେହିସବୁ କଲ୍ଲନା ଅନୁସାରେ ଭଳି ଭଳି ପିତୂଳାମାନ । ଏହି ଯାବତୀୟ ପିତୂଳାମାନଙ୍କୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସବୁଠାରେ ହିଁ କେବଳ ସେଇ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଜଗତକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ଆପଣାର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରି ଯଦି ପାରୁଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଖାଲି ବାହାରର ଏହି ପୃଥିବୀଟା ନୁହେଁ, ସେମାନଙ୍କର ନିକ ଜୀବନଟା ମଧ୍ୟ ସତକୁ ସତ ଖୁବ୍ ସହଜ, ନିଷ୍ପପତ ଓ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପାରୁଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ, କେଉଁଠାରେ କ'ଣ ସବୁ ବିଗିଡ଼ି ଯାଇଛି

କେଳାଣି, ସେମାନେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟି ନିତାନ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀଛଡ଼ା ହୋଇ ପରସ୍ପରର ବିଲୁପ୍ତି ହିଁ କାମନା କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ନିପଟ ଭୀରୁମାନେ ହିଁ ପୃଥିବୀଟାକୁ ଏହିଭଳି କରି ରଖିଛନ୍ତି । ଆମର ଏହି ପ୍ରତିଦିନର ତଥା କାଳକାଳର ସ୍ଥାନୀୟ, କାର୍ତ୍ତୀୟ ଏବଂ ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସର୍ବବିଧି କାହାଣୀ ଓ ଇତିହାସମାନେ ଖାସ୍ ଯେଉଁପରି ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଦେଖିଛନ୍ତି, ଆମକୁ ବହୁବିଡ଼ମ୍ବିତ ଭାବରେ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଅର୍ଥାତ୍ କମ୍ ଓ ବହୁତ କରି ଦେଖାଇବାକୁ ସର୍ବଦା ଚେଷ୍ଟା କରି ଆସିଥିବା ଏହି ପୃଥିବୀର ଗୁରୁମାନେ ହିଁ ଆମକୁ ଏଭଳି ଭୀରୁ ହୋଇ ରହିବାର ଆବଶ୍ୟକ ଉତ୍ତେଜକଗୁଡ଼ିକୁ ବେଶ୍ ଯୋଗାଇ ଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ଭୀରୁତାମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ହୁଏତ ସେହିଭଳି ଅସମର୍ଥ କରି ବି ରଖିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ସେମାନେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀଟିକୁ ଗୋଟିଏ ଜନନୀର ନିଦ୍ରା ଭିତରେ ଏକତ୍ର କରି ଯୋଡ଼ି ରଖିଥିବା ସୂତାଟିକୁ ଆଦୌ ଦେଖି ପାରିନାହାନ୍ତି । ସେହି ତଥାକଥିତ ଅସାଧାରଣମାନେ ସବୁକାଳେ ଆମ କୋଟି କୋଟି ସାଧାରଣଙ୍କୁ ବେଶ୍ ଅଫିମ ଖୁଆଇ ରଖିଛନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅର୍ଥାତ୍ ଶାଖାମାର୍ଗ ସଫରାଫର କେବଳ ଆପଣାକୁ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ନିର୍ଭୁଲ ବୋଲି କହିବାରେ ସତେଅବା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଆନନ୍ଦ ଲାଭ କରିଛନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଅସଲ ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ବିଚ୍ୟୁତ କରି ରଖିଛନ୍ତି ।

ବିଚରା ଭୀରୁମାନେ ଦୂରରେ ଦୂରରେ ରହିବାଲାଗି ସମ୍ଭବତଃ ଅଧିକ ସଂକଳ୍ପନାବିତ ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି । ନିଜର ସତକୁ ସତ କେଉଁ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଗାତଟା ଭିତରେ ନାନାବିଧ ଦୃଶ୍ୟ ରହିଥାଏ ବୋଲି ଏମାନେ ବାହାରର ଏହି ଯାବତୀୟ ଭାବସମ୍ବନ୍ଧର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସତେଅବା ଧରା ପଡ଼ିଯିବେ ବୋଲି ଲୁଚି ଲୁଚି ହିଁ ବୁଲୁଥାଆନ୍ତି । ଭୀରୁତା ଗଲେ ଯାଇ ପାଖକୁ ଆସିବାକୁ ମନ ହୁଏ । ନିଜ ପାଖକୁ, ପୃଥିବୀ ଅର୍ଥାତ୍ ପରସ୍ପରର ପାଖକୁ ଏବଂ ତେଣୁ ଉପବାନଙ୍କ ପାଖକୁ । ଆମ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସଂସାରର ମୂଳ ଗଣିତଟି ଅନୁସାରେ ହିଁ ଆମ ଭିତରୁ ଖାସ୍ ଭୀରୁମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ଧାର ଭଲ ଲାଗେ, ରାତିଟା ଭଲ ଲାଗେ, ଅସ୍ପଷ୍ଟତାମାନେ ଭଲ ଲାଗନ୍ତି, ଫରକଗୁଡ଼ିକ ସବାଆଗ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହୁଏ । ତେଣୁ ଦୂରତା ଭଲ ଲାଗେ, କପଟ ଭଲ ଲାଗେ, ଅଭିନୟ ତଥା ଆଳଙ୍କାରିକତାମାନ ଭଲ ଲାଗେ । କୌଣସି କଥାକୁ ସିଧା ନକହି ବଙ୍କା କରି ଓ ବଙ୍କା ରଖି କହିବାକୁ ବେଶ୍ ମନ ହୋଇଥାଏ । ପାଖକୁ ଆସିଲେ ଭିତରଟା ମଧ୍ୟ ଏହି ନାନାମଣ୍ଡଳ ଦ୍ଵାରା ସୁ-ଆଚ୍ଛାଦିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଆମ ବାହାରଟା କାଳେ ଧରା ପଡ଼ିଯିବ ବୋଲି ପ୍ରାୟ ଏକ ଆତ୍ମଦାତା ସନ୍ତୋଷ ଆମକୁ ନିରନ୍ତର ଜର୍ଜର କରି ରଖିଥାଏ । ଆମର ଏହି ଯୁଗଟାରେ ମନୁଷ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ

ରହିଥିବା ସମ୍ପର୍କ ଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଔପଚାରିକ କଟିକତାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଅଧିକ ଧ୍ୟାନ ଦେଇ ଯେ ଏତେ ସମୟ ଏବଂ ଶ୍ରମ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ସେଥିରୁ ଆମ ଭିତରେ ସତେଅବା ଏକ ଭୀରୁତା ହିଁ ସାଆନ୍ତାଣୀ ଓ ମାଲିକାଣୀ ହୋଇ ରହିଛି ବୋଲି ବେଳେ ବେଳେ ସନ୍ଦେହ କରିବାକୁ ଭାରି ମନ ହୋଇଥାଏ । ଦେହଟା ହିଁ ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ, ଚୁଡ଼ିମାନେ ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ,— ଆମ କହିବା କଥାମାନଙ୍କରେ ଭାବ କମ୍ ଏବଂ ଶବ୍ଦମାନେ ହିଁ ଅଧିକ ପ୍ରଗଳ୍ଭ ଓ ପୃଥୁଳ,— ଏହି ସବୁକିଛିରୁ ଆମ ଭିତରେ କୌଣସି ଭୀରୁ ଗଳପଟିଙ୍କର କବର ଶାସନଟାଏ ଚାଲିଛି ବୋଲି ଏକ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରିବ କି ? ଆମ ସଂସାରଟା ତ ବହୁପରିମାଣରେ ସେହି ବିଶେଷ ଶୋଭାଯାତ୍ରାଟି ପରି ରାସ୍ତାରେ ବହୁ ଆଡ଼ମ୍ବରରେ ବାହାରିଛି, ଯେଉଁଠିରେ କି ରାଜା ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ସାଧବମାନେ ତୁଙ୍ଗା ଲଙ୍ଗା ହୋଇ ଯାଉଥିଲା ସମୟରେ ବହୁମୂଲ୍ୟ କୌଣସି ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ଯାଉଥିବା ପରି ଗୋଟାଏ ବିରଳ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି । କେତେବେଳେ ଗୋଟାଏ ସେହିଭଳି ମୋଡ଼ କାଗା ଆସି ପହଞ୍ଚିବ, ଯେଉଁଠାରେ କି ସାନ ପିଲାଟାଏ ସତକୁ ସତ ଲଙ୍ଗା ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିବ ଏବଂ ଏହି ଶୋଭାଯାତ୍ରାଟି ଉପରେ ତା'ର ଆଖି ପଡ଼ିବା ମାତ୍ରକେ ଏହି ଆଜ୍ଞାମାନେ ଲୁଗା ପିନ୍ଧିନାହାନ୍ତି ବୋଲି ସରଳ ଭାବରେ କହିଦେଇ ପାରିବ, ତେବେ ଯାଇ ଏ ଯୁଗଟା ଯିବ, ଯୁଗ ବଦଳିବ ।

ତେଣୁ ଆମେ ପୁଣିଥରେ ସେହି କଥାଟିକୁ ମନେ କରିବା ଓ ମନେ ରଖିବା । ଆମେ ଯୋଦ୍ଧା ହିଁ ହେବା, ବୀର ହେବା ଏବଂ ତାହାହିଁ ହେବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା । ତା'ପରେ ମାଆ ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଦେଇ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଆମେ ଅତୀତ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବା । ମାତ୍ର, ଏହି ଅତୀତ କ'ଣ ହେଇ ସେଇଠି ଗଛ ଉପରେ ଯାଇ ବସିଛି ଯେ ଆମେ ଲାଗ ମାରି ତୀର ବିନ୍ଧି ତାକୁ ସେଠାରୁ ତଳକୁ ପକାଇଦେବା ଏବଂ ତା'ପରେ ସିଏ ଆଉ କୌଣସି ଉପଦ୍ରବ କରି ପାରିବ ନାହିଁ ! ସାଧାରଣ ଅର୍ଥରେ ଯାହା ଚାଲିଯାଇଛି, ସେଇଟି ହେଉଛି ଅତୀତ । ଇତିହାସଟା ଅତୀତ । ବିତି ଯାଇଥିବା ଦ୍ଵାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀ ଏବଂ ତ୍ରୟୋଦଶ ଶତାବ୍ଦୀ ଲଗାଏତ ଆମର ଏହି ଏବେ ଶେଷ ହୋଇଥିବା ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀ ଯାଏ— ଏହି ଅବଧିଟି ହେଉଛି ଅତୀତ । ସେହି ଅତୀତଟି ତ ବିତିଯାଇଛି, ବ୍ୟତୀତ ହୋଇଯାଇଛି, ତେବେ ତାହା ତଥାପି ଆମକୁ କିପରି କଲବଳ ବି କରିପାରୁଛି ? ପୁଣି, ତାହା ଏତେ ଅସହ୍ୟନୟ ଭାବରେ ଆମକୁ କଲବଳ କରୁଛି ଯେ, ଆମେ ତା' ସହିତ ଅର୍ଥାତ୍ ତା' ବିରୋଧରେ ପୁଣି ଯୁଦ୍ଧଟାଏ ମଧ୍ୟ କରିବା ! ନାହିଁ, ନାହିଁ, ଅତୀତର ବର୍ଷ, ଦଶନ୍ଧି ଏବଂ ଶତାବ୍ଦୀଗୁଡ଼ିକ ସିନା ଅତିବାହିତ ହୋଇଯାଇଛି, ତଥାପି ଅତୀତ ବଞ୍ଚିଛି, ଆମରି ସହଯୋଗରେ ବଞ୍ଚିରହିଛି । ଅର୍ଥାତ୍, ଆମକୁ ତାହା କୌଣସି ନା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଭଲ ଲାଗୁଛି ଏବଂ ସୁହାଉଛି ବୋଲି

ଅତୀତ ରହିଛି । ଅତୀତ ଆମର ବର୍ତ୍ତମାନଟା ଭିତରେ ବସିରହିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନଟା ନାନା ପ୍ରକାରେ ନାନା ମାୟାରେ ଅତୀତ ସହିତ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନଟିକୁ ତାହା ଆଗକୁ ଯିବାକୁ ଦେଉନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ, ଯାବତୀୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ପ୍ରକୃତରେ ଜଣେ ମାଆର ଏକ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରେ, ଯାହାକି ଏକ ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଜନ୍ମ ଦିଏ ; କଳ୍ପନାମାନଙ୍କୁ ବାସ୍ତବରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରେ ଏବଂ ଆଦର୍ଶମାନଙ୍କୁ ଅପହସ୍ତ ବହୁ ଭଜତାରୁ ଆମ ନିତିଦିନର ଜୀବନକୁ ପ୍ରାତ୍ୟହିକ ନାନାବିଧ ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ସତେଅବା ଆମର ହାତପାଆନ୍ତାକୁ ନେଇଥାଏ । ଅଡ଼ିହାକୁ ଚିହ୍ନା କରାଏ । ଆଗକୁ ଆଗକୁ ବାଟ କଟାଏ ଅର୍ଥାତ୍ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ବାଟ ଦେଖାଇ ନେଇ ଯାଉଥାଏ । ଆମକୁ ଅଧିକ ସମର୍ଥ କରିନିଏ । ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥରେ କହିଲେ, ଅଳପସମର୍ଥ ଗୋଟିଏ ସ୍ତରରୁ ଅଧିକସମର୍ଥ ଆଉଗୋଟିଏ ସ୍ତରକୁ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ପାରିବା, ତାହାରି ନାମ ତ ଇତିହାସ ।

ଯେଉଁମାନେ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଦେଖିପାରନ୍ତି, ସେହିମାନଙ୍କୁ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ରକ୍ଷି ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ସେମାନେ ଏହି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀଟିକୁ ନେଇ, ଆମ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ନିମିତ୍ତ କରି ଆଗକୁ ଆଗକୁ କେତେ ନା କେତେ ଦେଖି ପାରୁଥାନ୍ତି । ଜ୍ଞାନମାନେ ସତେଅବା ଦିଶିଗଲା ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟୟ ଅର୍ଥାତ୍ ଝଲକଗୁଡ଼ିଏ ଆଣି ଦିଅନ୍ତି, ଭକ୍ତି ବିଶ୍ୱାସ ବଢ଼ାଏ, ବଳ ଆଣିଦିଏ ଓ ସଂସାରରେ ଆହୁରି କେତେକେତେଙ୍କୁ ନିଜର ସମ୍ପର୍କୀ ଏବଂ ସହଯାତ୍ରୀ ପରି ଅନୁଭବ କରାଏ ଏବଂ ତା'ପରେ ଏପରି ନୂଆ ମେଳଟିଏ ସତେଅବା କାହାର ଅର୍ଥାତ୍ କେଉଁ ବିଧାତାଙ୍କର ପୂର୍ବ ଯୋଜନାଟିଏ ପରି ଗୋଟିଏ ମେଳ ତିଆରି ହୋଇ ରହିଥିବା ପରି ଲାଗିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ ଯେ, ପାଦରେ ନୂଆ ଗତି ଭରିଯାଏ, ମନଟା ରାଜା ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ନାନା ନୂଆ କ୍ରିୟାଶୀଳତାରେ କେତେ ନା କେତେ ଗାରକୁ ମଧ୍ୟ ଡେଇଁ ଯାଇହୁଏ । ହଁ, ଏକୁଟିଆ ଯେତିକି ଯାଇ ହୁଅନ୍ତା, ମେଳଟିଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବାରୁ ତାହାର ହୁଏତ ଦଶଗୁଣ ବେଶୀ ନିଶ୍ଚୟ ଯାଇହେବ ବୋଲି ସାହସ ହୁଏ । ଆମ ପୃଥିବୀର ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଧର୍ମର ନାନା ଆନ୍ଦୋଳନ ସେହିପରି ଆହ୍ୱାନପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିଏ ବହନ କରି ମନୁଷ୍ୟସମୂହ ଗୁଡ଼ିକୁ ଉଦ୍‌ବେଳିତ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଯୁଗର ଚକମାନେ କେଡ଼େ ଚଞ୍ଚଳ କେତେ ଦେରା ଆଗକୁ ଚାଲିଯାଇ ପାରିବା ପରି ବୋଧ ହୋଇଛନ୍ତି । ବିଜ୍ଞାନର ନୂଆ ନୂଆ ଦିଗ-ଉନ୍ନୋତ୍ତନମାନେ ମଧ୍ୟ ମୁଖ୍ୟତଃ ସର୍ବଦା ତାହାହିଁ କରିଛନ୍ତି । କେତେ ଅଳ୍ପ ସଂସ୍ଥାରର କୁହୁଡ଼ିମାନେ କଟି ଯାଇଛନ୍ତି ଓ କେତେ ଅନାବଶ୍ୟକ ଜୀବନକ୍ଷଣ ତାହାରିଦ୍ୱାରା ହିଁ ଅବଶ୍ୟ ଦୂର ହୋଇଯିବ ବୋଲି ଖୁବ୍ ଲାଗିଛି । ଦୂରତା ଉପରେ, ନାନାବିଧ ଦୀନତା ଉପରେ ଯୁଗାନ୍ତକାରୀ ବିଜୟମାନ ହାସଲ ହେବାର ଶକ୍ତିମନ୍ତ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିଏ ବସ୍ତୁତଃ ଆସିଗଲା ବୋଲି ଧାରଣାମାନ ବି ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ତଥାପି କ'ଣ ସବୁ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ବାଟ ବି ଓଗାଳିଛନ୍ତି । ନ୍ୟସ୍ତସ୍ୱାର୍ଥମାନେ,

ନିପଟ ବେପାରୀମାନେ, କ୍ଷମତାଦ୍ୱାରା ଉଗ୍ର ହୋଇ ବସିଥିବା ଅତିଲୋଭୁପମାନେ ବାଧା ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ବିଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟକୁ ବହୁବିଧ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଅଜ୍ଞାନ ପଶିଆସିଛି ଏବଂ ନାନାବିଧ ଅସତ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ସତ୍ୟକୁ ନାନା ଚକ୍ରଚକ୍ର ମିଛମଣ୍ଡଳ ଦ୍ୱାରା ଭାଙ୍ଗି ରଖି ଦିଆଯାଇଛି । ସଂସ୍କରଣକୁ ତୁଚ୍ଛା ଫିସାବଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଭଣ୍ଡୁର କରି ରଖାଯାଇଛି । ନୂଆ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସମାନେ ପୁରୁଣା ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ମାନଙ୍କୁ ସତେଅବା ନୂଆ ନୂଆ ଆଶ୍ରୟତଳେ ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି । ବୈପ୍ଳବିକ ଧର୍ମବାର୍ତ୍ତାଗୁଡ଼ିକୁ ମଠମାନଙ୍କର ନାନା ଭବ୍ୟ ଆଡ଼ମ୍ବିତତା ମଧ୍ୟରେ ଶୀତଳ କରି ରଖି ଦିଆଯାଇଛି । ନୂଆ ନୂଆ ନାନା ବାହ୍ୟତାକୁ କେଡ଼େ ନିଷ୍ଠା-ଯତ୍ନ ସହିତ ପୁରୁଣା ବାହ୍ୟତାର ବିକଳରୂପେ ମନାଇ ନିଆଯାଇଛି ଏବଂ କେତେ ଧୂର୍ତ୍ତ ଭାବରେ ସେତିକି ଭିତରେ ହିଁ ଅସୁମାରି ମଣିଷଙ୍କୁ ମଣାଇ ବି ରଖାଯାଇଛି ।

ସର୍ବଜନ-ହିତ ଓ କଲ୍ୟାଣ, ସମସ୍ତଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଶାସନମାନଙ୍କରେ ସକ୍ରିୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣ, ସବୁରି ନିମନ୍ତେ କାବନର ଭଳି ଭଳି ସଂସ୍ଥାନ, ଅନୁ ତଥା ମନୁଷ୍ୟୋଚିତ ଅଭ୍ୟୁଦୟ, ଏହିପରି ନାନା ନୂତନ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ତଥା ନୂତନ ସାମାଜିକ ବିଚାରଗୁଡ଼ିକର ଉପସ୍ଥାପନା କରାଯାଇଛି ଏବଂ ନୂତନ ଚିନ୍ତାର ସେହି ନାୟକମାନେ ସେଥିପାଇଁ କେତେ ନା କେତେ ଦୁଃଖକୁ ବରଣ କରି ନେଇଛନ୍ତି । ଗୋଟାକୁ ଗଣତନ୍ତ୍ର ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି ତ ଆଉଗୋଟିଏକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ମାନର ସହିତ ସମାଜବାଦ ବୋଲି ଚିହ୍ନିତ କରିଦିଆ ଯାଇଛି । ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ କେତେ ଆଶ୍ୱା ମଧ୍ୟ ରଖିନାହାନ୍ତି ! ଆଶ୍ୱା ଥିବା ହେତୁ ସିନା ସହଯୋଗ କରିଛନ୍ତି । ଅତୀତକାର ଏଥର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ଧ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ପୃଥିବୀଯାକର ନରନାରୀ କେତେ ଭରସା ବି ନକରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଯେଡ଼େ ଅସହଜ ଲାଗିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ନୂଆ ନେତାମାନଙ୍କୁ ତଥାପି ସହି ନେଇଛନ୍ତି ! ବିଧାତା କାହିଁକି ବା ତାଙ୍କର କେଉଁ ସୁଖ ପାଇଁ ଧୋକା ଦେବେ,— ତଥାପି ଧୋକା ପରେ ଧୋକା ଦିଆଯାଇଛି । ଏବେ ମଧ୍ୟ କମ୍ ଧୋକା ଦିଆଯାଇଛି ? ମୋହ ଏବଂ ତା'ପରେ ମୋହଭଙ୍ଗ, ତା'ପଛକୁ ପୁନର୍ବାର ଆଉଗୋଟିଏ ମୋହ ଏବଂ ପୁଣି ଏକ ମୋହଭଙ୍ଗ । ଏହିପରି ଧୋକା ଖାଇ ଖାଇ ସତେଅବା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ସତକୁ ସତ କିଛି ବଦଳିବ ଏବଂ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭରସା ସହିତ ଆଦୌ ଆପଣାର ସର୍ବୋତ୍ତମ ପ୍ରୀତିଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ବଞ୍ଚିହେବ ବୋଲି ମୌଳିକ ବିଶ୍ୱାସଟି ମଧ୍ୟ ତୁଟି ଯିବାକୁ ବସିଛି । ଭଲ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ, ସବୁ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଭଲଟି ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ତୁଟିଯାଇଛି । ପ୍ରକୃତରେ ଏହି ଅନ୍ଧାରମାନେ ଯିବେ ଏବଂ ଆଲୋକଦ୍ୱାରା ଏହି ପୃଥିବୀନାମକ ପ୍ରୟୋଗଟିକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରି ହେବ କି ନାହିଁ, ସେହି ବିଷୟରେ ନ୍ୟାୟତଃ ନାନା ସଂଶୟ ଆସି ଖୁବ୍ ଦୋହଲାଇ ଦେଇଛି ।

କାତୀୟତାବାଦମାନେ ଆଦୌ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥିବୀଟାକୁ ନଦେଖି ଆପଣାର ଅତି ସ୍ଥାନୀୟତାକୁ ହିଁ ସତେଅବା ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ସବୁକିଛି ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିନେବାକୁ କୁମନ୍ଦଶା ଦେଇ ବାହାରିଛନ୍ତି । ଠାକୁରଙ୍କର ନାନା ନାମକରଣ ହୋଇଛି ଏବଂ ନିଜ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ହିଁ ଧର୍ମଗୋଷ୍ଠୀମାନେ ତଥାପି ଜ୍ୟେଷ୍ଠ, ବରିଷ୍ଠ ଏବଂ ଏପରିକି ଅନେକ ସମୟରେ ଏକମାତ୍ର ବୋଲି ତୁରୀଭେରୀ ବଜାଇ ଜୀବନର ମୂଳଭୂତ ନାନା ସଦ୍‌ଭାବକୁ ମଧ୍ୟ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ଓ ସର୍ବୋପରି, ଆଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନର ଅବଦାନଗୁଡ଼ିକ ଏହି ପୃଥିବୀର ମନୁଷ୍ୟମାତ୍ରକେ ସମସ୍ତଙ୍କର ସେବାରେ ଲାଗି ପାରୁଥିଲେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଯେ ତଦ୍‌ଦ୍ୱାରା ଉପକୃତ ହୋଇ ପାରୁଥାନ୍ତୁ ଏବଂ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀଟିକୁ କେତେ କେତେ ଗୌରବର ଭାଜନ ବି କରାଇ ପାରୁଥାନ୍ତୁ, ନିତାନ୍ତ କ୍ଷୁଦ୍ରବୃଦ୍ଧି ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ସେଥିରୁ ଆମକୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିଛନ୍ତି । ସେହି ବିଜ୍ଞାନ ବରଂ ସେହି ବାଉଳା ଭିତରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ କେଡ଼େ ଶୋଚନୀୟ ଭାବରେ ଭଲି ଭଲି ଶୋଷଣର ହିଁ କାରଣ ହୋଇଛି । ଏହି ଏତେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥିବୀର ହୃଦୟଟା ଉପରେ ହିଁ ବହୁ ଅପଦର୍ପ ସହିତ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଛି ।

ତେଣୁ, ସମ୍ଭବତଃ ଏକ ବାସ୍ତବତର ଅର୍ଥରେ, ଯାହା ଚାଲିଯାଇଛି, ତାହା ଅତୀତ ନୁହେଁ; ଯାହା ପ୍ରକୃତରେ ଚାଲି ଯାଇଥାନ୍ତା ଅଥଚ୍ ନାନା ଚକ୍ରାନ୍ତ ହେତୁ ତଥାପି ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛି, ଆମର ବର୍ତ୍ତମାନଟିକୁ ଗିଳି ରହିଛି, ଏଠାରେ ଅତୀତ କହିଲେ ଆମେ ବରଂ ତାହାକୁ ହିଁ ବୁଝିବା । ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ବୃହତ୍ ଅଜଗର ପରି ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନଟାକୁ ପ୍ରାୟ ବେକଯାଏ ଗିଳି ରହିଛି ଏବଂ, ଯେଉଁଭଳି ଏକ ସହଜ ଗତିକ୍ରିୟାରେ ଆମର ବର୍ତ୍ତମାନଟି କ୍ରମଶଃ ଏକ ଭବିଷ୍ୟତ ନିମନ୍ତେ ଏକ ସମୁଚିତ ମୂଳଦୁଆକୁ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣୁଥାନ୍ତା, ସେଇଟି ଆଉ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ । ସ୍ୱପ୍ନମାନେ ଆଉ ଆମର ଏହି ମାଟିଟି ଉପରକୁ ଓହ୍ଲାଇ ବି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ସେହି ଅତୀତଟା ଦ୍ୱାରା ପରିପୁଷ୍ଟ ହେଉଥିବା ଆମ ଗୁରୁ ଏବଂ ଗୁରୁଜନମାନେ, ଆମର ରାଷ୍ଟ୍ରନାୟକ ବୃହତ୍‌ମାନେ ପୃଥିବୀକୁ ସତେଅବା ଯେଉଁଠି ସେଇଠି ହାତଗୋଡ଼ ଛନ୍ଦି ରଖିବେ ଏବଂ ସେହିପରି ଏକ ଖଳ ପରିମଳ ମଧ୍ୟରେ ଏଠି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସୁଖଗୁଡ଼ିକୁ ଭୋଗ କରିବେ ବୋଲି କେଡ଼େ ଆଶ୍ଚ କରି ନବାହାରିଛନ୍ତି ! ଆମ ଏତେ କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଭାଗ୍ୟକୁ ସେମାନେ ସତେଅବା କୌଣସି ହାଟର ପଣ୍ୟ ବୋଲି ବିଚାର କରିଛନ୍ତି କି ? ମଣିଷମାନେ ବିକା ହୋଇ ପାରୁଛନ୍ତି, କିଣା ହୋଇ ପାରୁଛନ୍ତି, ଭଜରୁ ଆହୁରି ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷାର ନଅରଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଅପକୌଶଳ ତଥା ଅନ୍ୟକାତରତାର ଗୋଦାମରେ ପରିଣତ କରି ସେମାନେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଭୟର ହିଁ ବୃଦ୍ଧି କରାଉଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀଟାକୁ ନାନା ନିଃସ୍ୱତାରେ ନିତାନ୍ତ ଅସୁନ୍ଦର କରି ରଖି

ସେମାନେ ଏଣିକି ତ ମହାକାଶରେ ଆପଣା ନିମନ୍ତେ ଆନନ୍ଦ-ନିକେତନମାନ ନିର୍ମାଣ କରିବାର ଦିବାସୁପ୍ନ ବି ଦେଖିଲେଣି ! ସେଇଥିପାଇଁ ଆମର ଏହି ନାନା ଭଣ୍ଡତାରେ ବଲ୍‌ବଲ୍ ହୋଇ ରହିଥିବା କାଳରେ ବହୁବିଧ ବିଜ୍ଞାପନ ଆମ ସହକ ବିବେକମାନଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନୁରୂପ ବିଦଗ୍ଧ ଇତ୍ୟାଦିର ଭିଆଣ କରିବାରେ ସଦା ତତ୍ପର ହୋଇ ରହିଛି । ଅର୍ଥାତ୍, ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକରୁ ଭଳି ଭଳି କାମଫର୍ଣ୍ଣ ପାଇ ଯେପରି ନିଜ ଭିତରର ଅସଲ ବୀରଟିକୁ, ଅସଲ ସମର୍ଥକକୁ ପାଶୋରି ରହିବେ, କଅଁଳ ହୋଇଯିବେ ଓ କଥା ମାନିବେ,— ସେମାନେ ସେହି ମତଲବରେ କୋଟି କୋଟି ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାରେ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ କୌଣସି କାର୍ପଣ୍ୟ ମଧ୍ୟ କରୁନାହାନ୍ତି ।

ସେହି ଅତୀତ ଏବଂ ତାହାରି ସହିତ ଆମର ଯୁଦ୍ଧ । ସେହି ମହାଯୁଦ୍ଧ ନିମନ୍ତେ ଆମେ ବୀରଯୋଦ୍ଧା ହୋଇ ତିଆରି ହେବା ଏବଂ ସଂସାର ଭିତରକୁ ବାହାରିବା । ବୀର ଯୋଦ୍ଧା ହେବାରେ କଟକର୍ତ୍ତା ଆମ ସହିତ ସହଯୋଗ କରିବେ ବୋଲି ଆମେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା । ଆମେ ପଡୁଥିବା ପାଠ ଆମକୁ ସବାଆଗ ସେଇଥିପାଇଁ ଆଖି ଦେବ, ହୃଦୟଟିଏ ବି ଦେବ,— ଆମ ଗୋଡ଼କୁ ମକବୁତ କରି ତିଆରି କରିବ । ଆମ ବୁଦ୍ଧିକୁ ସଜାଣ କରି ରଖିବ ଓ ଆମ ଅକ୍ଷରେ ବଳ ଆଣି ଦେବ । ଏହି ଶିକ୍ଷା ହେଉଛି ସକଳବିଧ ଅର୍ଥରେ ଆପଣାର ମେରୁଦଣ୍ଡଟିକୁ ଟାଣ କରି ପାରିବାର ଶିକ୍ଷା । ସେହି ଶିକ୍ଷାକୁ ଆମେ ଏକ କଳା ବୋଲି କହିବା ନା ଏକ ବିଜ୍ଞାନ ବୋଲି କହିବା ? ଆମ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ମାନଙ୍କରେ ଆମର ଯେଉଁ ପ୍ରିୟ ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀମାନେ ନିଜଭିତରେ ସମୟଟିର ବଞ୍ଚୁଆରା କରି ଆପଣାର ଗୁଡ଼ି ଅନୁସାରେ କଳା ଅଥବା ବିଜ୍ଞାନ ଯେଉଁଟିକୁ ପଢ଼ାଉ ଥାଆନ୍ତୁ ପଛକେ, ସେମାନେ ସତକୁ ସତ ଏକାଠି ବସନ୍ତୁ ଏବଂ ଭଉରଟିଏ ଖୋଜନ୍ତୁ । ଏକା ଏକା ନୁହେଁ, ଏକାଠି ବସି ଖୋଜନ୍ତୁ । ଯଦି, ସେମାନଙ୍କର ଖୋଜିବାରେ ଆମର ସହଯୋଗକୁ ବି ଲୋଡୁଥାଆନ୍ତି, ତେବେ ଆମକୁ ମଧ୍ୟ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ବସନ୍ତୁ । ମଞ୍ଜିଟିଏ ଫାଟି ଗଳାଟିଏ ବାହାରୁଛି, ଗଛଟିଏ ବଡ଼ ହୋଇ ଖାସ୍ ଫୁଲଟିଏ ଫୁଟୁଛି ଏବଂ ସେହି ଫୁଲରୁ ପୁଣି ଖାସ୍ ବାସନାଟିଏ ବାହାରୁଛି,— ଏଇଟି କଳା ନା ବିଜ୍ଞାନ ? ସେହି ପିଲାଦିନର ଆଖିଟା ଆମ ବୟସ ବଢ଼ିବା ସହିତ ସତେଅବା କୋଉ ଗୁଣିଆଠାରୁ ଶିଖିଥିବା ପରି କେତେ କୁଆଡ଼କୁ ଲମ୍ବିଯାଇ ପାରୁଛି ଏବଂ ତେବେ ବି ଆମକୁ ଅଭୁଆ ଲାଗୁନାହିଁ ଅଥବା ଛାନ୍ଦ ମଧ୍ୟ ଲାଗୁନାହିଁ, ଏଇଟି କଳା ନା ବିଜ୍ଞାନ ? ଆମକୁ ନିତାନ୍ତ ପିଲାଦିନେ ଯେଉଁ ମାଆ ଓ ବାପା ଆମକୁ କେତେ କ'ଣ ସକାଡ଼ି ଦେଇ, କେତେ ଚଟିଳକୁ ସହକ କରିଆଣି ଏଡୁଟିଏ କରି ଆଣିଲେ, ପାଠ ପଢୁଥିବା ସମୟରେ ଯେଉଁ ଭଉଣୀ ଏବଂ ଭାଇ ଆମକୁ ପୃଥିବୀଯାକର ସମାଚାରକୁ ବୋହି ଆଣି ଧନାତ୍ୟ କଲେ, ଆମେ ବଡ଼ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ବଦ୍ୟା

ଅର୍ଜନ କଲେ ଏବଂ ଏପରିକି ଅଧିକ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଯେ ଆମ ଭିତରର କୃତଜ୍ଞ ସେହି ସାନ ବାଳୁତଟି କେଡ଼େ ସ୍ୱାଦାବଶୁଦ୍ଧା ସହିତ ସର୍ବଦା ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଆସୁଛି, ଏଇଟିକୁ ଆମେ କଳା କିମ୍ବା ବିଜ୍ଞାନ, କେଉଁଟିରୁ ଶିକ୍ଷା କରିଛୁ ? ଏହି କଥାଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ପାଇବା ସକାଶେ ଆମକୁ କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ବହିର ସାହାଯ୍ୟ ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ ? କେଜାଣି ?

ମାଆ କହୁଛନ୍ତି, ସେହି ଅତୀତ ବଞ୍ଚି ରହିବାକୁ ଚାହେ । ଆଦୌ ଚାଲି ଯିବାପାଇଁ ଇଚ୍ଛା କରେନାହିଁ । ଅତୀତର ଦିନଗୁଡ଼ିକ ଅବଶ୍ୟ ଚାଲିଯାଏ, ତଥାପି ଅତୀତ ଯାଏନାହିଁ । ଆମର ସେହି ଅତୀତଟା ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧତଃ କୌଣସି ମାୟା ଲାଗିଯାଇ ଥିବାରୁ ଅତୀତ ନଯାଇ ରହିଥାଏ ଅଥବା ଅତୀତଟାର ଆମ ସହିତ ହିଁ କିଛି ମାୟା ଲାଗି ଯାଇଥିବାରୁ ଯେ ଅତୀତ ନଯାଇ ତଥାପି ରହିଥାଏ, ସେହି କଥାଟିକୁ କିଏ ଗଣିତ କଷି କହି ଦେଇପାରିବ ? କୋଉ ବିଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ କହିପାରିବ । ଆମର ବୟସଟା ମଧ୍ୟ ଅତୀତ ହୋଇଯାଏ,— ତଥାପି ଆମଭିତରୁ ଅନେକେ ସେହି ପିଲାଦିନ ପରି ଅଳପ ଏବଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟତାକ ମଧ୍ୟରେ ରହିଲେ ଆମକୁ ଅସଲ ସୁଖ ମିଳିବ ବୋଲି କ'ଣ ପାଇଁ ଭ୍ରମ କରି ସେହି ପିଲା ହୋଇ ରହିଥାଉ ? ସମସ୍ତେ ଆମେ କେତେ ନା କେତେ ପାଠ ପଢ଼ୁ, ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ସେଥିଲାଗି ଆମକୁ କେତେ ପ୍ରଶଂସା ମଧ୍ୟ ମିଳେ,— ତଥାପି ଆମର ବାୟୁବୋଧ ଆସେନାହିଁ, ଆମର ଆଖିଗୁଡ଼ିକ କୃତ୍ରିମ୍ ଅଧିକ ଆଗକୁ ଦେଖି ପାରନ୍ତି । ଆମଭିତରୁ ଅଧିକ ମନୁଷ୍ୟ ସେହି ପିଲାଦିନ ପରି ଗୋଟା ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ଆମର ଏହି ନିତିପ୍ରଣାଳୀର ଦାଣ୍ଡଟାରେ ଆମ ସହିତ ନାନା ସମ୍ବନ୍ଧଦ୍ୱାରା ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଏବଂ ଆମଠାରୁ କେତେ ନା କେତେ ଆଶା ରଖି କୋଟି କୋଟି ମଣିଷ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ କେଡ଼େ ଅଲିଅଳରେ ତୁଚ୍ଛା ନିକ ଜୀବନକୁ ସତେଅବା ସୂର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ମଣି ତାହାରି ଚାରିପାଖରେ ଗୋଟାଏ ତୁଚ୍ଛା ସ୍ୱାର୍ଥବୁଦ୍ଧିର କଷ୍ଟ ଉପରେ ଖୁବ୍ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଉ । ଅର୍ଥାତ୍, ଅତୀତ ଆହୁରି ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚାହେନାହିଁ ଯେ ଆମେ ନିଜେ ଅତୀତକୁ ପଛରେ ରଖି ଆହୁରି ଆଗକୁ ବାହାରି ଆସିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହିଁ, ଅତୀତଟା ଆମର ସତେଅବା ଏକ କେକେବାପାର ମାୟାପାଶ ଘେରାଇ ଆମକୁ ଯୋଉଠି ସେଇଠି ଖୁଣ୍ଟରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଥାଏ । ଆମେ ସେଇଟିକୁ ନିରାପତ୍ତା ବୋଲି କହୁ । ଏବଂ, ସେତେବେଳେ ଆମେ ପାଠ ବୋଲି ଯାହାକିଛି ପଢ଼ୁ, ସେଇଟି ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଯୋଉଠି ସେଇଠି ଫାଶ ଭିତରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଥାଏ । ପୃଥିବୀଯାକ ସେହି ନାଟଟା ଚିରକାଳ ଅଳ୍ପବହୁତ ଲାଗି ଆସିଛି ।

ଆମ ଭାରତବର୍ଷରେ ବିଶେଷ ଭାବରେ ତାହାହିଁ ଚାଲିଛି । ଭାରତବର୍ଷରେ ଚାରିଟା ବେଦ, ଚାରିକୋଡ଼ି ଉପନିଷଦ, ରାମାୟଣ ଓ ଉପନିଷଦ, ଗୀତା,

ଭାଗବତ,— ଏତେଏତେ ପୁରାଣ,— ସବୁ ମିଶି ଏକ ମହା ପୁରାଣମୟ ଅଟେ ! ସବୁଯାକ ସେହି ସତ୍ୟଯୁଗର ନାନା ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଯେଉଁ ଭାଷାରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି, ତାହାର ନାମ ହେଉଛି ଦେବଭାଷା, ଅର୍ଥାତ୍ ଦେବତାମାନଙ୍କର ଭାଷା । ସେହି ଭାଷାକୁ ସ୍ୱର୍ଗର ଦେବତାମାନେ କହନ୍ତି ଏବଂ, ପୃଥିବୀରେ କେବଳ ଭାରତରେ ହିଁ ଆମର ରକ୍ଷିମାନେ ହିଁ କହୁଥିଲେ । ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆମ ଦେଶର ବହୁ ଶୁଭଚିନ୍ତକ ମହାମନୀଷୀ ସେହି ଅତୀତର ମୋହମଣ୍ଡଳଟି ମଧ୍ୟକୁ ଫେରିଯାଇ ପାରିଲେ ହିଁ ଆମର ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନକାଳର ନାନା ଦଶା ଦୂର ହୋଇ ପାରିବ ବୋଲି କେଡ଼େ ଆତୁର ହୋଇ କହୁଛନ୍ତି । ଏପରିକି, ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା ନକାଣିଥିବା ଏବଂ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ମୂଳଶାସ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିନଥିବା ମଞ୍ଚସ୍ଥ ବୀରମାନେ ଆମକୁ କେତେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଦେଇ ତାହାରି ଦୂର ପକାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେଠାକୁ ଫେରିଯିବାକୁ ବହୁତ ସମୟରେ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ବୋଲି କହି ସେମାନେ ବସ୍ତୁତଃ କେଡ଼େ ଖୁସୀ ମଧ୍ୟ ନହେଉଛନ୍ତି ! ଅତୀତ ହେଉଛି ସର୍ବବିଧ ଅର୍ଥରେ ଏକ ଉତ୍ତରାଧିକାର, ଯାହାକୁ ଆମେ ଆମ ଭବିଷ୍ୟତର ନିଷ୍ଠାଶୁଭିକୁ ନିଶ୍ଚିତ ଧରଣର କିଛି ରୋଗାଙ୍କନ ସକାଶେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଭୂମିଟି ଉପରେ ଅବଶ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିପାରିବା । କୌଣସି ପାର୍ଶ୍ୱଶଗଦା ମଧ୍ୟରୁ ତଥାପି ରତ୍ନ ଅଙ୍ଗାର କେତୋଟିକୁ ସାଉଁଟି ବାହାର କରିବା ଏବଂ ଆମ ବର୍ତ୍ତମାନର ଚୂଳାଟିରେ ଅଗ୍ନିସଂଯୋଗ କରିବାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ତାହାକୁ ସହାୟକରୂପେ ଅବଶ୍ୟ ବାଛି ପାରିବା; ଅର୍ଥାତ୍, ଆମେ ସମସ୍ତେ ଅତୀତନାମକ ଆମ ଉତ୍ତରାଧିକାରର ଯୋଗ୍ୟ ହେବା, ଯେତିକିବେଳେ ଯାଇ ଅତୀତର ଉଚିତ ଯୋଗ୍ୟ ବି ହୋଇ ପାରିବା,— ଅର୍ଥାତ୍ ପାର୍ଶ୍ୱଶରୁଡ଼ିକ ଭିତରୁ ଆମେ ଲୋଭୁଥିବା ଅଗ୍ନିକଣା ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ୱାୟଂପ୍ରେରଣା ମାନଙ୍କୁ ସାଉଁଟି ନେଇ ପାରିବା ଓ ତାହାକୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ସମୁଚିତ ସମୀକ୍ଷା କରି ଭବିଷ୍ୟ ଭଳି ଭବିଷ୍ୟଟିଏ ସକାଶେ ମୂଳଦୁଆଟିଏ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିପାରିବା ।

ସେହି ଅସଲ ଅତୀତ-ତେଜନାଟି, ତାହା ବାଟ ଛାଡ଼ିଦିଏ । ବାଟ ଦେଖାଇ ନିଏ । ତେଜନାକୁ ପ୍ରସାରିତ କରେ । ତେଣୁ କୁଣ୍ଡଳ ଭାଙ୍ଗେ, ବଳ ସଞ୍ଚାର କରେ । ଆମେ ଆମ ବର୍ତ୍ତମାନଟି ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନ୍ତ ହୋଇ ବଞ୍ଚିପାରିଲେ ଓ ପରଫଳକୁ ଲୋଡ଼ି ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଏକତ୍ର ସତ୍ତ୍ୱ ଭାବରେ ଭବିଷ୍ୟତଟିଏ ଅନ୍ଧାକ କରିଆଣି ପାରିଲେ ଆମପାଇଁ ଆମ ଅତୀତ ମଧ୍ୟ ଜୀବନ୍ତ ହୋଇଉଠେ । ଏବଂ ସେହି ଅତୀତଟିକୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଭୂମିଟି ଉପରେ ଅନୁଭବ କରି ଆମେ ଗର୍ବ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରୁ । ସେହି ଅସଲ ଅତୀତଟିର ଅବଦାନଶୁଭିକ ଦ୍ୱାରା ଉପକୃତ ହେବାକୁ ହେଲେ ଏହି ତଥାକଥିତ ଅତୀତଟାକୁ ଯିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ । ଏଇଟା ଆଦୌ ଆପଣା ଇଚ୍ଛାରେ ଯିବାକୁ ମନ ହିଁ କରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଆମର ଯୁଦ୍ଧ ସେହି ଅତୀତଟି ସହିତ । ସେହି ଅତୀତ ନାନା

ମିଛମୋହର ଗଣ୍ଠିଗୁଡ଼ାକ ଦ୍ଵାରା ଆମ ବର୍ତ୍ତମାନତାକୁ ସ୍ଥାଣୁ କରି ରଖିଛି, ଆମ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆପଣାର ଏହି ଘରଟିରେ ନିତାନ୍ତ ଅମଙ୍ଗ ଏବଂ ଉଦାସୀନ କରି ରଖିଛି । ନିଜର ଘରଟିରେ ସତେଅବା ବିଦେଶୀବତ୍ କରି ରଖିଛି । ବହୁ ତାତ୍କାଳିକ ଅପପ୍ରେରଣା ଏବଂ ବାହ୍ୟ ଅଳ୍ପତା ମଧ୍ୟରେ ଆମକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଠାରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ବି ରଖିଛି । ସେହି ଅତୀତ ସହିତ ଆମେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବା ଓ ସେହି ଯୁଦ୍ଧରେ ସଫଳତା ଲାଭ କରିବା. ସେଇଥିଲାଗି ବୀର ଯୋଦ୍ଧା ହୋଇ ତିଆରି ହେବା । ଏବଂ, ସେହି ବୀର ଯୋଦ୍ଧାରୁପେ ତିଆରି ହେବାରେ ତାଙ୍କର ସହଯୋଗ ଲୋଡ଼ି ତାଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା : ମୋଟେ କଣେ କଣେ ‘ମୁଁ’ ହିସାବରେ ନୁହେଁ,— ଏକାଠି ଏକ ‘ଆମେ’ ସମସ୍ତେ, ରାଜା ହୋଇ, ପୁରା ଖୁସୀ ହୋଇ ।

ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀଟି ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେପରି ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଛି, ମାଆ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦରେ ତାହାକୁ କୃତ୍ରିମ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଏହି ପୃଥିବୀରେ ସବୁକିଛି କୃତ୍ରିମ,— ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାମରେ ବହୁ ଅବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିଏ । ଏବଂ, ମନୁଷ୍ୟମାନେ ହିଁ ତାହାକୁ ଏହିପରି ଏକ ଅବସ୍ଥାରେ ପକାଇ ରଖିଛନ୍ତି । କୃତ୍ରିମ, ଅର୍ଥାତ୍ ଯେପରି ହୋଇ ପ୍ରକୃତରେ ରହିଥାନ୍ତା, ସେପରି ମୋଟେ ନାହିଁ । ମାଆଙ୍କର କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅନୁବାଦ କରି କହିଲେ : ଏଠାରେ ସାଧାରଣ ଜୀବନର ସକଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସବୁ, ସବୁକିଛି ହେଉଛି କୃତ୍ରିମ । କିଏ ଭଜ କୁଳରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲା ବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆକର୍ଷକ ଭାବରେ ଅନୁକୂଳ ପରିବେଶଟିଏ ମିଳିଗଲା, ସେହି ଅନୁସାରେ ଏଠି ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଭଜ କାଗାରେ ରହିଛନ୍ତି ଅଥବା ନିତାନ୍ତ ତଳେ ଯାଇ ଅଛନ୍ତି,— ଅଧିକ ଆରାମରେ ରହିଛନ୍ତି ବା ଆଦୌ କୌଣସି ଆରାମ ନଥିବା ନାନା ଅଭାବ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନର ନିକସ୍ତ ଶୈଳୀ କିମ୍ବା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ଯେ ସେଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଵାଭାବିକ ତଥା ନିଷ୍ଠାଯୁକ୍ତ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟି ହେତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି ସୁଖ ବା ସୌଭାଗ୍ୟଟି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ଭକ୍ତ ସୌଭାଗ୍ୟମାନେ କୁଟି ଯାଇଛନ୍ତି, ସେକଥା ନୁହେଁ । କଣେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୋଗ୍ୟତାହୀନ ମନୁଷ୍ୟ ତାହାରି ଫଳରେ ହୁଏତ ବସ୍ତୁତଃ କେତେ ନା କେତେ ଭଜ ସ୍ଥାନରେ ଯାଇ ବସିଛି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ କଣେ ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରତିଭାସମ୍ପନ୍ନ ସମର୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି,— ଯାହାଠାରେ ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ଏବଂ ନେତୃତ୍ଵ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଅନେକ ଶକ୍ତି ପ୍ରକୃତରେ ରହିଛି, ସିଏ ବିଚରା କାହିଁ କେତେ ତଳେ ନିତାନ୍ତ ଏବଂ ନାନାଭାବେ ସୀମିତ ବହୁ ପ୍ରତିକୂଳତା ଭିତରେ ଖାଲି ଘାଣ୍ଟି ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଯଦି ଏକ ସୁବ୍ୟବସ୍ଥା ସତକୁ ସତ ଥାଆନ୍ତା, ଅର୍ଥାତ୍ ଯଦି ପୃଥିବୀ ନିଷ୍ଠା ଓ ନ୍ୟାୟରେ ପରିଚାଳିତ ହେଉଥାନ୍ତା, ତେବେ ତ ସେହି ଲୋକଟି ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ କେଡ଼େ ଅନ୍ୟଭଳି ରହିଥାନ୍ତା ଏବଂ ଏହି ପୃଥିବୀର କେତେ କାମରେ ମଧ୍ୟ ଆସି ପାରୁଥାନ୍ତା !

(ଇଂରାଜୀ ମାତୃରତ୍ନାବଳୀ, ଶତବାର୍ଷିକୀ ସଂସ୍କରଣ, ପଣ୍ଡିତେରୀ, ନବମ ଖଣ୍ଡ, ପୃଷ୍ଠା-୨୭୭)

ଭକ୍ତିଚିତ୍ତ ଠିକ୍ ଚାରି ପୃଷ୍ଠା ପରେ ମଧ୍ୟ ପୁନର୍ବାର ସେହି କଥାଟି : ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଯୌକ୍ତିକ ଅବସ୍ଥାଟି ବି ହେଉଛି ଯେ, ଏଠି ଆମକୁ କେତେ କେତେ କୃତ୍ରିମ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ସକାଶେ ବାଧ୍ୟ ହେବାକୁ ନହେଉଛି ! ଗୋଟାଏ ନିତାନ୍ତ ମୂର୍ଖ ମନୁଷ୍ୟ ଯଦି କୌଣସି ଉପାୟରେ ହିଁ ଆବଶ୍ୟକ କୌଶଳ ଏବଂ ଚତୁରପଣ ଗୁଡ଼ିକୁ ଅକ୍ତିଆର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ସାଧନଗୁଡ଼ିକୁ ପାଇଯାଉଛି, ତେବେ ସିଏ ଅଧିକ କ୍ଷମତାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରୁଛି । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚତର ଚେତନାର ଭବିଷ୍ୟ ପୃଥିବୀଟି ଆସୁଛି, ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟ ଅଧିକ ଚେତନାଶୀଳ ହୋଇଥିବ ତଥା ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକର ପଶ୍ଚାତରେ ରହିଥିବା ସେମାନଙ୍କର ସତ୍ୟଟି ସହିତ ଶିଥ ଯୋଡ଼ି ପାରିଥିବ, ବସ୍ତୁମାନଙ୍କ ଉପରେ ତାହାରି ହିଁ ଅଧିକ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସମ୍ଭବ ହେବ । (ପୃଷ୍ଠା-୨୮୧) ପୁଣି, ଆମକୁ ଏହି ପୃଥିବୀର ବାହ୍ୟ ପରିସ୍ଥିତି ତଥା ପ୍ରାୟସଗୁଡ଼ିକର ସ୍ୱରକୁ ଆଣି, ମାଆ ଆଉକାଗାଟାଏ ମଧ୍ୟ ଶ୍ଵେଦ କରି ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ, କାତୀୟ ଜୀବନ ଓ କାତି କାତି ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସଂପର୍କମାନ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେପରି ରହିଛି, ଠିକ୍ ସେହିପରି ହୋଇ ରହିଥିବ, ତେବେ ପୃଥିବୀର ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ଚେତନାର ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅସମ୍ଭବ ହୋଇ ରହିଥିବ । (ତତ୍ତ୍ୱେବ, ପୃଷ୍ଠା-୧୬୬)

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସିଧା କଥାଟିଏ ଯେ, ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଯାଇ ସେମାନଙ୍କର ପୃଥିବୀଟି ଅନ୍ୟପ୍ରକାରର ହୋଇ ପାରିବ । ସେମାନଙ୍କୁ ସେଥିପାଇଁ ଯାହା ଯେଉଁପରି ରହିଛି, ସେଇଟି ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯାଆ ବୋଲି କହିଦେଲେ ହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକ କେବେହେଲେ ଚାଲି ଯିବେନାହିଁ । ଆମେ ସହଯୋଗ କରୁଛୁ ବୋଲି ସିନା ସେଗୁଡ଼ିକ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମେ ଫାଙ୍କି ଦେଇ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏଡ଼େଇ ଦେଇ ରହିଛୁ ବୋଲି ସିନା ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦୌ କେବେହେଲେ ପୃଥିବୀରୁ ବିଦାୟ ନେଇଯିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଅନେକ ସମୟରେ ପ୍ରାୟ ଧରିନେଇଛୁ ବୋଲି ସେମାନେ ଅଛନ୍ତି ! ଆମ ବାହାରେ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମ ଭିତରେ ଆମକୁ ଜୀବାଣୁ ପରି ଆକ୍ରାନ୍ତ କରି ମଧ୍ୟ ରଖିଛନ୍ତି । ଏସବୁ ବଦଳିବ ଏବଂ, ସେହି ବଦଳିବାଟି ଏକ ଯୁଦ୍ଧଦ୍ୱାରା ହିଁ ବଦଳିବ । ମାଆ ସେହି ଯୁଦ୍ଧକୁ ଏକ ମହାଯୁଦ୍ଧ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ସେହି ମହାଯୁଦ୍ଧକୁ ବୀର ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ଲଢ଼ିବେ । ଏବଂ, ସତକୁ ସତ ତାହାହିଁ ହେବେ ବୋଲି ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବେ । ଆମର ସେହି ପ୍ରତିଦିନର ପ୍ରାର୍ଥନା ହେଉଛି ସାହସୀମାନଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନା । ଏହି ସାହସୀମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ସତକୁ ସତ ଲୋଡ଼ି ପାରିବେ । ପୃଥିବୀରେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ବନ୍ଧୁମାନେ ହିଁ

ସାହସୀ ହୋଇଛନ୍ତି, ଏବଂ ସାହସୀମାନେ ହିଁ ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି । ଭୀରୁମାନେ ତ ଖାଲି ନିଜପାଇଁ ମାଗି ମାଗି ନିଜର ମହତ ହରାଇ ବସିଛନ୍ତି । ପରଫରର ଘରଗୁଡ଼ିକୁ, ନିର୍ଭରଗୁଡ଼ିକୁ ଭାଙ୍ଗି ପକାଇବାରେ ହିଁ ବଳ ବରବାଦ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଆଉ କୌଣସି କିଛିକୁ ବଳ ପାଇନାହିଁ କି ? ଏମାନେ କେତେ କେତେ ଅସହାୟ ଭାବରେ ହିଁ ନିଜପାଇଁ ମାଗି ବୁଲୁଛନ୍ତି,— ଏବଂ, ଏହିଭଳି ସେହି ପୁରାତନ ଗୁଡ଼ିକ, ଅତୀତର ସେହି ନିର୍ବୋଧତା ଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ରହିଥିଲେ କଗତକର୍ତ୍ତା ଭଗବାନ୍ ମଧ୍ୟ ବିଚାର ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆଉ କେଉଁ ସାହାଯ୍ୟ ବା କରିପାରିବେ ! ତେଣୁ, ଭଲ ଭଲ ମନ୍ଦିରରେ ମୂଳ ପଥର ଅଥବା ପିତଳ ହୋଇ ରହିଥିବା ଠାକୁରମାନେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ରହି ଆଉ ପ୍ରକୃତରେ କିଛି ମଧ୍ୟ କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି କି ? ସିଏ ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଭିତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୟନୀୟ ଭାବରେ କିଲି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ବୀର ଯୋଦ୍ଧା ହୋଇ ବାହାରିବାର ସେହି ଅନ୍ୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବହୁ ଉପଦ୍ରବର କାରଣ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବା ‘ମୁଁ’ଟା ପାଇଁ ନୁହେଁ, ଆମରି ଭିତରେ ଥିବା ‘ଆମେ’ଟିର ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ ଅଛନ୍ତି । ନିଜ ଭିତରେ ‘ଆମେ’ଟିକୁ ଚିହ୍ନିଲେ ଆମେ ପରଫରକୁ ଅନ୍ୟ କେତେ କ’ଣ ବୃହତ୍ତର ପରିତ୍ରୟ ଦ୍ଵାରା ଅବଶ୍ୟ ସ୍ଵୀକାର କରିନେଇ ପାରିବା ।

-୪-

ଆମେ ମଣିଷମାନେ କେବଳ କ’ଣ ଦୁଇଟାମାତ୍ର ଆଖିରେ ଦେଖୁ ? କ’ଣ କେବଳ ଦୁଇଟା ମାତ୍ର କାନଦ୍ଵାରା ଶୁଣୁ ଯାହାକୁ ଧରି ଆମେ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଥାଉ । ଠିକ୍ ସେହିପରି, ମାତ୍ର ଆମର ଏହି ଦୁଇ ହାତ ବଡ଼ାଇ ଯେତିକି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚି ପାରୁ ଓ ଯେତିକିକୁ ଝର୍ଣ୍ଣ କରିପାରୁ ଆମର ସମଗ୍ର ଝର୍ଣ୍ଣକ୍ଷେତ୍ରଟି କ’ଣ ଖାସ୍ ସେତିକି ଭିତରେ ସୀମାଙ୍କିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ? ବହିର ପାଠ ଏବଂ ନିତ୍ୟପ୍ରତ୍ୟହ ଅନୁସାରେ ମଣିଷର ଦୁଇଟା ଆଖି, ଦୁଇଟା କାନ, ଦୁଇଟା ଗୋଡ଼, ଓ ସେହିପରି କୋଇ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ କେତୋଟି ବୋଲି ଆମର ପିଲାଦିନୁଁ ହିଁ ଆମକୁ କୁହାହୋଇ ଆସିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ବଡ଼ ହୋଇ ଯେତେବେଳେ ଆମେ କେତେ କ’ଣ ଦେଖିପାରୁ, ଶୁଣିପାରୁ, ସେତେବେଳେ ମୂଳର ସେହି ଦୁଇଟା ଅଥବା ଏତେଟା ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଦ୍ଵାରା ହିଁ ଏତେ ଏତେ ଦେଖି ହୋଇଛି, ଶୁଣି ହୋଇଛି, ଇତ୍ୟାଦି, ଇତ୍ୟାଦି ଉପରେ ସତେଅବା ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟୟ ହିଁ ଦୁଏନାହିଁ । ଚାଲ, ଟିକିଏ ଚିନ୍ତା କରି କହିବା ତ, ମୁଣ୍ଡ ବୋଲି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦ୍ରବ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ଆମଭିତରୁ ମୂର୍ଖଟାଏ କହିଦେଇ ପାରୁଥିଲେ କ’ଣ ସତକୁ ସତ ସେହି ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ହିଁ ଆମେ ଜୀବନ ବୋଲି ବାହି ନେଇ

ଯାଉଥିବା ଆମ ନଉକାଟିର ସବୁଯାକ ସମ୍ପଦ ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଛି ? ମୋ' ମୁଣ୍ଡ ସହିତ ତୁମ ମୁଣ୍ଡଟିର ଓ ଏପରିକି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ଖିଅ ଲାଗିନାହିଁ ? ସେଠୁ ତାରତାଏ କଷିକରି ଟାଣିଦେଲେ ଏଠି ମୋ' ଭିତରେ ସେହି କାରଣରୁ ଟିକ୍ କରି ଶୁଭୁନାହିଁ ? ତେଣୁ, ଆମେ ମଣିଷମାନେ ସଂଖ୍ୟାରେ ଯେତିକି, ସେହି ଅନୁସାରେ କ'ଣ ଦୁଇ ଦୁଇଟି ହିସାବରେ ଆମର ସେତିକିଟି କାନ, ଦୁଇ ଦୁଇଟି ଆଖି କିମ୍ବା ଏତୋଟି ବା ଏତୋଟି ଆଉକ'ଣ ? ସତକୁ ସତ ଆମର ସଂଖ୍ୟା ଅନୁସାରେ ଆମେ ତଥାକଥିତ ଯେତିକି କଣ, ଆମର କ'ଣ ସତକୁ ସତ ସେତିକିଟା ମୁଣ୍ଡ ? ଅଥବା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟତଃ ସେହି ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡ, ଏହି ଅନେକ ହାତ ପଛରେ ଗୋଟିଏ ହାତ, ଗୋଟିଏ ଆଖି ବା କାନ ପଛରେ ସେହି ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଆଖି ଓ କାନ, ଏପରି ଦାବୀ କରି କହିଲେ କ'ଣ ତାହାକୁ ଗୋଟାଏ ନିର୍ଧିମ ଦୁଃସାହସ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ ?

ତେର ବର୍ଷତଳେ ଆମର ଗୋଟିଏ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ପିଲାମାନେ ଗୋଟିଏ ଗୀତ ଗାଇଥିଲେ ଓ ଆମେ କେତେ ଜଣ ଅପା ଓ ଭାଇ ସେଇଟିକୁ ଶୁଣୁଥିବା ସମୟରେ ସତେଅବା କେଡ଼େ ଖୁସୀ ହୋଇ ଯାଉଥିଲୁ । ସତକୁ ସତ ଭାରି ହାଲୁକା ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁଥିଲୁ । ଗୀତଟିର ପ୍ରଥମ ଦୁଇଧାଡ଼ୀ ହେଉଛି : ଯେ ଆଖିରେ ସାରା ଜଗତ ଦେଖିବୁ ସେ ଆଖି ଆମକୁ ଦିଅ, ଯେ ପାଦରେ ସାରା ଜଗତ ବୁଲିବୁ ସେ ପାଦ ଆମକୁ ଦିଅ ! ଏବେ ତ ଆମର କେତେ କେତେ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରର ପିଲା ଓ ଅପାଭାଇମାନେ ସେହି ଗୀତଟିକୁ ଗାଇ ପାରୁଛନ୍ତି । ଆମରି ଭିତରୁ ଜଣେ ଭାଇ ସେହି ଗୀତଟିକୁ ଲେଖିଛନ୍ତି । ହୁଏତ, ଆମେ ସମସ୍ତେ ଖୁସୀ ହୋଇ ପାରିବୁ ବୋଲି ଆମେ ଛାପିଥିବା ଗୀତ ବହି 'ଆସ ଗୀତ ଗାଇବା'ରେ ତାହାକୁ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବି କରାଯାଇଛି । ସତରେ କ'ଣ ଏଭଳି ଆଖି ରହିଛି, ଯାହାକୁ ମେଲି ଅନାଇବା ମାତ୍ରକେ ସାରା ଜଗତ ଦେଖାଯାଏ,— ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏକାବେଳେକେ ଦେଖାଯାଉ,— ପରସ୍ପରର ନାଆଁ ବା ଗାଆଁ କାଣି ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତେ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଅର୍ଥାତ୍ ଦେହକୁ ଦେହ, ମନକୁ ମନ ଲାଗିକରି ରହିଥିବା ପରି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହୁଅନ୍ତି । ଭାଷା କେତେ ନା କେତେ, ଶିଆଳଗୁଡ଼ାକ ହୁଏତ ଆହୁରି ଦଶଗୁଣ କି ଦଶବିଂଶ ଗୁଣ, ଭଲ ମନ୍ଦ, ଭାବ ଅଭାବ ଏବଂ ତଥାକଥିତ ଗୁଣ ଏବଂ ଅବଗୁଣମାନେ କେତେ ଭଲି ଭଲି । ଫରକମାନଙ୍କୁ ଏକ ଦୁଇ କରି ଗଣି ବାହାରିଲେ ହୁଏତ ମୁଣ୍ଡ ଭିତରଟା ବି କ'ଣ ହୋଇଯିବ ଓ ଏହି ଜଙ୍ଗଲବତ୍ ପୃଥିବୀଟାକୁ ଛାଡ଼ି ଆଉ ଅନ୍ୟ କେଉଁଠାକୁ ଚାଲି ଯିବା ନିମନ୍ତେ ଇଚ୍ଛା ହେବ । ତଥାପି, ଥିର ହୋଇ, ହାଲୁକା ହୋଇ ଓ ଖୁସୀ ହୋଇ ଆଉପ୍ରକାରେ ଦେଖିବାକୁ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହେବାମାତ୍ରକେ ସବୁ କେଡ଼େ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଗୋଟିଏ ପରି ହିଁ

ଲାଗିବ । ଏହି ଗୋଟିଏ ଜଗତ ଭିତରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପଛରେ ଗୋଟିଏ ଅତୀତ, ଆମକୁ ବେଞ୍ଚନ କରି ଓ ଆମ ଗୋଡ଼ଗୁଡ଼ିକୁ ଭୂଇଁଟିଏ ଯୋଗାଇ ଦେଇ ଏହି ଗୋଟିଏ ବର୍ତ୍ତମାନ, ଯିଏ କି ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆମେ ଝରକା ଖୋଲି ଅନୁଭବ କରିପାରିବା ମାତ୍ରକେ ସହସ୍ର ଆହ୍ୱାନ ଏବଂ ଦଶସହସ୍ର ପ୍ରତ୍ୟୟ ମଧ୍ୟରେ ଆମକୁ ବେଞ୍ଚନ କରି ରହିଛି ଓ ଆମକୁ ଭରସା ଦେଇଛି,— ସତେଅବା ଏହି ଶିଳ ସଂସାରର ଜନନୀଟି ପରି, ଯିଏକି ବିଗତ, ଉପସ୍ଥିତ ତଥା ଆଗରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିବା ଏକ ଭବିଷ୍ୟତ,—ଏହିପରି ତିନୋଟିଯାକ କାଳର ଏକ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନତା ପରି ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମେ କାଣିନାହୁଁ ବୋଲି କହି ଯେତେ ଫୁଲାଇ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମରି ସହିତ ଚିରକାଳ ରହିବେ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରି ସାରିଛନ୍ତି ।

ଏହି ଏକତ୍ର କରି ଦେଖିବା, ଶିଅ ଲଗାଇ ଦେଖିବା, ଖୁସୀ ହୋଇ ଦେଖିବା,— ତାହାରି ନାମ ହୃଦୟ । ହାତ ଦୁଇଟାକୁ ଦେଖି ହେଉଛି, ଖାଦ୍ୟ ଖାଉଥିବା ସମୟରେ ପାଟିଟା ରହିଛି ବୋଲି କେଡ଼େ ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ କାଣି ହେଉଛି, କିଭଟାଏ ଓ ଦାନ୍ତମାନେ ଯେ ଅଛନ୍ତି, କଲିକା, ପାକସ୍ଥଳୀ, ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍ ଏବଂ ଆମ ନାଡ଼ୀମଣ୍ଡଳର ଯାବତୀୟ ସଂସ୍ଥାନଟି ତ ଦେହଟାକୁ ଫାଡ଼ି ଦେଲାବେଳେ ଦେଖାଇ ଦେଇ ହେଉଛି,— କିନ୍ତୁ ଦେହନାମକ ପଦାର୍ଥଟା ପୁଣି ଅଲଗା ହୋଇ କେଉଁଠାରେ ରହିଛି ? ଅର୍ଥାତ୍, ଗଛମାନଙ୍କୁ ଅଲଗା ଅଲଗା ବାରି ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଜଙ୍ଗଲଟିଏ ରହିଛି ବୋଲି କେଡ଼େ ସହଜରେ ଅନୁଭବ ମଧ୍ୟ କରିବା,— ତାହାହିଁ ହେଉଛି ଆମ ଦେହଟି ବିଷୟରେ ସଞ୍ଚାନ ହୋଇ ରହି ପାରିବାର ଅସଲ ଗୀତିଟି । ସେହିପରି, ଭିତର ଏବଂ ବାହାର, ଆପେ ଓ ଅପର, ନିକଟ ଏବଂ ଦୂରର, ମୁଁ ଓ ସମସ୍ତେ, ମୋ' ଦେଶ ତଥା ସକଳ ଦେଶକୁ ଏକତ୍ର ଗୋଟିଏ ନିୟତି ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପର ସହିତ ଶିଅ ଲଗାଇ ଦେଖିବା, ଅନୁଭବ କରିବା ଏବଂ ବଞ୍ଚିବା, ସେଇଟି ଆମ ହୃଦୟ । ହୃଦୟ ଦେଇ ଦେଖିଲେ ଅତୀତ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ତିନୋଟିଯାକଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଶିଅରେ ଏକାବେଳେକେ ଦେଖିହୁଏ । ଭବିଷ୍ୟତ ଭିତରେ ଅତୀତଟିଏ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ରହିଥାଏ ତଥା ପ୍ରେରଣା ଦେବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନରୂପା କିଆରୀଟିକୁ କର୍ଷଣ କରି ଭବିଷ୍ୟତ ନାମକ କିଛି ଫସଲ ପାଇବାର ବିଚାରଟିଏ ଆସି ଆମକୁ ଆଲୋଡ଼ିତ କରିବା ମାତ୍ରକେ ସେଠାରେ ଆବଶ୍ୟକ ବହୁ ଉପାଦାନ ଓ ଉପକରଣ ଯୋଗାଇଦେବା ସକାଶେ କେଡ଼େ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯାଏ । ସହଯୋଗ କରେ । କିନ୍ତୁ, ଯେତେବେଳେ ମହକୁଦ ଏହି ସବୁକିଛି ଶିଅକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ଅତୀତ ଆମକୁ ପଛମୁହାଁ କରି ରଖେ, ନାନା ମିଛ ଭାବପ୍ରବଣତା ମଧ୍ୟରେ ଅବଶ କରି ବାନ୍ଧିରଖେ ସେତିକିବେଳେ ତାହା ବଇଁଠା ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ମୋଟେ ଆଗକୁ ବାଟ ଛାଡ଼େନାହିଁ ।

କେବଳ ଆମ ନିଜ ନିୟତିଚିତ୍ର ବିରୋଧରେ ନୁହେଁ, ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ନିୟତିଚିତ୍ର ମଧ୍ୟ ଅଟକାଇ ରଖିବାଲାଗି ଦମ୍ଭ ବାହାର କରେ । ଆମର ଯୁଦ୍ଧ ସେହି ଅତୀତର ସହିତ । ଯେଉଁ ଅତୀତ କଗତକର୍ତ୍ତାଙ୍କର ଏହି ପୂର୍ବନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପୃଥିବୀକ୍ରମଟିକୁ ଏହିଠାରେ ହିଁ ଅଟକାଇ ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ, ତାହାରି ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ । ସେହି ଅତୀତଟା ହିଁ ଆହୁରି ବଞ୍ଚି ରହିବାକୁ ଚାହେ । ପୃଥିବୀଟାକୁ ଭ୍ରମରେ ପକାଇଦିଏ । ପୃଥିବୀର ଅସଲ ଧର୍ମଟି ସହିତ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଲାଗି ରହିଥିବା ଶିଅଟିରୁ ଆମକୁ ଅନ୍ୟମନସ୍କ କରି ରଖିବାକୁ କିନ୍ଧୁ ଧରି ବସିଥାଏ । ଭାରି ବାଉଳା କରିପକାଏ ।

ପୃଥିବୀଯାକର ବିଚାରଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଠାରେ ଅନୁକ୍ଷଣ ଅସଲ ଶିଅଗୁଡ଼ିକୁ ଆମ ବାସ୍ତବ ଜୀବନରେ ବଞ୍ଚିବାରେ ସବୁକିଛି ସାଧନ ତଥା ସରଞ୍ଜାମ ଖୁବ୍ ମହକୁଦ୍ ରହିଛି, ମାତ୍ର ଶିଅଟି ନାହିଁ । ଏହି ସବୁକିଛିକୁ ଏକତ୍ର ଧରି ରଖିବାର ସେହି ଶିଅଟି ଅର୍ଥାତ୍ ହୃଦୟଟି । ଧର୍ମ, ଭାଷା, କାଳି, ଶାସନ-ବ୍ୟବସ୍ଥା,— ଏଗୁଡ଼ିକ ବାହାରକୁ ସିନା ପରସ୍ପରଠାରୁ କେତେ ନା କେତେ ଫରକ ଦିଶୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହି ସବୁକିଛିକୁ ଗୋଟିଏ ଶିଅ ମଧ୍ୟ ଯେ ସର୍ବୋପରି ଯୋଡ଼ି ରଖିଛି, ଏକାଧିକ କାରଣରୁ ସେହି ସବାବଡ଼ ପ୍ରତ୍ୟୟ ତଥା ସବାବଡ଼ ଅଭୟଟି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ହାତଛଡ଼ା ହୋଇ ଯାଇଛି । ଏବଂ, ଯେଉଁଥି ନିମନ୍ତେ ଅଶାନ୍ତି, ଦୂରତା, ସର୍ବବିଧି ମିଛ ବଢ଼ିମା । ଅନ୍ୟକୁ ନିଜଠାରୁ ନିମ୍ନ ବୋଲି କହି ତାହାରଦ୍ୱାରା ହିଁ ନିଜକୁ ବଡ଼ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବା,— ଏହାହିଁ ଆମର ଏହି ସମୟଟିର ସବାବଡ଼ ରୋଗଟା । ଭଲ ଭଲ ସକଳ ଫରକ ସତ୍ତ୍ୱେ ତଥାପି ସଭିଙ୍କୁ ଏକାଠି କରି ବାନ୍ଧିଥିବା ଶିଅଟିକୁ ଅନୁଭବ କରିବା,— ତାହାର ଅନ୍ୟ ନାମ ହେଉଛି ନିଜର ହୃଦୟଟିକୁ ସବାଆଗରେ ରଖି ଜୀବନକୁ ବଞ୍ଚିପାରିବା । ଏକାବେଳେକେ ଏକ ଅନ୍ୟ ତେଜନା, ଏକ ଅନ୍ୟ ପାରସ୍ପରିକତା । ସତକୁ ସତ ଏକ ସତତ ଗ୍ରହଣଶୀଳତା ଯାହାକି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସର୍ବଦା ପରସ୍ପର ପାଖରେ ଶ୍ରଦ୍ଧାଯୁକ୍ତ କରି ରଖିଥାଏ । ଏହି ସବୁକିଛି ଅଲକ୍ଷଣାପଣ ପୃଥିବୀଟିକୁ ପ୍ରାୟ ଚିରକାଳ କାମୁଡ଼ି ରହିଥିଲା । ସେହି ଯେଉଁ ଅଲଗା ଅଲଗା କରି ଦେଖିବାର କାମଳଦୃଷ୍ଟି, ତାହାହିଁ ଅତୀତ । ଯୁଦ୍ଧ ତାହାରି ସହିତ । ଅତୀତ ଭିତରେ ଛନ୍ଦି ହୋଇଥିବା ଧର୍ମମାନେ ହିଁ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ କଳହ କରିବାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ଏବଂ ନିଜ ଘରେ ତଥାକଥିତ ନିଜ ଧର୍ମର ଅସଲ ପରିମଳରୁ ମଧ୍ୟ ଆପଣାକୁ ଛିନ୍ନ କରି ରଖିଥାଆନ୍ତି । ଅତୀତର ସଂସ୍କାରଗୁଡ଼ାକରେ ତଥାପି ବାଇ ହୋଇ ରହିଥିବା ଗୁରୁମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଗୁରୁ ଗୁରୁ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଭେଦମାନଙ୍କୁ ହିଁ ତାଳ ପରି ଏତେ ଏତେ ଦର୍ପରେ ଦର୍ଶାଇ ଦେଉଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ସତ ଧର୍ମଟିକୁ ଧୋକା ଦେବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି । ଏମାନେ ସମାନତାଗୁଡ଼ିକୁ ସବାଆଗ ନଦେଖି ଫରକମାନଙ୍କୁ

ଏଡ଼େ-ଏଡ଼େ କରି କାହିଁକି ଦେଖାଇବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି କେଜାଣି ? ସତେଅବା ସରଳ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଧୋକା ଦେବା ନିମନ୍ତେ କେଉଁ ଅପଦେବତାମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ଆଜ୍ଞାପତ୍ର ନେଇ ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଥାନ୍ତି କି ?

ସମାନତାଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିବା ହେଉଛି ଅଧ୍ୟାତ୍ମ । ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିବା ହେଉଛି ଅଧ୍ୟାତ୍ମ । ଗୋଟିଏ ସାନ ପିଲାକୁ ମଧ୍ୟ ତା'ର ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖିଲେ ଏବଂ ଦେଖକେ ଯେତେ ଫାଙ୍କ୍ ଏବଂ ନଇକେ ଯେତେ ବାଙ୍କ୍ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଶିଶୁମାତ୍ରକେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ଯେ ଶିଶୁସୁଲଭ ସକଳ ଉତ୍କଳତା ରହିଛି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବାର ହୃଦୟଟିଏ ରହିଥିଲେ ଯାଇ ଆମେ କେତେ ସହକରେ ଅଧ୍ୟାତ୍ମର ଅସଲ ଅର୍ଥଟିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ବୁଝିପାରୁ,— ସତେଅବା ଶିଶୁର ହୃଦୟଟିର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ଆମେ ନିଜ ହୃଦୟଟିର ରୂପରେଖ ଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ସହକରେ ଘର୍ଣ୍ଣ କରିପାରୁ । ତଥାପି ଅତୀତଟା ଏପରି ହେଉ ବୋଲି ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରୁନଥାଏ କି କ'ଣ, ଆମେ ତୁଚ୍ଛା ବାହ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ରହିଯାଉ, ବୟସ୍କର ବହୁ ଶକ୍ତିମୂଳ ମଧ୍ୟରେ ସତେଅବା କେତେ ନା କେତେ ଆତ୍ମପ୍ରସାଦ ବି ଲାଭ କରୁ । ଆମରି ଅଳ୍ପବୁଦ୍ଧିରେ ପଡ଼ି ଆମ ଠାକୁରମାନେ ବି ସମ୍ଭବତଃ ନିଜକୁ ଏପରି ଅସହାୟ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି ଯେ ଆମର କଳହମାନଙ୍କରେ ସହଯୋଗ କରିବାରେ ଲାଗି ଯାଆନ୍ତି । ପୃଥିବୀରେ ଦେଉଳମାନେ ଭଙ୍ଗ ହେବାର କାହାଣୀମାନଙ୍କ ପଛରେ ସବୁଠାରେ ସେହି ଅବିବେକିତାଟି ହିଁ ରହିଥାଏ । ତେଣୁ, ଖୁବ୍ ସହକରେ ଏକଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ କ'ଣପାଇଁ ବୁଝିନହେବ ଯେ ସେମାନେ ଯେଡ଼େ ହିଂସ୍ର ହୋଇ ଯେତେଯାହା ଦେଉଳ ଓ ମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଭାଙ୍ଗିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦେବତାମାନଙ୍କୁ, ଧର୍ମମାର୍ଗ ଗୁଡ଼ିକୁ କଦାପି ଦେଶାନ୍ତର କରାଇ ପାରନ୍ତିନାହିଁ । ଏବଂ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମକୁ ନିକାଲି ଦେଇ ପାରିବା ତ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଏକ ଆହୁରି ଅଧିକ କଷ୍ଟକର ବ୍ୟାପାର । ଅର୍ଥାତ୍, ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଅତୀତଟା ବହୁତ ବାଧା ଦିଏ, ରଜାମାନଙ୍କର ଆଶ୍ରାରେ କେତେ କେତେ ଅଭିଯାନରେ ଗୋଟା ସଂସାରକୁ ଉଚ୍ଛନ୍ନ କରିଦେବ ବୋଲି ବାହାରେ ସିନା, କିନ୍ତୁ ଅଧ୍ୟାତ୍ମର ବାର୍ତ୍ତାଗୁଡ଼ିକ, ଏକ ଅନ୍ୟ ଭବିଷ୍ୟର ଆକର୍ଷଣମାନେ ତଥାପି ଥାଆନ୍ତି । ଆପଣାର ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ନିମନ୍ତେ ତାକି ରହିଥାଆନ୍ତି । ସିନ୍ଦୂରାଟିଏ ନିଷ୍ଠୁର୍ଯ୍ୟ ଫାଟିବ ବୋଲି କେଡ଼େ ସିଧା ଭାବରେ ଘୋଷଣା ବି କରନ୍ତି ଏବଂ, ସେଥିଲାଗି ଭପସ୍ତୁ ଅନୁଷ୍ଠାନଟିଏ ଯୋଗାଇ ଦେବା ପାଇଁ ହୃଦୟମାନେ ମଧ୍ୟ ରହିଥାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ନିମିତ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ନିମିତ୍ତଟିଏ ହେବା,—ତାହାକୁ ଯୁଗଯୁଗର ପ୍ରମାଣ ସହିତ ଆମ ପ୍ରାର୍ଥନାର ବୀରଯୋଦ୍ଧା ମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ସର୍ବଦା କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ବୀରଯୋଦ୍ଧା ସକଳ ଯୁଗରେ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ଅତୀତ ଗୁଡ଼ିକ ଦଶଦିଗ ଘୋଟି ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସର୍ବଦା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥାନ୍ତି ।

ସେହି ଅତୀତ କ'ଣ ଆପଣାର ସୈନ୍ୟସାମନ୍ତ ମାନଙ୍କୁ ଧରି ବର୍ତ୍ତମାନଟା ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବ ବୋଲି ସତେଅବା ନଇ ସେପାରିରେ ଛାଉଣି ପକାଇ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଏ ଯେ ଆମେସବୁ ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନର ତରଫରେ ଯେତେ ଯିଏ ଅଛୁ ଓ ଏକ ଭବିଷ୍ୟତ ନିମନ୍ତେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଛୁ, ଆମେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଲଢୁଆ ବାହିନୀ ନେଇ ସେଇଟି ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବା ସକାଶେ ତା'ଆଗରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଯିବା ଓ ତାକୁ ଯୁଦ୍ଧକୁ ଆହ୍ୱାନ ଦେବା ? ଯୁଦ୍ଧରେ ତାକୁ ପରାସ୍ତ କରିବା ଓ ତାକୁ ନିକାଲି ଦେବା ? ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କୁ ନିର୍ମୂଳ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଇତିହାସରେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ତ କେତେ ଦୁଃଖୀର ନିଆଯାଇ ଆସିଛି, ତଥାପି ଶତ୍ରୁମାନେ ନିର୍ମୂଳ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି କି ? ଭଲ ପକ୍ଷଟା ମନ୍ଦ ପକ୍ଷଟାକୁ ବିଲୁପ୍ତ କରିଦେବ ବୋଲି କେତେ ସାଧୁବାଣୀମାନ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିଛି, ତଥାପି ଏହି ପୃଥିବୀରୁ ମନ୍ଦମାନେ ସତକୁ ସତ ବିଦା ହୋଇ ଚାଲି ଯାଇଛନ୍ତି କି ? ଯେତେବେଳେ ଅଧର୍ମ ବହୁତ ଦୁଃ, ଦୁଷ୍ଟତ ତଥା ରାକ୍ଷସମାନେ ପ୍ରବଳରୁ ଅତିପ୍ରବଳ ଦୁଅନ୍ତି ଓ ଏପରିକି ମୁନିରକ୍ଷି ମାନଙ୍କର ପବିତ୍ର ଯଜ୍ଞସ୍ଥାନ ଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ମାରା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଆନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ କ୍ରମେ ସବୁକିଛି ଅତିବେଶୀ ଏବଂ ଅସମ୍ଭବ ହେଲାଣି ବୋଲି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ମର୍ତ୍ତ୍ୟଧାମକୁ ଆସନ୍ତି ଏବଂ ଧରାତଳକୁ ଶାନ୍ତ କରନ୍ତି ବୋଲି ସେକାଳୁ ରକ୍ଷିମାନେ ଶାନ୍ତମାନ ଲେଖି ପ୍ରତ୍ୟୟ ଦେବାକୁ ନିରନ୍ତର ଚେଷ୍ଟା କରି ଆସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପୃଥିବୀରେ ତଥାପି କଳହ ଓ କୁରତାଗୁଡ଼ିକର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବସାନ ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି କି ? ଏ ରଜା ନିଜ ରାଜ୍ୟରେ ଆପଣାକୁ ପୁଣ୍ୟବାନ୍ ଏବଂ ପ୍ରଜାରଞ୍ଜକ ବୋଲି ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବାର ଅଭିପ୍ରାୟରେ ପଡ଼ୋଶୀ ଆଉ କୌଣସି ରାଜାକୁ ମହାନ୍ ଦୁଷ୍ଟ ଏବଂ ଦୁର୍ଜନ ବୋଲି କହୁଛି ଏବଂ ସେହି ପଡ଼ୋଶୀ ରାଜା ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ଦେବୋପମ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଆମ ଏପାଖର ରଜାଙ୍କୁ ଅନୁରୂପ ଅପବାଦ ଦେବାରେ ଲାଗିଛି । ଠିକ୍ ଯେମିତି ସମସ୍ତେ, ପୃଥିବୀଯାକର ସମସ୍ତେ କେହି ଯୁଦ୍ଧ ଚାହୁଁନାହାନ୍ତି ଏବଂ ଯୁଦ୍ଧମାନେ ଲାଗି ରହିଛନ୍ତି, ପ୍ରାୟ ସେହିପରି ।

ପୃଥିବୀପୃଷ୍ଠରୁ ଯାବତୀୟ ବାଦ ଓ ବିବାଦ ବିଦାୟ ନେଇ ଯିବ ବୋଲି କେତେ କେତେ ବାଦର ପ୍ରଚାର କରାଯାଇଛି, ପୃଥିବୀର ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ଆମ ରାଜନୀତିକ ବିଶ୍ୱହାତର ଗଛଛାଇ ମାନଙ୍କରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବାଦର ତିତା ପଇତା ଲଗାଇ ପୃଥିବୀକୁ ସତେଅବା ଏକାବେଳେକେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ଶାନ୍ତିର ଦଉଡ଼ିରେ ଏକତ୍ର ବାନ୍ଧି ରଖିବେ ବୋଲି ଭଳି ଭଳି କର୍ତ୍ତାପଣ କରି କାଳମାନଙ୍କୁ ଖୁବ୍ କମ୍ପାଇଛନ୍ତି । ଏବେ ମଧ୍ୟ ମୋଟେ କମ୍ କମ୍ପାଇବାରେ ଲାଗିନାହାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଗୋଇଲା-ବିଭାଗମାନେ ପୃଥିବୀଯାକ ଜାଲ ବିଛାଇ ରହିଛନ୍ତି, ରାଜନୀତିର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକତା ମାନଙ୍କୁ ଏବେ ତ କେଡ଼େ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କୂଟନୀତି ବୋଲି କୁହା ବି ଗଲାଣି ! ଏବଂ,

ସେହି ତଥାକଥିତ କୂଟନୀତି ଗୁଡ଼ିକର ଦାଉରେ ତୁମ ଆମ ସାଧାରଣ ମାନଙ୍କର ଜୀବନଗୁଡ଼ିକୁ ତଥାପି ଏକ ସହକ ସମ୍ବୁଳନ ଯୋଗାଇଦେଇ ଯୁଗଯୁଗ ହେଲା କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇ ରହି ଆସିଥିବା ନୀତିଗୁଡ଼ିକ ସତେଥବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେଣି । ତେଣୁ, କିଏ ଯୋଦ୍ଧା ହୋଇ ତିଆରି ହେବ ଏବଂ ସତକୁ ସତ ଯୁଦ୍ଧ ବି କାହାସହିତ ହେବ ? ପୃଥିବୀର ଧର୍ମମାନେ ତ ପ୍ରାୟ ଅଲ୍ଲବହୂତ ପୋଷ ମାନି ସେହି ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ହିଁ ତର୍କନା-ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ପରିଚାଳିତ ହେବାଟିକୁ ହିଁ ସତେଥବା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ନିରାପଦ ବୋଲି ମନେ ବି କଲେଣି । ଯାହାପଛରେ ସର୍ବାଧିକ ରାଜସମର୍ଥନ, ତାହାରି ସାମିଆନା ତଳେ ସର୍ବାଧିକ ମନୁଷ୍ୟ ଗୁଣ୍ଡ ହେବାକୁ ହିଁ ଯୁଗଧର୍ମ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ନିଆଯାଉଛି କି ? ଇତିହାସରେ ତ ଏକାଧିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ରହିଛି, ଯେତେବେଳେ କି ଧର୍ମଗୁରୁମାନେ ରାଜସଭାକୁ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ ଦେଇଛନ୍ତି, ରାଜାଦେଶ ପାଳନଠାରୁ ନିଜ ବିବେକଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଥିଲାଗି କାରାବରଣ କରିଛନ୍ତି, ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡକୁ ମାନି ଦେଇଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀର ନିର୍ଦ୍ଦାଡ଼ିତ ମାନଙ୍କୁ ସେହିମାନଙ୍କର ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସନ୍ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ଏକ କାଗ୍ରତ ମନୁଷ୍ୟାତ୍ମାର ଭୟମୁକ୍ତ ଚେତନା ମଧ୍ୟକୁ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରି ଆଣିଛି । ସାଂପ୍ରତିକ ପୃଥିବୀରେ ଯେ ଆପଣାର ଅସଲ ବଳଗୁଡ଼ିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବା କ୍ରମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ କଞ୍ଜକର ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ଆମ ମେଡ଼ିଆ-କଗତର ସମୀକ୍ଷକମାନେ ଆମକୁ ସେହି କଥାଟି ବିଷୟରେ ଏବେ କେତେ ନା କେତେ ଚେତାଇ ଦେଉଛନ୍ତି ।

ତେଣୁ, ଆମେ କାହାସହିତ ଲଢ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ବୀରଯୋଦ୍ଧା ହେବା ? ଅର୍ଥାତ୍‌, ଭୀରୁତା ଛାଡ଼ି ପାରିବା, ଏକ ଅଭୂତପୂର୍ବ ସାହସିକତା ସହିତ ନିଜ ନିଜର କୁନି ଗମ୍ଭୀରାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରି ଆସି ପାରିବା ଏବଂ ସତକୁ ସତ କିଛି ନିଆରା କ'ଣଗୁଡ଼ିକ ସକାଶେ ଆପଣାକୁ ରାଜୀ ବି କରାଇନେବା ? ଏବଂ, ଉଡ଼ିତ ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ଉଡ଼ିତ ଉତ୍ସାହଗୁଡ଼ିକ ଆମକୁ ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ କିଏ ଦେବ ? ଆମେ ପଡ଼ୁଥିବା ଭଳି ଭଳି ବହିମାନେ ଆମର ସେହି ଆବଶ୍ୟକତାଟିର ପୂରଣ କରି ପାରିବେ କି ? ଅମୁକ ଅମୁକ ନୂଆ ବିଷୟମାନଙ୍କର ଅଧ୍ୟୟନ ଦ୍ୱାରା ତାହା ସମ୍ଭବ ହେବ ? ଏବଂ, ଅନ୍ତତଃ ଏତିକି କଥାରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟହ ବିଦ୍ୟାଳୟର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁସାରେ ଧାଡ଼ୀରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ କୃତାଞ୍ଜଳିପୁଟରେ ହାତ ଦୁଇଟାକୁ ଯୋଡ଼ି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ବାକ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ପବିତ୍ର ମନରେ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିଦେଲେ ହିଁ ଆମକୁ ତଥାପି ସମାଧାନଟିଏ ମୋଟେ ମିଳିବନାହିଁ । ପାଞ୍ଚ ସାତ ମିନିଟର କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟିକୁ ସାରି ଦେଇ ଆମେ ତ ପୁଣି ପାଠଶାଳାର ପରମ୍ପରାଟି ଅନୁସାରେ ଶ୍ରେଣୀଗୃହଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଉଛୁ ଏବଂ ସେଠାରେ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ପୂର୍ବସ୍ଥିରୀକୃତ ହୋଇ ରହିଥିବା ପାଠମାନଙ୍କୁ ଆୟତ୍ତ କରିବାରେ

ଲାଗିଯାଉଛି । ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନିମଗ୍ନ ଭାବରେ ମୂଲିଆମାନେ ବେଶ୍ କେତେ ଘଣ୍ଟା ସକାଶେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମାଟି ବୋହିବା କାମରେ ଲାଗିଗଲା ପରି ଆମେ ବି ସେହି ନିୟମିତ କାର୍ଯ୍ୟଟିରେ କେଡ଼େ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ସହିତ ଗଣ୍ଠି ପଡ଼ିଯାଉଛି । ଆମର ଅପା ଓ ଭାଇମାନେ ପଡ଼ାଉଛନ୍ତି, ଆମେ ପଡୁଛୁ । ନିମେଷକ ପୂର୍ବରୁ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଆମରି ସହିତ ଏକାଠି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଆଖି ବୁଜି ପ୍ରାର୍ଥନାରତ ଥିଲେ । ବୀର ଯୋଦ୍ଧା ହେବା ଲାଗି ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିବେ । କ'ଣ ଆମ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧିବା ପାଇଁ ? ଯୁଦ୍ଧିଲେ ଯାଇ ସେମାନେ ଆମକୁ ବାଟକୁ ଆଣି ପାରିବେ, ଆମକୁ ଅବାଟରୁ ବାଟକୁ ଆଣିପାରିବେ, ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ ସେହିଭଳି କୌଣସି ଶିକ୍ଷା ଆଗରୁ ଦିଆଯାଇ ତା'ପରେ ସିନା ଆମକୁ ପାଠ ପଢ଼ାଇବା ନିମନ୍ତେ ଆମ ପାଖକୁ ପଠା ଯାଇଥିବ !

ମାଆ ଏହି ପ୍ରାର୍ଥନାଟିକୁ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନା ବୋଲି ନାଆଁଟିଏ ଦେଇଛନ୍ତି ସିନା, ମାତ୍ର ତାହା ତଥାକଥିତ ବଡ଼ମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ କ'ଣପାଇଁ ପ୍ରୟୁକ୍ୟ ନହେବ ! ଯୁଗେ ଯୁଗେ ବଡ଼ମାନେ ପ୍ରାୟ ସବୁଠାରେ ପିଲାମାନେ କ'ଣ କରିବେ ବା ନକରିବେ, ସେହି ବିଷୟରେ ଭଳି ଭଳି ତାଲିକା ତିଆରି କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ସାନମାନେ ବଡ଼ମାନଙ୍କର ବୋଲ ଅବଶ୍ୟ ମାନିବେ ବୋଲି ସେହି ମୂଳ ଆଚାରଟିଏ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାୟ ସେହି ଆଦି ଅମଳରୁ ସବୁଠାରେ କାଏମ ରହିଛି । ବଡ଼ମାନେ ନିୟମ ବାନ୍ଧିଦେବେ ଓ ସାନମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକର ପାଳନ କରିବେ, ସେହି ବିଧିଟାକୁ ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ସ୍ୱୟଂଭଗବାନ ମଧ୍ୟ ସେପରି ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝି ପାରୁନଥିବେ । ବଡ଼ମାନେ କେତେ ନା କେତେ ଉତ୍ସାହରେ ସାନମାନଙ୍କ ସକାଶେ ନିୟମର ଖନ୍ଦାଗୁଡ଼ିକୁ ନିର୍ଦ୍ଦୟ କରି ଦେଇଛନ୍ତି, ସମ୍ଭବତଃ ସେହି ବଡ଼ମାନଙ୍କ ଲାଗି କିଛି ବିଶେଷ ଖାତିର ରହିଥିବାରୁ ଯେ ସିଏ ଏହି ବାବଦରେ ସେପରି କୌଣସି ଆପତ୍ତି ଉତ୍ଥାପନ କରିନାହାନ୍ତି, ଏପରି ହାସ୍ୟାତ୍ମକ କଥାଟାର କେହି ଚିନ୍ତା ମଧ୍ୟ କରିବନାହିଁ । ଏବଂ, ସେହି ଚଳଣିଟିକୁ ମାନି ବହୁ କାଳରୁ ଏହି ପୃଥିବୀର ବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ବି ସେହିଟିକୁ ଆଣି ଭର୍ତ୍ତି କରିଦିଆ ଯାଇଛି କି ? ହଁ, ଆମ ଚଳନ୍ତି ସମାଜରେ, ଯେଉଁଠାରେ ବଡ଼ମାନେ କେବଳ ବିଧାନମାନ ବତାଇଦେବେ ଏବଂ ସାନମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପାଳନ କରିବେ ବୋଲି କେତେକ ସୁବିଧାହେତୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି, ସେଠି ହୁଏତ ସେହି ନିୟମଟି ଉପରେ କୋରଦେଇ ଶୃଙ୍ଖଳା ବୋଲି ବେଳେବେଳେ କହିବାକୁ ହେଉଥିବ ସିନା, କିନ୍ତୁ ଶିକ୍ଷାର କେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ଯାହା ଉଚିତ, ଏପରିକି ଯାହା ଭଲ, ତାହା ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ ଭଲ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିନେବା ହିଁ ଅବଶ୍ୟ ଅଧିକ ଉଚିତ ହେବ ଏବଂ ତାହା ବଡ଼ ଓ ସାନ ଉଭୟଙ୍କ ଲାଗି ସୁସ୍ଥ ହେବ, ସୁଖଦାୟକ ମଧ୍ୟ ହେବ । ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟଟି ସତକୁ ସତ ନିଜ କାବନରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପରିପକ୍ୱତା ହାସଲ କରିଛି, ସିଏ କଦାପି

କହିବାକୁ ମନ କରିବନାହିଁ ଯେ, ଶିକ୍ଷାଳୟରେ କେବଳ ସାନମାନେ, ଛାତ୍ର ଓ ଛାତ୍ରୀମାନେ ହିଁ ସବୁକିଛି ଶିକ୍ଷା କରିବେ । ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷ କେବଳ ଶିକ୍ଷା ଦେବ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷଟି କେବଳ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିବ । ଏହି କୁରୀତିଟି ଦ୍ଵାରା କାଳେ କାଳେ ବିଦ୍ୟାଳୟ ମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁ ନାନା ଅରାଜକତା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି, ଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ ସତକୁ ସତ ଶିକ୍ଷିତଙ୍କ ପରି ଚିନ୍ତା କରୁଥିବା ମଣିଷମାନେ କ୍ରମେ ସେହି କଥାଟିକୁ ଖୁବ୍ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରୁଛନ୍ତି । କେବଳ ମାମୁଲି ଏକ ବିଶ୍ଵାଙ୍ଗଳା ନୁହେଁ, ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଅରାଜକତା ।

ତେଣୁ ପ୍ରାର୍ଥନାଟି ସକଳ ଅର୍ଥରେ ଶିକ୍ଷକ ଏବଂ ଛାତ୍ର ଉଭୟଙ୍କ ଲାଗି । ଉଭୟେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବେ ଏବଂ ଈଶ୍ଵରଙ୍କର ସହଯୋଗ ଭିକ୍ଷା କରିବେ । ଉଭୟେ ବୀର ଯୋଦ୍ଧା ହେବେ । ଯଦି କୌଣସି ଗୋଟିଏ ପଟ୍ଟ ବୀର କିମ୍ବା ଭୀରୁ ହୋଇଥିବ, ତଦ୍ଵାରା କେବଳ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ନୁହେଁ, ଏହି ବୃହତ୍ତର ପୃଥିବୀରେ ମଧ୍ୟ ବହୁ ବିଭ୍ରାଟର ସୃଷ୍ଟି ହେବାରେ ଲାଗିଥିବ, ମାଆଙ୍କ ଭାଷାରେ ସବୁକିଛି କୃତ୍ରିମ ହିଁ ହେବ । ସମସ୍ତେ ନିକନିକର ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି ଅନୁସାରେ ଅଭିନୟ କରୁଥିବେ ଏବଂ ସତକୁ ସତ ଜୀବନଟିଏ ବଞ୍ଚିବାର ନାନା କ୍ଷେତ୍ରରେ କୃତ୍ରିମତାଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଆତ୍ମଗୋପନ କରିଥିବେ । ସବୁକିଛି ଖାଲି ବଙ୍କାରୁ ଆହୁରି ବଙ୍କା ହେବାରେ ଲାଗିଥିବ । ବଡ଼ ଅଥବା ସାନ କେହିହେଲେ ତୁଚ୍ଛା ନିଜ ସାମନାରେ ମଧ୍ୟ ମେରୁଦଣ୍ଡକୁ ସିଧା କରି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପାରୁନଥିବ । ଏବଂ, ସେହିଭଳି ଏକ ହାସ୍ୟକର ବାତାବରଣରେ ଯିଏ ଯେତେ ନିଷ୍ଠାରେ ପଢ଼ାଉ ଅଥବା ପଢ଼ୁ ପଛକେ, ତାଦ୍ଵାରା ପୃଥିବୀର ସକଳବିଧ ନୀତି ସତକୁ ସତ ବହୁ ଭ୍ରାନ୍ତି ଭିତରେ ହିଁ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଥିବ । ଯାବତୀୟ ଅତୀତ ନିମନ୍ତେ ଖୁବ୍ ପାଳକ ପଡ଼ିଥିବ ।

ଅର୍ଥାତ୍ ଶିକ୍ଷାଳୟ ମାନଙ୍କରେ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ଏବଂ ଶିକ୍ଷକ ସକଳ ନ୍ୟାୟରେ ସେହି ଗୋଟିଏ ମେଳକୁ ହିଁ ସର୍ବଦା ବୁଝାଇବ । ସମସ୍ତେ ଶିଶିବେ ତଥା ସମସ୍ତେ ଶିଖାଇବେ । ଜୀବନଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ର ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇ ଉଭୟେ ଧନାତ୍ୟ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବେ । କେହି କାହାରି ପାଖରୁ ଲୁଚି ପଳାଇ ଯିବାକୁ ଚିନ୍ତା ହିଁ କରିବେନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କର ସୁହୃଦ୍ପରି ଲାଗିବେ । ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସେହି ସୁହୃଦ୍ପରିର ଉପକ୍ଷିତିକୁ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁଥିବା, ତାହାହିଁ ଆମ ଜୀବନର ଅସଲ ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ଅସଲ ଉନ୍ନୋଦନ । ଉଭୟ ଆମ ଭିତରକୁ ଏବଂ ବାହାରକୁ । ସେଇଟି ହେଉଛି ଆହୁରି ଆଗକୁ ଆସୁଥିବା ଜଗତଟିର ଅସଲ ଆଚାର ଏବଂ ଅସଲ ଶୃଙ୍ଖଳା । ଆତ୍ମଶୃଙ୍ଖଳା ଏବଂ ବାହ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳା ମଧ୍ୟରେ ସେଠାରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରଭେଦ ନାହିଁ । ସେଇଟିଲାଗି ଅତୀତ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ ଏବଂ ସେଥିରେ ଶିକ୍ଷକ ତଥା ଛାତ୍ର ଉଭୟେ ସୈନିକ । ସେମାନେ ଉଭୟେ ସକଳ

ଭୀରୁତା ପରିହାର କରିବେ । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ଭୀରୁତାମାନଙ୍କୁ ଲଂଘିବାରେ ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ । ପୁନଶ୍ଚ, ସେହି ଲଂଘି ଯାଉଥିବାର, ଲଂଘି ଯିବାରେ ପରସ୍ପରକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାଟିରେ ହିଁ ଅଭିଳାଷିତ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ସେହି ଯୁଦ୍ଧଟି ବି ବ୍ୟକ୍ତ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବ । ଦୂରତାମାନଙ୍କୁ ଲଂଘି ପରସ୍ପରର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ନିକଟ ହୋଇ ଆସୁଥିବା, ବଡ଼ ସାନ ସମସ୍ତେ ସତେଅବା ଏଠି, ଆମର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟି ସମେତ, ଏପରିକି ଆମ ନିଜ ଘରଟି ସମେତ ବଡ଼ ଓ ସାନ ସକଳ ଅବସରରେ ପରସ୍ପରକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏଠାରେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଏକ ବିଶେଷ ଆଶୀର୍ବାଦ ଲାଭ କରି ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛନ୍ତି ବୋଲି ସତତ ଅନୁଭବ କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହେବ । ସେହି ସମର୍ଥ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବା, ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇ ଯାଉଥିବା,— ସେଇଟି ହିଁ ଯଥାର୍ଥ ଶିକ୍ଷା । ପାରସ୍ପରିକତାର ଶିକ୍ଷା ଓ ଯାବତୀୟ ଅଧ୍ୟାତ୍ମର ଉପଲବ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଆମ ଉଭୟଙ୍କ ସକାଶେ ସର୍ବପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା । ସେଇଥିସକାଶେ ସମର୍ପିତ ଆମର ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟ ରୂପକ ମେଳଟି, ଆମ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ରହିଥିବା ଯାବତୀୟ ବିଷୟର ଭଳି ଭଳି ଜ୍ଞାନର ଆମର ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟ ରୂପକ ମେଳଟି, ଆମ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ରହିଥିବା ଯାବତୀୟ ବିଷୟର ଭଳି ଭଳି ଜ୍ଞାନର ସାମଗ୍ରୀ । ଆମର ବର୍ତ୍ତମାନଟି, ଯେଉଁଠାରେ ଆମେ ଅତୀତ ସହିତ ଲଢ଼ିବାକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ଏକ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟତାକୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଆଣି ପାରିବା ।

- ୫ -

ଅତୀତ ସହିତ ସେହି ଯୁଦ୍ଧ, ମାଆ ତାହାକୁ ଗୋଟିଏ ମହାଯୁଦ୍ଧ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଆମ ପୃଥିବୀର ଅସଲ ଯୁଦ୍ଧ, ତେଣୁ ମହାଯୁଦ୍ଧ । ମହାଯୁଦ୍ଧ, ଅର୍ଥାତ୍ ଆମର ଅସଲ ସଂଗ୍ରାମ । ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥିବୀଟିରେ ହିଁ ସଂଗ୍ରାମ । ଏହି ପୃଥିବୀର ମନୁଷ୍ୟମାନେ ତ ସେହି କୋଉ ଅତିପ୍ରାଚୀନ ଅମଳରୁ ହିଁ କେତେ କେତେ ଯୁଦ୍ଧ ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାକୁ ଲିପ୍ତ ରଖି ଆସିଛନ୍ତି । ଅଧିକ ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ କହିଲେ ବରଂ କୁହାଯିବ ଯେ ସତକୁ ସତ ରକାମାନେ ହିଁ ଯୁଦ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ସର୍ବଦା ଭିଆଇ ଆସିଛନ୍ତି, ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସତେଅବା ଖାଲି ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ସେହି ଯୁଦ୍ଧମାନଙ୍କ ଭିତରକୁ ଟାଣି ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଭତିହାସରେ କ'ଣ ଏକ ଅପଡ଼ଲଣି ରହି ଆସିଥିବା ହେତୁ ରକାମାନେ ନିକନିକକୁ ଅନ୍ୟ ରକାମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ବଡ଼ ଅର୍ଥାତ୍ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଯୁଦ୍ଧକୁ ପ୍ରାୟ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଦିଗ୍‌ବିଜୟ ମାନଙ୍କରେ ବାହାରିଛନ୍ତି । ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ମୋଟେ ଯୁଦ୍ଧକୁ ମନ କରିନାହାନ୍ତି; ସେମାନେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ସବାଆଗର ଧର୍ମ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ଏବଂ, ସେତିକି

ଖୁସୀରେ ରହିବା ସକାଶେ ମଧ୍ୟ ରକାମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ବାଟ ଛାଡ଼ିନାହାନ୍ତି । ଏବେ ସିନା ଆଗର ଠିକ୍ ରାକାମାନେ ନାହାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଏହି ସରକାରମାନେ ଅଛନ୍ତି, ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ରହିଛନ୍ତି । କାର୍ତ୍ତାୟତାବାଦର ନାଗ ଏବଂ ଖୋଖର ମାନେ ଖାଲି ସୁ ସୁ ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ବେଳେବେଳେ ତ ଏମିତି ବି ଲାଗୁଛି ଯେ ବିଚରା କେଳାମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ସତେଯେପରି କେତେ ନା କେତେ ଆଶା କରି ଏକଦା ପେଡ଼ୀ ଭିତରୁ ବାହାର କରି ପକାଇଥିଲେ ସିନା, ମାତ୍ର ଏବେ ସେମାନେ ଆଉ ପଦ୍ମତୋଳାମାନଙ୍କୁ ମୋଟେ ମାନୁନାହାନ୍ତି । କେତେ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ବିଜ୍ଞାନ ଗଦା ଗଦା ହୋଇ ରହିଛି ସିନା, ତଥାପି ଯୁଦ୍ଧମାନେ ଲାଗି ରହିଛନ୍ତି । ଚାଲ, ଆମେ ଥରେ ଥିର ହୋଇ ଚିନ୍ତା କରି କହିବା ତ, ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ ତଥା ବିଜ୍ଞାନ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପଛରେ ପକାଇଦେଇ ଯୁଦ୍ଧଗୁଡ଼ାକୁ ଲଗାଇ ରଖିବାପାଇଁ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ନେତା ଓ ରକାମାନଙ୍କର ଭୂତ୍ୟଗିରି କରୁଛି, ତାହାକୁ ଆମେ ଆମର ସାଧାରଣ ବୁଦ୍ଧିରେ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ ଜ୍ଞାନ ଅଥବା ବିଜ୍ଞାନ କ'ଣ ବୋଲି କହି ପାରିବା ?

ପ୍ରାୟ ସବୁବେଳେ ଯୁଦ୍ଧ, ପୃଥିବୀର କୌଣସି ନା କୌଣସି ଅଞ୍ଚଳରେ ଯୁଦ୍ଧ । ଦୁ-ଏତ ନିଆଁଟା ଲାଗିନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଧୂଆଁଗୁଡ଼ାକରେ ଆଖିକୁ ଆଗକୁ ସତେଅବା ମୋଟେ କିଛିହେଲେ ଦେଖା ଯାଉନାହିଁ । ଏବଂ, ମଝିରେ ମଝିରେ ଗୋଟାଏ ମହାଯୁଦ୍ଧ । ମହାୟୁଦ୍ଧମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟବହାର କରି ସେହି ମହାଯୁଦ୍ଧଗୁଡ଼ିକ । ସକଳ ଅର୍ଥରେ ଯୁଦ୍ଧଟା ଉପରେ ହିଁ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥିବା ରାଷ୍ଟ୍ରକର୍ତ୍ତାମାନେ ସେହି ମହାଯୁଦ୍ଧମାନଙ୍କୁ ସର୍ବବିଧି ସରଞ୍ଜାମମାନ ଯୋଗାଇ ଦେଉଛନ୍ତି । ଆମଲାଗି ତିଆରି କରି ଦେଇଥିବା ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ମାଆ ଯେଉଁ ମହାଯୁଦ୍ଧ ବିଷୟରେ ସୂଚାଇ ଦେଇଛନ୍ତି, ସେଇଟି ଏକାବେଳେକେ ଏକ ଅଲଗା ପ୍ରକାରର । କୌଣସି ରକା ରକା କିମ୍ବା ଦେଶ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ ନୁହେଁ, କୌଣସି ଦେଶଜୟ କିମ୍ବା ଉପନିବେଶ-ସ୍ଥାପନା ନିମନ୍ତେ ବି ଆଦୌ ନୁହେଁ । ତଥାପି ଏକ ମହାଯୁଦ୍ଧ । କାରଣ ଏହି ଯୁଦ୍ଧ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀବ୍ୟାପି ହେବ । ସବୁ ଦେଶର ଉପଯୁକ୍ତ ମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ମେଳ ଭିତରେ ଏକତ୍ର କରିଆଣି । ଏକତ୍ର ହୋଇ ବାହାରିଥିବା ସେହି ନୂଆ ମେଳର ମନୁଷ୍ୟମାନେ ମୋଟେ ପରସ୍ପରକୁ ଚିହ୍ନି ନଥିବେ : ସେମାନଙ୍କର ଭାଷା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥିବ ଏବଂ ସେମାନେ କନ୍ନଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ପରିବାରଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ବାହାରେ ସେମାନଙ୍କର ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ମୋଟେ ଏକା ହୋଇ ନଥିବେ । ବାହାରର ବହିଷ୍କୃତିକର ଭାଷାରେ କହିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନାସ୍ତିକ ଏବଂ ଅଣନାସ୍ତିକ ଭରସେ ଥିବେ । ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ଅଲଗା ଅଲଗା ପର୍ବୋପାସନା ଗୁଡ଼ିକରେ ଅଭ୍ୟାସ ଥିବେ । ଫରକ କେତେ ନା କେତେ ନିଶ୍ଚୟ ଥିବ, ତଥାପି ସେହି ଫରକଗୁଡ଼ାକୁ ଯାବୁଡ଼ି ଧରି ସେମାନଙ୍କୁ ମୋଟେ କେହି

ଧାଡ଼ା ଭିତରୁ ଉଠାଇ ବାହାର କରି ଦେବନାହିଁ ଅଥବା ବିଧର୍ମୀ ବୋଲି ବି କହିବନାହିଁ । ପୃଥିବୀଯାକର ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଭିତରେ ଏପରି କ'ଣ ଏଡ଼େ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସନ୍ତକଟିଏ ଅଥବା ଗୌରବଟିଏ ରହିଛି, ଯାହାର ଭାବନ ହୋଇଗଲେ ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହାକୁ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଲେ କଣେ ମନୁଷ୍ୟ କାତି ଅକାତି ବାରେନାହିଁ, ଚିତା ପଛତା ମାନେନାହିଁ; ବେଡ଼ା ଭିତରେ ଯିଏ ଅଛନ୍ତି, ବେଡ଼ାଟା ବାହାରେ ସିଏ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି କଦାପି କହେନାହିଁ ! ସିଏ ଆପଣାକୁ କୌଣସି ରାଜାର ପ୍ରଜା ବୋଲି କିମ୍ବା କୌଣସି ସାହୁକାରର ଖାତକ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର ବି କରେନାହିଁ । ତେଣୁ, ମୋଟେ ଧର୍ମ ପ୍ରଚାର କରି ବାହାରେ ନାହିଁ । ଆପଣାକୁ କାହାରିଠାରୁ ଉଚ୍ଚ କିମ୍ବା କାହାରିଠାରୁ ନିମ୍ନ ବୋଲି ମୋଟେ ଅନୁଭବ କରେନାହିଁ ।

ସିଏ ଗୋଟିଏ ମେଳକୁ ମାନେ । କାରଣ, ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦେଖୁଥିବା ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଆତ୍ମୀୟତା ଅର୍ଥାତ୍ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ମଧ୍ୟରେ ଏକତ୍ର ଯୋଡ଼ି ରଖିଥିବା ଶିଅତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିପାରେ । ସେଭଳି ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସବୁ ଯୁଗରେ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ । ମାତ୍ର, ସମ୍ଭବତଃ କ'ଣ ସବୁ କାରଣରୁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମେଳଟିଏ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରୁନଥିଲା ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ ବହୁ କଷଣ ସର୍ବତ୍ର ଭୋଗିବାକୁ ପଡୁଥିଲା, ରାଜାମାନଙ୍କର ଓ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ଗୋଷର ଶିକାର ହେବାକୁ ମଧ୍ୟ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏବଂ, ସେମାନଙ୍କର ଭାବପ୍ରବଣ ଶିଷ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ କେଉଁସବୁ ମୋହ ଭିତରେ ପଡ଼ି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଠାକୁରରେ ପରିଣତ କରିଦେଲେ ଓ ସେମାନଙ୍କ ନାମରେ ଅଲଗା ଅଲଗା ସଂପ୍ରଦାୟମାନ ଗଢ଼ିଲେ, ଅଲଗା ଅବତୀର୍ଣ୍ଣମାନ ବିକିଲେ ଏବଂ ଆନନ୍ଦବନ୍ଧାର କହିଲେ କେବଳ ଆପଣାର ଗୋଟିଏ ଚଉପାଠୀକୁ ବୁଝିଲେ । ସେମାନେ, ଓଡ଼ିଶାର ପଞ୍ଚସଖାଙ୍କ ଭାଷାରେ, ସୁନାତିକୁ ଗୁଆଁରମାନଙ୍କ ହାତରେ ଟେକି ଦେବାର ଧୂଷ୍ଟତା ମଧ୍ୟରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଗଲେ । ଯେଉଁ କାଳଗୁଡ଼ିକୁ ଭାଙ୍ଗିବା ନିମନ୍ତେ ହିଁ ଏକ ବିଶେଷ ଦ୍ରଷ୍ଟାନ୍ତାବନର ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଥିଲା, ଏମାନେ ସ୍ୱୟଂ ହାଉଲେ ହାଉଲେ ସେହି କାଳଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ କୁଆଡ଼େ ଯାଇ ପଶିଗଲେ । ତା'ପରେ ରାଜାମାନଙ୍କର କବଳରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଯିବାକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ବିଳମ୍ବ ବି ହେଲାନାହିଁ । ଏଥର ସେଥିପାଇଁ ସବାଆଗ ମେଳଟିଏ,— ସେହି ମେଳଟି ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ । ମେଳକୁ ଛାଡ଼ି ଆଦୌ ନୁହେଁ । 'ଆମେ' ଭିତରେ ହିଁ 'ମୁଁ' ମାନେ । ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ଆଗ ମେଳଟି, ଏବଂ ସେହି ମେଳଟି ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତେ,— ଆମ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଏବଂ ଆମେ ଛାତ୍ରମାନେ । କେହି କାହାରି ପାଖରୁ ମୋଟେ ଛାତିପିଟି ହୋଇ ପଳାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ନାହିଁ ଅଥବା କେହି କାହାରି ପାଖରୁ ଲୁଚି ବି ରହିବ ନାହିଁ । ଏବଂ, ଯଦି ନିଜପାଖରୁ କଣେ ମଣିଷ ଲୁଚି ପଳାଇଯିବାକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଗ କରୁନଥିବ,

ସିଏ କାହିଁକି କୋଉ ଦୁଃଖରେ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଲୁଚି ରହିଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବ । ତେଣୁ, ଯେଉଁଭଳି ଗୋଟିଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଯେତେ ଯିଏ ନିଜ ଭିତରେ ବୀରଟିଏ ଏବଂ ଯୋଦ୍ଧାଟିଏ ସତକୁ ସତ ରହିଥିବାର ଏବଂ ଏକ ଯୁଦ୍ଧ ନିମନ୍ତେ ତିଆରି ହେଉଥିବାର ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ, ସିଏ ସତକୁ ସତ ମେଳଟିଏ ଖୋଜିବ, ମୋଟେ ଏକା ଅଲଗା ହୋଇ ରହିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରିବନାହିଁ । ଖାଲି ଆମ ପିଲାମାନେ ପାଠ ପଢୁଥିବା ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ନୁହେଁ, ଆମର ପାଠକକୁ ମାନଙ୍କରେ, ଏବଂ, କ'ଣ କିଛି ବିଶେଷ ଭାବରେ ବାଛିନେଇ ଯେତେବେଳେ ଆମଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ଖାସ୍ ସ୍ଥାନରେ ନିଜର ସାଧନାକେନ୍ଦ୍ର ବୋଲି ମଧ୍ୟ ସଂସ୍ଥାନଟିଏ ଗଠନ କରି ସଫଳ ଭାବରେ କିଛି କରିବାକୁ ମନ କରୁଛି, ସେଠାରେ, ସେହି ସାଧନାକେନ୍ଦ୍ର ମାନଙ୍କରେ । ପୃଥିବୀର ନାନାବିଧ କ୍ରିୟାଶୀଳତାରୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ବି ମିଳିଯାଉଛି ଯେ ଏଣିକି ସବୁକିଛି ମେଳଗୁଡ଼ିକୁ ମାଧ୍ୟମକରି ହିଁ ହେବ । ରାଜନୀତି ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଅର୍ଥନୀତି ଲଗାଏତ ବିଶ୍ୱଏକତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ହଁ, ଅତୀତ ବିରୋଧରେ ଏକ ମହାଯୁଦ୍ଧ ହେବ । ଅତୀତ ଯେତେ ଅନମନୀୟତା ସହିତ ଆମକୁ କାମୁଡ଼ି ଧରି ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ରହିବାକୁ କଳ ଏବଂ ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହାରି ବିରୋଧରେ ହିଁ ଯୁଦ୍ଧ ହେବ ଏବଂ ମେଳମାନେ ବୀର ଯୋଦ୍ଧା ହୋଇ ତାହା ସହିତ ସେହି ଯୁଦ୍ଧରେ ସୈନିକ ହେବ । ଏବଂ ଆମର ସେହି ନିତିପ୍ରାର୍ଥନାଟି ଅନୁସାରେ, ଆଗକୁ ଆସିବାଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିବା ଭବିଷ୍ୟତଟିଏ ହିଁ ସେହି ଯୁଦ୍ଧରେ ଅତୀତ ସହିତ ଲଢ଼ିବ । ଭବିଷ୍ୟତ ହେଉଛି ସେହି ବିଶେଷ ବିଶ୍ୱବ୍ୟବସ୍ଥାର ନକ୍ସାଟିଏ, ଏବଂ ନିତାନ୍ତ ଅମଙ୍ଗ ହୋଇ ରହିଥିବା ଅତୀତ ସହିତ ତାହାର ଲଢ଼େଇ ହେବ,— ବଳକଷାକ୍ଷି ହେବ । ସବୁ ଯୁଗରେ ପୃଥିବୀରେ ଏହିପରି ଭବିଷ୍ୟ-ନକ୍ସାଗୁଡ଼ିକର କଳ୍ପନା କରାଯାଇ ଆସିଛି । ଏହି ପୃଥିବୀର ବାହାରେ ଥିବା ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନଙ୍କର ଯେଉଁ ସ୍ୱର୍ଗରାଜ୍ୟଟି ଆଉ କେଉଁଠି ସତେଅବା ଶାଶ୍ୱତ ଭାବରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ରହିଛି, ତାହା ଦିନେ ନା ଦିନେ ଏହି ପୃଥିବୀ ଭପରକୁ ଅବତରଣ କରିବ ବୋଲି କେତେ କେତେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ସହିତ ଘୋଷଣା ମଧ୍ୟ କରାଯାଇଛି । ସେହି ଅବତରଣ ଯେପରି ଅଧିକ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସମ୍ଭବ ହେବ, ସେଥିଲାଗି ଏକାଧିକ ଧର୍ମରେ ଭଲି ଭଲି ମାର୍ଗର ମଧ୍ୟ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଏବଂ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମର ଅନୁଗାମୀମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସର ସହିତ ସେହି ମାର୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ ବି କରିଛନ୍ତି । ତାହାରି ଉତ୍ସାହରେ ବହୁ ମନୁଷ୍ୟ ଯୁଗଟି ସତେଅବା ସତକୁ ସତ ଆମ ଏଯାଏ ଅବଶ୍ୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲା ବୋଲି କେଡ଼େ ଖୁସୀ ବି ନହୋଇଛନ୍ତି । ସତେଅବା ନିଜ ନିଜ ଦେଉଳରେ ସତ ଘଣ୍ଟା ଗୁଡ଼ିକ ବାଜୁଛନ୍ତି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରି ପକାଇଛନ୍ତି

ଏବଂ, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ବୃହତ୍ତର ପୃଥିବୀଟିର ଅନ୍ୟ ସବୁ ଅନ୍ୟଧର୍ମୀ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ପଛରେ ପକାଇଦେଇ ଆସେ ହିଁ ସେଠାରେ ଆଗ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଯିବେ ବୋଲି ପୂରା ପିଲାଟିଏ ପରି ବିଶ୍ୱାସ କରିଛନ୍ତି । ସମ୍ଭବତଃ ସେହି ଅତିରିକ୍ତ ଉତ୍ସାହଗୁଡ଼ିକ ସକାଶେ ସେମାନେ କ୍ରମଶଃ ସେହି ଅତୀତଟି ସହିତ ଯାଇ ସାମିଲ୍ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଅତୀତଟି ସହିତ ଲଢ଼େଇ କରିଥାଆନ୍ତେ, କେଡ଼େ ବାଉଳାରେ ସେମାନେ ତାହାରି ପରିଛଦଗୁଡ଼ିକୁ ପିନ୍ଧି ତାହାରି ପ୍ରରୋଚନାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଯାଇ ବେଶ୍ ପଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି । ଯୁଦ୍ଧ ଏବଂ ସଂଘାତମାନେ ଅଧିକ ଭୟଙ୍କର ହୋଇଛନ୍ତି । ପରସ୍ପରକୁ ଦୋଷ ଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ବିଶ୍ୱ-ରାଜନୀତିଟାକୁ ବେଶ୍ ଭଣ୍ଡୁର କରିଦେଇଛନ୍ତି । ଅତୀତର ଫୁସୁଲା ଭିତରେ କେଡ଼େ ଶୋଚନୀୟ ଭାବରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଯିବା ପରେ ତଥାକଥିତ ମେଳଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ନୂଆ ନୂଆ ଅଫିମର ଆଶ୍ରୟ ଲୋଡ଼ିଛନ୍ତି ।

ସ୍ଥାନୀୟ ଅର୍ଥାତ୍ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥିବୀଟିକୁ ନଦେଖି ଗୋଟାପଣେ ଆପଣାର ସ୍ୱାର୍ଥ ଏବଂ ଅତିଲୋଭ ଗୁଡ଼ିକୁ ବକାୟ ରଖିବାର ନିଶାରେ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ପ୍ରାୟ ଯେତେ ଶକ୍ତି ଅନୁସାରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଏପରି ମୂତ ଏବଂ ତେଣୁ କୂର ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି ସେ ପୃଥିବୀରେ ଆତଙ୍କମାନେ ହିଁ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଏହି ପୃଥିବୀର କୂଟନୀତି ବକାରରେ କେତେ ମେଣ୍ଟ ଏବଂ କେତେ ରାଜିନାମା ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ବଳବନ୍ତମାନେ କେତେ କେତେ ପ୍ରକାରେ ପରସ୍ପର ସହିତ ହାତ ମିଳାଇବାର ଚହଟ ଦେଖାଉଛନ୍ତି ସିନା, କିନ୍ତୁ ଆତଙ୍କମାନେ ବଢ଼ୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଅଧିକ କଟିଳ ବି ହେଉଛନ୍ତି । ଦରବାରୀ କଥାବାର୍ତ୍ତାମାନ ଚାଲିଛି, ମାତ୍ର ସମସ୍ୟାମାନେ ଛିଣ୍ଡନାହାନ୍ତି । ଏକଦା ନାନାବିଧ ନ୍ୟସ୍ତସ୍ୱାର୍ଥ ସମ୍ମୁଖରେ ବିଜ୍ଞାନ ନିର୍ଭୀକ ଭାବରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପୁରାତନ ଅର୍ଦ୍ଧବିଶ୍ୱାସକୁ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ ଦେଇଥିଲା ଏବଂ ସେଥିଲାଗି କେତେ କେତେ ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ବରଣ ସିନା କରି ନେଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଏବେ ତ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ସତେଅବା କେବଳ ନାନା ମିଛଲାଭର ପ୍ରଲୋଭନରେ ପଡ଼ି ଗୋଲାମ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଅଧିକ ତପ୍ତ ହେଲେଣି । ବଡ଼ ବଡ଼ ବିଶ୍ୱସ୍ତାବୁକାର ସେମାନଙ୍କୁ ସତେଅବା ହାଟମାନଙ୍କୁ ଆସି କିଣିନେଇ ପାରିଲେଣି । ଖୁବ୍ ପ୍ରମାଣ ମିଳୁଛି ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପୃଥିବୀରେ ଯେଉଁସବୁ ଦେଶରେ ତଥା ସମାଜରେ ବିଜ୍ଞାନଦ୍ୱାରା ଉପକୃତ ହୋଇ ପାରିବାର ଅଧିକ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକତା ରହିଛି, ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରତିଭାବନାମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ମନ କରୁନାହାନ୍ତି ଏବଂ ଅଧିକ ଅର୍ଥୋପାର୍ଜନର ଆକର୍ଷଣରେ ଅଧିକ ଧନଶାଳୀ ଦେଶମାନଙ୍କୁ ଖସି ଯାଉଛନ୍ତି । ଏବଂ, ଯେଉଁ ପୃଥିବୀରେ ଅଧିକ ବିଜ୍ଞାନକୌଶଳ ଜାଣିଥିବା ମଥା ଏବଂ ପ୍ରତିଭାମାନେ ନିଜଲାଗି ପ୍ରକୃତ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଅଧିକ ଧନ କମାଇବାର ବହୁ ଅବିବେକିତାର ପାଇରେ ଯାଇ ପଡ଼ନ୍ତି, ସେଇଟି ଅପେକ୍ଷା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗି ତଥା

ସମଗ୍ର ମନୁଷ୍ୟଭାଗ୍ୟଟି ଲାଗି ଆଉ ଅଧିକ ବଡ଼ ଆତଙ୍କର ବିଷୟ ଆଉ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ହୋଇପାରେ । ତେଣୁ, ଉପରେ ସିନା କେତେ ନା କେତେ ଚମତ୍କାର ଏବଂ ଚାତୁରୀଗୁଡ଼ାକ-ମାତ୍ର ସମସ୍ତେ ହିଁ ଆତଙ୍କିତ । ବଡ଼ ସାନ କୌଣସି ଦେଶ ମଧ୍ୟ ଥୟ ହୋଇ ରହି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ତୁଚ୍ଛ ଭୂତମାନଙ୍କୁ ହିଁ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ଆଦୌ ଦିଶୁନାହାନ୍ତି । ଯାବତୀୟ ଆତଙ୍କପୂର୍ଣ୍ଣ କାଳରେ ସର୍ବଦା ଯାହା ହୋଇଥାଏ, ସେମାନେ ଆପଣାର ସର୍ବବିଧ ପାଞ୍ଚ ଓ ପେଞ୍ଚଗୁଡ଼ିକୁ ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଲୁଚାଇ ରଖିବାକୁ ହିଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ।

ଯେଉଁମାନେ ହିସାବ ସାହାଯ୍ୟରେ ପୃଥିବୀର ଆଗାମୀଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଭବିଷ୍ୟବାଣୀ କରନ୍ତି, ଶହେ ଦୁଇଶହ ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ କରି ପୃଥିବୀଯାକର ଗତି ତଥା ଦୁର୍ଗତି ବିଷୟରେ ଆମକୁ ନକ୍ସା ଆଙ୍କି ଦେଖାଇ ଦିଅନ୍ତି, ମାତ୍ର କେତେ ଘଡ଼ି ଚରମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ହାଲଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିଆସି ମରୁଡ଼ି ଅଥବା ନଇବଡ଼ି ଯୋଗୁଁ ରାଜ୍ୟରେ ବା ଏପରିକି ପୂରା ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ କେତେ ଘର ଭାଙ୍ଗିଛି, କେତେ ମନୁଷ୍ୟ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଏପରିକି ଆଗାମୀ ଅମଳରେ କେତେ ପରିମାଣ କମ୍ ଫସଲ ଫଳିବ ବୋଲି ନିର୍ଭୁଲ ତଥ୍ୟ ତଥ୍ୟାଦି ଆଣି ଯୋଗାଇ ଦିଅନ୍ତି,— ସେହି ବିଚକ୍ଷଣ ବିଜ୍ଞାନବୁଦ୍ଧିଟା ଏବେ ଗଣିତଯନ୍ତ୍ରର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ଆଗାମୀ କେତେ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଏହି ପୃଥିବୀଟା ଅମୁକ ବା ସମୁକ କେତେକ କାରଣରୁ ପୂରା ଧ୍ବଂସପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଯିବ ବୋଲି କାଗଜରେ ଲେଖି କହିଦେଇ ସାରିଲେଣି । ପୃଥିବୀକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରି ରଖିଥିବା ବାୟୁମଣ୍ଡଳୀୟ ଅମୁକ ପରସ୍ତଟାରେ ଗୋଟାଏ କଣା ହେଲାଣି, ପୃଥିବୀରେ ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳର ବୃଦ୍ଧି ହେବା ଫଳରେ ପରିବେଶଟା କ୍ରମେ ବିଷାକ୍ତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ପରମାଣୁ-ଅସ୍ତ୍ରତୟର ପରୀକ୍ଷା ଫଳରେ ଆଉ କେତେବର୍ଷରେ କ'ଣସବୁ ନାହିଁ ନଥିବା ପରିଣାମ ଭୋଗ କରିବାକୁ ଯେ ହେବ, ମଣିଷର ଅସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନବଳରେ ତ ଏବେ ଯନ୍ତ୍ରମାନେ ପିଛୁଳାକ ମାତ୍ରକେ ସେହି ହିସାବମାନଙ୍କୁ ଆଣି ଆମ ହାତରେ ଧରାଇ ବି ଦେଲାଣି । ମହାଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅଣୁଅସ୍ତ୍ରମାନେ ଯେପରି ଭାବରେ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧଶାଳାରେ କମା ହୋଇ ରହିଲେଣି, ତାହାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଗଲେ ପୃଥିବୀଟାକୁ କୋଡ଼ିଏ କି ବାଇଶିଧର ଜୀବନଶୂନ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରିବ ବୋଲି ବୈଜ୍ଞାନିକ ସତ୍ୟମାନଙ୍କର ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ ଧରି ପୃଥ୍ବୀଭାଗ୍ୟର ରକ୍ଷନଶାଳାରେ ସୂପକାର ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ବୀରମାନେ ଅଙ୍କ କଷି କହି ବି ଦେଲେଣି । ଏବେ, ମୁଣ୍ଡସୁମାରି ଦ୍ବାରା ନୁହେଁ, ନିୟୁତ ଏବଂ କୋଟିର ସଂଖ୍ୟାରେ ସେହି ମୃତ୍ୟୁଗୁଡ଼ିକର ବୟନମାନ ଦିଆଗଲାଣି ଏବଂ ବିଶେଷଜ୍ଞମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ମାୟ ହୋଇ ସେହି mega-death ଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ଭୁଲ ବିବରଣୀମାନଙ୍କୁ ଦେଇ ବି ପାରୁଛନ୍ତି । ଏବଂ, ଯଦି ମେଗା-

ମରଣ ହିଁ ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ରହି ସାରିଲାଣି, ତେବେ ସେହିପରି ଏକ ଭୟଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଆମେ ପୁଣି କ'ଣ ପାଇଁ ଯୋଦ୍ଧାରୂପେ ତିଆରି ବି ହେବା ? କ'ଣ ପାଇଁ ପୁଣି ଅତୀତ ସହିତ ଲଢ଼ିବା ? ପ୍ରତ୍ୟହ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କର ମେଳରେ ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ବସିଥିବା ବେଳେ ଏହିସବୁ ଚିନ୍ତା ଆମ ମୁଣ୍ଡ ଭିତରକୁ ଆସି ଆମକୁ ଯଦି ବିଚଳିତ କରି ଦେଇଥାଏ, ତେବେ ସେଥିରେ ବିସ୍ମିତ ହେବାପାଇଁ ଆଉ କି କାରଣ କାହିଁକି ରହିବ ? ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହେବାକୁ କାହିଁକି ବିଶ୍ୱାଙ୍ଗଳା ବୋଲି କୁହାଯିବ ?

ଏହି ପୃଥିବୀକୁ କେତେ ବେଶୀ ଭଲ ପାଇଲେ ଯେ ତଥାପି ସତକୁ ସତ ଏଠାରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଛନ୍ନ କରି ରହିଥିବା ଅନ୍ଧାରଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ତଥାପି ଲଢ଼ାଇ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମକୁ ବଳ ମିଳିବ, ସବାଆଗ, ଆମେ ସେହି କଥାଟିକୁ ହିଁ ଚିନ୍ତା କରିବା । ଭଲ ପାଇବା, ଅର୍ଥାତ୍ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ନିଜର ଘର ବୋଲି ହିଁ ଅନୁଭବ କରିବା । ଏଠାରେ ମଣିଷମାନେ କେତେ ନା କେତେ ଭାବରେ ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ବହୁବହୁ ଯୁଗରୁ ହାତରେ କେତେଭଳି ନକ୍ସା ଧରି ଘରଭଳି ଘରଟିଏ ତିଆରି କରିବାରେ ଯେ ଅବିରତ ରତ ହୋଇ ରହି ଆସିଛନ୍ତି, ଆମେ ସେହି ସତ୍ୟଟିକୁ ଅନୁଭବ କରିବାପାଇଁ ସମର୍ଥ ହେବା । ଗୋଟାଏ ନଈ ମନକୁ ପାଇନାହିଁ କିମ୍ବା ତା'ଉପରେ ଆଉ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାଲାଗି ଉଡ଼ିତ ବୋଲି ଲାଗିନାହିଁ, ତେଣୁ ନୂଆ ନଈଟିଏ ଖୋଳା ଯାଇଛି । ଗୁରୁମାନେ ବଦଳିଛନ୍ତି-ମେଳମାନେ ବଦଳିଛନ୍ତି । ଏବଂ ସେହି ଅନୁସାରେ ସମୁଦ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଆବର୍ଣ୍ଣମାନେ ମଧ୍ୟ ବଦଳି ଯାଇଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଶିବିର ଦୁଇ ବା ତତୋର୍ଧିକ ଭାଗରେ ଭାଗଭାଗ ହୋଇ ଯାଇଛି । ବହୁପ୍ରକାରର ଧୋକା ଆସି ପଡ଼ିଛନ୍ତି, ଧୋକାର କେତେ କେତେ ବେଶକୁ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ହୋଇଛି । ରାସ୍ତାମାନେ ଦାଉ ସାପିଛନ୍ତି, ମଣିଷକୁ ମଣିଷଠାରୁ ଅଲଗା କରି ରଖିବା ଲାଗି ବହୁତ ବହୁତ ଫିକର ମଧ୍ୟ କରିଛନ୍ତି, ତଥାପି ଘରଟି ରହିଛି । ଘରଟି ପ୍ରତି ମାୟା ଚିରକାଳ ହିଁ ରହିଛି । ସତେଅବା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଏହି ଘରଟିକୁ ନେଇ କେଉଁ କଗଡ଼କର୍ଣ୍ଣା କ'ଣ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରି ଆଣିବାକୁ ହିଁ ଅଭିଳାଷ କରିଛନ୍ତି ଓ ସେଥିଲାଗି ଆମ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ନିମିତ୍ତରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି । ସିଏ ଆମ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନେଇ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଛନ୍ତି,—ଏବେ ମଧ୍ୟ କ'ଣ କମ୍ ଦେଖୁଛନ୍ତି ! ଆମେ ଯେ ଏକ ବୃହତ୍ତର ଏବଂ ଅଧିକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଭବିଷ୍ୟତର ସ୍ୱପ୍ନମାନ ଦେଖୁଛୁ, କେତେ ନା କେତେ ବିପର୍ଯ୍ୟୟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ସମ୍ମୁଖରେ ସତେଅବା ଶିଖରଟିଏ, ସମ୍ଭାବ୍ୟଟିଏ ଅର୍ଥାତ୍ ଭବିଷ୍ୟଟିଏ ଦେଖି ଚାଲିବାରେ ଲାଗିଛୁ,—ଆମର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଅବିଶ୍ୱାସଗୁଡ଼ାକ ହୁ ହୁ ହୋଇ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମ ଭିତରେ ଯେ ତଥାପି କ'ଣଟିଏ ଅଟଳ ରହିଛି, ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ଘର ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଛି, ତା'

ମନ ମାନିଲାପରି ମେଳଟିଏ ତାକୁ ଅବଶ୍ୟ ମିଳିଯାଉଛି, ଆମକୁ ସେଇଥିରୁ ହିଁ ଆମଭିତରେ ଆମର ସର୍ବୋତ୍ତମ ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବା କୌଣସି ଭଗବାନଙ୍କର ଏକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଶ୍ରେଣୀ ମିଳି ଯାଉଛି କି ? ସମ୍ଭବତଃ, ସମସ୍ତେ ହଟିବେ, ସେଇଟି ଆଦୌ ହଟିବନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ନିରାଶ କରି ଦେଉଥିବେ, କିନ୍ତୁ ସିଏ ସାହସ ଦେଉଥିବ, ବଳ ଭରି ଦେଉଥିବ ।

ସାହସୀମାନଙ୍କୁ ମେଳଗୁଡ଼ିକ ଅବଶ୍ୟ ମିଳିଯାଆନ୍ତି । ସବୁ ଯୁଗର ଏବଂ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରର ଅସଲ ସତକଥାଟା ହେଉଛି ଯେ, ନିଜ ଭିତରେ ସାହସର ଅଭାବ ରହିଥିଲେ ଆମେ କାଳେ ଯେକୌଣସି ମେଳରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଗିଳି ହୋଇଯିବୁ ବୋଲି ଲୋକେ ଭୟ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି । ଏମାନେ ଯେଉଁଠାକୁ ଗଲେ ମଧ୍ୟ ସତକୁ ସତ ଆଦୌ କୌଣସି ଘରେ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରି ପାରନ୍ତିନାହିଁ । ମୁଖା ପିଛନ୍ତି ଏବଂ ଯାବତୀୟ ମେଳକୁ କାଳ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । ସତ୍ୟଭ୍ରଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ସତ୍ୟକୁ ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଖେଳନା ପରି ବିଚାର କରି କେଉଁଠି ଭାଡ଼ିତଲେ ଯାଇ ଲୁଚି ରହି ଥାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ବଙ୍କା ବଙ୍କା କଥା କହି ପୃଥିବୀରେ ଭୟ ହିଁ ବଢ଼ାନ୍ତି । ଆଦୌ କୌଣସି ଯୁଦ୍ଧ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥଚ, ସମ୍ଭବତଃ ସତେଅବା ସାତଗୁଣା ଫୁର୍ତ୍ତିରେ ନିଜକୁ ଯୋଦ୍ଧା ବୋଲି କହନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ଆମେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ପୃଥିବୀରେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛୁ, ଯେଉଁଠାରେ ଭୀରୁମାନେ ହିଁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କୁ ପକାଇ ସାଇତି ରଖିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସେହିପରି କରି ସେହି ଅତୀତତତ୍ତ୍ଵକୁ ହିଁ ସାଇତି ରଖିଛନ୍ତି । ଏବଂ, ଅତୀତକୁ ସାଇତି ରଖିଥିବା ମଣିଷଟା ପୁଣି ସେଇଟି ବିରୋଧରେ ପ୍ରକୃତରେ କି ଯୁଦ୍ଧ କରିପାରିବ ! ଭବିଷ୍ୟଟି ଭପରେ ମଧ୍ୟ ସିଏ କି ବିଶ୍ଵାସ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାପନ କରି ପାରିବ । ଏପରି ମଧ୍ୟ ହେଉଥିବ ଯେ, ଅତୀତ ମଧ୍ୟ ତାହାରି ସହଯୋଗରେ ଏଠି ତଥାପି ଅଧିକ ପରାକ୍ରମ ସହିତ ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ରହିବାଲାଗି ବେଶ୍ ହିମ୍ବତ ମଧ୍ୟ ପାଇ ଯାଉଥିବ । ଏବଂ, ମାଆ ତ ପୁଣି ଅତୀତ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ମଧ୍ୟରେ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ଏକ ଯୁଦ୍ଧରେ ଆମକୁ ସଫଳତା ହାସଲ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଭଦ୍ରବୋଧନ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଯେକୌଣସି ଯୁଦ୍ଧରେ ସଫଳ ହେବାକୁ ହେଲେ, ଯେଉଁ ଯୁଦ୍ଧଟିକୁ ଆମେ ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ଲଢ଼ିବାକୁ ଯାଉଛୁ, ସେଇଟି ବିଷୟରେ ଆମେ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଧାରଣା ହାସଲ ମଧ୍ୟ କରିଥିବା ଭଡ଼ିତ । ଏବେ ତ ରାଷ୍ଟ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁସବୁ ଯୁଦ୍ଧ ହେଉଛି, ଏପରିକି ମଝିରେ ମଝିରେ ଯେଉଁ ଗୋଟାଗୋଟାକୁ ତଥାକଥିତ ବିଶ୍ଵଯୁଦ୍ଧ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି, ସେଥିରେ ତ ସର୍ବଦା ଅସ୍ତ୍ରାଗାରଗା ଭପରେ ହିଁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ନିର୍ଭର କରାଯାଉଛି । ଏପକ୍ଷ ତଥା ସେ ପକ୍ଷ ଭଭୟେ ସେହି ଅସ୍ତ୍ରନିଷ୍ଠାକୁ ହିଁ ସତେଅବା ପରମ

ଭରସାସ୍ଥଳ ସଦୃଶ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଉଛନ୍ତି । ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କଲେ ସେମାନେ ସତକୁ ସତ ଗୋଟିଏ ଶିବିରରେ ହିଁ ରହିଛନ୍ତି । ସେହି ଅସ୍ଥ ହିଁ ଜିତୁଛି : ଯାହା ହାତରେ ଅଧିକ ଶକ୍ତିସମ୍ପନ୍ନ ଅସ୍ତ୍ରମାନ ରହିଛି, ସେଇ ବିକୟଲାଭ କରୁଛି । ଅସ୍ତ୍ରକୋର ଅଧିକ ଥିବା ପଟଟା ଜିତୁଛି ଏବଂ କମ୍ ଥିବା ପଟଟା ପରାକର୍ମ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି । ସାରା ପୃଥିବୀଟା ପଟୁ ବିଚାର କଲେ ସର୍ବଦା ସ୍ୱୟଂଯୁଦ୍ଧ ହିଁ ଜିତୁଛି ଏବଂ ତେଣୁ ଯୁଦ୍ଧ ସରିଲେ ଏକ ଶାନ୍ତିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବ ବୋଲି ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ କେତେ ସଜାଜ ରଜ୍ଜାଈ କହିବାରେ ହିଁ ଲାଗିଛନ୍ତି; ସେହି ଶାନ୍ତି ସୁଦୂରପରାହତ ହୋଇ ରହିଛି । ଏମିତି ଗୋଟିଏ ସମୟ କେବେ ମଧ୍ୟ ଆସିବ, ଯେତେବେଳେ ଯୁଦ୍ଧ ଯିବ ଏବଂ ପୃଥିବୀର ଲୋକମାନେ ଶାନ୍ତିରେ ରହିବେ ଓ ଏପରିକି ଆଉ କୌଣସି ଯୁଦ୍ଧ ମୋଟେ ଲାଗିବନାହିଁ ବୋଲି ନିଦକ ହୋଇ କହି ପାରିବେ, ସେପରି ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିଏ ଆଗକୁ ଆଉ କେବେହେଲେ ଆସିବ ବୋଲି ପୃଥିବୀର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଗଦା କରି ରଖିଥିବା ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ମଧ୍ୟ ସେକଥାଟିକୁ ଆଉ କହି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ, ଜିତିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଦଣ୍ଡେ ନିଃଶ୍ୱାସ ମାରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ମୋଟେ ଫୁରସତ୍ ମିଳୁନାହିଁ । ବହୁତ ଦେଶ ତ ପେଟରୁ କାଟି ଦୁଏତ ବୋମା ଓ ବନ୍ଧୁକରେ ଅଧିକ ମନ ଦେବାପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି । ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ବିତ୍ତମ୍ବନାର କଥାଟିଏ ହେଉଛି ଯେ, ବୈଜ୍ଞାନିକ ଗବେଷଣାଟାର ବେକରେ ପତିଟାଏ ବାନ୍ଧି ତାକୁ ଘୋଷାରି ଓଟାରି ନୂଆ ନୂଆ ମୃତ୍ୟୁବାଟ ବାହାର କରିବାର ଅକାର୍ଯ୍ୟରେ ଯେପରି ଭାବରେ ବାଧ୍ୟ କରାଯାଉଛି, ସେହି ହେତୁ ବିଜ୍ଞାନର ମଧ୍ୟ ଆଉ ସତେଅବା ମହତ ବୋଲି ଆଦୌ କିଛି ରହୁନାହିଁ । ଏବଂ, ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଆଉ କେଉଁ ମହତ କାହିଁକି ବା ରହନ୍ତା । ବିତରା ପୃଥିବୀଟା ତାଟକା ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଛି ।

ମାଆଙ୍କର କଥାଟି ଅନୁସାରେ, ଅତୀତ ବିରୋଧରେ ଆଗାମୀ ଭବିଷ୍ୟତର ଯେଉଁ ଯୁଦ୍ଧଟି ହେବ ବୋଲି ଆମେ ବେଶ୍ ପରିଷ୍କାର ରୂପେ ବୁଝିପାରୁଛୁ, ସେଇଟି ସତକୁ ସତ କେଉଁଠାରେ ହେବ ? ଏପଟ ଓ ସେପଟରେ କୋଉମାନେ ପକ୍ଷ ହୋଇ ରହି ପରସ୍ପର ସହିତ ଲଢ଼ାଇ କରିବେ ଏବଂ ମନ୍ଦିରର ଭକ୍ତି ଅନୁସାରେ, ଅମଙ୍ଗ ଅତୀତଟିଏ ଉପରେ ଆଗାମୀ ପକ୍ଷଟି ଯେଉଁ ବିକୟ ହାସଲ କରିବ, ସେହି ଯୁଦ୍ଧ ବସ୍ତୁତଃ କେଉଁଠାରେ ଲଢ଼ାହେବ । ବର୍ତ୍ତମାନଟି ହେଉଛି ସକଳ ଅର୍ଥରେ ସେହି ରଣକ୍ଷେତ୍ର, ଯେଉଁଠାରେ ଭବିଷ୍ୟତର ପକ୍ଷରେ ଯୋଦ୍ଧା ହୋଇ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଅତୀତ ବିରୋଧରେ ଆପଣାର ଯୁଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କରିବେ ଏବଂ ତାହାକୁ ପରାସ୍ତ କରି ସଫଳ ହେବେ । ଯୋଦ୍ଧାମାନଙ୍କୁ ଏକାବେଳେକେ ମୂଳରୁ ହିଁ ସେହି ବିଷୟରେ ପରିଷ୍କାର ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ନିଜ ପାଖରେ ତଥା ପରସ୍ପର ପାଖରେ । ନହେଲେ, ଯେତେ ଯେତେ ନୂଆ ନୂଆ ଭେରୀ ଏବଂ କାହାଳୀ ବକାଇ ନୂଆ ନୂଆ ଶବ୍ଦପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ହୁଙ୍କାର

ଦେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଆମଦ୍ୱାରା ଫାଇଦା ଭୋଗ ଅର୍ଥାତ୍ ଆମକୁ ଫୁସୁଲାଇ ସେହି ପୁରୁଣା ଅତୀତଟା ହିଁ ତଥାପି ଆମ ସହିତ ରହିଥିବ ଏବଂ ଏଥର ସବୁକିଛି ଖୁବ୍ ବଦଳିଗଲା ଓ ଆମର କିତାପଟ ହେଲା ବୋଲି ଭ୍ରମଟାଏ ସୃଷ୍ଟି କରି ଆମକୁ ଧୋକା ହିଁ ଦେବ । ପୃଥିବୀର ଇତିହାସରେ ଯୋଜାମାନେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କ'ଣ କମ୍ ଧୋକା ଖାଇଛନ୍ତି ! ତଥାକଥିତ ଚରମମାନେ ମଧ୍ୟ କେତେ ହାଉଲେ ହାଉଲେ ନରମ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି ତଥା କେତେ କେତେ ଗଡ଼ ଓ ଦୁର୍ଗକୁ କନ୍ଦ୍ କରି ମଧ୍ୟ ଅତୀତକୁ ତଥାପି ହଟାଇ ପାରିନାହାନ୍ତି । ହଁ, କେତେ କେତେ ପ୍ରକାରେ ସେହି ପୁରୁଣା ପିତଳଟା ଉପରେ କଲାକ୍ କରିଦେଇ ଏଥର ଆମେ ନୂଆ ହୋଇଗଲୁ ବୋଲି ଆତ୍ମସନ୍ତୋଷ କ'ଣ କମ୍ ମିଳିଛି ? କାଲିର ବିପ୍ଳବମାନେ ଆଜି କଡ଼ପ୍ରାୟ ଆଡ଼ରଣ କରିଛନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟତ୍ୱେତନାକୁ ଆଗକୁ ଯିବାଲାଗି ବାଟ ଛାଡ଼ି ନଦେଇ ଆପେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ରକା ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି । ତନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ନାମ ବଦଳି ଯାଇଛି ସିନା, ମାତ୍ର ରୀତି ପାହିନାହିଁ । କେବଳ ତଥାକଥିତ ରାଜନୀତିରେ କ'ଣ ଏହିଭଳି ହୋଇଛି ? ଆମର ସାମୁହିକ ଜୀବନକ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକାଧିକ ଦେଶରେ ପ୍ରାୟ ସେହି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାଟି ହିଁ ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଛି । ତେଣୁ, ଅସଲ କ୍ଷେତ୍ରଟି ହେଉଛି ଆମରି ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନର ଜୀବନଟି । ଉଭୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନ ଓ ସାମୁହିକ ଜୀବନ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନଟିକୁ ଆଗ ସଜାଡ଼ିବି ବୋଲି କହି ସାମୁହିକ ବୃହତ୍ତର ପାଖରୁ ପଳାଇ ଯିବାର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ କିମ୍ବା ସାମୁହିକ ଜୀବନଟାକୁ ନେଇ ବାଉଁସକାର କୋଳାହଳ କରି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନଟିକୁ ସେଇ ଆଳରେ ଲୁଚାଇ ରଖିବାର ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଅବକାଶ ନାହିଁ । ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଏଥର ଆମେ ଆହୁରି ଷ୍ଟ୍ଟ ଭାବରେ ସେହି କଥାଟିର ଆଲୋଚନା କରିବା ।

+ + + +

ଆଗକୁ ଯିବାକୁ ମନ କରି ମଥାଟାକୁ ଥିର କରି ଟିକିଏ ଭବିଷ୍ୟତ ଆଡ଼କୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ନିୟତିରି ଆଡ଼େ ଆଖି ବୁଲାଇ ଆଣିବାକୁ ମନ କରିବା ମାତ୍ରକେ ସମ୍ଭବତଃ ସେହି ଦୁରାଗ୍ରହୀ ପ୍ରଶ୍ନଟିହିଁ ସତେଅବା ଏଡ଼େ ବଡ଼ କ'ଣଟାଏ ହୋଇ ଆଗରେ ଆସି ଠିଆ ହୋଇଯିବ ଓ ଗୁରୁକନ ପରି ସତର୍କ କରିଦେଇ କହିବ : ଏହି ପୃଥିବୀ ପ୍ରକୃତରେ ରହିବ ତ ! ଯଦି ପୃଥିବୀଟା ନରହିବ, ତେବେ ପୃଥିବୀଟା କିପରି ରହିବ, ସେହି ବିଷୟରେ ଗମ୍ଭୀର ତଥା ଆହୁରି ଗମ୍ଭୀର ତୁଚ୍ଛା ଛୋପରା ଆଲୋଚନାମାନ କରିବାଦ୍ୱାରା ପୁଣି କେଉଁ ଲାଭ ହେବ ? ଏବେ ତ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ବହୁତ କାଣିବା ଶୁଣିବା ମଣିଷ ମଧ୍ୟ ଆଉ ସେହି ବୃଥା ଆଲୋଚନାରେ ପଣିବାକୁ ମଧ୍ୟ ମୋଟେ ମନ କରୁନାହାନ୍ତି । ଯାହା ଯେତେବେଳେ

ହେବାର ଥିବ ହେବ, ଏବଂ ଆମେ କାହିଁକି ତେଣେ ମୁଣ୍ଡ ପୁରାଇ ସମୟ ବରବାଦ କରିବା ବୋଲି ସତେଅବା ନିତାନ୍ତ ସରଳ ବୃତ୍ତମାନଙ୍କ ଭଳି ମାନିନେଇ ଯାହାସବୁକୁ ଯେପରି କରି ଆସିଥିଲେ ବରଂ ସେଇଥିରେ ମନ ଦେଇ ସ୍ୱସମୟର ସଦବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍, କାଳେ ଆଶର ସମୟଟି ପାଖ ହୋଇ ଆସିଲାଣି, ସେହିପରି କିଛି ଆଶଙ୍କା କରି ସେମାନେ ଆହୁରି ଟାଉଟାଉ ହୋଇ ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥର ଏବଂ ଲୋଭର ଟୋକେଇ ମାନଙ୍କରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଭରିନେଇ ଘରକୁ ବୋହିନେବେ ବୋଲି ଝିର କରିଛନ୍ତି ।

ଆଧୁନିକ ପଦାର୍ଥବିଜ୍ଞାନର କଣେ ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଫ୍ରିଡ଼ଫ୍ କାପ୍ରା,—ଜନ୍ମ ହଙ୍ଗେରୀରେ ଏବଂ ଇହାଦେ ଅଧ୍ୟାପନା ଯୁକ୍ତରାଜ୍ୟ ଆମେରିକାରେ । ବୟସ ସାଠିଏ ଚପିନାହିଁ । ପୃଥିବୀଟା ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ଯାବତୀୟ ତଥ୍ୟଗଣିତ ବିଷୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବଗତ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସିଏ ସର୍ବଦା ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଅନାଇ ପାରନ୍ତି, ଆପଣାର ବୃତ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକ ବ୍ୟାସ ଯୋଗାଇଦେଇ ସିଏ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରି ପାରୁଛନ୍ତି, ଏବଂ ଯେଉଁ ସଦ୍ୟତମ ବହିଟିକୁ ସିଏ ଲେଖିଛନ୍ତି, ତାହାର ଶେଷ ଅଧ୍ୟାୟରେ ସିଏ ଏପରି ଗୋଟିଏ ସକାରାତ୍ମକ ଶୈଳୀରେ ପୃଥିବୀର ଆଗାମୀ ଭବିଷ୍ୟଟି ବିଷୟରେ ସମ୍ଭାବନାମୂଳକ ଠାବଟିଏ ଆଡ଼କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ କରି ଦେଇଛନ୍ତି, ସେଥିରେ କେବଳ ଆମ ଅପାଠୁଆମାନଙ୍କ ଚିତ୍ତରେ ନୁହେଁ, ବିଜ୍ଞାନଘରର ଉଚ୍ଚପାଠୁଆ ମାନଙ୍କର ହୃଦୟ-ଅଳିକରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଅଭିନବ ଲାଗୁଥିବାର “ହୁଏତ ହେବ” ବୋଲି କ୍ଷୀଣ ଆକ୍ଷାତିଏ ନିଶ୍ଚୟ ଅନୁଭୂତ ହୋଇ ଆସିବ । କାପ୍ରା ମଧ୍ୟ ସବାଆଗ ହିସାବରୁ ହିଁ ପ୍ରସଙ୍ଗଟିକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ସିଏ କହିଛନ୍ତି : ଗୋଟାଏ ତରଫରୁ ରୋକ୍‌ଠୋକ୍ ଗାଣିତିକ ସଂଖ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା କେତେ ପରିପୁଷ୍ଟ ହୋଇ ପୂରା ପ୍ରମାଣ ମିଳିଯାଇଛି ଯେ, ପୃଥିବୀ ଆଉ ମୋଟେ ରହିବନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଅପର ପକ୍ଷରେ ଆଉ କେତେକ ପ୍ରମୁଖ ତଥ୍ୟ ଲୋକସ୍ତରୀୟ ସତ୍ତେତନତା ମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହି ମଧ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ, ନାଇଁ, ନାଇଁ, ପୃଥିବୀଟା କଦାପି ଭଜୁଡ଼ି ଯିବନାହିଁ । ମଣିଷର ଏହି ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀର ଜୀବନଘଟଟି ତଥାପି ରହିବ । ଏକ ଘରବାହୁଡ଼ା ତଥାପି ହେବ । ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରୁ ଯିଏ ଯେଉଁଟି ଆଡ଼କୁ ଅଧିକ ଆକର୍ଷଣ ଅନୁଭବ କରିବ, ସିଏ ସେହି ଅନୁସାରେ ହିଁ ବିଶ୍ୱାସ ଅବଶ୍ୟ କରିବ । ବୈଜ୍ଞାନିକ କାପ୍ରା ଦ୍ୱିତୀୟ ମତଟିର ସମର୍ଥନ କରି କେତେ ଉଶ୍ୱାସ ହୋଇଯାଇ ଏବଂ ଆମ ଅନେକଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସକୁ ବହୁତ ବଳ ଦେଇ କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ସିଏ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି ଯେ ପୃଥିବୀ ନିଶ୍ଚୟ ରହିବ, ବର୍ତ୍ତମାନର ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଯିବ । ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ, ନ୍ୟାୟସ୍ୱାର୍ଥମାନେ ମଣିଷକୁ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବେ । ବିଗତ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଅଛିଣ୍ଡା ପ୍ରାୟ ହୋଇ ରହିଥିବା ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ

ତୁଟିଯିବେ । ହଠାତ୍ କ'ଣଟିଏ ଘଟିବ, ଅତଳ ଅବସ୍ଥାଟା କଳ ଭିତରକୁ ଆସିଯିବ ଏବଂ ସତେଅବା ସାରା ପୃଥ୍ବୀନିୟତିଟାର ଇଚ୍ଛା ଆଗରେ ଏହି ସାନ ସାନ ଗଣ୍ଠିମାନେ ଚାହୁଁ ଚାହୁଁ ଛିଡ଼ି ହିଁ ଯିବେ । କାପ୍ରା ତା'ର ସମର୍ଥନରେ ଗତ କୋଡ଼ିଏଟା ବର୍ଷରେ ଘଟିଥିବା ଦୁଇଟି ଘଟଣାର ଉଦାହରଣ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ପ୍ରଥମ ଘଟଣାଟି ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ଘଟିଛି । ବହୁବର୍ଷର ଗୋରାଣାସନ ସେଠାରେ କୃଷ୍ଣକାୟ ମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅସଭ୍ୟ ଆସୁରିକତା ଗୁଡ଼ିକୁ ଲଦି ସତେଅବା ଏହିପରି ବ୍ୟବସ୍ଥାଟାଏ ସବୁକାଳକୁ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ ବୋଲି ଆଶ୍ଚ କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲା । କଳା ଆନ୍ଦୋଳନର ନେତାମାନେ ବନ୍ଦୀଶାଳାରେ ସଜୁଥିଲେ । ସେତିକିବେଳେ ଗୋରାମାନଙ୍କ ପଲଟି ମଧ୍ୟରୁ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ହୋଇ ଏପରି କଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ନିର୍ବାଚନ ଦ୍ବାରା କ୍ଷମତାସୀନ ହେଲେ ଯେ, ସିଏ ନିକର ଗୋରା ଜାତିକୁଳଟାକୁ ଚକିତ କରି ସେହି ଅନ୍ୟାୟଟା ଆଉ ଅଧିକ କାଳ ନରହୁ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କଲେ ଏବଂ ସତେଅବା କେଉଁ ଅନ୍ୟ ଏକ ବିଧାନର ଇସାରା ପାଇ ପ୍ରାୟ ଅତାନକ ଦ୍ବାରଗୁଡ଼ିକୁ ଉନ୍ମୋଚିତ କରି ଦେଇଥିଲେ । ଆପେ ଆପେ କ୍ଷମତାରୁ ହଟିଗଲେ, ଏବଂ, ଆତ୍ମମୁକ୍ତ କଥାଟାଏ ପରି, ଗୋରା ବର୍ଣ୍ଣବିଦ୍ବେଷୀ ତାହାର ବିରୋଧ ମଧ୍ୟ କଲେନାହିଁ । ପୂର୍ବ ଇଉରୋପଟାକୁ ନାନା ଲୁହାବାଡ଼ ଭିତରେ ଅଲଗା କରି ରଖି ଏକ ଆଦର୍ଶ ପୃଥିବୀକୁ ରାଷ୍ଟ୍ରର ନାନା କୁରାଦେଶ ଦ୍ବାରା ଗଢ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ଏକନାୟକତ୍ବର ଶିଖରଟା ଉପରୁ ଯେଉଁସବୁ ଅବାଚ୍ଛିତ କେତେକ'ଣକୁ କାରି କରି ରଖିଥିଲା, ସେହି ଉଦ୍ୟମର ମୁଖ୍ୟ ଗର୍ଭଟିଆର ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରି ଆସିଥିବା ଦେଶରେ ଏପରି କଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପଦରେ ଆସି ଅଧିଷ୍ଠିତ ହେଲେ, ଯିଏକି ଏଥର ଗବାକ୍ଷଗୁଡ଼ିକ ଖୋଲୁ ଏବଂ ରାତିଟା ପାହୁ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କଲେ ଏବଂ କ୍ରମେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ରାଜନୀତିକ କ୍ୟାମିଟିଟା ହିଁ ବଦଳି ଯାଇଥିଲା । ଏପରି ଘଟଣା ପୃଥିବୀର ଇତିହାସରେ ପୂର୍ବେ କେବେ ମଧ୍ୟ ଘଟିନଥିଲା । ତେଣୁ, କିଛି ନା କିଛି ଘଟିବ ଏବଂ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ବାଟ ବାହାରି ଯାଉଥିବ । ଏକ ନୂଆ ରାଜନୀତି ଓ ସମଗ୍ରତର ଭାବରେ ଏକ ଅନ୍ୟ ପରିମଳର ମନୁଷ୍ୟବିବେକ ପୃଥିବୀର ପରିଚାଳନା କରିବା ନିମନ୍ତେ ବାଟମାନେ, ସମାଧାନମାନେ ଅବଶ୍ୟ ମିଳି ଯାଉଥିବେ । ଏକାବେଳେକେ ଏକ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟାକରଣର ପାରସ୍ପରିକତା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ଆସିବ ଏବଂ କୁପିତମାନେ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବେ । କେବଳ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରରେ ନୁହେଁ, କାତୀୟ ସ୍ତରରେ ଏବଂ ଏପରିକି ଆମ ତୁମର ଗାଆଁଟିର ସ୍ତରରେ ମଧ୍ୟ ସଂପୃକ୍ତ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ତାହାକୁ ହିଁ କାମ୍ୟ ବୋଲି ବିଚାର କରିବେ । କର୍ତ୍ତୃତ୍ବମାନେ ନେତୃତ୍ବକୁ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବେ । ଆଗ ପୃଥିବୀଯାକର ମନୁଷ୍ୟମାନେ ହିଁ ଦିଶିବେ । ତେଣୁ ସବୁକିଛି ଅଧିକ ସହଜ ବି ହୋଇଯିବ ।

ଅଧିକାଂଶ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଅତୀତ କହିଲେ କୋଉ ପୂର୍ବକାଳରୁ ଚଳି ଆସିଥିବା କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଅଭ୍ୟାସକୁ ହିଁ ବୁଝାଇଥାଏ କି ? ଅଭ୍ୟାସ କେତେଟାକୁ ସତେଅବା ମାନିବାର ହିଁ ଏକ ବାଧ୍ୟବାଧକତା । ଏଇଟି ବହୁ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଭାରି ଅଳପ ଭିତରେ ଅର୍ଥାତ୍ କେତୋଟି ଚିହ୍ନା ସୀମା ଭିତରେ ପ୍ରାୟ ଗୋଟାଏ କାଳ ବେଳ ରଖିଥାଏ । ଆମେ ଆପେ ଯେଉଁସବୁ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ନିଜ ଜୀବନରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଉ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମର ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ି ବି ଯାଇଛନ୍ତି, ଏଠାରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟ ଆଦୌ କୁହା ଯାଉନାହିଁ । କୌଣସି ଏକ ବିଶେଷ ଆବଶ୍ୟକତା ହେତୁ ଆମେ କେତୋଟି ଅଭ୍ୟାସର ଆଡ଼ରଣ କରୁ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକତାଟି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲେ ସେହି ଅଭ୍ୟାସ ଓ ଶୃଙ୍ଖଳାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଆପେ ଆପେ ଛାଡ଼ି ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି ଏବଂ ଆହୁରି ଅନ୍ୟ କିଛି ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ପୁଣି ନୂଆ ନୂଆ ନିୟମ ଶୃଙ୍ଖଳାର ପାଳନ କରାଯାଏ ଏବଂ ଏକ ନିୟମିତ ଅଭ୍ୟାସରୂପେ ରହିଥାଏ । ସେଥିରେ ବାହାରୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ କିଛି ହୁଏନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଏଗୁଡ଼ିକ ବାହାରେ ମଧ୍ୟ କିଛି ଅଭ୍ୟାସ ଆମେ ପାଳନ କରୁ ଯାହାର ହୁଏତ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନଥାଏ ଏବଂ ତଥାପି ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକର ପାଳନ କରୁଥାଉ । ଛାଡ଼ିବା ଉଚିତ ବୋଲି କାଣ୍ଡୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଛାଡ଼ି ପାରୁନଥାଉ । ଏହିପରି ବହୁ ପୁରୁଣା ଅଭ୍ୟାସ ଏକାଧିକ ପୁରୁଷରୁ ଆମ ସାମୂହିକ ଜୀବନରେ ରହିଥାଏ,— ସମ୍ଭବତଃ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପୁରୁଣା ହୋଇଥିବାରୁ ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଶୁଦ୍ଧ, ପବିତ୍ର ଏବଂ ତେଣୁ ଅବଶ୍ୟ ପାଳନୀୟ ବୋଲି ବିଚାର କରି ଶିଖିଥାଉ । ତୁଚ୍ଛା ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିବାକୁ ଆମକୁ ଅତୁଆ ଲାଗୁଥାଏ ସିନା, କିନ୍ତୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା ସକାଶେ ସତେଅବା ଆମର କୌଣସି ଚାରା ନଥାଏ । ବହୁ ପୁରୁଣା, ତେଣୁ ପବିତ୍ର; ପୁରାତନ ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ ଲିଖିତ ହୋଇ ରହିଛି, ତେଣୁ ଶିଳାପ କରିବାଟା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗର୍ବିତ ଏବଂ ତେଣୁ ଗୋଟିଏ ଅପରାଧ । ସେହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଏହାକୁ *Obligations of Habit* ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଏହିପରି କୌଣସି *Obligation* ଭିତରେ ପଡ଼ି ଆମେ ଅତୀତଟାକୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଛାଡ଼ି ପାରୁନାହିଁ । ପୁନଶ୍ଚ, କେତେକ ସମାଜରେ ବାସନ୍ଦ ହୋଇ, ଅକାତିଆ ଅର୍ଥାତ୍ ଭୁଲ୍ଲ ବୋଲି ଘୋଷିତ ହେବାର ଭୟ ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ । ସେହି ଭୟ ଆମକୁ ହାତଗୋଡ଼ ଗୁଡ଼ିକର ସ୍ତରରେ ମଧ୍ୟ ବିବେକ ବାନ୍ଧି ରଖିଥାଏ । ଏବଂ ଭୟମାନେ ଆମକୁ ଆଖି ଧରିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଉ ଯୋଦ୍ଧା ହେବାର ପ୍ରଶ୍ନ ହିଁ ନଥାଏ ।

ଯେଉଁଠାରେ ବ୍ୟକ୍ତିମନୁଷ୍ୟମାନେ ଭୟରେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନେ ବାସ କରୁଥିବା ସମାଜଟି ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ସେହି ଅସମର୍ଥତାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଗୋଡ଼ ହାତ ହଲାଇବା ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ସ୍ଵାଧୀନ

ସୁଯୋଗଟିଏ ଦିଅନ୍ତିନାହିଁ,— ଏବଂ, ସେଠାରେ ନିଜ ଭିତରେ ସତକୁ ସତ ଏକ ବିବେକ ରହିଛି ବୋଲି ହୁଏତ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଆଜ୍ଞାପାଳନ ହିଁ କରନ୍ତି, ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ପରି ଦିଶିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ଆପଣାକୁ ନୀତିରେ ରହିଥିବାର ସାନ୍ତ୍ବନା ମଧ୍ୟ ଦିଅନ୍ତି । ଚଳନ୍ତି ଧର୍ମମାନଙ୍କରେ ଭଳି ଭଳି ଅଭ୍ୟାସ ହିଁ ରହିଥାଏ,— ପର୍ବପାଳନ, ପ୍ରାର୍ଥନା, କନ୍ୟାମୃତ୍ୟୁ ଆଦି ସଂସ୍କାର ସମାଜକୁ ଏକ ତଥାକଥିତ ଶୃଙ୍ଖଳା ଦ୍ବାରା ଚଳାଇ ନେଉଥିବା ଭେଦଭାବ ଅର୍ଥାତ୍ ସରସ ନୀରସର ବାହ୍ୟ ହିସାବ,— ଦେଉଳ, ପୂଜା ଏବଂ ଉପାସନା—ଏହି ସବୁକିଛିକୁ ସଂପୃକ୍ତ ସେହି ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକର ଅନୁଗାମୀମାନେ କେଡ଼େ ପବିତ୍ର ସଂଭ୍ରମରେ ପାଳନ କରୁଥାନ୍ତି ଏବଂ, କେବଳ ସେହିମାନଙ୍କ ଲାଗି ନୁହେଁ, ସମୁଦାୟ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଏହି ବୃହତ୍ ପୃଥିବୀଟାକୁ ମଧ୍ୟ ଅତଳପ୍ରାୟ କରି ରଖିବାରେ ବହୁତ ସହଯୋଗ କରୁଥାନ୍ତି, ନୈତିକତା ତଥା ନୈତିକ ଜୀବନ କହିଲେ ପରମ୍ପରା କ୍ରମେ ଉପରୁ ଆଣି ପିଠିଉପରେ ଥୋଇଦିଆ ଯାଇଥିବା କେତେଟା ଲୋକାଭ୍ୟାସ ବ୍ୟତୀତ ଅନେକ ସମୟରେ ଆଉ କ'ଣ ବା ବୁଝାଏ ! ଜୀବନକୁ ଏକ ସୁସ୍ଥ ସହଜତା ଆଣି ଦେବାର ଯେକୌଣସି ନୀତି ଓ ନୈତିକତା ତ ଆଗ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର ଭିତରେ ତା'ର ଜୀବନପ୍ରେରଣା ଗୁଡ଼ିକ ନିମନ୍ତେ ସତକୁ ସତ ସମୁଚିତ କେନ୍ଦ୍ରଟିଏ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିବାରେ ସହଯୋଗ କରନ୍ତା; ଏବଂ, ଯାହାକିଛି ସମ୍ଭବ ତଥା ଆଡ଼ରଣ, ତାହାର ମୂଳରେ ଏକ ଶ୍ରଦ୍ଧା ହିଁ ରହନ୍ତା । ତେବେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ପରସ୍ପର ପାଖରେ ଏପରି ଛଦ୍ମବେଶମାନ ଧାରଣ କରି ଯାହା ପ୍ରକୃତରେ ନୁହନ୍ତି, ସେହିପରି ଗୋଟାଏ ତୁଚ୍ଛା ମିଛ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ସଦାତତ୍ପର ହୋଇ କାହିଁକି ବା ରହିଥାନ୍ତେ ? ସେହି ସମାଜରେ ଅଧିକ ପାଠ ପଢ଼ି ଓ ସେହି କାରଣରୁ କିଛି ବିଶେଷ ବୋଲି ପରିଚିତ ଦେଇ କତିପୟ ମଣିଷ ନିଜର ଭାଗଗୁଡ଼ିକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ କରି ପାରିବାର ଚତୁରତାରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ କିପରି ବା ଲୁଚି ନେଇ ପାରନ୍ତେ ! ନୀତିରେ ଓ ଧର୍ମରେ ରହିଥିବା ଗୋଟିଏ ସମାଜରେ ଶୋଷଣ ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ରହନ୍ତା ? ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଏକ ସ୍ବତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ଖୁସିରେ ପରସ୍ପର ଆଡ଼କୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ କତି ହୋଇ ନଆସି ସିଏ ମୋ'ଠାରୁ ନିମ୍ନ ବୋଲି କହି ଶାନ୍ତି କିପରି ବା ପାଇଥାଆନ୍ତେ ! ତେଣୁ, ଗୁଡ଼ାଏ ତୁଚ୍ଛା ଅଭ୍ୟାସର ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ ପୁନରାବୃତ୍ତି ବ୍ୟତୀତ ଏବେ ଅଧିକତଃ ଧର୍ମର ଏହି ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟରେ ଆଉ କ'ଣ ବା ଅବଶେଷ କାହିଁକି ରହିବ ?

ଅତୀତର କେତେଟା ବିଡ଼ମ୍ବନାପୂର୍ଣ୍ଣ ମିଛ ଆମର ଅସଲଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତରାଳ କରି ରଖିଛି ବୋଲି ଏବେ ଆମେ ସତରାବତର ଅଧିକ ଜାଣିଥିବା ଓ ଅଧିକ ଧୋବ ଦିଶୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସଂସ୍କୃତି କହିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଖ୍ୟତଃ କେତେଟା ବିଶେଷ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ବୁଝୁଛୁ

କି ? ସେହିସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟମାନେ ଆମର ମିଉକ୍ତିଅମ୍ ମାନଙ୍କରେ କେତେମନ୍ତେ ଗଞ୍ଜିତ, ସଞ୍ଜିତ ଓ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସବୁ ସେହି ଅତୀତର ସନ୍ତକଗୁଡ଼ାକର ହିଁ ପ୍ରଦର୍ଶନ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଏବଂ, ସଂସ୍କୃତି କହିଲେ ଯେ କେତୋଟି ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ସେହି ମୂଲ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରେରଣାରୂପେ ପ୍ରତିଫଳିତ କରି ଆମେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାର ଏକ ସ୍ୱତଃପ୍ରଣୋଦିତ ପ୍ରୟାସକୁ ବୁଝାଏ, ସେକଥାଟିକୁ ଆମ ସଂସ୍କୃତିବିଶେଷଜ୍ଞମାନେ ତ କାହିଁ କେବେହେଲେ କହୁନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ଅନର୍ଗଳ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ଆମର ଅହଙ୍କାରଗୁଡ଼ିକୁ ହୁଏତ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମୁହାଁସ ଦେଇ କହି ଆମକୁ ଏକ ସାମୟିକ ଭଞ୍ଜନନା ଦ୍ୱାରା ଖୁବ୍ ତତାଇଦେଇ ପାରୁଛନ୍ତି ସିନା, କିନ୍ତୁ ଆମର ଏହି ଚଳନ୍ତି ଅସୁନ୍ଦରତା ଗୁଡ଼ିକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଆସିବାକୁ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଉପଚାର ରହିଛି ତ !

ଅତୀତ ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ଉଦାସୀନତା । ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଷୟରେ ଉଦାସୀନତା । ଏବଂ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ସତେଅବା ଜାଣିଶୁଣି ଉଦାସୀନ ରହିଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟତ ବୋଲି ଆଉ କାହିଁକି ବା କ'ଣ ଫିକର ମଧ୍ୟ ରହିବ ? ତେଣୁ, ଭବିଷ୍ୟତ ପ୍ରତି ପ୍ରାୟ ଏକ ବ୍ୟାପିଗ୍ରସ୍ତ ବେଶାତିରିର ଭାବ । ଆମ ଅତୀତଟା ଯେ ଆପଣାର କୌଣସି ଏକ ଖାସ୍ ଉପାଦାନକୁ କନ୍ଦୁ ଦେଇଥିବାରୁ ହିଁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭିତରେ ଛଟପଟ ହେବାରେ ଲାଗିଛୁ, ସେହି କଥାଟିକୁ କପଟରହିତ ସରଳ ଭାଷାରେ ବୁଝାଇଦେବା ହିଁ ଆମ ଧର୍ମବୀର ବିଶେଷମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତା । ତେବେ ଯାଇ ଆମେ ଅତୀତଟି ଭିତରେ ତଥାପି ଆମର ସ୍ଥାୟୀ ମୂଲ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଚିହ୍ନି ପାରୁଥାଆନ୍ତୁ ଏବଂ ସେଥିରୁ ପ୍ରେରଣା ପାଇ ବର୍ତ୍ତମାନଟିର ସମ୍ବୁଦ୍ଧିମାନ ହୋଇ ପାରୁଥାନ୍ତୁ । ଆମର ଶାସନ, ଆମର ଶିକ୍ଷା-ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ଏପରିକି ଆମେ ପରସ୍ପର ସହିତ ଆଠଟାଯାକ ପହର ଅତିବାହିତ କରୁଥିବା ଆମର ଏହି ସାମାଜିକ ଅର୍ଥାତ୍ ପାରସ୍ପରିକ ଜୀବନଟି ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଉପକୃତ ହେଉଥାନ୍ତା । ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ କିଛି ନା କିଛି ଅଗ୍ରଗତି ନିଷ୍ପନ୍ନ କରୁଛୁ ବୋଲି ନିଜକୁ ତଥା ପରସ୍ପରକୁ ମଧ୍ୟ କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦରଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଦେଇ ପାରୁଥାନ୍ତୁ । ଏବଂ, ବର୍ତ୍ତମାନର ଦର୍ପଣଟି ଉପରେ ଅତୀତଟିକୁ ଦେଖି ପାରୁଥିଲେ ଆମେ କଦାପି ଅତୀତ କହିଲେ ପୂର୍ବରୁ ଘଟି ଯାଇଥିବା କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଘଟଣା ବୋଲି ମୋଟେ ବୁଝନ୍ତୁ ନାହିଁ ବା ତାହାକୁ ଇତିହାସ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଅଲଗା ନାମ ଦେଇ କେବଳ ଅଧ୍ୟୟନର ଏକ ବିଷୟ ବୋଲି ଆଦୌ କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତୁନାହିଁ । ଅତୀତଟି ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନ ସହିତ ଅବଶ୍ୟ ସାଙ୍ଗରେ ରହିଥାନ୍ତା ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟର ମାର୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ଥିର କରି ନେଉଥିବା ସମୟରେ ଆମକୁ

ଅଧିକ ଭାରସାମ୍ୟ ସହିତ ସବୁକିଛିର ବିଚାର କରିବା ସକାଶେ ଉପଯୁକ୍ତ ଚକ୍ଷୁଟିଏ ବି ଯୋଗାଇ ଦେଉଥାନ୍ତା ।

ସମ୍ଭବତଃ, ପ୍ରାୟ ଏକ ମହାପୁରୁଷାୟ ଦମ୍ଭରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରତି ଉଦାସୀନ ହୋଇ ରହିବାର ଅଭିପ୍ରାୟଟିଏ ରଖି ଭାରତବର୍ଷରେ ଅଧିକାଂଶ ମନୁଷ୍ୟ ଅତୀତରି ଭିତରେ ଲାଗି ରହିଥାଆନ୍ତି । ଅତୀତଟା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଆଦର୍ଶସ୍ଥାନୀୟ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିବାରେ ଆମର ବିଦ୍ୟାନିଧିମାନେ ଏତେଏତେ ଉତ୍ସାହ ଦେଖାଇବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସବୁଠାରୁ ଭଲ ସମୟଟା ସେହି ଅତୀତରେ ହିଁ ଥିଲା, ଏପରି ଏକ ବାତ୍ତନିକାକୁ ଏତେ ପ୍ରସାର ଦେଇ ସେମାନେ ନିକର ଦୁଃଖ କେଉଁ ଉପକାର ଯଦି କରୁଥାନ୍ତି, ତେବେ କେବଳ ସେହିମାନେ ହିଁ ଜାଣିଥିବେ ସିନା, କିନ୍ତୁ ପୃଥିବୀରୂପକ ପ୍ରୟୋଗଶାଳାରେ ମନୁଷ୍ୟ ନାମକ ଏହି ଅପରିମିତ ପ୍ରତିଭା ତଥା ସମ୍ଭବନାକୁ ନେଇ ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଉତ୍ତମ ଏବଂ ତଥାପି ଉତ୍ତମ କରି ଗଢ଼ି ପାରିବାର ସେହି ସୃଷ୍ଟି-କାରିଗରର ହୃଦୟଟିକୁ ସତକୁ ସତ ଭାରି ଆଘାତ ହିଁ ହେଉଥିବ । ତୁମେ, ଆମେ, ଅର୍ଥାତ୍ ଯେକୌଣସି ମନୁଷ୍ୟ ଉଦାସୀନତାକୁ ନିକର ସବାବଡ଼ ଧର୍ମ ଭଳି ଗ୍ରହଣ କରିନେଲେ ତା'ନିଜ ଭିତରର ବନ୍ଧୁଟି, ସେହି କାରିଗରଟି କ'ଣ କମ୍ ଆଘାତ ମଧ୍ୟ ପାଇଥିବ ! ଭାରତବର୍ଷର ସମାଜରେ ପ୍ରାୟ କାଳକାଳରୁ ସତେଅବା ସେହି ଉଦାସୀନତାଟା ହିଁ ପଦେ ପଦେ ଭଗବାନଙ୍କର ଗୋଡ଼ରେ ପଥରଟାଏ ବାନ୍ଧି ତାଙ୍କୁ ଅଟକାଇ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଖୁବ୍ ପରାକ୍ରମ ଦେଖାଇ ଆସିଛି । ତୁମ ଆମର ସାନ ଗାଆଁମାନଙ୍କରେ ଯାହା, ବାବୁମାନଙ୍କର ବଡ଼ ସହରମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ତାହା । ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ଯାହା, ମିଥିଳାରେ ମଧ୍ୟ ତାହା । ଖାମମାନେ ଉଦାସୀନ, ଭୀଷ୍ମଦେବମାନେ ବି ଉଦାସୀନ । ସେହି ଉଦାସୀନ ଭାବଟା ହେତୁ ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ସେହି ଆବହମାନ କାଳରୁ ହିଁ ପରସ୍ପରକୁ ସହି ପାରିନାହାନ୍ତି କି ? ଅର୍ଥାତ୍, ଅନ୍ୟ କାହାରିକୁ ହେଲେ ଭାଗ ଦେବାକୁ ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରିନାହାନ୍ତି । କାଳେ ଆଉକାହାକୁ ଦେବାକୁ ହେବ, ସେହି ହିଂସାରେ କୋଳିଗୁଡ଼ାକୁ ତୁଚ୍ଛା ଅଣ୍ଟିଭିତରେ ଭର୍ତ୍ତି କରି ରଖିଛନ୍ତି ଓ ତେଣୁ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ କୋଳି ବି ଖାଉନାହାନ୍ତି । ସରସମାନେ ନୀରସମାନଙ୍କୁ ଈର୍ଷା କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଏପରିକି, ପ୍ରାୟ ସେହିପରି କୌଣସି ନିୟମର ଭେଳିକି ଦ୍ଵାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ଶିକ୍ଷକମାନେ ସେମାନେ ପାଠ ପଢ଼ାଉଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସହି ପାରୁନାହାନ୍ତି ।

ଶାସକମାନେ ଶାସିତମାନଙ୍କୁ ସହୁନାହାନ୍ତି, ଧନକୁବେରମାନେ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କଠାରୁ ଦୂରଛଡ଼ା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ଧୋବ ଉପକୀତ ଧାରଣ କରିଥିବା ଶୁଦ୍ଧମାନେ ଆଉ ଯାବତୀୟଙ୍କୁ ଶୁଦ୍ଧବଚ୍ ହିଁ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ତୁମ ଆମ ଗାଆଁରେ

ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଅଧିକ ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ରହିଛି, ସେମାନେ ବେଶ୍ ଦୂର କୌଣସି ସହରରେ ବାସ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଗାଆଁରେ ଥିବା କୃଷିବିଦ୍ୟା କାଣିଥିବା ସଦାଦୁଃଖୀ ମିହନ୍ତୀମାନଙ୍କୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆବାଦ କରି ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଅଳ୍ପତଃ ନିଜ ପେଟକୁ ଅନ୍ନ ଦେଇପାରିବା ନିମନ୍ତେ ଛାଡ଼ି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଅଧିକ ରୋକଗାରିଆଙ୍କ ପାଖରେ ବେଶୀ କ୍ଷମତା,— ସେହିମାନଙ୍କର ହିଁ ଅଧିକ ଖିଆଲ, ସରକାର ନାମକ କାରଖାନାରେ ସେଇମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଅଧିକ ସଂସ୍ଥାନ ଏବଂ ଅଧିକ ସମ୍ମାନ । ସେହିମାନଙ୍କର ସାହିତ୍ୟ, ସଂଗୀତ, ସର୍ବବିଧ ଭୋଗ ତଥା ଉପଭୋଗର ଆନନ୍ଦବକାର, ପାରିଧି କରି ବିରଳ ବୟୁମାନଙ୍କୁ ଘରକୁ ବୋହି ଆଣି ପାରିବା ସକାଶେ ଭଲି ଭଲି କିସମର ଏହି ବିପଣିଗୁଡ଼ିକ । ଖବରକାଗଜରେ ସତେଅବା ସେହିମାନଙ୍କୁ ଉଲ୍ଲସିତ କରିବାର ପ୍ରୟାସରେ ନିତ୍ୟନ୍ତନ ନାନା ବିଜ୍ଞାପନ,— ଏବଂ, ସେମାନଙ୍କ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ନିଃସ୍ୱପ୍ରାୟ ହୋଇ ରହିଥିବା ବହୁସଂଖ୍ୟାର ପଟଟା ପ୍ରତି ସେହିମାନଙ୍କର ହିଁ ଏକ ଚରମ ଉଦାହରଣତା ଏବଂ ଅବହେଳା । କେବଳ ସତଭଗବାନ ନୁହନ୍ତି, ଏହି ସଂସାରରେ ମଧ୍ୟ କଳ୍ପିତ ହୋଇ ପୂଜା ହେଉଥିବା ଉଗବାନ୍ମାନେ ମଧ୍ୟ ମଉକା ପାଇଲେ ଯାହାସବୁ କଦାପି ସହିପାରନ୍ତେ ନାହିଁ ଏବଂ ଆଦୌ ଉଦାହରଣ ନରହି ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରତିବାଦ କରନ୍ତେ, କେତେ କେତେ ମନୁଷ୍ୟ ଯେ କିଭଳି ଏବଂ କାହିଁକି ଯେ ତଥାପି ଏପରି ଟାଣ ପଥର ହୋଇ ଏସବୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରାୟ ସକଳ ଅର୍ଥରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଡିକ୍ସି ରହିବାରେ ସକ୍ରିୟ ସହଯୋଗ ମଧ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ସେକଥାର ଉତ୍ତର ସମ୍ଭବତଃ ସ୍ୱୟଂ ସେହିମାନେ ହିଁ ହୁଏତ ଦେଇପାରିବେ । ଅସଲ ଯେଉଁ ଉଗବାନ୍, ସିଏ ତ ନିୟମତଃ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ଦାୟୀ, ତେଣୁ ସିଏ କଦାପି କୌଣସି ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିବେନାହିଁ ।

ଭାରତବର୍ଷରେ କେବଳ ଆମର ଏହି ଯୁଗଟିରେ ନୁହେଁ, ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ କେଉଁ ଆବହମାନ କାଳରୁ ହିଁ ଉଦାହରଣତାଗା ରାଜତ୍ୱ କରି ଆସିଛି । ଲୋକମାନେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଘୋର ଦୈନ୍ୟ ଏବଂ ଦୁର୍ବିପାକରେ ଛଟପଟ ହେଉଛନ୍ତି ଅଥଚ ଆଉ କେତେ ମନୁଷ୍ୟ ଚରମ ଏବଂ ଉଦାହରଣ ଉପେକ୍ଷା ସହିତ ସତେଅବା ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ଚିନ୍ତା କରିବାର ନଥିଲା ପରି ଭୋଗମୟ ବିଧିଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟରେ ଲିପ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଏବେ ଗୋଟିଏ ଆଡୁଳାବନ୍ଦୀ ପୁସ୍ତକରେ ତାହାରି ଏକ ନିଷ୍ଠୁର ବର୍ଣ୍ଣନା ପାଠ କରୁଥିବା ବେଳେ ମୁଁ ଖୁବ୍ ଅଶାନ୍ତପ୍ରାୟ ହୋଇ ସେହି ବିଷୟରେ ହିଁ ଭାବୁଥିଲି । ବହିଟି ବଙ୍ଗଳାରୁ ଓଡ଼ିଆକୁ ଅନୁବାଦ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ଶହ ବର୍ଷ ତଳର କଣେ ବିଖ୍ୟାତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଜୀବନୀ, ଯିଏକି ଆପଣାର ଅଧ୍ୟାପକ-ଜୀବନରେ କିଛିବର୍ଷ କଟକ ରେଭେନ୍ସା କଲେଜରେ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଯୋଗେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ରାୟ

ବିଦ୍ୟାନିଧିଙ୍କର ସେହି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣାଗ୍ରହଣରୁ ଏଠାରେ ମୁଁ ସଂପୃକ୍ତ ବାକ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ଭତାରି ଆଣିଛି : ମୋତେ ଯେତେବେଳେ ସାତବର୍ଷ, ପିତାମହଙ୍କର ସେହିବର୍ଷ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣବାସ ହେଲା । ସେବର୍ଷ (୧୮୭୭) ଅପାଳକ । ଏମିତି ଅପାଳକ ଆଉ କେବେ ଦେଖିନାହିଁ । ଆଗ ଦୁଇବର୍ଷ ଯାଇଛି ଗଜା ମରୁଡ଼ି । ଓଡ଼ିଶା, ମେଦିନୀପୁର, ହୁଗୁଳୀ ଆଉ ବର୍ତ୍ତମାନର କିୟଦଂଶରେ ଭୋକ-ଉପାସରେ ଯେ କେତେଲୋକ ପୋକମାଛି ପରି ମରିଥିଲେ, ଗଣି ହେବନାହିଁ । ଧାନ ଚାଉଳ ବିବାକ ଭୟାନ । ସୁନାରୁପା ଯାଡ଼ିଲେ ବି ଚାଉଳ ମିଳିବା ଦୁଷ୍ଠର । ...ଓଡ଼ିଶାରେ ମରିଥିଲେ ତିନିଲକ୍ଷ ଲୋକ । ପିତାମହଙ୍କ ଶ୍ରାବର ଦଶ-ପନ୍ଦର ଦିନ ଆଗରୁ ଆମ ଘର ଚାରିପଟେ ଆସି ଦେରି ଯାଇଛନ୍ତି କାଙ୍ଗାଳି-କଙ୍ଗାଳୀ ଶବ୍ଦର ଅପଭ୍ରଂଶ । ସତକୁ ସତ ଅସ୍ଥିତର୍ମସାର ଦେହ, ଗୋଡ଼ ଚଳୁନାହିଁ କି ହାତ ଚଳୁନାହିଁ । ଯୋଉଠି ଯିଏ ପଡ଼ିରହିଛି, ଆଉ ସେଠୁ ମୋଟେ ଭିତ ପାରୁନାହିଁ । ଏବଂ ତାପରେ “ପିତାମହଙ୍କର ଶ୍ରାବ କିନ୍ତୁ ସମାରୋହରେ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ...କେତେ ଆଡୁ ଆସିଥିଲେ କେତେ ଅଧ୍ୟାପକ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପାଖଆଖି ଗାଆଁରୁ ସବୁଯାକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେଥର ଆମ ଗାଆଁରେ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ଲୁଚି ସହିତ କଳଯୋଗ । ଅପାଳକବେଳେ ଭଦ୍ର ଏବଂ ଇତର ନିବିଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ହାହାକାର, ଏବଂ ଏଣେ ନାକରେ ଆସି ବାଜୁଛି ଲୁଚି ଛଣା ହେଉଥିବାର ଗନ୍ଧ । ଖାଇବା କାଗାର ଚାରିପଟଯାକ ବାଡ଼ ଦିଆଯାଉଛି, ଘରର ପଶ୍ଚିମ ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣପଟ ଦୁଆରେ ନାଲି-ପଗଡ଼ି ପୋଲିସ୍ ଅନିମନ୍ଦିତ ମାନଙ୍କୁ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିବାକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଛାଡ଼ି ଦେଉନାହିଁ । ଗାଆଁର ପୂର୍ବଦିଗରେ ଅବସ୍ଥିତ ବ୍ରାହ୍ମଣସାହୀର କେତୋଟି ଘର ସେମାନଙ୍କୁ ମିଳିଥିବା ଭୋକନ-ପଦାର୍ଥରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନହୋଇ ଝଙ୍କାକୁ ଝଙ୍କା ଲୁଚି ଭଜ ପାଟେରୀର ଆରପଟକୁ ପାର କରାଇ ଦେବାରେ ଲାଗିଗଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଲାଗିଗଲା କାଙ୍ଗାଳିଙ୍କର ଭିଡ଼ାଓଟରା । କାଙ୍ଗାଳି ମାନଙ୍କର ଛୁଆଁ ଲାଗି ଯାଉଥିବା କାରଣରୁ ଲୁଚିମାନେ ମାରା ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ତଥାପି ସେହି ଦିଗକୁ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଭୂକ୍ଷେପ ନାହିଁ । ଭିଡ଼ାଓଟରା ଲଗାଇଥିବା ସେମାନେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ କାତି ଭିତରେ ପୁନର୍ବାର ଗୃହୀତ ହୋଇନାହାନ୍ତି । ଭଦ୍ରକଙ୍କ ଭୟଙ୍କର ହେଲେ କାତିଫାତି କିଏ କିପରି ମାନିବ ?”

ଏହି ବର୍ଣ୍ଣନାଟି କ’ଣ ଖାସ୍ ସେହି ଗୋଟିଏ ଭନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ନା ପ୍ରକୃତରେ ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀର ? ଭଗବାନ କୋପୀ ଅଥବା ଆଉ ଯାହାକିଛି ହୋଇଥିବେ ପଛକେ, କେବେହେଲେ ଭଦ୍ରାସୀନ ହୋଇନଥିବେ । ଭଗବାନ ଭଦ୍ରସ୍ଥିତ ବର୍ତ୍ତମାନଟିକୁ ମଧ୍ୟ ନିଷ୍ଠୁର୍ଯ୍ୟ ଦେଖୁଥିବେ । କୌଣସି କାରଣରୁ ବର୍ତ୍ତମାନଟିକୁ ଦେଖିବେନାହିଁ ବୋଲି କେବେହେଲେ ଅତୀତ ମଧ୍ୟକୁ ପଳାଇ ଯାଉନଥିବେ । ସଂସ୍କୃତି କହିଲେ ସିଏ କେବଳ

ଗୋଟାଏ ଅତୀତକୁ ନୁହେଁ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ନିତାନ୍ତ ସତ୍ତା ହୋଇ ରହିଥିବା ବର୍ତ୍ତମାନତାକୁ ଏବଂ ଉପସ୍ଥିତତାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଦେଖୁଥିବେ । ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ସେହି ଉଦାତ୍ତତାକୁ ଅସୁନ୍ଦର ନିଦବା କେତେବେଳେ ଭାଙ୍ଗିବ ଓ ସେମାନେ କଡ଼ ଲେଉଟାଇ ଅନାଇବେ, ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ସହଯୋଗ କରିବା ସକାଶେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବେ । ଭଗବାନ ସେମାନଙ୍କର ହୃଦୟ ଭିତରକୁ ବାଟ ଖୋଜୁଥିବେ । ଅତୀତଟା ଯେ ତଥାପି ଯାଉନାହିଁ ଏବଂ ଏଇଠି ସବୁଦିନ ପରି ଆମକୁ ଅଧିକାର କରି ରହିଛି, ଏଇଟି ଆଦୌ ସେପଟର ଅର୍ଥାତ୍ ଭାଗ୍ୟର ବା ଭଗବାନଙ୍କର ଦୋଷ ନୁହେଁ, ତାଙ୍କର ଅବହେଳା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ଏହା ଆମ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ହେତୁ ହିଁ ଆମର ବିବେକ ଉପରେ ପଥରପ୍ରାୟ ହୋଇ ଆମକୁ ଅଟକାଇ ରଖିଛି । ସେହି ଅତୀତ ବିରୋଧରେ ଯୁଦ୍ଧ ଅର୍ଥାତ୍ ସକଳ ଅର୍ଥରେ ଆମର ସେହି ଅନିଚ୍ଛା ଅର୍ଥାତ୍ ଅସମ୍ଭବ ବିରୋଧରେ ଯୁଦ୍ଧ । କାରଣ, ଆମେ କବାଟ ଫିଟାଇଦେବା, ଅଥଚ୍ ଖରାଟା ଭିତରକୁ ନଆସି ସେହି ବାହାରେ ରହିଥିବ, ସେହିକଥାଟି ପ୍ରକୃତରେ କିଭଳି ସମ୍ଭବ ହେବ ? ଆମେ ଝରକାଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଲି ଦେବା, ଆମ ଘର ଭିତରକୁ ବାହାରର ପୃଥିବୀଭରା ପବନଟି ଘୁ' ଘୁ' ହୋଇ ପଶି ଆସିବାକୁ ରାଜା ହେବନାହିଁ, ଏହି କଥାଟି ପୁଣି କିପରି ସମ୍ଭବ ହେବ । ଆମେ ଆଖି ଖୋଲିଦେବା ମାତ୍ରକେ ସାରା ପୃଥିବୀ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିବା କୋଟି କୋଟି ଆମରି ପରି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଯଦି ସତକୁ ସତ ଦେଖି ପାରୁଥିବା, ତେବେ ସେମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ କିପରି ବା ଉଦାତ୍ତତା ହୋଇ ରହିପାରିବ । ତେଣୁ, ଆମ ଝରକା ଖୋଲିବାକୁ ହେବ । ଭୀରୁମାନେ ଝରକା ଖୋଲିବାପାଇଁ ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତିନାହିଁ । ସେମାନେ ଆପଣା ଭିତରର ଚିହ୍ନା ଅନ୍ଧାରଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । ନିଜ ଅଭ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୟନୀୟ ଭାବରେ ଛନ୍ଦି ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଆମେ ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ ହେବା ଓ ତେଣୁ ଆପଣାକୁ ବୀର ଯୋଦ୍ଧାଟିଏ ରୂପେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏବଂ ଗଠିତ କରି ଆଣିବା ଲାଗି ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା । ଭୀରୁର ପାଠ, ଭୀରୁର ବିଦ୍ୟା, ଏପରିକି ଜଣେ ଭୀରୁ କମା କରି ରଖିଥିବା ଧନଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ପୃଥିବୀର କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ପରି କାର୍ଯ୍ୟରେ ମୋଟେ ଲାଗି ପାରିବନାହିଁ । ଓଲଟି ଦୁଏତ ଆମର ପାରସ୍ପରିକ ଜୀବନରେ ନାନାଭଳି ଅମଙ୍ଗଳକୁ ହିଁ ତାକି ଆଣିବାରେ ସହାୟତା କରିବାରେ ଲାଗିଥିବ । ଜଣେ ବୀର ହିଁ ଆପଣାକୁ ସତତ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଯିବାଲାଗି ଖୁଫୀ ହୋଇ ବାଟ ଛାଡ଼ି ଦେଉଥିବ । ସେ ଯେଉଁମେଲରେ ଆଉ ପଛକେ, ସେଠାରେ ସେହି ଖୁଫୀକୁ ବଡ଼ାଇବାରେ ହିଁ ଲାଗିଥିବ ।

+

+

+

+

ଏହିଯାଏ ଉପସ୍ଥାପନା କରା ଯାଇଥିବା ଆଲୋଚନାଗୁଡ଼ିକୁ ସତେଅବା ଏକ

ସାରାଂଶ କରିଆଣି ଆମେ କହିବା : ଅତୀତ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଯୁଦ୍ଧଟି ଲାଗିବ, ସେଥିରେ ସକ୍ରିୟରୂପେ ସହଯୋଗ କରିପାରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମେ ନିଜକୁ ବୀରଯୋଦ୍ଧା କରି ଗଢ଼ିବା । ଏବଂ, ସେଇଥି ନିମନ୍ତେ ହିଁ ଆବଶ୍ୟକ ସାହସ ଏବଂ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା । ଭନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ମହାନ ବିଜ୍ଞାନବୁଦ୍ଧିସମ୍ପନ୍ନ ଶ୍ରୀ ଚାର୍ଲ୍ସ ଡାର୍ଭିନ୍ ଯେଉଁ *Struggle for Existence* ର ପ୍ରତିପାଦିତ କରିଥିଲେ, ସେଇଟି କ'ଣ ଏଥର ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ ବା ମିଥ୍ୟା ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଯିବ ? ଡାର୍ଭିନ୍ ତ କେବଳ ଇତରପ୍ରାଣୀ ମାନଙ୍କର ଉଦାହରଣ ଦେଇ ଆପଣାର ତଥ୍ୟସତ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ । ଆମେ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ତାଙ୍କ ସହିତ ଏକମତ ହୋଇ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପାଖରେ କୃତଜ୍ଞତା ପ୍ରକାଶ କରି ନିଷ୍ପନ୍ନ କହିବା ଯେ ମନୁଷ୍ୟର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ସଂଘର୍ଷ, *Existence* ଲାଗି ସଂଘର୍ଷ ଲାଗି ରହିଥିବ । ଏବଂ, କେହି ତୁଚ୍ଛା ମଲାଙ୍ଗ ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ପାରାସାଇକ୍ ଭଳି ଅନ୍ୟଭାବରେ ମୋଟେ ଲଦି ହୋଇ ରହିବନାହିଁ । ଏକ ଅନ୍ୟ ସାମାଜିକ ଆବଶ୍ୟକତାବୋଧର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଭଲି ଭଲି ମେଳରେ ଏକତ୍ର ହେବେ,— ଯାବତୀୟ ଉତ୍ପାଦନ ତଥା ବସ୍ତୁ-ଉପଯୋଗରେ ପରସ୍ପର ଲାଗି ଦାୟା ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବେ ଏବଂ ପରସ୍ପରକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସମ୍ପନ୍ନତା ଲାଭ କରିବାରେ ସହଯୋଗ କରିବେ । ସେହି ଡାର୍ଭିନ୍ ହିଁ ଆହୁରି ଆଗକୁ ଅନୁମାନ କରି କହି ପାରିଥିଲେ ଯେ ବିବର୍ତ୍ତନର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ମନୁଷ୍ୟର ପାହାଡ଼ଟିରେ ପହଞ୍ଚି କଗତ ସହଯୋଗର ମାର୍ଗଟିକୁ ହିଁ ଅଧିକ ସୁସ୍ଥ ଏବଂ ଅଧିକ କାମ୍ୟ ବୋଲି ବୁଝିବ ଓ ପଶୁର ସୋପାନଟିର ପରସ୍ପରକୁ ଗିଳି ପକାଇବାର ଗୀତିଗୁଡ଼ିକୁ କ୍ରମେ ଆଦୌ ଆଗ୍ରହ କରିବ ବି ନାହିଁ । ପ୍ରତିଯୋଗିତା ରହିବ; ମାତ୍ର, ପରସ୍ପରକୁ ଗିଳି ପକାଇବା ସେହି ପଶୁବତ୍ ଗୀତିଟି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆଉ ଆଗପରି ମୋଟେ ଆକର୍ଷଣ କରିବନାହିଁ । ତେବେ, କୌଣସି ସଂଘର୍ଷ କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ ରହିବନାହିଁ ?

ସଂଘର୍ଷ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ । କାରଣ, ସଂଘର୍ଷ ବ୍ୟତୀତ ଆଦୌ କୌଣସି ଅଗ୍ରଗତି ମଧ୍ୟ ପୁଣି କିପରି ସମ୍ଭବ ହେବ ! ତେଣୁ, ଏବର ଆଦିମ ସ୍ଥଳ ଅର୍ଥରେ ଯାହାକୁ ଅଧିକାଂଶ ମନୁଷ୍ୟ *Struggle* ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି ଓ ବୁଝୁଛନ୍ତି, ସେଇଟି କ୍ରମେ ଗୌଣ ହୋଇଯିବ : ସେହି *Struggle for Existence* ସତକୁ ସତ ଏକ *Struggle for Excellence* ରେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବ । ଅର୍ଥାତ୍, ପୃଥିବୀରେ ସତେଅବା ସେହି ପୁରୁଣା ଜୀବଧର୍ମଟା ହିଁ ବଦଳିଯିବ । ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଏକ ଆରେକ ଅର୍ଥାତ୍ ପରସ୍ପର ସହିତ ନୁହେଁ, ପ୍ରତିଯୋଗିତା ପ୍ରକୃତରେ ନିଜ ସହିତ : ନିଜ ଭିତରେ ଆରୋହଣର ଅର୍ଥାତ୍ ଯୋଗ୍ୟତା-ପ୍ରତିପାଦନର ଯେଉଁ ସୋପାନଗୁଡ଼ିକୁ ଉପରକୁ ଉପରକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ

ଭିତରେ ପଡ଼ି ପଡ଼ି ଯାଇଛି, ସେହିଗୁଡ଼ିକୁ ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ କରି ସାଧ୍ୟ କରି ଆଣିବାର । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ସାଧ୍ୟ କରି ଆଣୁଥିବି, ଅର୍ଥାତ୍ ଯୋଗ୍ୟରୁ ଯୋଗ୍ୟତର ଏବଂ ସମର୍ଥରୁ ଅଧିକ ସମର୍ଥ ହେଉଥିବି ଏବଂ ମୋ'ର ସେହି ବିଶେଷ ଅର୍ଜନଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ଵାରା ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ହିଁ ଉପକୃତ ହେଉଥିବ । ମୁଁ ଯେ କ'ଣ ପାଇଁ ସତେଅବା କେଉଁ ପରମ ବିଧାନଦ୍ଵାରା ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇ ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଛି, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ସିନା ମୁଁ ସେହି କଥାଟିର ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ପ୍ରକୃତ ମର୍ମଟିକୁ ଅନୁଭବ କରିପାରିବି ! ଆମ ପୃଥିବୀର ସକଳ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ, ସକଳ ଧର୍ମଦୃଷ୍ଟି, ସକଳ ଜ୍ଞାନ ତଥା ବିଜ୍ଞାନ ଆମ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆମ ନିୟନ୍ତ୍ରିଗୁଡ଼ିକର ମାର୍ଗରେ ସତେଅବା ଆମ ଉପରେ ଅବିଚଳ ବିଶ୍ଵାସ ରଖିଥିବା ସଂକଳ୍ପମୟା କନନୀଟିଏ ପରି ଉତ୍ସାହ ଦେଇ, କର୍ମପ୍ରେରଣା ଦେଇ ଆମକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପୋଷତ କରି ଆଣିଛି, ସେତେବେଳେ ସିନା ଆମେ ସେହି ଇଶ୍ଵରୀୟ ମର୍ମଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରିବା ! ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଆମକୁ ଆମର ସେହି Excellenceର ପଥରେ ସତେଅବା ଏକ ନିତ୍ୟ ବ୍ରତରେ ବାହାର କରିଥିବା ଆମ ଭିତରର ଏକ ଇଶ୍ଵରୀୟ ଅସନ୍ତୋଷଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ କେତେ ସହଜ ପୂର୍ଣ୍ଣବିବେକ ସହିତ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିପାରିବା । ସେତେବେଳେ ଆମର ସଂଘର୍ଷଟିକୁ ଏକ ତପସ୍ୟା ବୋଲି କହିବାକୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଡାକ୍ତରଜନ୍ ମଧ୍ୟ କୌଣସି କୁଣ୍ଠ କାହିଁକି ବା ଅନୁଭବ କରିବେ ?

ହଁ, ସେତେବେଳେ ଆମେ ଅତୀତ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ମଧ୍ୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନର କ୍ଷେତ୍ରଟି ଉପରେ ଲାଗିଥିବା ମହାଯୁଦ୍ଧଟି ନିମନ୍ତେ ଜଣେ ଯୋଦ୍ଧାରୂପେ ଯୋଗଦେବା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ବି ହୋଇଯିବା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଚାଲି ଭାବିକରି କହିବା ତ, ସେତେବେଳେ ଏହି ଅତୀତଟା ମଧ୍ୟ କ'ଣ ତଥାପି ଅରାକି ହୋଇ ରହିଥିବ ! ଆମକୁ ବାଟ ଛାଡ଼ି ନଦେଇ ଖାଲି ଘୁଙ୍ଗୁଳେଇବାରେ ଲାଗିଥିବ ! ଅଥବା, ସେତେବେଳକୁ, ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ମହାଯୁଦ୍ଧ ସକାଶେ ଜଣେ ଯୋଦ୍ଧା ହୋଇ ବାହାରି ପାରିଲେ, ସେହି ଅତୀତ ମଧ୍ୟ ଆମର ପ୍ରକୃତ ଅଭିପ୍ରାୟଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ଏବଂ ନିଜର ପାଇଁଶଗବାଟା ଭିତରୁ ଆମେ ଯେପରି ଚିହ୍ନରା ବଣିଆଟିଏ ପରି ପ୍ରକୃତ ଅଗ୍ନିକଣାମାନଙ୍କୁ ଚୟନ କରି ନେଇ ଆସି ପାରିବା, ଆମକୁ ସିଏ ସେଥିଲାଗି ସତ ଉପାୟଗୁଡ଼ିକୁ ବତାଇ ଦେବ ! ସମ୍ଭବତଃ, ଉକ୍ତ ଅଗ୍ନିକଣାଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ଆମେ ଆପଣାର ଯାବତୀୟ ଉତ୍ସାହ ଓ ଉତ୍ତେଜନା ସତ୍ତ୍ୱେ ଖୁବ୍‌ବେଶା ଆଗକୁ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ ଯାଇପାରିବା ନାହିଁ । ପୁନଶ୍ଚ, ଅତୀତର ଅଗ୍ନିକଣାମାନେ ଆମର ବର୍ତ୍ତମାନଟିକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ବୁଝିବାରେ ମଧ୍ୟ ଆମର ସହାୟକ ବି ହୋଇ ପାରିବେ । ଭୀରୁ ହୋଇ ରହିଥିବା ଯାଏ ଆମେ ନିଜ ଅତୀତକୁ ମଧ୍ୟ ଉପଯୁକ୍ତ ମୂଲ୍ୟପ୍ରସ୍ତୁତଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଇ ମୋଟେ ଚିହ୍ନି ପାରିବାନାହିଁ । ନିତାନ୍ତ ଅକୃଶଳ ଭାବରେ ନାନା କାତରତାକୁ ହିଁ ନିଷ୍ଠା ବୋଲି

ଭ୍ରମ କରି ଆପଣା ପାଖରେ ବେଠିକୁବ ହୋଇ ରହିଥିବା । ମେଳମାନଙ୍କୁ ହୁଏତ ଆବିଷ୍କାର ବି କରି ପାରୁନଥିବା । ମିଛଟାରେ ହାଡ଼ାଗୁଡ଼ିକୁ ଓ ବଇଁଠା କାଳଟାକୁ ଦୋଷ ଦେବାରେ ଲାଗିଥିବା । ଯାବତୀୟ ଭବିଷ୍ୟକୁ ହୁଏତ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଭୂତ ପରି ଦେଖି ଭୟ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବା । ଆମର ଏକ ପରମବନ୍ଧୁ ରୂପେ ସଂସାରଟିଏ ଅନାଇ ରହିଥିବ ଏବଂ ଆମେ ତଥାପି ନିଃସଙ୍ଗ ଅନୁଭବ କରୁଥିବା । ବସ୍ତୁତଃ ଆମେ ଆଦୌ କାହାରି ସହିତ ନଥିବା ଏବଂ ଆମ ସହିତ କେଉଁଠି ମୋଟେ କେହି ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ଆମେ ଖୁବ୍ ଅଭିଯୋଗ କରୁଥିବା ।

ସବାଆଗ ଓ ସବାବଡ଼ କଥା ହେଉଛି ଯେ, ଆମେ କିଛି ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବା । ଆମପାଇଁ ଏଠାରେ ସବୁକିଛି ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ଥିଆ ହୋଇ ରହିଛି, ଏପରିକି ଜଣେ ପରମ ଦୟାବାନ୍ ଭଗବାନ ଏଠାରେ ଆଗ ସବୁକିଛି ଖଣ୍ଡି ରଖି ଆମକୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଭୋଗ କରିବାଲାଗି ଛାଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି, ଆମେ ଏପରି କଦାପି ଭ୍ରମ କରିବାନାହିଁ ଏବଂ ସେପରିକରି ପୃଥ୍ବୀନାମକ ଇଶ୍ଵରୀୟ ସୃଷ୍ଟିକୁ କଦାପି ଶିନ୍ଧିନ୍ କରି ପକାଇବା ନାହିଁ । ସତେଅବା, ଗୁଡ଼ିଏ ଗୁଳା ଆଗରୁ ତିଆରି ହୋଇ ରହିଛି ବୋଲି ଦେଖି ବା କାଣି ଆମେ ପ୍ରାୟ ଏକ ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ଭଲ୍ଲାସ ସହିତ କେବଳ ସେହିଗୁଡ଼ିକରେ ଖାପ ଖାଇଯିବାର ମୁହଁତା ମଧ୍ୟ କରି ପକାଇବା ନାହିଁ । ନାନା କାରଣରୁ ଆମର ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଟିରେ ଅଧିକାଂଶ ମନୁଷ୍ୟ ଖାପ ଖାଇଯିବାର ମାର୍ଗଟିକୁ ହିଁ ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଆହୁରି ଆଗକୁ ରହିଥିବା କାରତକ ବହୁବହୁ ଯୋଜନା ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଯଥାର୍ଥ ସହଯୋଗରେ ଯାହାସବୁ ହୋଇପାରନ୍ତା ଓ ଘଟିପାରନ୍ତା, ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖଦ ଭାବରେ ଅଟକି ରହିଛି । ଏବଂ ପୁନର୍ବାର ସ୍ଫୁରଣ ରଖିବା,— ‘ମୁଁ’ ଆଦୌ ନୁହେଁ, ଆମେ, ଆମର ବିଦ୍ୟାଳୟ, ଏପରିକି ଆମ ନିଜର ପରିବାରଟି ବି ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ‘ଆମେ’ ହେବାଲାଗି ସମ୍ମତ ହୋଇପାରିଲେ ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ କ’ଣ ସମ୍ଭବ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ । ସେଠାରେ କେହି ପୋଲିସ୍ ହୋଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବାଧ୍ୟ କରିବେ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଗୋଟାଏ କ’ଣ ଶୁଙ୍ଖଳାଦଣ୍ଡ ଧରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଅଡ଼ାଇ ମନଇଚ୍ଛା ନେଇଯିବାର ମନ୍ଦ ବୁଦ୍ଧି ମୋଟେ ଦେଖାଇବେ ନାହିଁ । ଏକ ସହଜ ଆତ୍ମୀୟତା ହିଁ ସର୍ବଦା ଏକତ୍ର ବାଟ ଚଲାଇ ନେଉଥିବ । ବାଟ ଚାଲିବାଟିଏ ହିଁ ସବାବଡ଼ ସୁଖ ବୋଲି ଗଣ୍ୟ ହେଉଥିବ । ସମ୍ଭୁତରେ କେଉଁଭଳି ଏକ ତାରାକୁ ଉଦ୍ଧୋଳିତ କରି ରଖି ଆମେ ବାଟ ଚାଲୁଥିବା, ସେଇଟିକୁ ଆମେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଆଗେ ଛିର କରୁଥିବା ଓ ସୋପାନ ପରେ ସୋପାନ ଅତିକ୍ରମ କରି ଯାଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବିଗିଡ଼ାଗୁଡ଼ିକୁ ସକାଡ଼ି ଦେଇ ପାରୁଥିବା । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ବୟସ ଅଧିକ ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ବାଟଟିଏ

ଚାଲିବାର ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଅଭିଜ୍ଞତା ରହିଛି, ସେମାନେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ବୁଝିବେ, ଅଧିକ ସହିବେ ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ସର୍ବବିଧି ବିଚିତ୍ରାଗୁଡ଼ିକୁ ସଜାଡ଼ି ନେବାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆତ୍ମୀୟବତ୍ ଉତ୍ସାହ ଦେଉଥିବେ ଏବଂ ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇ ଦେଉଥିବେ ।

ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନ ନାମକ ଆମର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ଆଗରୁ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଥିବା ମହାଯୁଦ୍ଧରେ ଯୋଦ୍ଧା ଭଳି ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବା । ନିଜ ଭିତରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଭବିଷ୍ୟତର ଅଭିମୁଖରେ ଗତିକରୁଥିବା ପରି ଅନୁଭବ ହିଁ କରୁଥିବା । ନିଜ ଭିତରେ ଅତୀତଗୁଡ଼ିକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଯାଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମର ‘ଆମେ’ ନାମକ ସେହି ଅନ୍ୟ ପରିଚୟଟି ମଧ୍ୟ ସତେଅବା ନୂଆ ନୂଆ ଉପବୀତ ପରିଧାନ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବା ପରି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହେଉଥିବ । ଆମର ସେହି ସ୍ଥାନୀୟ ‘ଆମେ’ଗୁଡ଼ିକ ସତକୁସତ ଗୋଡ଼ତଳର ମାଟିଟି ଭିତରକୁ ଆପଣାର ଚେରଗୁଡ଼ିକୁ ସଂପ୍ରସାରିତ କରି ଦେଉଥିବା ସହିତ ତାହାରିଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆମକୁ ସତେଅବା ସକଳ ସୁଫଳ ଲବ୍ଧ ହୋଇ ଯାଉଥିବା ସଦୃଶ ବୋଧ ହେଉଥିବ । ଖାଲି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ସଫଳତା ନୁହେଁ ଅଥବା ଆମର ଏହି ଗୋଟିଏ ବିଦ୍ୟାଳୟ କିମ୍ବା ପାରିବାରିକ ପରିବେଶର ସଫଳତା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ, ସତେଅବା ଆମର ଏହି ଏଡ଼େ ବୃହତ୍ ପୃଥିବୀଟିକୁ ମଧ୍ୟ ସଫଳତା ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲାପରି ଦୃଶ୍ୟମାନ ହୋଇ ଯାଉଥିବ ।

ଏବଂ, ସେତେବେଳେ, ମୋଟେ ଏକୁଟିଆ ବି କାହିଁକି ଲାଗିବ ? ‘ଆମେ’ଟା ଆମ ‘ମୁଁ’ମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ଗିଳି ପକାଇବା ନିମନ୍ତେ ଧାଇଁ ଆସୁଥିବା ପରି ଲାଗିବ ନାହିଁ ଅଥବା ‘ମୁଁ’ମାନେ କ’ଣ ପାଇଁ ଭାରି ଚଗଲା ହୋଇଗଲେଣି ଏବଂ ତେଣୁ କଥା ମାନୁନାହାନ୍ତି ବୋଲି ଶଙ୍କାଟିଏ କରିବା ସକାଶେ ଅବକାଶ ବି ପାଇବନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ବେଦର ଗୋଟିଏ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଯେପରି ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି, ସେତେବେଳେ ଆମର ଦିନଗୁଡ଼ିକ ରାତିମାନଙ୍କୁ ଡରିବେ ନାହିଁ ବା ରାତିମାନେ ମଧ୍ୟ ଦିନମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ଡରିବେନାହିଁ । ପୃଥିବୀ ସତକୁ ସତ ଭୟମୁକ୍ତ ହେବା,— ତାହାହିଁ ତ ସବୁକାଳରେ ଏହି ‘ମୁଁ’ ତଥା ‘ଆମେ’ ଗୁଡ଼ିକର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ସଫଳତା । ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ତା’ ନାଗରିକମାନଙ୍କୁ କାହିଁକି ଡରିବେ ଓ ନାଗରିକମାନେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ରାଷ୍ଟ୍ରଟି ଦ୍ୱାରା ନିତାନ୍ତ କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି କାହିଁକି ବା ଅନୁଭବ କରିବେ ? ଯେକୌଣସି ଗାର୍ଥୀରେ, ଯେକୌଣସି ଦେଶରେ ଏବଂ ସେହି ନ୍ୟାୟରେ ଏହି ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପୃଥିବୀରେ ମଧ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟହ ସକାଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ହେଉଥିବ, ସତକୁ ସତ ଏକ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ହେଉଛି ବୋଲି ପୃଥିବୀର ସବୁ ମଣିଷ କାହିଁକି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରି ନପାରିବେ । କେଉଁଠି ନା କେଉଁଠି ଗୁଡ଼ାଏ ଅନ୍ଧାର ତଥାପି ରହିଥାଏ ବୋଲି ସିନା ଗୋଟିଏ ରାଷ୍ଟ୍ର ତା’ର ନାଗରିକ ମାନଙ୍କୁ ତଥାପି ଭୟ କରୁଥାଏ ଏବଂ, କେଉଁଠି ନା

କେଉଁଠି ଗୁଡ଼ାଏ ଦୂରତା ତଥା ଅନ୍ଧାର ରହିଥାଏ ବୋଲି ସିନା ଗୋଟିଏ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ତଥାପି ଭୟ ରହିଥାଏ ଏବଂ କାଗଜପତ୍ରରେ ଭର୍ତ୍ତି ଭର୍ତ୍ତି ନିୟମ ଓ ବିଧାନ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ହିଁ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଠାରୁ ଲୁଚି ବୁଲୁଥାଆନ୍ତି । ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ଉପରେ ସତେଅବା ନାହିଁନଥିବା ଅଭିନୟ ଲାଗି ରହିଥାଏ ଏବଂ ତଥାପି ସମ୍ପର୍କମାନେ ବଡ଼ କୃତ୍ରିମ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଏହି ପୃଥିବୀଟା ଉପରେ ସେହି କୃତ୍ରିମତା ଗୁଡ଼ିକର ପୋଲା ରାଜତ୍ବଟାଏ ଲାଗିରହିଛି ବୋଲି ମାଆ ମଧ୍ୟ କେଡ଼େ ସିଧା କରି କହିଛନ୍ତି ନା ! ସେହି ଅଭିନୟରେ ଅତୀତଟା ହିଁ ଆମକୁ ତମକାର ବେଶମାନ ଯୋଗାଇ ଦେଉଛି ଏବଂ ଆମେ ନିଜକୁ କେଡ଼େ ପ୍ରେମର ସହିତ ସେହି ବେଶଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ବାରା ତାଙ୍କି ବି ରଖିପାରୁଛୁ ! ବଡ଼, ସାନ ଆମେ ସମସ୍ତେ । ଘରେ, ବିଦ୍ୟାଳୟରେ, ରାଷ୍ଟ୍ରବ୍ୟବସ୍ଥାରେ,— ଏବଂ ଆମେ ପବିତ୍ର ବୋଲି କହି ଆସୁଥିବା ଦେଉଳ ମାନଙ୍କରେ । ତେଣୁ ସେହି କୃତ୍ରିମତାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ହିଁ ସଫଳତା, ତାହାହିଁ ଅତୀତ ଉପରେ ଆମର ଅସଲ ବିଜୟ, ପୁରୁଣା ଉପରେ ନୂଆ କେତେ କ'ଣର ବିଜୟ । ହଁ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମର ବିଜୟ ।

ମାଆଙ୍କର କହିବା ଅନୁସାରେ, ‘ଯଦ୍ବାରା ନୂତନ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇପାରିବ’ । ସେହି ସଫଳତାଟି ଦ୍ବାରା, ଭବିଷ୍ୟତଟିଏ ମନ କଲେ ଅତୀତ ଆଉ ଏଭଳି ଅନତିକ୍ରମ୍ୟ ବୋଲି ମୋଟେ ମନେ ହେବନାହିଁ । ସକାଳକୁ ମନ କଲେ ରାତିଟା ଆଦୌ ଲମ୍ବ ବୋଲି ମନେ ହେବନାହିଁ । ଏପରିକି, ସକାଳଟା ନହେବା ଆଗରୁ ହିଁ ରାତିଟା ପାହି ଆସିଲାଣି ପରି ଲାଗିବ । ସେହି କାରଣରୁ ଆଗକାଳେ ଋଷି ଏବଂ ମୁନିମାନେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ହେବାର ତେର ଆଗରୁ ମଧ୍ୟ ସମବେତ ହୋଇ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନା ମନ୍ତ୍ରଟିଏ ଗାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଉଥିଲେ କି ? ରାତ୍ରିର ଅନ୍ଧକାର ଅନ୍ତେ ସକାଳଟିଏ ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବତାଙ୍କୁ ଅର୍ଚ୍ଚନା କରି ଅବଶ୍ୟ ଆଣିବ ବୋଲି ସେମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତ୍ୟୟଟିଏ ସହିତ ସେହି ପ୍ରତ୍ୟୁଷଟିକୁ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁଥିଲେ । ହଁ, ଭବିଷ୍ୟତଟିଏ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ଭିତରୁ କିଏ ହଟିଏ କରିବାଲାଗି ସମର୍ଥ ହେଲେ ବର୍ତ୍ତମାନଟି ମଧ୍ୟ ନାନା ଅଭିନବ ବ୍ୟଞ୍ଜନାରେ ଭରି ଉଠିବ ଏବଂ ସତେଅବା ଆମ ହାତରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ନାନା ଭବିଷ୍ୟତ ଲାଗି ଗୋଡ଼ କାଢ଼ି ବାହାରିଯିବା ନିମନ୍ତେ ଡେଇଁ ପୁଞ୍ଜି ବି ଆଣି ଯୋଗାଇଦେବ । ସତେଅବା କୁଆକୁ ସିଡ଼ିଟିଏ ଆସି ମିଳିଯିବ । ହାତଟା କଦାପି ପାଇବନାହିଁ ବୋଲି ମନେ ହୋଇ ଆସିଥିବା ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକୁ ସତେଅବା ଏଥର ନିଶ୍ଚୟ ହାତ ପାଇବ ବୋଲି ଗୋଟାଏ ସାହସିଆ, ଭାରି ସାହସିଆ ବିଶ୍ବାସ ମଧ୍ୟ କୁଆକୁ ଆସିବ କେକାଣି ?

ହଁ, ଭବିଷ୍ୟତଟିଏ ଅଛି ବୋଲି ଅନ୍ଧାଜ କରି ପାରିଲେ ନିଜ ଭିତରେ ବିଶ୍ବାସଟିଏ ସତେଅବା ଆମେ କଣ ସତେତନ ହେବା ଆଗରୁ ହିଁ ମିଳିଯିବା ପରି ବୋଧ ହେବ ?

ଆମେ ତ ପ୍ରାୟ ସେହି ପୁରୁଣା ଅଭ୍ୟାସଟାର ଶାସନ ଭିତରେ ରହି ବିଶ୍ୱାସ କହିଲେ
 ସର୍ବଦା ସେହି ତଥାକଥିତ ଆପଣା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସକୁ ହିଁ ବୁଝିଆସିବୁ ଏବଂ
 ସେତିକିରେ ସତେ ଯେପରି ସବୁକିଛି ବୁଝିଗଲୁ ବୋଲି ଧରିନେଇଛୁ । ନାହିଁ, ନାହିଁ,
 ଆପଣା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ଅର୍ଥାତ୍ ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ । ପରସ୍ପର ଉପରେ
 ବିଶ୍ୱାସ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ସ୍ଥାପନ କଲେ ଆମେ ଏହି ସଂସାର ନାମକ
 କଳିକାଳଟାରେ ସର୍ବଦା ହିଁ ବହୁବିଧ ସଂକଟ ଭିତରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଯାଇ ବୋଲି ଆମକୁ
 ଅଧିକ କାଣିଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସବୁବେଳେ ସତର୍କ ବି କରିଦିଅନ୍ତି ନା ! ସଂସାର
 ଉପରେ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ସ୍ଥାପନ କରି ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ସକଳ
 କ୍ଷେତ୍ରରେ ତେଜ ହିଁ ପାଇ ଆସିଛନ୍ତି ବୋଲି ଆମକୁ ବହୁତ ସହାନୁଭୂତି ସହିତ
 କହିବାକୁ ସର୍ବଦା ଇଚ୍ଛା କରିଥାନ୍ତି । ପ୍ରକୃତ କଥାଟି ହେଉଛି ଯେ, ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ତଥା
 ସଂସାର-ବିଶ୍ୱାସକୁ ସେହି ବିଚିତ୍ର ବିଶେଷ ମନୁଷ୍ୟମାନେ କ'ଣସବୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ
 କାରଣରୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଅସୁବିଧା ହେତୁ ସେମାନେ ଦୁଇଟା ଅଲଗା ଅଲଗା ପଦାର୍ଥ ବୋଲି
 ଦେଖି ଆସିଛନ୍ତି ବୋଲି ହିଁ ଏତେ ଏତେ ତେଜ ପାଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଏମାନେ ଆତ୍ମୀୟତା
 ଓ ପାରସ୍ପରିକତା ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟାଏ ବୃହତ୍ କାନ୍ଧକୁ ଠିଆ କରି ରଖିଛନ୍ତି । ଭାରି ଲୁଚି
 ଲୁଚି ରହିଛନ୍ତି,— ଧରା ଦେଇନାହାନ୍ତି : ଧରା ପଡ଼ିଯିବେ ବୋଲି ବହୁପ୍ରକାରେ
 ସାବଧାନ ହେଉ ହେଉ ନିଜର ଜୀବନ ଭିତରକୁ ବହୁ ଭାବ-ବିକାରକୁ ହୁଏତ
 ଆମନ୍ତ୍ରିତ କରି ଆଣିଛନ୍ତି । ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ଏପରିକି
 ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମୁକ୍ତିର ଆଳରେ ପୃଥିବୀର ବୃହତ୍ତର ଜୀବନଟି ନିମନ୍ତେ ବହୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧକର
 କାରଣ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ମାଆ କହିଥିବା ବାକ୍ୟଟି ଅନୁସାରେ, ସେହି ଭବିଷ୍ୟତଟି ପାଖ ହୋଇ
 ଆସୁଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନୂତନ ବସ୍ତୁମାନେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ ।
 ନୂତନ ବସ୍ତୁମାନଙ୍କୁ କ'ଣ କୌଣସି କୃପଣ ଭଗବାନ ଆଉ କେଉଁଠାରେ ଲୁଚାଇ
 ରଖିଛନ୍ତି ଯେ, ଆମେ ସୁନାପୁଅ ପରି ଆଡ଼ରଣ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ସିଏ
 ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଶଗଡ଼ରେ ଲଦି ଆମ ଦାଣ୍ଡରେ ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବେ ? କିନ୍ତୁ, ମାଗିଲେ
 ପ୍ରକୃତରେ କଦାପି କିଛି ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏନାହିଁ । ମନକଲେ ଯାଇ ହାତ ପାଆନ୍ତାକୁ ଆସିଗଲା
 ବୋଲି ନିର୍ଭରତାଏ ଅନୁଭୂତ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ । ମନ କଲେ ହିଁ ଦୂରଟା ନିକଟ
 ଲାଗେ, ତଥାକଥିତ ଅସମ୍ଭବମାନେ ବି ସମ୍ଭବ ବୋଲି ମନେ ହୁଅନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ
 ମନ କଲେ ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ଆପଣାର ଲାଗନ୍ତି । ଆଲୋକକୁ ମନକଲେ ଏହି
 କଳାକଟକଟ ଅନ୍ଧାରମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଆଲୋକ ନିମନ୍ତେ ହିଁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି
 ବୋଲି ସତେଅବା ହୃଦୟର ଭିତରୁ ହିଁ କଳକଳ ହୋଇ ଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଆସୁଥାଏ ।

ପାଠକୁ ମନ କଲେ ଯେ ପାଠ ଭଲ ଲାଗେ, ସେହି କଥାଟି ତ ଆମେ ସମସ୍ତେ ପଦେ ପଦେ ଅନୁଭବ କରୁଥିବା । ଆମେ ଆମ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ସତକୁ ସତ ମନ କଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଭୟ କରିବାର ଆଉ ମୋଟେ କୌଣସି କାରଣ ରହେନାହିଁ,— ସେମାନଙ୍କର ପାଖକୁ ଏବଂ ଆହୁରି ପାଖକୁ ଯିବା ସକାଶେ ହିଁ ମନ ବଳେ । କଣେ ଶିକ୍ଷକର ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ଅବିକଳ ସେହିପରି ଘଟେ : ଆମ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ମନ କଲେ ଆମେ ପିଲାଏ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର କେଡ଼େ ପାଖରେ ରହିଥିବାର ଅନୁଭବ ହେଉଥାଏ, ସେକଥା ସେମାନେ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବେ । ତା'ପରେ ପାଠ ପଢ଼ାଇବା ତ ତାଙ୍କୁ ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଗୋଟିଏ ଧର୍ମପରି ହିଁ ଲାଗିବ, ପଢ଼ାଇବାରେ ସିଏ ଆଦୌ କ୍ଳାନ୍ତ ଅନୁଭବ କରିବେନାହିଁ । ଆମ ମେଳରେ ସତକୁ ସତ ଆମକୁ ଘେରାଇ ଏକାଠି ହୋଇ ବସିଥିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କୁ କେବଳ ଆମେ ଏହି ତାତ୍କାଳିକ ଅର୍ଥରେ ନୁହେଁ,— ତାଙ୍କୁ ଆମର ଭବିଷ୍ୟତଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଦିଶି ଦିଶି ଯାଉଥିବ ଏବଂ ତାହାକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ପୃଥିବୀର ଭବିଷ୍ୟତ ମଧ୍ୟ କେତେ କେତେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିରେ ମୂର୍ଚ୍ଛ ହୋଇ ଉଠୁଥିବ । ପାଠ ପଢ଼ିବା ଏବଂ ପାଠ ପଢ଼ାଇବା, ଆପେ ଚାଲିବା ଏବଂ ଆହୁରି ଅନେକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ବାଟଟିଏ ପାଇବା, ବାଛିବା ତଥା ଚାଲିବାରେ ସେହି ଚାଲିବା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ସତତ ପ୍ରେରଣା ଦେଉଥିବା,— ଏଗୁଡ଼ିକ ଯେ କେବଳ ବାହାର କିମ୍ବା କେଉଁମାନଙ୍କର କେବଳ ତଥାକଥିତ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଲେଖପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନୁହେଁ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେ ସମୁଦାୟ ଆମ ପୃଥିବୀ-ଧର୍ମର ଅନ୍ତର୍ଗତ, ଏକ ଭବ୍ୟତର ଅର୍ଥାତ୍ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ଭବିଷ୍ୟ-ଯୋଜନାର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଅଙ୍ଗସ୍ୱରୂପ,— ସେତେବେଳେ ଏକଥାଟି କାଣିବା ନିମନ୍ତେ ଆଦୌ କୌଣସି ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ଖୋଜି ସାକ୍ଷ୍ୟ ଆଣିବାକୁ ପଡ଼ିବନାହିଁ, ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଦେଖାଯିବ । ସବୁ ପ୍ରକଟ ହୋଇ ଯାଉଥିବ । ସତେଅବା କୌଣସି ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ଅନାଇଦେବା ମାତ୍ରକେ ଫୁଲମାନେ ଫୁଟି ଫୁଟି ଯାଉଥିବାର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହେବେ । ଆପଣାକୁ ସତେଅବା କେଉଁ ବଗିଚାରେ ମାଳିତିଏ ପରି ମନେହେବ । ଏହି ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥିବୀର ଭଗବାନ ଆଉ ଯାହାକିଛି ହୋଇଥାନ୍ତୁ ବା ନହୋଇ ଥାଆନ୍ତୁ ପଛକେ, ସିଏ ଯେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ କଣେ ମାଳି ହୋଇଥିବେ, ସେବିଷୟରେ ସଂଶୟର ଅବକାଶ ହିଁ ନଥିବ ।

ପଥ ଚାଲିବାର ଲେଖଟା ହିଁ ସବାବଡ଼ ହୋଇ ମଥାଟାକୁ ଘାରି ରଖିଥିବା ସମୟରେ ଖାଲି ଗୋଡ଼ଦୁଇଟିହିଁ ସତେଅବା ଆପଣା ଇଚ୍ଛାରେ ଓ ଆପଣାର ଖୁଫୀରେ ମୋଟେ ଆଗକୁ ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତିନାହିଁ,— ମନଟା ତ ଭିତରେ ଫଣଫଣ ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ମୁଁ ମୋଟେ ଯିବିନାହିଁ ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ କରୁଥାଏ । କାହାପାଖରେ ଯେ ଅଭିଯୋଗ କରୁଥାଏ, ସେକଥା ସିଏ ବି କାଣିନଥାଏ ସିନା, ତଥାପି ଅଭିଯୋଗ କରୁଥାଏ । ଏପରିକି ବାଧ୍ୟ ହେବାକୁ ମୋଟେ ଇଚ୍ଛା କରୁନଥାଏ ତଥାପି

ବାଧ୍ୟ ମଧ୍ୟ ହେଉଥାଏ । ଗୋଡ଼ମାନେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଆଗକୁ ପଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି । ଜୀବନଟା, ପୃଥିବୀଟା ହୁଏତ କେବଳ ଏକ ଗହୀରବାଟ ପରି ଦିଶୁଥାଏ ଓ ମନେ ହେଉଥାଏ, ସତେଯେପରି ଆଗକୁ କେବଳ ଗହୀରଗୁଡ଼ାକ ହିଁ ରହିଛନ୍ତି, ଗହୀରପରେ ସେହି ଗହୀର, ଗହୀରକୁ ଗହୀର ଲାଗିଛି । ଇଏ ଆଦୌ ସରିବାର ନୁହେଁ । ତଥାପି ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଆପଣାକୁ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଆପଣାକୁ ପେଲି ପେଲି ନେବାର କଷ୍ଟକର୍ମଟି କରୁଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ସତେଅବା-ଆଉକାହାର-ବେଠି ଖୁଆନ୍ତି ପରା ! କିନ୍ତୁ, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯଦି ମନଟା ଲାଗିଥାଏ, ଦେବେ, ଗହୀର ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଗୋଡ଼ମାନେ ଡଗଡ଼ଗ ହୋଇ ଚାଲିଯାଉ ଥାଆନ୍ତି; ମନର ନେତ୍ରରେ ଆଗରେ ଗହୀର ସେପାଖକୁ ନୀଳ କିମ୍ବା ଘନସବୁଜ ଦିଗ୍‌ବଳୟର ରେଖାଟିଏ ଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଯାଉଥାଏ ଏବଂ କଣେ ବନ୍ଧୁପରି ବାଟ କଡ଼ାଇ ନେଇ ଯାଉଥାଏ । ପୃଥିବୀରେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଅସଲ ସଫଳତା ହେଉଛି ପ୍ରକୃତରେ ସେଇଟି: ଲକ୍ଷ୍ୟଟିଏ ବାରି ହେଉଥିବ, ଯେତେ ଦୂରରୁ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମନ୍ଦିରର ଦୁଡ଼ାଟିଏ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇ ପାରୁଥିବ । ଗହୀର ଶେଷରେ ଦିଗ୍‌ବଳୟଟିଏ ମଧ୍ୟ ଦିଶି ଦିଶି ଯିବାରେ ଲାଗିଥିବ । ଛାତିତଳେ ସେତେବେଳେ ହୃଦୟଟି ମଧ୍ୟ ସତେଅବା ଜନନୀଟିଏ ପରି ଆଶୀର୍ବାଦ ହିଁ ଦେବାରେ ଲାଗିଥିବ । ଏବଂ ସେଇଥିରୁ ଅମିତ ବଳ ମିଳୁଥିବ ।

ଇଏ ଆଦୌ କୌଣସି ତଥାକଥିତ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର କାହାଣୀ ନୁହେଁ । ହଁ, ଚାଲିବା ଅବଶ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ, କିଛି ନା କିଛି ହେବାରେ ତପ୍‌ର ହୋଇ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ । ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଖିଲେ ଆମର ଅଧିକାଂଶ ପ୍ରାର୍ଥନା ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ । ଯେଉଁଠାରେ କୌଣସି କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଫଳପ୍ରାପ୍ତି ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଫେଷ୍ଟା ଅଥବା ତପସ୍ୟା କରାଯାଏ, ଶାନ୍ତରେ ତାହାକୁ ରାକ୍ଷସର ତପସ୍ୟା ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ସେହି ଧାଡ଼ୀରେ ରାବଣ ଅଛି, ମହିଷାସୁର ମଧ୍ୟ ରହିଛି; ଅସଲ ତପସ୍ୟା ହେଉଛି ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ । ଅସଲ ସାଧନା ହେଉଛି ଏପରି ନାନା ଶକ୍ତିର ସମର୍ଥ ହେବା, ଯାହାବଳରେ କି ପୃଥିବୀର କୌଣସି ନା କୌଣସି କଷ୍ଟର ଅପନୋଦନ ହୋଇପାରିବ । ପୃଥିବୀ ହିଁ ଅତୀତର ଏହି ଯାବତୀୟ ବନ୍ଧନ ତଥା ପୀଡ଼ାଭୋଗରୁ ମୁକ୍ତ ହେବ । ମୁଁ ଯୋଦ୍ଧା ହେବି, ଆମେ ଯୋଦ୍ଧା ହୋଇ ତିଆରି ହେବା,— ଏବଂ ତାହାରିଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀଲାଗି ଏକ ଅନ୍ୟ ଭବିଷ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ଆସିବ । ଏକାବେଳେକେ ଅନ୍ୟ ସଂସ୍ଥାମାନ ଗଠିତ ହୋଇ ଆସିବ ଓ ଅନ୍ୟ ବିବେକମାନେ ମଧ୍ୟ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହେବେ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ, ଭେକକୁ ଭେକଠାରୁ, ଧର୍ମକୁ ଧର୍ମଠାରୁ ବହୁପ୍ରକାରେ ମିଶ୍ରସଂଘେତନ କରି ରଖିଥିବା ଏହି ଯାବତୀୟ ଅନାବଶ୍ୟକତାମାନେ କ୍ରମେ ଅପସରି ଯିବେ । ପୃଥିବୀର ଯାବତୀୟ ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନର କ୍ଷମତା ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ଏକ ନୂଆ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତାରେ ଗଠିତ

ହୋଇ ଆସିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇପାରିବ । ପୃଥିବୀରେ ଯାବତୀୟ ଘୃଣା ଏବଂ ଭୟଭୀତି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ିଦିଆ ଯିବନାହିଁ । ମନୁଷ୍ୟମାନେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରୁ ଆତ୍ମା ହରାଇବେ ନାହିଁ ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟକୃତ ଯାବତୀୟ ଦୂରତାକୁ ନିତାନ୍ତ ଏକ ନିମ୍ନସ୍ତରୀୟ ନାସ୍ତିକତା ବୋଲି ଘୋଷଣା କରି ଅଧ୍ୟାତ୍ମର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବ । ଏପରି ଏକ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ, ଯାହାକି ପୃଥିବୀର ଯାବତୀୟ ଧର୍ମକୁ ଉଚିତ ନେତୃତ୍ୱକୁ ଆଣିଦେବ, ଯାହାକି ଯାବତୀୟ ଜ୍ଞାନକୁ ସକାରାତ୍ମକତା ଆଣିଦେବ,— ପୃଥିବୀରେ ଖୁସୀ ହିଁ ବଢ଼ାଇବ ।

ସେହି ଅଧ୍ୟାତ୍ମର ହିଁ ବିକୟ,— ତାହାହିଁ ଭବିଷ୍ୟତ-ଚେତନା, ତାହାହିଁ କାମ୍ୟ । ସେଇଟିକୁ ଆମେ କ'ଣସବୁ ଅକାରଣରୁ ନିକଠାରୁ ଦୂରଛଡ଼ା କରି ରଖିଛୁ ବୋଲି ପୃଥିବୀରେ ଏତେ ଏତେ ବିଭ୍ରା ଥାଇ ତଥାପି ଅଭାବମାନେ ରହିଛନ୍ତି ଓ ଏତେ ଏତେ ପାଠ ଥାଇ ଅବିବେକମାନେ ରହିଛନ୍ତି । କ୍ଷମତାମାନେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବଳୀୟର ଏବଂ ବହୁସକ୍ତିତ ହୋଇ ମଣିଷ ଭିତରର, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ଭିତରର ଦିବ୍ୟ ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ମାଡ଼ି ବସିଛନ୍ତି : ରାସ୍ତର କ୍ଷମତା, ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସର କ୍ଷମତା, ଭାଗ୍ୟବାଦର କ୍ଷମତା ଏବଂ ଆଖିମାନେ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ବର୍ତ୍ତମାନଟିକୁ ଏପରି ଦୟନୀୟ ଭାବରେ ଉଦାସୀନ କରି ରଖିବାର କ୍ଷମତା । ହୃଦୟ ରହିଛି, ହୃଦୟମାନେ ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି,— ଅଥଚ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କିଲି ରଖାଯାଇଛି । ଆମ ପାଠମାନଙ୍କରେ ରହିଥିବା ହୃଦୟମାନଙ୍କୁ କେଉଁମାନେ କାହିଁକି ଅପସରାଇ ନେଇଛନ୍ତି କେକାଣି ? ବକାରଚାଯାକ ଖାଲି ଚତୁରମାନଙ୍କର ଭିଡ଼, ବିଜ୍ଞାପନମାନଙ୍କର ଭିଡ଼, ଡିକୁମାନଙ୍କର ଭିଡ଼ ଏବଂ ତେଣୁ ଭବିଷ୍ୟ-ବଇଚାରୀମାନଙ୍କର ଭିଡ଼ । ସେମାନେ ସତେଅବା ଆମକୁ ସବୁଦିନ ସକାଶେ ଏହିପରି ଆତ୍ମବିସ୍ମୃତ କରି ରଖିବାର କ୍ଷତ୍ରଯନ୍ତ୍ର କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଛନ୍ତି କି ? ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ସେହି ଅତୀତଗାର ହିଁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଛନ୍ତି । ଭବିଷ୍ୟତ ପରି ଭବିଷ୍ୟତଟିଏ ଏଠି ମୋଟେ ସମ୍ଭବ କରାଇ ଦେବେନାହିଁ ବୋଲି ଭଳି ଭଳି ଛତି ଓ ଭେଙ୍ଗିମହୁରୀ ଧରି ବାହାରିଛନ୍ତି । ଆମ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଗୋଡ଼ିମାଟି ପରି ଦେଖୁଛନ୍ତି କି ? ଏମାନେ ଆମ ଭିତରର ଯୋଡ଼ାଟିକୁ, ଆତ୍ମାଟିକୁ ସମ୍ଭବତଃ ଆଦୌ ସ୍ମୃତି ଦେବେନାହିଁ ବୋଲି ହଲପ କରି ବାହାରିଆସିଛନ୍ତି । ଆମେ ମଙ୍ଗିବାନାହିଁ,— ଆମେ ଯେ ସତକୁ ସତ ଯୋଡ଼ା ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ଭୂମି ଉପରେ ସେହି ଅନ୍ୟଏକ ଭବିଷ୍ୟତର ଅବତରଣ ନିମନ୍ତେ ତିଆରି ହେଉଛୁ,— ସେଇଥି ପାଇଁ ପାଠ ବି ପଢୁଛୁ, ଆମେ ସେହି ବିଷୟରେ ସଚେତନ ରହିବା । ନିଜ ଭିତରେ ପ୍ରଜ୍ଜନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିବା ଯୋଡ଼ାଟି ପାଖରେ ଆମର ପ୍ରତିଦିନର ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ଆମର ସେହି ବିଶ୍ୱାସଟିକୁ ହିଁ ପ୍ରକଟ କରିବା । ଆମେ ପରସ୍ପରକୁ ସେହି ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଚୟରେ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା । ଆଗକୁ ପାଦଗୁଡ଼ିକୁ ପକାଇ ପାରୁଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେହି ଯୋଡ଼ାଟିଏ ହିଁ

ଆମରିତରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି ବୋଲି ଆମେ ସତକୁ ସତ ଅନୁଭବ ମଧ୍ୟ କରିବା । ଏବଂ, ତେବେଯାଇ ଏଠି ସବୁକିଛି ଆମର ଏକାନ୍ତ ପ୍ରିୟ ଏକ ଘର ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ ଲାଗିବ ।

$$+ \qquad + \qquad + \qquad +$$

ହଁ ଯୁଦ୍ଧଟିଏ ହିଁ ହେବ । ସେହି ଯୁଦ୍ଧ ସବୁବେଳେ ଲାଗି ଆସିଛି । ରାଜାମାନେ ନିକନିକର ରାଜ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରିବାର ଅଭିପ୍ରାୟରେ ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ତଥାକଥିତ ଆପଣାର ସ୍ୱାର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ବଳାୟ ରଖିବାପାଇଁ ପୃଥିବୀରେ କରି ଆସିଥିବା ଯୁଦ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ଏକାଧିକ କାରଣରୁ ସେହି ଅସଲ ଯୁଦ୍ଧଟିଠାରୁ ବିଶ୍ୱବାସୀଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅନ୍ୟଆଡ଼େ ବୁଲାଇ ନେଇଛନ୍ତି ଯତ, ମାତ୍ର ତଥାପି ଯୁଦ୍ଧ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ରହିଛି । ଚଳନ୍ତି ଇତିହାସ ବହିମାନେ ତାହାର କୌଣସି ବିବରଣୀ ଲେଖି ରଖିବାକୁ ମନ କରିନାହାନ୍ତି ସିନା, ତଥାପି ସେହି ଯୁଦ୍ଧଟି ଲାଗି ହିଁ ରହିଛି । ଯାହାର ବା ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକର ଉପସ୍ଥିତ ସମୟରେ ତଥାପି ତିଷ୍ଠି ରହିବାର ଆଦୌ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ଓ ତେଣୁ କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ, ସେହିଗୁଡ଼ିକ ତଥାପି ତିଷ୍ଠି ରହିବାଟା ହେଉଛି ଅତୀତ । ଏବଂ, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକର ସତକୁ ସତ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ଓ ତେଣୁ ତିଷ୍ଠି ରହିବାର ଅଧିକାର ମଧ୍ୟ ରହିଛି, ସେଇଟି ଭବିଷ୍ୟତ । ଅତୀତ ହେଉଛି କଡ଼ ଏବଂ ଏହି ଭବିଷ୍ୟତଟି ଚେତନ । ବର୍ତ୍ତମାନଟି ହେଉଛି ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଲାଗିଥିବା ସେହି ଯୁଦ୍ଧଟି । ଯେଉଁମାନେ ସେହି ଅତୀତର ଅର୍ଥାତ୍ ଉକ୍ତ କଡ଼-ଅବସ୍ଥାଟି ଯେଉଁପରି ଠିକ୍ ସେହିପରି ବାହାରର ହିସାବଗୁଡ଼ାକ ଅନୁସାରେ ତିଷ୍ଠି ରହିବାଦ୍ୱାରା ଲାଭବାନ୍ ହେଉଛନ୍ତି ବୋଲି ବିଚାର କରନ୍ତି, ସେମାନେ ଅତୀତ ପକ୍ଷର । ସେମାନେ ଅଭ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକ ପକ୍ଷର । ସେମାନେ ପରିବର୍ତ୍ତନଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦୌ ସହକରେ ଆସିବାପାଇଁ ବାଟ ଛାଡ଼ନ୍ତିନାହିଁ । ଶାସ୍ତ୍ରର ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦିଅନ୍ତି, ଆଇନ୍ ଦେଖାନ୍ତି ଏବଂ ଅସ୍ଥ ଉଠାଇ ଖତମ କରିଦେବାର ଧମକ ବି ଦେଉଥାନ୍ତି । କାଳର ବିଧାତା ଭବିଷ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଥାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ପୁରୁଣାମାନେ ଗୁଡ଼ାଏ ସମୟ ତିଷ୍ଠି ରହିବାଟା ସମ୍ଭବତଃ ଆଦୌ ସୁଖକର ଲାଗେନାହିଁ । ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଅନ୍ତରଭିତରେ ଆଇ ସିଏ ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଆବହାତ୍ତ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ମନ କରନ୍ତି । ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ନୂଆ କିମିଆଁ ଲଗାଇ ଦିଅନ୍ତି ଓ ସେଇଥିରୁ ହିଁ ଏକ ନୂତନ ଆୟୁହା କନୁଗ୍ରହଣ କରେ । ଏକ ନୂତନ ଆୟୁହା ଅର୍ଥାତ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଆୟୁହା ।

ଭିତରର ଆହ୍ୱାନ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବାହାରେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନର ଏକ ନୂଆ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଆଜି ପାରିବାର ନୂଆ ଆଖିଗୁଡ଼ିକୁ ଯୋଗାଇ ଦିଏ । ସେହି ଆଖି ସତେଅବା ଏକ ଅନ୍ୟ ଭବିଷ୍ୟର ଗଡ଼ଣରେ ପୃଥିବୀର କଳ୍ପନା କରିବାରେ

ଲାଗିଯାଏ । ଗୋଟିଏ ଆଖି ପ୍ରାୟ ଏକ ନିତ୍ୟନିୟମର ପ୍ରେରଣାରେ ଆହୁରି କେତେକେତେ ନୂଆ ଆଖିର ଆବିଷ୍କାର କରିପାରେ । ମେଳଟିଏ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ । ସତେଅବା ସେହି ମେଳଗୁଡ଼ିକର ଆଖିରେ ପବନର ଗତିଟି ବଦଳି ଯାଇଥିବା ପରି ଅନୁଭବ ହୁଏ । ଅନୁକୂଳ ପବନ ପାଇ ନଭଜାମାନେ କେତେ ନା କେତେ ପାଲ ମେଲି ଦେଇ ଏକ ନୂଆ ଅଦ୍ଭୁତ ଆଡ଼କୁ ଯିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ଏହିପରି ଭାବରେ ହିଁ ଯୁଦ୍ଧଟି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଏ । ଯୋଦ୍ଧା ପୃଥିବୀ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଘର, ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କର ଘର ବୋଲି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଏତେ ପ୍ରିୟ, ତାକୁ ସତେଅବା ମାଡ଼ି ବସିଥିବା ଏବଂ ତା' ସମୟଟା ଅତୀତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଭୟଙ୍କୁନଥିବା ଅତୀତଟା ସହିତ ଯୁଦ୍ଧଟିଏ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଏ । ଆମେ ଆଉଥରେ ଭଲ କରି ମନେ ରଖିଥିବା ଯେ, ଏହି ପୃଥିବୀ ହେଉଛି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଘର ଏବଂ ଏହି ଘରଟିକୁ ଆମେ କେବେହେଲେ ସଢ଼ି ପଡ଼ିଯିବାକୁ ଦେବାନାହିଁ କିମ୍ବା ଆମକୁ ଦୁଃଖ ଦେଇ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଭଙ୍ଗା ଦେବା ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଦେବାନାହିଁ । ଘରଟିକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ଏପରି କେହିହେଲେ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ଏହି ଘରେ ପୂରାପଣେ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଘରଟିକୁ ଗନ୍ଧିଆ କରି ରଖିବାକୁ ଚାହୁଁଥାଆନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ଅଳପଙ୍କର ନାକକୁ ଅଧିକ ବାସିବ ବୋଲି ଅଧିକଙ୍କ ସକାଶେ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ କରି ରଖିବେ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତି, ଯୋଦ୍ଧାମାନେ କେବଳ ଆପେ ଯଥାସମ୍ଭବ ସବୁ ଭୁଞ୍ଜିବାରେ ଧାବମାନ ହୋଇ ରହିଥିବେ ବୋଲି କୋଟି କୋଟି ଅନେକଙ୍କୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିବାର ଦିବାସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଥାଆନ୍ତି, ସେହିମାନଙ୍କ ସହିତ ସତକୁ ସତ ଏକ ଯୁଦ୍ଧହିଁ ହେବ ଏବଂ ତାହାରିଦ୍ବାରା ଆଗକୁ ବାଟ ଫିଟିବ । ଆମ ଓଡ଼ିଶାର ଜାତୀୟକବିଙ୍କ ଭାଷାରେ କହୁ ସହିତ ଚେତନର ଯୁଦ୍ଧ ହେବ । ଆମେ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ଚେତନପଟେ ରହିବା । ଚେତା ହୋଇ ତିଆରି ହୋଇଥିବା, ତେଣୁ ଚେତନାର ପଟେ ରହିବା ।

ଚେତନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ସବୁଯୁଗରେ ଥିଲେ । ଅତୀତରୂପୀ ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ଅନ୍ୟପକ୍ଷଟି ସହିତ ହୁଏତ ଏକାକୀ ଲଢ଼ି ପାରିବେନାହିଁ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ବୋଲି ସେମାନେ ଜଣେ ଜଣେ ଯୋଦ୍ଧା ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ମାମାଂସକ ଯୁଦ୍ଧର କଲ୍ଲନା କରିନଥିଲେ । ହଁ, ପ୍ରତିବାଦ କରିଥିଲେ, କଷ୍ଟଗୁଡ଼ିକୁ ହସି ହସି ବରଣ ବି କରି ନେଇଥିଲେ । ଏବଂ, ଆହୁରି ଆଗକୁ ଆସୁଥିବା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ସକାଶେ ଆପଣାର ବାର୍ତ୍ତାଟିକୁ ରଖି ଯାଇଥିଲେ । ଆମର ସର୍ବବିଧ ଶିକ୍ଷା ସେହି ଭଉଁରାଧିକାରଟି ବିଷୟରେ ହିଁ କ୍ରମେ ଆମକୁ ସଚେତନ କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ଆମେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଯାଇଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅସଲ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲା ବୋଲି କେଡ଼େ ଷ୍ଟକ୍ସ ହୋଇ

ନଆସୁଛି ! ସେଇଥିଲାଗି ଏହି ମେଳ, ‘ମୁଁ’ ଥାନରେ ଆମେ,— ଦେଶ ନିର୍ବିଶେଷରେ, ଭାଷା ନିର୍ବିଶେଷରେ ଏବଂ ଧର୍ମର ନିର୍ବିଶେଷରେ । ଆମର ଏହି କାଳଟା ମଧ୍ୟ ସତେଅବା ଆମକୁ କହିବାରେ ଲାଗିଛି ଯେ, ମନୁଷ୍ୟର, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅର୍ଥାତ୍ ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ସବାବଡ଼ ପରିଚୟ ହେଉଛି କଣେ କଣେ ଯୋଦ୍ଧାରୂପେ ସେହି ବିଶେଷ ପରିଚୟଟି : ଏଇଟି ସବାବଡ଼ ପରିଚୟ । ତା’ପରେ ଯାଇ ଆମେ କେଉଁ ଦେଶର, କେଉଁ ଧର୍ମର,— ଏହି ଗୌଣ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଶ୍ନ ହୁଏତ ଆସିବ । ହୁଏତ ଆଦୌ ନଆସିଲେ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ କୌଣସି କ୍ଷତି ହେବନାହିଁ ଅର୍ଥାତ୍ କିଛିହେଲେ ଖଣ୍ଡିଆ ହୋଇ ରହିବନାହିଁ । ଆମର କଣେ କଣେ ଯୋଦ୍ଧା ହୋଇ ତିଆରି ହେବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଏମାନେ କେହିହେଲେ ଠିଆ ହିଁ ହୋଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଈଶ୍ବର କେବେହେଲେ କାତି ବାରନ୍ତିନାହିଁ, ଧର୍ମ ବାରନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ଦେଶ ମଧ୍ୟ ବାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଯୋଦ୍ଧା ହେବାଲାଗି ସତକୁ ସତ ମଣିଷଟିଏ ଦେଖିଲେ ସିଏ ତାହାକୁ ଆଗକୁ ଆସୁଥିବା ଯୁଦ୍ଧଟି ଲାଗି ଗ୍ରହଣ ହିଁ କରିନିଅନ୍ତି । ଏବଂ, ଶେଷଯାଏ ସେ ମନୁଷ୍ୟର ସେହି ପରିଚୟଟିର ଭିତ୍ତି ଉପରେ ହିଁ ତାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ନେଉଥାନ୍ତି ।

ଆମେ ସେହି ଯୁଦ୍ଧରେ ଯୋଦ୍ଧାର ଭୂମିକାମାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା । ଏବଂ ତାହା ହୋଇପାରିବା ନିମନ୍ତେ ଏହି ପୃଥିବୀର ବିଧିତାଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା । ଆମେ ସତକୁ ସତ ତାହାହିଁ ହେବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ ବୋଲି ତ ଏପରି ଗୋଟିଏ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛୁ ! ପୃଥିବୀଯାକ ଏତେ ଏତେ ମନୁଷ୍ୟ ତ ମୂଳତଃ କେବଳ ମାଗୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର କୃପାଗୁଡ଼ିକୁ ଲାଭ କରି ସେମାନେ ସୁଖ ମାଗୁଛନ୍ତି, ସମୃଦ୍ଧି ମାଗୁଛନ୍ତି, କେତେଭଳି ଅନ୍ୟ ସିଦ୍ଧିମାନ ମାଗୁଛନ୍ତି । ଏହି ପୃଥିବୀ ବିଷୟରେ ଭଗବାନଙ୍କର ଚିନ୍ତାଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନେ ତୁଚ୍ଛ ବଢ଼ାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସର୍ବବିଧି ଧର୍ମ-ଧାରଣା ଏବଂ ନୈତିକ ଜୀବନଟିକୁ କେତେପ୍ରକାରେ ବଙ୍କା କରି ପକାଇଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀଟିକୁ ତାଙ୍କରି ଅନୁଗ୍ରହ ଲାଭ କରି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଭୁଞ୍ଜିବେ ବୋଲି ତାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥା ଗୁଡ଼ିକୁ ବଢ଼ାଇବାରେ ହିଁ ଲାଗିଛନ୍ତି ଏବଂ, ଏହିଭଳି ଭାବରେ ଅତୀତତା ପୃଥିବୀରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ କବର ହୋଇ ରହିବାରେ ପ୍ରକୃତରେ ସହାୟତା କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ସିଏ ସତକୁ ସତ କୋଉ ଭାଷାରେ ବା ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦେଇପାରିବେ ? ଆପଣାକୁ ଏହି ପୃଥିବୀ ସହିତ ସାମିଲ କରି ଦେଖୁଥିଲେ ସିନା ସେମାନେ ଭଗବାନ ବୁଝିଲା ଭଳି କୌଣସି ଭାଷାରେ ତାଙ୍କୁ ଆଦୌ କିଛିହେଲେ କହିପାରନ୍ତେ । ଆମେ ଭୋଗ କରିବାକୁ ନୁହେଁ, ଭଗବାନଙ୍କ ପାଇଁ ସମସ୍ୟା ବଢ଼ାଇବାକୁ ନୁହେଁ, ଅତୀତ ସହିତ ଲଢ଼ି ତାହାକୁ ପରାଭୂତ କରିବାଲାଗି ହିଁ ଆପଣାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା । କେବଳ ତଥାକଥିତ ଆମ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ନୁହେଁ, ପୃଥିବୀ କହିଲେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଯେଉଁ ସାମଗ୍ରିକ ଜୀବନକୁ ଅବଶ୍ୟ

ବୁଝାଏ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଅତୀତକୁ ପରାଭୂତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ଯୁଦ୍ଧଟି ସବୁଦିନ ଲାଗିଛି, ସେହି ଯୁଦ୍ଧରେ ଯୋଡ଼ା ହୋଇ ଲଢ଼ିବାଲାଗି । ତେବେ ଯାଇ ଭବିଷ୍ୟତ ନାମକ ସେହି ଅନ୍ୟ ଆଶ୍ଚହାଟି କ୍ରମଶଃ ମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇ ଆସିବ । ଆମେ ତାହାକୁ ହିଁ ଆମ ଜୀବନର, ଆମ ବିଦ୍ୟାର୍ଜନନାମକ ଏହି ପ୍ରୟାସଟିର ସଫଳତା ବୋଲି ଜାଣିବା । ଯାହାର ପୃଥିବୀ, ତାହାରି ନିମିତ୍ତ ହେବା,— ଯାହାର ପୃଥିବୀ ତାହାରି ପକ୍ଷରେ ରହି ସଦାପ୍ରେରିତ ଭାବରେ ବଞ୍ଚିବା,— ତାହାହିଁ ଆମର ସର୍ବୋତ୍ତମ ସଫଳତା ।

ସେହି ଜଗତ୍ସୂଚୀୟ ସଫଳତା ବଳରେ, ମାଆଙ୍କର ଭାଷାରେ, ନୂତନ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ଆସିବେ ଅର୍ଥାତ୍, ଯାହାକିଛି ସମ୍ଭାବନାରୂପେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ କ୍ରମଶଃ ମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇ ଆସିବେ, ବାସ୍ତବ ହେବେ । ଏହି ନୂତନ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ କହିଲେ ଆମେ ସତକୁ ସତ କ'ଣ ବୁଝିବା ? ମାଆ ଏହି ସ୍ଥାନରେ ମୂଳ ଫରାସୀ ଭାଷାରେ les choses nouvelles କଥାଟି ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି ଓ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ତାହାକୁ the new things ବୋଲି ଅନୁବାଦ କରାଯାଇଛି । କଲ୍ଚନା ନୁହେଁ, ଆଦର୍ଶ ନୁହେଁ, things, new things,— ଏଇଠି, ଆମ ବାସ୍ତବ ଜୀବନରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ବସ୍ତୁରୂପେ ବଞ୍ଚି ବି ହେବ । ସେଗୁଡ଼ିକ ମହାନ ମୁନିରକ୍ଷିମାନେ ସତେଅବା ପୃଥିବୀ ବିଷୟରେ ସ୍ୱପ୍ନମାନ ଦେଖି ଆସିଥିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସମ୍ପଦ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ଆମ ସମ୍ପର୍କଗତ ନିତ୍ୟଜୀବନର ଭାଷାରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ସତେଅବା ଆମେ ପୂରା ବୁଝିଯିବାର ଆଶା ପୋଷଣ କରି ଆଦର୍ଶ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି, ଆଦର୍ଶଗୁଡ଼ିକର ଉଲ୍ଲସିତ କବିମାନେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଏକାବେଳେକେ ନାନା ଆଲଙ୍କାରିକ ଚାରୁତାର ଏକାଧିକ ତେଣା ଲଗାଇ କୁଆଡ଼ ମନ କୁଆଡ଼କୁ ଖେଦି ବି ଯାଇଛନ୍ତି । ଆମର ଶୁଭକାମୀ ଗୁରୁଜନମାନେ ଆମପାଖରେ ସେହି ଆଦର୍ଶମାନଙ୍କର ଗୁଣଗାନ କରି ପ୍ରକୃତରେ କେଡ଼େ ଭାବପ୍ରବଣ ମଧ୍ୟ ହୋଇନାହାନ୍ତି । ତଥାପି, ସେଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ କୌଣସି ଦୂର ସ୍ୱର୍ଗମାନଙ୍କରେ ହିଁ ବସାଘର ମାନଙ୍କର ବରାଦ ହିଁ କରାଯାଇଛି । ଏହି ପୃଥିବୀଟା ପ୍ରକୃତରେ ସବୁଦିନ ନିମନ୍ତେ ତଥାକଥିତ ସେହି ବାସ୍ତବରେ ହିଁ ବାନ୍ଧିହୋଇ ରହିବ ବୋଲି କଲ୍ଚନା କରାଯାଇଛି କି ? ଏଠାରେ ତେଣୁ ସବୁ ବାସ୍ତବ,— ରାଜନୀତି, ରାଜ୍ୟଶାସନ, କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ତଥା ନେତୃତ୍ୱ ଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ଚାଲି ଆସିଥିବା ଆମର ଯାବତୀୟ ଅଜ୍ଞକଷା,— ଏସବୁ ତୁଚ୍ଛା ବାସ୍ତବଟା ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ବେକୂବ ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିଥିବ । ଆଦର୍ଶ ନିମନ୍ତେ ବିଳାପ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବ ଓ ବାସ୍ତବର ନାନା ବାଧ୍ୟତାଦ୍ୱାରା ଏହି ଦୈନନ୍ଦିନ ପୃଥିବୀଟିର ଚାଲିବାରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଅଥଚ୍ ନିରୁପାୟ ଭାବରେ ସହଯୋଗ କରିବ । ଭଗବାନ ଯଦି ସତକୁ ସତ ଭଗବାନ ହୋଇଥିବେ, ମନୁଷ୍ୟର

ସେହି ଦ୍ଵିବିଧ ଛଟପଟଟାକୁ ଦେଖି କିପରି ତଥାପି ଥୟ ଧରି ରହିବେ, କେଜାଣି !

ତେଣୁ, ଅସଲ ପରିବର୍ତ୍ତନଟିରେ ବସ୍ତୁମାନେ ହିଁ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ଆସିବେ । ଅର୍ଥାତ୍ ଆମ ମନୁଷ୍ୟସକଳଙ୍କର ଜୀବନଟା ଆଉ ଦ୍ଵିବିଧ ହୋଇ ରହିବନାହିଁ । ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପରି ଦୁଇଭାଗରେ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ହୋଇ ରଖିବନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ କି ଏହି ଖଣ୍ଡଟା ସେହି ଖଣ୍ଡଟା ସହିତ ଆଉ ଲୁଚକାଳି ଖେଳିବାରେ ବାଆଁରେଇ ହୋଇ ରହିବାର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଗ ନଥାଏ । ଭଗବାନଙ୍କୁ ଆମେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଯେତେକାଳ ଯାଏ ଏହିପରି ଦ୍ଵିବିଧରୂପେ ବଞ୍ଚୁଥିବା, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସିଏ କେବଳ କଷ୍ଟ ହିଁ ପାଇଥିବେ ଏବଂ ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀଟି ମଧ୍ୟ ସତେଥବା ଅତି କଲବଲ ଭାବରେ ଆମକୁ ବସ୍ତୁତଃ ଅଭିନୟଗୁଡ଼ାଏ ଶିଖାଇବାରେ ଲାଗିଥିବ । ସତକଥାଟି ହେଉଛି ଯେ, ଆମେ ଯାହାକୁ ଭବିଷ୍ୟତ ବୋଲି କହୁଛୁ, ତାହାରି ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଅନ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନଟିଏ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଛି, ପ୍ରକାଶିତ ହେବା ଲାଗି ନିରନ୍ତର ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି । ଯାବତୀୟ ଆଦର୍ଶର ଆକର୍ଷଣ ଭିତରେ ଏକ ବାସ୍ତବଟିଏ ରହିଛି, ଯାହାକୁ ସତକୁ ସତ ବଞ୍ଚିହେବ; ଯାହାକୁ ବଞ୍ଚିବା ନିମନ୍ତେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟକୁ ପଳାଇଯିବାକୁ ହେବନାହିଁ, ଆଦୌ ପରସ୍ପରକୁ ଅନାଇ ନାକ ଟେକିବାକୁ ହେବ ନାହିଁ । ଭେକର ଭେଦମାନଙ୍କୁ ଦେଖି କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଆପଣା ଓ ପରର ଦୃଢ଼ରେ ପଡ଼ିବାର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ମଧ୍ୟ ହେବନାହିଁ । ଆମେ ପୂଜା କରୁଥିବା ପ୍ରତୀକମାନଙ୍କରୁ ସତ୍ତ୍ଵେ ଜୀବନସତ୍ୟମାନେ ଉଦ୍‌ଭାସିତ ହୋଇ ଆସିବେ, ଆମକୁ ପରସ୍ପରର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କରିନେବେ । ଏକ ଅନ୍ୟ ପରିମଳରେ ପୃଥିବୀ ଚାଲିବ, — ବିଧାତାଙ୍କର ହିସାବରେ ହିଁ ସବୁ ଚାଲିବ । ସେତେବେଳେ ଆଉ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଭୟ କାହିଁକି ରହିବ ଏବଂ, ଭୟ ନରହିଲେ ଏହି କପଟ ଅର୍ଥାତ୍ ମିଛ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଥିବା ଅଭିନୟମାନେ ବା କାହିଁକି ରହିବେ ? ସେତେବେଳେ ସଭ୍ୟତା କହିଲେ ଏକ ସତକୁ ସତ ସଭ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ଶୁଦ୍ଧାପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନକୁ ବୁଝାଇବ । ଯାବତୀୟ ସାମୂହିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲାଗି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦର୍ପଣବତ୍ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ସ୍ଵୟଃ ଭଗବାନ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ଆସୁଥିବେ । ତେଣୁ କେହି ନିଜକୁ ଆଦୌ ସଙ୍ଗୀତୀନ ମଣିବେନାହିଁ ଓ ତେଣୁ କାତର ହୋଇ ଆଉ କୌଣସି ତଥାକଥିତ ଭଗବାନଙ୍କର ଅଭୟ ପାଇବାର ଆଶାରେ ମୋଟେ ଦଉଡ଼ି ପଳାଇବାକୁ ମନ କରିବେ ନାହିଁ ।

ପ୍ରାୟ ପଚାଶ ବର୍ଷ ତଳେ ଏକ ମେଳରେ ମାଆଙ୍କୁ କେହି କଣେ (ଖୁବ୍‌ସମ୍ଭବ ଆଶ୍ରମ-ବିଦ୍ୟାଳୟର କଣେ ଛାତ୍ର) ଏପରି ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଟି ନିଶ୍ଚୟ ଖୁବ୍ ଆଗ୍ରହୋଦ୍‌ଘୀପକ ଲାଗିବ । ଖାଲି ଅଲ୍‌ବୟ୍‌ସ୍ ତଥାକଥିତ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନୁହେଁ,

ବଡ଼ମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ । ପିଲାମାନେ ତ ସଡ଼ରାଡ଼ର ଯାହା ପଡ଼ାରିବାକୁ ବିଚାର କରି କୌଣସି ବିଷୟରେ ସନ୍ଦେହ ଲାଗିଲାପରି ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି, ପ୍ରାୟ ଆଗପଛ ନବିଚାରି ପଡ଼ାରି ପକାନ୍ତି । କୌଣସି ଗୋଟିଏ କଥା ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା, ସେମାନେ ନିଜେ ନିଜେ ସେଇଟିର ଉତ୍ତର ପାଇନାହାନ୍ତି, ତେବେ ତତ୍ସଙ୍ଗାତ୍ ପଡ଼ାରି ଦିଅନ୍ତି । ପ୍ରକୃତରେ ଖୁବ୍ ଭଲ କରନ୍ତି । ଅପର ପକ୍ଷରେ, ବଡ଼ ଓ ବୟସ୍କମାନେ କାହାର କୌଣସି କଥା ଶୁଣୁଥିବା ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ସତେ କେତେ କ'ଣ ପ୍ରଶ୍ନ ଭଦୟ ହୋଇ ଆସୁଥାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ତଥାପି ସମୁଦ୍ଧି ରହିଯାଆନ୍ତି ଓ ମୁହଁ ଖୋଲି ମୋଟେ ପଡ଼ାରି ପାରନ୍ତିନାହିଁ । ମେଳ ଭିତରେ ଥିବା ସମ୍ଭବତଃ ସେମାନଙ୍କର ଭକ୍ତ ସଙ୍ଗୋତ୍ତ ଡୁଏତ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ହିଁ ରହିଥାଏ । ମାଆ ପିଲାମାନଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲାବେଳେ ବଡ଼ମାନେ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହିବା ନିମନ୍ତେ ମୋଟେ କୌଣସି କଟକଣା ନଥାଏ । ମାଆଙ୍କର କଥା ଶୁଣୁଥିବା ସମୟରେ ବଡ଼ମାନେ ମଧ୍ୟ ନାନା ପ୍ରଶ୍ନ ପଡ଼ାରିବା ଲାଗି ଖୁବ୍ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି । ତଥାପି ସଙ୍ଗୋତ୍ତ ଲାଗେ । କଣେ କଣେ ସେତେବେଳେ ଚତୁରତା କରି ପାଖରେ ବସିଥିବା ଗୋଟିଏ ପିଲାର ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ମାଆଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ବି କରନ୍ତି । ବେଶ୍ ଧରା ପଡ଼ିଯାଆନ୍ତି । ମାଆ ବେଶ୍ ବି ଜାଣି ନିଅନ୍ତି ଓ ବେଳେବେଳେ ସେପରି ହୋଇଛି ବୋଲି ପ୍ରକାଶ ମଧ୍ୟ କରିଦିଅନ୍ତି । ଏବଂ ତା'ପରେ ଯାଇ ଉତ୍ତରଟିଏ ଦିଅନ୍ତି ।

ପିଲାଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ କରିଥିଲା : ମାଆ, ଯଦି ସତକୁ ସତ କଣେ ଭଗବାନ ଅଛନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କରିଦ୍ୱାରା ସର୍ଜନା ହୋଇଥିବା ପୃଥିବୀରେ ଏତେ ଦୁଃଖକଷ୍ଟ କାହିଁକି ରହିଛି, ଏତେ ଦୁର୍ନୀତି ଏବଂ ମିଥ୍ୟା ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ରହିଛି ? ଆମ ଗୁରୁକନମାନେ, ବିଜ୍ଞ ଓ ବୟସ୍କମାନେ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର ପ୍ରକୃତରେ କିଭଳି ଉତ୍ତର ଦେଇଥାଆନ୍ତେ କେଜାଣି ? ମାଆ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ : ଏହି ସବୁକିଛି ଅଛି, କାରଣ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମ ପୃଥିବୀରେ ଯାହାକିଛିକୁ ଆମେ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ବୋଲି କହୁଛୁ, ତାହା ସବଳ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ । ଏବଂ ତା'ପରେ, ପ୍ରାୟ ଯେକୌଣସି ମଣିଷ ବୁଦ୍ଧି ପାରିବାଭଳି ସରଳ ଭାବରେ ମାଆ କହିଦେଲେ, ଯଦି କାହାକୁ ଲଜ୍ଜା କରୁ ସତକୁ ସତ ହରାଇବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ, ଆମର ତାହାଠାରୁ ଅଧିକ ବଳ ରହିଥିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯେପରିକି ଆମେ ତାହାରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ ତା' ସହିତ ଲଢ଼ାଇ କରି ତାକୁ ପରାଜିତ କରିଦେଇ ପାରିବା । ଏବଂ, ସେଥିଲାଗି ଆମ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଦୁର୍ବଳ ନୁହେଁ, ସବଳ ହିଁ ହୋଇଥିବା ଭାବେ । କେବଳ ତେଜନାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଦୌ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ସବଳ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା କହିଲେ ତେଜନା ତଥା ଏହି କଡ଼ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକର ପୃଥିବୀ,— ଭଲ ଶ୍ରେତ୍ରରେ ଏକାବେଳେକେ ଆବଶ୍ୟକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବାକୁ ହିଁ ବୁଝାଇ ପାରିବା

ଭବିତ । ସେହି ଭବିଷ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ସମ୍ଭବ କରି ପାରିବାର ମାର୍ଗଟି ହେଉଛି ସବଳ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା । ମାଆ ଏହି ଅବସରରେ change in the material world କଥାଟିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି । ମାଆଙ୍କର ଭାଷାରେ ସେହି ସବଳ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚେତନାଟି ହେଉଛି ଅତିମାନସ ଚେତନା,—ଏକ ଭକ୍ତର ଚେତନା ଅର୍ଥାତ୍ ପୃଥିବୀର ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନ ବାହ୍ୟ ସ୍ଥିତିମାନଙ୍କରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣି ପାରୁଥିବା ଚେତନା । କେବଳ ଆମର ଏହି ମନଃସ୍ତରର ଚେତନା ମୋଟେ ସେଥିଲାଗି ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ ।

ମନର ସୀମାଟି ଭିତରେ ବେଶ୍ କେତେ ସମର୍ଥ ହୋଇ ରହିଥିବା ପରି ଲାଗୁଥିବା ଚେତନାଟି ସାହାଯ୍ୟରେ ଆମେ ଭକ୍ତର ଚେତନାଟିକୁ ତ କେତେ ତମକାର କେତେ କ'ଣ ଭାବରେ ବୁଝି ପାରୁଛୁ, ସେବିଷୟରେ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ବନ୍ଧୁତା କରି ପାରୁଛୁ, ସେଇତିର ଅନ୍ଧାକ କରି ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ପାରୁଛୁ ଏବଂ ସମ୍ଭବତଃ ଏହି ବିଷୟରେ ଆମେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ବହୁତ ଅଧିକ ଜାଣିଛୁ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରି ଆପଣାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରବୀଣ ବୋଲି ଭାବୁଛୁ । କିନ୍ତୁ, ସେହି ଚେତନାକୁ ବଞ୍ଚି ପାରୁନାହୁଁ । ପୁରୁଣା ପୃଥିବୀଟାରେ ହିଁ ବଞ୍ଚିବାରେ ଦିନରାତି ଧାବମାନ ରହିଛୁ, ସେହି ପୁରୁଣା ଗୀତିମାନଙ୍କରେ ସଫଳତା ପରେ ସଫଳତା ହାସଲ କରୁଛୁ ଏବଂ ତାହାକୁ ଭଗବାନଙ୍କର ଆମଲାଗି ବିଶେଷ କରୁଣା ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଛୁ । ନିଜକୁ ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ବୋଲି ମଣି ପୃଥିବୀଟାକୁ ଭୋଗ କରୁଛୁ ଏବଂ ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟତ ବାଟଗୁଡ଼ିକୁ ଖୁବ୍ ପରାକ୍ରମ ସହିତ ଓଗାଳି ରଖିଛୁ । ଆମ ଧର୍ମମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଭ୍ରାନ୍ତିଟି ମଧ୍ୟରେ ପଡ଼ି ରହିବା ନିମନ୍ତେ ଥାଟଗୁଡ଼ାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଆମକୁ ଫୁସୁଲାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି କି ? ଅର୍ଥାତ୍, ଆମ ସହିତ ଆମ ପୃଥିବୀଟି ଆଦୌ କେଉଁଠାରେ ହେଲେ ନାହିଁ । ଆମର ଜୀବନରୂପୀ ସୁଖପ୍ରାପ୍ତିର ଯାବତୀୟ ପ୍ରୟସ ସେହି ଡାର୍ଭିଆନଙ୍କ ଦ୍ଵାହା ଦେଇ ଚାଲିଥିବା ଜୀବନ-ସଂଘର୍ଷର ସ୍ତରରେ ସେହି ପୁରାତନ ପ୍ରକାରେ ଛତରା ହୋଇ ପଡ଼ିରହିଛି କି ? ତେଣୁ, ମିଛ ପ୍ରତାପମାନେ ଦଶଗୁଣ ପ୍ରତାପଶାଳୀ ହେଉଛନ୍ତି । ଭବାସୀନତା ବୁଦ୍ଧି ପାଉଛି, ହୃଦୟମାନେ ସତେଅବା ଏକାଧିକ ସଙ୍କୋଚ ଏବଂ ଲାଜରେ କୋଉ ଗାତଭିତରେ ଯାଇ ଆତ୍ମଗୋପନ କରି ରହିଛନ୍ତି । ଆଦର୍ଶମାନେ ବହୁବିଧ ଅଳଙ୍କାର ପରିଧାନ ପିନ୍ଧି ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ ରହିଛନ୍ତି,—ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକତାକୁ ଭାରି ଦୁର୍ବଳ ବୋଲି ଭାବିବାରେ ହିଁ ଲାଗିଛି । ତେଣୁ, ଆମ ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ମାଆ ଆମକୁ ଯାହା ସୂଚାଇ ଦେଇଛନ୍ତି, ନୂତନ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ଆଦୌ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ । ପ୍ରତାରଣାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରବଳ ହେବାକୁ ଖୁବ୍ ମଧ୍ୟାନ୍ତରମାନ ମାରି ନେଉଛନ୍ତି । ସେଇଥିସକାଶେ ନାନା ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଏବଂ ଦୁଃଖକଷଣ, ସେଇଥିପାଇଁ ଦୁର୍ନୀତି ଏବଂ ଦୁର୍ଗତିଗୁଡ଼ିକ । ମିଥ୍ୟାମାନେ ମଧ୍ୟ ସେଇଥି ନିମନ୍ତେ । ଏକ ଅନ୍ୟ

ବର୍ଷର କେଉଁ ସମୟରେ ଗଲେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅନୁକୂଳ ହେବ, ତୀର୍ଥରେ ପହଞ୍ଚି କେଉଁଠାରେ ରହିବ ଏବଂ ଏପରିକି ବାଟରହଣି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲେ କେଉଁ ସ୍ଥାନଟି ଅଧିକ ସୁବିଧାଜନକ ହେବ, ଜଣେ ଯାତ୍ରୀ ଆପଣାର ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ସେହିସବୁ କଥାକୁ ଠିକେ ଠିକେ ଖୁବ୍ ଜାଣିନେଇ ପାରିବ । ଆରାମରେ ଯିବ, ଆରାମରେ ଫେରି ଆସିବ । ସର୍ବବିଧି ପଥକ୍ଷେପ ଦୂର କରିବା ସକାଶେ ଉପାୟମାନ ଯଥେଷ୍ଟ ହିଁ ରହିଛି ।

ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ କେଡ଼େ ଠା' କରି କହିବା ଭଳି ତା'ପରେ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଜଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣଯୋଗର ସାଧକକୁ ଆମେ କେବେହେଲେ ଜଣେ ଚୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ । ପୂର୍ବରୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଥିବା କୌଣସି ପଥ ବି ନାହିଁ । ହଁ, ଶିଖରଟିଏ ଅବଶ୍ୟ ଅଛି । ସେହି ଶିଖରକୁ ତୁମେ ସ୍ୱୟଂ ଆବିଷ୍କାର କରିବ । ଆହୁରି ଖାସ୍ କଥାଟିଏ ହେଉଛି ଯେ, ତୁମେ ଯେତେ ଉପରକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଯେତେଯାଏ ଯିବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିବ, ଶିଖରଟି ପ୍ରକୃତରେ ସେତିକି ସେତିକି ଦୁଃସ୍ଥି ଦୁଃସ୍ଥି ଯାଉଥିବ । ଅର୍ଥାତ୍, ଆମର ଆତ୍ମହାଟି ଅନୁସାରେ ହିଁ ଆମ ଶିଖର । କିଏ କିପରି ବା ମୂଳରୁ ହିଁ ତା'ର ଆତ୍ମହାଟି ପ୍ରକୃତରେ କେତେ, ସେହି କଥାଟିକୁ ହିସାବ କରି କହି ବା ପାରିବ ! ପୂର୍ଣ୍ଣ-ଯୋଗର ପଥକକୁ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଜଣେ ସ୍ୱାଭାବ୍ ସହିତ ତୁଳନା କରିଛନ୍ତି । କୌଣସି ପର୍ବତର ଶିଖରଯାଏ ପହଞ୍ଚିବାର ଆତ୍ମହା କରି ସ୍ୱାଭାବ୍ ପାଦଦେଶରୁ ହିଁ ନିଜର ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରେ । ବାଟ ଆଗରୁ ମୋଟେ ତିଆରି ହୋଇ ରହିନଥାଏ । ନିଜର ବାଟଟିକୁ ସିଏ ନିଜେ ବାହାର କରେ । ହାତରେ ଟାଙ୍ଗିଆଟାଏ ଅଥବା କୁରାଡ଼ିଟାଏ ରହିଥାଏ । ବାଟରେ ଜଙ୍ଗଲ ହୋଇ ରହିଥିବା ଗଛଗୁଡ଼ିକୁ ସିଏ ହାଣି ହାଣି କ୍ରମଶଃ ଆଗକୁ ଯାଏ । ତାହାକୁ ହିଁ ଆଗକୁ ଯିବା ବୋଲି ବୁଝୁଥାଏ । ଏବଂ, ସେହିପରି ଭାବରେ ହିଁ ନିଜ ବାଟଟିର ସାହାଯ୍ୟରେ ଶିଖର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଉଥାଏ; ଶିଖରପରେ ଶିଖର ଅତିକ୍ରମ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଯୋଗର ଗୁରୁ ତାକୁ ସେହି ସାଧନାରେ ହିଁ ସାହାଯ୍ୟ କରେ, ସିଏ ନିଜେ ହିଁ ନିଜର ଆତ୍ମହା ମୁତାବକ ବାଟଟିଏ ମନ କରିବାରେ ଏବଂ ତାହାକୁ ବାହାର କରି ଆରୋହଣ ବି କରିଯିବାରେ । ଗୁରୁଜ୍ଞର ତ ନିଜ ବାଟଟିଏ ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ ରହିଥାଏ, ମାତ୍ର ସିଏ ଆପଣାର କାର୍ଯ୍ୟଟି ସହଜ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ସେଇଟିକୁ ନେଇ ହିଁ ଶିଷ୍ୟ ଉପରେ ଆଦୌ ଲଦି ଦିଏନାହିଁ । ଏବଂ, ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଯୋଗର ଜଣେ ଶିଷ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଏହି ଉପାୟଟି ଅଧିକ ସହଜ ବୋଲି ଲୋଭରେ ପଡ଼ି ଗୁରୁଜ୍ଞର ସେହି ତଥାକଥିତ ପରିଚିତ ବାଟଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରି ନିଏନାହିଁ । ସେପରି କଲେ ଜଣେ ଚୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ ଦୁଃସ୍ତ ଦୁଃସ୍ତ, କିନ୍ତୁ ସ୍ୱାଭାବ୍ ହୋଇ ପାରେନାହିଁ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ସେହି ଧାରାରେ ଜଣେ ଚୀର୍ଥଯାତ୍ରୀର ଶିକ୍ଷା ନୁହେଁ, ତାହା

କଣେ ସ୍ବାଭାବ୍ ବନିବାକୁ ଆସୁହା କରି ଆସିଥିବା ଏକ ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ତଥା ବିଶେଷ ଗ୍ରହଣଶୀଳତାର ଶିକ୍ଷା । ଗୋଟାପଣେ କଣେ ଯୋଦ୍ଧାର ଶିକ୍ଷା । ଆଉକାହାର ଆଦେଶରେ କିମ୍ବା ଶିଖାରେ ପଡ଼ି ସତେଅବା ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଯୋଦ୍ଧା ହିଁ ହେବ ବୋଲି ତୁଣ୍ଡରେ କହି ଦେଇ ଦୁଷ୍ଟୁରି ହେବାରେ ଲାଗିଥିବା କଣେ ମନୁଷ୍ୟ-ପ୍ରାଣୀର ମୋଟେ ନୁହେଁ, ଯୋଦ୍ଧା ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରି ହିଁ ଏଠାରେ ଅନ୍ୟ ଯୋଦ୍ଧାମାନଙ୍କର ମେଳରେ ଆସି ସାମିଲ୍ ହୋଇଥିବା କଣେ ବୀରର ଶିକ୍ଷା । ତେଣୁ ସିଏ ମୋଟେ ପଳାଇବ ନାହିଁ, ମୋଟେ ଅଟକି ରହିବନାହିଁ । ଶିଖରପରେ ଶିଖର ଆବିଷ୍କାର କରିବାରେ ହିଁ ସିଏ ସର୍ବାଧିକ ଆନନ୍ଦ ଲାଭ କରୁଥିବ, ନିଜଭିତରେ ସତେଅବା କୌଣସି କଣେ ପରମବନ୍ଧୁକୁ ଭେଟିଥିବା ପରି ସେହିଠାରୁ ଆଶୀର୍ବାଦ ନେଇ ସଂସାରକୁ ବାହାରିଥିବ, ଏହି ସମୁଦାୟ ପୃଥିବୀଟି ଲାଗି ବାହାରିଥିବ । ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର କଣେ ସନ୍ତାନରୂପେ ଆପଣାକୁ ଡିଆରି କରିବ । ଜୀବନ ତମାମ ପ୍ରଧାନତଃ କଣେ ସନ୍ତାନର ଦୃଢ଼ତା ସହିତ ହିଁ ଏହି ପୃଥିବୀର ଅଧିକରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ କାମରେ ଲାଗୁଥିବ । ଏକ ସମର୍ପଣ-ବୁଦ୍ଧି ରହିଥିଲେ ମନୁଷ୍ୟମାତ୍ରକେ ସମସ୍ତଙ୍କ ନିମନ୍ତେ କେତେ ନା କେତେ ବାଟ ପ୍ରଜ୍ଜ୍ଵଳିତ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । କଣେ ସ୍ବାଭାବ୍ ଲାଗି, ଯୋଦ୍ଧା ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ଆମେ ପୁନର୍ବାର ଅବଶ୍ୟ କହିବା, ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷା ହେଉଛି ଏକ ସତତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିବାର ଶିକ୍ଷା, ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଖୁସୀର ହିଁ ଶିକ୍ଷା ।

ଏହି ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷା ଆମକୁ କଣେ କେବଳ ଅତିସତ୍ତ୍ୱେତନ ତଥାକଥିତ ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇ ରହିବାର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟରୁ ହିଁ ଦୂରରେ ରଖିବ । ମେଳଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦୌ ଡରିବ ନାହିଁ, ବରଂ ମେଳଗୁଡ଼ିକୁ ଲୋଡ଼ିବାରେ ହିଁ ଝୁହାଟିଏ ରଖିଥିବ । ଏପରି କୋଉ ବ୍ୟକ୍ତି ପୃଥିବୀରେ ଅଛି ଯିଏକି ଆଦୌ କୌଣସି ମେଳର ସହଯୋଗ ନପାଇ ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ହୋଇପାରୁଛି । ଏପରି କେଉଁ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟିଏ ପୃଥିବୀରେ ରହିଛି, ଯେଉଁଠାରେ କି ଛାତ୍ରମାନେ ସତେଅବା କଣେ କଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ହିସାବରେ ଅନ୍ଧାରଗୁଡ଼ିକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଅଲ୍ପତାମାନଙ୍କୁ କାଟି ଆଲୋକକୁ ଚିହ୍ନି ପାରୁଛନ୍ତି ? ଅନେକ ତଥାକଥିତ ବାପା, ମାଆ ଏବଂ ଗୁରୁଜନ ଯେଉଁଠି ସେମାନଙ୍କର ପୁତ୍ରକନ୍ୟାମାନେ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ନାମକ ମେଳ ସହିତ ଗୁଢ଼ା ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ମେଳଟା ଆଡ଼କୁ ସତେଅବା ଆଖି ବୁଜିଦେଇ କେବଳ ନିଜର ସେହି କେତୋଟି ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ମନଲାଗି ଅମୁକ କିମ୍ବା ସମୁକଟିଏ ଦୁଅନ୍ନୁ ବୋଲି ଠୋଲା ଠୋଲା ସ୍ବପ୍ନମାନ ଦେଖୁଥାଆନ୍ତି, ସେପରି କରି ସେମାନେ ନିଜର ସେହି ଶାବକମାନଙ୍କର ପ୍ରଭୃତ କ୍ଷତି ତ ଅବଶ୍ୟ କରନ୍ତି, ବୃହତ୍ତର ପୃଥିବୀଲାଗି ମଧ୍ୟ କମ୍ ସମସ୍ୟାର ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତିନାହିଁ । ଯାବତୀୟ ମାର୍କାର ଏହି ବୟସ୍କମାନେ ପ୍ରକୃତରେ କେଡ଼େ ନିର୍ବୋଧ ଯେ ସେମାନେ ନିଜେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା

ବିଷୟରେ ଏକାବେଳେକେ ସବୁକିଛି ଭୁଲି ଯାଇଥାନ୍ତି ଅଥଚ କେବଳ ପିଲାମାନେ ଏଇଟା ଅଥବା ସେଇଟା ଦୁଅନ୍ତୁ ବୋଲି ପ୍ରାୟ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବନିଃଶ୍ଵାସୀ ହୋଇ ଆଶା କରି ଥାଆନ୍ତି । ପ୍ରକୃତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ହେଉଛି ସଂପୃକ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ଅର୍ଥାତ୍ ସମସ୍ତେତନ ହୋଇ ସମଜ୍ଞତା ଭାବରେ ଅଗ୍ରସର ହେବା । ଶିକ୍ଷକମାନେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବେ । ନୂତନ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ଆସୁଛନ୍ତି ବୋଲି ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରୁଥିବେ; ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ଜୀବନଗୁଡ଼ିକରେ, ବାହାରେ ଏବଂ ଭିତରେ । ମୋ' ନିଜ ଜୀବନର ପରିଧିଟି ମଧ୍ୟରେ ଯଦି ମୁଁ ସେପରି କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରି ପାରୁନାହିଁ କିମ୍ବା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ, ତେବେ ଯେତେ ଯେତେ ସାଧୁବାଣୀ ଶୁଣାଇ ଏବଂ ହିତୋପଦେଶ ଦେଇ ସାନମାନଙ୍କୁ ମୁଗ୍ଧ କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କର ମୋଟେ କୌଣସି ହିତସାଧନ କରି ପାରିବିନାହିଁ ଏବଂ ବରଂ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାୟ ମୋ'ରି ପରି ଅସାଧୁ ହେବାକୁ ହିଁ ହୁଏତ ଉତ୍ସାହିତ କରୁଥିବି । ମୋ ବିଷୟରେ ସର୍ବଦା ସତର୍କ ହୋଇ ରହିପାରିଲେ ସମ୍ଭବତଃ ସେମାନେ ନିଜ ଚେଷ୍ଟାରେ କିଛି କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବେ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାର ପଛକୁ ପଛ ଚାରୋଟି ବେଡ଼ା । ସବାଆଗ ଆମ ଜୀବନ କହିଲେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବସ୍ତୁଟିଏ ସଦୃଶ ଆମର ଦେହଗୁଡ଼ିକ ହିଁ ଦେଖାଯାଉଛି । ଆମ ଭିତରୁ ପୂରା ପଥରଟାଏ ମଧ୍ୟ ତା'ର ନିଷ୍ପନ୍ନ ଗୋଟିଏ ଦେହ ବା ଶରୀର ଅଛି ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ କହିଦେଇ ପାରିବ । ଭଲ ବା ମନ୍ଦ ଯାହା ହେଉ ପଛକେ ଏହି ଦେହଟିକୁ ନେଇ ହିଁ ପୃଥିବୀରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଚିନ୍ତା, ସେହି ଦେହଟା ଉପରେ ସର୍ବାଧିକ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଅଧିକ ନିଦା । ପାଠାଗତଃ ସର୍ବାଧିକ ବ୍ୟସ୍ତତା ଯେ ସେହି ଦେହଟି ସୁଖ ବୋଧ କରିବ, ସର୍ବାଧିକ ଆରାମରେ ରହିବ, — ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ବିଚାର କଲାବେଳେ ସେହି କାରଣରୁ ଆମେ ସେମାନଙ୍କର ସେହି ଦେହରୁ ହିଁ ଆରମ୍ଭ କରିଥାଉ କି ? ସେହି କାରଣରୁ, ଦେହ ହେଉଛି ମୂଳଦୁଆ, ଆମ ସର୍ବବିଧ ଅସ୍ଥିତ୍ବର ସର୍ବପ୍ରାଥମିକ ପାଦଟି । ଦେହ ସୁସ୍ଥ ରହିବା କେବଳ ନୀରୋଗ ରହିବା ନୁହେଁ, ଦେହ ସୁସ୍ଥ ହିଁ ରହିବ । ଦେହ ହାଲୁକା ହେବ, ଶକ୍ତିରେ ସଦା ଭଜ୍ଜଳ ହୋଇ ଦିଶୁଥିବ । ଅଳସୁଆ ହେବାକୁ ତାକୁ ସ୍ୱଭାବତଃ ହିଁ ଭଲ ଲାଗୁନଥିବ । ଯଥାର୍ଥରେ ଏକ ସୁସ୍ଥ ଦେହ ହିଁ ଆମ ଜୀବନର ପ୍ରାଣିକ ତଥା ମନଃଚେତନାର ସେହି ଅନ୍ୟ ଇଲାକାଟି ସହିତ ଖୁସୀ ହୋଇ ସହଯୋଗ କରି ପାରୁଥିବ । ଆମଭିତରେ ବିଚାର ଭାଗ୍ୟହୀନ ଆମେ ଅନେକେ ରହିଥାଉ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ କି ଦେହକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼େ; ଦେହଟା ସତେଅବା ବୈରୀପଣ କରି ସବୁ କଥାରେ ଖାଲି କୁଛାଇବାରେ ଲାଗିଛି ବୋଲି ସର୍ବଦା ଭର୍ତ୍ସନା କରିବାକୁ ବି ପଡ଼ିଥାଏ । ବଡ଼ କଷ୍ଟରେ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ତାକୁ ଟାଣିଓଟାରି ନେବାକୁ ପଡୁଥାଏ

ଏବଂ ପୁନଶ୍ଚ କେତେବେଳେ ସତେଅବା ମିଠାଇଟିଏ ଦେଇ ତାକୁ ଭୁଲାଇ ନେବାକୁ ହୁଏ କିମ୍ବା ବେତଟାଏ ମାରି ବୋଲି ମନାଇ ନେବାକୁ ବି ହୋଇଥାଏ । ଆମ ଜୀବନନାମକ ଚାହାଳୀଟିରେ ଏକାବେଳେକେ ଏତେ ନିକର ଏବଂ ଏତେ ଚିହ୍ନା ଏହି ଦେହଟା ଚୋରଟିଏ ପରି ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ତା' ପିଛା ଲାଗି ଲାଗି ଆମେ ମଧ୍ୟ ଅଣନିଶ୍ଚୟୀ ହୋଇ ଯାଇଥାଉ । ସେହିଭଳି ଅବାଧ୍ୟତାଏ ଆମ ଭାଗ୍ୟକୁ କାହିଁକି ମିଳିଲା ବୋଲି ଆମେ ଭାରି ଦୁଃଖୀ ବି ହୋଇପଡୁ ଓ ଆମରି ଏଇଟା ସତେଯେପରି ଆଉ କାହାର ବୋଲି ଅନୁଭବ ବି କରୁ କି ?

ଆମଭିତରୁ ବହୁତଙ୍କୁ ତ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଦେହକୁ ନେଇ ସତକୁ ସତ ଖୁବ୍ ଲାଜ ମଧ୍ୟ ମାଡ଼େ । ଏହି ଦେହନାମକ ଅବାସ୍ଥିତ ପଦାର୍ଥଟା ହୁଏତ ଆଦୌ ନଥିଲେ ହିଁ ବରଂ ଭଲ ହୋଇଥାଆନ୍ତା ବୋଲି କୁପିତ ଭାବରେ କହିବା ସକାଶେ ବେଳେବେଳେ ଇଚ୍ଛା ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ହେଉନଥିବ । ଅନେକ ଲୋକ ସେହିପରି କିଛି କାରଣରୁ ନିଜ ଦେହକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ବି ବେଶ୍ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି, ଭଳି ଭଳି ବାହାନା ବି କରୁଥାନ୍ତି । ନିଜର ଖାଲି ଦେହଟାକୁ ଦେଖିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଖୁବ୍ କେମିତି କେମିତି ଲାଗେ । ସେମାନେ ସତରାତର ଆଉକାହା ପାଖରେ ଦେହଟାକୁ ନତାଙ୍ଗି ବସିବା ସକାଶେ ଆଦୌ ସୁଖ ମଣନ୍ତି ନାହିଁ । ବରଂ ଏଭଳି ଆତରଣକୁ ଅଭଦ୍ରୋଡ଼ିତ ବୋଲି କହନ୍ତି । ଖୋଲା ପବନ ଏବଂ ଆଲୁଅରେ ମଧ୍ୟ ଦେହଟା ଉପରେ ପୋଷାକ ଗୁଡ଼ାଇ ରଖିଥାନ୍ତି । ଭିତରେ ବାହାରେ ସେମାନେ ଏକାପିକ ସ୍ତରର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରି ଛଟପଟ ହେଉଥାନ୍ତି । ସେଇଥି ପାଇଁ ଦେହର ଶିକ୍ଷା, ଶାରୀରିକ ଶିକ୍ଷା, ମୂଳଦୁଆଟାକୁ ମଜବୁତ କରି ଗଢ଼ି ରଖିବାର ଶିକ୍ଷା । ମୂଳଦୁଆଟି ମଜବୁତ ହେଲେ ସିନା ତା' ଉପରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଖୁଞ୍ଚମାନେ ଯଥେଷ୍ଟ ନିର୍ଭର ସହିତ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପାରିବେ ! ଅହେତୁକ ଲାଜମାନେ ମଧ୍ୟ ଦୂର ହେବେ । ମୋଟେ ଚାହାଳୀଚୋର ପରି ଅଭିନୟ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହେବନାହିଁ । ଏବଂ, ଏଠାରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସର ସହିତ କୁହା ବି ଯାଇପାରିବ ଯେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆମ ଭିତରେ ପ୍ରାୟ ବସା କରି ରହି ଆସିଥିବା ନାନା ହୀନମନ୍ୟ ଭାବନାର ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ରହିବନାହିଁ । ଏଠାରେ ଉତ୍ତମରୂପେ କାଣି ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ଗୋଟାଏ ଭୀମ ବା ଭୀମପୁଅ ଘଟୋକୃତ ବନିବା ଏହି ଶାରୀରିକ ଶିକ୍ଷାର ଆଦୌ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୁହଁ । ଶାରୀରିକ ଶିକ୍ଷାକୁ ପ୍ରାଚୀନ ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ପରିଭାଷାରେ ଏକ କାୟାସାଧନା ବୋଲି ବି କୁହାଯିବନାହିଁ । ପୂର୍ବରୁ କରା ଯାଇଥିବା ଆଲୋଚନା ଅନୁସାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ନୂତନ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ବିଶ୍ୱପ୍ରସ୍ତୁତି ନାମକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଦେହର ମଧ୍ୟ ଏକ ଭୂମିକା ରହିଛି ଏବଂ ଆମ ଶାରୀରିକ ଶିକ୍ଷା ଆମକୁ ସେହି ଭୂମିକାଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସମ୍ମତ ହିଁ କରାଇ ନେବ ।

ଆମ ଜୀବନ-ଆୟତନର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦ୍ଵିତୀୟ ବେଢ଼ାଟି ପ୍ରାଣ। ପ୍ରାଣ ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରାଣଶକ୍ତି। ଶକ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ସକଳ ସଫଳତାର ଉତ୍ସ। ଗତି, ପରିବର୍ତ୍ତନ, ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ବିବର୍ତ୍ତନ। ଗଛଟି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାଣ ସକ୍ରିୟ ରହିଛି ବୋଲି ଗଛ ବଢୁଛି। ଜୀବକଗତ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାଣ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ବୋଲି ଆମେ ଜୀବମାତ୍ରକେ ଏଠି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରାଣୀ ବୋଲି କହୁଛୁ। ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଲିଖିତ ଗୋଟିଏ କାବ୍ୟର ପ୍ରଥମ ପଦଟିରେ ରହିଛି ଯେ, ଯଦି ଶକ୍ତିର ସଞ୍ଚାର ନହେଉଥାନ୍ତା, ତେବେ ସ୍ଵୟଂଶିବ ମଧ୍ୟ ଶବ ହୋଇ ରହନ୍ତେ। ଶିବର ଅର୍ଥ ମଙ୍ଗଳ। ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ଶିବ ବା ମହାଦେବ ହେଉଛନ୍ତି ମଙ୍ଗଳର ପ୍ରତୀକ। ମଙ୍ଗଳବିଧାନକାରୀ ଦେବତାଙ୍କର ପ୍ରତୀକ। ଅର୍ଥାତ୍, ଶକ୍ତି ହିଁ ସର୍ବବିଧି ମଙ୍ଗଳର ଉତ୍ସ। ଜ୍ଞାନର ଶକ୍ତି, ଶ୍ରଦ୍ଧାର ଶକ୍ତି, କର୍ମର ଶକ୍ତି, ତପଃର ଶକ୍ତି, ପ୍ରେମର ଶକ୍ତି, ଇତ୍ୟାଦି, ଇତ୍ୟାଦି। ଶକ୍ତିର ଶିକ୍ଷା ହେଉଛି ପ୍ରାଣର ଶିକ୍ଷା, ଆମ ଭାଷାରେ ପ୍ରାଣିକ ଶିକ୍ଷା। ପ୍ରାଣ-ସଢ଼େତନତାର ଶିକ୍ଷା। ଆପଣାକୁ ଜୀବନସଫଳ କରି ରଖିବାର ସେହି ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହତ୍ତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଶିକ୍ଷାଟି। ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଶକ୍ତିତ୍ଵକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ଆଣିବାର ଶିକ୍ଷା। ମନୁଷ୍ୟମାତ୍ରେ ସବୁରି ଭିତରେ ଯେ ଅମିତ ଶକ୍ତି ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି, ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାଣିକ ଶିକ୍ଷାହିଁ ଆମକୁ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ସେହି ପ୍ରତ୍ୟୟମାନ ଆଣି ଦେଇଥାଏ। ଆମକୁ ବଳଯୁକ୍ତ କରାଏ, ଆମଦ୍ଵାରା ବହୁତ କିଛି ସମ୍ଭବ ବୋଲି ବିଶ୍ଵାସ ଆଣିଦିଏ। ଆମର କଢ଼ତା ଭାଙ୍ଗିଦିଏ, ଆମର ଆହ୍ନହାଗୁଡ଼ିକୁ ବହୁଗୁଣ ଏବଂ ବହୁପ୍ରସାରିତ ମଧ୍ୟ କରିଥାଏ। ଏପରି ଏକ ଶିକ୍ଷା, ଯାହା ଆମକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଆଶାବାଜୀ ହେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ। ନାନାବିଧ ସଂସ୍କାରଗତ ଏକ ‘ନାହିଁ’ରୁ ଆମକୁ ‘ହଁ’ର ସକାରାତ୍ମକତା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟକୁ ପରିଚାଳିତ କରିନିଏ। ନାନା ଅଭ୍ୟାସଗତ କାରଣରୁ ଆମେ ଆପଣାକୁ ଭାରି ଅକ୍ଷମ ଏବଂ ଅଳପର ନୈରାଶ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଥାଉ ଓ ସେତିକିକୁ ହିଁ ଆମଲାଗି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଭାଗ୍ୟ ବୋଲି କହି ସତେଅବା ଆପଣାକୁ ଅସମର୍ଥ ବୋଲି ମାନି ନେବାକୁ ଖୋରାକ ଯୋଗାଇ ଦେବାରେ ଲାଗିଥାଉ ଏବଂ ପ୍ରାଣିକ ଶିକ୍ଷା ଆମର ସେହି ମୋହଟାକୁ ଭାଙ୍ଗିଯିବାରେ ହିଁ ସାହାଯ୍ୟ କରେ। ଆମକୁ ସିଧା ହୋଇ ଚାଲିବାର ଶିକ୍ଷା ଦିଏ ଏବଂ ଆମର ଏକ ମେରୁଦଣ୍ଡ ରହିଛି ବୋଲି ସଢ଼େତନ କରାଏ, ଆହୁରି ଆଗକୁ ଅନାଇବାର ଶିକ୍ଷା ଦିଏ। ଆମ ଦେହର ସ୍ଵାୟତ୍ତ ଗୁଡ଼ିକୁ ବଳ ଆଣିଦିଏ, ଆମ ଅଭାବମାନଙ୍କୁ ଭାବରେ ପରିଣତ କରେ।

ପ୍ରାଣିକ ଶିକ୍ଷାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଆମେ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ଗୁଡ଼ିକରେ ଗୀତ ଗାଇ ଶିଶୁ, ନୃତ୍ୟ ବି ଶିକ୍ଷା କରୁ। ଏକତ୍ର ମୁକ୍ତ କଣ୍ଠରେ ମେଳ ହୋଇ ସଂଗୀତ ଗାନ କରୁଥିବା ସମୟରେ ସତକୁ ସତ କେଡ଼େ ଉତ୍ଫୁଲ୍ଲ ବୋଧ ହୁଏ, ହାଲୁକା ଲାଗେ, ଆମ ଭିତରେ କ’ଣ ସବୁ ନାହିଁ, ସେହି ବିଷୟରେ ସତେଅବା କ୍ଷୁଦ୍ର କ’ଣଟିଏ ହୋଇ ପାରିହେବାଟା

ପୂରା ପାସୋର ହୋଇଯାଏ, ଆମପାଇଁ କେତେ କବାଟମାନ ଖୋଲି ଯାଉଥିବା ପରି ଅନ୍ତତଃ ସେହି ସମୟଟି ନିମନ୍ତେ ଅନୁଭବ ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଏବଂ, ପୂରା ମେଳଟାର ଏହିସବୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ହେତୁ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟି କେତେ ମୁଖର ହୋଇ ବି ରହିଥାଏ । ଯେତେ ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଆମର ଶିକ୍ଷାଗତ ସମଗ୍ର ଗ୍ରହଣଶୀଳତାର କ୍ଷେତ୍ରଟିକୁ ଖୁବ୍ ସହଜ କରି ରଖିଥାଏ । କେବଳ ଆମ ମୁଖମଣ୍ଡଳମାନେ ନୁହନ୍ତି, ଆମ ସ୍ନାୟୁଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ହସହସ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଏବେ ତ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ପୃଥିବୀଯାକ ବିଦ୍ୟାଳୟର ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ଏକ ଆବଶ୍ୟକ ଅଂଶରୂପେ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରି ରଖିବାର ପ୍ରୟାସମାନ ମଧ୍ୟ ହେଉଛି ।

ପ୍ରାଣିକ ଶିକ୍ଷାର ସନ୍ଦର୍ଭରେ ମାଆ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦୁଇଟି କଥାର ଭଲେଖ କରିଛନ୍ତି । ଦୈନନ୍ଦିନ ଆମର ସେହିବିଷୟକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଆମେ ଯାହା କରିବା ବା ନକରିବା ପଛକେ, ସେହି ଦୁଇଟି କଥାକୁ ଅବଶ୍ୟ ହେତୁରେ ରଖିବା । ପ୍ରଥମ କଥାଟି ହେଉଛି, ପୁଣ ଯେ ଜୀବନର ସବୁକିଛି କ୍ରିୟାଶୀଳତାର ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଆମେ ସେହି କଥାଟିକୁ ମୋଟେ ସ୍ୱୀକାର କରିବାନାହିଁ । ସର୍ବଦା ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି ଏକ ଆଉକିଛି କଥା । ସେଇଟିକୁ ଆଖି ସମ୍ମୁଖରେ ରଖି ବାଟଟିଏ ଚାଲିବା ହେଉଛି ଜୀବନ । ସେହି ଚାଲିବାରେ ହିଁ ପୁଣର ଅନୁଭବ ହୁଏ । ଯେଉଁ ପ୍ରାୟ ଏକ ଖାସ୍ ମିଳାକର ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ପୁଣକୁ ହିଁ ଜୀବନର ଧ୍ୟାୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ସେହି ଇନ୍ଦ୍ରକାଳଟା ଭିତରେ ରହିଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ଅନେକ ସମୟରେ ପୃଥିବୀର ଦୁଃଖ ବଢ଼ାଇବାର କାରଣ ମଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି । ଏହି ପୁଣବାଦୀ ମନୁଷ୍ୟଶ୍ରେଣୀ ଆମର ଏହି ଯୁଗରେ ବହୁତଃ ପ୍ରବଳ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ପୃଥିବୀରେ କୋଟିକୋଟି ସାଧାରଣ ମଣିଷ ନାନାବିଧ ଦୁଃଖଭୋଗ ମଧ୍ୟରେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ପୁଣବାଦୀମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ରାଜ୍ଯଶକ୍ତିକୁ ହିଁ ପ୍ରବଳରୁ ଅଧିକ ପ୍ରବଳ ହେବାରେ ସହାୟତା ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି । ଆପେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଲକ୍ଷ୍ମୀମନ୍ତ ହୋଇ ରହିବାଦ୍ୱାରା ଅନେକଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ନିମ୍ନତମ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକତା ଗୁଡ଼ିକରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିଥାନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତବର୍ଷରେ ଅଧିକ ପାଠ ପଢ଼ି ଅଧିକ ପୁଣ ଭୋଗ କରିବା ପଛରେ ଦଉଡ଼ିଥିବା ସେହି ପୁଣବାଦୀମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ଏଠାରେ ଲୋକଜୀବନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ବହୁ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ଅସହାୟତାର କାରଣ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି କି ? ସେମାନେ ଦେଶଟାକୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଆପଣାର ପୁଣବୃଦ୍ଧି ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ୱାର୍ଥସିଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି । ଦେଶ ସେମାନଙ୍କୁ ବେତନ ଦେଇ ସିନା ରଖିଛି, ସେମାନେ ଦେଶର କୌଣସି କାମରେ ଲାଗୁନାହାନ୍ତି । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ଭାରତବର୍ଷର ସର୍ବବିଧ ଲକ୍ଷ୍ୟାଣ ଏବଂ ପୁନର୍ନିର୍ମାଣ ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁଭଳି ଶିକ୍ଷାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା, ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇନାହିଁ ବୋଲି କ୍ରମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ

ଅବସରରେ ଅନୁଭବ ବି ହେଲାଣି । ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷା ଆମକୁ ନୃଶଂସ ନକରୁ, ଯାବତୀୟ କିସମର ସୁଖବାଦ ବିଷୟରେ ଆମକୁ ସତର୍କ କରି ବି ରଖୁ । ସେହି ସୁଖ ଅର୍ଥରେ ମାଆ ଇଂରାଜୀ pleasure ଶବ୍ଦଟିର ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି ଏବଂ କେତେ ସିଧା ଭାବରେ pleasure is not the aim of life ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ସୁଖବାଦୀମାନେ ତୁଚ୍ଛା ନିକର ଭୋଗସ୍ଥାନ ଗୁଡ଼ିକୁ ଏଡ଼େ ଏକନିଷ୍ଠ ହୋଇ ଦେଖୁଥାନ୍ତି ଏବଂ ସେହିଗୁଡ଼ିକୁ ସତେଅବା ଏଡ଼େ ସ୍ଥୂଳରୁ ଅଧିକ ସ୍ଥୂଳ କରିବାରେ ତତ୍ପର ରହିଥାଆନ୍ତି ଯେ ଅବଶିଷ୍ଟ ପୃଥିବୀଟି ବିଷୟରେ ପ୍ରାୟ ଜାଣିଶୁଣି ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଆନ୍ତି । ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷା ହେଉଛି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ସବୁ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ନିମନ୍ତେ ନିୟୋଜିତ ହୋଇ ପାରିବା ନିମନ୍ତେ ଶିକ୍ଷା ।

ପ୍ରାଣିକ ଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ ମଆଙ୍କର ଦ୍ଵିତୀୟ କଥାଟି ହେଉଛି ପ୍ରଥମଟିର ଅନୁପୂରକ ଏବଂ ସମ୍ପର୍କତଃ କେତେକ ଅର୍ଥରେ ତାହାର ସଂପୂରକ । ଯିଏ ସୁଖକୁ ତଥା ଉପଭୋଗକୁ ଜୀବନର ପ୍ରଧାନତମ ମତଲବରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥାଏ, ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଆପଣା ଭିତରେ କେଉଁଠି ନା କେଉଁଠି ବିଫଳ ଓ ତେଣୁ ହତବଳ ପରି ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ କି ? ନିଜ ଜୀବନନିର୍ବାଚିତରେ ଆଗକୁ ଅନାଇ ସିଏ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ହାସଲ କରିପାରିବ ବୋଲି ଭରସି ଦେଖି ପାରେନାହିଁ । ବହୁତକୁ ଅନ୍ତତଃ ତା' ନିଜପାଇଁ ସମ୍ଭବ ବୋଲି ସାହସ କରି କହି ପାରେନାହିଁ । ତେଣୁ, ସିଏ ଯେତେଦିନ ଯାଏ ଏଠାରେ ଏହି ସଂସାରରେ ରହିଛି, ସେତେଦିନ ଯେତିକି ତା' ପାଖରେ ଅଛି ଅଥବା ସିଏ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ତା' ନିଜପାଇଁ ଯୋଗାଡ଼ କରି ପାରୁଛି, ସେତିକିକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଭାବାଳୁତା ସହିତ ଭୋଗ କରିବାକୁ ହିଁ ସତେଅବା ଏକମାତ୍ର ବାସ୍ତବ ବିଧେୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିନିଏ । ମାଆ ଠିକ୍ ସେହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଡେହାଲ ଦେଇ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ନାହିଁ, ଏହି ପୃଥିବୀରେ ମୋଟେ କିଛିହେଲେ ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଅର୍ଥାତ୍, ତୁମ ଆରୋହଣର ଆହୁତା ଯେତିକି ଅଧିକକୁ ମନ କରିବ, ତୁମେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସେତିକିକୁ ହାସଲ କରିପାରିବ । ବହୁ ତଥାକଥିତ ଅସମ୍ଭବକୁ ସମ୍ଭବ କରିବା,— ସତ୍ୟତାର ଇତିହାସ କହିଲେ ସର୍ବଦା ସେହି କଥାଟିକୁ ହିଁ ବୁଝାଇବ । ହାତରେ ଯେତିକି ଧନ ବା ସାଧନ ରହିଛି, ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଅର୍ଥାତ୍ ମନୁଷ୍ୟର ବିଦ୍ୟା ଓ ବିଜ୍ଞାନ ଯଦି ସେତିକିକୁ ଚରମ ବୋଲି ମାନି ନେଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ବିଗତ ବହୁ ବହୁ ଶତାବ୍ଦୀକୁ ପାର ହୋଇ ଆପଣାର ସାମର୍ଥ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବହୁଗୁଣିତ କରି ମଣିଷ କଦାପି ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁଯାଏ ଆସିଛି, ସେଯାଏ ଆସି ପହଞ୍ଚି ପାରିନଥାନ୍ତା । ତଥାକଥିତ ପରିବେଶଟି ଯେତିକି ହୋଇ ପ୍ରଥମେ ରହିଥିଲା, ସେତିକି ସହିତ ଖାପ ଖାଇ ରହି ଯାଇଥାନ୍ତା ସିନା, ପରିବେଶକୁ ବଦଳାଇ କଦାପି ଆପଣାର ମନଲାଗି ସଂସାରଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ଭବ କରି

ପାରିନଥାନ୍ତା । ସେହି ଅନୁସାରେ ସେହି ଆହ୍ୱାନଟି ଆମ ପୃଥିବୀ ଆଗରେ ରଖିଛି, କଣେ କଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ହିସାବରେ ନିଜକୁ ଗଢ଼ି ନେଉଥିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଓ ନାନାବିଧ ମେଳର ଯାବତୀୟ ପ୍ରୟାସଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ।

ଏବଂ ତା'ପରେ ଶରୀର ଏବଂ ପ୍ରାଣକୁ ରଥର ଦୁଇ ଘୋଡ଼ାପରି ଯୋଡ଼ି ଦେଇ ରଥାରୋହୀ ହୋଇ ବସିଥିବା ଆମର ମନ । ତାହାରି ଲାଳନ ତଥା ସଂବଳନ, ନିୟମନ ତଥା ସଂଚାଳନ ନିମନ୍ତେ ମାନସିକ ଶିକ୍ଷା । ମନରୂପୀ ଏହି ବିଶେଷ ସାମର୍ଥ୍ୟଟିକୁ ପାଇଥିବାରୁ ତ ଆମକୁ ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । ପ୍ରାଣସ୍ତରର ସଚେତନତା ହେଉଛି କେବଳ ଏକ ଆଦିମ ସଚେତନତା,— ସହଜାତ ପୁଞ୍ଜିଟିଏ ହୋଇ ତାହା ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରାୟ ସେହି ଆଦିମ କାଳରୁ ହିଁ ଯେଉଁଭଳି ସେହିଭଳି ଏବଂ ଯେତିକି ସେତିକି ହୋଇ ରହିଛି । କଣେ କଣେ ମନୁଷ୍ୟ ହିସାବରେ ସିନା ଆମେ ଆତ୍ମ-ସଚେତନ ହୋଇ ପାରିଛୁ ଏବଂ ପରସ୍ପର-ସଚେତନ ହୋଇ ପରସ୍ପରକୁ ଲୋଡ଼ି ବି ପାରୁଛୁ । ପରସ୍ପର ଭାବରେ ନିର୍ଭର କରିପାରୁଛୁ । କେତେ ନା କେତେ ପ୍ରସ୍ଥ ରହିଥିବା ନକ୍ଷାଟିଏ ଆଜି ତାହାକୁ ଭବିଷ୍ୟ ବୋଲି କହୁଛୁ ଏବଂ ସପ୍ରତିଭ ବହୁବିଧ ସଂକଳ ସହିତ ସେହିଠାରେ ଆମ ପୃଥିବୀଟିକୁ ନେଇ ପହଞ୍ଚି ପାରିବୁ ବୋଲି ବର୍ତ୍ତମାନଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଘଣ୍ଟି ମାଳି ବାଗେଇ ନେଇ ପାରୁଛୁ । ମନଟିଏ ରହିଛି ବୋଲି ନାନାବିଧ ମତ ବି ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି ଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ମେଳ ତଥା ଅମେଳର ଘାଟିଗୁଡ଼ିକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଏବଂ ବହୁ ବହୁ ଦୃନ୍ଦର ସମାଧାନ ଖୋଜି ଆମେ ନାନାବିଧ ସତ୍ୟର ସନ୍ଧାନ ବି ପାଉଛୁ । ମନକୁ ନିଠି କରି ତ ପୃଥିବୀରେ ଏହିସବୁ ଯାବତୀୟ କ୍ଷୋଭ ଏବଂ ବିକ୍ଷୋଭ, ନୈକତ୍ୟ ତଥା ଦୂରତା,— ସଂଘର୍ଷ ଏବଂ ସଂଘାତ । ଅନମନୀୟ ନାନା ଅତିନିଷ୍ଠା ତଥା ଅଜ୍ଞାନ ହେତୁ ଏତେ ଏତେ କଳହ ଏବଂ କନ୍ଦଳ । ଏପରିକି ବେଳେ ବେଳେ ସେହିସବୁ କାରଣରୁ ଶିବିର ଶିବିର ମଧ୍ୟରେ ଲାଗି ଯାଉଥିବା ଯୁଦ୍ଧ ଏବଂ ସ୍ତ୍ରୀୟ-ଅସ୍ତ୍ରୀୟ ଆତଙ୍କ ଗୁଡ଼ିକ ମନକୁ ସଜାଡ଼ି ପାରିବାର, ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବୁଝାମଣା ଆଡ଼କୁ ପରିଚାଳିତ କରିନେବାର ଏବଂ ଏକ ବୃହତ୍ତର ସତ୍ୟ ତଥା ସଂଗତି ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେଉଥିବା ପ୍ରୟାସଗୁଡ଼ିକୁ ଯଥାର୍ଥ କ୍ରିୟାଶୀଳତା ପ୍ରଦାନ କରିବାର ସେହି ବହୁପ୍ରସାରଯୁକ୍ତ ଶିକ୍ଷା,— ସେଇଟି ମାନସିକ ଶିକ୍ଷା । ପ୍ରାୟ ଏକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଭାବକତା ମଧ୍ୟରୁ ମୁକୁଳି ଏକ ସୁସ୍ଥ ଶୃଙ୍ଖଳା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହୋଇ ପାରିବାର ଶିକ୍ଷା ହେଉଛି ମାନସିକ ଶିକ୍ଷା । ନହେଲେ କୁଡ଼କୁଡ଼ ଧନ ରହିଥିବ, ବୁଦ୍ଧିମାନେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ତଥା ପ୍ରଖର ହେବାର ଶହେ ସାହାଣ ମେଲା ହୋଇ ରହିଥିବ, ପଣ୍ଡିତମାନେ ସ୍ୱପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀଟାକୁ ଅଧର୍ଯ୍ୟ କରି ରଖିଥିବେ, ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପଛରେ ରାକ୍ଷର ନିରୁନ୍ମେଶଗୁଡ଼ିକ ପାଞ୍ଚଶ ଭଳି ନହନହ ହେଉଥିବେ, କେତେଟା ଖାସ୍ ଗୁଳାରେ ବାଧ୍ୟ କରି ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ପଛେ ପଛେ

ପିନ୍ଧୁଡ଼ିଙ୍କ ପରି ଗୋଇନ୍ଦାମାନେ ବି ଥିବେ,— ତଥାପି ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଭୟରେ ଅଳପ ଓ ଆକୂଳ ହୋଇ ଜୀବନଯାପନ କରୁଥିବେ, ଭିତରେ ବିଶ୍ୱାସ ନଥିବ ଏବଂ ବାହାରେ ନାନାଭଳି କଳ୍ପିତ ଏକ ନିଃସଙ୍ଗତାବୋଧ ଜୀବନଟାକୁ ବ୍ୟର୍ଥପ୍ରାୟ କରି ରଖିଥିବ । ବିଜ୍ଞାନ ଯେତିକି ଥିବ, ଶୋଷଣ ମଧ୍ୟ ସେତିକି ଥିବ । ଡାକ୍ତର ଯେତିକି ଥିବେ, ରୋଗୀ ମଧ୍ୟ ସେତିକି ଥିବେ । ସବୁ ଚାଲାଣି କ୍ଷମତାସୀନ ମାନଙ୍କର ଏକଚାଟିଆ ହୋଇଥିବ ଓ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଆଁ କରି ଅନାଇଥିବେ !

ଠିକ୍ ଆମର ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନର ପୃଥିବୀଟି ଯେପରି ହୋଇ ରହିଛି, ଅବିକଳ ସେଇଟି ପରି ନୁହେଁକି ? ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷା ଏକ ବିକଳ ମାନସିକ ଶିକ୍ଷାଦ୍ୱାରା ତାହାରି କବାବ ଦେବ । ବର୍ତ୍ତମାନର ଶିକ୍ଷାସୂର ମାନଙ୍କ ସହିତ କଳହ ଲଗାଇ ନୁହେଁ, ସେମାନେ ରହିଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଏକ ଅନ୍ୟଭଳି ମାନସପରିବେଶର ସମ୍ଭାବନାକୁ ତଥାପି ବାସ୍ତବ ସକାରାତ୍ମକ ରୂପଟିଏ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଏକ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀଯାକର ଭଗ୍ନାପିକାର ଗୁଡ଼ିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ସହିତ ଆପଣା ଦରକୁ ଆବାହନ କରି ଆଣି, ସକଳ ପ୍ରକାର ଷର୍ତ୍ତକାତରତାରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ । ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ଜ୍ଞାନଲବ୍ଧ ଦର୍ପଣଟି ଭପରେ ଆପଣାର ସୁସ୍ଥ ପଥଟିଏ ସର୍ଜନା କରି । ଛାତ୍ର ଓ ଶିକ୍ଷକ ଏଥିରେ ସମସ୍ତେ ସକଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେବଳ ଛାତ୍ର ହୋଇ ନୁହେଁ ଅଥବା କେବଳ ଶିକ୍ଷକ ହୋଇ ନୁହେଁ,— ଭଭୟେ ପରସ୍ପରର ବନ୍ଧୁ ଏବଂ ସତୀର୍ଥ ହୋଇ, କଣେ କଣେ ଜିଜ୍ଞାସୁରୂପେ ପରସ୍ପରକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି । ତେବେଯାଇ ଆବିଷ୍କାର କରିହେବ ଯେ, ଏହି ସର୍ବବିଧ ମାନସିକ ପରିପିକ୍ୱ ଅତିକ୍ରମ କରି ସତକୁ ସତ ହୃଦୟଟିଏ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ଏବଂ ସେହି ହୃଦୟଟିହିଁ ଏହି ପୃଥିବୀରୂପା ଖିଳ ଜୀବନଟିକୁ କନନୀ ସଦୃଶ ଧରିରଖିଛି ଓ ତାହାର ଶୁଶ୍ରୁଷା ମଧ୍ୟ କରୁଛି ।

ତେବେ, ତାହାକୁ କ'ଣ ଆମେ ହୃଦୟ ବୋଲି କହିପାରିବା, ଯେତେବେଳେ ମନ ସହିତ ଆମର ଶାରୀରିକ ଓ ପ୍ରାଣିକ ଅଂଶଗୁଡ଼ିକ ସତେଅବା ଗୋଟିଏ ସମଗ୍ରତର ବୁଝାମଣା ସହିତ ଖୁସୀ ହୋଇ ଗଅଷ୍ଟାଇ ହୋଇ ଆସିବେ ଏବଂ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହଯୋଗରେ ହିଁ ମନକୁ ଆହୁରି ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯିବା ନିମନ୍ତେ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବେ ? ଆମେ ସକଳ ଅର୍ଥରେ ତାହାକୁ ହିଁ ଆମ ମନର ସର୍ବବୃହତ୍ ସୌଭାଗ୍ୟ ବୋଲି କହିବା । ଏଇଟି ଆମ ଚେତନାର ଏପରି ଗୋଟିଏ ସ୍ତର, ଯେତେବେଳେ ଆମକୁ ସତକୁ ସତ ଯୁଗପତ୍ ଭାବରେ କଣେ ଆଜ୍ଞାକାରୀ ତଥା ପରିକର ସଦୃଶ ଅନୁଭବ ହେବ । ଆମ ମାନସିକ ସାମର୍ଥ୍ୟମାନ ଅନେକ ଗୁଣ ଅଧିକ ହୋଇ ପାରିବେ ଏବଂ ତା' ସହିତ ଆମର ଶରୀର ତଥା ପ୍ରାଣଶକ୍ତି ଅଭୂତପୂର୍ବ ଭାବରେ ସତେଅବା କ'ଣ ଏକ ବୃହତ୍ତର ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ଆପେ ଆପେ ମାନି ନେଇଥିବା ପରି ନିମିତ୍ତବତ୍ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇ ରହିବେ ।

ସତେଅବା ଏଯାଏ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଅଭାବନାୟ ଦିବ୍ୟ ସମର୍ପତା ପ୍ରଜ୍ଜନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିଲା ଓ ଏବେ ଯାଇ ସେମାନେ ନିଜ ଭିତରୁ ହିଁ ତାହାରି ବୋଲଗୁଡ଼ିକୁ କେଡ଼େ ସାବଲୀଳ ଭାବରେ ବୁଝି ପାରିଲେ ଏବଂ ଆପଣାକୁ ରାଜୀ ମଧ୍ୟ କରାଇଦେଲେ । ଭିତରୁ ସେଇଟି ବର୍ତ୍ତମାନ ବାହାରକୁ ପ୍ରାସରିତ ହୋଇ ଆସିଥିବା ପରି ଲାଗିବ ଏବଂ ତାହାହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଯାବତୀୟ କ୍ରିୟାଶୀଳତାରେ ଏକ ସହଜତା ଆଣି ଦେଇ ପାରୁଥିବ । ତା' ଫଳରେ ଆମେ ଚେତନାର ଯେଉଁ ସୋପାନଟିକୁ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇବା, ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଯୋଗଗୀତିରେ ତାହାକୁ ଚୈତ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ମାଆଙ୍କର ବ୍ୟାଖ୍ୟାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗଶିକ୍ଷାରେ ସେଇଟି ଚୈତ୍ୟ ଶିକ୍ଷା । ଚୈତ୍ୟ ଶିକ୍ଷାର ଆହୁରି ଅଧିକ ପୋଷତ ଏବଂ ସ୍ୱାଭାବିକ ପରିଣତିଟି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶିକ୍ଷା ।

ଶରୀର ଏବଂ ପ୍ରାଣ-ସ୍ତରରେ ଆମେ ତ କିଛି କିଛି ବିଶେଷ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ରଖିଛୁ ଏବଂ ତଦ୍ୱାରା ଅଳ୍ପବୟସ୍କ ଉପକୃତ ବି ହେଉଛୁ । ସେହି ସ୍ତରରେ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ନିଜ ଅନୁଶୀଳନ ଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମର ସ୍ୱାଭାବିକ ଧାରାଟିଏ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ସମୟରେ ଅବଶ୍ୟ ପାଇ ବି ଯାଉଛୁ । ମାନସିକ ଶିକ୍ଷାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମପାଇଁ ଅଧ୍ୟୟନର କେତେ କେତେ ଖାସ୍ ସାମଗ୍ରୀର ବରାଦ ମଧ୍ୟ ହୋଇଯାଇ ପାରୁଛି । ବିଦ୍ୟାଳୟ ନାମକ ଏକ ଅନୁକୂଳ ପାରାଞ୍ଚରିକତା ମଧ୍ୟ କ୍ରମଶଃ ଗଠିତ ହୋଇ ଆସୁଛି, ଯାହାକି ଆମକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅର୍ଥାତ୍ ସହାୟକ ବୋଲି ଲାଗୁଛି । ଉପଯୁକ୍ତ ନଲାଗୁଥିଲେ ଆମେ ଏକାଠି ବସି ସେଥିରେ କିଛି ନା କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ କରୁଛୁ ଓ ବାଟକୁ ଆସିଯିବୁ ବୋଲି ଭରସା ରଖିପାରୁଛୁ । କିନ୍ତୁ, ଚୈତ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ସେପରି କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷାପଦ୍ଧତି ଆଦୌ ନାହିଁ, ଯାହାକୁ ଆମେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସକାଶେ ସଂପୃକ୍ତ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ମାନଙ୍କ ଲାଗି ବରାଦ କରିଦେଇ ପାରିବା,— ମଝିରେ ମଝିରେ ହାତରେ କୌଣସି ତରାକୁ ସାହାଯ୍ୟରେ ଭଲ ବା ଭେଲ ନିରୂପଣ କି କରିପାରିବା । ଯେତିକି ଯେତିକି ସେହିପରି କିଛି କରିବା ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ସାହିତ ହେବା, ସମ୍ଭବତଃ ସେତିକି ସମଗ୍ର ସଂଗତିଟିକୁ ବେଶ୍ ବିଗାଡ଼ି ମଧ୍ୟ ଦେଉଥିବା । ମାଆ ଚୈତ୍ୟ ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶିକ୍ଷାର ଆମେ ବୁଝିବାଭଳି ଶବ୍ଦରେ କିଛି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବରେ ଅବଶ୍ୟ କହିଛନ୍ତି ସତ, କିନ୍ତୁ ଆମେ ତ ସମ୍ଭବତଃ ସେତେବେଳେ ଯାଇ ସେଗୁଡ଼ିକର ଯଥାର୍ଥ ମର୍ମଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବାରେ ସମର୍ଥ ହେବା, ଯେତେବେଳେ ଆମର ଶରୀର, ପ୍ରାଣକ୍ଷେତ୍ର, ଏବଂ ମାନସ ଆୟତନ ଗୁଡ଼ିକ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଦ୍ୱାରା ପରିପକ୍ୱ ହୋଇ ପାରିବେ, ଯେତେବେଳେ କେବଳ ତଥାକଥିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନୁହନ୍ତି, ମେଳଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ଏକ ଅନୁକୂଳ ପରିବେଶଟି ନିମନ୍ତେ ରାଜୀ ହେବେ । ମୋଟେ କୌଣସି କୃପଣତା ଦେଖାଇବେ ନାହିଁ । ଆମର ଚଉପାଶରେ ତ ଆମଦ୍ୱାରା ତିଆରି ଅନେକ ତଥାକଥିତ ଏପରି ମେଳମାନେ

ରହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଠାରେ କି ବ୍ୟକ୍ତି ଆଗ ଓ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରି ଗାୟ ଅଳପ କେତେକଣା ହିଁ ତୁଚ୍ଛ। ଶାନ୍ତିଭଙ୍ଗ ହିଁ କରନ୍ତି ଏବଂ ବହୁ ଉପଦ୍ରବର କାରଣ ବି ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ସେତେବେଳେ ପୂର୍ବରୁ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଥିବା ଅତୀତକାର ହିଁ କିଛି ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥାଆନ୍ତି କି ? ତେଣୁ, ଅସଲ ମେଳମାନେ ଯେତେବେଳେ ସଂପୃକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଖୁସୀ ସହିତ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱାଭାବିକ ପରିବେଶର ବାସ୍ତବତା ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିବେ, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ଆହୁରି ଅଧିକ ଆଗକୁ ଦୃଷ୍ଟି ପ୍ରସାରିତ କରି ତଥା ପରସ୍ପରର ଆହୁରି ଗଭୀର ନିକଟକୁ ପହଞ୍ଚିପାରି ଯେଉଁ ପରିବେଶଟିକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରି ଆଣିବେ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ମାଧ୍ୟମରେ ପୃଥିବୀ ପାଇଁ ନିରୂପିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ସେହି ଚୈତ୍ୟ ଚେତନାଟି ଚାକ୍ଷୁଷ ହୋଇ ଆସିବ । ସେଇଟିକୁ କେବଳ କୌଣସି ବିଶେଷ କ୍ଷଣ ଅଥବା ଦିନମାନଙ୍କରେ ନୁହେଁ, ଆଠୋଟିଯାକ ପହରରେ ବଞ୍ଚି ମଧ୍ୟ ହେବ ।

ଏତିକି ହେଉଛି ଆମେ ଆମର ବର୍ତ୍ତମାନର ସ୍ଥିତି ତଥା ସମ୍ପର୍କଗୁଡ଼ିକର ଭିତ୍ତି ଉପରେ ଆପେ ବୁଝିପାରିବା ଏବଂ ପରସ୍ପରକୁ ହୁଏତ ବୁଝାଇ ପାରିବାଭଳି ସେହି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାର କ୍ରମଟି । ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ସକାଶେ ସତେଅବା ଆମର ନିମ୍ନତମ ପୁଞ୍ଜିଟିଏ । ଅତୀତ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ମଧ୍ୟରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବୃହତ୍ ସମରତିରେ ସଫଳତା ଅର୍ଜନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀପୃଷ୍ଠରେ ଯେଉଁ ନୂତନ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ଆସିବ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଚିହ୍ନି ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇପାରିବା ଲାଗି ଆମ ପ୍ରସ୍ତୁତିର ଏକ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ । ଆମ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ମାନଙ୍କରେ ଆମକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅନ୍ତର୍ନେତ୍ର ଏବଂ ବହିର୍ବଳ ଗୁଡ଼ିକୁ ଯୋଗାଇ ଦେଇ ପାରିବାର ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ । ଯାବତୀୟ ଅର୍ଥରେ ଏକ ଜୀବନଶିକ୍ଷାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ । ପୂର୍ଣ୍ଣ ସହଯୋଗର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଟିଏ । ସେହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଟି ଆମକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଖୁବ୍ ସହଜରେ ବୁଝାଇ ଦେବ ଯେ ଆପଣାକୁ ଲୋଡ଼ିବା ଅର୍ଥାତ୍ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟ କରିନେବାର ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାଟିରେ ଆମେ ପରସ୍ପରକୁ ଲୋଡ଼ିବାର ବାଟଟିକୁ ମଧ୍ୟ ପାଇଯିବା ଏବଂ ପରସ୍ପରକୁ ଲୋଡ଼ିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ଦ୍ୱାରା ଆପଣା ଭିତରକୁ ମଧ୍ୟ ଆହୁରି ଅଧିକ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭାବରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କରୁଥିବା । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ଆମ ପୃଥିବୀଟି ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଆସୁଥିବ ।

- ୭ -

ଆମ ଚର୍ଚ୍ଚାର ଏହି ପ୍ରକରଣଟିକୁ ଆମେ ମାଆଙ୍କ ଜୀବନର ଦୁଇଟି କାହାଣୀ ବା ଘଟଣାରୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା । ମାଆ ଆମ ଦେଶକୁ ଆସିବାର ବହୁବର୍ଷ ପୂର୍ବର । ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ବୟସ ସମ୍ଭବତଃ ଆମ ଅନେକଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନ ବୟସର ସମାନ ହିଁ ହେବ । ଅଥବା, ତା'ଠାରୁ ଆହୁରି କମ୍ । ଆମେ ଯେ ଆମ ବୟସର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଠାରୁ ବେଶ୍ ଅଲଗା ଧରଣର ଓ ଅଲଗା ଗଡ଼ଣର, ସେକଥା ଯେଇ ଆଦ୍ୟ କାଳରୁ ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ଧରା ପଡ଼ିଯାଏ । ଆମ ବାହାରର ଗଡ଼ଣରେ ଯେ ଆମଭିତରେ ବହୁତ ଫରକ, ସେହି କଥାଟା ତ' ଅନାଇଦେଲେ ହିଁ ଧରା ପଡ଼ିଯାଏ । ମାତ୍ର ଆମ ଭିତରର ଗଡ଼ଣରେ ମଧ୍ୟ ବେଳାଏ ବେଳାଏ ଫରକ । ସତେ ଯେପରି କୌଣସି କୁମ୍ଭୀର ତା'ର ଘଟଗୁଡ଼ିକୁ ଅଥବା ହାଣ୍ଡିଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରା ଅଲଗା ଅଲଗା କଳାତଳକତାରେ ଆମ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଅଲଗା ଅଲଗା ଗୁଣସମ୍ଭାବନା ଦେଇ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ପ୍ରେରଣ ହିଁ କରିଥାଏ । ଗୁଣଗୁଡ଼ିକର କଥା ପଡ଼ିଥିବା ସମୟରେ ତ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ କେଡ଼େ ସହକରେ ମୁଣ୍ଡମାନଙ୍କୁ ଟୁଙ୍ଗାରି ଦେଇ ହିଁ ବୋଲି କହିବେ । କିନ୍ତୁ ଆମ ଅବିଗୁଣ, ତଥାକଥିତ ଅବିଗୁଣମାନେ କ'ଣ ସେହି କାଳରୁ ମଧ୍ୟ ବରାଦ ହୋଇ ବି ଆସିଥାନ୍ତି ? ଆମର ଏତେ ନିକିଟା ନିକିଟି କରି ଘାଣ୍ଟୁଥିବା ତଥାକଥିତ ବିଜ୍ଞାନମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଶାଠଟା ଭିତରକୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରବେଶ କରି ପାରିନାହାନ୍ତି । ଏବେ ତ ସେମାନେ ବହୁ ପରିମାଣରେ କେବଳ ପାଠଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଆପଣାକୁ ବାନ୍ଧିବୁନ୍ଧି ରଖିବାପ୍ରାୟ ରଖିଛନ୍ତି । ସଂସାରଟା, ସତ୍ୟଟା ବସ୍ତୁତଃ ଶାଠରେ ହିଁ ଚଳୁଛି । ଆମ ସୁକୁମାର ବୈଜ୍ଞାନିକଗଣ ତ କ'ଣ ଭାବି ନିଜ ମୁଣ୍ଡରୁ ବାହାର କରିଥିବା ଯନ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ସାହାଯ୍ୟରେ ଜୀବନସତ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବେ ବୋଲି ଖୁବ୍ ଆଶ୍ଚର ସହିତ ହୋ' ହା ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଜୀବନର ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ ସବାମୂଳ ବୋଲି ମାନି ଯନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ଯେଉଁ ଅନ୍ୟ ଅନୁରାଗଟି, — ସେହିଗୁଡ଼ିକୁ ଭିତ୍ତି କରି ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରୟୋଗପୂର୍ବକମାନ ବାହାର କରିବାକୁ ଆମ ବିଜ୍ଞାନ ଆଉ କେବଳ ମନ କରିବ କେକାଣି ?

ମାଆ ସେତେବେଳେ ପାରିସ୍ ସହରରେ । କୌଣସି ସ୍କୁଲର କଣେ ଛାତ୍ରୀ । ଝିଅମାନେ ସ୍କୁଲ ପରେ ଘରକୁ ଫେରି ପୁଣି କିଛି ସମୟ ସାଙ୍ଗମେଳରେ ଖେଳିବା ନିମନ୍ତେ ପୁନର୍ବାର ବାହାରି ଯାଉଥିଲେ । ସବୁଦିନେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କାଗାକୁ । ଖେଳ ସରିବା ପରେ ଫେରୁଥିଲେ ଓ ସଞ୍ଜ ସୁଦ୍ଧା ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଉଥିଲେ । ମାଆ ନିଜ ପଡ଼ିଶାର ଆଉ କେତେକଣ ଝିଅଙ୍କ ସହିତ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନକୁ ପ୍ରତ୍ୟହ ଯିବାଆସିବା କରୁଥିଲେ । ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ପୋଲ, — ନିତାନ୍ତ ଅଳ୍ପଓସାରିଆ

ଗୋଟିଏ ନଈ ଉପରେ । ଦିନେ ସେମାନେ ଖେଳ ଉତ୍ତାରୁ ଫେରୁଥାଆନ୍ତି । ପୋଲଟି ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ ଏବଂ ଆଗକୁ ଅନାଇ ଦେଖିଲେ ଯେ ସେହି ଅଞ୍ଚଳର ପଲେ ପୁଅପିଲା ପୋଲଟିର ମଝିରେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କୁ ବାଟ କରି ହଇରାଣ କରିବେ ବୋଲି ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି । କଣେ କଣେ ବୀର ପରି ଦେଖା ଯାଉଛନ୍ତି । ଝିଅମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଖଣ୍ଡେ ଦୂରରୁ ଦେଖି ପ୍ରକୃତରେ ଭୟ ପାଇ ଯାଇଥିଲେ । ସଂକ ବୁଡ଼ି ଆସିଲାଣି, ଘରେ ପହଞ୍ଚିବାରେ ବିଳମ୍ବ ହେଲେ ତେଣେ ବାପାମାଆ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିବେ । ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ଳିଷ୍ଟିରେ ସେମାନେ କଥଣ କରିବେ ଛିର କରି ପାରୁନଥାନ୍ତି । ମାଆ ମଧ୍ୟ ସେହି ମେଳଟି ଭିତରେ ଥିଲେ । ଆପଣାର ସାଙ୍ଗମେଳରେ । ଆଦୌ କୌଣସି ଅସହାୟତା ଅନୁଭବ ନକରି ବୀରମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିର ଭାବରେ ଦୃଷ୍ଟି ନିବିଡ଼ କରି ସେ ଆଗକୁ ଗୋଡ଼ ପକାଇ ସିଧା ଆସି ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ ଓ କେଡ଼େ ଦକ୍ଷିଣ୍ୟ ଭାବରେ ‘ବାଟ ଛାଡ଼’ ବୋଲି କହିଥିଲେ । ଏବଂ ବୀରମାନେ ଆଦୌ କୌଣସି ଗୋଳ ନଭିଆଇ ବାଟ ଛାଡ଼ି ବି ଦେଲେ । ମାଁରାଙ୍କୁ ଧାଉଁଟିର ମଧ୍ୟଦେଇ ସେପାଖକୁ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଯିବାର ଦେଖି ମାଆଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଥିବା ସବୁ ଝିଅ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଅନୁସରଣ କଲେ ଏବଂ ଆରପଟକୁ ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ ।

ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ ଅସହକ ସଙ୍କଟପୂର୍ଣ୍ଣ ଘଟଣାମାନଙ୍କର କିପରି ଏତେ ସହକ ତଥା କୋଳାହଳଶୂନ୍ୟ ଭାବରେ ଯେ ସମାଧାନ ହୋଇଯାଏ, ଏହି କଥାଟିକୁ ଭାବିବା ସମୟରେ ଆମ ଅନେକଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ ଖୁବ୍ କେମିତି କେମିତି ମଧ୍ୟ ଲାଗୁଥିବ । ପୃଥିବୀଟା ତ ଭଲ ମନ୍ଦ କେତେ କୋଳାହଳରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହିଁ ରହିଛି । ବିପଦଗୁଡ଼ିକୁ ଭିଆଉଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଯେତିକି କୋଳାହଳ, ତଥାକଥିତ ବିପଦମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ସେତିକି କୋଳାହଳ । ପୁରୁଣା କୋଳାହଳ ଗୁଡ଼ିକୁ ବି ଖତମ କରିବା ନିମନ୍ତେ ନୂଆ ନୂଆ ନାନା କୋଳାହଳର ସୃଷ୍ଟି ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ବାହାରୁ ଦେଖିବା ବେଳକୁ ତ ମାଁରା ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗ ଅନ୍ୟ ଝିଅମାନଙ୍କ ପରି ଗୋଟାୟୁଡ଼ା ଖୁବ୍ ଦେଖା ଯାଉଥିବେ : କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଏକ ଅନ୍ୟ ମାଁରା ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁଠି ବା ଥିଲେ ଏବଂ କେଉଁଠି କ’ଣ ଆହ୍ୱାନଟିଏ ଶୁଣି କିପରି ବାହାରି ଆସିଲେ ଏବଂ ସଙ୍କଟଟିର ସମାଧାନ କଲେ ! ସେହି ଅନ୍ୟତା କ’ଣ ସେହି ନ୍ୟାୟରେ ମନୁଷ୍ୟ ମାତ୍ରକେ ସବୁରି ଭିତରେ ରହିଛି ? ତେବେ, ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ସେହି ଏକା ଶ୍ଳିଷ୍ଟିରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ସେହି ଅନ୍ୟତା ସତକୁ ସତ କେଉଁଠାରେ ଥିଲା ଏବଂ ଆହ୍ୱାନଟିର କବାବ ଦେବାଲାଗି ଆସି ପହଞ୍ଚିପାରିଲା ନାହିଁ ? ତୁଳସୀ କ’ଣ ପ୍ରକୃତରେ ଦୁଇପତ୍ରରୁ ହିଁ ବାସିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ ? ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ଆସିବା ସମୟରେ ଏକାଭଳି ସମର୍ଥ ହୋଇ ଯଦି ଆସୁନାହୁଁ, ତେବେ ପରମ ବିଧାତା କାହିଁକି ଆଦୌ

କୌଣସି ପକ୍ଷପାତ କରି ଏପରି ଅଳପବହୁତ ପାତ୍ରାନ୍ତର ରଖି ଆମକୁ ନିର୍ମାଣ ବା କରନ୍ତି ? ଏହିସବୁ ରହସ୍ୟକୁ ଭେଦି ପାରୁଥିବା ବିଜ୍ଞାନଟି ଆମର ପଦୁଷ୍ଠ ଭିତରକୁ ଆସି ପାରିବା ଲାଗି ପ୍ରକୃତରେ ଆଉ କେତେ ଡେରିଅଛି ? ସେଇଟି ଆମ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଛି ନା ଆଉ କୌଣସି କାରଣ ଉପରେ ? ଆମେ ଇଚ୍ଛା କରିବା ମାତ୍ରକେ ଆମର ସେହି ଉପଯୁକ୍ତ ଦ୍ଵାରଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ ଖୋଲିଯାଇ ପାରିବ ? ସେହି ଅନ୍ୟ ଉନ୍ମୋଚନଟି କ'ଣ ଆମର ସମ୍ମତି ନିମନ୍ତେ ଅପେକ୍ଷା କରି ହିଁ ରହିଛି ? କେଜାଣି ?

ସର୍ବବିଧି ଆଚାର ଏବଂ ଉପଚାରରେ କ'ଣ ଜେବଳ ଅନନ୍ୟମାନେ ଓ ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟମାନେ ? ଏବଂ, ଅନ୍ୟ ଯେଉଁମାନେ ରହିଲେ, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ସତକୁ ସତ ଅଗଣ୍ୟ ? ରକ୍ଷିମାନେ ଅନନ୍ୟ, ସେହିମାନେ ସଂହିତାମାନ, ଜୀବନଗୁଣୀ ବଣିକ ଗୁଡ଼ିକ ଯେଉଁଭଳି ଚଳିବେ, ସେହିଗୁଡ଼ିକୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ଲେଖିଦେବେ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ସେହିଗୁଡ଼ିକୁ ମାନି କରି ଚଳିବେ ? ହକାରେ ବା ଦଶହଜାର ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ହେଲେ ଦଶକଣ ବିଶେଷ, ଶିଷ୍ଟ ଏବଂ ବିଶିଷ୍ଟ । ସେହିମାନଙ୍କର ବୋଲୁଥିବା ସଦାଚାରର ଗୁଳାଗୁଣେ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇ ଆଉ ସମସ୍ତେ ବାଟ ଚାଲିବେ ଏବଂ ନହେଲେ ଅନାଚାରୀ ବୋଲି ଉପହସିତ ଏବଂ ଚିହ୍ନିତ ହେବେ ଏବଂ ଶାସ୍ତି ପାଇବେ । ସତେଅବା କାଳେ କାଳେ ଏହିପରି ଏକ ଖାସ୍ ବିଚାରକୁ ସାନ ଓ ବଡ଼ ସକଳ ସମାଜରେ ନ୍ୟାୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ଆସିଛି । ତଥାକଥିତ ବିଜ୍ଞାନଟା କେତେଭଳି ବିକଶିତ ହୋଇ ପୃଥିବୀ ବାହାରେ ଥିବା ଦୂର ଏବଂ ବହୁଦୂର ଅନ୍ତରୀକ୍ଷରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲାଣି, ମାତ୍ର ତଳେ ମାଟି ଉପରର ଏହି ନିତିଦିନର ସମାଜଜୀବନଟା ସତେଅବା ସେହି ଅନନ୍ୟ-ନ୍ୟାୟରେ ହିଁ ଚଳୁଛି । ଶାସନରେ ଅନନ୍ୟମାନେ ହିଁ ଉପରଯାଏ ଯାଇ ଅବଶିଷ୍ଟ ଖାଲି ମଣିଷମାନଙ୍କ ଉପରେ ହାକିମୀ କାରି କରି ରହିଛନ୍ତି । ରାଜନୀତିରେ ସେହି ଅନନ୍ୟମାନେ ହିଁ ନେତା,—ଆଉସମସ୍ତେ ପଲ୍ଲ, ଅନୁଗାମୀ ମାତ୍ର । ସେମାନଙ୍କୁ ଗାଇପଲ ପରି ଅଡ଼ାଇନେଇ ହେବ ଏବଂ ସେହି ଅଡ଼ାଇ ନେଇଯିବାର ଅଧିକ ଅଥବା କମ୍ ତଥାକଥିତ ସଫଳତା ଅନୁସାରେ ଗୋଟିଏ ଦେଶକୁ କିମ୍ବା ଜାତିକୁ ଅଧିକ କିମ୍ବା କମ୍ ଉନ୍ନତ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯିବ । ବିଭର ମାହାଲ ମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଅନନ୍ୟମାନେ ସବାଉପରେ । ଏବଂ, ସେହି ବରାଦ ଅନୁସାରେ ଆମ ପୃଥିବୀସାରା ଧନବାନ୍ ଅଳପ ଏବଂ ଦରିଦ୍ର ବହୁସଂଖ୍ୟକ । ସତେ ଯେପରି ଖାସ୍ ଅନନ୍ୟ ଅଳପଙ୍କର ପ୍ରୀତ୍ୟର୍ଥେ ହିଁ ପୃଥିବୀର ପାଳନକର୍ତ୍ତା ତାଙ୍କର ଅଙ୍ଗଗୁଡ଼ାକୁ କଷି ରଖିଛନ୍ତି । ବଞ୍ଚିତ ବହୁତ, ଭୋଗୀମାନେ ଅଳପ । ଲକ୍ଷ୍ମୀମନ୍ତ୍ରମାନେ ହିଁ ଅଳପ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପୃଥିବୀଟାକୁ ସତେଅବା ଏକା ଭୋଗ କରିବେ ବୋଲି

ଏଠି କୋଟି କୋଟି ଅଲକ୍ଷଣା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ବିଧାତାଙ୍କର ବରାଦ ବାଗିର୍ ତାହାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଇଛନ୍ତି ।

ଏହି ଅନନ୍ୟ-ପ୍ରଶଂସା ପୃଥିବୀରେ ହିଁ ଯାବତୀୟ ପ୍ରତିଭାକୁ ମଧ୍ୟ ବହୁକାଳରୁ ଅନନ୍ୟ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇ ଆସିଛି । ପ୍ରତିଭା ହେଉଛି କନ୍ୟାକାତ ବୋଲି ସତେଅବା ସ୍ୱୟଂମାଆ ସରସ୍ୱତୀ ହିଁ ପୃଥିବୀଟା ଚଳିବ ବୋଲି ଅଧ୍ୟାଦେଶ କାରି କରି ରଖିଛନ୍ତି । ଭଗବାନ୍ ବଡ଼ ଦୟାଳୁ ବୋଲି ଦୁଷ୍ଟମାନଙ୍କୁ ନିବାରୀ ସନ୍ଥମାନଙ୍କୁ ପାଳନ୍ତି ଓ ନିରୁପଦ୍ରବ କରି ରଖନ୍ତି ବୋଲି ଆମ ପବିତ୍ର ନୀତିଶାସ୍ତ୍ର ଶ୍ରୀମଦ୍‌ଭଗବତ୍ ଗୀତାରେ କେଡ଼େ ରୁମ୍ଭକରେ ସୂଚାଇ ଦିଆଯାଇ ଆସିଛି । ହଁ, ପଣ୍ଡିତମାନେ ଅନନ୍ୟ, କବିମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନନ୍ୟ-ତେଣୁ ରାଜାମାନେ ସେହିମାନଙ୍କର ଖାତିରି କରି ଆସିଛନ୍ତି, ସଭାରେ ନେଇ ବସାଇଛନ୍ତି । ସମ୍ଭବତଃ ସେହି କାରଣରୁ ଆମରି ଏୟୁଗଟାରେ ମଧ୍ୟ ରାଜାମାନଙ୍କର ପାଖରେ ଯାଇ ବସିବା ନିମନ୍ତେ କବି ଓ ଗୁଣୀମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏତେ ଏତେ ଧରାପରା ଲାଗି ରହିଥାଏ କି ? କଳା, ସଂଗୀତ, ନୃତ୍ୟାଦିରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ମୁଷ୍ଟିମୟ ଅନନ୍ୟଙ୍କୁ ସତେଅବା ସର୍ବକନଙ୍କର ଜୀବନକଳ୍ପଲଗା ଭିତରୁ ବାନ୍ଧି ଆଣି ପାରିତୋଷିକ ଦ୍ୱାରା ଏବେ ଏତେ ଆଡ଼ମ୍ବରରେ ଆପ୍ୟାୟିତ କରାଯାଇଛି କି ? ଛାତ୍ର ଖେଳ କ୍ଷୟଚକ୍ରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ସାଧାରଣମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଖୋଜି ବୁଲିବାରେ ଲାଗିଥାଉ-ସେମାନଙ୍କୁ ଅର୍ଥଧନ ଦେଇ କେଡ଼େ ଆଗ୍ରହର ସହିତ ସ୍ଥଳ କରି ପକାଇବାରେ ନଲାଗିଥାଉ ! ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର କଗତରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଅନନ୍ୟମାନେ । ଆମ ବିଜ୍ଞାପନମାନଙ୍କରେ ସେମାନଙ୍କର କୀମତ୍ ଗୋଟାଏ ହାତୀଠାରୁ ବି ଅଧିକ । ସମ୍ବାଦପତ୍ର ମାନଙ୍କରେ ସେହିମାନଙ୍କର ଚଳନ ଓ ଅଚଳନଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ଅଧିକ ପ୍ରଦର୍ଶନ ।

ଆମ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଶିକ୍ଷାକଗତ ବୋଲି କୁହା ଯାଉଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥାଟିକୁ ନିନ୍ଦା କରି ଆମେ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଏକ ବ୍ୟାପାର ହିଁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା । ପୃଥିବୀଯାକର ହିସାବ ଅନୁସାରେ ଯେତିକି ପିଲା ଇଷ୍ଟଲମାନଙ୍କୁ ଆସୁଛନ୍ତି, ପ୍ରାୟ ସେତିକି ସେହି ସୁଯୋଗରୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସେହି ଇଷ୍ଟଲ ମଧ୍ୟ ସାତ ବା ସତର ପ୍ରକାରର । ଏହି ଏଡ଼େ ବୁଦ୍ଧିମାନ କାଳଟାରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟାୁ ପିଲାଙ୍କ ସକାଶେ ଅଧିକ ତନାଘନା ଓ ଦଉଡ଼ିଧାପଡ଼, ଗୋଟାୁ ପିଲାଏ ହିଁ ଅନନ୍ୟ । ପିଲାମାନେ ଇଷ୍ଟଲ ଯାଇ କ'ଣସବୁ ପଢ଼ିବେ, ସେହି ଯାବତୀୟ ନିଷ୍ଠା ଅନନ୍ୟମାନେ ହିଁ କରିବେ,— ଅନନ୍ୟମାନେ ତ ଦିଲ୍ଲୀ ବା ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଯାଇ ରହିଛନ୍ତି, ତଥାପି ଆପଣାର ସତେଅବା ଏକ ଅନନ୍ୟ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେମାନେ ଖନ୍ଦାକୁ ଖନ୍ଦା ସବୁକିଛି ଛିର କରିଦେଇ ପାରିବେ ବୋଲି କିପରି ବିଶ୍ୱାସ କରା ଯାଉଥାଏ କେଜାଣି ? ବହୁତ ସମୟରେ ତ ଏହି

ମହାପୁରୁଷାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମି ଅନନ୍ୟମାନେ ଆମ ସାଧାରଣଙ୍କର ଭାଷାଟାକୁ ମଧ୍ୟ କାଣିନଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ସିଧା ଆମେରିକାର ବା ବିଲାତର ଚରୁଅନ୍ନ ରୂପେ ଯାହାକିଛି ଗର୍ଭସ୍ଥ କରିଛନ୍ତି, ଆମ ଅଜ୍ଞାନ ଓ ଅଗଣ୍ୟମାନଙ୍କ ସକାଶେ କେଡ଼େ ମନୋରମ ଉଦାରତା ସହିତ ତାହାକୁ ପାକୁଳି କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେଥିଲାଗି ସର୍ବାଧିକ ବେତନ ପାଇ କୋଠାଘର ମାନଙ୍କରେ ଅଳସ୍ତ ଭାଙ୍ଗି ଆମ ଚାଳଖପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ନିମନ୍ତେ ବିଦ୍ୟାଧନର ରେଶନ୍ ବାଣ୍ଟିବାରେ କେଡ଼େ ମହର୍ଲାୟା ଭାବରେ ହିଁ ବହୁବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ସରକାରୀ ଯନ୍ତ୍ରଣା ମଧ୍ୟ ସେହି ବିଶେଷ ପୋଷତ ଅନନ୍ୟ ମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଚାଲିଥାଏ । ସେମାନେ ରାଇକଗୋଟାକ ପାଇଁ ଯୋଜନା କରନ୍ତି । ଅମୁକ ସନବେଳକୁ ଦେଶଟା ପୃଥିବୀରେ ଏକ ବୃହତ୍‌ଶକ୍ତି ରୂପେ ପରିଚିତ ହେବ ବୋଲି ବୁଝାଇବାରେ ଲାଗି ଥାଆନ୍ତି । ଦୁଏତ ଗାର୍ଥୀ ଦେଶିନଥାନ୍ତି, ତଥାପି ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତ ନାମରେ କ'ଣସବୁ ରେଖାଙ୍କନ ଦ୍ଵାରା ଆମକୁ ବୃହତ୍ କଲ୍ଲନାମାନଙ୍କର ମିଠାଇଦୋକାନ ଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖାଇ ବୋଧ ଦେବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଏହି ଅନନ୍ୟମାନେ ପୃଥିବୀଟାକୁ ଆଉ କେତେ କାଳ ନଚାଇବାରେ, କଚାଇବାରେ ଲାଗିଥିବେ, ସେକଥା କିଏ ବା କହିପାରିବ ? ଏଗୁଡ଼ିକର କିଛି ବିକଳ ରହିଛି ବୋଲି କିଏ ଆମକୁ ଭରସା ଦେଇପାରିବ ?

ତେତନା ବୋଲି ଯେଉଁ କଥାଟିଏ ଆମେ ପ୍ରାୟ ଯାଉଣୁ ଆସୁଣୁ ଶୁଣୁଛୁ, ସେଇଟି କ'ଣ ବାଛିବାଛି କେବଳ କିଛି ଅନନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଛି ? ଯେଉଁ କଗତକର୍ତ୍ତା ଏହି ପୃଥିବୀଟି ଚଳିବ ବୋଲି ଆମ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି, ସିଏ କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ ତେତନା ନାମକ ସେହି ବସ୍ତୁଟି ମଧ୍ୟ କେତେ ଖାସ୍‌ଙ୍କର ଏକାକୀ ସମ୍ପଦ ହୋଇ ରହିବ ବୋଲି ସିଆଡୁ ଗୋଟାଏ ଆଇନ୍ କରାଇ ଦେଇଛନ୍ତି ? ନା ତେତନା ହେଉଛି ଏକ ସମ୍ଭାବନା, ଯାହାକି ପରିମଳଟିଏ ପାଇଲେ କେତେ କ'ଣ ଅଭାବନୀୟକୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ସବାତଳର ଆମ ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନର ମାଟିଉପରେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ କରିପାରିବ ? ହଁ, ଆମ ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁଠାରେ ବି ଏମିତି ମୁଣ୍ଡାଏ ପଥର ରହିଛି ଯାହାଉପରେ ଜଣେ କାରିଗରର ନିହାଣ ବାଜିଲେ ସେଥିରୁ ସୁନ୍ଦର ମୂର୍ତ୍ତିଟିଏ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନପାରିବ ! ଏପରି କୋଉଠାରେ ଥୁଣ୍ଡ ଶୁଖିଲା ମେଞ୍ଚକାଟିଆ ଗଛଟିଏ ରହିଛି, ଯାହାକୁ ପାଣି, ପବନ, ଆଲୋକର ଅନୁକୂଳତା ମିଳିପାରିଲେ ସେଥିରୁ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ପତ୍ରମାନେ ବାହାରିବେ ନାହିଁ ଓ ବିଧାତାଙ୍କର ବରାଦକୁ ମାନି ଫୁଲ ଓ ଫଳମାନେ ସମ୍ଭବ ନହେବେ ? ଆଲୁଅ କ'ଣ କେତେଟା ଅନନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଆସି ପଡ଼ିବ ବୋଲି ଏତେ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ପଥ ଅତିକ୍ରମ କରି ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଗନ୍ତାଘରୁ ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀଯାଏ ଆସିଥାଏ ? ମେଘମାନେ କ'ଣ ନଅର ଆଉ ଭଥାସ ଭଳି କେତେଟା ବଛାବଛି ଅର୍ଥାତ୍ ଅନନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ହିଁ ବରଷିବେ ବୋଲି ଏପରି ବରଷକୁ ବରଷ ଅକାଡ଼ି ହୋଇ

ପଡ଼ନ୍ତି ? ଆମ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଯେତେବେଳେ ଆମକୁ ପାଠ ବୋଲି ଏଇଟିକୁ ଅଥବା ସେଇଟିକୁ ପଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ଶ୍ରେଣୀଗୃହକୁ ଆସନ୍ତି, ସେମାନେ କ'ଣ ବାଛିବାନ୍ତି କେତେକଣ ଅନନ୍ୟଙ୍କ ଉପରେ ହିଁ ସବୁଯାକ ନିଦ୍ରା ମଧ୍ୟ ରଖିଥାନ୍ତି ? ହୁଏତ ଯେଉଁ ମାନନୀୟମାନେ ସେପରି କରୁଥିବେ, ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ବି ହୋଇନଥିବେ !

ନାହିଁ, ନାହିଁ, ପୃଥିବୀଯାକର ମନୁଷ୍ୟ ମାତ୍ରଙ୍କେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ପୃଥିବୀକୁ ଭଳି ଭଳି ରାହା ଯୋଗାଇ ଦେଉଥିବା ପରମନିୟତିତ ହାତରେ ମୁଣ୍ଡାଏ ମୁଣ୍ଡାଏ ପଥର, ଯେଉଁମାନେ କି କଣେ କାରିଗରର ନିହାଣ ବାକି କ'ଣ ଅନନ୍ୟଟିଏ ହୋଇ ତିଆରି ହେବ ବୋଲି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି । ନିକକୁ ସେହିପରି ମୁଣ୍ଡାଏ ପଥରରୂପେ ଅନୁଭବ କରି ପାରିଥିବା ଏମିତି କିଏ ପୃଥିବୀରେ କୋଉଠି ରହିଛି, ଯିଏକି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ନିମନ୍ତେ କାରିଗରଟିଏ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରି ନପାରୁଛି । ସକଳ ଅସଲ ଶିକ୍ଷା ଆମକୁ ଏତିକି ବିଷୟରେ ହିଁ ସବାଆଗ ସଢ଼େତନ କରିଦିଏ । ତା'ପରେ ଆମେ ପ୍ରାୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଵତଃସ୍ମୃତ ଭାବରେ ତାହାରି ନିମନ୍ତେ ଆପଣାକୁ ସମ୍ମତ କରି ଆଣିବାରେ ତପ୍ତ ହୋଇ ରହିବାପାଇଁ ରାଜୀ ହୋଇଯାଉ । ନାନା ଫୁଲଗଛରେ ଆମେ ଭଳି ଭଳି ଫୁଲ ହୋଇ ଫୁଟିବାର ଏକ ମହାନ ପ୍ରୟାସରେ ବି ଲାଗିଯାଉ ଏବଂ କେଡ଼େ ଖୁସୀ ସହିତ ଆପଣାକୁ ସତେଅବା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅନନ୍ୟ ଫୁଲ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁ ! ଏଇଟି ମୋଟେ ଅହଙ୍କାର ନୁହେଁ, ଏହାହିଁ ଅସଲ ସଢ଼େତନତା । ସଢ଼େତନ ହୋଇ ଆପଣାକୁ ଏହି ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସହଜତା ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ ଓ ସଂଯୋଜିତ କରି ରଖିବା,—ଅନନ୍ୟ ହୋଇ ଦେବା ତଥା ଅନନ୍ୟ ହୋଇ ସଂଗ୍ରହ କରିବା,—ରଣୀ ହେବା ଓ ରଣ ଶୁଭିବା,—ତେଣିକି ଏହି ସବୁକିଛି ହିଁ ବହୁତ ସ୍ଵତଃସ୍ମୃତ ହୋଇଉଠେ । ନିଜ ଜୀବନରେ ଏବଂ ନିଜର ଶିକ୍ଷାଲାଭରେ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ସାର୍ଥକତା ସେତିକିବେଳେ ଏକ ଅଙ୍ଗେ ନିଦ୍ରା ସତ୍ୟକୁ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଯାଏ । ବହିର ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସତେଅବା ଜୀବନର ସତ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ ।

ଆପଣାକୁ ଏହି ଖିଳ କଗତର କଣେ କାରିଗର ହାତରେ ସଢ଼େତନ ଭାବରେ ସମର୍ପି ଦେଇ ପାରିଲେ ଆମେ ତା'ପରେ ଆଉ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଆମରି ଭଳି ଆଉ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଖିଅ ଛିଣ୍ଡାଇ ରହିବାକୁ ମୋଟେ କୌଣସି ଉତ୍ସାହ ହିଁ ପ୍ରକାଶ କରୁନାହିଁ । ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ପୂରା ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟି ସମେତ ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗନ୍ତି ଏବଂ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ଆଖିରେ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ବୋଲି କହିଲେ ହିଁ ସବାଆଗ ଛାତ୍ରମାନେ ହିଁ ଦିଶିଯାଆନ୍ତି । ତେଣୁ, ପଢୁଥିବା ପାଠମାନେ ମୋଟେ ବହିଗୁଡ଼ାକର ବୋଝ ସଦୃଶ ଅନୁଭୂତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ,—ସେହି ଅନନ୍ୟ ନ୍ୟାୟିତ ଅନୁସାରେ ସତେଅବା ଏକ ଡୋର

ପରି ହୋଇ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବେଶଟିକୁ ଗୋଟିଏ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଚୟର ପାଠଟିଏ ଭଳି ବାନ୍ଧି ରଖିଥାଆନ୍ତି । ହାତମାନେ ତଥା ହୃଦୟମାନେ କେତେ ପ୍ରୀତିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ପରସ୍ପର ଆଡ଼କୁ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । ସେତେବେଳେ କୌଣସି ବା କେତେଗା ବହିକୁ ଦେଖି ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟିଏ ଗଢ଼ିବାର ଆଦୌ କୌଣସି ଖାସ୍ ମିହନ୍ତ କରିବାକୁ ପଡ଼େନାହିଁ । ସତେଅବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହିଁ ବହୁତ କିଛି ଗଢ଼ିହୋଇ ଯାଉଥାଏ ଏବଂ ଆନନ୍ଦ ହେଉଥାଏ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଯେ ଏକତ୍ର ଇଚ୍ଛିତ ବାଟଟିଏ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଚାଲୁଛୁ, ସେହି ଉପଲବ୍ଧି ଆନନ୍ଦଟାରୁ ହିଁ ତାହାର ପ୍ରତ୍ୟୟପତ୍ର ମିଳେ । ପୃଥିବୀଯାକର ଖବର ବୁଝୁଥିବା ସ୍ୱୟଂ ବିଧାତା ମଧ୍ୟ ଯେ ଏହାକୁ ହିଁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଶୃଙ୍ଖଳା ବୋଲି ବୁଝୁଥିବେ, ସେତେବେଳେ ଏଥିରେ ଆଉ କାହାର ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ମଧ୍ୟ ରହିବ ?

ଏଠାରେ ମାଆଙ୍କର ସେହି ପାରିସ୍ ବେଳର ଆଉଗୋଟିଏ ଘଟଣା ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଛି । ଯଥାସମ୍ଭବ ମାଆଙ୍କର ନିଜ ଭାଷାର ବର୍ଣ୍ଣନାଟି ଅନୁସାରେ । ତାଙ୍କ ପଡ଼ିଶାର ଗୋଟିଏ ପିଲା,—ମାଆ ତାକୁ ଖୁବ୍ ଭଲଭାବେ ଜାଣିଥିଲେ । ପିଲାଟି ମଧ୍ୟ ମାଆଙ୍କୁ ଭାରି ନିକର ପରି ଦେଖୁଥିଲା । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ସିଏ ନିକର ଏପରି କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଆସି କହୁଥିଲା ଏବଂ ପରାମର୍ଶ ମାଗୁଥିଲା, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ କି ସିଏ ଘରେ ବାପାମାଆଙ୍କ ଆଗରେ ମଧ୍ୟ କହିବାକୁ ଭରସି ପାରୁନଥିଲା । ଗଜା କିଶୋର-ବୟସର କେତେ କେତେ କଥା ଏବଂ ସିଏ ନିଜ ଭିତରେ କୌଣସି ଅତୁଆରେ ପଡ଼ିଗଲେ ମାରି ତା'ପାଇଁ ସମାଧାନଟିଏ ଅବଶ୍ୟ ଦେଇପାରିବେ ବୋଲି ତା'ର ବହୁତ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥିଲା । ସେହି ବୟସରେ ତ ପିଲାମାନେ ନିଜ ନିଜ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ଅନେକ ସମୟରେ ଏପରି ଆତ୍ମରଖମାନ ଦେଖାନ୍ତି, ଯାହାକୁ ଶିକ୍ଷକ ତଥା ଗୁରୁଜନମାନେ ସିଧା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅନାତୁରଣ ବୋଲି ହିଁ କହନ୍ତି ଏବଂ ଯାହାକୁ ସେହି ପିଲାମାନେ ନକରିବାକୁ ଯେତେ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ବାଟ ପାଉନଥାନ୍ତି । ବଡ଼ମାନଙ୍କର ସମ୍ଭବତଃ ସେତେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନଥାଏ ଏବଂ ତେଣୁ ସେମାନେ ଖୁଞ୍ଚିବାରେ ହିଁ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସେହି ଗୋଟିଏ ଖୁଣକୁ ସାତଥର ଯାଏ କହି ହେଉଥାଆନ୍ତି । ପୃଥିବୀଯାକର ବଡ଼ମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସତେଅବା ସେହି ଏକାଭଳି ଅସମର୍ଥତାଟାଏ ରହିଥାଏ କି କ'ଣ କେଜାଣି, ସତ୍ତ୍ୱାତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରାୟ ସେହି କଥାଟିକୁ ହିଁ ଦେଖାଯାଏ । ପୁନଶ୍ଚ ପିଲାମାନେ ଆପଣାର ସେହି ଦୁଃଖଟାକୁ ଆପଣା ଗୁରୁଜନ ଓ ପିତାମାତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ କହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ହୁଏତ ସାହସ ହୁଏନାହିଁ । ତେଣୁ, ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ସେମାନେ ନିଜ ଜଣାଶୁଣା ମହଲଟିରେ ଏପରି ଦୁଇକଣ ବା ଜଣେଙ୍କର ପରିଚୟ ଲାଭ କରିଥାନ୍ତି, ଯାହାଙ୍କ ଆଗରେ କି ଖୋଲା ହୋଇ କଥାମାନଙ୍କୁ କହିଦୁଏ ଏବଂ ସେହିସବୁ ସ୍ଥଳରୁ ଯେ

ସେମାନଙ୍କୁ ବେଶ୍ ସହାନୁଭୂତି ବି ମିଳିବ, ସେଇଟି ଉପରେ ସେମାନଙ୍କର ସର୍ବଦା ଭରସା ରହିଥାଏ । ଏଥର ଆମେ ପ୍ରକୃତ କାହାଣୀଟିକୁ ବି କାଣିବା ।

ଦୁଏତ ବୀର ଚଉଦ ବରଷର ଉନ୍ନତ ବାଳକଟି ମୀରାଙ୍କ ଆଗରେ ସେହିପରି ଦୁଃଖକଥାଟିଏ ବେଶ୍ କେତେଥର ଆସି କହିଥିଲା । ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ତା' ଶ୍ରେଣୀର ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପିଲାସହିତ ତା'ର ରୋକ ଝଗଡ଼ା ଲାଗିଯାଉଛି ଏବଂ ଝଗଡ଼ାରୁ ଏକ ଶଶ୍ତ୍ରଯୁଦ୍ଧ । ପ୍ରତିଦିନ ସ୍କୁଲରେ ଖେଳଛୁଟୀ ଘଣ୍ଟା ବାଜିବା ମାତ୍ରକେ ପିଲାମାନେ କେତେ ମିନିଟ୍ ସକାଶେ ଯେତେବେଳେ ବାହାରକୁ ଚାଲି ଆସନ୍ତି, ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ । ସବୁ ପିଲା ସାଙ୍ଗସାଥୀ ଧରି ଖେଳିବାରେ ଲାଗନ୍ତି ସିନା, କିନ୍ତୁ ସିଏ କ'ଣ ଭାବି ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନ୍ୟ ପିଲାଟିର ତଲାଶରେ ଲାଗିଯାଏ ଏବଂ ତାକୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ପାଖକୁ ଯାଇ ତା' ମୁହଁରେ ନିର୍ଦ୍ଦାତିଆ ମୁଥଟାଏ ବସାଇଦିଏ । ଆରଟି ମଧ୍ୟ ସେହି ଆକ୍ରମଣକୁ କାହିଁକି ସହ୍ୟ କରିବ ! ତେଣୁ ତା'ପରେ ଗୀତିମତ ଭୀମ-ଦୁଃଶାସନଙ୍କର ଲଢ଼େଇ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ବି ଯାଏ । ତୁହାକୁ ତୁହା ଆକ୍ରମଣ ଓ ପ୍ରତି-ଆକ୍ରମଣ । ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ଆଘାତ ଏବଂ ପ୍ରତିଆଘାତ । ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ ଖେଳଛୁଟୀ ସରିଯାଏ ଓ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ସେହି ବୀରଦ୍ରୁୟ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀଗୃହକୁ ଫେରି ଆସନ୍ତି । ତହିଁ ଆରବିନ ଖେଳଛୁଟୀକୁ ପୁଣି ସେହିପରି ହାତାହାତି ଓ ମରାମରି । ପିଲାଟି ବଡ଼ ଅସହାୟ ଭାବରେ ମିରାଙ୍କୁ କହେ ଯେ, ସିଏ ମୋଟେ ଆରଜଣକୁ ଆଗ ମାରିବନାହିଁ ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟହ ମନେ ମନେ କେତେ କେତେ ଶପଥ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ । କାରଣ, ସିଏ ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ ଯେ, ସିଏ ଆଗ ଯାଇ ଯୁଦ୍ଧଟାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଉଛି ବୋଲି ସିନା ଏହି ଅଭିନୟଟା ଏଡ଼େ ବ୍ୟତିକ୍ରମହୀନ ଭାବରେ ଲାଗିରହିଛି । ବେଶ୍ ଭାବିପାରେ ଯେ, ଯଦି ସେ ପ୍ରଥମେ ଯାଇ କୌଣସି ହିଂସାତୁରଣ ନକରନ୍ତା, ତେବେ ଆରଜଣକ ମଧ୍ୟ ଦୁଏତ ତା'ଆଡ଼ୁ କିଛି କରନ୍ତାନାହିଁ ଓ ସେଇଥିରେ ସବୁ ତୁଟିଯାଆନ୍ତା । ମାତ୍ର, ଖେଳଛୁଟୀଟା ଆସିବା ମାତ୍ରକେ ତାକୁ ସତେଅବା କୋଉ ପୋକମାନେ ଆସି କାମୁଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି କେକାଣି, ସିଏ ଯାହା ନହେଉ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ, ତାହାରି ସୁନରାବୁଡ଼ି ହିଁ ହୁଏ । ସିଏ ସତକୁ ସତ ଖୁବ୍ ଆକୁଳତା ସହିତ ମୀରାଙ୍କୁ ସେହିକଥା କହିଲା ଏବଂ କିଛି ସମାଧାନର ମଧ୍ୟ ଆଶା କଲା ।

ମୀରା ବି ସେହି ପିଲାଟିକୁ ବହୁଦିନରୁ ଜାଣିଥିଲେ ଏବଂ ତା'ର ସେହି କଥାଟାକୁ ସିଏ ବିଶ୍ୱାସ ବି କଲେ । ଏକ ଉପାୟ ବତାଇ କହିଥିଲେ : ତେବେ କାଲି ତୁମେ ଗୋଟିଏ କଥା କର । କାଲି ଖେଳଛୁଟି ଘଣ୍ଟା ପଡ଼ିଲେ, ସବୁ ପିଲାଙ୍କ ପରି ତୁମେ ଯେତେବେଳେ ଶ୍ରେଣୀ ବାହାରକୁ ଆସିବ, ସେତେବେଳେ ତୁମ ହାତ୍‌ସାୟର ଦୁଇପାଖ ପକେଟ୍ ଭିତରକୁ ଦୁଇହାତ ପୁରାଇ ଅଗ ଦୁଇଟାକୁ ଖୁବ୍ ଆଖିରେ ଯାବୁଡ଼ି ଧରିବ ।

ଉକ୍ତ ପିଲାଟି ଉପରେ ତୁମର ନକର ପଡ଼ିଯିବା ମାତ୍ରକେ ହାତଦୁହେଁ ପକେଟ୍‌ରୁ ବାହାରକୁ ଆସିବାପାଇଁ ଖୁବ୍ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଉଠିବେ, ମାତ୍ର ତୁମେ ତ ହାତରେ ପକେଟ୍ ଦୁଇଟିକୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଯାବୁଡ଼ି ଧରିଥିବ ଏବଂ ତେଣୁ ସେମାନେ ଆଦୌ ବାହାରକୁ ଆସି ପାରିବେନାହିଁ । ଏବଂ, ମନେରଖ ତୁମ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିବା ମାତ୍ରକେ ସେହି ଆରପିଲାଟି ହୁଏତ ତୁମଠାରୁ ପ୍ରଥମ ମୁଥଟିର ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତରରେ ମୁଥଟିଏ ଦେବାଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ବି ରହିଥିବ ଏବଂ ତୁମେ ପ୍ରଥମେ ତାକୁ ନମାରିଲେ ମଧ୍ୟ ସିଏ ହୁଏତ କ'ଣ ଭାବି ତା' ଆଡୁ ତୁମ ମୁହଁ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ମୁଥ ବସାଇ ମଧ୍ୟ ଦେବ । ତଥାପି ତୁମେ କବାବ ଦେବନାହିଁ ଏବଂ ଦୁଇ ପକେଟ୍‌କୁ ଆଖିରେ ଯାବୁଡ଼ି ଧରିବ । ସେଦିନ ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଘଟଣା ହିଁ ଘଟିଥିଲା । ଏଭଳି କେଉଁ କାରଣରୁ ଘଟିଲା ବୋଲି ଆପଣାକୁ ପଚାରିବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ପିଲାଟି ଆଡ଼ମ୍ବିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ସମ୍ଭବତଃ ଆପଣାର ସେହି ଆଡ଼ରଣିଟିକୁ ସିଏ କ'ଣ ପାଇଁ ବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟ କରି ପାରୁନଥାଏ । ପୁନଶ୍ଚ, ଦିନମାନର ଶ୍ରେଣୀପଢ଼ା ପରେ ଯେତେବେଳେ ଛୁଟୀ ହେଲାକୁ ସମସ୍ତେ ବାହାରକୁ ଆସିଲେ, ସେତେବେଳେ ସେହି ଆର ପିଲାଟି ସତେଅବା ସିଧା ଆଗ ତା'ର ସବୁଦିନର ସେହି ପ୍ରତିପକ୍ଷଟି ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲା ଓ ଆଜି ତୁ କାହିଁକି ମୋ' ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବୁ ବୋଲି ଆଗ ମାଡ଼ଟାଏ ବସାଇବାକୁ ଆସିଲୁନାହିଁ ବୋଲି ପ୍ରଶ୍ନ କରିଥିଲା । କାରଣ ସିଏ ତ ସେଦିନ ମଧ୍ୟ ଦୁହ୍ନଯୁଦ୍ଧଟି ଲାଗି ପୂରା ତିଆରି ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଯେଣୁ ତୁ ଆଗ ମୋତେ ନମାରିଲୁ, ମୁଁ ମଧ୍ୟ କବାବ ସ୍ୱରୂପ ତୋତେ ମଧ୍ୟ ମାରି ପାରିଲିନାହିଁ । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ, ଥରୁ ସମାଧାନ ସେହିଦିନ ହିଁ ମିଳି ଯାଇଥିଲା ଓ ଦୁହେଁ ସେହିଦିନ ଠାରୁ ପରସ୍ପରର ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ।

ମାମୁଲି ଆମ ସାଧାରଣଙ୍କ ଭିତରେ ଏହି ଅସାଧାରଣଟି ସତକୁ ସତ କେଉଁଠି ଲୁଚି ରହିଥାଏ । ଆମଭିତରୁ ହୁଏତ ଯେଉଁମାନେ ନାନାବିଧ କାରଣରୁ ନିଜକୁ ଅନନ୍ୟ ଏବଂ ଅସାଧାରଣ ବୋଲି ମାନି ନେଇଥାନ୍ତି, ସେହିମାନେ କୌଣସି ଅତୁଆ ଭିତରେ ରହିଥିବାର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସାଧାରଣ ଏବଂ ମାମୁଲି ବୋଲି ଦେଖିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି କି ? କୌଣସି ପ୍ରକୃତ ଶିକ୍ଷା କେବେହେଲେ ସେପରି କରେ ନାହିଁ ।

ଅର୍ଥାତ୍, ଆମେ ସମସ୍ତେ ମାମୁଲି, ପୁଣି ଆମେ ସମସ୍ତେ ଅସାଧାରଣ ଏବଂ ଅନନ୍ୟ । ଖାଲି ଦେଉଳଟା ନିତାନ୍ତ ମାମୁଲି ଏବଂ ତା' ଭିତରେ କୌଣସି ଦେବତାଙ୍କର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଗଲେ ତାହା କେଡ଼େ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ-ସେତେବେଳେ ସେଇଟି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ । ଆମର ଦେହଟା ମଧ୍ୟ ବାହାରୁ ଦୈର୍ଘ୍ୟ, ପ୍ରସ୍ଥ, ଉଚ୍ଚତା ଅଥବା ଗୋଲେଇଟାରୁ ଦେଖିଲେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ନା କେତେ ମାମୁଲି,—ଅନ୍ୟ ଅନେକଙ୍କର ଦେହଟି ଯେମିତି, ଆମ ନିଜର ଏଇଟି ମଧ୍ୟ ସେମିତି । ସେଇଟି

ବିଷୟରେ ଆମେ ସବୁବେଳେ କେଡ଼େ ସତର୍କ,— କେତେ କାତର ଏବଂ କେତେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଦେଖେଇ ହେବାକୁ ଯେତିକି ବ୍ୟସ୍ତ ଲୁଚାଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ସେତିକି ବ୍ୟସ୍ତ । ଏବଂ, ସେହି ଦେହଟାକୁ ଆମେ ଯେତେ ଅଧିକ ମାମୁଲି ବୋଲି ଭାବୁଥିବା, ସେଇଟା ବି ସତେଅବା ତା'ପ୍ରତି କରା ଯାଇଥିବା କୌଣସି ଅପମାନର ପ୍ରତିଶୋଧ ନେଉଥିବା ପରି ଆମକୁ ସେତିକି ବେଶୀ ଧରା ପକାଇ ଦେଉଥିବ । କିନ୍ତୁ, ଆମ ଜୀବନରେ ସେହି ମାମୁଲି ହାତୁମାଂସର ଛାସ୍ତଟିକୁ ଆମେ କୌଣସି ମହତ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟସାଧନରେ ନିମିତ୍ତରୂପେ ଅର୍ଥାତ୍ ଆମର ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ଗୋଟିଏ ସାଥୀରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ବାଟ ଚାଲି ପାରିଲେ, ତାହା ପ୍ରକୃତରେ କେଡ଼େ ଅନନ୍ୟ ହୋଇ ଅନୁଭୂତ ବି ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ । ସେତେବେଳେ ତା'ଉପରେ କେତେ ନା କେତେ ବିଶ୍ୱାସ ବି ଆସିଯାଏ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଆମର ପ୍ରାଣଶକ୍ତି, ଆମର ଏହି ସଦାହରବର ସଦାଅକ୍ଷିର ମନଟା । ମୋଟେ ସେରୁଡ଼ିକ ସକାଶେ ପୋଲିସ୍ ହେବାକୁ ପଡ଼େନାହିଁ, ସେମାନେ ଆମର ପାଖେ ପାଖେ ଗୋଟାପୁଞ୍ଜ ଆମ ନିକର ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ନୁହନ୍ତି, କିଙ୍କର ହୋଇ ଆଦୌ ନୁହନ୍ତି । ଗୋଟାପଣେ ଆମଠାରୁ ଅଭିନ୍ନ ଭାବରେ । କେଡ଼େ ସହକରେ ଅନୁଭବ ହୋଇ ଯାଉଥାଏ ଯେ, ସେମାନେ ଆମଠାରୁ ଅଭିନ୍ନ, ଏବଂ ଅଭିନ୍ନ ହୋଇଥିବାରୁ ହିଁ ଅନନ୍ୟ । ସମ୍ଭବତଃ, ଆମେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିବା ସମୟରେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତି, ଆମ ସହିତ ଏକତ୍ର ସ୍ୱପ୍ନ ବି ଦେଖନ୍ତି,— ସୁମନ୍ଥଶାମାନ ଦିଅନ୍ତି,— ସେମାନେ ସତକୁ ସତ ଆମକୁ ଲୋଡୁଥାଆନ୍ତି ।

ତେଣୁ, ଆମେ ସମସ୍ତେ ଅନନ୍ୟ । ଅନନ୍ୟ, କାରଣ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଆମ ନିମନ୍ତେ କେତେ କ'ଣ ହେବାର ମଧ୍ୟ ରହିଛି; ସତେଅବା କୋଉ କୁମ୍ଭାର ଆମକୁ ତା'ର ସ୍ନେହ ଦ୍ୱାରା ଆମକୁ ନେଇ କେତେ କ'ଣ ଗଢ଼ି ଥୋଇଦେବ ବୋଲି ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଟିଏ ମାଆ ପରି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି । ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଯେତିକି ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ରହିଛି, ଗଢ଼ିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସେତିକି ରହିଛି । ଥରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିଲେ,— କୁମ୍ଭାରଟିଏ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଛି ବୋଲି ଅନ୍ତର୍ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରି ପାରିଲେ ଆମେ କେଡ଼େ ସହକରେ ସ୍ୱୟଂ ସେହି କଥାଟିକୁ ଦ୍ରାଣ କରି ପାରିବା । ମାଆ କାପାନ ଦେଶରେ ଥିବାବେଳେ ସବୁକାଳର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି ଯାହା ଏକଦା ଲେଖିଥିଲେ, ପ୍ରସ୍ତୁତ ଆଲୋଚନାଟିକୁ ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଇଥିରୁ ହିଁ ଆରମ୍ଭ କରିବା । ମାଆ ସଦାଆଗ ଆମକୁ ଗପଟିଏ କହିଛନ୍ତି :

ପିଲାମାନେ, ଗଢ଼ିବା କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝାଏ ଏବଂ ଭାଙ୍ଗିବା କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝାଏ, ତୁମେମାନେ ସମସ୍ତେ ସେକଥା ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣିଥିବ ।

ହାତରେ ଅସ୍ତ୍ର ଧରି କଣେ ଯୋଦ୍ଧା ଭାଙ୍ଗିବ ବୋଲି ବାହାରିଯାଏ । ଯିଏ କିଛି ନା

କିଛି ଗଢ଼ିବ ବୋଲି ବିଚାରେ ସିଏ ନକ୍ସାଗୁଡ଼ିକୁ ଆଜ୍ଞେ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଲେ ଏବଂ ବହୁ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ହାତ ଲାଗି ଯେଉଁ ଶ୍ରମତିର ନିୟୋଜନ ହୁଏ, ତାହାରିଦ୍ୱାରା କଣେ କୃଷକଲାଗି ଘରଟିଏ ଏବଂ କଣେ ରାକପୁରୁଷ ଲାଗି ପ୍ରାସାଦଟିଏ ଗଢ଼ା ହୋଇଥାଏ ।

ହଁ, ଭାଙ୍ଗିବା ଅପେକ୍ଷା କିଛି ଗଢ଼ିବାକୁ ହିଁ ସର୍ବଦା ଏକ ଅଧିକ ଉତ୍ତମ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ନିଶ୍ଚୟ କୁହାଯିବ ସିନା, ତଥାପି ବେଳେ ବେଳେ କିଛି ଭାଙ୍ଗିବାର ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକତା ଥାଏ ।

ବଳବାନ୍ ବାହୁ ଓ ହାତମାନ ରହିଥିବା ହେ ପିଲାମାନେ, ତୁମେମାନେ କ'ଣ ସର୍ବଦା କେବଳ ଗଢ଼ିବାରେ ହିଁ ଲାଗିଥାଅ ? କେବେ ବି କିଛିହେଲେ ଭାଙ୍ଗନାହିଁ ? ଏବଂ, ଯଦି ଯେତେବେଳେ କିଛି ଭାଙ୍ଗ, ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ କହିଲ !

ଏହି ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଭାରତବର୍ଷର ଏହି କାହାଣୀଟିକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶୁଣ :

କୌଣସି ଗୋଟିଏ ତୋଟାର ଏକ ସ୍ଥାନରେ ନବକାତ ଶିଶୁଟିଏ ପଡ଼ି ରହିଛି । ତୁମେମାନେ ତ ନିଶ୍ଚୟ ଭାବିବ ଯେ ପିଲାଟି ଅବଶ୍ୟ ମରିଯିବ, ଆଉ କଦାପି ବଞ୍ଚିବ ନାହିଁ । ତା' ମାଆ ତାକୁ ପ୍ରସବ କରି ଏଠାରେ ପକାଇଦେଇ କୁଆଡ଼େ ଚାଲି ଯାଇଛି । ସିଏ ଆଉ ସେଠାକୁ ମୋଟେ ଫେରି ଆସିବନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏହି ସମୟରେ ଏପରି ଘଟଣାଟିଏ ଘଟିଲା ଯେ ସେଇଠି ଥିବା ଗୋଟିଏ ଗଛରେ ପ୍ରସ୍ତୁତିତ ହୋଇଥିବା ଫୁଲ ମାନଙ୍କରୁ ଠୋପା ଠୋପା ମହୁ ଆସି ସେହି ପିଲାଟିର ପାଟି ଭିତରେ ଆସି ପଡ଼ିଲା ଏବଂ ପିଲାଟିକୁ ଖାଦ୍ୟ ଦେଇ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିଥିଲା । ଏବଂ, କିଛି ସମୟ ପରେ କଣେ ଦୟାଶୀଳା ସ୍ଥାନିକ ସେହି ତୋଟା ବାଟ ଦେଇ ଯାଇଥିବା ସମୟରେ ପିଲାଟିକୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥିଲା । ସ୍ଥାନିକଟି ପୂଜା କରିବା ନିମନ୍ତେ ସେହି ପାଖରେ କେଉଁଠାରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଶିବମନ୍ଦିରକୁ ଯାଇଥିଲା ।

ନବକାତ ଶିଶୁଟିକୁ ଦେଖି ତା'ର ହୃଦୟ ଦୟାରେ ବିଗଳିତ ହୋଇ ଆସିଥିଲା । ପିଲାଟିକୁ ସେହି ମାଟି ଉପରୁ ଉଠାଇ ସିଏ ନିଜ ଘରକୁ ନେଇ ଯାଇଥିଲା । ଘରେ ତା'ର ସ୍ୱାମୀ ମଧ୍ୟ ଦେଖି କେଡ଼େ ଖୁସୀ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ନିକର କୌଣସି ସନ୍ତାନ ନଥିଲେ ଓ ତେଣୁ ଏହି ପିଲାଟିକୁ ହିଁ ପାଳନ କରିଥିଲେ ।

ହଁ, ଉକ୍ତ ତୋଟାରୁ ଗୋଟାଇ ଆଣିଥିବା ପିଲାଟି ସେହି ଦିନଠାରୁ ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ତାନ ହୋଇ ହିଁ ରହିଥିଲା । ମାତ୍ର ଏହି ଘଟଣାଟିରେ ପଡ଼ୋଶୀମାନେ ଏମାନଙ୍କୁ ବିଦ୍ରୁପ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଥିଲେ । ଏହି ପିଲାଟିର ବାପମାଆ କେଉଁ କାତିର, ସେକଥା କିଛି ନକାଣି ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥିବାରୁ ଏମାନଙ୍କୁ ଭର୍ତ୍ତନା ବି କଲେ । ସେମାନଙ୍କର ଅସନ୍ତୋଷଭାବନା ହେବାରୁ ଆପଣାକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବା ସକାଶେ ଏମାନେ

ମଧ୍ୟ ଗୁହାଳଘରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଚାନ୍ଦୁଡ଼ିରେ ପିଲାଟିକୁ ପୂରାଇ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟତମ ପରିବାରର ଜିମାରେ ନେଇ ଦେଇ ଆସିଥିଲେ ।

ଏହିପରି ତେର କିଛିବର୍ଷ ଅନ୍ତେ ପିଲାଟିର ଦେହ ବେଶ୍ ଦୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା, ସିଏ ଖୁବ୍ ବୁଦ୍ଧିଆ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଜଣା ଯାଉଥିଲା । ତା'ପରେ ଦିନେ ସିଏ ତାକୁ ପାଳନ କରି ଆସିଥିବା ଏହି ବାପାମାଆଙ୍କ ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଏକା ଏକା ଆପଣା ଭାଗ୍ୟର ସନ୍ଧାନ କରି ଏକା ଏକା ବାହାରି ଯାଇଥିଲା । ବେଶ୍ କିଛିବାଟ ଅତିକ୍ରମ କରି ଚାଲିଯିବା ପରେ ପିଲାଟି ଗୋଟିଏ ଲମ୍ବା ତାଳଗଛର ମୂଳରେ ବସି ବିଶ୍ରାମ କରୁଥାଏ । ଯୋଗକୁ ଉକ୍ତ ତାଳଗଛଟି ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ତା'ର ଯତ୍ନ ନେଲା;—ଠିକ୍ ସେହି ପ୍ରଥମ ଛାଇଲୋକଟି ପରି, ଯିଏ ତାକୁ ଏକଦା ତୋଟା ମଧ୍ୟରୁ ତାକୁ ଉଠାଇ ନିଜ ଘରକୁ ନେଇ ଆସିଥିଲା, ତାହାରି ଭଳି ତାକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ବି ପାଇଲା । ହୁଏତ ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର ମଧ୍ୟ ଲାଗିବ ଯେ ଏହି ତେଜୀ ଗଛଟା ତ ଭଲ କରି ପିଲାଟିକୁ ଦିନମାନ ଯଥେଷ୍ଟ ଛାଇ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ପାରିବନାହିଁ, ସିଏ ପୁଣି ଆମର ଏହି ପିଲାଟିର ଆଉ କି ଯତ୍ନ ନେବ ! କାହାଣୀଟିରୁ କିନ୍ତୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ତଥାପି ତାଳଗଛର ଛାଇଟି ପ୍ରକୃତରେ ଦିନ ତମାମ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିଲା ଏବଂ ଆଦୌ ଘୁଞ୍ଚିଯାଇ ନଥିଲା । ଫଳରେ ପିଲାଟି ତାହାର ଶୀତଳ ଛାୟାରେ ଭଗ୍ନମ ରୂପେ ବିଶ୍ରାମ ନେଇ ପାରିଥିଲା ଏବଂ ସେହି ଛାଇରେ ପିଲାଟି ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ଶୋଇ ପାରିଲା ।

+

+

+

+

ତୁମେମାନେ ଭାବି କରି କହିଲ, ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ପାଇଁ ସେହିଭଳି ଘଟଣାଟିଏ ଘଟିଥିବ ? ଏତେ ଅସହାୟ ଅବସ୍ଥାରେ ଜନ୍ମ-ସମୟରୁ ହିଁ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତା'ର ତଥାପି କିପରି ପ୍ରାଣରକ୍ଷା ହୋଇ ପାରିଥିଲା ଓ ଏପରିକି ତାଳଗଛଟିଏ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଖରାତାପରୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିଲା ? କାରଣ, ତା'ର ଜୀବନଟିର ଅବଶ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ ରହିଥିଲା : ପିଲାଟି ବଡ଼ ହୋଇ ସବୁ ତିରୁଓଲ୍ଲୁଓର ନାମରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହେଲା । ତାମିଳ ଦେଶର ସେହି ମହାନ ପୁରୁଷ ହେଉଛନ୍ତି ତିରୁକୁରାଲ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ରହିଥିବା ସେହି ମଧୁର ପଦଗୁଡ଼ିକର ରଚୟିତା ।

ତେଣୁ, ଏପରି ବସ୍ତୁମାନେ ଏବଂ ସତ୍ତାମାନେ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଅବଶ୍ୟ ରକ୍ଷା ହେବ,—କାରଣ ସେମାନେ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ କିଛି ନା କିଛି ବାର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟ ବହନ କରି ଆଣିଥାନ୍ତି ।

ଆମର ଯେ ଏଭଳି ବଳଯୁକ୍ତ ବାହୁଗୁଡ଼ିକ ରହିଛି, ଯେପରିକି ଆମେ କଲ୍ୟାଣକର ତଥା ସତ୍ୟଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ସକଳ ସବୁକିଛିକୁ ରକ୍ଷା କରି ପାରିବା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମନ୍ଦ ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁର କବଳରୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବା ।

ଏବଂ, ଏହି ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ନିରାପତ୍ତା ଦେଇ ରଖିବା ସକାଶେ ଆମକୁ ବେଳେବେଳେ ଯୁଦ୍ଧ ବି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, କିଛି ନା କିଛିର ବିଲୟ ମଧ୍ୟ ଘଟାଇବାକୁ ହେବ ।

ସକ୍ଷ ତିରୁଓଲ୍ଲୁଓର କନଗଣଙ୍କ ନିମନ୍ତେ କେତେ କେତେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପରି ଉତ୍କଳ ପଦମାନ ରତନା କରି ରଖି ଯାଇଛନ୍ତି ଓ ସିଏ ବଞ୍ଚିଥିବା ସମୟରେ ଯୁଦ୍ଧ ମଧ୍ୟ କରିଛନ୍ତି, ହତ୍ୟା ବି କରିଛନ୍ତି । ସିଏ କାବେରୀପାକମ୍ ନାମକ ଅସୁରକୁ ବଧ କରିଛନ୍ତି ।

କାବେରୀପାକମ୍ ଠାରେ ଜଣେ କୃଷକ ବାସ କରୁଥିଲା, ଯାହାର ଏକ ହଜାର ଗୋରୁ ଥିଲେ ଓ ବହୁବିସ୍ତୃତ ଶସ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରମାନ ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ଦୈତ୍ୟ ସେହି ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ଖୁବ୍ ଉତ୍ପାତ କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲା । କ୍ଷେତରୁ ଶସ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଉପାଡ଼ି ପକାଉଥିଲା, ଗୋରୁ ତଥା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରୁଥିଲା । ଏହାଫଳରେ କାବେରୀପାକମ୍‌ର ଲୋକମାନେ ଦାରୁଣ ଦୁଃଖ ମଧ୍ୟରେ କାଳାତିପାତ କରୁଥିଲେ ।

“ସିଏ ଦୈତ୍ୟଟାର ଉତ୍ପାତରୁ ଆମକୁ ରକ୍ଷା କରି ପାରିବ, ମୁଁ ତାକୁ କ୍ଷେତ ଦେବି, ଘର ଦେବି ଏବଂ ବହୁତ ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟ ଦେବି,”—ଧନୀ କୃଷକଟି ଏକଦା ଘୋଷଣା କରିଥିଲା ।

ବହୁତ କାଳ ଅତିବାହିତ ହୋଇଗଲା, କିନ୍ତୁ କୌଣସି ବୀର ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟି ଲାଗି ଆସି ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇନଥିଲେ । ତା’ପରେ କୃଷକଟି ଖୁବ୍ ହତାଶ ହେଲାପରି ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ କ’ଣ କରାଯିବ ବୋଲି ପର୍ବତ ଉପରେ ବାସ କରୁଥିବା ଯତି ଓ ତପସ୍ତୀମାନଙ୍କୁ ଯାଇ ପଚାରିଥିଲା ।

ସେମାନେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମେ ତିରୁଓଲ୍ଲୁଓରଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯାଅ ।

ସେହି ଅନୁସାରେ କୃଷକ ଜଣକ ଯୁବକ କବି ତିରୁଓଲ୍ଲୁଓରଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା ଏବଂ ସାହାଯ୍ୟପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲା । ତିରୁଓଲ୍ଲୁଓର ହାତ ପାପୁଲି ଉପରେ କିଛି ପାଉଁଶ ନେଇ ବୋଲିଦେଲେ ଓ ତାହାରି ଉପରେ ପାଞ୍ଚଟି ମନ୍ତ୍ରସିଦ୍ଧ ପବିତ୍ର ଅକ୍ଷର ଲେଖି ଦେଇଥିଲେ । ତା’ସହିତ ଆଉକିଛି ମନ୍ତ୍ରବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଉକାରଣ କଲେ ଏବଂ ତା’ପରେ ସେହି ପାଉଁଶକୁ ଶୂନ୍ୟକୁ ନିକ୍ଷେପ କରି ଦେଇଥିଲେ । ଏବଂ, ସେହି ଅକ୍ଷର ତଥା ମନ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଶକ୍ତି ରାକ୍ଷସଟି ଉପରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଥିଲା ଏବଂ ତାହାରି ବଳରେ ତାହାର ପ୍ରାଣନାଶ ମଧ୍ୟ ହେଲା । ଏହି ଘଟଣାରେ ସେହି ସ୍ଥାନର ଲୋକମାନେ କେଡ଼େ ଭଲ୍ଲସିତ ହୋଇଥିଲେ ।

ପରେ, ଯେତେବେଳେ ତିରୁଓଲ୍ଲୁଓର ମଦୁରା ସହରକୁ ଆସିଲେ, ସେତେବେଳେ ଲୋକମାନେ ତାଙ୍କଦ୍ୱାରା ରଚିତ କବିତାର ମଧୁର ପଦଗୁଡ଼ିକୁ ଶୁଣିବା ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କପାଖରେ ଗୁଣ୍ଡ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସତେଅବା ମନ୍ତ୍ରମୁଗ୍ଧ ହୋଇ

ଶ୍ରବଣ କରିଥିଲେ । ସେହି ତିରୁଓଲ୍ଲୁଓର୍ ଏକଦା କେତେ ସହାୟତା ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଚୋଟାରେ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ନା !

“ଦୟାଳୁତା ଠାରୁ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଅଧିକ କଲ୍ୟାଣକର ପ୍ରକୃତରେ ଆଉ କ’ଣ ଅଛି ?”

କିନ୍ତୁ, ସତ୍ତ୍ୱ ଏହି ପଦଟିକୁ ଗାଢ଼ିଏବା ସମୟରେ ପୋଖରୀ କୂଳରେ କେତେକଣ ବ୍ୟକ୍ତି ବି ବସି ରହିଥିଲେ । ପୁଷ୍କରିଣୀଟିର ଥିର ଶାନ୍ତ ଜଳ ଉପରେ ପଦ୍ମଫୁଲମାନେ ଭାସିବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି । ସେହି ଲୋକମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଜଣେ ଜଣେ ମହାପଣ୍ଡିତ,— ସେମାନେ ସେଠାରେ ଧାଡ଼ୀ ହୋଇ ବସିଥିଲେ ।

କବି ତିରୁଓଲ୍ଲୁଓର୍ ଏଡ଼େ ତମକାର ପଦମାନ ରଚନା କରିଥିଲେ ବି କ’ଣ ହେବ, ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ ତ ଦିନେ ନୀଡ଼କୂଳରେ ହୋଇଥିଲା । ସିଏ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆସି ବସନ୍ତ ବୋଲି ଏମାନେ କୌଣସି ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କଲେନାହିଁ । କିନ୍ତୁ, ସତେଅବା ତାଙ୍କୁ ଅପଦସ୍ଥ କରିବେ ବୋଲି ସେମାନେ ନାନା ଅବାନ୍ତର ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଅଭିପ୍ରାୟଟା ହେଉଛି, ତାଙ୍କର କୌଣସି ନା କୌଣସି ଭୁଲ୍ ମଧ୍ୟ ବାହାର କରିବେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଅପମାନ ଦେବେ । ସେମାନେ ଶେଷରେ ତାଙ୍କୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି କହିଥିଲେ :

“ଶୁଣ, ତୁମର ଜନ୍ମ ତ ଗୋଟିଏ ନୀଡ଼ ଓ ନିକୃଷ୍ଟ ଜାତିରେ,— ତେବେ ନିଜ ହାତରେ ହିଁ ତୁମେ ତୁମଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ ପଦଟିକୁ ଏହି ବେଷ୍ଟ ଉପରେ ଆଣି ରଖିଦିଅ;— ଯଦି ସେଇଟିରେ ପ୍ରକୃତରେ ସାର ଏବଂ ସୁନ୍ଦର ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ରହିଥିବ, ତେବେ ବେଷ୍ଟଟି ଭାରି ସାନ ହୋଇ ଆସିବ, ସେଇଟି ଉପରୁ ଆଉ ଆଉ ସବୁକିଛି ତଳେ ପଡ଼ିଯିବ, ଖାଲି ସେହି କୁରାଲ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ବେଷ୍ଟ ଉପରେ ତଥାପି ରହିଥିବ ।”

ଏପରି ଶୁଣି କବି ତିରୁଓଲ୍ଲୁଓର୍ ନିଜର ସେହି ରଚନାଟିକୁ ନେଇ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ବେଷ୍ଟ ଉପରେ ରଖି ଦେଇଥିଲେ; ଏବଂ ରହିଥିବା କାହାଣୀଟି କହୁଛି ଯେ, ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ବେଷ୍ଟଟି ତଳକୁ ତଳକୁ ଦବିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା, କ୍ରମେ କ୍ଷୁଦ୍ର ହୋଇ ଆସିଲା । ବହିଟି ରହିବାକୁ ଯେତିକି ସ୍ଥାନ ଦରକାର, କେବଳ ସେତିକିଟିଏ ହୋଇ ରହିଲା । ଏହି ଘଟଣାଟିକୁ ଦେଖି ମଦୁରା-ନଗରର ଇର୍ଷାପରାୟଣ ଏବଂ ଦମ୍ଭୀ ପଣ୍ଡିତମାନେ ସମସ୍ତେ ଓଲଟି ପଡ଼ିଥିଲେ ଏବଂ ପୋଖରୀ ଭିତରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଗଲେ । ହଁ, ପ୍ରକୃତରେ ସେହି ଅଶବାଷ କଣ ପଣ୍ଡିତ ପଦ୍ମଫୁଲ ଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ପୋଖରୀରେ ହିଁ ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲେ । ସମସ୍ତେ ଓଦା ହୋଇ ସେଠାରୁ କୌଣସିମତେ ବାହାରିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ଲଜାର ସୀମା ମଧ୍ୟ ନଥିଲା । ଏବଂ, ସେହି ଦିନଠାରୁ ଯେଉଁମାନେ

ତାମିଳ ଭାଷା-ଭାଷୀ, ସେମାନେ ପବିତ୍ର କୁରାଲ ଗ୍ରନ୍ଥଟିକୁ ଅଟୀବ ଶ୍ରଦ୍ଧା ସହିତ ସମ୍ମାନ ଦିଁ ଦିଅନ୍ତି ।

$$+ \quad + \quad + \quad +$$

ପିଲାମାନେ, କାବେରୀପାକମ୍ବର ସେହି ଦୈତ୍ୟଟିର ହତ୍ୟା କରାଯିବାକୁ ତୁମେମାନେ ଗୋଟିଏ ଦୁଃଖଦାୟକ ଘଟଣା ବୋଲି ବିଚାର କରୁଛ କି ? ଏବଂ, ବେଞ୍ଚ ଉପରର କାଗାଟି କ୍ରମଶଃ କ୍ଷୁଦ୍ର ହୋଇ ଆସିବାରୁ ମଦୁରାଇର ଅଣତାଷ କଣ କବି ଯେ ପାଣିଭିତରେ ଯାଇ ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲେ, ସେଇଟିକୁ ମଧ୍ୟ ତୁମେମାନେ ଗୋଟିଏ ଅବାସ୍ଥିତ ଘଟଣା ବୋଲି ଭାବୁଛ କି ?

ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ଭବିଷ୍ୟ ପ୍ରକାରର ବସ୍ତୁମାନେ ରହିଛନ୍ତି; ଏବଂ, ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକରୁ କେବଳ ଭଲ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ରହନ୍ତୁ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରିବା,— ଆମେ ସେହିଗୁଡ଼ିକର ହିଁ ରକ୍ଷା କରିବା । ଏବଂ, ମନ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧିବା, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ନଷ୍ଟ କରିଦେବା ।

ସେହି ମହାନ କବି ଚିରୁଓଲୁଓରଙ୍କ ପରି ସବୁ ପ୍ରଜାଣୀଳ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ସତ୍ୟଟିକୁ ଜାଣନ୍ତି ତଥା ସେହି ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ ବି କରନ୍ତି । ପୁନଶ୍ଚ, ସେମାନେ ଯେତିକି ପ୍ରଜାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥାଆନ୍ତି, ସେତିକି ଭଲ ଭାବରେ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ, ଯେଉଁ ଅଳ୍ପବୟସ୍କ ପିଲାମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେତେ ଅଧିକ ପ୍ରଜାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇନାହାନ୍ତି ଓ ସେତେ ବେଶୀ ବଳବାନ୍ ମଧ୍ୟ ନୁହନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି ପ୍ରକାଶମାନଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ଅନୁକରଣ କରିପାରିବେ ଏବଂ ତାହାରି ସାହାଯ୍ୟରେ ନିଜର ସାହସର ବଢ଼ି କରିବେ ।

ଠିକ୍ ସେହିପରି ଭାବରେ ଡିରୁଫ୍ଲୁଫ୍ଲୁରଙ୍କର ଭଉଣୀ ଅଭାଇ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଭାଇଙ୍କର ଅନକରଣ କରିଥିଲେ ।

ଦିନେ ଭରାଯୁର୍ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନର ବେଶ୍ ଅଣଓସାରିଆ ଗଳିରେ ସେ ମାଟିଭସରେ ବସିଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ତିନିଜଣ ଲୋକ ସେଇ ବାଟ ଦେଇ ଚାଲି ଯାଉଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ହେଉଛନ୍ତି କୌଣସି ରାଜା ଏବଂ ବାକୀ ଦୁଇଜଣ କବି ।

ରାଜାଙ୍କୁ ସେହି ବାଟ ଦେଇ ଆସୁଥିବାର ଦେଖିବା ମାତ୍ରକେ ଅରୁଇ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାର ନିଦର୍ଶନ ସ୍ବରୂପ ନିକର ଗୋଟିଏ ପାଦକୁ ଉପରକୁ ଟେକି ନେଇଥିଲେ ।

ତା'ପରେ ପ୍ରଥମ କବିକଣକ ଆସିଲେ ଓ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାର ନିଦର୍ଶନ ସ୍ବରୂପ ସିଏ ନିଜର ଆଉ ପାଦଟିକ ବି ଉପରକୁ ଟେକିନେଲେ ।

ଏବଂ, ଶେଷରେ, ଦ୍ଵିତୀୟ କବିଜଣକ ଯେଉଁ ଆଡ଼କୁ ଆସିବାର ଦେଖି ସେ ନିଜର ଦୁଇଟିଯାକ ଗୋଡ଼କୁ ପୁରା ପୁଣି ଆଗକୁ ଲମ୍ବାଇଦେଲେ ଓ ତାଙ୍କର ବାଟକୁ ଓଗାଳି ରଖିଲେ ।

ଆଡ଼ରଣଟା ନିଶ୍ଚୟ ଖୁବ୍ ଅମାର୍ଜିତ ପରି ହିଁ ଦେଖା ଯାଉଥିବ ସିନା, କିନ୍ତୁ ସିଏ କ'ଣ ପାଇଁ ସେଇକି ଆଡ଼ରଣ ଦେଖାଉଛନ୍ତି, ଅଇଲ ସେହି କଥାଟି ଖୁବ୍ ଉତ୍ତମରୂପେ ହିଁ ଜାଣିଥିଲେ; କାରଣ, ସେହି ଦ୍ଵିତୀୟ କବିଜଣକ ପ୍ରକୃତରେ ଜଣେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମିଥ୍ୟାଭିମାନୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ ଓ ନିଜ ପାଖରେ ପ୍ରତିଭା ବୋଲି ସେପରି ଜିଜ୍ଞାସା ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ଖୁବ୍ ପ୍ରତିଭାସମ୍ପନ୍ନ ବୋଲି ଦାବୀ ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ ।

ଝିଅଟିର ଏଇକି ଆଡ଼ରଣ ଦେଖି ଏହି ଦ୍ଵିତୀୟ କବି ବେଶ୍ କ୍ରୋଧାନ୍ବିତ ହୋଇ ପଡ଼ିବା ସ୍ଵାଭାବିକ ହିଁ ଥିଲା ଏବଂ, ସିଏ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି କାହିଁକି ଏପରି ଅନାଡ଼ରଣଟିଏ ଦେଖାଇଲା ବୋଲି ତାକୁ ପଚାରିବାରୁ ଅଇଲ ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ :

“ତେବେ ଆପଣ ମୋତେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ପଦ ରଚନା କରି କହନ୍ତୁ, ଯେଉଁଥିରେ କି ବୁଦ୍ଧି ଶବ୍ଦଟିକୁ ଚିନିଥର ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିବ ।”

ସେତେବେଳକୁ ଅନ୍ୟ କେତେକ ଲୋକ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ଆସି ଜମା ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ ଏହି କବିଜଣକ ମଧ୍ୟ ଆପଣାର କୌଶଳଟିକୁ ଦେଖାଇବା ସକାଶେ ପ୍ରକୃତରେ ବାଧ୍ୟ ହିଁ ହେଲେ; ମାତ୍ର, ‘ବୁଦ୍ଧି’ ଶବ୍ଦଟିକୁ ଦୁଇଥର ବ୍ୟବହାର କରିପାରିଲେ ସିନା, ଚିନିଥର ଯାଏ ଆଦୌ ଯାଇ ପାରିନଥିଲେ ।

ତାଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଅଇଲ ଠୋ’ ଠୋ’ ହସି କହିଥିଲେ, “ତେବେ ଆପଣଙ୍କର ଚିନି ନମ୍ବର ବୁଦ୍ଧିଟି ତେବେ କେଉଁଆଡ଼େ ଗଲା ଏବଂ ସେଇଟିକୁ ଆପଣ କେଉଁଠାରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି ? ସେଇଟିକୁ ନିଜ ପଦଗୁଡ଼ିକରେ ବର୍ଣ୍ଣମାନ କ’ଣ ପାଇଁ ମୋତେ ଲଗାଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି ?” ଏହିପରି କହି ଅଇଲ ଆହୁରିମାନୀ କବିଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଲକ୍ଷିତ କରିଦେଲେ ।

ଏପରି ଅମାର୍ଜିତ ଭାବରେ ଆଡ଼ରଣ କରି ସେ ଭାରି ଖୁସୀ ହୁଏତ ହେଉଥିଲେ ବୋଲି ତୁମେମାନେ ଭାବୁଛ କି ? ନାହିଁ-ଆଦୌ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ, ସିଏ ଭାବୁଥିଲେ ଯେ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଏପରି ମିଥ୍ୟାଭିମାନ ଦେଖାଇ ହୁଏ, ସିଏ କଦାପି ସମ୍ମାନ ପାଇବାର ମୋତେ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ । କ’ଣସବୁକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବା ଉଚିତ ଏବଂ କ’ଣସବୁକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ, ସେ ସେହି କଥାଟିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଜାଣିଥିଲେ ।

ଅଇଲ ବହୁତ ସମୟରେ କହୁଥିଲେ, “ଯେଉଁମାନେ ସତକୁ ସତ ଭଲ, ସେମାନେ ସେହି ଭଲଗୁଡ଼ିକ ଆଡ଼କୁ ଯିବାରେ ଭାଗିଥାନ୍ତି । ଯେମିତି ଗୋଟିଏ ହଂସ ପଦ୍ମଫୁଲ

ଗୁଡ଼ିକ ଫୁଟିଥିବା ଗୋଟିଏ ସରୋବର ଆଡ଼କୁ ଯିବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ଠିକ୍ ସେହିପରି । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ ଦୁଷ୍ଟ, ସେମାନେ କେବଳ ଦୁଷ୍ଟ ଗୁଡ଼ିକର ହିଁ ସନ୍ଧାନ କରନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଶାଗୁଣୀ ଯେଉଁପରି ଏକ ମଡ଼ର ଗନ୍ଧଦ୍ୱାରା ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ଚାହାରି ଉପରେ ଯାଇ ବସିବା ସକାଶେ ଆକାଶ ମଧ୍ୟରେ ଝାମ୍ପି ଦେଇ ତଳକୁ ଉଡ଼ି ଆସେ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ।”

+

ତେଣୁ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶର ହେ ସାହସୀ ପିଲାମାନେ, ତୁମେମାନେ ମଧ୍ୟ ତା'ହେଲେ କେଉଁଠାରୁ ମନ ବସୁରୁଡ଼ିକ ପଡ଼ିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବା ପକାଣେ ଇଚ୍ଛା କରିବ ? ଅର୍ଥାତ୍, ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ କେଉଁଠାରୁ ବସୁରୁ ଆପଣାର ବଣ ମଧ୍ୟରୁ ଆଣିବ ଅଥବା ନଷ୍ଟ କରିଦେବ ?

ଯାହାକିଛି ତା'ର ନୀବନ ପ୍ରତି ଭୟର କାରଣ ହୋଇ ରହିଥିବ ଏବଂ ତା'ର ଅଗ୍ରଗତିରେ ବାଧକ ଭଳି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବ, ଯାହାକିଛି ତାକୁ ଦୁର୍ବଳ କରି ପକାଇଥିବ ବା ନିମ୍ନକୁ ଖସାଇ ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବ, ଯାହାକିଛି ତା'ର ସୁଖୀ ହୋଇ ପାରିବାର ପଥରେ ଅଢ଼ରାୟ ହେଉଥିବ ।

ପ୍ରବୃତ୍ତ ଜଳସ୍ରୋତ ଗୁଡ଼ିକରେ ଯେତୁ ନିର୍ମାଣ କରି ସିଏ ବନ୍ୟାର ପ୍ରଭାବକୁ ଅଟକାଇ ରଖିବ ଏବଂ କୂଳ ଲଂଘନ କରି ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ୱକୁ ଉଦ୍ଧାର ନେଉଥିବା ନଦୀଗୁଡ଼ିକରେ ବନ୍ଧମାନ ନିର୍ମାଣ କରିବ ।

ସିଏ ଯଥେଷ୍ଟ ମଜବୁତ ଏପରି କାହକମାନଙ୍କୁ ନିର୍ମାଣ କରୁ, ଯେଉଁମାନେ ତି ସମୁଦ୍ର ଝଡ଼ ତଥା ଉତ୍ତାଳ ତରଙ୍ଗ ଗ୍ରସ୍ତିକର ସାମନା କରିପାରିବେ ।

ଯେଉଁସବୁ ପଦ୍ମପତ୍ରିଆ ଜାଗାମାନ ରହିଥିବାରୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ କୁରୁକାରୀ ସେହି ରାକ୍ଷସଟା ଭୁଡ଼ି ରହିଛି ଏବଂ ଏତେ ଏତେ ଜୀବନହାନିର କାରଣ ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ସିଏ ଜଳ-ନିଷ୍କାସନ ଦ୍ଵାରା ସେଗୁଡ଼ିକ ଶୁଷ୍କ କରିଦେଇ ପାରୁ ।

ବନ୍ୟ ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କର ବିରୋଧରେ ସେ ଯୁଦ୍ଧଘୋଷଣା କରୁ । ଯେଉଁସବୁ ସ୍ଥାନରେ ସେମାନେ ତା' ଲାଗି ବିପଦର କାରଣ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେହିଠାରେ ।

ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପ୍ରଦାନ କରି ସେ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ସମର୍ଥ ତାତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞମାନଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁ, ଯେଉଁମାନେ ବି ସକଳ ସ୍ଥାନରେ ଲୋଗ ତଥା ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞତା ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ଦୂର କରିଦେଇ ପାରିବେ ।

ସିଏ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଉପରେ ବିଜୟ ରାଜ କରିବାର ଉଦ୍ୟମମାନ କରୁ । କାରଣ, ସେହି ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ହେତୁ ତ ଲୋକ ଉପତ୍ୟାସ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ଏବଂ, ନିଜର ଭୂଆମାନଙ୍କର କ୍ଷୁଧା ନିବାରଣ ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ଖାଦ୍ୟ ନାହିଁ ବୋଲି ତ ଏତେ-ଏତେ ମାଆ ଦୁଃଖରେ ସଜାଯିତ ହୋଇ ରହୁଛନ୍ତି !

ଏବଂ, ଶେଷରେ, ଦ୍ଵିତୀୟ କବିକଣକ ସେଇ ଆଡ଼କୁ ଆସିବାର ଦେଖି ସେ ନିଜର ଦୁଇଟିଯାକ ଗୋଡ଼କୁ ପୂରା ପୁଣି ଆଗକୁ ଲମ୍ବାଇଦେଲେ ଓ ତାଙ୍କର ବାଟକୁ ଓଗାଳି ରଖିଲେ ।

ଆଡ଼ରଣଟା ନିଶ୍ଚୟ ଖୁବ୍ ଅମାର୍ଜିତ ପରି ହିଁ ଦେଖା ଯାଉଥିବ ସିନା, କିନ୍ତୁ ସିଏ କ’ଣ ପାଇଁ ସେଇଳି ଆଡ଼ରଣ ଦେଖାଉଛନ୍ତି, ଅଭୟ ସେହି କଥାଟି ଖୁବ୍ ଉତ୍ତମରୂପେ ହିଁ ଜାଣିଥିଲେ; କାରଣ, ସେହି ଦ୍ଵିତୀୟ କବିକଣକ ପ୍ରକୃତରେ କଣେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମିଥ୍ୟାଭିମାନୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ ଓ ନିଜ ପାଖରେ ପ୍ରତିଭା ବୋଲି ସେପରି କିଛି ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ଖୁବ୍ ପ୍ରତିଭାସମ୍ପନ୍ନ ବୋଲି ଦାବୀ ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ ।

ଝିଅଟିର ଏଭଳି ଆଡ଼ରଣ ଦେଖି ଏହି ଦ୍ଵିତୀୟ କବି ବେଶ୍ କ୍ରୋଧାନ୍ବିତ ହୋଇ ପଡ଼ିବା ସ୍ଵାଭାବିକ ହିଁ ଥିଲା ଏବଂ, ସିଏ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି କାହିଁକି ଏପରି ଅନାଡ଼ରଣଟିଏ ଦେଖାଇଲା ବୋଲି ତାକୁ ପଚାରିବାରୁ ଅଭୟ ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ :

“ତେବେ ଆପଣ ମୋତେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ପଦ ରଚନା କରି କହନ୍ତୁ, ଯେଉଁଥିରେ କି ବୁଦ୍ଧି ଶବ୍ଦଟିକୁ ତିନିଥର ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିବ ।”

ସେତେବେଳକୁ ଅନ୍ୟ କେତେକ ଲୋକ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ଆସି କମା ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ ଏହି କବିକଣକ ମଧ୍ୟ ଆପଣାର କୌଶଳଟିକୁ ଦେଖାଇବା ସକାଶେ ପ୍ରକୃତରେ ବାଧ୍ୟ ହିଁ ହେଲେ; ମାତ୍ର, ‘ବୁଦ୍ଧି’ ଶବ୍ଦଟିକୁ ଦୁଇଥର ବ୍ୟବହାର କରିପାରିଲେ ସିନା, ତିନିଥର ଯାଏ ଆଦୌ ଯାଇ ପାରିନଥିଲେ ।

ତାଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଅଭୟ ଠୋ’ ଠୋ’ ହସି କହିଥିଲେ, “ତେବେ ଆପଣଙ୍କର ତିନି ନମ୍ବର ବୁଦ୍ଧିଟି ତେବେ କେଉଁଆଡ଼େ ଗଲା ଏବଂ ସେଇଟିକୁ ଆପଣ କେଉଁଠାରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି ? ସେଇଟିକୁ ନିଜ ପଦଗୁଡ଼ିକରେ ବର୍ତ୍ତମାନ କ’ଣ ପାଇଁ ମୋଟେ ଲଗାଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି ?” ଏହିପରି କହି ଅଭୟ ଆହୁରିମାନା କବିଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଲଜିତ କରିଦେଲେ ।

ଏପରି ଅମାର୍ଜିତ ଭାବରେ ଆଡ଼ରଣ କରି ସେ ଭାରି ଖୁସୀ ହୁଏତ ହେଉଥିଲେ ବୋଲି ତୁମେମାନେ ଭାବୁଛ କି ? ନାହିଁ-ଆଦୌ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ, ସିଏ ଭାବୁଥିଲେ ଯେ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଏପରି ମିଥ୍ୟାଭିମାନ ଦେଖାଇ ହୁଏ, ସିଏ କଦାପି ସମ୍ମାନ ପାଇବାର ମୋଟେ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ । କ’ଣସବୁକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବା ଉଚିତ ଏବଂ କ’ଣସବୁକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ, ସେ ସେହି କଥାଟିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଜାଣିଥିଲେ ।

ଅଭୟ ବହୁତ ସମୟରେ କହୁଥିଲେ, “ଯେଉଁମାନେ ସତକୁ ସତ ଭଲ, ସେମାନେ ସେହି ଭଲଗୁଡ଼ିକ ଆଡ଼କୁ ଯିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଯେମିତି ଗୋଟିଏ ହଂସ ପଦ୍ମଫୁଲ

ଗୁଡ଼ିକ ଫୁଟିଥିବା ଗୋଟିଏ ସରୋବର ଆଡ଼କୁ ଯିବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ଠିକ୍ ସେହିପରି । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ ଦୁଷ୍ଟ, ସେମାନେ କେବଳ ଦୁଷ୍ଟ ଗୁଡ଼ିକର ହିଁ ସନ୍ଧାନ କରନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଶାଗୁଣୀ ଯେଉଁପରି ଏକ ମଡ଼ର ଗନ୍ଧଦ୍ୱାରା ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ତାହାରି ଉପରେ ଯାଇ ବସିବା ସକାଶେ ଆକାଶ ମଧ୍ୟଂରୁ ଝାମ୍ପି ଦେଇ ତଳକୁ ଉଡ଼ି ଆସେ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ।”

+

+

+

+

ତେଣୁ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶର ହେ ସାହସୀ ପିଲାମାନେ, ତୁମେମାନେ ମଧ୍ୟ ତା'ହେଲେ କେଉଁସବୁ ମନ୍ଦ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବା ସକାଶେ ଇଚ୍ଛା କରିବ ? ଅର୍ଥାତ୍, ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ କେଉଁସବୁ ବସ୍ତୁକୁ ଆପଣାର ବଣ ମଧ୍ୟକୁ ଆଣିବ ଅଥବା ନଷ୍ଟ କରିଦେବ ?

ଯାହାକିଛି ତା'ର ଜୀବନ ପ୍ରତି ଭୟର କାରଣ ହୋଇ ରହିଥିବ ଏବଂ ତା'ର ଅଗ୍ରଗତିରେ ବାଧକ ଭଳି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବ, ଯାହାକିଛି ତାକୁ ଦୁର୍ବଳ କରି ପକାଇଥିବ ବା ନିମ୍ନକୁ ଖସାଇ ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବ, ଯାହାକିଛି ତା'ର ସୁଖୀ ହୋଇ ପାରିବାର ପଥରେ ଅନ୍ତରାୟ ହେଉଥିବ ।

ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କଳସ୍ରୋତ ଗୁଡ଼ିକରେ ସେତୁ ନିର୍ମାଣ କରି ସିଏ ବନ୍ୟାର ପ୍ରକୋପକୁ ଅଟକାଇ ରଖିବ ଏବଂ କୁଳ ଲଂଘନ କରି ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ବକୁ ଉଦ୍ଧାର ନେଉଥିବା ନଦୀଗୁଡ଼ିକରେ ବନ୍ଧମାନ ନିର୍ମାଣ କରିବ ।

ସିଏ ଯଥେଷ୍ଟ ମଜବୁତ ଏପରି କାହକମାନଙ୍କୁ ନିର୍ମାଣ କରୁ, ଯେଉଁମାନେ କି ସମସ୍ତର ଝଡ଼ ତଥା ଉତ୍ତାଳ ତରଙ୍ଗ ଗଢ଼ିକର ସାମନା କରିପାରିବେ ।

ଯେଉଁସବୁ ସନ୍ତସନ୍ତିଆ କାଗାମାନ ରହିଥିବାରୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ କୁରକାରୀ ସେହି ରାକ୍ଷସଟା ଲୁଚି ରହିଛି ଏବଂ ଏତେ ଏତେ ଜୀବନହାନିର କାରଣ ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ସିଏ କଳ-ନିଷ୍ପାସନ ଦ୍ଵାରା ସେଗୁଡ଼ିକ ଶକ୍ଷ କରିଦେଇ ପାରିବ ।

ବନ୍ୟ ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କର ବିରୋଧରେ ସେ ଯୁଦ୍ଧଘୋଷଣା କରୁ । ଯେଉଁସବୁ ସ୍ଥାନରେ ସେମାନେ ତା' ଲାଗି ବିପଦର କାରଣ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେହିଠାରେ ।

ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପ୍ରଦାନ କରି ସେ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ସମର୍ଥ ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁ, ଯେଉଁମାନେ କି ସକଳ ସ୍ଥାନରେ ରୋଗ ତଥା ତଞ୍ଜନିତ ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ଦୂର କରିଦେଇ ପାରିବେ ।

ସିଏ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଉପରେ ବିକୟ ଲାଭ କରିବାର ଉଦ୍ୟମମାନ କରୁ । କାରଣ, ସେହି ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ହେତୁ ତ ଭୋକ ଉପବାସ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ଏବଂ, ନିକର ଛୁଆମାନଙ୍କର ସ୍ଥୁଧା ନିବାରଣ ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ଖାଦ୍ୟ ନାହିଁ ବୋଲି ତ ଏତେ-ଏତେ ମାଆ ଦୁଃଖରେ ସନ୍ତାପିତ ହୋଇ ରହୁଛନ୍ତି !

ସିଏ ଏହି ପୃଥିବୀରୁ ଯାବତୀୟ ଦୁଷ୍ଟତା, ଇର୍ଷା ଏବଂ ଅନ୍ୟାୟର ବିଲୋପସାଧନ କରୁ, — କାରଣ ସେହିଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ହିଁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଜୀବନ ଏପରି ଦୁଃଖମୟ ହୋଇ ରହିଛି !

$$+ \quad + \quad + \quad +$$

ପୁନଶ୍ଚ, ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ କେଉଁଠାରୁ ବସ୍ତୁ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲି ଇଚ୍ଛା କରିବ ଏବଂ ତେଣୁ ସେଗୁଡ଼ିକର ରକ୍ଷା ମଧ୍ୟ କରିବ ? ଯେତେ ଯାହା ତା'ଲାଗି ଏଠାରେ ଜୀବନର କାରଣ ହେଉଛନ୍ତି, ତା'ର ଜୀବନର ଉନ୍ନତିସାଧନ କରୁଛନ୍ତି- ତାହାକି ଅଧିକ ବଳଯୁକ୍ତ ଏବଂ ଅଧିକ ଆନନ୍ଦଦାୟକ କରି ପାରୁଛନ୍ତି ।

ତେଣୁ, ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଯେତେ ପିଲା ଜନ୍ମଲାଭ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହିଠାରେ ହିଁ ପରିପାଳିତ ହେଉଛନ୍ତି, ସିଏ ସେହି ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ରଖୁ ଓ ସେମାନଙ୍କର ଯତ୍ନ ନେଉ । କାରଣ, ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଜୀବନ ହେଉଛି ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୂଲ୍ୟବାନ ।

ସେ ଉପକାରୀ ବୃକ୍ଷଗୁଡ଼ିକର ସୁରକ୍ଷା କରୁ, ଆପଣାର ଅନୁବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ଆନନ୍ଦବର୍ଦ୍ଧନ ସକାଶେ ସିଏ ବକ୍ଷ ତଥା ପ୍ରକ୍ଷମାନଙ୍କର କର୍ଷଣ କରୁ ।

ଏପରି ଗୃହମାନଙ୍କର ନିର୍ମାଣ କରୁ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ସତକୁ ସତ ଯଥେଷ୍ଟ ମଜବୁତ, ପରିଷ୍କାର-ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ଓ ପଶସ୍ତ୍ର ହୋଇଥିବ ।

ଆବଶ୍ୟକ ଯତ୍ନ ସହିତ ସେ ପବିତ୍ର ମନ୍ଦିରମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରି ରଖୁ; ମୂର୍ତ୍ତି, ଭଳି ଭଳି ଚିତ୍ର, ପାତ୍ର, ସୂକ୍ଷ୍ମ କନାକମଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦୌ ନଷ୍ଟ ହେବାକୁ ନଦେଉ । ହଁ, ସୁନ୍ଦର ଯାବତୀୟ ସଂଗୀତ ଓ କବିତା, ତଥା ଆପଣାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ଵାରା ଯାହାକିଛି ତାହାର ସୁଖବର୍ଦ୍ଧନ କରିଥାଏ, ସେହି ସବୁକିଛି ।

କିନ୍ତୁ ସର୍ବୋପରି, ଭାରତବର୍ଷ ଓ ଅନ୍ୟ ସକଳ ଦେଶର ହେ ପିଲାମାନେ, ଯେଉଁ ହୃଦୟଟି ଭଲ ପାଇବା ଲାଗି ସମର୍ଥ, ଯେଉଁମନଟି ଦ୍ଵାରା କପଟଶୂନ୍ୟ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଭାବି ହେଉଛି ଏବଂ ଯେଉଁ ହାତଟି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆନୁଗତ୍ୟ ସହିତ ନାନା କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସାଧ୍ୟ କରିପାରୁଛି, ମନୁଷ୍ୟମାନେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଗ୍ରହ ସହିତ ସେହି ହୃଦୟ, ସେହି ମନ ଏବଂ ସେହି ହାତଟିର ଅଧିକାରୀ ହେବା ନିମନ୍ତେ ସର୍ବଦା ହିଁ ବ୍ରତୀ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତୁ ।
(ଇଂରାଜୀ ମାତରତନାବଳୀ, ୨ୟ ଖଣ୍ଡ, ପୃଷ୍ଠା ୨୩୧-୨୩୬)

$$+ \quad + \quad + \quad +$$

ଇଏ ତ ଆମ ନିତିଦିନର କଥା । ସମ୍ଭବତଃ ଆମେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନ ମାନଙ୍କରେ ପ୍ରତିଦିନ ହିଁ କିଛି ନା କିଛି ଭାଙ୍ଗିବାରେ ଲାଗିଥାଉ ଓ କେତେ କେତେ ନୂଆ କଥାକୁ ନିଜ ଜୀବନକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଆଣୁଥାଉ । ଗାରୁଡ଼ିକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଉ ଏବଂ କେଡ଼େ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ନୂଆ ଗାରମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ପାରିବୁ ।

ବୋଲି ଅନୁଭବ ବି କରୁ । କେଡ଼େ ଖୁସୀ ହେଉ ଓ ସେହି ଖୁସୀର ଆହୁରି ଗାର ଅତିକ୍ରମ କରିବାପାଇଁ ବଳ ପାଉ । ହଁ, ଗତିରେ, ବେଗରେ ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ଫରକ ଥାଏ,— କିଏ କେଉଁ ଗାରଟିରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲା, ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ଫରକ ରହିଥାଏ । ପୁଣି, ଏପରି ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ହୁଏ ଯେ, କିଏ କୋଉ ଗାରଟିକୁ ଡେଇଁଯିବ ବୋଲି ହୁଏତ ମନସ୍ଥ କରିଥିଲା ଏବଂ ଡେଇଁବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାଟିରେ ଏକାବେଳେକେ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗାରକୁ ଅତିକ୍ରମ କରେ ଏବଂ, ଗୋଟିଏ ଆଉକିଛି ଗାରକୁ ଆସି ଘର୍ଷ କରିବ ବୋଲି ମନସ୍ଥ କରିଥିଲା ଏବଂ କ’ଣ ସବୁ କାରଣରୁ ଆଉ କେଉଁଠି ଆସି ହାବୁଡ଼ିଯାଏ । କ’ଣ ହେବ ବୋଲି ବିଚାର କରିଥିଲା ଓ ଆଉ କ’ଣଟିଏ ହୋଇ ଯାଉଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରେ ।

ମାଆ ଯେଉଁ ଭାଙ୍ଗିବା ଓ ଗଢ଼ିବା ବିଷୟରେ ସୂଚିତ କରାଇ ଦେଇଛନ୍ତି : ସେଗୁଡ଼ିକ ବସ୍ତୁତଃ ଅନ୍ୟ କିସମର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଭାଙ୍ଗିବା ଏବଂ ଗଢ଼ିବା । ଖୁବ୍ ସରଳ କରିଦେଇ ଆମେ ତାହାକୁ ଆମ ସାମୁହିକ ସ୍ତରର ନାନା ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ହିଁ ବୁଝାଇବ । ଆମ ସାନ ସାନ ସାମୁଦାୟିକ ଜୀବନଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥିବୀସ୍ତର ଯାଏ ବୁଝାଇବେ । ସେହିଠାରେ କିଛି ଭାଙ୍ଗିବାର ରହିଥିବ ଏବଂ କିଛି ଗଢ଼ିବାର ରହିଥିବ । ଏବଂ, ସେଇଥି ନିମନ୍ତେ ଅନୁରୂପ ଭାବରେ କିଛି ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯାହାସବୁ ଯିବାର କଥା, ସେମାନେ ଯାଆ ବୋଲି କହିଦେଲେ ଆଦୌ ଚାଲି ଯିବେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଯୁଦ୍ଧିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ପରାଭୂତ କରି ନିକାଲିବାକୁ ହେବ । ସେହିପରି, ଯେଉଁ ନୂତନଟିର ତଥା ପରବର୍ତ୍ତୀଟିର ଆସିବାକଥା, ଆ’ ବୋଲି କହିଦେଲେ ସେଇଟି ଆଦୌ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯିବନାହିଁ, ସେଥିପାଇଁ ଇଚ୍ଛା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏକତ୍ର ସକ୍ରିୟ ହୋଇ ଆହୁତା କରିବାକୁ ହେବ, ଅର୍ଥାତ୍ ଏକତ୍ର ନାନାବିଧ ମେଳରେ ସେଥିଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ହେବ । ମାଆ ପ୍ରାୟ ନବେ ବର୍ଷ ତଳେ ଏହି କଥାମାନଙ୍କୁ ଲେଖିଥିଲେ ଏବଂ ଏହିସବୁ ଆହ୍ୱାନ ଆମ ସମେତ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରୁଛି ବୋଲି ସଚେତନ କରାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଭାରତବର୍ଷ ସମେତ ପୃଥିବୀଯାକର ପିଲାମାନେ ସେଥିଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଅନ୍ତୁ ବୋଲି କେଡ଼େ ସୁଖସ୍ଥ ଭାବରେ କହି ଦେଇଥିଲେ । ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ଭୋକ, ରୋଗାଦି କଷଣ, ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ସମୂହ ଏଗୁଡ଼ିକ ଏବେ ମଧ୍ୟ ପୃଥିବୀରେ ରହିଛି ଏବଂ ବହୁତ କିଛି ଅଭ୍ୟୁଦୟର ବାଟ ଓଗାଳି ରହିଛି । ଓଲଟି କ୍ରମଶଃ ଶହେଗୁଣ ଅଧିକ ଉତ୍ତମ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଏଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ରହିଛି, ମାତ୍ର ସମାଧାନ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ । ବହୁ ବହୁ ଅତୀତ ବାଟ ଓଗାଳି ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀରେ ଏତେ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ବିଜ୍ଞାନ, ଏତେ ଏତେ ସଂଖ୍ୟାର ପାଠୁଆମାନେ,— ତେବେ ସମସ୍ୟାମାନେ ତଥାପି କାହିଁକି ଯାଇନାହାନ୍ତି ?

ସତକୁ ସତ ଯୋଦ୍ଧାମାନଙ୍କର ଅଭାବ ରହିଛି କି ? ଏବଂ, ବିଶେଷ ଭାବରେ ଆମର ପ୍ରାର୍ଥନା ମନ୍ତ୍ରି ଆମକୁ ମାଆ ଯେଉଁ ବୀର ଯୋଦ୍ଧା ହୋଇ ତିଆରି ହେବାର ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇଛନ୍ତି, ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ସର୍ବମୂଳ ଅଭାବଟି ବିଷୟରେ ଏକ ଇଚ୍ଚିତ ଦେଇଛନ୍ତି କି ? କାରଣ, ସଂପ୍ରତି ପୃଥିବୀରେ ଏତେ ଏତେ ବିଭ୍ର, ବିଦ୍ୟା, ଜ୍ଞାନସାଧନ ସବୁ ମହକୁଦ ରହିଛି, ତଥାପି ଆଗାମୀଟିଏ ନିମନ୍ତେ ଆମର ଅସଲ ନିଷ୍ଠାଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କାହିଁକି ହୋଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି ? ବାଟ ଓଗାଳି ରହିଥିବା ବାଧାଗୁଡ଼ିକୁ ମାଆ ଗୋଟିଏ କଥାରେ ଅଟାତ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ସେହିଗୁଡ଼ିକ ବିରୋଧରେ ହିଁ ଆମର ଯୁଦ୍ଧ । ଏବଂ, ଯୋଦ୍ଧା ହେବାକୁ ରାଜୀ ହୋଇଥିବା ବୀରମାନେ ହିଁ ସେହି ଅଟାତ ସହିତ ଲଢ଼ିବେ ଓ ତାହାକୁ ହଟାଇବେ । ନଡ଼େଡ଼ ନିରାଟ ସିଧାମାନେ ମଧ୍ୟ ବଙ୍କା ହୋଇ ଯାଇଥିବେ ଓ ମଥାମାନେ ତା'ର ଆତ୍ମୋ ସନ୍ତୁଷ୍ଟାନ ହୋଇ ପାରୁନଥିବେ । ତେଣୁ, ପ୍ରୟୋଗଶାଳାରେ ଯୋଦ୍ଧା, ସର୍ବବିଧ ପାରସ୍ପରିକତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଯୋଦ୍ଧାମାନେ । ଯୋଦ୍ଧାମାନଙ୍କର ଅଭାବ ହେତୁ ଜ୍ଞାନ, ବିଜ୍ଞାନ, ଆମ କାରିଗରୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭଲ ଭଲ କୌଶଳ, ସର୍ବବିଧ ନୀତି ଏବଂ ବ୍ୟବସ୍ଥା,— ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଯେ ସେହି ଅଟାତଟିର ସେବାକାରୀ ଭୂତ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିବେ, କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ସେଗୁଡ଼ିକ ସବୁକିଛି ମହକୁଦ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ପୃଥିବୀଟା ମଧ୍ୟ ବୋକା ହୋଇ ରହିଥିବ, ମନୁଷ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ଆପଣାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସମର୍ଥ ଏବଂ ଅଳପ ବୋଲି ବିଚାର କରିବାରେ ଲାଗିଥିବେ ।

-୭-

ଗୋଟିଏ ପିଲା ମାଆଙ୍କୁ ପଚାରିଲା, ମାଆ, Divine କହିଲେ ଆପଣ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ବୁଝନ୍ତି । ‘ଭଗବାନ’ ଶବ୍ଦଟି ତ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଖୁବ୍ ପରିଚିତ । ଆମ ପିଲାଦିନୁ ଆମକୁ ସେହି ଭଗବାନଙ୍କ ବିଷୟରେ କୁହାଯାଇ ଆସିଛି । ଭଗବାନ୍ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ତିଆରି କରିଛନ୍ତି, ଭଗବାନ୍ ତୋତେ, ମୋତେ, ଆମକୁ ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତିଆରି କରିଛନ୍ତି । ସିଏ ସବୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି, ସବୁ ଜାଣୁଛନ୍ତି । ସିଏ ପୁଣି ଆମ ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି, ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ଆମ ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କ ଦୁଃଖରୁ ଆମର ଦୁଃଖ ହେତୁ ନ ହୋଇଥିବା ସମୟରୁ ହିଁ ଆମେ ସେମାନଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ଅନୁସାରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଜାଣିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଛୁ । ଏବଂ, କେତେ ସିଧା କଥାଟାଏ ଯେ, ଆମ ଗୁରୁଜନମାନେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ଦୁଃଖ ସେପରି କୌଣସି ହେତୁ ହୋଇନଥିବା ଏକ ସମୟରୁ ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ପିତାମାତା ଓ ଅନ୍ୟ ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କ ଠାରୁ ‘ଭଗବାନ’ ନାମକ ସେହି କଥାଟିକୁ, କର୍ତ୍ତାଟିକୁ ଜାଣିଛନ୍ତି । ଭଗବାନ ଏହିପରି ପୁରୁଷ ପୁରୁଷ ଧରି ଗୋଟିଏ

କେତେ ଚିନ୍ତା ନାଆଁଟିଏ ହୋଇ ଏଠି ବର୍ତ୍ତମାନ ରହିଛନ୍ତି । ସମଗ୍ର ଏହି ପୃଥିବୀରେ, ସକଳ ସଂସ୍କୃତିରେ । ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଧର୍ମରେ ତାଙ୍କର ପୁଣି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଏବଂ ଅନୁମାନ ଇତ୍ୟାଦି, ବହୁ ବହୁ କଲ୍ପନା ଓ କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକ । ସତେଅବା ଅଧିକ ସୁବିଧାକନକ ହେବ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ନେଇ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପାଞ୍ଜିମାନଙ୍କୁ ରଚନା କରି ରଖାଯାଇଛି । ସେହି ପାଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ଧର୍ମମାନଙ୍କର ଉଦ୍ଭବ କରାଯାଇଛି । କୋଉ ଧର୍ମରେ ଭଗବାନ ଏକ, କେଉଁଠି ଅନେକ । ଆମ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମରେ ତ ସଂଖ୍ୟାତିକୁ ବଢ଼ାଇ ବଢ଼ାଇ ତେତିଶି କୋଟିରେ ଯାଇ ଶେଷ କରାଯାଇଛି ।

ମଣିଷମାନଙ୍କର ମସ୍ତିଷ୍କଟା ଖୁବ୍ ଛୋଟ ହୋଇଥିବାରୁ ହୁଏତ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପାଠଟାକୁ ଅଧିକ ସହକ କରିବା ସକାଶେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ନେଇ ମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କର ସର୍ଜନା କରାଯାଇଛି । ଅସାଧାରଣ କଳାତୁଳକତାର ପ୍ରମାଣ ଦେଇ ବହୁପ୍ରକାରର ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରର ପ୍ରଣୟନ ହୋଇଛି । ତାଙ୍କୁ ମାନିବା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆତ୍ମିକ ଓ ନିମାନ୍ୟୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନାସ୍ତିକ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ବେଳେବେଳେ କେତେ ମନୁଷ୍ୟ ଏପରି ଅତିନିଷ୍ଠା ସହିତ ନିଜ ଧର୍ମରେ ରହିବାର ଅଭ୍ୟାସ ଭିତରେ ନିବୁକ ହୋଇ ରହି ଯାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ପୂଜା ଓ ଉପାସନା କରୁଥିବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସେମାନେ ନାସ୍ତିକ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଭାରି ଦୃଶ୍ୟ ବି କରିଛନ୍ତି । ସେହି କାରଣରୁ କେତେ ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଛି ଓ ରାଜାମାନେ ସେଥିରୁ ଖୁବ୍ ଲାଭବାନ୍ ମଧ୍ୟ ହୋଇଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀ-ଇତିହାସର ଏହିସବୁ ମହା ମହା ଦୃଶ୍ୟ ଏବଂ ଯୁଦ୍ଧବିଗ୍ରହର ରକ୍ତରଂଜିତ କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରି ବହୁତ ସମୟରେ ଖୁବ୍ ମନେହୋଇଛି ଯେ ଅସଲ ଭଗବାନଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ସେପରି ବିଶେଷ କିଛି ପରିଚୟ ହିଁ ଘଟିନାହିଁ । ସେମାନେ ନିଜନିଜର ବାହ୍ୟ ଅଭ୍ୟାସ ଏବଂ ଆଜ୍ଞାପାଳନ ଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ଭଗବାନ ନାମକ ଏକ ବସ୍ତୁର ଧାରଣାଟିଏ କରିଛନ୍ତି, ତାହାକୁ ହିଁ ଅସଲ ଭଗବାନ ବୋଲି ଧରି ନେଇଛନ୍ତି । ସବୁକିଛି କିଜ୍ଞାସାକୁ ସେତିକିରେ ଛିଣ୍ଡାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ଭୟାନକ ମୋହ ଭିତରେ ପଡ଼ି ଅଳପଟାକୁ ସବୁଯାକ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି ଏବଂ ପରସ୍ପରଠାରୁ ବହୁତ ଦୂରରେ ରହିଛନ୍ତି । ଏବଂ ସେଇଥିପାଇଁ ପରସ୍ପର ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଜ ଭିତରେ ନିଜସହିତ ମଧ୍ୟ କ'ଣ ଯୁଦ୍ଧରତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି !

ବୋଧହୁଏ ସେଇଥି ସକାଶେ ମାଆ କୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଥରେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ସେ ‘ଭଗବାନ’ ଶବ୍ଦଟିକୁ ବ୍ୟବହାର ନକରି Divine ଶବ୍ଦଟି ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଅଧିକ ଉଚିତ ବୋଲି ମନେ କରିଛନ୍ତି । ପିଲାଟିଏ ତାଙ୍କୁ ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନଟି କରିଥିଲା ବୋଲି ପ୍ରଥମେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି, ସେଇଟିକୁ ଆମେ ତାହାରି ସନ୍ଦର୍ଭରେ ହିଁ ଗ୍ରହଣ

କରିବା । ମାଆ ଉତ୍ତରରେ କହିଥିଲେ :

This is what we mean by the "Divine" : all the knowledge we have to acquire, all the power we have to obtain, all the love we have to become, all the perfection we have to achieve, all the harmonious and progressive poise we have to manifest in light and joy, all the new and unknown splendours that have to be realized.

- ଇଂରାଜୀ ମାତୃତ୍ବନାବଳୀ, ୧୪ଶ ଖଣ୍ଡ, ପୃଷ୍ଠା-୧୭

ଇଏ ତ ଏକାବେଳେକେ ଏକ ଅଲଗା କଥା ଏବଂ ଅଲଗା ସଂଜ୍ଞା ! ଏକ ଏକାବେଳେକେ ଅଲଗା ଆହ୍ୱାନ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ଏକ ଅଲଗା ଆହ୍ୱାନ । ମୋ' ନିଜପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏକ ଆହ୍ୱାନ । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଏବଂ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମନୁଷ୍ୟକାନ୍ତି ପାଇଁ । ମାଆ ଦେଇଥିବା ଏହି ସଂଜ୍ଞାଟିର ମର୍ମପ୍ରବେଶ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଥମେ ଆମେ ସେହି କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦରେ ମଧ୍ୟ ପାଠ କରିବା ।

['ଡିଭାଇନ୍' କହିଲେ ଆମେ ଯାହା ବୁଝୁ, ସେଇଟି ହେଉଛି : ଆମକୁ ଯେତେ ଯେତେ ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ହେବ, ଯେତେ ଯେତେ ଶକ୍ତି ହାସଲ କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଯେତେ ଯେତେ ଭଲ ପାଇବାରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯେଉଁସବୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଲାଭ କରିବାକୁ ହେବ, ଆଲୋକ ଏବଂ ଆନନ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଯାହାକିଛି ସୌଷମ୍ୟଯୁକ୍ତ ତଥା ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଛିତିକୁ ପ୍ରକାଶିତ କରି ଆଣିବାକୁ ହେବ ଓ ଯେଉଁସବୁ ଯାବତୀୟ ନୂତନ ତଥା ଅଜ୍ଞାତ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ହେବ ।]

ଆମେ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତର ପାଦଦେଶରେ ଅଛୁ ଏବଂ ଆମକୁ ସେହି ପର୍ବତର ଶିଖରଦେଶରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ହେବ । ଏହି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥିବୀ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତର ପାଦଦେଶରେ ଅଛି ଏବଂ ପୃଥିବୀକୁ ପର୍ବତଟିର ଶିଖରରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ହେବ । ଏହିପରି ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଆମମ୍ଭ କଲେ ହୁଏତ ଆମେ ଏଠାରେ ବିଆ ଯାଇଥିବା ସଂଜ୍ଞାଟିର ମର୍ମଭେଦ କରିପାରିବା । ସାଧାରଣତଃ ଯେପରି ହୋଇଥାଏ, ଏହି ଶିଖର କ'ଣ ଗୋଟିଏ ଯେ ଆମେ କଷ୍ଟେ ମଷ୍ଟେ ସେଇଟିର ଉପରକୁ ଉଠିଯାଇ ପାରିବା ଓ ସେହିଠାରେ ହିଁ ଆମର ଆରୋହଣ ସମାପ୍ତ ହୋଇଗଲା ବୋଲି ଆପଣାକୁ ବୋଧ ଦେଇ ସେଇଠାରେ ଅଟକି ଯିବା ? ଆମର ପାଠପଢ଼ାକୁ ଅନେକ ସମୟରେ ସେହିପରି ଭାବରେ ବିଚାର କରା ଯାଇଥାଏ । ସବାଆଗ ଆମର ହିତାକାଞ୍ଚକ୍ଷୀ ବଡ଼ମାନେ ଆମଲାଗି ବର୍ଷ ପରେ ବର୍ଷ କ୍ରମଭାଗମାନ କରି ପାଠର ପରିମାଣ ଗୁଡ଼ିକୁ ଛିର କରି ଦେଇଥାଆନ୍ତି ଓ ଆମେ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସେତିକିକୁ ପଢ଼ି ଏକ ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ସେହି ପାଠ ସରିଗଲା ବୋଲି ଆମ ସହିତ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ହିଁ

କେଡ଼େ ସହକରେ ବୁଝି ନିଅନ୍ତି । ମାଆ ସେହି ଜ୍ଞାନରୁ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ଅର୍ଜନ କରିବା ସକାଶେ ଯେତେ ଯେତେ ଜ୍ଞାନ ରହିଛି,— ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅର୍ଜନ କରିବା । ସେଥିଲାଗି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପାଠ୍ୟକ୍ରମଟିଏ କେବେହେଲେ ତିଆରି କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଶିଖରପରେ ଶିଖର, ଶିଖରଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ତ ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ ଆରୋହଣର ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତ ନାହିଁ । ସଂସାରରେ କାମ ଚଳିବାକୁ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ଅଥବା କେତେ ବର୍ଷର ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ବୋଲି ଯାହା ବାଛି ଦିଆଯାଇଛି, ସେତିକି ଭିତରେ ହିଁ ଯାବତୀୟ ଜ୍ଞାନର ଅର୍ଜନକୁ ସୁମାରି କରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ବସ୍ତୁତଃ ଏକ ଧୋକା ଭିତରେ ହିଁ ରହିଥିବା । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପାଠଟିଏ ପଢ଼ି ଆମେ ପୃଥିବୀରେ କୌଣସି ଏକ ଜୀବିକା ହୁଏତ ଅବଶ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରୁଥିବା,— ସଂସାରନାମକ ଗୋଟିଏ ଉଇହୁଙ୍ଗାରେ ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ କର୍ମରତ ହୋଇ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବା, କେଡ଼େ ନିଷ୍ଠାପର ଏହି ପିମ୍ପୁଡ଼ିମାନଙ୍କ ପରି ଦିନ ପରେ ଦିନ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିଧି ଭିତରେ ନିଷ୍ଠିନ୍ନ ହୋଇ ସିନା ରହିଥିବା, ମାତ୍ର ଅସଲ ଜ୍ଞାନର ପଥାହିଁ ପାଇବାନାହିଁ ।

ଯିଏ ଜ୍ଞାନଗୁଡ଼ିକୁ ଅର୍ଜନ କରି ଯାରିଛି, ସିଏ ଜ୍ଞାନୀ ନା ଜ୍ଞାନର ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ଅନ୍ତ ନାହିଁ ବୋଲି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ଯିଏ ଆହୁରି ଓ ଆହୁରି ଆଗକୁ ଯିବାନିମନ୍ତେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଖୁସୀରେ ନିଜକୁ ସଫଳ କରି ରଖିଛି, ସିଏ ହେଉଛି ଜ୍ଞାନୀ,— ଆମେ ଆପଣାର ଜୀବନରେ, ଆପଣାର ଡେଜନାରେ ତଥା ନିଜ ଜୀବନର ବାଟଟିଏ ଚାଲିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି କଥାଟିକୁ ସବାଆଗ ବୁଝିବା । ଏହି ଅନନ୍ତ ଜ୍ଞାନ ଲାଗି ଏକ ଆହୁତା ଓ ସମ୍ମତି, ତାହାହିଁ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ । ସେହି ଅଧ୍ୟାତ୍ମଟିକୁ ଆମ ବାଟ ଚାଲିବାର ନିତ୍ୟସାଥୀରୂପେ ଚିହ୍ନି ପାରିଥିଲେ ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରିବାର ଯାତ୍ରାପଥରେ ଦ୍ଵାର ପରେ ଦ୍ଵାର ଖୋଲି ହିଁ ଯାଉଥିବ । ନିଜ ଭିତରକୁ ଖୋଲି ଯାଉଥିବ ତଥା ବାହାରକୁ ଏହି ପୃଥିବୀ ଭିତରକୁ ମଧ୍ୟ ଖୋଲି ଯାଉଥିବ । ଏବଂ, ଏହି ଖୋଲି ଯାଉଥିବାର ସବାବଡ଼ ପରଖଟି ହେଉଛି ଯେ, ତଥାପି କୌଣସି କ୍ଳାନ୍ତି ଅନୁଭବ ହେଉନଥିବ । ଆମେ ସତକୁ ସତ ଅଧ୍ୟାତ୍ମରେ ରହିଛୁ କି ନାହିଁ, ନିଜ ଜୀବନରେ ତାହାକୁ ପରଖି ଅନୁଭବ କରିବାର ଅସଲ ପ୍ରମାଣଟି ହେଉଛି ଯେ, ଆମକୁ ମୋଟେ କ୍ଳାନ୍ତି ଲାଗିବନାହିଁ । ପାଠରେ କ୍ଳାନ୍ତି ଅଛି, ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ନିଜର ସଂସାର ବୋଲି କହି ପାରିବାର ତଥାକଥିତ ସଫଳ ଧାବମାନତା ଗୁଡ଼ିକରେ ମଧ୍ୟ କ୍ଳାନ୍ତି ରହିଛି : କାରଣ ଏଗୁଡ଼ିକରେ ଆମକୁ ଯେପରି ଆଉ ଅନ୍ୟ କ'ଣଟିଏ ଆମକୁ ବାଧ୍ୟ କରି ରଖିଥାଏ । ଅଧ୍ୟାତ୍ମରେ ବାଧ୍ୟତା ନାହିଁ, ଖୁସୀ । ଯେତେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵକୁ ଯାଉଥିବ ଏବଂ ଯେତେ ଭିତରକୁ ଯାଉଥିବ, ସେତେ ହାଲୁକା ହିଁ ଲାଗୁଥିବ । ସତେ ଯେପରି କାହାର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବାପରି ଲାଗିଥିବ ! ଏବଂ, ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେଉଥିବାର ଅନୁଭବ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ

କଲେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧି ବି ହୋଇ ପାରୁଥିବ ଯେ ସତେଅବା ଗୋଟିଏ ଡୋର ଏହି ସବୁକିଛିକୁ ଏକତ୍ର ବାନ୍ଧି ରଖିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକେ ବାଟ ଚାଲୁଛନ୍ତି,— ତଥାପି ଗୋଟିଏ ସୂତାରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ମୋ' ସହିତ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଓ ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଛି, କେହି କାହାରିକୁ ସେହି ସୂତାଟି ଦ୍ଵାରା ପଛକୁ ଟାଣିବାରେ ଲାଗିନାହାନ୍ତି କିମ୍ବା ଅଟକାଇ ମଧ୍ୟ ରଖିନାହାନ୍ତି ।

ଆମର ଏହି ଆଧୁନିକ ପୃଥିବୀରେ ସର୍ବବିଧି ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ବିଜ୍ଞାନ ଯହୁଁ ଯହୁଁ ଅଧିକ ବିସ୍ତାରିତ ଓ ଅନେକଶାଖାୟୁକ୍ତ ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରାଇ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେଣି, ସତକୁ ସତ ଗୋଟିଏ ଡୋର ହିଁ ସବୁଗୁଡ଼ିକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିଛି । ଜ୍ଞାନ ଜ୍ଞାନକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିଛି ଏବଂ ବିଜ୍ଞାନ ବିଜ୍ଞାନକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିଛି, ତେଜନ ବସ୍ତୁକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିଛି, ବର୍ତ୍ତମାନଟି ଅତୀତ ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ ହୋଇ ତାହାରି ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଛି । ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ ଭବିଷ୍ୟତ ମଧ୍ୟ ଏହି ଯାବତୀୟ ବର୍ତ୍ତମାନଗୁଡ଼ିକୁ ବାନ୍ଧିରଖିଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜ୍ଞାନ ଓ ବିଜ୍ଞାନ ନିଜନିଜର ସକଳ ଅନୁସନ୍ଧାନ ତଥା ସେହି ଅନୁସନ୍ଧାନର ଫଳରେ ଉପଲବ୍ଧ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବା ପରିଚୟଗୁଡ଼ିକର ବଳରେ ଅସଲ ଡୋରଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର ହିଁ କରୁଛନ୍ତି । ଆଉ ସ୍ଥାନୀୟ ବୋଲି ସତେଅବା କିଛିହେଲେ ରହିବନାହିଁ ବୋଲି ଆମର ଚମତାଶି ଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖା ଯାଇ ଆସିଲାଣି । ଖୁବ୍ ନିର୍ଭରର ସହିତ କ୍ରମେ କହିହେଉଛି ଯେ, ଆଉ ସମ୍ରାଟମାନେ ନିଜେ ହିଁ ପୃଥିବୀଟାକୁ ନିଜର ଅଧୀନ କରି ରଖିବାର ଟାଣରେ ମୋଟେ ପୃଥ୍ଵୀବିଜୟ କରି ବାହାରିବେ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତଥାକଥିତ ଧର୍ମ ଆପଣାକୁ ଏକମାତ୍ର ଠିକ୍ ଧର୍ମ ବୋଲି ମାନି ନେଇ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକୁ ଭୁଲ୍ ବୋଲି କହିବାର ଧୂଷତା ମଧ୍ୟ କରିବନାହିଁ । ହଁ, ଡୋରଟି ଦେଖାଯିବ, ତେଣୁ ଅଧ୍ୟାତ୍ମରେ ବଞ୍ଚିହେବ । ବହୁ ବିଭିନ୍ନତା ସତ୍ତ୍ୱେ ପ୍ରକୃତରେ ବଞ୍ଚିହେବ । ଆମେ ଆକାଶକୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ଦେଖୁଥିଲୁ ବୋଲି ସିନା ଡୋରଟି ସର୍ବଦା ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଇଟିକୁ ବାରି ପାରୁନଥିଲୁ ଏବଂ ବାର ଭ୍ରମର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ କୋଳାହଳ କରୁଥିଲୁ, ଏହି ଆକାଶଟିକୁ ଅନାଇଦେବା ମାତ୍ରକେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ସତ୍ୟଟିକୁ ଖୁବ୍ ସହଜରେ ବୁଝିହେବ ।

କେତେ ଶହ ବର୍ଷ ତଳେ ଇଂଲଣ୍ଡର ଜଣେ ଦାର୍ଶନିକ knowledge is power ବୋଲି କହିଥିଲେ ଏବଂ ବହୁତ ବହୁତ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଚକିତ କରି ଦେଇଥିଲେ । ହଁ, ଜ୍ଞାନ ହେଉଛି ଶକ୍ତି । ଗୋଟିଏ ପୁସ୍ତକ ଲେଖି ଏହି କଥାଟିକୁ କହିବା ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ପୃଥିବୀରେ ଜ୍ଞାନ ରହିଥିଲା ଏବଂ ସେହି ଜ୍ଞାନରୁ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ମିଳୁଥିଲା । ଜ୍ଞାନମାନେ ଯେ ବାଧ୍ୟରେ ସବୁବେଳେ ବହିରେ ଲେଖାହୋଇ ରହିବେ,

ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ପୃଥିବୀରେ, ଏହି ମନୁଷ୍ୟମାନେ ନାନାଭାବେ ବଞ୍ଚୁଥିବା ଜୀବନଟିରେ ଯେତେ ଜ୍ଞାନର ସାକ୍ଷାତକାର ହୋଇଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକର ସହସ୍ରାଂଶ ହିଁ ସମ୍ଭବତଃ ଲେଖା ହୋଇ ରହେନାହିଁ । ଏବଂ, ସକଳ ଜ୍ଞାନରୁ ସର୍ବଦା ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଥାଏ । ସୁସ୍ଥ ଜ୍ଞାନରୁ ସୁସ୍ଥ ଅର୍ଥାତ୍ କଲ୍ୟାଣକାରୀ ଶକ୍ତି ଓ ଅସୁସ୍ଥ ଜ୍ଞାନରୁ ଅସୁସ୍ଥ ଅର୍ଥାତ୍ ଅକଲ୍ୟାଣକାରୀ ଶକ୍ତି । ଏହି ପୃଥିବୀରେ କଲ୍ୟାଣକାରୀ ବା ଅକଲ୍ୟାଣକାରୀ ଶକ୍ତି କେଉଁଟି ଅଧିକ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରି ରହିଛି, ତାହା ଅନେକାଂଶରେ ଆମେ ସ୍ୱୟଂକେଉଁ ପକ୍ଷରେ ରହିଛୁ, ତାହାରି ଉପରେ ହିଁ ନିର୍ଭର କରେ । ଆଧୁନିକ କାଳର ଏହି ପୃଥିବୀରେ ତ କୁଡ଼ କୁଡ଼ ଓ ଥାକଥାକ ଶକ୍ତି : ଅର୍ଥର ଶକ୍ତି, ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନର ଶକ୍ତି, ରାଷ୍ଟ୍ରର ଶକ୍ତି, ଅସ୍ତ୍ରବଳର ଶକ୍ତି, ରାକ୍ଷସ ହେବାପାଇଁ ଶକ୍ତି ଏବଂ ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କର ମୁକାବିଲା କରିବାର ଶକ୍ତି । ସମ୍ଭବତଃ ଆମର ଏହି ମୋଟା ବୁଦ୍ଧିର ହିସାବମାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ ଶକ୍ତିର ପରିମାଣଟା ଏତେ ଏତେ ପରାକ୍ରମରେ କ୍ରମେ ଅତିରିକ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲାଣି ଯେ, ସେଇଟିର କିପରି ବ୍ୟବହାର କରିହେବ, ସେକଥା ଚିନ୍ତା କରୁ କରୁ ମଣିଷମାନେ ଶିଥ ହରାଇ ପକାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ବାଉଳା ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ନାନା ମିଛ ଆଦର୍ଶରେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଏହି ପୃଥିବୀଟି ଲାଗି ଘୋର ପ୍ରମାଦ ଭିଆଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । କଳର ଗହଳ ହେଲେ ଯେପରି ସୃଷ୍ଟିନାଶ ହୁଏ, ଏହି ଶକ୍ତିର ଗହଳ ହୋଇ ମଣିଷଙ୍କୁ ବାଉଳା କରିଦେବାଟା ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଆମ ସଭିଜ୍ ନିମନ୍ତେ ନାନା ପ୍ରମାଦର କାରଣ ହୋଇ ଛିଡ଼ା ବି ହୋଇଛି କି ?

ଆମେ ଟିକିଏ ଅନୁଭବ କରିପାରିବା ମାତ୍ରକେ ଖୁବ୍ କାଣିପାରୁଛୁ ଯେ ଆମ ଭିତରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଭିତରେ ଶକ୍ତିର ବହୁ ସମ୍ଭାବନା ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି । ଶରୀର-ଶକ୍ତି, ପ୍ରାଣର ଶକ୍ତି, ମାନସଶକ୍ତି ଏବଂ ଏହି ସବୁଗୁଡ଼ିକୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହେପାକତ ଦ୍ୱାରା ବଳିଷ୍ଠ କରି ଗୋଟିଏ ଜୀବନର ସଫଳତା ଏବଂ କ୍ରିୟାଶୀଳତା ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ଭାରି ରଖିଥିବା ଆମ ଆତ୍ମାର ଶକ୍ତି, ଯାହାକୁ ଆମେ ଏକ ବିଶେଷ ନାମ ଦେଇ ଚୈତ୍ୟ ଶକ୍ତି ବୋଲି କହୁଛୁ । ଏହି ସବୁଯାକ ଶକ୍ତି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଭିତରେ । ସେହି ଆଦିକାଳରୁ ଆମ ଏଯାଏ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତଥା ସମୂହ ଶକ୍ତିର ଆବିଷ୍କାର କରି ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ, ଅତୀତରେ ଯାହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅକଲ୍ପନୀୟ ପ୍ରାୟ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ିକର କ୍ରମ-ଆବିଷ୍କାର ହେତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଗୁଡ଼ିକ ସତେଅବା ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ ବାସ୍ତବ ଆମ ନିତିଜୀବନରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅଂଶରେ ପରିଣତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଅଧିକରୁ ଶକ୍ତି ଆଣି ଯୋଗାଇ ଦେଉଛି ଓ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଜ୍ଞାନ ଆଡ଼କୁ କେଡ଼େ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆକର୍ଷିତ କରି ନେଉଛି । ଏହି

ପୃଥିବୀଟା ହୁଏତ କେତେ କେତେ ବଡ଼ ହୋଇଥିବ ଏବଂ ଆଗରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଭୁଷ୍ କରି ନିଶ୍ଚୟ ଶେଷ ହୋଇ ଯାଇଥିବ ବୋଲି ଭୟ କରି ଲୋକମାନେ ବେଶୀ ଦୂରକୁ ଯିବା ନିମନ୍ତେ ଆଗେ ମୋଟେ ଇଚ୍ଛା କରୁନଥିଲେ । ସେମାନେ ନିଜ ଗତିଆଚିକୁ ଗଙ୍ଗା ବୋଲି କହୁଥିଲେ ଓ ଏପରି କହି ଅପରିମିତ ଶାନ୍ତି ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ । ଏବେ ତ ବହୁବିଧ ପ୍ରସାର ତଥା ସଞ୍ଚାର ହେତୁ ଗଙ୍ଗାମାନେ ବି ଗତିଆ ପରି ଲାଗିଲେଣି । ଏଯୁଗରେ ଏଯୁଗର ଯେଉଁ ସବାବଡ଼ ସତ୍ୟର ଆବିଷ୍କାର, ସମ୍ଭବତଃ ସବାଆଗ ସେଇଟି ହେଉଛି ଯେ, ଏହି ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ାକର ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟ ରହିଛି ଏବଂ, ଆମେ ଯେଉଁଯାଏ ଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରମାଣଟିଏ ଦେବାପାଇଁ ଖଣ୍ଡେ ବା କେତେଖଣ୍ଡ କାଗଜ ଧରି ବୁଲିବାରେ ହିଁ ଲାଗିଛୁ, ଆମେ ଆଦୌ ସେତିକି ଯୋଗ୍ୟ ନୋହୁଁ । ଏବଂ, ଆମେ ଯେତେବେଳେ ସ୍ପର୍ଶ କହି ପାରିବୁନାହିଁ, ତୁମେ ବା ତୁମଭଳି ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ କେଉଁ ଭ୍ରମରେ ପଡ଼ି ମାପି ତୁପି ଗାରଟାଏ ପକାଇ ତାହା କହିଦେଇ ପାରିବେ ?

ସେହି ଶକ୍ତିର ଅନନ୍ତ ସମ୍ଭାବନା । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଶକ୍ତିର ଏବଂ ସମୂହସ୍ଥ ଶକ୍ତିର । ନିଜ ବିଷୟରେ ସନ୍ତୋଷ ହେବା ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ଶକ୍ତି ବିଷୟରେ ସନ୍ତୋଷ ହେବା । ସନ୍ତୋଷ ହୋଇ ଆଗକୁ ସିଧା ହୋଇ ବାଟ ଚାଲିବା ଏବଂ ଏକ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ବିଶ୍ୱାସ ସହିତ ନିଜ ଭିତରକୁ ଅନାଇ ସେହି ଶକ୍ତିର ଅଫୁରନ୍ତ ସମ୍ଭାବନାଟିକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିପାରିବା । ସେଠି ଯେଉଁଠାରେ ହୁଏତ ଯେଉଁ ଉତ୍ସବ ରହିଛି ବୋଲି କଳ୍ପନା କରାଯାଇ ପାରିବ, ସେଇଟି ହେଉଛି Divine,— ଅକଳ୍ପିତ ଶକ୍ତି ଏବଂ ଅସରନ୍ତି ଶକ୍ତିର ସେହି ପୂର୍ଣ୍ଣବିଶ୍ୱାସ— ପ୍ରଦାୟକ ଠାବଟି । ଆମ ଠାକୁରମାନଙ୍କ ପରି ଆମେ ତାଙ୍କର କେତେଟା ହାତ ଏବଂ କେତେଟା ମସ୍ତକ ବୋଲି ମୋଟେ କଳ୍ପନା କରିବାକୁ ମନ କରିବାନାହିଁ । ସେଠାରେ ଯେଉଁ ଉତ୍ସବ ଅର୍ଥାତ୍-କେନ୍ଦ୍ରଟି ରହିଛି, ସେଇ ପରିଧି ହୋଇ ଆମକୁ ଆମ ଜୀବନ ବିଷୟରେ ଆବଶ୍ୟକ ଅନ୍ଧାକଗୁଡ଼ିକୁ ଯୋଗାଇ ଦେବାରେ ଲାଗିଛି । ସେଇ ମାଆଟିଏ ପରି ଉପସ୍ଥିତ ରହିଛି, ଯିଏକି ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆମ ଆତ୍ମହାଗୁଡ଼ିକ ମୁତାବକ ଆମକୁ ଆବଶ୍ୟକ ବ୍ୟାସ ତଥା ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ଯୋଗାଇ ଦେଉଛି । ଆମକୁ ବହୁ ଦାରିଦ୍ର୍ୟରୁ ଓ କୁଣ୍ଠଗତ ଅଳ୍ପତା ମଧ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିଛି । ଆମେ ଯେ ଏହି ସମ୍ଭାବନାପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥିବୀଟି ଲାଗି ଅନୁକ୍ଷଣ ଯୋଗ୍ୟ ହେବାରେ ଲାଗିଛୁ ଏବଂ ସେହି ତଥାକଥିତ ପୃଥିବୀଟି ମଧ୍ୟ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଘରଟିଏ ପରି ନିରନ୍ତର ଆମରିଦ୍ୱାରା ସମୃଦ୍ଧ ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ଏହି ଉପଲବ୍ଧିଟି ହେଉଛି ଅଧ୍ୟାତ୍ମନାମକ ସେହି ଶିଅଟିର ଉପଲବ୍ଧି । ସେହି ଶିଅଟି ଯେପରି ଆମ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ମାୟାରେ ଏକଯୁକ୍ତ କରି ରଖିଛି, ସେହି ଶିଅଟିକୁ ହିଁ ଆମର ଯାବତୀୟ ହେବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଆଧାରଶିଳା ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ଏଠି ଜୀବନଟିଏ ବଞ୍ଚିବା,— ତାହାହିଁ

ଆମର ସବାବଡ଼ ଉତ୍ତରାଧିକାର । ଆମ ଯଥାର୍ଥ ଶକ୍ତିର ପରିଚାୟକ ଓ ପରିମାପକ । ଏଠା ଜୀବନଧାରଣର ଦୈନନ୍ଦିନ ସୀମା ତଥା ଗାରୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ରହିଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଇ ହେଉଛି ଆମକୁ ଆମ ଅସୀମତାର ପରିଚୟ ଆଣି ଦେଇ ପାରୁଥିବା ଶକ୍ତିଟି ।

ଆପଣା ଜ୍ଞାନଶକ୍ତିର ସମ୍ଭାବନା ଉପରେ ମନୁଷ୍ୟର ଏହି ପୃଥିବୀନାମକ ସମ୍ବୃତ ଯେତିକି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ବିଶ୍ୱାସ ସ୍ଥାପନ କରି ପାରିଛି, ତା'ର ପୃଥ୍ୱୀ-ଜୀବନଟି ସେତିକି ଅଧିକ ମହନୀୟତା ସହିତ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇ ଆସିଛି । ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବହୁ ବାଧାବିଘ୍ନର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ପଡ଼ିଛି, ତଥାପି ଅଗ୍ରଗତି ବଢ଼ି ଚାଲିଛି ଓ ସେହି ବିଶ୍ୱାସଟି ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇ ଆସିଛି । ଆଗେ ତ ନିକ ଚାରିପାଖରେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ବାଧ୍ୟ କରି ରଖିଥିବା ଏହି ବାହ୍ୟ ପ୍ରକୃତିଟି ମଧ୍ୟ କେତେ ପରାକ୍ରମ ସହିତ ତାକୁ ଭୟଭୀତ କରି ରଖିଥିଲା । ମନର ସ୍ତରରେ ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ଆତ୍ମହାର ସ୍ତରରେ ମଧ୍ୟ ସିଏ କେତେ ଅଳ୍ପବଳ ଓ ଅଳ୍ପପରିସର ହୋଇ ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲା । ତା'ର ନାନା ଶଙ୍କା ଏବଂ ସଙ୍କୋଚ ଭିତରେ ଗୋଟି ଛନ୍ଦା ହୋଇ ରହିଥିବା ଭଗବତ୍‌କଳ୍ପନା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସେଥିପାଇଁ କେତେ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ତଥା ସ୍ଥାନୀୟ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଭୟକୁ ଭିତ୍ତିକରି ହିଁ ସର୍ବବିଧି ଦେବତାକଳ୍ପନା କରାଯାଇ ପାରୁଥିଲା । ସିଏ ଏହି କଷଣମୟ ପୃଥିବୀଟା ଭିତରୁ ବାହାରି ରକ୍ଷା ପାଇବାର ଆକୃତ୍ୟରେ ହିଁ ନିକ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ଜାଣୁଥିଲା । ଏଠାକାର ଜଞ୍ଜାଳ ତଥା ଯନ୍ତ୍ରଣାଗୁଡ଼ିକ ଯେଉଁଠାରେ ଆଦୌ ନଥିବ, ସେହିପରି ଥାନଟିକୁ ନିକର କେତେ ନା କେତେ କଳାକୁଶଳତା ଦେଇ ସ୍ୱର୍ଗ ବୋଲି କହୁଥିଲା । ପରମ ବିଧାତା ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ସତେଅବା କଣେ ପୋଲିସ୍ ଅଫିସର୍ ପରି ଡରୁଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କ ନକରରେ ଯେପରି ମୋଟେ ନପଡ଼ି ପାରିବ, ସେଥିଲାଗି ବହୁ ଫିକରରେ ଲୁଚି ଲୁଚି ବୁଲୁଥିଲା । ସେହି ସେକାଳର କଳ୍ପନାତ୍ମକ ଅନ୍ଧାକମାନେ ମନୁଷ୍ୟର ସମାକରେ ନାନାଭଳି ମାର୍ଜିତ ପରିଚ୍ଛଦ ଧାରଣ କରି ତଥାପି ବହୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବଳବତ୍ତର ହୋଇବି ରହିଛି ସତ, ତଥାପି ବାଟମାନେ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ବହୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ କ୍ରମେ ଅଧିକ ଫର୍ଜା ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟର ଭାବଗତ ହୃଦୟଟି ଏପରି ଗୋଟିଏ ସୋପାନରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲାଣି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ମଣିଷ ଏକ ଅନ୍ୟ ଅଧ୍ୟାତ୍ମର ବାସନା ପାଇପାରିଛି ଏବଂ ନିକର ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଇଶ୍ୱରନାମକ ସତ୍ୟଟିକୁ ଅନୁଭବ କରି ପାରିଲାଣି । ଏବଂ, ନିକ ଭିତରେ ଅନୁଭବ କରୁଛି ବୋଲି ଅନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱତଃପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଅନୁଭବ କରୁଛି । ମନୁଷ୍ୟମାନେ ତ ଏପରି ଏକ ଶକ୍ତିକୁ ଏହି ପୃଥିବୀ ଉପରକୁ ଆବାହନ କରି ଆଣିବେ ବୋଲି ସକ ହୋଇ ସମ୍ମତ ହୋଇ ଆସୁଛନ୍ତି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଏହି

ନିଶିଳ ପୃଥିବୀର କ୍ଷେତ୍ରଟି ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ବହୁପ୍ରତିଶ୍ରୁତିପୂର୍ଣ୍ଣ ନୌକାଟିଏ ପରି ଦୃଶ୍ୟମାନ ହୋଇ ଆସିବ, ଯେଉଁଟିକୁ ପୃଥିବୀଯାକର ଶକ୍ତିସଂକେତ ସବୁ ମଣିଷ ଆହୁଲା ମାରି ବାହି ନେଉଥିବେ ଏବଂ ପରମବନ୍ଧୁ ଭଳି ସେହି ପରମକର୍ତ୍ତା ହିଁ ମଙ୍ଗୁଆଳ ହୋଇ ସାଙ୍ଗରେ ମହଜୁଦ ଥିବେ ଏବଂ ବାଟ କଟାଇ ନେଉଥିବେ ।

ତେଣୁ ମାଆଙ୍କର କଥାଟି ଅନୁସାରେ, ଆମେ ଅର୍ଜନ କରିବାପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ସେହି ଶକ୍ତି ଗୁଡ଼ିକର ଠୁଳ ସମ୍ଭାବନାମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ସେହି Divine,— ଯିଏକି ସବୁରି ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି । ଆମେ ଯେଉଁ ପରିବାରରେ, ଯେଉଁ ତଥାକଥିତ ପରିବେଶଟିରେ, ଏପରିକି ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଛୁ, ଆମ ସମ୍ଭାବନାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କର ଦୈର୍ଘ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରସ୍ଥ କଦାପି ସେତିକିମାତ୍ର ନୁହନ୍ତି । କାଳର ଚଳଣିମାନେ ଓ ସେହି ଚଳଣିଗୁଡ଼ିକର ସୀମାଗୁଡ଼ିକୁ ଅଲଂଘ୍ୟ ବୋଲି କାଳେ କାଳେ ଘୋଷଣା କରି ଆସିଥିବା ତଥାକଥିତ ପ୍ରସାମନ ଗୁଡ଼ିକ ଆମେ ଯେତିକିଯାଏ ଯାଇପାରିବୁ ବୋଲି ଗାରମାନ ପକାଇ ରଖିଛନ୍ତି, ଆମେ ସମସ୍ତେ ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ସେତିକିଠାରୁ ଅନେକ ଅଧିକ । ପୁରାତନ ଗୁଳାଗୁଡ଼ିକରେ ଆମକୁ ଯେତିକି ତଥାକଥିତ ପାଠ ପଢ଼ାଯାଉଛି, ଆମେ କ'ଣ ମାତ୍ର ସେତିକି ? ଆମ ସେହି ଅଭ୍ୟାସ ଅନ୍ଧାକଗୁଡ଼ିକର ଶିକ୍ଷକମାନେ ଆମକୁ ସତରାତର ଯେତିକି ବୋଲି ମାନି ନେଉଛନ୍ତି, ଆମେ ମୋଟେ ସେତିକି ନୋହୁ । ଅନେକ ସମୟରେ ଆମର ବହିଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଖୁବ୍ ବାନ୍ଧି ରଖିବାର ଚେଷ୍ଟା ବି କରୁଥାନ୍ତି, ଆମ ଆଗରୁ ସେହି ବାଟଗୁଡ଼ିକରେ ତଥାକଥିତ ବିଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଯାଇଛନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ଯେତିକି ଦେଖିଛନ୍ତି ଓ ଆପଣାର ଚିହ୍ନା ଜର୍ବାବଗୁଡ଼ିକୁ ପକାଇ ଯେତିକି ମାପି ପାରିଛନ୍ତି, ଆମେ ମଧ୍ୟ ସେତିକି ମଧ୍ୟରେ ଅବଶ୍ୟ ରହିଯିବାକୁ ହିଁ ସେମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ନିରାପଦ ଓ ସେହି କାରଣରୁ ଭଡ଼ିତ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରି ଆସିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଭଗବତ୍-ଇଚ୍ଛାକୁ ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ସୀମାବଦ୍ଧ ବହି ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଧରି ନେଇଛନ୍ତି କି ? ତେଣୁ, ଆମେ ଅନନ୍ତ ସମ୍ଭାବନାର ସେହି ଅନ୍ୟ ଦିବ୍ୟ ସତ୍ୟଟିକୁ ବୁଝିବା ଏବଂ ବଞ୍ଚିବା । ତେବେ Divineଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେହି ଉନ୍ନୋତ୍ତନ ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିବା ଅମିତ ଶକ୍ତିରୂପେ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ମଧ୍ୟ ହେବା । ଏବଂ, ତା'ପରେ, ସେହି ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ କ୍ରମଶଃ ପ୍ରକଟ ଏବଂ ବାସ୍ତବ କରି ଆଣିବାର ମାର୍ଗଟି ମଧ୍ୟ ଗୋଟର ହୋଇ ଆସିବ । ନିଜ ଭିତରେ ତଥା ସବୁ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଭିତରେ ।

ତା'ପରେ ପ୍ରକୃତରେ ଆଉ କେଉଁ ଦୁଃଖରେ ଆମର ଚିତ୍ତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଭୟ ରହିବ ? ତା'ପରେ କ'ଣ ପାଇଁ ବୃହତ୍ତର ଏହି ପୃଥିବୀଟି ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ଶତ୍ରୁଦୁର୍ଗ ପରି ବୋଧ ହେବ, ଯେଉଁ ସକାଶେ ଆମେ ଭିତରେ

ନାନାପ୍ରକାରେ ଛାନିଆ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ ବାହାରେ ଉଗ୍ର ହେବାକୁ ଏବଂ ହିଂସ୍ର ହେବାକୁ ଆଦୌ ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଉଥିବା ? ଆଗରୁ କୁହା ହୋଇଥିବା ପରି, ସକଳ ସମ୍ପର୍କରେ ଆମକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସେହି ଅସଲ ଡୋରଟି ହିଁ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେବ । ଆମ ଜ୍ଞାନ ତଥା ଶକ୍ତିର ସକଳ କର୍ଷଣ ଏବଂ ଅନୁଶୀଳନରେ ଆମେ ସେତେବେଳେ କେତେ ନିଦକ୍ ହୋଇ ଦାଣ୍ଡକୁ ବାହାରି ଆସି ପାରିବା,— ପୃଥିବୀରେ ବିଶ୍ୱାସ ହିଁ ବଢ଼ିବ । ସମ୍ଭବନାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ହିଁ ଛିର ଏବଂ ସଦାପ୍ରୟାସୀ ବିଶ୍ୱାସଟିଏ । ନିଜ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ, ଆମର ମେଳଗୁଡ଼ିକରେ ଏକ ଆରୋକ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ । ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ନୁହେଁ, ସ୍ୱଭାବପ୍ରେରିତ ହୋଇ । ଏବଂ, କ୍ରମେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ହିଁ ସେହି ବିଶ୍ୱାସଟିର ଶିଅ ଧରି ବାସ୍ତବତଃ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ସ୍ୱଗୃହ ଭଳି ବୋଧ ହେଉଥିବ । ବାଳକ ନଡ଼ିକେତାକୁ ଏକଦା ସ୍ୱର୍ଗସ୍ଥ ସେହି ଦେବତା ଜଣେ ବଳହୀନ ଅର୍ଥାତ୍ ଅଳ୍ପବଳ ଦ୍ୱାରା କେବେହେଲେ ଆତ୍ମାର ଉପଲବ୍ଧି ହୁଏନାହିଁ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଉପନିଷଦରେ ଯେଉଁ ବାଣୀଟିକୁ ଶୁଣାଇଥିଲେ, ଆପଣାର ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଆବିଷ୍କାର ତଥା ପ୍ରକଟ କରି ଆଶୁଥିବା ସହିତ ଆମେ ସେହି ସତ୍ୟଟିର ନିଶ୍ଚୟ ପରିଚୟ ପାଇବା,— ନିଜ ସମେତ ଏହି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ କ୍ରିୟାଶୀଳ କରି ରଖିଥିବା ସେହି Divineଙ୍କୁ ଅନୁଭବ କରି ପାରିବା ନିମନ୍ତେ ସେତେବେଳେ ଆମକୁ କୌଣସି ବହିପାଖକୁ ଯିବାଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ମଧ୍ୟ ନଥିବ ।

ଅସଲ ଜ୍ଞାନ ଆମକୁ ଅସଲ ଶକ୍ତିର ଅଧିକାରୀ କରାଇବ ଏବଂ ସେହି ଶକ୍ତି ଆମେ ଅର୍ଜନ କରିଥିବା ଯାବତୀୟ ଜ୍ଞାନକୁ ଏହି ଶିଳ ଜୀବନର କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ହିଁ ଅବଶ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବ । ତା'ପରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ହିଁ ଶ୍ରଦ୍ଧା । ସେହି ଶ୍ରଦ୍ଧାର ଅନ୍ୟନାମ ହେଉଛି ଭଲ ପାଇବା । Divineର ଆମେ ବୁଝି ପାରିବାଭଳି ଆମକୁ ଏକ ପରିଚୟ ଦେବାର ତୃତୀୟ ସୋପାନଟିକୁ ଆସି ମାଆ ଆମକୁ ସେହି ଭଲ ପାଇବାର କଥାଟିକୁ କହିଛନ୍ତି । ସମ୍ଭବନାରୂପେ ଆମ ଭିତରେ ଏବଂ ଚଉପାଶରେ ଯେତେ ଯାହା ଜ୍ଞାନ ଆମନିମନ୍ତେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ସନ୍ଧାନ କରି ବାହାରିବା, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଲାଗିରହିତ ଅର୍ଥାତ୍ ଉତ୍ସାହ ସହିତ ଆମ ଚେତନାର ରତ୍ନଘରଟି ମଧ୍ୟକୁ ବୋହି ନେଇ ଆସୁଥିବା । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଚମତ୍କାର କଥାଟି ହେଉଛି ଯେ, ଆମେ ଯେତିକି ଅଧିକ ଏକନିଷ୍ଠତାରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆଣିପାରିବା, ସେତିକି ହାଲୁକା ହିଁ ଅନୁଭବ କରିବା,— ନିଜ ଭିତରେ ଅଳ୍ପତାକନିତ ଯାବତୀୟ ଅସ୍ଥିରତା ଉପରେ ବିଜୟ ହାସଲ କରିପାରିବା ଏବଂ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ଏହି ସଦାସତ୍ତ୍ୱ ଓ ସଦା ଜୀବନମୟ ବୃହତ୍ତାଟି ଆମକୁ ଅଭାବନୀୟ ଏକାଧିକ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରକୃତରେ ଆପଣାର ଘର ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଲାଗିବ । ଏହି ଅନୁଭବ ଆମକୁ ଆମେ କେବଳ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଶୁଣି

ଆସିଥିବା Divine ଚି ବିଷୟରେ ଏକ ପ୍ରାଥମିକ ଅଥଚ ପୂର୍ଣ୍ଣନିଶ୍ଚିତ ଆଭାସ ଆଣି ଦେଇଯିବ । ତା'ପରେ ଆମେ ଆମର ସକଳ ଦୁର୍ବଳତାରୁ ମୁକୁଳି ଆସି ପାରିଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରିବା ଓ ଆପଣା ନିମନ୍ତେ ପୃଥିବୀ ପରି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିବା ଶକ୍ତିର ପରିଚୟ ଲାଭ କରିବା । ଏହି ଯାବତୀୟ ଶକ୍ତି ସତେଅବା ଆମର ସହଯୋଗ ନିମନ୍ତେ ଏଯାଏ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ପରି ହିଁ ବୋଧ ହେବ । ତା'ପରେ ଭବିଷ୍ୟତକୁ ପାଥେୟରୂପେ ବହନ କରି ଆମେ ନିଜର ଜୀବନ ବୋଲି ଯେଉଁଠି ଯାହା ହୋଇ ଆପଣାକୁ କ୍ରିୟାଶୀଳ କରି ରଖୁ ନା କାହିଁକି, ଏକ ମୂଳରୂତ ଭଲ ପାଇବା ହିଁ ଆମର ସ୍ୱଭାବ ଲକ୍ଷଣରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିବ ।

ମାଆ all the love we can become ବୋଲି କେଡ଼େ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ କହିଛନ୍ତି । ହଁ, acquire ନୁହଁ ଅଥବା obtain ନୁହଁ, become : ପ୍ରଥମ ଦୁଇଟି ସାଉଁଟି ଆଣିବାର ପର୍ଯ୍ୟାୟ ନିକ ସଂଗ୍ରହର ଘରଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସାମଗ୍ରୀ ଦ୍ୱାରା ଭରିଦେବାର ଏକ ନିଷ୍ପାପର ଉଦ୍ୟମ ତଥା ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନତା । ଏବଂ ତା'ପରେ ଭଲ ପାଇବା, ଆପଣାକୁ ଦେବା, କାମରେ ଲଗାଇବା, ନିଜର ଦ୍ୱାରଗୁଡ଼ିକୁ ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ ମୁକୁଳା କରି ରଖିବା, ସତକୁ ସତ କାହାର ହୋଇଯିବା,—ହଁ, ପୃଥିବୀ ଲାଗି ହୋଇଯିବା, ସେହି divine ର ହିଁ ହୋଇଯିବା । ଆମ ଭିତରେ ଆମକୁ କଠିନ ନାନା ଅନିଚ୍ଛାରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଥିବା ଏହି ଯାବତୀୟ ସଂସ୍କାର ତଥା ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ଯଦି ଖାସ୍ ସେପରି କିଛି ଅନ୍ତରାୟ ରହିଥାଏ, ତେବେ ଆମର ସକଳ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ସର୍ବବିଧି ଶକ୍ତି ଆମକୁ ସେହି ଭଲ ପାଇବାର ସ୍ୱାଭାବିକ ସ୍ତରଟିରେ ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇବାରେ ଦୁର୍ବଳ ସମର୍ଥ ହୋଇ ପାରନ୍ତିନାହିଁ । ସେହିପରି କୌଣସି ଦୁର୍ବିପାକ ଏବଂ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ ଆମ ଅନେକଙ୍କୁ ଘାରି ରହିଛି କି ? ତା' ନହେଲେ, ଭଲ ପାଇବାଟା ଆମର ଏଠି କ'ଣପାଇଁ ଏତେ ବିରଳ ହୋଇ ରହିଛି ? ଧର୍ମ ଧର୍ମଠାରୁ ଦୂରଛଡ଼ା ହୋଇ ରହିଛି, ଦେଶ ଦେଶଠାରୁ ଦୂରଛଡ଼ା ହୋଇ ରହିଛି, ଏ ସାହୀ ସେ ସାହୀଠାରୁ ବି ଦୂରଛଡ଼ା ହୋଇ ରହିଛି । ଗୋଟାଏ ଆଦର୍ଶ ଆଉଗୋଟାଏ ଆଦର୍ଶ ସହିତ ତୋ' କରି ଗୋଟାଏ ଧକ୍କା ହୋଇ ଆସି ବାଜିଯାଉଛି । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଦୁଇଟା ଧର୍ମ ଲାଗି, ଦୁଇଟା ଦେଶ ଲାଗି, ଦୁଇଟା ଆଦର୍ଶ ଓ ଏପରିକି ଦୁଇଟା ଛାର ଦେଉଳ ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ବୋଲି ମନ୍ଦ ଚିନ୍ତାମାନ କରୁଛନ୍ତି । ମନ୍ଦ ଚିନ୍ତାମାନେ ହିଁ ଦୃଶ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ତାକି ଆଶୁଛନ୍ତି । ବିଚାରା ସମସ୍ତେ ସେହି ଆରଟାର ଘରଟାକୁ ମାରା କରିଦେବେ ବୋଲି ଗଗନ କମ୍ପାଇ ପଲଟଣ ଧରି ବାହାରିବା ସମୟରେ କେଡ଼େ ଚଟ୍ କରି ପାସୋରି ପକାଉଛନ୍ତି ଯେ ଏପରି କରି ସେମାନେ ସତକୁ ସତ ଆପଣାଆଡୁ ହିଁ ନିଜର ଘରଟାକୁ, ନିଜର ଧର୍ମ, ନିଜର ଦେଶ

ଏବଂ ନିଜର ଆଦର୍ଶକୁ ମାରା କରି ପକାଇଛନ୍ତି ! ଏହିସବୁ ବେହିସାବ ଦେଖି କୋଉ ଧର୍ମର କୌଣସି ଠାକୁର ଯେ କଦାପି ଖୁସୀ ହେଉନଥିବେ, ଏହି ମହାବଳୀମାନେ କ'ଣ ସେକଥାଟିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ବୁଝି ପାରୁନାହାନ୍ତି !

ମୋ'ର ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ସେଥିରୁ ସମ୍ଭବ ହେଉଥିବା ଶକ୍ତିକୁ ଉଚିତ ବାଟରେ ପରିଚାଳିତ କରିନେବା ନିମନ୍ତେ ନିୟମତଃ ବୀର ଯୋଦ୍ଧାମାନଙ୍କର ହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଥାଏ । ଆମର ଜ୍ଞାନରେ ଏପରି କିଛି ଖଟୁଡ଼ା ହୋଇ କ'ଣସବୁ ହୁଏତ ରହିଛି, ଯାହାକି ଆମକୁ ନାନାଭାବେ ଭୀରୁ ହିଁ କରି ପକାଇଛି । ଯଥାର୍ଥ ଜ୍ଞାନ ତ ଦୀପ୍ତି ଆଣିଦିଏ ଏବଂ ସତକୁ ସତ ଜ୍ଞାନଦୀପ୍ତି ମନୁଷ୍ୟମାନେ ତ ଏହି ସମ୍ଭାବନାପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥିବୀଟିର ଅଭ୍ୟୁଦୟ-ପ୍ରକ୍ରିୟାଟିକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ ହେବାରେ ସହରାତର ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ଆମ ପୃଥିବୀରେ ତ ଏତେଏତେ ଜ୍ଞାନ, ଏତେ ପାଠ ପଢ଼ିଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନେ, ପଣ୍ଡିତମାନେ ଏବଂ ପ୍ରଖରମାନେ । ତଥାପି କ'ଣ ସବୁ ଅଶୁଭ ବାସନା ସେମାନଙ୍କୁ ସତେଅବା ଭାରି ବିବଶ କରି ରଖିଛି ବୋଲି ସେମାନେ ଏହି ନାନାଭାବେ ଭୀରୁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପାଦିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ପୃଥିବୀଟିରେ ପ୍ରଧାନତଃ ଆପଣାର ଅଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ କଷି ରଖିବାରେ ହିଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ପାଠଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ଉଦାହୀନ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପ୍ରରୋଚନା ଦେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି କି ? ଉଦାହୀନ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଉଦାହୀନ ତ ସେହିମାନେ ହୁଅନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ଏଠାରେ କେବଳ ଆପଣା ବ୍ୟର୍ଜିତ ଆଉ କିଛିହେଲେ ଦେଖି ପାରନ୍ତିନାହିଁ । ଅଥବା, ହୁଏତ ଖୁବ୍ ଦେଖି ପାରୁଥାନ୍ତି ମାତ୍ର ସ୍ୱୀକାର କରିନେଇ ପାରନ୍ତିନାହିଁ । ଆମ ପୃଥିବୀର ଜ୍ଞାନୀ ଓ ମହାଜ୍ଞାନୀମାନେ ଉଦାହୀନ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ସିନା ପୃଥିବୀରେ ଭଳି ଭଳି ଅନାଚାର ଏତେ ମୁହଁ ପାଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଆହୁରି ଅଧିକ ବିଚ୍ଛନ୍ନମାନର ବିଷୟ ଯେ, ଆମର ସେହି ମହାଜ୍ଞାନୀମାନେ ଏକ ମନ୍ଦ ସମୟର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଯୋଗ ନେଇ ସେହି ଅନାଚାରଗୁଡ଼ିକର ହିଁ ଭୃତ୍ୟଗିରି କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଥିରୁ ଫାଇଦା ପାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଭୀରୁତାଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କୁ ସମ୍ଭବତଃ ଭଲ ବି ଲାଗୁଛି । ଜଣେ ଭୀରୁର ଏକ ସବାବଡ଼ ଲକ୍ଷଣ ହେଉଛି ଯେ, ସିଏ ତା' ଚାରିପାଖର ଅନାଚାରଗୁଡ଼ିକୁ ଅନାଚାର ବୋଲି ଖୁବ୍ ଜାଣିଥାଏ ସିନା, ମାତ୍ର ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତା'ର ଆଦୌ କିଛି ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଛି ବୋଲି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି କିଛି କରେନାହିଁ । ମୁହଁ ଲୁଚାଇ ବୁଲୁଥାଏ । ଏବଂ, ଜ୍ଞାନରୁ ଲବ୍ଧ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ବରଂ ଅପଶକ୍ତି ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାକୁ ବାଟ ଛାଡ଼ି ଦେଉଥାଏ ।

ଦାୟିତ୍ୱସଚେତନ ଜ୍ଞାନ, ଏକାଧିକ ଅର୍ଥରେ ସେଇଟି ଶକ୍ତି । ସେହି ଶକ୍ତି ମନୁଷ୍ୟକୁ ଏପରି ବହୁ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଆଣି ଦେଇଛି, ଅତୀତର ପୂର୍ଣ୍ଣଯୁଗ ଗୁଡ଼ିକରେ ମଧ୍ୟ

ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକର କଳ୍ପନା ହିଁ କରାଯାଇ ପାରିନାହିଁ । ବିଜ୍ଞାନର ବଳରେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସତେଅବା ଶତନେତ୍ର ହୋଇ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗସ୍ଥ ଏହି ପୃଥିବୀର ଅବଲୋକନ ଏବଂ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବାରେ ଆଗ୍ରହୀ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟ ସତ୍ୟତାକୁ ଏକାବେଳେକେ କେତେ କେତେ ଶତାବ୍ଦୀ ଡିଆଁଇ ନେଇଛନ୍ତି । ପଞ୍ଚଭୂତର ଅପରିମିତ ଶକ୍ତିକୁ ବିଜ୍ଞାନର ପ୍ରଜ୍ଞା ମନୁଷ୍ୟସମାଜର ପରିଚ୍ଛନ୍ୟାରେ ଆଣି ଖଟାଇବାକୁ ସାହସୀ ହୋଇଛି । ଜଳ, ସ୍ଥଳ ତଥା ଆକାଶ-ତିନୋଟିଯାକରେ ରାସ୍ତାମାନେ ଖୋଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ବହୁ ଅଭୂତପୂର୍ବ ଏପରି ସୁଯୋଗମାନ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ଆସିଛି, ଯଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ନାନା ସମ୍ପର୍କସ୍ଥାପନା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିଛି । ମଣିଷର ଜୀବନକ୍ଷେତ୍ରରେ ତାକୁ ଭାରି ସ୍ଥାନୀୟ ଏବଂ ତେଣୁ କାତର କରି ରଖି ଆସିଥିବା ବହୁ ଅଳ୍ପତା ଅପସରି ଯାଇଛି ଏବଂ ଏହି ପୃଥିବୀଯାକ ମୁଣ୍ଡମାନେ ଏକାଠି ବସି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆଖିଆଗରେ ରଖି ଯୋଜନାମାନ କରିବାରେ ପ୍ରୟତ୍ନୀ ହେବା ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ଖାଲି ଏହି ବାହାରଟାକୁ ସତେଅବା ବାହ୍ୟ ମାପଯନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କୁ ପକାଇ ନିଜ ଆୟତ୍ତ ମଧ୍ୟକୁ ଆଣିବାରେ ମନୁଷ୍ୟର ମେଧା ଆଦୌ ଯଥେଷ୍ଟ ହେଲା ବୋଲି ଧରି ନେଇନାହିଁ । ମନୁଷ୍ୟର ଭିତରକୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ବାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକୁ ପକାଇ ବହୁପ୍ରକାରର କଳ୍ପନା କରିବାରେ ଆଗଭର ହୋଇଛି । ଅବଦେତନ ଗୁଡ଼ିକୁ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ କରିଆଣି ମନୁଷ୍ୟଦେତନାର କେତେକେତେ ଅନୁଦ୍‌ଘାଟିତ ଆୟତନର ସନ୍ଧାନ ମଧ୍ୟ କରିଛି । ତା'ର ଜିଜ୍ଞାସା ବଢ଼ିଛି ଏବଂ ତେଣୁ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଅନୁରାଗଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାର ବହୁ ନୂଆ ନୂଆ ଅବସର କ୍ରମଶଃ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ଆସିଛି ।

ତଥାପି, ଏହି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଦ୍ରବ୍ୟ, ଅଧ୍ୟୟନଗତ ଆୟତନ ଏବଂ ନାହିଁ ନଥିବା କୌଶଳଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ତତ୍ପର ରହିବାରେ ଯେତେ ଉତ୍ସାହ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ କେଉଁଠି କ'ଣ ସବୁ ବିଘ୍ନ ରହିଯାଇଛି, ଯାହାଫଳରେ କି ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ ନୂଆ ନୂଆ ଉପଦ୍ରବମାନ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛନ୍ତି । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ସତେଅବା ମଣିଷଟାର ମୋଟେ କଳ ପାଉନାହିଁ । ଅଶାନ୍ତିର ନୂଆ ନୂଆ ପ୍ରକୋପମାନେ କନ୍ଦୁ ନେଉଛନ୍ତି । ସମୂହ ସମୂହ ମଧ୍ୟରେ ସନ୍ଦେହମାନେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛନ୍ତି । ବାହାରକୁ ଦେଖିବାକୁ ସମସ୍ତେ ପାଖ ପାଖ ହୋଇ ଆସୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଅବିଶ୍ୱାସମାନେ ଭୂତପରି ମାଡ଼ି ବସିଛନ୍ତି । ଏହି ଯାବତୀୟ ଜୀବନଦଉଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକୁ ଉପଯୁକ୍ତ କୌଣସି ସଙ୍ଗତି ଦେଇ ବୁଝିବା ଲାଗି ଅନୁରୂପ ହୃଦୟଟିଏ କେଉଁଠିହେଲେ ନାହିଁ କି ? ରାସ୍ତାମାନେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ି ବୁଲୁଛନ୍ତି । ରାଜନୀତିକ ଆଦର୍ଶମାନେ ମୂଳତଃ ସେହି ରାସ୍ତର ସେବା ହିଁ କରୁଛନ୍ତି । ଏବଂ, ପୃଥିବୀର ବେପାରୀମାନେ ରାସ୍ତାମାନଙ୍କ ଉପରେ ସାଆନ୍ତାଣୀ ବନି ରହିଛନ୍ତି । ତାହାରି ନ୍ୟାୟରେ ରାସ୍ତୀୟ ସ୍ତରରେ ଅସ୍ଥଗୁଡ଼ାକୁ ପକାଇ ରଖିବାରେ

ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଲାଗି ରହିଛି ଏବଂ ତାହାକୁ କ୍ଷମତାର ଉଚ୍ଚ ମଥାନମାନଙ୍କ ଉପରେ ବସିଥିବା ମଥାମାନେ ଏକ ବ୍ୟାବହାରିକ ଆବଶ୍ୟକତା ବୋଲି କହିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ତେବେ ଅଭାବ କେଉଁଠାରେ ରହିଛି ? ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଧର୍ମଦରବାରମାନେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ପକ୍ଷରେ ରହିଥିବା ପରି ନାନା ଚତୁରତା ଦେଖାଇ ସତେଅବା ଆପଣାକୁ କ୍ଷମା ଦେବାରେ ହିଁ ଆପେ ନିରାପଦ ହୋଇ ରହିବେ ବୋଲି ବିଚାର ହୁଏତ କରୁଛନ୍ତି । ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ଭିତ୍ତି କରି କେତେ ନା କେତେ ବହୁପାଣ୍ଡିତ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାଧାନ ଦେଇ ବହି ଲେଖାଯାଇଛି ସିନା, କିନ୍ତୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ସତେଅବା ସ୍ଥାନୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ହିଁ ସବୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା ଦେଉଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀଟାକୁ ଏତିକିରେ ଅଟକାଇ ରଖିବାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା । ପୃଥିବୀକୁ ସତେଅବା ଏକା ଭୋଗ କରିବାର ମତଲବ ରଖି ସବୁଯାକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା ।

ଏବଂ, ଶିକ୍ଷାର ପୂରା ବରାଦତା ମଧ୍ୟ ପୃଥିବୀଯାକ ନିୟମତଃ ରାଷ୍ଟ୍ର ହାତରେ । ରାଷ୍ଟ୍ରସ୍ୱାର୍ଥର ଇଚ୍ଛାଟି ଅନୁସାରେ ଶିକ୍ଷାନାମକ ଶକଟାସୁରଟାକୁ ସଂପୃକ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ଏପରି ମଡ଼ାଇ ଦିଆଯିବ ଯେ, ଅନ୍ୟଭଳି କିଛି ପ୍ରକୃତରେ କିଛି ହେଉ ଅର୍ଥାତ୍ ଘଟୁ ବୋଲି କାହାର କୌଣସି ଅବକାଶ ରହିବନାହିଁ । ପୃଥିବୀଯାକର ସତକୁ ସତ ସ୍ୱୀକୃତ ଶିକ୍ଷାବିତ୍ରମାନେ ଯଥାର୍ଥ ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ଯେଉଁଭଳି ହେବା ଉଚିତ ବୋଲି କହି ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ନିଜ ନିଜ ବିଚାର ଅନୁସାରେ କେତେ ପ୍ରୟୋଗ ମଧ୍ୟ କରିଛନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ବହି ହୋଇ ରହି ଯାଇଛନ୍ତି ସିନା, କିନ୍ତୁ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ତରଫରୁ କାରି ହୋଇ ଚଳୁଥିବା ଶିକ୍ଷାରେ ସେସବୁର ସତେଅବା କୌଣସି ଚିହ୍ନବର୍ଣ୍ଣ ହିଁ ନାହିଁ । ଭାରତବର୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାଧୀନତାଲାଭ ପୂର୍ବରୁ ସେହିପରି ମହାନ ଦୃଷ୍ଟିସମ୍ପନ୍ନ ଏକାଧିକ ଶିକ୍ଷାବିତ୍ର ବହୁ ବାଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁସବୁ ପ୍ରୟୋଗର ଉତ୍ତରାଧିକାରକୁ ଆମପାଇଁ ରଖି ଯାଇଛନ୍ତି, ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋଟେ ସାହସ କରିନାହିଁ । ତେଣୁ, ଯାହା ଯେପରି ଚାଲିଛି, ଉପରୁ କର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କର ଅଳିକମାନଙ୍କର ବିଧାନରୂପେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ କରାଯାଇଛି, ତାହାରି ମାଧ୍ୟମରେ ମଣି ହେବା ବ୍ୟତୀତ ସତେଯେପରି ଆଉ କୌଣସି ବିକଳ ମାର୍ଗକୁ ସହ୍ୟ କରା ଯାଉନାହିଁ । ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଚଳନ୍ତି ହାଡ଼ାଟା ସହିତ ଖାପ ଖାଇ ସେହି ପୁରୁଣା ଭାଡ଼ିଟା ମଧ୍ୟରେ କାଗଜଟିଏ ହାସଲ କରି ଗୋଟିଏ ଜୀବିକା ନିମନ୍ତେ ସ୍ୱୀକୃତି ଲାଭ କରିବାରେ ହିଁ ସମଗ୍ର ଶିକ୍ଷାୟତନ ଆପଣାକୁ ବାଧ୍ୟ କରି ରହିଛି । ଏହି ଅନିତ୍ୟ ସଂସାରଟାରେ ହୁଏତ ସେତିକିମାତ୍ର ସମ୍ଭବ ବୋଲି ମାନିନେଉଛି । ଏହି ମତିହୀନତା ଗୁଡ଼ିକର କୋଳାହଳଟି ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ଭବତଃ ଶିକ୍ଷକର ଗୁଳାବୁ ବାହାରି ଅଧିକ କିଛି ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ହିମ୍ବତ ହେଉନାହିଁ । ଗଦା ଗଦା ଜ୍ଞାନ ପୋତୁରା ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଜ୍ଞାନ ଯେ ଧର୍ମତଃ ଗୋଟିଏ ପରିବର୍ତ୍ତନକାରୀ ଶକ୍ତିରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇପାରିବ ଏବଂ

ଏୟୁଗର ବହୁ ଜୀବନବିରୋଧୀ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ଆଗରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପାରିବ, ସମ୍ଭବତଃ ବେଳେବେଳେ ତା' ଭିତରେ ଥାଇ କୌଣସି ବିବେକ ତାକୁ ଆହ୍ୱାନ ଦେବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏବର ଶିକ୍ଷକଟିଏ ତେଣେ ମନ କରିବାକୁ ନିରାପଦ ମନେ କରୁନାହିଁ,— ନିଜ ସହିତ ନିତ୍ୟ ଦୃଢ଼ରତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛି । ଅପେକ୍ଷା ହୁଏତ କରିଛି, ଏପରି କିଛି ଘଟିବ, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ତାକୁ ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ବାଟଟିଏ ଫିଟିଯିବା ପରି ପ୍ରତୀତ ହେବ । ପୃଥିବୀରେ ଏପରି ତ ବହୁବାର ଘଟିଛି; ତେଣୁ ଆଉଥରେ ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ନଘଟିବ !

Divine କହିଲେ ଆମେ, ମାଆଙ୍କର କଥାଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ଏପରି ଏକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ-ପ୍ରତ୍ୟୟ ବୋଲି ଜାଣିବା, ଯିଏକି ଆମର ଜ୍ଞାନକ୍ଷେତ୍ରର ସକଳ ସମ୍ଭାବନା ସହିତ କ୍ରମେ ଆମ ସହିତ ସତତ ରହିଛି ବୋଲି ଅନୁଭୂତ ହେବ, ଏବଂ, ଆମ ଭିତରର ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିଚୟ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ସହିତ ଏହି ପୃଥିବୀ ସହିତ ଆମକୁ ନାନାଭାବେ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବାର ନିତ୍ୟ-ଅନୁଭବଟିଏ ମଧ୍ୟ ଆଣିଦେଇ ପାରିବ । ଜ୍ଞାନ, ଶକ୍ତି ଏବଂ ତୃତୀୟତା ହେଉଛି ଭଲ ପାଇବା । ପ୍ରଥମେ ଜ୍ଞାନ, ତା'ପରେ ଶକ୍ତି ଏବଂ ତୃତୀୟତାରେ ଭଲ ପାଇବା,— ଏପରି ଆଦୌ ନୁହେଁ । ଏପରି ହିସାବ ଓ କ୍ରମରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଥିବା ଯାଏ ଆମେ ତ ତୁଚ୍ଛା ଆମ ମଥାଟାର ନାନା ଭ୍ରମଭିତରେ ହିଁ ବଣା ହୋଇ ରହିଥିବା । ହୁଏତ ସବୁ କାଣିଲୁ ବୋଲି ଭାବୁଥିବା ମାତ୍ର ଜୀବନର ଅସଲ ମାର୍ଗଗୁଡ଼ିକରେ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିଥିବା । ହଁ, ଜ୍ଞାନ ହାସଲ କରିବା, ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ହାସଲ କରିବା,— ଏବଂ ଭଲ ପାଇବା । ସେହି ଭଲ ପାଇବା ଆଦୌ କୌଣସି ହାସଲ କରିବାର ବସ୍ତୁ ନୁହେଁ,— ତାହା ହେଉଛି ନିଜ ସହିତ ତଥା ଚରପାଶର ସଂସାରନାମକ ସକଳ ସମୁଦାୟତା ସହିତ ଏପରି ଏକ ସମ୍ପର୍କରେ ରହି ବଞ୍ଚିପାରିବା, ଯାହାକୁ ଭଲ ପାଇବା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ହଁ, ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ପୁନର୍ବାର ସେହି ତେତାବନୀଟି,— ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ନୁହେଁ, ଖୁସୀ ହୋଇ । ଆପଣାର ଯାବତୀୟ ଆଗ୍ରହ ତଥା ଅଭିପ୍ରାୟର କ୍ଷେତ୍ରମାନଙ୍କର ସଫଳତାରେ କେତେ ନିଃସଞ୍ଜୋଡ଼ ହୋଇପାରିଲେ ଯେ ଏଠାରେ ସବୁ ଭଲ ହିଁ ଲାଗେ ଏବଂ ଅନୁକ୍ଷଣ ଏକ ଅନିର୍ବଚନୀୟ ଆତ୍ମୀୟତା ଆମକୁ ସତେଅବା ଜଣେ ଜନନୀର ନିର୍ଭର ଦେଇ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଉଥାଏ, ସେହି ସତ୍ୟଟିକୁ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ କେବେ ନା କେବେ ଆମେ ବଞ୍ଚୁଥିବା ଜୀବନବୃତ୍ତି ଭିତରେ ଅବଶ୍ୟ ଅନୁଭବ କରୁଥିବା । ହଁ, ସଫରାଫର ସେହି କେବେ ନା କେବେ ସେଇଟି ଆମ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାର ଏକ ସ୍ୱାଭାବସାହଜତାରେ ଯେତେବେଳେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଆମର ସେହି ଜୀବନକଳାଟିକୁ ଭଲ ପାଇବା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରନ୍ତା ।

ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଆମେ ବୁଝିଲାଭଳି କେଡ଼େ ସରଳ କରିଦେଇ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ପ୍ରଥମ ସକଳ ଭଲ ପାଇବା ଆରମ୍ଭ ହୁଏ କଣେ କାହାକୁ ତଥା ଗୋଟିଏ କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଭଲ ପାଇବାରୁ । ତାହାକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ସେଇଟି କ୍ରମଶଃ ପ୍ରସାରିତ ହୁଏ । ଜଣକୁ ସତକୁ ସତ ସୁସ୍ଥ ଭାବରେ ଭଲ ପାଇଲେ ତାହା ସ୍ୱଭାବତଃ ହିଁ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯାଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ଭଲ ପାଇବାର ଏକ ସଂକ୍ରମଣଶକ୍ତି ରହିଥାଏ ଓ ଆମକୁ ବାଡ଼ି ଡିଆଁଇ ନେଇଯାଏ । ଗୋଟିଏ ସାଙ୍ଗରୁ ଅନେକ ସାଙ୍ଗ ହୁଅନ୍ତି; ଗୋଟିଏ ଭାଷା, ଗୋଟିଏ ଦେଶ ଏବଂ ଏପରିକି ଗୋଟିଏ ତଥାକଥିତ ଧର୍ମର ପରିଚିତ ଠାକୁରଠାରୁ ଚିତ୍ତ ସତେଅବା ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯିବାର ପ୍ରେରଣା ପାଏ । ସେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ଛାଡ଼ି ଆଉଗୋଟିଏରେ ଲାଗିଯିବାର କୌଣସି ଦୁର୍ଘଟଣା ହିଁ ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼େନାହିଁ । ଯାବତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ ହେଉଛି ବସ୍ତୁତଃ ଭଲ ପାଇବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ଅସମର୍ଥତା । ସେହି ଅସମର୍ଥତା ହିଁ ଯାବତୀୟ ଉତ୍ତେଜନାର କାରଣ ହୋଇଥାଏ । ଗୋଟିଏ ଦେଶକୁ ନିଜର ଦେଶ ବୋଲି ଚିହ୍ନିଲେ ଏବଂ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ସହିତ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ଆଉଗୋଟିଏ ଦେଶକୁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ନାକଟେକି ଦୃଶ୍ୟ କରିବ କାହିଁକି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆମେ ଖୁବ୍ ଅଧିକ ଶୁଦ୍ଧ ବୋଲି ନାଗରା ବା କାହିଁକି ବକାଇ ବୁଲିବାକୁ ମନ କରିବ ? ଏକାଧିକ କାରଣରୁ ଆମର ଏଇଟିକୁ ବା ସେଇଟିକୁ ଭଲପାଇବା ମଧ୍ୟରେ ଆଉଗୋଟିକୁ ନାକରା ଅର୍ଥାତ୍ ନିମ୍ନ ବୋଲି ବା କାହିଁକି କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ? ଏବେ ଯେ ପୃଥିବୀର ଦାଣ୍ଡମାନଙ୍କରେ ଉତ୍ତେଜନାମାନେ ବେଶୀ ପ୍ରକୋପ ଦେଖାଇବାରେ ଲାଗିଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଛି, ସେଥିରୁ ଏପରି ସନ୍ଦେହ କରିବାର ତେର କାରଣ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ଯେ, ସେହି ଉତ୍ତେଜିତମାନେ ନିକଟକୁ ମଧ୍ୟ ସାଧୁତା ଅର୍ଥାତ୍ ସୁସ୍ଥତାର ସହିତ ଭଲ ପାଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି । ନିଜର ସେହି ନପାରିବାଟିକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବା ସକାଶେ ସେମାନେ ଉତ୍ତେଜନାମାନଙ୍କୁ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି । ଉତ୍ତେଜନା ସୃଷ୍ଟି କରିବାଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ, ସହଜ ଓ ସୁସ୍ଥ ଭାବରେ ମଣିଷର ଭଲ ପାଇବାଦ୍ୱାରା ହିଁ ଭଗବାନ ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରକଟ ହୋଇ ଆସିଥାନ୍ତି ।

ଏମିତି ସତକୁ ସତ ମାଆଟିଏ କେଉଁଠି ଏହି ସଂସାରରେ ଅଛି, ଯିଏକି ନିଜ ଛୁଆଟିର ମୁହଁଟି ପ୍ରକୃତରେ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ବୋଲି ଦେଖିପାରୁଛି ବୋଲି ଆଉଗୋଟିଏ ପିଲାକୁ ଦେଖି ପ୍ରକୃତରେ ମୁହଁମୋଡ଼ି ଦେଉଛି ? ତେଣୁ, ୧୯୨୩ର ନବବର୍ଷର ବାଣୀରେ କୁହା ହୋଇଥିବା ପରି, ଯେତେବେଳେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ତୁମକୁ ନିଜ ତେଜନାରେ ପୂରା ଗୋଟିଏ ହୋଇ ଦିଶିବ, ସେତେବେଳେ ତୁମେ ସତେଜନ ଭାବରେ ସେହି ପରମ ସର୍ବକର୍ତ୍ତା Divineଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିପାରିବ । ସେତେବେଳେ ଆଉ କାହା ବୋଲି ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ରହିବନାହିଁ । ସେହି ଏକାବେଳେକେ ଦେଖିବା ଏବଂ ସେହି

ଅନୁସାରେ ଜୀବନଟିଏ ବଞ୍ଚିବାର ପ୍ରୟାସ କରୁଥିବା,— ସେଇଟି ହିଁ ଭଲ ପାଇବା । ଭଲ ପାଇବା ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣାକୁ ଦେବା,— ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ନୁହେଁ, କୌଣସି ନିୟମ ମାନିବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ହେବ ବୋଲି ଆଦୌ ନୁହେଁ,— ଖୁସୀ ହୋଇ ନିଜକୁ ଦେବା । ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭାବରେ ଆପଣା ଜୀବନର ଯାବତୀୟ ମେଳରେ ପୂର୍ଣ୍ଣସଂପୃକ୍ତ ହୋଇ ବଞ୍ଚିବା । ସେତେବେଳେ ଏପରି କିଛି ଘଟିବ, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ଅବ୍ୟକ୍ତଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇ ଆସିବାପରି ଲାଗିବ, ଦୂରମାନେ ନିଜଟି ଲାଗିବେ ଏବଂ, ଆମର ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନଟି ମଧ୍ୟରେ ଆମେ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ୍ୟର ଆଭାସମାନେ ମଧ୍ୟ ସତେଅବା ଚାକ୍ଷୁଷ ହୋଇ ଆସିବେ । ହଁ, ପୃଥିବୀରେ ସବୁ ମଣିଷ ସବୁଠାରେ ଅନ୍ୟମାନେ ମୋତେ ଆଗ ଭଲ ପାଆନ୍ତୁ ବୋଲି କେଡ଼େ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଆଶା କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ହତାଶ ହୁଅନ୍ତି ଓ ତା’ପରେ ବହୁ ଜଗତ୍‌ସନ୍ତାପର କାରଣ ହୁଅନ୍ତି । ନାହିଁ ନାହିଁ; ଅସଲ ଗୀତିଟି ହେଉଛି ଆଗ ମୁଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବି, ଭଲ ପାଇବାର ସେହି ଖାସ୍ ସହକାତଟି ସହିତ ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବି । ନିଜକୁ ଦେବି, ଜଗତ ପାଇଁ ବଞ୍ଚିବି ଏବଂ ତା’ପରେ କେଡ଼େ କୋଳାହଳଶୂନ୍ୟ ଭାବରେ ସମଗ୍ର ଜଗତଟି ହିଁ ମୋତେ ସେହି Divineଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିବା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଘର ବୋଲି ଅନୁଭବ ହେବ । ସେଇଥିପାଇଁ, ମାଆ ବ୍ୟବହାର କରିଥିବା ଭାଷାରେ : *all the love we have to become*,— ମୁଁ ତାଙ୍କରି ହୋଇ ବଞ୍ଚିବି,— ଏବଂ ନିଜକୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ନିଜର ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିବି ।

ଜ୍ଞାନ, ଶକ୍ତି ଏବଂ ଭଲ ପାଇବା,— ଏବଂ ସେଇଥିରୁ ଏକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା । ଇଂରାଜୀରେ ସେହି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ସମସ୍ତେ *perfection* ନାମକ କଥାଟିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିଥାଆନ୍ତି । ଏବଂ, ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ସିଏ ଆପେ ଚାଲିଥିବା ଏବଂ ଆମପାଇଁ ପ୍ରଦର୍ଶାଇ ଦେଇଥିବା ଯୋଗ ମାର୍ଗଟିକୁ *The Yoga of Self-Perfection* ଅର୍ଥାତ୍ ଆତ୍ମ-ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାର ମାର୍ଗ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଅର୍ଜନ କରିବା କହିଲେ ଆମେ କ’ଣ ଏପରି କୌଣସି ଧାରାକୁ ବୁଝିବା, ଯେଉଁଥିରେ କି ଆଗରୁ ମପା ହୋଇ ରହିଥିବା କୌଣସି ଦୈର୍ଘ୍ୟ କିମ୍ବା କୌଣସି ଉଚ୍ଚତାକୁ ପାର ହୋଇଗଲେ ଆମର ଯାତ୍ରା ସିଦ୍ଧ ବା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ପାହାଡ଼ଟିଏ ଚତୁ ଚତୁ ସିନା ଗୋଟିଏ ବିନ୍ଦୁକୁ ଆସି ଆମେ ଶିଖରରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲୁ ବା ପହଞ୍ଚିପାରିଲୁ ବୋଲି ସମସ୍ତଙ୍କର ବୁଝିବା ଭଳି କୁହାଯାଇ ପାରିବ,— ମାତ୍ର ସତକୁ ସତ ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ଏପରି କୌଣସି ଗାର ବା ମାପ ରହିଛି, ଯେଉଁଠାରେ କି ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶିଖରଟିର ଉପଲବ୍ଧି ହିଁ ହୋଇଗଲା ଓ ଆଉ ଆଗକୁ ମୋଟେ ଯିବାର ନାହିଁ ବୋଲି ଦାବୀ କରାଯାଇ ପାରିବ ? ତେଣୁ, ପୂର୍ଣ୍ଣରୁ ପୂର୍ଣ୍ଣତର ଏବଂ ପୂର୍ଣ୍ଣତରରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ

ପୂର୍ଣ୍ଣ,—ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ଅସରନ୍ତି ଧାରା ଏବଂ ଅସରନ୍ତି ସାଧନା । ସେହି ଅସରନ୍ତି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାଲାଭର ଏକ ସଦା-ଅପରିଚ୍ୟୁତ ଆହ୍ୱାନକୁ ଅସଲ ଶୈଳୀଟିଏ ଏବଂ ଆଖିଟିଏ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ନିତ୍ୟ ଗତିଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥିବା,—ଆପଣାକୁ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଓ ଏହି ସକଳ କିଛିକୁ ହିଁ ଅସରନ୍ତି ଏକ ସ୍ୱଭାବପ୍ରକ୍ରିୟା ବୋଲି ନିଜ ଜୀବନର ଏକ ଧର୍ମ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବା,—ସେଇଟି ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ ଅର୍ଥରେ ସେହି Divineର ଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣକୁ ଆମଲାଗି ସତେ ବହନ କରି ଆଶୁଥିବ । ମୁଁ ପାକଳ ଓ ପୋଖର ହେଉଥିବି, ଅଗ୍ରସର ବି ହେଉଥିବି : ଏବଂ, ସାଧୁଭାଷାରେ କହିଲେ ତାହାକୁ ହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣରୁ ପୂର୍ଣ୍ଣତର ଅର୍ଥାତ୍ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବାର ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଏବଂ, ସୁସ୍ଥ ଭାବରେ, ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କାହାରିଦ୍ୱାରା ବାଧ୍ୟ ନହୋଇ ଖୁସୀ ହୋଇ ସେହି ସୁସ୍ଥ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟିକୁ ନିଜପାଇଁ ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଇ ପାରିଥିଲେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଅନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ସେହି ସତତ ପ୍ରୟାସଟିକୁ କଦାପି ଈର୍ଷା କରିବନାହିଁ । ସତରାତର ସବୁ ବାଟୋଇଙ୍କ ପରି ସିଏ ଅନ୍ୟ ସବୁ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ବାଟୋଇରୂପେ ଚିହ୍ନିବ, ସ୍ୱୀକୃତି ମଧ୍ୟ ଦେବ । ଠିକ୍ ତା'ରି ପରି ସବୁ ମଣିଷ ମଧ୍ୟ ବାଟ ଚାଲୁଛନ୍ତି ତଥା ପୂର୍ଣ୍ଣରୁ ପୂର୍ଣ୍ଣତର ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ବୋଲି ସହଜ ଭାବରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଅନୁଭବ କରିପାରିଲେ ପୃଥିବୀରେ ଏକ ସମଜସତା ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ । ଏବଂ ସମଜସତାର ସେହି ଅନୁଭବ ଆମକୁ ବହୁ ମିଛକାତରତା ମଧ୍ୟରୁ ଉଦ୍ଧାର କରି ଆଣିବ । ପୃଥିବୀଯାକର ସକଳ କ୍ରୁରରେ ତାହା ମହୌଷଧି ପ୍ରାୟ କାମ ଦେବ ।

ସେହି ସମଜସତା ଉପରେ ଏକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆସ୍ଥାର ନିତ୍ୟଭାବ,—ତାହାହିଁ ଆସ୍ଥିକ ଭାବ । ଯାବତୀୟ ନାସ୍ଥିକତାରୁ ଆମକୁ ତାହାହିଁ ନିରାପଦ କରି ରଖିବ । ଏବଂ, ଏହିପରି ଏକ ସ୍ୱୀକାରାତ୍ମକ ସକ୍ରିୟ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେଲେ ପୃଥିବୀକୁ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କ୍ଷୁଦ୍ରତାମାନଙ୍କର କବଳରେ ପଡ଼ି ହସ୍ତସନ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବନାହିଁ । ଭୂମାରେ ବଞ୍ଚିବା, ଉତ୍ତମ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଏବଂ ସାମୂହିକ ଜୀବନରେ ସେହି ଭୂମାର ଅଭୟତା ମଧ୍ୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ ଅର୍ଥାତ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାରରେ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇ ରହିବା,—ତାହାରିଦ୍ୱାରା ହିଁ Divine ଏକାବେଳେକେ ଆମ କତିରେ ସଦା ଉପସ୍ଥିତ ରହିଛନ୍ତି ଓ ଆମ ସହିତ ଏକାଠି ବାଟ ଚାଲୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବା । ଆମେ ଲୋଡ଼ିଲୋଡ଼ି ଯାଇ ତାଙ୍କଯାଏ ପହଞ୍ଚି ପାରିଛୁ ଏବଂ ସିଏ ଲୋଡ଼ି ଲୋଡ଼ି ଆସି ଆମଯାଏ ପହଞ୍ଚି ବି ପାରିଛନ୍ତି, ପରସ୍ପରକୁ ଏତିକି ବୁଝାଇ ଦେଇ ପାରିବାଲାଗି ଆମକୁ ଆଉ କୌଣସି ଭାଷଣ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବନାହିଁ । ଏବଂ, କୌଣସି ଭାଷଣ ଶୁଣିବାକୁ ବା କାହିଁକି ପଡ଼ିବ ? ସେହି ସମଜସତାର ବିଶ୍ୱାସ ଯୁକ୍ତିଟି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ନିମନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହୋଇଆସିବ । ଆମେ ସତେଅବା କୌଣସି ଏକ ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟରେ ଠିଆ

ହୋଇଥିବୁ ଏବଂ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ଉପରେ ସେହି ଅଭିଳକ୍ଷିତ ଓ କଳ୍ପିତ ଛିତିମାନେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅର୍ଥାତ୍ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହେଉଥିବେ, ସେପରି ଆଦୌ ନୁହେଁ; ମାତ୍ର, ଆମେ ସମସ୍ତେ ସବୁମନ୍ତେ ପରସ୍ପରର ଏହି ନାନା ମେଳରେ ଜୀବନଗୁଡ଼ିକୁ ବଞ୍ଚୁଥିବୁ ଏବଂ ସେହି ମେଳ ତଥା ଜୀବନଗୁଡ଼ିକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ଉକ୍ତ ଛିତିମାନେ ପ୍ରକଟି ଆସିବାରେ ଲାଗିଥିବେ । ଅର୍ଥାତ୍, Divine ଏହି ଜୀବନରୂପୀ ଭୁବନଟି ଭିତରେ ହିଁ, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ବଞ୍ଚିବା ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ପ୍ରକଟ ହେଉଥିବେ । ମାଆ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ manifest ଶବ୍ଦଟିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି ।

ହଁ, ଆଲୋକ ଏବଂ ଆନନ୍ଦର ଏକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନସମ୍ପର୍କର ବାତାବରଣରେ । ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ଘ୍ରାଣ କରି ହେଉଥିବେ, ଏବଂ ତଥାପି, ହେଇ ଦେଖ ବୋଲି ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି ଅଲଗା କିଛିହେଲେ ଦେଖାଇ ଦେବାକୁ ହେଉନଥିବ । ସେଇ ଛିତିଟି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଠାରେ ଆମକୁ ନିମିତ୍ତ କରି ପ୍ରକଟ ହୋଇନାହିଁ,— ସେଥିଲାଗି ହିଁ ଆମେ ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମକଳ୍ପନାରେ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣନାରୂପ ଦେଇ ତାଙ୍କର ଅନ୍ଧାକଗୁଡ଼ିକୁ କରି ଆସିଛୁ । ସେହି ମହିମାଟି ବିଷୟରେ ମହାନ କବିମାନେ ଶାସ୍ତ୍ରମାନ ଲେଖି ଯାଇଛନ୍ତି । ଆମେ ସେଥିପାଇଁ ଯେତିକି କଳ୍ପନା ଦେଇ ଯାହାସବୁକୁ ଗଢ଼ି ହିଁ ପାରୁଛୁ, ତାହାକୁ ହିଁ ଏଯାଏ ଭଗବାନ୍ ବୋଲି କହିଆସିଛୁ । ମାତ୍ର ସେହି ମହିମାଗୁଡ଼ିକ ଆମ ପୃଥିବୀସ୍ତରୀୟ ଆମର ଏହି ଭୂମିଟିଠାରୁ କେତେ ନା କେତେ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଜ୍ଞାନର ପୂର୍ଣ୍ଣରୁ ପୂର୍ଣ୍ଣତର ଉପଲବ୍ଧି, ଶକ୍ତିତ୍ତ୍ୱର ପୂର୍ଣ୍ଣରୁ ପୂର୍ଣ୍ଣତର ଆବିଷ୍କାର, ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାର ଆଦ୍ୟହାରେ ଆମର ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତଥା ସାମୁଦାୟିକ ଜୀବନରେ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ସେହି ଅପରିମିତ ଉପଲବ୍ଧିମାନ,— ଆମ ଜୀବନର ନିତ୍ୟ-ଅନୁକ୍ଷଣରେ ସତେଅବା କୌଣସି ଏକ ସତ୍ତ୍ୱେତନ ନିୟତି-ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାର ଆକର୍ଷଣରେ ଆମେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତ୍ୟୟ ତଥା ଖୁସୀରେ ବାଟଗୁଡ଼ିକୁ ଚାଲିପାରିଲେ Divine ବିଷୟରେ ମାଆ ଦେଇଥିବା ଏହି ସଂଜ୍ଞାଟି ବିଷୟରେ ଆମର ଆଉ ମୋଟେ ସଂଶୟ ରହିବନାହିଁ । ଆମେ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଉଥିବା ଏବଂ ଚିହ୍ନୁଥିବା । ବଞ୍ଚିବାର ସେହି ପରମ ଆଦ୍ୟତଟି,— ସେହି ହେଉଛନ୍ତି Divine,— ଆମର ସର୍ବବିଧି ସୋପାନ-ଆରୋହଣରେ ସେଇ ହେଉଛନ୍ତି ଅନୁକ୍ଷଣ ଆମକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ଆଣି ଦେଉଥିବା ପ୍ରତ୍ୟୟଦ୍ୱାରା ଭରପୂର ଗୋଟିଏ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ତାରା ଏବଂ ଏଇଠି ଆମର ଭୂମିଉପରେ କଣେ ସ୍ନେହମୟୀ ଜନନୀ ସଦୃଶ ଆମର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟଦେଇ ଆମକୁ ଗଢ଼ି ହୋଇ ଯାଉଥିବାର ଗୁମର ବତାଇ ଦେଉଥିବା ଆମର ଏହି ଭୂମିଟି,— ସବୁଗୁଡ଼ିକୁ ଗୋଟିଏ କରି ଆଣି ଯେତେବେଳେ ଆମକୁ ପୂରା ଆପଣାର ଏକାବେଳେକେ ନିଜ ଘରେ ରହିଥିବା ପରି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସହକତା ସହିତ ବୋଧ ହେବାକୁ ଲାଗିବ, ସେତେବେଳେ ସେହି Divine ହିଁ ଆମକୁ ନିରନ୍ତର ଘର୍ଷ କରି ରହିଥିବାର ନିରନ୍ତର ସତ୍ୟଟି ଆମର ନିଶ୍ଚାସପ୍ରାୟ ପରି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହୋଇଯିବ ।

- ୮ -

God is infinite Possibility. Therefore Truth is never at rest; therefore, also, Error is justified of her children.

— ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ

[ଇଂରାଜୀ ମାତୃରତ୍ନାବଳୀ, ୧୦ମ ଖଣ୍ଡ, ପୃଷ୍ଠା-୧୪୭]

“ଭଗବାନ୍ ହେଉଛନ୍ତି ଅମିତ ଓ ଅପରିମିତ ସମ୍ଭାବନା । ତେଣୁ ପରମସତ୍ୟ କେବେହେଲେ ବି ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜାଗାକୁ ଆସି ସେହିଠାରେ ହିଁ ଛିରି ହୋଇ ରହି ଯାଏନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍, ସନ୍ତାନମାନେ ଯେ ଭୁଲ୍ କରୁଛନ୍ତି ଓ ଭୁଲ୍ କରିବେ, ସେଥିରେ ବିସ୍ମିତ ହୋଇଯିବାର କୌଣସି କାରଣ ନଥାଏ ।”

ପୃଥିବୀର ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକ ଏହି କଥାଟିରେ ଅବଶ୍ୟ ଖୁବ୍ ଆପଣେଇ କରିବେ । କାରଣ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମ ସେମାନଙ୍କର ଅନୁଗାମୀମାନେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସତ୍ୟରେ ସର୍ବଦା ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ, ଆଦୌ ଏଣେ ତେଣେ ଟଳି ନଯାଆନ୍ତୁ, ଏହି ମୂଳ କଥାଟି ଉପରେ ହିଁ ଛିଡ଼ାହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଆଦି ଧର୍ମପ୍ରଚାରକମାନେ ନିଜ ଜୀବନରେ ଜଗତର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଯାହାକିଛି କହିଥାଆନ୍ତୁ ତଥା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମପଥର ଅନ୍ତରାଳରେ ଏକ ଅଧ୍ୟାତ୍ମର ଆବେଦନ ସର୍ବତ୍ର ରହିଛି ବୋଲି ଯେତେ ଯେଉଁଭଳି ସୂଚାଇ ଦେଇଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ମୂଳ ଗୁରୁ ଏବଂ ଦ୍ରଷ୍ଟାମାନଙ୍କ ନାମରେ ଅଲଗା ଅଲଗା ପତାକା ଉଡ଼ାଇ ଯେତେ ଯେଉଁଠାରେ ଖାସ୍ ଧର୍ମଟିଏ କିମ୍ବା ଖାସ୍ ସମ୍ପ୍ରଦାୟମାନେ ଗଠିତ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ସତେଅବା ଆଉ କ’ଣସବୁକୁ ମନ କରି ଆପଣାକୁ ଏକମାତ୍ର ଠିକ୍ ଆଲୋକମାନଙ୍କର ବାହକ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ଅଲଗା ଅଲଗା ପବିତ୍ର ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ରଚନା କରାଯାଇଛି । ଏକ ବିଶେଷ ଉତ୍ସାହର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଧର୍ମର ଖାସ୍ ଅବଲମ୍ବୀମାନେ ପୃଥିବୀଯାକର ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ନିଜ ଧର୍ମାୟତନଟିକୁ ଦୀକ୍ଷିତ କରିବାକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଭେକରୁ ହିଁ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବାର ନବ ନବ ପ୍ରୟାସମାନ କରା ବି ଯାଇଛି । ନିଜେ ପୂଜା କରୁଥିବା ପିତୃଲୀଳା ଓ ପିତୃଲୀଳାମାନଙ୍କୁ ଖାସ୍ ସଜା ବୋଲି ପ୍ରାୟ ଏକ ଅନମନାୟତା ସହିତ ଦାବୀ କରାଯାଇଛି । ଇତିହାସର ରାକାମାନେ ଏହି ଯାବତୀୟ ବ୍ୟାପାରରୁ ଖୁବ୍ ଫାଇଦା ଉଠାଇଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ସତେଅବା କୌଣସି ମିଛ ଉନ୍ମାଦନାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ପ୍ରଧାନତଃ ଜୀବନର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରକୃତ ସନ୍ଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ବଙ୍କା କରି ପକାଇଛନ୍ତି । ସରଳକୁ କଟିଳ କରି ଦେଇଛନ୍ତି, ମନୁଷ୍ୟର ସହକପଣଗୁଡ଼ିକୁ ସତେଅବା ପେଡ଼ିଲୁଗା କରି ରଖିବାର ଖାସ୍ ଭିଆଣମାନ କରିଛନ୍ତି । ଏହାଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସେମାନଙ୍କର

ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଇଶ୍ଵରସମ୍ଭାବନା ଗୁଡ଼ିକରୁ କେତେ କେତେ ଅନ୍ୟଆଡ଼େ ଦୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟ ଯାଇଛନ୍ତି ।

ଭଗବାନ୍ ହେଉଛନ୍ତି ଅନନ୍ତ ଏବଂ ଅପ୍ରମିତ ସମ୍ଭାବନାର ଏକ ସଦାସତ୍ତ୍ଵଳତା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ନିମନ୍ତେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମୂହ ନିମନ୍ତେ । ଆଗରୁ ଆଲୋଡ଼ିତ ହୋଇଥିବା କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରି କହିଲେ, ଜ୍ଞାନର ସମ୍ଭାବନା, ଶକ୍ତିର ସମ୍ଭାବନା ଏବଂ ପ୍ରେମର ସମ୍ଭାବନା । ଏକ ସର୍ବାଙ୍ଗ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଆଡ଼କୁ ବିଶ୍ଵାସର ସହିତ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଯିବାର ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ୟଭଳି ଉଦ୍‌ବୋଧନ । ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ସତେଅବା ସୋପାନପରେ ସୋପାନ ଉଠୁଥିବାର ଏକ କ୍ରମରେ ସେହି ବୀର୍ଯ୍ୟକାଳ ଧରି ବିଧାତାର ଅଭିଳଷିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ସମଜସତାକୁ ବାସ୍ତବ କରି ଆଣିବାର ଇଶ୍ଵରୀୟ ପ୍ରୟାସଟି । ସେହି ସମଜସତା ନିମନ୍ତେ ଦୁର୍ବାର ଆହୁତାଟିଏ ରଖି ସତେଅବା ନିଜ ଭିତରେ ଏବଂ ପରସ୍ପର ଭିତରେ ଏକାଧାରରେ ଏକ ଅଧିକ ମନୁଷ୍ୟୋଡ଼ିତ ତଥା ଇଶ୍ଵରୀୟ ଶକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଜୀବନପ୍ରେରଣାକୁ ସ୍ଵାଭାବିକ ସହକତାରେ ଅନୁଭବ କରି ଏହି ପୃଥିବୀ ଉପରର ଜୀବନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ତଦନୁରୂପ ମୂଳଦୁଆଗୁଡ଼ିକୁ ପକାଇ ନେବାର ଅଭିନବ ସାଧନାଟିଏ । ଆପଣାକୁ ଏବଂ ପରସ୍ପରକୁ ଏକାବେଳେକେ ଏକ ଖାସ୍ ସମ୍ଭାବନାମୟତା ସହିତ ଅନୁଭବ କରିବାରେ ଆମେ ଯାଇ ସେହି ନୂତନ ଆହ୍ୱାନଟିକୁ ସତକୁ ସତ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା । ଏବଂ, କେବଳ, ବୀର ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ହିଁ ସେହିଭଳି କରିପାରିବେ । ସେହିଭଳି ସାହସ, ବଳ ଓ ବିଶ୍ଵାସ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ହିଁ କରିପାରିବେ । ଭୀରୁମାନେ ତ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ଖାପ ଖାଇଯିବେ ଏବଂ ସେହିଭଳି କଲେ ନିଜ ଜୀବନରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ନିରୁପଦ୍ରବ ଭାବରେ ଏହି ସଂସାରରୁଫା ସ୍ଵଳ୍ପ କେଇଟା ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ମେଣ୍ଟାଇଦେଇ ପାରିବେ ବୋଲି ଗଳିବାଟଗୁଡ଼ିକୁ ସନ୍ଧାନ କରିବାରେ ହିଁ ଲାଗିଥିବେ । ଏବଂ, ଖୁବ୍‌ସମ୍ଭବ ଅଧିକ ନିରାପଦ ମନେ କରି ସେହିମାନେ ହିଁ ଏଠି ସଂପ୍ରଦାୟଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକ କାମ୍ୟ ରୂପେ ଆଦରିନେବେ, ଏଇଟିକୁ ଠିକ୍ ବୋଲି କହି ସତେଅବା କେଉଁଠାରୁ କୌଣସି ଦେବବାଣୀ ଶୁଣି ଆସିଥିବା ପରି ଭଳି ଭଳି ରାଜକୀୟତା ସହିତ କୋଳାହଳ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ଆମ ପୃଥିବୀରେ ଆଖିଦୁଶିଆ ଧ୍ୱକ୍ତାଗୁଡ଼ିକ ସେହିମାନଙ୍କର ଏକାନ୍ତ ଦ୍ଵୀପମାନଙ୍କରୁ ହିଁ ଫଡ଼ ଫଡ଼ ହୋଇ ଉଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସତେଅବା ମନୁଷ୍ୟଭାଗ୍ୟର ଅତ୍ଵାଗୁଡ଼ିକ ସେହିମାନଙ୍କ ଅକ୍ତିଆରରେ ଯାଇ ରହିଛନ୍ତି ।

ଚାରିପାଖଟା କେଡ଼େ ଦମ୍ଭର ସହିତ କହିବାରେ ଲାଗିଛି ଯେ ଭଗବାନ ତାଙ୍କର ଶେଷ କଥାଟି କହି ଯାରିଛନ୍ତି, ଏବଂ ଆମ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଲାଗି ଯାହା ଯେପରି ରହିଛି ତାହାକୁ ସେହିପରି ମାନିନେବା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଗତ୍ୟନ୍ତର ନାହିଁ ବୋଲି

ତେଜାବନୀମାନ ଦିଆହେବାରେ ଲାଗିଛି । ପୃଥିବୀର ରାଷ୍ଟ୍ରନୀତି, ରାଜନୀତି, ଲୋକନିର୍ମାଣ ଓ ଲୋକବାୟିତ୍ର ସତେଅବା ସବୁଯାକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମସ୍ତେ ତାହାରି ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ଓ ଏହିଭଳି କରି ସମସ୍ତେ ପ୍ରକୃତରେ ଧର୍ମରେ ହିଁ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ସତେଯେପରି କେଡ଼େ ଖୁସୀରେ କହିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଅପରିମିତ ସମ୍ଭାବନାର ସବାମୂଳ ପ୍ରେରଣାଟି ରୂପେ ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଇ ନପାରିଲେ ଆମେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଆପେ ମଧ୍ୟ ଅନନ୍ତ ସମ୍ଭାବନାକୁ ବହନ କରି ପ୍ରତ୍ୟେକେ ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଛୁ ବୋଲି ଜିପରି ବା ଅନୁଭବ କରିପାରିବା ? ପୁନଶ୍ଚ ଏହି ସାମୂହିକ ଜୀବନର ପୃଥିବୀଟି ମଧ୍ୟରେ ବି ବହୁ ସମ୍ଭାବନା ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ ଏଠି ତାଙ୍କର ପ୍ରୟୋଗଶାଳାରେ ଆମକୁ ତଥା ପୃଥିବୀକୁ ନେଇ ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଭିତ୍ତି କରି ତଥାପି ଏକାଧିକ ପ୍ରୟୋଗ ଲାଗି ରହିଛି ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଆମର କିପରି ପ୍ରତ୍ୟୟଟିଏ ହୋଇପାରିବ ? ଆମେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ସତକୁ ସତ ଯେଉଁପରି ଦେଖିବା ଏବଂ ସ୍ୱୀକାର କରିବା, ସିଏ ମଧ୍ୟ ନ୍ୟାୟତଃ ସେହିପରି ଭାବରେ ତାହାରି ଅନୁରୂପ କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟୟ ସହିତ ସକାରାତ୍ମକ ଭାବରେ ସିନା ଆଦୌ କିଛି ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିପାରିବେ !

ତେଣୁ, ସତ୍ୟର ସତକୁ ସତ ମୋଟେ କେତେବେଳେ ହିଁ ବିଶ୍ରାମ ନାହିଁ । ସତ୍ୟ ସବୁବେଳେ ସଫଳ ହୋଇ ରହିଛି । ଅର୍ଥାତ୍, ଯାହାର ଗତି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲାଣି, ସିଏ ଚାଲିବା ଅପେକ୍ଷା ବିଶ୍ରାମ ନେବାକୁ ହୁଏତ ଅଧିକ ବାଞ୍ଛନୀୟ ବୋଲି ଭାବୁଛି, ସିଏ ମିଥ୍ୟାମାନଙ୍କୁ ହୁଏତ କେଉଁସବୁ କାରଣରୁ ବେଶ୍ ମନ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କଲାଣି କି ? ସମ୍ଭବତଃ ସେହି ହେତୁ ହିଁ ଆମର ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ପୃଥିବୀଟିରେ ବହୁ ବହୁ ପ୍ରକାରର ମିଥ୍ୟାହିଁ ବାଇଦ ପିଟି ଆପଣାକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ବାହୁଝେଟ ମାରି ରାସ୍ତାରେ ଶୋଭାଯାତ୍ରା କରି ବାହାରିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସତ୍ୟ ବିଷୟରେ ବାଇଲା କରି ପକାଇବାର ପାସ୍ତ କରିଛନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଏହିପରି ଭାବରେ ସତ୍ୟରୁ ଦୂର୍ଢ଼ିଗଲେ ନିଶ୍ଚୟ ନାନା ଅର୍ଦ୍ଧସତ୍ୟକୁ ହିଁ ପରମ ତଥା ଏକମାତ୍ର ସତ୍ୟ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିନେଇ ବେଶ୍ ପୋଷ ମାନି ରହିବେ, ନିଜେ ବାଟ ଚାଲିବେନାହିଁ ଓ ହାତ ପାଆନ୍ତାର ପ୍ରାୟ ଅକସ୍ମାତ୍ କ'ଣଟିଏ ମାନି ତାହାରିଦ୍ୱାରା ହିଁ ସବୁଯାକ ସତ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ମିଳିଗଲା ବୋଲି କଳ୍ପନାମାନ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ, ପୃଥିବୀର ସବୁ ଖରବୁଡ଼ି ଏକାଠି ସଲା କରିଥିବା ପରି ସେହିଭଳି କିଛି ଭାବୁଛନ୍ତି କି ? ସତ୍ୟ ତ ଏପରି ଏକ ଖାସ୍ ଆହ୍ୱାନ ଯେ ତାହାକୁ ଲୟରେ ରଖି ଚାଲୁଥିବା କଣେ ମନୁଷ୍ୟ ପାଇଁ ଦିଗ୍‌ବଳୟ ପରେ ଦିଗ୍‌ବଳୟ ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇ ଯାଉଥିବ, ଆହ୍ୱାନ ପରେ ଆହ୍ୱାନ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଉଥିବ । ଯେତେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଆହ୍ୱାନ ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇ ଯାଉଥିବା, ଯେତେ

ଦିଗ୍‌ବଳୟ, ସତକୁ ସତ ସେତେ ଅଧିକ ହାଲୁକା ଲାଗୁଥିବ ଅର୍ଥାତ୍ ନିଜ ଭିତରେ ଓ ବାହାରେ ସବୁ ଠିକ୍ ରହିଛି ବୋଲି ଏକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ମିଳି ଯାଉଥିବ ।

ପୁନଶ୍ଚ, ଯଦି କୁମ୍ଭାର କ୍ଷାନ୍ତ ନହେବ ଏବଂ ତେଣୁ ଆଦୌ ବିଶ୍ରାମ ନଲୋଡୁଥିବ, ତେବେ ମାଟିଟା ମଧ୍ୟ କାହିଁକି କେଉଁ ଦୁଃଖରେ ପଡ଼ି ବିଶ୍ରାମ ଖୋଜିବ ? ତେଣୁ, ଏପରି ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ କୁହାଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ଏହି ବିଶ୍ରାମ ଲୋଡ଼ିବା ଏବଂ ବସିଯିବାଟି ହେଉଛି ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଏକମାତ୍ର ନାସ୍ତିକତା । ବାଟ ଚାଲୁଥିବା ଓ ଆହ୍ୱାନଗୁଡ଼ିକୁ ଠିକ୍ ଠାବ କରୁଥିବା କଣେ ମନୁଷ୍ୟ କେବେହେଲେ ନାସ୍ତିକ ହୁଏନାହିଁ । କାରଣ, ସିଏ କ୍ଷାନ୍ତ ହିଁ ହୁଏନାହିଁ । ପିତୃଲୀନାମକୁ ପରମ ବୋଲି ଭ୍ରମ କରି ଆଦୌ ଗୋଟିଏ ଠାବରେ ଗାଦୀ ମଡ଼ାଇ ମୋଟେ ବସି ଯାଏନାହିଁ । ସମାନ ନ୍ୟାୟରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ନିଜ ତରଫରୁ ଚାଲି ଏଭଳି କହିବା ଯେ, ଆମର ଚାଲିବା ଲାଗି ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ସମ୍ମୁଖରେ ସ୍ଥାପନ କରିଥିବା ସତ୍ୟତାର ବି କୌଣସି ବିଶ୍ରାମ ନଥାଏ । କଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଆପେ ବାଟ ଚାଲୁଥିଲେ ଏବଂ ଆପଣାର ସତ୍ୟତା ଠାରୁ ସେହି ଚାଲିବାର ଉଦ୍‌ବୋଧନଟିଏ ଲାଭ କରୁଥିଲେ ସିଏ ନିଜର ସହଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ କେବେହେଲେ ବସିଯିବାକୁ କହେନାହିଁ । ଏବଂ, କଣେ ଗୁରୁ ମଧ୍ୟ ଯଦି ବହୁ ଅନୁକମ୍ପା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ଆଶ୍ରୟଦାଏ ଆସି ବସିଯିବାକୁ ହିଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଅନ୍ତି, ତେବେ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କର ପଟୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ସନ୍ଦେହର ଉଦ୍ବେକ ହୋଇଥାଏ ଯେ, ସିଏ ସ୍ୱୟଂନିଷ୍ପନ୍ନ କୌଣସି ସଂକଟରେ ପଡ଼ି ନିଜ ସତ୍ୟତାର ଅସଲ ପରିଚୟଟିକୁ ଆଉ ପାଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ଅସ୍ପଷ୍ଟତା ଦ୍ୱାରା ଖୁବ୍ ସନ୍ତାପିତ ହୋଇ ନିଜର ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ କେଡ଼େ ସୂତରମାନ କରି ବସିଯିବାକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ବିଶ୍ରାମ ନେବାକୁ ପରାମର୍ଶ ମଧ୍ୟ ଦେଉଛନ୍ତି !

ଆମ କଳ୍ପନାସୌଧର ପୁରାଣମାନଙ୍କରେ ଯେତେ ଯେତେ ଦେବତାଙ୍କର ଅବତାରଣା କରାଯାଇଛି, ସେଥିରେ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ଥାୟୀ ଆସ୍ଥାନ ଅର୍ଥାତ୍ ବାସସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ଦିଆଯାଇଛି । କୋଉଟି କୈଳାଶ ତ ଆଉ କୋଉଟି ବୈକୁଣ୍ଠ । ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ସ୍ଥାୟୀ ଠିକଣା । ସେମାନେ ଧର୍ମତଃ ସେହି ମୁକାମମାନଙ୍କରେ ଥାଆନ୍ତି ଓ ଦରକାର ହେଲେ ସେଠୁ ବାହାରନ୍ତି । ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ଆସନ୍ତି ଏବଂ ତାତ୍କାଳିକ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସାରି ପୁନର୍ବାର ଆପଣାର ସ୍ଥାୟୀ ତିପଗୁଡ଼ିକୁ ଲେଉଟି ଚାଲିଯାଆନ୍ତି । ଥରେ ଥରେ ସେପରି କୌଣସି ବୃହତ୍ତର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିଲେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବତାରମାନ ବି ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି । ଅଧ୍ୟାତ୍ମରେ ସେପରି କୌଣସି ବିଶ୍ରାମର ଅବକାଶ ନଥାଏ । ଧର୍ମରେ କଲ୍ପିତ ସେହି ଦେବତାମାନଙ୍କର ଲୀଳା, ଅଧ୍ୟାତ୍ମରେ ଏକ ସତ୍ୟର ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଗତିଶୀଳତା । ଅଧ୍ୟାତ୍ମକୁ ମନ କଲେ,

ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ପାଖରେ ନିଜକୁ ଜଣେ ପରିକର ଅଥବା ସହଯୋଗୀ ବୋଲି ହୃଦୟ ଭିତରେ ନିଶ୍ଚିତ ଏ ଅଜ୍ଞା ହୋଇ ରହିଥିବାର ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଲେ ସତକୁ ସତ ଆଉ କୌଣସି ବିଶ୍ରାମ ନାହିଁ । ଏଇଠି ନିରନ୍ତର ଏକ ଗିରିଶିଖକୁ ଲୟ ରଖି ବାଟ ଚାଲୁଥିବା,— ଏଠାରେ ପ୍ରକୃତରେ ସେହି ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ନିୟତି ହିଁ ବରାଦ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସେଇଟି ସହିତ ସହଯୋଗ,— ତାହାହିଁ ଏକମାତ୍ର ଯୌଭାବ୍ୟ, ସ୍ୱର୍ଗର ଅନୁଭବ ଏବଂ ଆଶୀର୍ବାଦ ପ୍ରାପ୍ତି । ପୁନଶ୍ଚ, ଯେତେବେଳେ ଖାଲି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ନୁହେଁ, ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମେଳ ଅର୍ଥାତ୍ ଏକାବେଳେକେ ଅନେକ ଓ ଏକାଧିକଙ୍କର ଅନୁରୂପ ମେଳ ନିଷ୍କୃତିଏ ଗ୍ରହଣ କରି ପରସ୍ପରକୁ ଭେଟି ବାଟଟିଏ ଚାଲିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଏହି ସବୁକିଛିର ମୂଳନାଭି ସ୍ୱରୂପ ରହିଥିବା ସତ୍ୟଟି ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ନା କେତେ ପ୍ରସନ୍ନତା ବି ଅନୁଭବ ନକରୁଥିବ ! ଏବଂ, ସେହି ମେଳରେ ଥିବା ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ମଧ୍ୟ ପରସ୍ପରର କେତେ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରୁନଥିବା ! ‘ନା-ନା-ଶ୍ରାନ୍ତାୟ ଶ୍ରୀରକ୍ଷି’ ବୋଲି ସେହି ଶ୍ଳୋକଖଣ୍ଡଟି ସେତେବେଳେ ନିଃସନ୍ଦେହ ଭାବରେ ଆମର ଛାର ଏହି ଦେହଟା ଭିତରେ ମଧ୍ୟ କେତେ ସଫଳ ଭାବରେ ଅନୁଭୂତ ବି ହେଉଥିବ । ଏହି ଭୂମି ଉପରକୁ ହିଁ ସର୍ବବିଧି ସ୍ୱର୍ଗର ଅବତରଣ ଘଟିଥିବା ପରି ଲାଗୁଥିବ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ସତେଅବା କୌଣସି କୁମ୍ଭାରଦ୍ୱାରା ମାଟି ହୋଇ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାଲାଗି ଏଠାରେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ପରସ୍ପରକୁ ଆସି ଭେଟିବୁ ବୋଲି ସେତେବେଳେ କୌଣସି ବହିରୁ ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଖାଇବାର ମୋଟେ ଆବଶ୍ୟକତା କାହିଁକି ବା ରହିବ !

ତେଣୁ, ଅନନ୍ତ ସମ୍ଭାବନା-ସେଇ ହେଉଛି ଅସଲ ଇଶ୍ୱରୀୟତାର ସବାମୂଳ ପ୍ରତ୍ୟୟଟି । କାହାଭିତରେ ଅଧିକ ସମ୍ଭାବନା ଅଥବା ଆଉ କାହା ଭିତରେ କମ୍ ସମ୍ଭାବନା, ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ହିଁ ନାହିଁ । ଏବଂ, ତେଣୁ ସତ୍ୟର କର୍ମଶାଳାଟି ସର୍ବଦା ହିଁ ଏଠି କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇ ରହିଛି । ଆମକୁ, ଜଣେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଭାବେ ଏବଂ ଯୁଗପତ୍ ଭାବରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମେଳରୂପେ ହାତକୁ ନେଇ ସେହି ସତ୍ୟର ପ୍ରୟୋଗଶାଳାରେ ପ୍ରୟୋଗ ଲାଗି ରହିଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ବିଶ୍ରାମର ଅବକାଶ ନାହିଁ । ଆମଲାଗି ଅଥବା ସତ୍ୟଟି ପାଇଁ ନାହିଁ । ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ନାହିଁ, ସମସ୍ତି ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ରାମ ନାହିଁ । ଅଧ୍ୟାତ୍ମର ଯାବତୀୟ ଅନ୍ଧାକ ମଧ୍ୟରେ ଏଇଟି ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ଅସଲ ତଥ୍ୟ,— ଏକ ବିଶ୍ୱାସରୂପେ ଆମ ନିମନ୍ତେ ସେହି ଅସଲ ପାଥେୟଟି । ଯାବତୀୟ ଅଧ୍ୟାତ୍ମରେ ସର୍ବମୂଳର କଥାଟିଏ । ସେହି କଥାଟିର ଖିଅଗୁଡ଼ିକୁ ଧରି ଆମେ ପରସ୍ପରର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ପାରୁଥିଲେ ଆମେ ଆପଣାକୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭାବରେ ଧର୍ମ କରି ପାରୁଥିବା । ମୋଟେ ଏକୁଟିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିବାର

ସର୍ବବିଧ ପାତକରୁ ଆପଣାକୁ ମୁକ୍ତ କରି ରଖି ପାରୁଥିବା । ଏବଂ, ଆମ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ପାରୁଥିଲେ ଆମର ପୃଥ୍ବୀ- ସତ୍ୟଟି ମଧ୍ୟ ଆଉ କ'ଣପାଇଁ ଆପଣାକୁ ଅଳ୍ପବଳ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ମନ କରିବ ?

+ + + +

ଏବଂ, also Error is justified of its children : ସତ୍ୟର ସନ୍ତାନମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ । ସତ୍ୟର ପଥଟି ଯେହେତୁ ଏକ ସତତ-ଆବିଷ୍କାରର ପଥ । ନିଜ ନିମନ୍ତେ ତଥା ସମଗ୍ର ଏହି ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ । ଗୋଟିଏ ଖାସ୍ ସକାରାତ୍ମକତା ସହିତ ପୃଥିବୀର ବିଗତ ଇତିହାସକୁ ତା'ର ଅଗଣିତ ମୋଡ଼ ଏବଂ ଭାଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଇ ଦେଖିଲେ ସେହି କଥାଟି ଆମପାଖରେ ଖୁବ୍ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହିଁ ହୋଇ ଆସିବ । ଏକାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତୁମ ଆମ ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ, ଆମେ କେହିହେଲେ କଦାପି କୌଣସି ସରଳରେଖା ଦେଇ ଆପଣାକୁ ଗଠିତ କରି ଆଣିନଥାଉ । ତେଣୁ, ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ନାନାବିଧ କାରଣରୁ ଯେଉଁ ଅଜ୍ଞାବଜ୍ଞା ବାଟ ଦେଇ ଆଗକୁ ଆସିଥାଉ, ଗଣିତର ହିସାବରେ ତାହାକୁ କେହି ସ୍ୱୀକାର ନକଲେ ମଧ୍ୟ ସକଳ ବାସ୍ତବିକତାର ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ମାନି ତାହାକୁ ହିଁ ଆମ କଣକଣ ଜୀବନର ସରଳରେଖା ବୋଲି ମାନିନେବା ହିଁ ଉଚିତ ହେବ । ଶୁଦ୍ଧାପଛକୁ ଶୁଦ୍ଧା, ଗୋଟିଏ ସମାଧାନ ସତ୍ତ୍ୱେ ତଥାପି ଆହୁରି କିଛି ଅସମାହିତ ହୋଇ ରହି ଯାଇଥିବା ପରି ଖୁବ୍ ଲାଗୁଥିବ ଏବଂ ତାହାରି ବୋଲଟିକୁ ମାନି ଆମର ରାସ୍ତାଟି ମଧ୍ୟ ବଦଳିଯିବ । ଆଗକୁ ଯେଉଁ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ସମ୍ମୁଖରେ ସଫାହୋଇ ଦେଖାଯାଉଛି, ସେହିଠାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ ମୋତେ ନିଜ ଜୀବନର ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ସତ୍ୟାଶ୍ରୟଟି ନିଶ୍ଚୟ ମିଳିଯିବ ବୋଲି ଆପାତତଃ ଅନୁମାନ କରିନେବି ଏବଂ ତେଣୁ ଡ଼ଗଡ଼ଗ ହୋଇ ମୁଁ ସେଠାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଯିବି ସିନା, କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ଦଣ୍ଡେ ଆଖି ବୁଲାଇ ଆଣିବା ମାତ୍ରକେ ଶୃଙ୍ଖଳ ପରେ ଶୃଙ୍ଖଳ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେବେ । ସେଗୁଡ଼ିକ ମୋତେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆରୋହଣଗୁଡ଼ିକ ସକାଶେ ସତେଅବା ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରୁଥିବା ପରି ହିଁ ବୋଧ ହେଉଥିବ । ସତେ ଯେପରି ସେଗୁଡ଼ିକ ମୋ' ନିମନ୍ତେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲେ ଏବଂ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ମୋ' ଭିତରର ଅବୋଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟତାଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରଥମ ଶୃଙ୍ଖଳିକୁ ଆରୋହଣ କରୁଥିବା ସମୟରେ ଏହି ପରବର୍ତ୍ତୀମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବି ।

ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣ କରୁଥିବା ସନ୍ତାନମାନେ ଅବଶ୍ୟ ଭୁଲ୍ କରିବେ । ଧରେ ସତ୍ୟକୁ ହିଁ ଆମ ଜୀବନଗୁଡ଼ିକର ନିୟତ ସ୍ଥଳରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥିଲେ ଏହି ଭୁଲ୍ କରିବାର ବ୍ୟାପାରଟା ସିନା ଖୁବ୍ ସ୍ୱାଭାବିକ ବୋଧ ହେବ, କିନ୍ତୁ ଗୁଳାଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ସେହିମାନଙ୍କୁ ହିଁ ଆମ ଜୀବନ-ଧାରାଟିର ଏକ ନିରାପଦ ଅବଲମ୍ବନ

ବୋଲି ମାନି ନେଇଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସେଇଟିକୁ ସତେଅବା ଏକ ନିର୍ବୋଧତା ବୋଲି କହିବେ । ବାସ୍ତବ ଅତୀତ ତଥା ବାସ୍ତବ ବର୍ତ୍ତମାନତା ମଧ୍ୟ ପୂରା କହିଦେବ ଯେ, ପୃଥିବୀରେ ଯାବତୀୟ ଭୁଲ୍‌କୁ ଉପରେ ଭୁଲ୍ ଠିକ୍ ନିରୂପଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ରହିଆସିଥିବା ଶାସ୍ତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନେ ଭୁଲ୍ ପ୍ରତି ସତରାବର ଏକ ଅସହିଷ୍ଣୁତା ଦେଖାଇଛନ୍ତି । ଧର୍ମମାନଙ୍କରେ, ଶାସନ ଏବଂ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥାର ଦରବାର ଗୁଡ଼ିକରେ, ଶିକ୍ଷାରେ ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ପରିବାରମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ସେହି ଅସହିଷ୍ଣୁତାର ଭଳି ଭଳି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସର୍ବଦା ହିଁ ଦେଖିବାକୁ କେତେ ସହକରେ ମିଳିଯାଇ ପାରିବ । ସମ୍ଭବତଃ ସେହି କାରଣରୁ ଯେକୌଣସି ଯୁଗର ଗୁରୁଜନମାନେ ତଥାକଥିତ ଭୁଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ଅଧିକ ଶଙ୍ଖା ହିଁ ପ୍ରକଟ କରି ଆସିଛନ୍ତି । ଭୁଲ୍‌ମାନଙ୍କୁ ଆଖି ମଡ଼ାଇ ଦେଖାଇ ଦେବାର ନିଷ୍ଠାପର ଅଭିପ୍ରାୟରେ ପୃଥିବୀରେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଶାସ୍ତ୍ର ଲେଖାହୋଇ ଆସିଛି ଏବଂ ସାଧୁବାକ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ରଚନା କରାଯାଇ ଆସିଛି । ଏବଂ, କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ଯେ ଆମ ସାମୁହିକ ଜୀବନର ଅଧିକ ବିବେକ ଭୁଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିକାର ନିମନ୍ତେ ଅଧିକ ମଥା ଖଟାଇ ଆସିଛି । ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଭୁଲ୍ ନିମନ୍ତେ ତଦନୁରୂପ କିପରି ଭଳି ଭଳି ଦଣ୍ଡର ବୟାନ ସର୍ବଦା ଅଧିକ ହିଁ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରଧାନତଃ ଶ୍ରଦ୍ଧାଲାଗି ରହିଥିବା ଶ୍ରଦ୍ଧା ଅଥବା ତଥାକଥିତ ଅସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ନାହିଁନଥିବା ନାନା ଆଶଙ୍କା, କେଉଁଟି ଦ୍ଵାରା ଆପଣାକୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ତପ୍ତ ରଖି ଏପରି ବିଧାନଟାଏ ପୃଥିବୀରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଏଡ଼େ କବର ହୋଇ ଆମ ବିଜ୍ଞାନ ମାନଙ୍କର ବିବେକକୁ ଯେ ଅଧିକାର କରି ରହିଛି, ତେଣେ ନିଜର କିଛି ବିବେକ ଲଗାଇ କିଛି ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଏବେ ମଧ୍ୟ ସେପରି କେହି ମନ କରୁନାହାନ୍ତି କାହିଁକି କେଜାଣି ?

ପୃଥିବୀଯାକର ସବୁ ମଣିଷ ସମ୍ମୁଖସ୍ଥ ଦିଗ୍‌ବଳୟଟି ଉପରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ରହିଥିବା ସତ୍ୟର ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିପାରନ୍ତୁ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ଵାରା ଆକର୍ଷିତ ହୁଅନ୍ତୁ, ଆପଣାକୁ ଦର୍ପଣ କରି ସେହି ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ପରିଚୟ ଲାଭ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ସେହି ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଦର୍ପଣରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରି ଆପଣାର ସମ୍ଭାବନା ତଥା ସତ୍ୟତ୍ଵର ଦ୍ରାଣ ପାଇପାରନ୍ତୁ, ପାରମ୍ପରିକ ସଂସାରଗୀତିରେ ସବାଉପରେ ରହି ପ୍ରଧାନତଃ ଆପଣାର ବିବେଚନା ଅନୁସାରେ କେତୋଟି ତଥାକଥିତ ଠିକ୍ ଗୁଳାକୁ ଅପର ଅନେକଙ୍କ ଉପରେ ନେଇ ମାଡ଼ିଦେବା ଲାଗି ଭାରି ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ସେହି ସଦାପ୍ରବରମାନେ ସତକୁ ସତ ଇଚ୍ଛା କରିନାହାନ୍ତି କି ? ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ଯେ ଗୋଟିଏ ମହତପ୍ରୟାସୀ ଆତ୍ମା ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ରହିଛି, ସେହି କଥାଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ସକାଶେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଯଥେଷ୍ଟ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ

ହେବାଲାଗି ରାଜା ହୋଇ ପାରିନାହାନ୍ତି କି ? ଅର୍ଥାତ୍, ସେମାନେ ନିଜ ଭିତରର ସେହି ଅସଲ ପ୍ରାଣନାଭିତର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବାକୁ ହୁଏତ କେବେ ବି ଅନୁରାଗୀ ହୋଇପାରି ନାହାନ୍ତି କି ? ଏହି ପୃଥିବୀରେ ନାନା ପ୍ରତିକୂଳତା ଦ୍ଵାରା ଛଟପଟପ୍ରାୟ ହୋଇ ହଠାତ୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗେ ଯେ ସେମାନେ ଏଠାରେ କୋଟି କୋଟି ସତ୍ୟାନୁରାଗୀ ମାନଙ୍କୁ ବସ୍ତୁତଃ କେଡ଼େ ଅକଳାତୁଳ ଭାବରେ ଦାବି ରଖିଛନ୍ତି । ଯେକୌଣସି ଜଣେ ସନ୍ତାନର ସତ୍ୟଲାଗି ଆହ୍ୱାନ କରିବାର ଯେ ଏକ ଧର୍ମଗତ ଅଧିକାର ରହିଛି, ସତ୍ୟର ଆବିଷ୍କାର କରି ତାହାରି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିପାରିବା ସକାଶେ ଯେ ସିଏ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ମଧ୍ୟ ହୋଇଛି, ନିଜେ ବାଟଟିଏ ଚାଲିବାକୁ ମନ ନକରିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର୍ତ୍ତାମାନେ ସେହି କଥାଟିକୁ କ'ଣ ସତକୁ ସତ ମୋଟେ ବୁଝି ପାରିବେନାହିଁ ? ସତ୍ୟର ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ନିମନ୍ତେ ଯେ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କର ଭୁଲ କରିବାର ଏକ ସ୍ଵାଭାବିକ ଆବଶ୍ୟକତା ସବୁବେଳେ ରହିବ, ସେକଥା ଗୁଳା ଭିତରର ସେହି ଅନ୍ୟମତିମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ସହଜରେ ବୁଝାଇ ବୋଧହୁଏ କହି ହେବନାହିଁ । ତଥାପି, ବିଶ୍ଵାସ ରଖି ବାଟ ଚାଲିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ, ମୁହୂର୍ତ୍ତମାନେ ଅବଶ୍ୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯିବେ, ଯେତେବେଳେ କି ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଆପଣାକୁ ସନ୍ତାନ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବେ ଓ ନିଜ ଭିତରୁ ଏକ ବିକଳର ଆବିଷ୍କାର କରିବେ ଏବଂ ସାଙ୍ଗ ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବେ ।

ଆମ ଘରମାନଙ୍କରେ ଆମର ଗୁରୁଜନମାନେ ଆମର ଭୁଲ୍‌ଗୁଡ଼ାକୁ କାହିଁକି ସବାଆଗ ଦେଖିବେ ବୋଲି ପ୍ରାୟ ସଦାସନ୍ଦିହାନ୍ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି ? ଆମର ବିଦ୍ୟାଳୟ ମାନଙ୍କରେ ଆମ ଶିକ୍ଷକମାନେ ବି କ'ଣ ମନେକରି ଆମର ଭୁଲ୍‌ଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ ସବାଆଗ ନକର ରଖିଥାନ୍ତି ? ସତେ ଯେପରି ଆମଭିତରୁ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଆପତ୍ତିଜନକ ପରି କିଛି ଅବଶ୍ୟ ବାହାର କରିବେ ବୋଲି ଟାକି ହିଁ ରହିଥାନ୍ତି ? ଆମ ଭିତରେ ତ କିଛି ନା କିଛି ଠିକ୍ ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକର ପରିଚୟ ପାଇ ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଦେଖି ନଦେଖୁଥିବା ପରି ହୁଅନ୍ତି, ମାତ୍ର ଭୁଲ୍‌ଟାଏ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଯିବା ମାତ୍ରକେ ଏକାବେଳେକେ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଚଡ଼େଇଟାଏ ପରି ସତେଅବା ଆକାଶ ଭିତରୁ ଚହଟି ଆସନ୍ତି ଓ ନିଜ ତେଣାଟାକୁ ଆଣି ଆମର କାନମୁଣ୍ଡା ଉପରେ କେଡ଼େ କର୍କଶ ଭାବରେ ବାଡ଼େଇ ଦେଇ ଯାଆନ୍ତି । ଆମକୁ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହିଁ ଠିକ୍‌କୁ ନେଇ ଆସିବାର ନାନା ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରି ପକାନ୍ତି । ଆମ ବାପା, ମାଆ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଗୁରୁଜନମାନେ ସତରାତର ଆମକୁ ଭଲ ହିଁ ପାଉଥାନ୍ତି । ଆମ ନିମନ୍ତେ ଅଧିକ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇପାରିବେ ବୋଲି ତ ଅନେକ ସମୟରେ ସେମାନେ ବୃହତ୍ତର ପୃଥିବୀରୁ ସନ୍ନାସ ଗ୍ରହଣ କରି କୁଟୁମ୍ବ ବା ପରିବାର ନାମକ ଏକ ଖାସ୍ ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ଭିତରେ ନିଜକୁ ପ୍ରାୟ ବନ୍ଦୀ କରି ରଖିଥାନ୍ତି । ଆମ ଶୈଶବର କଥା

କେତେ କଥାକୁ ସେମାନେ ନିଜ ହେପାକତର ହାତଗୁଡ଼ିକ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ପାକଳ କରିନେବାର ନିତ୍ୟପ୍ରୟାସ କରୁଥାନ୍ତି । ଆମର ସଫଳତାଟିଏ ଦେଖିଲେ କେଡ଼େ ଆନନ୍ଦିତ ନହୁଅନ୍ତି ! ତଥାପି, ଆମର ଭୁଲ୍‌ଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ ଏପରି ଏକନିଷ୍ଠ ହୋଇ କ'ଣ ପାଇଁ ଲାଗି ରହିଥାନ୍ତି ? ବେଳେବେଳେ ଆମକୁ ଏପରି ମଧ୍ୟ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳିଥାଏ ଯେ ସେମାନଙ୍କ ତୁଣ୍ଡରୁ ଆପଣାର ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣିଲେ କାଳେ ଆମେ ମନକୁ ମୋଟ କରିଦେଇ ସମ୍ବତଃ କ୍ରମେ ବିଚିତ୍ତି ବି ଯିବୁ, ସେଥିଲାଗି ଆମର ଉପସ୍ଥିତିରେ ତାହା ଆଦୌ ନକରିବା ସକାଶେ ହିଁ ସ୍ଥିର କରି ନେଇଥାନ୍ତି । ହଁ, ଅନ୍ୟମାନେ ପ୍ରଶଂସା କରିବେ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଶୁଣି ସେମାନେ ଖୁବ୍ ଖୁସୀ ହିଁ ହେବେ,— ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟ କଥାରେ ସେମାନେ ଏତେବେଶୀ ଗୁରୁତ୍ବ କାହିଁକି ଦିଅନ୍ତି କେଜାଣି । ନିଜ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଜର ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିବା ବଡ଼ମାନେ ଭିତରେ ପ୍ରକାରେ ଓ ବାହାରେ ଆଉପ୍ରକାରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚି ପ୍ରକୃତରେ ଦୁଃଖ ବା ସୁଖ କୋଉଟାକୁ ଅଧିକ ପାଆନ୍ତି, ପୃଥିବୀର ପଣ୍ଡିତମାନେ ସେହି ବିଷୟରେ ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ଗବେଷଣା କରିଥିବେ । ମାତ୍ର, କେଉଁ ବାପାମାଆ ସେସବୁକୁ କ'ଣପାଇଁ କାନ ଦେବେ ଏବଂ ତଦ୍ବାରା ଅନେକ ସମୟରେ ନିଜ ପାଖରେ ନିଜେ ଧରା ବି ପଡ଼ିଯିବେ ?

ଆମର ପାଠପଢ଼ା ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଆମର ଶିକ୍ଷକମାନେ କ'ଣ ଆମକୁ କମ୍ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ? ଆମକୁ ଦେଖି ସେମାନେ ନିଜ ସଂସାରଗୁଡ଼ିକର କେତେ ନା କେତେ ଦୁଃଖ ଏବଂ ସନ୍ତାପକୁ ଭୁଲି ବି ଯାଆନ୍ତି । ନିଜ ଘରେ ସାଧାରଣତଃ ଯେତେ ଖୁସୀ ହୋଇ ପାରନ୍ତିନାହିଁ, ଆମ ମେଳରେ ଥାଇ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ସ୍ବାଭାବିକ, ଅଧିକ ହାଲୁକା ତଥା ଅଧିକ ସମଗ୍ର ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ଅନେକ ସମୟରେ ସେମାନେ ଆମ ବେଷ୍ଟନୀଗୁଡ଼ିକରେ ସେହି ଅଳ୍ପ କିଛି ସମୟ ସକାଶେ ରହିଥିବା ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କର ନିଜର ସଂସାର ନାମକ ଆଉଗୋଟିଏ ଘର ସତକୁ ସତ କେଉଁଠି ରହିଛି ବୋଲି ସତେଅବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଇଚ୍ଛାକୃତ ଭାବରେ ପାସୋରି ପକାନ୍ତି । ଆମ ଭିତରେ ସତକୁ ସତ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟତାକୁ ଅନୁଭବ ତଥା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରି ପାରୁଥାନ୍ତି କି ? ଆମେ ମଧ୍ୟ ଯେପରି ଏହି ପାଠଶାଳା ମାନଙ୍କରେ ରହିଥିବା ସମୟରେ ଘରେ ସଂସାରସ୍ଥ ତଥାକଥିତ ଆପଣା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ବ୍ୟତୀତ ହେଉଥିବା ସମୟଗୁଡ଼ିକର ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ସରସ, ସହଜ ଓ ସମଗ୍ର ଅନୁଭବ କରୁ, ଆମର ଏହି ଶିକ୍ଷକମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି କିଛି ଅନୁଭବ କରି ପାରୁଥାନ୍ତି କି ? ସେମାନେ ସତେଅବା ପଛରେ ଛାଡ଼ି ଆସିଥିବା ଶୈଶବସମୟଟାକୁ ପୁନର୍ବାର ଲାଭ ବି କରିଥାନ୍ତି । ତଥାପି, କେଉଁ ଗରଜରେ ପଡ଼ି ସେମାନେ ସତେଅବା ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରା ଯାଉଥିବା ଗୁଳାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ନିଜର ନାନାବିଧ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଆମର

ଅଠିକ୍‌ଗୁଡ଼ାକ ବିଷୟରେ ଅଧିକ ସଚେତନ ରହନ୍ତି ଓ ଆବଶ୍ୟକ ଅଭିନୟଗୁଡ଼ିକ କରୁ କରୁ କ୍ରମେ ସେହିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ଶିକ୍ଷା କହିଲେ ସବାଆଗ ଯେ ଗୋଟିଏ ମେଳକୁ ବୁଝାଏ, ସେମାନେ ତତ୍ତ୍ୱ ତଥା ଆଉ କେଉଁମାନଙ୍କର ଫରମାସ ଗୁଡ଼ିକର ସନ୍ତୋଷବିଧାନ କରୁ କରୁ ସେଇଟିକୁ ହାତଛୁଡ଼ା ହିଁ କରି ଦିଅନ୍ତି । ଏସବୁ ଦେଖି ବେଳେ ବେଳେ କ'ଣ ପାଇଁ ମନରେ ଏପରି ଭାବନାଟିଏ ମଧ୍ୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯାଏ ଯେ, ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ଯଦି କେବେହେଲେ ଆମ ପିଲାମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ ସତକୁ ସତ ସଂପୃକ୍ତ ହୋଇ କୌଣସି ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଛିର କରିବେ, ତେବେ ସିଏ ଶିକ୍ଷକଟିଏ ହିଁ ହେବେ, ଗୁଳାଗୁଡ଼ାକର କରୁଆଳୀପଣ କରି କଦାପି କେବଳ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରିବେ ନାହିଁ । କାଜୀର ଚଉକୀଟା ଉପରେ ବସି ଆଗ ଭୁଲ୍‌ଗୁଡ଼ାକର ଆବିଷ୍କାର କରିଯିବେନାହିଁ । ମେଳଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ସବାଆଗ ଲୋଡ଼ିବେ । ବିଦ୍ୟାଳୟ ନାମକ ସରସ ଘରଟିକୁ ଆଦୌ ନୀରସ କରି ପକାଇବେନାହିଁ ।

ଆମେ ପୁନର୍ବାର ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କ ଉକ୍ତିଟିର ସେହି ଅଂଶଟି ପାଖକୁ ଫେରି ଆସିବା : also Error is justified of her children,— ଯେଉଁମାନେ ସତ୍ୟକୁ ହିଁ ଆପଣାର ଏକାନ୍ତ ନିକର ଏକ ଆହ୍ୱାନରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି କୀର୍ବନଟିଏ ଗଠିତ କରି ଆଣନ୍ତି, ସେମାନେ ଭୁଲ୍ ଅବଶ୍ୟ କରିବେ । ସତ୍ୟକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ବିଶ୍ରାମ ଦେବେନାହିଁ । ଆପେ କୌଣସି କାରଣରୁ କୌଣସି ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଅଟକି ଯାଇ ସତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସେହି କାରଣରୁ ସେହିଠାରେ ହିଁ ଅଟକି ରହିଗଲା ବୋଲି ମୋଟେ ପତାକାଟିଏ ପୋତିବାର ଖଳ ସାହସ କରିବେନାହିଁ । ଏହି ଉକ୍ତିଟିକୁ ଆମେ ତଥାକଥିତ ଏକ ନୈତିକ ପରାମର୍ଶ ବୋଲି ମାନିନେବାର ଧୃଷ୍ଟତା ମଧ୍ୟ କଦାପି କରିବାନାହିଁ । ଏଇଟି ହେଉଛି ବସ୍ତୁତଃ ଯାବତୀୟ ସାଧନାର ଅର୍ଥାତ୍ ସତ୍ୟ ସହିତ ଆମର ଯାବତୀୟ ପରିଚୟଲାଭର ସର୍ବମୂଳ କଥା । ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଭବିଷ୍ୟତ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି, ତାହାକୁ ବୁଝିବାର ମୂଳ କଥା । ତେଣୁ, ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନଟି ମଧ୍ୟରୁ ସେଯାଏ ବାଟ କଡ଼ାଇ ନେବାର ମନାସ ରଖିଥିବା ବୀର ଯୋଦ୍ଧାମାନଙ୍କର ସର୍ବବିଧ ପ୍ରୟାସର ସବାମୂଳ ଶୁଙ୍ଖଳା ହେଉଛି ସତ୍ୟଲାଗି ସନ୍ତାନ ହୋଇ ନିକକୁ ତିଆରି କରିନେବା ଏବଂ ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଏକ ସମଧର୍ମୀ ମେଳକୁ ଖୋଜି ବାଟ ଚାଲିବା,— ସବୁକିଛିର ଅସଲ ପରିମଳ । ଶିକ୍ଷାରେ ମଧ୍ୟ ତାହା, ପରିବାରରେ ମଧ୍ୟ ସେଇଆ । ସମାଜରେ ଯେତେ ଯାହା ବ୍ୟବସ୍ଥା, ତାହାର ମୂଳଦୁଆ ଗୁଡ଼ିକ କ୍ରମେ ସେହି ଚେତନାରେ ହିଁ ଅବଶ୍ୟ ପଡ଼ିଆସିବ । ତାହାର ଆଗାମୀ ଦିଗ୍‌ବଳୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସେହି ଅନୁସାରେ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହେବ, ସାରା ପୃଥିବୀକୁ ଉଦ୍‌ଘାସିତ କରି ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହେବ । ଏବଂ, ମାଆଙ୍କର ଆଉଗୋଟିଏ ଉକ୍ତିର କିଛିଟ ଆଲୋଚନା କରି ଆମେ ଏହି ପ୍ରକରଣଟିର ମୁଣ୍ଡି ମାରିବା ।

Mother, What is your answer to the question : “Are you God ?”

The question can be asked of any human being. And the answer is : Yes, Potentially.

And the task of each one is to make it a real fact.

— ଅଗଷ୍ଟ, ୧୯୭୭

[ଇଂରାଜୀ ମାତୃରତ୍ନାବଳୀ, ତ୍ରୟୋଦଶ ଶଷ୍ଠ, ପୃଷ୍ଠା-୫୩]

— ମାଆ, “ଆପଣ ଭଗବାନ କି ?” — ଆପଣଙ୍କୁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ପଚାରାଗଲେ ଆପଣ ତାହାର କି ଉତ୍ତର ଦେବେ ?

ଯେକୌଣସି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ପଚରାଯାଇ ପାରିବ । ଉତ୍ତର ହେଉଛି : ହଁ, ଏକ ସମ୍ଭାବନାରୂପେ ।

ଏବଂ, ଏହି ସମ୍ଭାବନାଟିକୁ ଏକ ବାସ୍ତବ ସତ୍ୟରେ ପ୍ରକଟ କରି ଆଣିବା, ସେଇଟି ହେଉଛି ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇ ରହିଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଟି ।

ପୃଥିବୀଯାକର ଅଧିକାଂଶ ଗୁରୁଙ୍କୁ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଶିଷ୍ୟ ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନଟିଏ ଆଦୌ ପଚାରି ପାରିନଥାନ୍ତି । ମାଆ ତ ସ୍ୱୟଂ କେତେ ଘଷ୍ଟ କରିଦେଇ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ସିଏ ଜଣେ ଗୁରୁ ହିସାବରେ ଯେତେ ନୁହେଁ, ସବାଆଗ ଜଣେ ମାଆ ହିସାବରେ ଆମକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି ଏବଂ ଆମ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଦେଇଛନ୍ତି । ଇଏ କ’ଣ ବସ୍ତୁତଃ କମ୍ ସାହସର କଥା ଓ କମ୍ ଅଭୟର କଥା ? ଜଣେ ଗୁରୁ କହିଲେ ପ୍ରାୟ ସର୍ବତ୍ର ଏକ ଦୂରତାର ବୋଧ ହିଁ ଦେଇ ଯାଇଥାଏ । ମାଆ କହିଲେ ଏକ ନୈକତ୍ୟକୁ ବୁଝାଏ । ତେଣୁ, ମନ ଭିତରେ ଦ୍ୱିଧାଟିଏ କାଗୁତ ହୋଇ ଆସିଲେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଃସଞ୍ଜୋଡ଼ତା ସହିତ ପଚାରି ନୁଏ । ଆମେ ତାଙ୍କର ଗୋଟାପୁଷ୍ପା ନିକଟରେ ରହିଥିବାର ଅନୁଭବ କଲେ ହିଁ ତ ସବୁ କିଛି ନିଜର ମାଆଙ୍କ ଆଗରେ ବ୍ୟସ୍ତ କରିନୁଏ । ନୁଏତ, ଆହୁରି ଅଧିକ ନିର୍ଭୁଲ୍ ଭାବରେ କହିହେବ ଯେ ସିଏ ତାଙ୍କଆଡୁ ହିଁ ଆମର ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିକଟ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ଏବଂ ସେଇଥିଲାଗି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସଞ୍ଜୋଡ଼ରହିତ ଭାବରେ ଭିତରେ ପ୍ରଶ୍ନଟିଏ ଆସି ଦେଖାଦେବା ମାତ୍ରକେ ସେଇଟିକୁ ପଚାରିନୁଏ । ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ଜଣେ ପିଲା ହିଁ ଉପରେ ଲିଖିତ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ପଚାରିଥିବ ।

ବହୁତ ଗୁରୁ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି, — ଏବଂ ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ସବୁ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ରହି ଆସିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଜଣେ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ଠାରୁ ଏଭଳି ପ୍ରଶ୍ନଟିଏ ଶୁଣି ଟିକିଏ ବିଷ୍ଣୁବ୍ଦ୍ଧ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଆନ୍ତେ । ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନଟିଏ ଗୁରୁଙ୍କୁ କାହିଁକି ପଚରାଯାଇ ପାରିଲା ବୋଲି ମଣ୍ଡଳୀଟି ମଧ୍ୟରେ ଉପସ୍ଥିତ ଅନ୍ୟ ଶିଷ୍ୟମାନେ ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତେ । ମାଆ ଉତ୍ତର ଦେଇ ପ୍ରଥମରୁ ହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାତାବରଣଟିକୁ ଭଗ୍ନାସ

କରିଦେଇ ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଉକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମଧ୍ୟ ପଚାରାଯାଇ ପାରିବ । ଏତିକିମାତ୍ର ଶୁଣି ବି ସମବେତ ସମସ୍ତେ ନିଶ୍ଚୟ ଖୁବ୍ ଉତ୍ସାହ ଅନୁଭବ କରିଥିବେ । ଆମେ ପିଲାମାନେ ଅବଶ୍ୟ ହେତୁ କରି କହିପାରିବା ଯେ ଆମର କଣେ କଣେ ଶିକ୍ଷକ ମଧ୍ୟ ଆମ ପିଲାମାନଙ୍କ ତରଫରୁ କାହାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ତାଙ୍କୁ ପଚରାଯିବା ପରେ ପ୍ରାୟ ଏହିପରି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବାତାବରଣଟାକୁ ଭାରି ହାଲୁକା କରିଦେଇ ସେହିଭଳି ଏକ ଉତ୍ତର ଦେଇଥାନ୍ତି । ଖାଲି ଉତ୍ତରଟିଏ ଆଦୌ ନୁହେଁ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣପଣେ ଗୋଟିଏ ଆହ୍ୱାନ । ଶିକ୍ଷକ ଓ ଛାତ୍ର ଉଭୟ ପକ୍ଷଟି ନିମନ୍ତେ ଏକ ଆହ୍ୱାନ । ସେଇଥିରୁ ହିଁ ଗୋଟିଏ ସହଜ ଆତ୍ମୀୟତା ଭାବ ସେହି ଉଭୟ ପକ୍ଷକୁ ହିଁ ସତେଥବା ସଂଲଗ୍ନ କରି ନେଇ ଆସୁଥିବା ପରି ବୋଧ ହେଉଥିବ । ଗୋଟିଏ ପଟ ପଚାରିବ ଏବଂ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପଟ ଉତ୍ତର ଦେବ ଏବଂ ସେହି ଶୁଙ୍ଖଳାରେ କେବେହେଲେ କୌଣସି ହେରଫେର ହେବନାହିଁ,—ଏକତା ତ ସେହି ପୁରୁଣା ଜଣାଶୁଣା କଥାଟା । ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଉଭୟ ପକ୍ଷକୁ ଏକ ଆରୋକ୍ତାରୁ ଅଲଗା କରି ରଖିଛି । ଦ୍ରୋଣମାନେ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ମାଗିଛନ୍ତି ଓ ଏକଲବ୍ୟମାନେ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ଦ୍ରୋଣ ଭିତରେ ସତକୁ ସତ ଏକଲବ୍ୟଟିଏ ମଧ୍ୟ ରହିନଥିଲେ ଦ୍ରୋଣ ଯେତେ ମହାନ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥାଆନ୍ତୁ ପଛକେ, ଦୁଏତ କଦାପି ଏକଲବ୍ୟକୁ ଝର୍ଣ୍ଣ ହିଁ କରି ପାରିବେନାହିଁ ଏବଂ ତାକୁ କୌଣସି ଅଭୟ ବି ଦେଇପାରିବେ ନାହିଁ । କଣେ ଶିକ୍ଷକକୁ ସେଥିଲାଗି ବେଳେ ବେଳେ ଅକାଶତରେ ମଧ୍ୟ ଛାତ୍ରର ଅନୁଭବ ମଧ୍ୟରେ ମାଆଟିଏ ହେବାର ଧର୍ମଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ଏବଂ, ସେତେବେଳେ ଅସମ୍ଭବମାନେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ଛାତ୍ର ଭିତରେ ଥିବା ମୂଳ କଥା କହିପାରେ, ପଞ୍ଜୁ ପର୍ବତ ଲଂଘିଯାଏ । ସେତେବେଳେ ତଥାକଥିତ ଖାଲି ପାଠଟାକୁ ଅଲଗା କରି ମୋଟେ ପଡ଼ାଇ ଦୁଏନାହିଁ । ଖାଲି ପଡ଼ାଇବାର ବୁଦ୍ଧିଟାକୁ ମନେ ପକାଇବା ମାତ୍ରକେ ଅସଲ ଧ୍ୟାନଟା ଚଢ଼ିଲି ହିଁ ଯାଏ,—ଲୟ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ । ଏବଂ, ଅପର ପକ୍ଷରେ, ଛାତ୍ରଟିଏ ଅଥବା ଛାତ୍ରମାନେ ଯେତେବେଳେ ସେହି ଶ୍ରେଣୀଭରତା ଭିତରର ସେହି ତଥାକଥିତ ଏକାଗ୍ର ସଢ଼େତନତାର ପାଲରେ ପଡ଼ି ଖାଲି ତଥାକଥିତ ପାଠଟାରେ ହିଁ ଆପଣାକୁ କିଲି ରଖନ୍ତି ଏବଂ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଭାବରେ ସବୁକିଛିକୁ ବାଦ୍ ଦେଇ ପାଠର ସରହଦଟା ଭିତରେ ନିଜକୁ ମଜାଇ ରଖିବାରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହୁଅନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ସବୁକିଛି ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅସଲ ସୂତ୍ରଟି ସତେଥବା ହାତଛଡ଼ା ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ତେଣୁ, ଏପରି ଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ରହିଛି, ଯେଉଁଠିରେ ଗୁରୁ ଏବଂ ଶିଷ୍ୟ, ଶିକ୍ଷକ ତଥା ଛାତ୍ର ଏବଂ ମାଆ ଏବଂ ସନ୍ତାନବର୍ଗ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଅର୍ଥାତ୍ ଉଭୟେ ହିଁ ସଂପୃକ୍ତ । ଏବଂ, ଏପରି ବହୁ ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟ ରହିଛି, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକରେ ସେହି ଦୁଇଟିଯାକ ପକ୍ଷ

ମଧ୍ୟ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସଂପୃକ୍ତ । ସେଥିରେ ଉଭୟ ପକ୍ଷର ହିଁ ଉତ୍ତରାଧିକାର । ଉଭୟ ପକ୍ଷ ହିଁ ସେଥିରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଦାୟୀ । ଆମ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ଆମ ଛାତ୍ରମାନେ ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନଟିଏ କେବେ ପଚାରିଲେ ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ କ'ଣ ଉତ୍ତର ଦେବା, ଆମେ ସେଇଟି ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଏକ ଅନୁମାନ କରିପାରିବା । ଆମର ଉତ୍ତରଟିରୁ ହିଁ ବହୁତ ପରିମାଣରେ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁମାତ୍ର ଯାଇଛୁ ଏବଂ ଆମର ଛାତ୍ରବର୍ଗକୁ କେତେ ପାଖରେ ଅଥବା କେତେ ଦୂରରେ ଯାଇ ରଖିଛୁ, ସେହି କଥାଟିର ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ କିଛି ଅନୁମାନ ବି ସମ୍ଭବ ହୋଇଯିବ । ଆମର ଉତ୍ତରଟି ଠିକ୍ କି ଠିକ୍ ନୁହେଁ, ତାହା ଅପେକ୍ଷା ଆମେ ତଥାକଥିତ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ବହୁତଃ କିରଳି ଗୋଟିଏ ଆୟତନରେ ନିଜର ଜୀବନ ଅର୍ଥାତ୍ ସମ୍ପର୍କଗୁଡ଼ିକୁ ବଞ୍ଚୁଛୁ, ବରଂ ସେହି କଥାଟି ହିଁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଷ୍ଟକ୍ ହୋଇଯାଇ ପାରିବ । ଆମେ ଅନ୍ତତଃ ନିଜ ପାଖରେ ସାଧୁ ହୋଇ ପାରିଥିଲେ ଅବଶ୍ୟ ଷ୍ଟକ୍ ହୋଇଯିବ । କିନ୍ତୁ, ମାଆ କ'ଣ ଉତ୍ତରଟିକୁ ଏଡ଼ି ଯିବାର ଅଭିପ୍ରାୟରେ ପିଲାଟିର ପ୍ରଶ୍ନର କବାବ ଦେଇ ଏପରି କହିଦେଲେ କି ?

ନାହିଁ, ଏଡ଼ିଦେବା ପାଇଁ ଆଦୌ ନୁହେଁ; ଖାସ୍ ଆମର ଏହି ଭାରତବର୍ଷରେ ଯେଉଁ ସତକଥାଟିକୁ ସତେଅବା କେଉଁମାନେ ମନ୍ଥଣା କରି ଏଡ଼ି ଦିଆଯାଇ ଆସିଛନ୍ତି, ଭାରତବର୍ଷର ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେହିଟିକୁ ମନେ କରାଇ ଦେବାଭଳି ମାଆ ପ୍ରକୃତରେ ଏପରି ଉତ୍ତରଟିଏ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏହି ଭାରତରେ ତ ସେହି ଆଦିଯୁଗରୁ ହିଁ ଏହି ସବୁକିଛି ବ୍ରହ୍ମ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ଆସୁଛି, ମାତ୍ର ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ, ମନୁଷ୍ୟମାତ୍ରକେ ସମସ୍ତେ ତେଣୁ ବ୍ରହ୍ମର କଣେ କଣେ ସମ୍ଭାବନାମୟ ସ୍ୱରୂପ ବୋଲି ସତକୁ ସତ କେଉଁ କାରଣରୁ ଲୋକଚେତନାରୁ ଅନ୍ତରାଳ କରି ରଖି ଦିଆଯାଇଛି ? ସର୍ବ ଖଳ୍ବିଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ବୋଲି କହିବା ସହିତ ତାହାରି ଏକ ଅନୁବାକ୍‌ରୂପେ ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ବୋଲି ଉଚ୍ଚାରିତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦ୍ୱିତୀୟଟିକୁ କାହିଁକି କାର୍ଯ୍ୟତଃ ଗୌଣ କରାଯାଇଛି, ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଅବସରରେ ବିସ୍ମୟ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଆମର ବିଦ୍ୟାଳୟ ମାନଙ୍କରେ ଯଦି ସେହିଟି ଉପରେ ଯଥେଷ୍ଟ ନିଷ୍ପାପର ଧ୍ୟାନ ଦିଆ ଯାଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ଆମର ବିଦ୍ୟାର୍ଜନର ସର୍ବବିଧ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହିଁ ଅନ୍ୟଭଳି ହୁଅନ୍ତା । ଯଦି ସମାଜରେ ମନୁଷ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ଓ ଗୋଷ୍ଠୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସଂପର୍କମାନେ ସେଇଟି ବିଷୟରେ ସଚେତନ ରହିବାକୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଆମ ସମାଜରେ କାତିଗତ ଉଚ୍ଚନୀତ୍ ଭାବନାକୁ ଆଳ କରି ଏତେ ଉତ୍ପାତନ ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ସମ୍ଭବ ହେଉଥାଆନ୍ତା ? ଏବଂ, ଷାଠିଏ ବର୍ଷର ରାଜନୀତିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଭାଗ୍ୟଟିକୁ ସାମନ୍ତବାଦୀ ଉପେକ୍ଷାମାନେ କିପରି ବା ଏତେ ନରଖର କରି ରଖିପାରନ୍ତେ ?

ତେଣୁ, ମାଆଙ୍କର ଉତ୍ତରଟି ଅନୁସାରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ ଏକ ଇଶ୍ଵରୀୟ ପରିଚୟକୁ ବହନ କରି ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍, କୌଣସି ଭାଗ୍ୟବାଦର କୂରତା ଅନୁସାରେ କେହି ବିଶେଷ କୌଣସି ପକ୍ଷପାତ ହେତୁ ସମାଜରେ ଉପରତଳ ହୋଇ ଆସିବାକୁ ହିଁ ନାହିଁ । ସେହିପରି ଏକ ଖଳବିବେକ ଯେ ଆମର ଏହି ମର୍ତ୍ତ୍ୟଜୀବନର ବଣିଜ ମାନଙ୍କରେ ଆମକୁ ଯାବତୀୟ ଜୀବନନ୍ୟାୟକୁ ଆଣି ବୁଦ୍ଧି ଲାଞ୍ଜିତ କରି ରଖିବାର ବହୁ ଦାମ୍ଭିକତା ଯୋଗାଇ ଆସିଛି ଏବଂ ଏବେ ମଧ୍ୟ କମ୍ ଯୋଗାଇନାହିଁ, ତାହାକୁ ଆମ ଭିତରର ଚତୁର ମନୁଷ୍ୟମାନେ ହିଁ ନିତାନ୍ତ ଏକଆଖିଆ ହୋଇ ଫାନ୍ଦି ରଖିଛନ୍ତି ଏବଂ ପୃଥିବୀକୁ ବହୁ ବହୁ ମୋହାନ୍ତରା ମଧ୍ୟରେ ବାଧ୍ୟ କରି ରଖିଛନ୍ତି । ତେଣୁ, ତଥାକଥିତ ଚଳଣିଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ କେତେକ ବିଶେଷ ଭେଦର ସାହାଯ୍ୟ ବଳରେ ଅଳପ ମନୁଷ୍ୟ ଯେ ଅଧିକଙ୍କୁ ଅଜାତି ଓ ଅଫକ୍ତି କରି ରଖିଛନ୍ତି, ମୋ'ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କର ନିୟତି ପରି ସେହି ଇଶ୍ଵର ଯେ ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି, ଏହି ଅସଲ ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ହିଁ ଆମକୁ ସେହି ଦୂର୍ଗତି ମଧ୍ୟରୁ ବାହାର କରି ଆଣିପାରିବ । “ତୁମେ ଭଗବାନ କି ?” – ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟକୁ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ପଡ଼ିଯାଇ ପାରିବ ଏବଂ ତାହାର ଉତ୍ତରଟି ଅବଶ୍ୟ ‘ହିଁ’ ହେବ ବୋଲି ମାଆ ଯାହା କହିଛନ୍ତି, ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ସେହି କଥାଟିର ଗର୍ଭସ୍ଥ ଅର୍ଥଟିକୁ କ୍ରମେ ବୁଝି ପାରୁଥିବା ପରି ନିଶ୍ଚୟ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା । ଏବଂ ତା’ପରେ ବହୁତ କଥା ପ୍ରାୟ ଆପେ ଆପେ ହିଁ ସହଜ ହୋଇ ଆସିବ ଓ ପୂରା ସିଧା ହୋଇ ଦୃଢ଼ିଗୋଡ଼ର ହେବ । ଆମ ଭିତରୁ ଯେଉଁମାନେ ନିଜ ଭିତରକୁ ଅନାଇ ସେହି ସତ୍ୟ-ଉପସ୍ଥିତିଟିକୁ ଠାବ କରିପାରିବେ ଏବଂ ସହଜ ଶ୍ରଦ୍ଧାଟିଏ ସହିତ ସେଇଟିକୁ ମୂଳ କରି ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରିବେ, ସେମାନେ ଅପର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଭିତରେ ବି ନିଶ୍ଚୟ ସେଇଟିର ସ୍ଵରୂପଟିକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିବେ । ତା’ପରେ ଏକ ଅନ୍ୟଭଳି ଗୋଷ୍ଠୀଜୀବନ ମଧ୍ୟ ଅଭୂତପୂର୍ବ ଭାବରେ ଧରାତଳକୁ ଆମ ସଭିଙ୍କର ନିତ୍ୟଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନ ଭିତରକୁ ଅବତରଣ କରି ଆସିବ ।

ଆମ ଭାରତବର୍ଷରେ କ’ଣସବୁ କାରଣରୁ ବହୁତ ବେଶୀ ବୋଲି ଲାଗୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସମୁଦାୟ ପୃଥିବୀଯାକ ହିଁ କାହିଁକି ଏପରି ଘଟିଛି ଯେ କବିମାନେ, ସଜ୍ଜମାନେ ଏବଂ ପବିତ୍ରାତ୍ମାମାନେ କେତେ ଖୁସୀ ହୋଇ ପରମେଶ୍ଵର ପୃଥିବୀରେ ସର୍ବତ୍ର ଅବସ୍ଥିତ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି କହୁଥିବା ସମୟରେ ସେ ବୃକ୍ଷ, ଲତା, ପଶୁପକ୍ଷୀ, ଆକାଶ ପବନ ଗ୍ରହ ଓ ନକ୍ଷତ୍ର ମାନଙ୍କରେ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ଯେପରି ଡ଼ଗଡ଼ଗ ହୋଇ ବହୁବହୁ କଥାର ଉପମା ଏବଂ ହିସାବ ଦେଇ ସରବ ହୋଇ କହିଛନ୍ତି, ସିଏ ମନୁଷ୍ୟମାତ୍ରଙ୍କେ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରେ ବିରାଜମାନ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି କହିବା ସମୟରେ ସତେଅବା କିଛିତ୍

କୃପଣତା ଦେଖାଇଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀଟାର ମନୁଷ୍ୟଭୂମିରେ ସେହି ଅନୁସାରେ କାହିଁକି ସେପରି କିଛି ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁନାହିଁ ବୋଲି କହିବାକୁ ହୁଏତ ସାହସ ବି କରି ନାହାନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାର କଣେ ସହ ତ ସିଏ ଦଶାପୋକ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଆମ ଗାଆଁରେ ଆମର ଏହି ସାଧାରଣ ଆଠପହରର ସଂସ୍କାରଟିକୁ ଭରି ରଖିଥିବା ସବୁରି ଭିତରେ ସିଏ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ଖୋଲି କରି କହିବାକୁ ପ୍ରାୟ ବେଶ୍ ଶଙ୍କି ଯାଇଛନ୍ତି । ଏକ ତଥ୍ୟ କହୁଛି ଯେ, ଖାସ୍ ଇଉରୋପରେ ମଧ୍ୟ ଇତର ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅର୍ଥାତ୍ ପଶୁପକ୍ଷୀଙ୍କ ପ୍ରତି କୌଣସି ନୃଶଂସତା କରିବାକୁ ବିରୋଧ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଲାଗି ପ୍ରଥମେ ସଂସ୍ଥାମାନ ଗଢ଼ାଯାଇଛି । ସର୍ବତ୍ର ମନୁଷ୍ୟମାନେ ହିଁ ଦୟାଦୃଷ୍ଟିର ହୋଇ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଗଢ଼ିଛନ୍ତି । ଗଛମାନଙ୍କୁ ହେପାକତରେ ରଖିବାକୁ ପରିବେଶବାଦୀମାନେ କ୍ରମେ ଆନ୍ଦୋଳନ କରି ବାହାରିଲେଣି; କିନ୍ତୁ, ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କରା ଯାଉଥିବା କେତେ କେତେ ପୈଶାଚିକତାକୁ ପ୍ରତିବାଦ କଣାଇବା ଲାଗି ଅନ୍ୟ ସମ୍ପଦରତମାନେ ସେତେ ଆଖିରେ ପତୁନାହାନ୍ତି । କାର୍ତ୍ତାୟତାବାଦ, ଭଲି ଭଲି ରାଜନୀତିକ ଆଦର୍ଶବାଦ ତଥା ରାଷ୍ଟ୍ରବାଦର ଖାତିରିରେ ନିପଟ ସତ୍ତ୍ୱଲୋକମାନେ ମଧ୍ୟ ସାବଧାନତା ଅବଲମ୍ବନ କରି ରହି ଯାଇଛନ୍ତି । ପରମେଶ୍ୱର ତ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଦ୍ରବ୍ୟ ହୋଇନଥିବେ ଯେ ସିଏ ନିଜକୁ ଏହିଭଳି ପାତରଅନ୍ତର ଦ୍ୱାରା ବଜା କରି ଦେଖି ମୋଟେ କେତେକମାତ୍ରଙ୍କୁ ହିଁ ଦେଖୁଥିବେ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବର୍ଜନ କରି ଦୂରଛଡ଼ା ହୋଇ ରହିଥିବେ ! ଏବଂ, ଏପରି କୌଣସି ମଣିଷ ବି କ'ଣ କେଉଁଠି ଥିବ, ଯିଏକି ଏହି ଅତି ସାମାନ୍ୟ ସତକଥାଟାକୁ ସତକୁ ସତ ବୁଝି ପାରୁନଥିବ !

ହଁ, କଡ଼ଟିଏ ଫୁଟିବ ବୋଲି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି । ମାଆ ତାହାକୁ potentially ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଏକ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ଭାବନା ରୂପେ । ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଏପରି କଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ବି ପ୍ରକୃତରେ ରହିଛି, ଯାହାଭିତରେ ଅପରିମିତ ସମ୍ଭାବନା ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ହୋଇ ନରହିଛି ! ଫୁଲଟିଏ ଫୁଟିବ ବୋଲି ହିଁ ତ କଡ଼ଟିଏ ହୋଇ ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଛି । ଅସଲ ମାଲି ଜାଣିଛି ସେହି କଡ଼ଟିର ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଚର୍ଯ୍ୟା କରି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଫୁଲଟିଏ ବିକଶିତ କରାଇ ଆଣିବାର ଏକକ ରହସ୍ୟଟିକୁ । ଆମେ ସତକୁ ସତ ନିଜର ସେହି କଡ଼ଟିକୁ ଫୁଲଟିଏର ମହିମାରେ ବିକଶିତ କରି ଆଣିବା । ଭଗବାନ ସେହି କଡ଼ଟିଏ ହୋଇ ଆମ ଭିତରେ ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି ଆମ ଜୀବନର ଏକ ଏକକ ପରିଚର୍ଯ୍ୟରେ ବିକଶିତ ହୋଇ ପାରିବା ସକାଶେ । ବାହାରେ ଅନୁକୂଳ ପରିବେଶଟିଏ ସେଥିପାଇଁ ଅବଶ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ସିନା, କିନ୍ତୁ ସେତିକି ଯୋଗାଇଦେଲେ ମୋଟେ ସବୁ କିଛି ଘଟି ଯାଏନାହିଁ । ଆମର ବିଦ୍ୟାଳୟ ଆମକୁ ନିଜର ସାଧ୍ୟମତେ ସେହି ଅନୁକୂଳ ପରିବେଶକୁ ଯୋଗାଇ ଦେବାର ପ୍ରୟାସ କରୁଥାଏ । ବସ୍ତୁତଃ ଖାସ୍ ସେଇଥିପାଇଁ ତ

ବିଦ୍ୟାଳୟଟିଏ ତିଆରି ହୋଇଥାଏ । ଆମ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଅଧିକ ଅଭିଜ୍ଞତା ରହିଥିବା କଣେ କଣେ ସହାୟକ ବନ୍ଧୁରୂପେ ଆମର ପାଖେ ପାଖେ ରହିଥାଆନ୍ତି । ଆମକୁ ଉତ୍ସାହ ହିଁ ଦିଅନ୍ତି । ଯଦି ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଆପେ ଆପଣା ଜୀବନର ମାଳିତିଏ ହୋଇ ନିଜ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ କଡ଼ଟିକୁ ବିକଶିତ କରି ଆଣିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରୟାସରତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ତେବେ ସେମାନେ ଅଧିକ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ହିଁ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଫୁଟିବାର ଗୁମର ଗୁଡ଼ିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାରେ ଅଧିକ ପ୍ରେରଣା ଦିଅନ୍ତି । ସେମାନେ ସେହି ଦେବାକୁ ଖୁସୀ ପାଆନ୍ତି ଏବଂ ଛାତ୍ରମାନେ ଗ୍ରହଣ କରିବାରୁ ମଧ୍ୟ ଖୁସୀ ପାଆନ୍ତି । ଏକ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ କଥା ସମ୍ଭବ ହୋଇଯାଏ, ଭାରି ସହଜ ବି ହୋଇଯାଏ ।

ଆମ ପରିବାର ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ସେହି ଫୁଟିବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁକୂଳ ପରିବେଶଟିଏ ଯୋଗାଇଦିଏ । ଆମର ବାପା ଆଉ ମାଆ, ଅନ୍ୟ ଗୁରୁକନମାନେ ତଥା ଆମ ଭାଇଭଉଣୀ ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ତାହାକୁ ବେଞ୍ଚନ କରି ରଖିଥିବା ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କର ସଂସାରଟି, ଆମର ସଂସ୍କୃତି ଇତ୍ୟାଦି ଯାବତୀୟ ପରିମଳ,— ସେହି ସବୁକିଛିର ବରାଦ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଆପଣାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ସେହି ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ପାଖକୁ ପ୍ରେରିତ କରି ନେଇ ଯାଉଥାଏ ଏବଂ ଆମକୁ ଜଣେ ଉଡ଼ିତ ମାଳିରୂପେ ଗଠିତ କରି ଆଣୁଥାଏ । ସାନ ଚିହ୍ନା ସଂସାରଟିରୁ ଅଯାଚିତ ନାନା ସ୍ନେହର ନିର୍ଭର ପାଇ ବୃହତ୍ତର ସଂସାରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଆଉ କୌଣସି ଭୟ ଦେଖାଇ ପାରେନାହିଁ । ନିଜ ପରିପିଟି ଏହିପରି ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଭାବରେ ଏପରି ସଂପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ଯାଉଥାଏ ଯେ, ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ସେହି ସଂସାରଟି ଲାଗି ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ ଜଣେ ଜଣେ ମାଳି ହେବା ନିମନ୍ତେ ଅଭିପ୍ରେତ ହୋଇ ଆସିଛୁ ବୋଲି ଉପଲବ୍ଧି ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଆମର ଏହି ଖାସ୍ କଡ଼ଟି ଫୁଲ ହୋଇ ଫୁଟି ଉଠିବାଦ୍ୱାରା ତାହାରି ମହକରେ ସତେଅବା ଏହି ପୂରା ପୃଥିବୀଟା ହିଁ ମହକି ଉଠେ । ଏବଂ, ତାହାହିଁ ଏକାଧିକ ଅର୍ଥରେ ଆମ ଜୀବନର ସର୍ବୋତ୍ତମ ଆନନ୍ଦ ବୋଲି ଅନୁଭୂତ ହୋଇଥାଏ । ଭଗବାନ ଯେ କେବଳ ତଥାକଥିତ ମୋ' ବଗିଚାଟିରେ ଏକ କତ ହୋଇ ଫୁଟିଉଠିବା ଲାଗି ଆସିଥିଲେ, ତାହା ମୋଟେ ନୁହେଁ । ପୃଥିବୀର ବଗିଚାଟିରେ ମଧ୍ୟ ସିଏ ସେହିପରି କତ ହୋଇ ଯୁଗେଯୁଗେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିପ୍ରକାଶ ନିମନ୍ତେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥାଆନ୍ତି, ସେହି ଅସଲ ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକକୁ ହିଁ ସେତେବେଳେ ପୃଥିବୀଯାକ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ମୂଳ ନିୟମ ତଥା ନିୟତି ବୋଲି ବୁଝିବୁ ।

ଏବଂ, ମାଆଙ୍କର ଭକ୍ତିରେ ଥିବା ସେହି ଶେଷ ଧାଡ଼ୀଟି : And the task of each one is to make it a real fact,— କୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହାର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ମର୍ଯ୍ୟାଦାଟି ସହିତ ଅବଶ୍ୟ ବୁଝିହେବ । ସେଇ କଡ଼ଟିକୁ ଫୁଟାଇ ଆଣିବାକୁ ହେବ,— ଅପେକ୍ଷା

କରିଥିବା ସମ୍ଭାବନାମାନଙ୍କୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରି ଆଣିବାକୁ ହେବ,— ସେଇଟି ହେଉଛି କଣେ କଣେ ସନ୍ତାନ ହିସାବରେ ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ । ଆମ ନିକକୁ ଗୋଟିଏ ସମ୍ଭାବନାମୟ ଅପେକ୍ଷାମାଣ କଥ ବୋଲି ଆବିଷ୍କାର କରିବାର ସେହି ସର୍ବପ୍ରଥମ ସୋପାନଟି । ସେତିକି ମଧ୍ୟ ସତକୁ ସତ ସମ୍ଭବ ହେଲେ ଆପଣାକୁ କେବଳ ନିକର ବନ୍ଧୁଟିଏ ଭାବରେ ନୁହେଁ, ସତକୁ ସତ ଜଗତଯାକର ବନ୍ଧୁ ପରି ଅନୁଭବ ହେବ । ଅର୍ଥାତ୍ ଜଗତଯାକ ଭଲ ଲାଗିବ । ବହୁତ ବହୁତ ଅଭାବ ଏବଂ ଅସୁବିଧା ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବ, ତଥାପି ଭଲ ଲାଗିବ । ଆମକୁ ବାଟଟାଏ ଦିଶି ଯାଉଥିବା ପରି ଅନୁଭବ ହେବ । ସତେଅବା ଏହି ପୃଥିବୀରୁ ବାହାରି ନିମନ୍ତେ ମାଳିମାନେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଥିବା ପରି ବୋଧ ହେବ । ଜୀବନର ଏହିଭଳି ମୁହୂର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଦେବମୁହୂର୍ତ୍ତ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ହଁ, ସତେଅବା ସମୁଦାୟ ପୃଥିବୀର ଦେବମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆସି ଉପଗତ ହେବ । ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ସହସ୍ର ଫରକମାନ ଥିବ, ତଥାପି ସମସ୍ତେ ସତେଅବା ସେହି ଗୋଟିଏ ତାରାକୁ ହିଁ ଲକ୍ଷ ରଖି ଚାଲୁଥିବା ଭଳି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହେବ । କଳ୍ପିତ ବାସ୍ତବସ୍ତରୀୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଚାକ୍ଷୁଷ ହୋଇଯିବ । କୋଉ ଅସଲ ମାଳି ସେତେବେଳେ ଏହି ପୃଥ୍ବୀନାମକ ବଗିଚାଟିରୁ ପଳାଇଯିବା ଲାଗି ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରିବନାହିଁ । ନିକର ଘରଟିଏ ରୂପେ ଆବିଷ୍କାର କରିନେଲେ କୋଉ ସନ୍ତାନଟିଏ ଏହି ପୃଥିବୀରୁ ପଳାଇ ଯିବାକୁ ମୋଟେ ମନ କରିବନାହିଁ । କଥମାନେ ସେହି ସନ୍ତାନମାନଙ୍କର ପ୍ରୟାସ ଦ୍ଵାରା ଆମ ପୃଥିବୀସ୍ଥ ଜୀବନର ଏହି ବାସ୍ତବ ଭୂମିରେ ମଧ୍ୟ ବାସ୍ତବ ଜୀବନର ନାନାବିଧ ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରକଟ ହେବାକୁ ଲାଗିବେ । ଅନ୍ୟ ରାଜନୀତି, ଅନ୍ୟ ସମାଜ, ଅନ୍ୟ ଅଭାବନୀୟ ଏକାଧିକ ପାରସ୍ପରିକତା,— ସତକୁ ସତ ଏକ ଦେବମୁହୂର୍ତ୍ତ ହିଁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ନିକର ନିମିତ୍ତରୂପେ ନିର୍ମାଣ କରି ନେଉଥିବା ଭଳି ଦେଖାଯିବ । ସେତେବେଳେ ଆଉ କିଏ କାହିଁକି ତଥାପି ଏତେ ଟିକିଏ ବି ସଂଶୟ କରୁଥିବ ଯେ ଭଗବାନ କେବଳ କଣେ କଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ହିସାବରେ ଆମଭିତରେ ସମ୍ଭାବନାରୂପେ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ହୋଇ ରହିନଥିଲେ, ସିଏ ଆମର ଏହି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥିବୀଟିରେ ମଧ୍ୟ କଥ ହୋଇ ଫୁଟି ଫୁଟିବାର ସ୍ଵପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲେ ଏବଂ ମାଳିମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ । ଆମ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଠାରେ ଅପ୍ରମିତ ବିଶ୍ଵାସ ରଖି ହିଁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ । ଅର୍ଥାତ୍, ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀର ସର୍ବମୂଳ ସତ ବିଶ୍ଵାସଟି ହେଉଛି ଯେ, ଏଠି କତଗୁଡ଼ିକ ଅବଶ୍ୟ ଫୁଲ ହୋଇ ଫୁଟିବେ ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସଚ୍ଚେତନ ଭାବରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ଆପଣାକୁ ଏବଂ ସମ୍ମିଳିତ ଭାବରେ ପରସ୍ପରକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାରେ ହିଁ କତଗୁଡ଼ିକ ଫୁଟି ଉଠିବାର ଅସଲ ପ୍ରମାଣ ଲାଭ କରିବେ । ସନ୍ତାନର ପରିଚୟରେ ଧନ୍ୟ ହେବେ । ଯେଉଁମାନେ ହୁଏତ

ଆଗ ସେହି ବୋଧବିତ୍ତୁ ଲାଭ କରୁଥିବେ, ସନ୍ତକଗୁଡ଼ାକରେ ଯେତେ ଫରକ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ସତେଅବା ସେହି ଗୋଟିଏ ମହକରେ ପରସ୍ପର ଆଡ଼କୁ ଆକର୍ଷିତ ହୋଇ ଆସିବେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ, ମାଆଙ୍କର ରଚନା-ଭଣ୍ଡାରରୁ ଶେଷରେ ଏହି ଉକ୍ତିଟି :

One must be a child all one's life, as much as one can, so long as one can. Be happy, joyful, content to be a child and remain a child, plastic stuff for shaping.

[ଇଂରାଜୀ ମାତୃରଚନାବଳୀ, ୫ମ ଖଣ୍ଡ, ପୃଷ୍ଠା - ୨୮୮]

“ଆମେ ଜୀବନଯାକ ପିଲାଟିଏ ହୋଇ ରହିବା : ଯେତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସମ୍ଭବ ହେଉଥିବ ଓ ଯେତେ ଅଧିକ କାଳ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେଉଥିବ । ହଁ, ତୁମେ ସମସ୍ତେ ତଥାପି ପିଲାଟିଏ ହୋଇ ରହିପାରୁଛ ବୋଲି ଖୁସୀ ହିଁ ହେବ, ତୁମର ଜୀବନ ମଧ୍ୟଦେଇ ସେହି ଖୁସୀଟା ହିଁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇ ପାରୁଥିବ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ତୁମ ଭିତରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସନ୍ତୋଷ ମଧ୍ୟ ଭରି ରହିଥିବ । ଏହିପରି ପିଲାଟିଏ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ ହିଁ ଆନନ୍ଦ ଲାଭ କରୁଥିବ । ଅର୍ଥାତ୍, ସର୍ବଦା ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ କୋମଳ ଏବଂ ଗ୍ରହଣଶୀଳ, ଯେପରିକି ନିକର ଜୀବନକୁ ସର୍ବଦା ନୂଆ ନୂଆ ରୂପ ଦେଇ ପାରୁଥିବ ।”

ଏସବୁ କଥା ଆମ ସାମାଜିକ ସାଧାରଣ ଚଳଣିଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ । ବଡ଼ମାନେ ହିଁ ପୃଥିବୀଯାକର ସର୍ବତ୍ର ପିଲାମାନେ କିପରି ନୀତିମାନଙ୍କରେ ରହିବେ, ଉଚିତ ବୋଲି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିଦିଆଯାଇଥିବା ଗୁଳାମାନଙ୍କରୁ ମୋଟେ ବାହାରି ଯିବେନାହିଁ, ସେଥିପାଇଁ ବୟସ୍କମାନେ ସବୁବେଳେ ହିଁ ଜାଗରୁକ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । ପିଲାସମୟଟା ତ ଚଳନ୍ତି ଅନୁମାନଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ହେତୁ ନଥିବାର ହିଁ ଏକ ସମୟ । ପିଲାବୁଦ୍ଧି କହିଲେ ପ୍ରାୟ ସବୁବେଳେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ପରିପକ୍ୱତା ଲାଭ କରି ନଥିବାର ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧିଗୁଡ଼ିକ । ଅନେକେ ତ ପୁଣି ଏକପ୍ରକାର ମନୋବିଜ୍ଞାନର ଦ୍ୱାହି ଦେଇ କେଡ଼େ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ଏପରି ମଧ୍ୟ କୁହନ୍ତି ଯେ, ଗୋଟିଏ ପିଲା ହେଉଛି ସତେଅବା ଜଣେ କୋଉ ଇଶ୍ୱରଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ କଥା କାହୁଅ ପୁଣ୍ୟ ଏବଂ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ସମାଜର ଚକ ଭିତରେ ପଡ଼ିପାରିଲେ ଯାଇ ତାକୁ ହୁଏତ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବାଗରେ ଗଡ଼ି ଅଣାଯାଇ ପାରିବ । ଅନେକେ ତ ପିଲାକାଳଟାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନଟାର ଭବିଷ୍ୟଟାର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସତେଅବା ଏକ ଅନାବଶ୍ୟକ ସମୟ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି ଏବଂ ଏକ ପିଲା ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ସେହି ପର୍ଯ୍ୟାୟଟିକୁ ପାରିହୋଇ ବଡ଼ମାନଙ୍କ ପରି ଗାରକୁ ମାନି ଚଳି ଶିଖିବ, ତା’ଲାଗି ସେଇଟି ପ୍ରକୃତରେ ସେତେ ଅଧିକ ଭାଗ୍ୟର କଥା ହିଁ ହେବ ବୋଲି ବିଚାର ମଧ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ସମ୍ଭବତଃ,

ଏହିସବୁ ପ୍ରତ୍ୟାଶା ଭିତରେ ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଥିବାରୁ କେତେପିଲା ସେମାନେ କ'ଣପାଇଁ ସତେଅବା କୌଣସି ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ହେତୁ ପିଲାଙ୍କ ପରି ଆଡ଼ରଣ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଆପଣାକୁ ଅପରାଧୀ ପରି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି : ଏହି ଦୁର୍ଗତିଟିର ପ୍ରାୟ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରତିକାର ସଦୃଶ ସେମାନେ ଏକାବେଳେକେ ଦୁଇପ୍ରକାରର ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କରୁଥାନ୍ତି । ବୟସ୍କମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ଲୁଚି ବୁଲୁଥାନ୍ତି ଅଥବା ଅଭିନୟ ହିଁ କରନ୍ତି । କଷ୍ଟେ ମଞ୍ଚେ ଏହିପରି ଭାବରେ ହିଁ ଶୈଶବକାଳଟିକୁ ସାରି ଦିଅନ୍ତି । ଏସବୁ କରି ସେମାନେ ସବାଆଗ ଆପଣାର ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କ୍ଷତି କରନ୍ତି ।

ତେଣୁ, ମାଆ ପିଲାଟିଏ ହୋଇ ରହିବା ନିମନ୍ତେ ଆମକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଥିବା ସମୟରେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ସବୁ ଚିନ୍ତା କରିଛନ୍ତି କେଜାଣି ? ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ମାଆଙ୍କୁ ଅତି ଉତ୍ତମରୂପେ ଅବଗତ ଥିବ ଯେ ପୃଥିବୀର ଅଧିକାଂଶ ପିଲା ବଡ଼ମାନେ ସକ କରି ରଖିଥିବା ଗୁଳାମାନଙ୍କୁ ହିଁ ଆଦରି ନେଇଥାଆନ୍ତି । ଆଦରି ନେଇ ରକ୍ଷା ପାଇଯାଆନ୍ତି । ସଫଳତାମାନ ହାସଲ କରନ୍ତି ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ବହୁ ସ୍ଥାନର ଅଧିକାରୀ ହୁଅନ୍ତି । ରାମାୟଣ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ରକ୍ଷିଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କଳ୍ପିତ ରାମରାଜ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଗୁଳାଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର ହିଁ ସବାଆଗରେ ରହିଥିଲା । ଆମ ଆଧୁନିକ ପୃଥିବୀରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ମିଳାକଟାର ହିଁ ସର୍ବାଧିକ କଦର ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ । ବିଦ୍ୟାମାନେ ତ ଏବେ ଭାରି ସହଜ ଆୟତ୍ତ ହୋଇ ପାରୁଥିବା କେତୋଟି କୌଶଳ ମଧ୍ୟକୁ ହିଁ ସଞ୍ଜୁଡ଼ିତ ହୋଇ ଆସିଲେଣି । ପୃଥିବୀର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କୌଶଳ ଯେଉଁଠି, ସେହି ଦେଶଟାହିଁ ଅଧିକ ଧନୀ । ଏବଂ, ସେହି ଧନୀ ଦେଶମାନେ ହିଁ ଆମ ସମଗ୍ର କଗତ୍‌ସଂସାରଟିରେ ବୃହତ୍ତମ ସରକାରମାନେ । ଆଧୁନିକତମ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ତେଣୁ କ'ଣ ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା କରିବେ ଯେ, ସେମାନଙ୍କର ନାଗରିକମାନେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଆପଣାର ମନଭିତରେ ପିଲା ହୋଇ ରହନ୍ତୁ, ସହକ ହୁଅନ୍ତୁ, ସିଧା ହୋଇ ଜୀବନ ମଧ୍ୟରେ ବିଚରଣ କରନ୍ତୁ । ପିଲାଙ୍କର ସେହି ଅପାକଳ ବୁଦ୍ଧି ହେତୁ କେବଳ ଧୋକା ଖାଆନ୍ତୁ । ଶାସ୍ତ୍ରାତିଶାସ୍ତ୍ର ପିଲାମନ ଗୁଡ଼ିକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଆଧୁନିକ ବୁଦ୍ଧିଗୁଡ଼ିକର ବଳରେ ବାହାରେ ପରାକ୍ରମଶାଳୀ ମୁଖାଗୁଡ଼ିକୁ ପିନ୍ଧି ତୁମେ ଯାହାକିଛି ହେବାକୁ ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଛ, ସେଇଟାକୁ ଫାଙ୍କିଦେଇ ପାରିଲେ ସିନା ତୁମେ ସତକୁ ସତ ନିକର ବାପା, ପଣବାପାମାନେ ତୁମକୁ ପ୍ରଶଂସା କରି ପାରିବାଉଳି କିଛି ପ୍ରଦର୍ଶନ ସମ୍ଭବ କରି ପାରିବ ! ସେଥିଲାଗି ପୃଥିବୀରେ ଅଭିନୟମାନେ ହିଁ ପ୍ରବଳ, ଘୋଲାମାନଙ୍କର ହିଁ ବେଶୀ ପ୍ରତାପ ଏବଂ ବେଶୀ ଡୋକ୍ । ଏହି ନିଶିଳ ଜୀବନଟା ଏକାନ୍ତ ନଶ୍ଵର ଏବଂ ତେଣୁ ତୁମକୁ ଏଠାରେ ଯେତିକି ଅନୁକୂଳତା ମିଳିଛି ଏବଂ ଗୁଳାଗୁଡ଼ିକର ଲୋଭ ଦେଖାଇ ତୁମକୁ ଆକର୍ଷିତ କରୁଛି, ତୁମେ ଆଦୌ କୌଣସି ଦୁର୍ବଳତା ନଦେଖାଇ ଅର୍ଥାତ୍ ନିଜ ଭିତରେ ପିଲାଟାକୁ ଆଦୌ

କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନଦେଇ ତଥାକଥିତ ଉପକ୍ରମ ଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନିଅ, ସଫଳ ହୁଅ,— ଯଶସ୍ୱୀ ହୁଅ । ଆଉ କୌଣସି କିଛିକୁ ମୋଟେ ମନ କରନାହିଁ ।

ବହୁ ବହୁ କାଳାଙ୍ଗାର ଏହି ସୁଦୀର୍ଘ ପଥଟିଏ ଅତିକ୍ରମ କରି ମନୁଷ୍ୟନାମକ ଚେତନାଟି ଯେ ଆଦିମରୁ ଆଧୁନିକ ଯାଏ ଚାଲି ଆସି ପାରିଛି, ସେଥିରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଘଷ୍ଟ ଭାବରେ କାହାର ସର୍ବାଧିକ ଅବଦାନ ରହିଛି, ଗୁଳାରେ ଚାଲୁଥିବା ପକ୍ଷଟିର ନା ଗୁଳାର ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ନଥିବା ବହୁ ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି ବୋଲି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ଗୁଳାରୁ ବାହାରି ଯାଉଥିବା ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷଟିର ? ଆପଣଙ୍କୁ ନିମିତ୍ତ କରି ସତେଅବା ଗୁଳା ବାହାରର ନାନା ପ୍ରୟୋଗ କରି ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଯେ କେବଳ ପୃଥିବୀକୁ ଅଧିକ ଧନାତ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ତା' ନୁହେଁ, ସେମାନେ ନିଜ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବଳ ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସ ପାଇ ପାରିଛନ୍ତି, ଅଧିକ ଦୂରକୁ ଦେଖି ପାରିଛନ୍ତି : ଗୋଟିଏ କଥାରେ କହିଲେ, ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଭିତରେ ସତେଅବା କୌଣସି ନିରନ୍ତରର ବାସନା ପାଇଛନ୍ତି । ଭିତରେ ଆପଣାର ସେହି ନିତ୍ୟନୈମିତ୍ତିକ ମନ ତଥା ବୁଦ୍ଧିକୁ ସତେଅବା ଏକ ସମଗ୍ରତା ପ୍ରଦାନ କରି ସମ୍ଭାରି ଧରିଥିବା ଏକ ହୃଦୟର ସାୟୁକ୍ୟ ଲାଭ କରିଛନ୍ତି । ଆମର ନିତ୍ୟପରିଚିତ ମନଟା ଆମ ପୃଥିବୀଟିକୁ ଯେତିକି ଅଲଗା ଅଲଗା ଏବଂ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ଦେଖାଇବାରେ ତତ୍ପର ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଆମ ହୃଦୟ ତାକୁ ସତେଅବା ଇଶ୍ୱରନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ଆମ ଭିତରେ ରହିଥିବା ପରି ଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକୁ ଯୋଡ଼ି ହିଁ ଆମକୁ ସୁସ୍ଥ କରି ରଖିଥାଏ । କେଡ଼େ ସହଜ ଭାବରେ ଗାରମାନଙ୍କୁ ଡେଇଁଯାଇ ପାରେ, ନିଜକୁ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱର ଦର୍ପଣ ଉପରେ ଦେଖିପାରେ ଏବଂ ବିଶ୍ୱକୁ ମଧ୍ୟ ନିଜର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂପୃକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରସ୍ଥ ଉପରେ କଳନା କରିପାରେ । ହୃଦୟ ଭିତରେ ସତେଅବା ଏକ ଆତ୍ମୀୟତା ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଯାହାକି ମନଗୁଡ଼ାକର ଖଣ୍ଡସ୍ୱାର୍ଥ ଗୁଡ଼ାକର ସାମନା କରି ମଧ୍ୟ ମୋଟେ ବାଉଳା ହୋଇ ଯାଏନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କୁ ସତେଅବା ପୋଷ ମନାଇ ଆଣେ । ଏବଂ, ସେହି ଚକ୍ରମ ମନମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଧନ୍ୟ ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ ଯେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସତେଅବା କ'ଣସବୁ ନିର୍ଭର ପାଇ ପାଖକୁ ପାଖକୁ ଆସିବାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କଳାଟିକୁ ବେଶ୍ ଶିଖି ନେଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ତାହାରି ବୋଲ ମାନନ୍ତି । ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ନୁହେଁ, ଖୁସୀ ହୋଇ । ମାଆ ହୃଦୟନାମକ ଆମ ଭିତରର ସେହି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଉପାଦାନଟିକୁ ଆମ ଭିତରର ପିଲା ବୋଲି କହିଛନ୍ତି କି ?

ନିଜ ହୃଦୟଟିକୁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇ ବଞ୍ଚିପାରିଲେ ବିଶ୍ୱହୃଦୟ ନାମକ ସେହି ଅନ୍ୟ ସମ୍ପଦଟି ସହିତ ଆମର ପରିଚୟ ହୋଇଯାଏ । ମୋ'ର ତଥାକଥିତ ବ୍ୟକ୍ତିହୃଦୟ ଠାରୁ ସେହି ବିଶ୍ୱହୃଦୟ ଯାଏ ଯିବାକୁ ହୁଏ ନା ବିଶ୍ୱହୃଦୟ ନାମକ ସେହି ବୃହତ୍ ଧନଟିର

ଶୁଣି ଲାଭ କଲେ ତାହାରି ପ୍ରତିଫଳନ ରୂପେ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବଦୟତ୍ବର ପରିଚୟ ସତେଥବା
 ଆପେ ଆପେ ଯେ ହୋଇଯାଏ, ସେକଥା କିଏ କେଉଁ ଗଣିତର ସହାୟ ନେଇ ସତକୁ
 ସତ କହିଦେଇ ପାରିବ ? ସାଂପ୍ରତିକ ପୃଥିବୀରେ ଆମ ନିଜ ହୃଦୟର ସହିତ ଆମର
 ସମ୍ପର୍କଗୁଡ଼ିକ କ୍ରମଶଃ ଝାପ୍ପା ହୋଇ ଯାଉଛି ବୋଲି ଆମେ ବିଶ୍ବହୃଦୟ ସହିତ
 ସତେଥବା କୌଣସି ଶିଥ ଯୋଡ଼ି ବଞ୍ଚି ପାରୁନାହୁଁ କି ? ବିଶ୍ବକୁ ନେଇ ବହୁ ଚର୍ଚ୍ଚା
 କରୁଛୁ, ବହୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ବି ଘଷ୍ଟାଘଷ୍ଟି କରୁଛୁ ସିନା, ମାତ୍ର ତଥାପି ଶିଥଟିକୁ ହୁଏତ ପାଇ
 ପାରୁନାହୁଁ । ଏବଂ, ବିଶ୍ବହୃଦୟଟି ସାଙ୍ଗରେ ନଥିଲେ ତଥାକଥିତ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବଦୟଟା ବି ଯେ
 ବହୁ ଭାବପ୍ରବଣତା ମଧ୍ୟରେ ନିତାନ୍ତ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ତାହାର
 କାହାଣୀମାନ ତ ଚିରଦିନ ଆମ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଇତିହାସଟାକୁ ତୁଚ୍ଛା ଦୃଷ୍ଟି ହିଁ
 କରିରଖିଛି । ପୂର୍ବକାଳରେ ମନୁଷ୍ୟର ସାମୁହିକ ଜୀବନଟି ହୁଏତ ସେତେ ବେଶୀ
 ଉପଦ୍ରବର କାରଣ ହୋଇ ପାରୁନଥିଲା । ଦୂରତା ହିଁ ସର୍ବପ୍ରଧାନ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇ
 ରହିଥିଲା । ଏବେ ତ ଏମାନେ ପରସ୍ପରର ପୂରା ପାଖକୁ ଆସି ପାରିଲେଣି ଏବଂ
 ତଥାକଥିତ ବିଜ୍ଞାନର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ପରସ୍ପର ସକାଶେ ଭାରି ଉତ୍ସୁକ ହୋଇ
 ପାରିଲେଣି । ଏହାଦ୍ବାରା ବଳବାନ୍ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ଅବଶିଷ୍ଟ ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ ଭାରି
 ଆତଙ୍କପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଦେଖା ଦି ଦେଲେଣି । ଧର୍ମମାନେ ବହୁ ବୈରାପଣର କାରଣ
 ହେଉଛନ୍ତି ଏବଂ ଅର୍ଥରୁ ଭଳିଭଳି ଅନର୍ଥ କାତ ହୋଇ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଏକାଧିକ
 ଶୁଭେଚ୍ଛାକୁ ବୋକା ବନାଇ ରଖିବାରେ ସତେଥବା ବହୁତ ପୁଲକ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ
 କରୁଛି । ପୁରାପେଟମାନେ ଖାଲିପେଟ ଗୁଡ଼ିକର ଦୁଃଖ ବୁଝି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ସେହି
 ଗୋଟିଏ ଦେଶ ତଥା ଗ୍ରାମ ଅଥବା ସହରରେ ମଧ୍ୟ ତଥାକଥିତ ଏକବାଣିଆ
 ମୋହମାନେ କେତେକଙ୍କୁ ଏପରି ହାସ୍ୟାସ୍ବଦ ଭୀଷଣତା ସହିତ ଘାରିରଖିଛନ୍ତି ଯେ,
 ସେମାନେ ନିଜ ନିଶାସକ୍ତ ସ୍ବାର୍ଥଗୁଡ଼ିକ ଭିତରୁ ଗବାକ୍ଷଟିଏ ଖୋଲି ବାହାରକୁ ଥରେ
 ଦରଦଟିଏ ସହିତ ଦେଖିବାକୁ ମଧ୍ୟ ନିତାନ୍ତ ଅନାବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି । ଅସଲ
 ସଂସ୍କୃତିମାନେ ମଧ୍ୟ କାହାନ୍ତି ? କେଉଁ କୁମନ୍ତୁଣାରେ ପଡ଼ିଥିବା ପରି କ'ଣ ଗୋଟାଏ
 ଗୋଟାଏ ବିଶେଷ କ୍ଷଣିକସ୍ମରଣଗୁଡ଼ାକୁ ମଣିଷମାନେ ସଂସ୍କୃତି ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି,
 ତାହାକୁ ସମ୍ପର୍କିତ ଅଧିକାର କରି ରହିଛନ୍ତି । ଜୀବନର ଅସଲ ବୋଧଗୁଡ଼ିକୁ
 ସଂପ୍ରସାରିତ କରି ଯଥାସମ୍ଭବ ଏକ ବୃହତ୍ତର ପୃଥିବୀକୁ ବଞ୍ଚିବାରେ ସେମାନେ ନିତାନ୍ତ
 ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଉଦାହରଣତାମାନେ ନାନା କଳାତ୍ମକତାର କୁଶଳ ଭେଳିକି
 ଭିତରେ ପ୍ରାୟ ଏକ ରାଜକୀୟତାର ପ୍ରଦର୍ଶନ—ଆଶ୍ରୟ ଧରି ସତେଥବା କେଡ଼େ ବଡ଼
 ବାଟଟାଏ ପାଇ ଯାଇଥିବା ପରି ପଳାୟନ ହିଁ କରୁଛନ୍ତି । ଭାରି ଆତ୍ମରତି ହୋଇ
 ରହିଛନ୍ତି ଓ ନିଃସଙ୍ଗତା ମଧ୍ୟରେ କେତେ ନା କେତେ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତପଣର ଚାତୁରୀରେ

ଭବୁତୁବୁ ହେଉଛନ୍ତି । ସମ୍ଭବତଃ ଏମାନଙ୍କ ଦେଇ ଆଉ ଅଧିକ କିଛି ସମ୍ଭବ ହେବାର ନାହିଁ ବୋଲି ଏକ ବାରତା ପାଇଥିବା ପରି ବିଶ୍ୱର ପରମବିଧାତା ମଧ୍ୟ ଏମାନଙ୍କୁ ତେଇଁ ଯାଇ ଆହୁରି ସେପାଖକୁ ଅନାଇ କିଛି ବିକଳର ସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତା କଲେଣି ।

ଶିଶୁଟିଏ କହିଲେ ମନୁଷ୍ୟଜୀବନର ଯେଉଁ ଖାସ୍ ବୟସ ଓ ଅବସ୍ଥାକୁ ବୁଝାଏ, ବହୁ ସାହିତ୍ୟକଳ୍ପନାରେ ତାହାକୁ କବିତ୍ୱର ଲାଳିତ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଖଟାଇ କେତେ କେତେ କୀର୍ତ୍ତନ ବି କରାଯାଇଛି । ଇଂରାଜୀ ଜର୍ନେକ କବି ତ ଏକଦା ଏକ ରୋମାଞ୍ଚିକ୍ ଅତିପୁଲକରେ ଲେଖି ମଧ୍ୟ ପକାଇଥିଲେ ଯେ ଏହି ପିଲାମାନେ ହିଁ ଯାବତୀୟ ଅର୍ଥରେ ଭଗବାନଙ୍କର ଗୋଟାୟୁଷ୍ଟା କତି ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ପଥବଣା ବୟସ୍କବର୍ଗକୁ ସର୍ବଦା କେତେ କେତେ ସତ୍ୟର ଆଭାସ ଦେବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ହାୟ, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ କ୍ରମେ ବଡ଼ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି, ଏହି ସଂସାରର ଦୃଷ୍ଟିତା ଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ସଂକ୍ରମିତ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ଆକର୍ଷଣହୀନ ଗୁଳାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଆସି ପଡ଼ିଯାଆନ୍ତି । ଶ୍ରୀକ୍ଷିଆନ୍ ଧର୍ମୀୟ ଚିତ୍ରକଳ୍ପି ମଧ୍ୟରେ ଶିଶୁ ଯାଶୁଙ୍କୁ ନେଇ କ'ଣ ଭାବସନ୍ତରଣ କମ୍ ହୋଇଛି ? ଇଭରୋପୀୟ ସାହିତ୍ୟରେ ମାତା ମେରୀ ଏବଂ ତନୟ ଯାଶୁକୁ ନେଇ କେତେ ଅଭାବନୀୟ ଉଚ୍ଚାଟନାମାନ ଦେଇ ବିଖ୍ୟାତ ଶିଳ୍ପୀମାନେ ମୂର୍ତ୍ତିମାନ ଗଢ଼ି ରଖି ନଯାଇଛନ୍ତି ! ଏବଂ, ଭାରତୀୟ ବୈଷ୍ଣବ ଧାରାଟି ତ ଶିଶୁକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଲୀଳାଗୁଡ଼ିକରେ ବହୁ ମନୋରମତା ଭରି ଦେଇ କେତେ କବିତ୍ୱ କରିଛି । ଭାରତୀୟ କୃଷ୍ଣ ସାହିତ୍ୟକୁ ବହୁ ସମ୍ପଦରେ ଭରପୂର କରି ରଖିଛି ଏବଂ ସେକାଳର ସେହି ପଦକାରମାନଙ୍କୁ ଆମ ଭାବୋପନ୍ୟାସର ଅଳିନ୍ଦ ଗୁଡ଼ିକରେ ଅମର କରି ରଖିଛି । ଭକ୍ତମନର ପ୍ରାବନରେ ଶିଶୁକୃଷ୍ଣର ସେହି ମଞ୍ଜୁଳ କଳ୍ପନାମାନେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଆର୍ତ୍ତ କରି ରଖିଛନ୍ତି । କୃଷ୍ଣ-ଚରିତ ଯେ ଆମ ସେକାଳ କାହାଣୀରେ ସେହି ଗୋପଲୀଳାର ଆନନ୍ଦମୁଦ୍ରା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ ସୀମାବଦ୍ଧ ନୁହେଁ, ତାହା ସେହି ପାସୋରା ମୁହୂର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକରେ ସତେଅବା ସଂପୃକ୍ତ କାହାରି ମନକୁ ଘର୍ଷ କରି ଚିନ୍ତାର କାରଣ ହୋଇନାହିଁ । ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବଦ୍‌ଗୀତାରେ ମଧ୍ୟ କୃଷ୍ଣଙ୍କର ଏକ ଭୂମିକା ରହିଛି ଏବଂ ବେଳେ ବେଳେ ଅନୁମାନ ମଧ୍ୟ କରା ଯାଇଥାଏ ଯେ ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ଜଣେ ରକ୍ଷି ହିଁ ଭାଗବତ ଓ ଗୀତା ଉଭୟ ଗ୍ରନ୍ଥର ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଅଥଚ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ରଣାଙ୍ଗନରେ ସାରଥିର କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ସମୟରେ ଯେଉଁ କୃଷ୍ଣ ଭଗବାନ ନିକର ଯୁୟୁଧ୍ମ ସଖାଙ୍କୁ ଏତେ ଏତେ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବିଷୟରେ କେତେ କେତେ କଥା କହିଛନ୍ତି, ସିଏ ତ କାହିଁ ଗୋଟିଏ ଥର ଲାଗି ପିଲାଦିନର ତାଙ୍କର ସେହି କଥାସମୁଦ୍ରଟି ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ବି ଚୟନ କରି ଆଣି ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଶୁଣାଇବାକୁ କେବେ ଇଚ୍ଛା କରିନାହାନ୍ତି ତ ! ଭାରତୀୟ ଉପାସନାରେ

ଯେଉଁମାନେ ଶିଶୁକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ଧରି ଏତେ ଏତେ ସୁଜନଶୀଳତାର ଆରୋପ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରର କୃଷ୍ଣଙ୍କ କଥା ପଢ଼ିବାମାତ୍ରେ ସମ୍ଭବତଃ ଏବେ ମଧ୍ୟ ପଂକ୍ତିଟିରୁ ଉଠି ବାହାରକୁ ଚାଲିଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବେ । ଏବଂ, ଅପରପକ୍ଷରେ, କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରର ସେହି ମହାନ ସଖାଙ୍କର କଥା ପଢ଼ିବା ମାତ୍ରକେ ଗୋପପୁରର ସେହି ମହାନ ପ୍ରେମୀଙ୍କୁ ଆରାଧ୍ୟଭାବେ ବରି ନେଇଥିବା ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଭାରି ଅସହକ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ । ଭାରତୀୟ ପୁରାଣିକା ପରମ୍ପରାରେ ଏପରି ପ୍ରମାଦଟିଏ କାହିଁକି ପ୍ରବିଷ୍ଟ କରାଇ ରଖାଗଲା, ଯାହାର କି ଏବେଯାଏ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ସମାଧାନ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ । ଏବଂ, ଅଧିକ ବିଚିତ୍ର କଥାଟି ହୁଏତ ହେଉଛି ଯେ, ଏ ପଟ ଏବଂ ସେ ପଟ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷ ମଧ୍ୟ ଏଥିଲାଗି ମନକୁ ହାଲୁକା କରି ଏକତ୍ର ବସି ବି ପାରିଲେନାହିଁ । ଏବଂ, ହୁଏତ ସେହି କାରଣରୁ ପ୍ରାୟ ଏକ ସଂପ୍ରଦାୟଗତ ଡାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ହେତୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଲୋଚନାଟି ବାଛନ୍ତ ଭଳି ହୋଇ ରହିଗଲା କି ?

ଅବଶ୍ୟ, ମାଆ ଯେଉଁ ଶିଶୁଟିଏ ଭଳି ଆପଣା ଜୀବନର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟିକୁ ଜୀବନ୍ତ କରି ରଖିବାର ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି, ସେଇଟି ସହିତ କୃଷ୍ଣ କିମ୍ବା ଯାଶୁଙ୍କର ପୋଥିମାନଙ୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଶୈଶବ-ଉପାଖ୍ୟାନ ଗୁଡ଼ିକର ମୋଟେ କୌଣସି ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ । ଗୋପପୁରର କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ପିଲାବୟସର କୃଷ୍ଣ ଏବଂ, ଶିଶୁ ଯାଶୁ ଅର୍ଥାତ୍ କନ୍ୟାଗ୍ରହଣ କରିବାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସେହି କେତୋଗୋଟି ବର୍ଷରେ ଯାଶୁଙ୍କର ନାନାବିଧ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଆଖ୍ୟାନ କେତେଗୋଟି । ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ବଡ଼ମାନେ ଯେତେବେଳେ ସତେଅବା ପଛଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଆପଣାର ସେହି ପିଲାବେଳର କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ମରଣ କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଟିକିଏ ଭାବପ୍ରବଣ ହୁଅନ୍ତି, ଏବଂ ଟିକିଏ କାହିଁକି ବେଶ୍ ଭାବପ୍ରବଣ ହୁଅନ୍ତି । ସତେଅବା ଏକ ଦୀର୍ଘନିଃଶ୍ୱାସ ପାତ କରି ଚାଲି ଯାଇଥିବା ବାଲ୍ୟକାଳଟିକୁ ଛୁଇଁ ପକାଇବା ପରି ଯେତେବେଳେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଯାଇ ହାତ ମାରି ଦେଉଥାନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ହୁଏତ ଭାବପ୍ରବଣ ହେବା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଆଦୌ କୌଣସି ଗତି ହିଁ ନଥାଏ । ସେହି ଦିନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଖି ବୁଲାଇ ଆଣିବା ସମୟରେ ବେଶ୍ ଆବେଗ-ଛଳଛଳ ହୋଇ ପଢ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ଭାରି ଇଚ୍ଛା ହୁଏ । ପୂରା ଦୁଗୁଳା ମୁକୁଳା ସେହି ସମୟଟି ଆମପାଇଁ ହୁଏତ କେତେ କେତେ ମଣିଷ ସିନା ଚିନ୍ତା କରୁଥାଆନ୍ତି, ମାତ୍ର ଆମ ନିକର ପ୍ରାୟ କୌଣସି ଚିନ୍ତା ନଥାଏ । ନାନାପ୍ରକାର ନିଦା ଦେଇ ଆମକୁ ଆମ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ନିକମାନେ କେଡ଼େ ଗେହ୍ଲା କରି ତୋଳି ଧରିଥାନ୍ତି । ବଡ଼ ହୋଇ ଆସିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗେହ୍ଲାପଣମାନେ ଖସିଯିବାରେ ଲାଗନ୍ତି । ଆମକୁ ଆମର ବଡ଼ମାନେ କେତେ କେତେ ପିଆ ତଥା ବଙ୍କା ସୁଯୋଗ ଦେଇ

ନିଜର ଦାୟିତ୍ବ ନିଜେ ନେବାଲାଗି ଚେତାଇ ଦେବାକୁ ସରବ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି, “ତୁ କ’ଣ ପିଲାଟିଏ ହୋଇଛୁ ଯେ ଏତିକି ସାମାନ୍ୟ କଥାଟିଏ ମଧ୍ୟ ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ।” — ଏହି ଗୋତ୍ରର ଏକାଧିକ ଚେତାବନୀ ଆମକୁ ଦେଇ ଆମର ଶାନ୍ତିଭଙ୍ଗ କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଭିତରେ ତଥାପି କିଏ ସତେଅବା ଆଉ କିଛିଦିନ ଯେମିତି ଥିଲି ସେହିପରି ହୋଇ ରହିବାଲାଗି ବ୍ୟାକୁଳ ନିବେଦନ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ତଥାପି, ଭରସି ବାହାରେ କାହାକୁ କିଛି ମୋଟେ କହି ଦୁଃଖନାହିଁ । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏତେ ଅନ୍ୟଭଳି ହୋଇ ରହିଥିଲେ : ଏପରିକି ମୁଁ ସତକୁ ସତ କେଉଁଠି ଝୁଣ୍ଟି ପଡ଼ିଯିବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ସେମାନେ ସତେଯେପରି ମୋତେ ଉଠାଇ ନେବାପାଇଁ ଦଉଡ଼ି ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଉ ବି ଥିଲେ । ସବୁ ଏଭଳି ଭାବରେ ଅତୀତ ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ କାହିଁକି ବା ହୋଇଗଲା !

ଅର୍ଥାତ୍, ମୋର ନିଜଆଡୁ ସେପରି କୌଣସି ଅପରାଧ ଦୁଃସତ ହୋଇଗଲା କି ? ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସଂସ୍କୃତି ଏହି ପୃଥିବୀରେ ରହିଛି, ଯାହାର ସଂସ୍କାରଗତ ପ୍ରକୋପ ହେତୁ ଆମେ ଅଧିକସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତି ବୟସରେ ବଡ଼ହୋଇ ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ଅପରାଧବୋଧ ସହିତ ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରବେଶ କରୁ । ନିଜ ଭିତରେ ଅତିକମ୍ରେ ନିଜର ଦାୟିତ୍ବ ବହନ କରିବାର ଯଥେଷ୍ଟ ପୁଞ୍ଜି ପାଖରେ ନଥାଏ ଏବଂ ତଥାପି ଆମେ ଏଣିକି ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡୁଥିବା ଏକାଧିକ ଭୂମିକାରେ ଯାଇ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରୁ । ବର୍ତ୍ତମାନଟାରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥାଉ, ଭବିଷ୍ୟଟିଏ ନିମନ୍ତେ ତିଆରି ଅବଶ୍ୟ ହେଉଛୁ ବୋଲି କେଡ଼େ କେଡ଼େ ପ୍ରତ୍ୟୟର ଧାରଣା ଦେଇ ବୁଲୁଥାଉ ଏବଂ ପିଲାକାଳର ସେହି ବିଗତ ଦିନଗୁଡ଼ିକୁ ଝୁରି ହେଉଥାଉ । ବଡ଼ ହନ୍ତସନ୍ତ ଓ ହଇରାଣର ହୀନିମାନ ଜୀବନଟାଏ ଆମକୁ ଭାରି ବିକଳ ଭାବରେ ସନ୍ତାପିତ କରି ରଖିଥାଏ । ସେଇଟି ବି କ’ଣ ଏକ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ଯେ, ବହୁତ ସମୟରେ ବଡ଼ମାନେ ପିଲାମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ବେଶ୍ ଅସହିଷ୍ଣୁ ହୁଅନ୍ତି, — ପିଲାମାନଙ୍କର ଭୁଲଗୁଡ଼ାକୁ ତାଳ କରି ଦେଖାଇବାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି, ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବହୁତ ଈର୍ଷା କରନ୍ତି ! ଅନେକ ସମୟରେ ଯେତେ ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଈର୍ଷାପରାୟଣମାନେ ହିଁ ବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ଶିକ୍ଷକତା କରିବାରେ ଏକ ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ମଧ୍ୟ ଦେଖାନ୍ତି । ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଶବ୍ଦଗମ୍ଭୀର ପରାମର୍ଶତ୍ବ ପ୍ରଦାନ କରି ମେଣ୍ଟାପଲ ପରି ମଣିଷ ହେବାର ଏକ ନିତାନ୍ତ ମିଛ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପ୍ରେରିତ କରି ରଖିଥାଆନ୍ତି । ଏସବୁକୁ କିଛି ବି ଫଳପ୍ରଦ ହେବନାହିଁ ବୋଲି ଖୁବ୍ କାଣିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭାରି ଆନନ୍ଦ ପାଆନ୍ତି । ଆମେ ମୂଳରୁ ହିଁ ଷଷ୍ଠ ହୋଇଯିବା ଯେ, ଆମକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ଦୀର୍ଘକାଳ ଓ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ପିଲାଟିଏ ହୋଇ ହୋଇ ରହିବା ନିମନ୍ତେ ମାଆ ଯେତେ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଯାହାସବୁ କହିଛନ୍ତି, ସେଇଟି

ସହିତ ତଥାକଥିତ ଏହି ପିଲାବୟସର ବିଶେଷ କିଛି ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ । ଆମ ମଣିଷମାନଙ୍କର, ଆମ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ମାନଙ୍କର ଓ ଏପରିକି ଆମ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ପିଲା ହୋଇ ରହିବାଟା ଆଦୌ ଆମର ବୟସ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେନାହିଁ ।

ମାଆଙ୍କ ଭାଷାରେ ତ, କଣେ ମନୁଷ୍ୟ ସତୁରି ବର୍ଷ ବୟସରେ ମଧ୍ୟ ପିଲାଟିଏ ହୋଇ ରହିପାରେ ଏବଂ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ ହେଉଣୁ ବୁଢ଼ା ବି ହୋଇ ଯାଇପାରେ । ଏଇଟା ତ ଆମ ସଂସାର ଭିତରେ ଆମ ଆଗରେ ପ୍ରତିଦିନ ହିଁ ଖୁବ୍ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ଯାଇଥିବ ! ସତୁରି ବରଷର ଏପରି ବହୁତ ଶୁଦ୍ଧକେଶ ମନୁଷ୍ୟ ଥିବେ ଯେଉଁମାନେ କି ନିକର ଭିତରେ ଏବଂ ବାହାରେ ସର୍ବଦା ହିଁ କର୍ମଶୀଳ ଓ ଗ୍ରହଣଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥିବେ । ସେମାନେ କେବେହେଲେ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ସକାଶେ ମଧ୍ୟ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ବନ୍ଧୁନଥିବେ : ଅର୍ଥାତ୍ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଆଦୌ କିଛି କରୁନଥିବେ, ବାଧ୍ୟ ହୋଇ କିଛି କହୁ ମଧ୍ୟ ନଥିବେ । ସେମାନେ ଭିତରେ ଆଉସବୁ କେତେ କ'ଣକୁ ଡୋକି ରଖି ବାହାରେ ମୋଟେ ଅଭିନୟ କରି ସଂପୃକ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତୁଷ୍ଟ କରି ରଖିବାର ମନ୍ଦ ଶ୍ରମଗୁଡ଼ିକୁ କରୁନଥିବେ । ସର୍ବୋପରି, ସେମାନେ ଭାଗ୍ୟବାଦୀ ହୋଇନଥିବେ । ଆପଣାକୁ ନିକର ବନ୍ଧୁଭଳି ଅନୁଭବ କରୁଥିବେ ଓ ତେଣୁ ଅନୁକ୍ଷଣ ସେହି ଭିତରୁ ହିଁ ବଳ ପାଇ ପାରୁଥିବେ । ନିକ ଭିତରେ ତିନି କିମ୍ବା ତେର ପ୍ରକାରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ରହିନଥିବେ ଏବଂ ତେଣୁ ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ଶରୀର ସେମାନଙ୍କର କୁହାଗୁଡ଼ିକୁ ଖୁବ୍ ମାନ୍ୟ କରି, ଆଗକୁ ଆଗକୁ ବିତାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କର ମନ ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ଡେଶାଗୁଡ଼ିକୁ ଯୋଗାଇ ଦେଉଥିବ । ସେମାନଙ୍କର ଭଲ ପାଇବାରେ ମଳିଥୁଳି ନଥିବ ଏବଂ ପସନ୍ଦ ଅପସନ୍ଦରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ବକ୍ରତା ନଥିବ । ସେମାନେ ଆପଣା ପାଖରୁ କୌଣସି ଦୁଃଖରେ ଲୁଚି ଚୋର ହୋଇ ବୁଲୁ ନଥିବେ । ନିକ ଭିତରକୁ ଅନାଇ ସେମାନେ କେଡ଼େ ସହକରେ ଏଡ଼େ ଫର୍ଟା ପୃଥିବୀଟାକୁ ଦେଖୁଥିବେ ଏବଂ ତଥାକଥିତ ବାହାର ପୃଥିବୀଟାକୁ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭାବସଂପୃକ୍ତ ଭାବରେ ଭିତରଟିର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସହକତା ସହିତ ବଞ୍ଚି ପାରୁଥିବେ । କୋଡ଼ିଏ ବରଷର ବୁଢ଼ାଟାଏ କିନ୍ତୁ ଅପର ପକ୍ଷରେ ତା' ଦେହ, ପ୍ରାଣ ତଥା ମନ ତିନୋଟିଯାକ ସ୍ତରରେ ଆପଣାକୁ ସତେଅବା ଘୋଷାରି ନେବାର ଦକ୍ଷତା ଥିବ କରୁଥିବ, ପୂରା ଗୁଣି ବସିଥିବ,— ଆଦୌ କୌଣସି କାରଣ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ମୁହଁ ଫୁଲାଇବା ଓ ଗୋଡ଼ ଲମ୍ବାଇବା ଗୁଡ଼ାକୁ ହିଁ ଜୀବନର ଭୂଷଣ କରି ବୋହୁଥିବ । ସମସ୍ତଙ୍କ ମେଳରେ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ମୋଟେ କେହି ତା'ର ସମାବେଶ ନୁହନ୍ତି କହି ମୁହଁ ଫୁଲାଇ କରି ରହିଥିବ । ତା'ର ଆକାଶ ଗୁଡ଼ାକରେ ସର୍ବଦା ହିଁ ମେଘମାନେ ଘୋରାଇ ରହିଥିବେ ଏବଂ ସୂର୍ଯ୍ୟମାନେ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସିଏ ସେମାନଙ୍କୁ ମୋଟେ ଦେଖି ପାରୁନଥିବ । ପିଲା

ହୋଇ ବଞ୍ଚିବା ଅର୍ଥାତ୍ ଖୁସୀ ହୋଇ, ସ୍ୱତଃକୃତ୍ ହୋଇ ଏବଂ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ଆପଣାକୁ ସଂପୃକ୍ତ କରି ବଞ୍ଚିବା । ଆକିଟି ସହିତ ଆଗାମୀ କାଲିଟିକୁ ସଂପୃକ୍ତ କରି ବଞ୍ଚିବା,— କିଛି ହେବାକୁ ରହିଛି ବୋଲି ସେହି ମୂଳ ପ୍ରତ୍ୟୟଟି ସହିତ ନିଜ ଗବାକ୍ଷଗୁଡ଼ିକୁ ମୁକୁଳା ରଖିଥିବା, ହେବାରେ ହିଁ ଲାଗିଥିବା ।

ତଥାକଥିତ ବୟସ୍କମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ମାଆ ଆଉଠାଏ Adults are encrusted upon ବୋଲି ମନ୍ତବ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ବୟସ୍କମାନଙ୍କର ଜୀବନଟା ଉପରେ ସତେଇ ମାଡ଼ି ଯାଇଥାଏ । ସେମାନେ ଦୁଏତ ଆପେ ସେପରି ହେଉ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁନଥାନ୍ତି, ମାତ୍ର ତଥାପି ସତେଇ ମାଡ଼ି ଯାଇଥାଏ । ପୁନଶ୍ଚ, ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସତେଅବା ଇଚ୍ଛା କରି ଆପଣାକୁ ସତେଇ ମଡ଼ାଇ ରଖିଥାଆନ୍ତି, ସେମାନେ ତ ସେହିପରି ସତେଇମଡ଼ା ହୋଇ ରହିବାକୁ ଜୀବନର ଅସଲ ବାଣିଜ୍ୟ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି । ପୃଥିବୀରେ ଏମିତି ହକାର ହକାର ଦୁଃଖୀ ପିଲା ରହିଥିବେ, ଯେଉଁମାନେ କି କ'ଣ ପାଇଁ ଅଧିକ ଖୋଲା ଏବଂ ଅଧିକ ଗ୍ରହଣଶୀଳ ହୋଇ ରହିବାରୁ ସତକୁ ସତ ଏପରି କ'ଣ ସବୁ ଆନନ୍ଦ ପାଇଥିବାରୁ ଆପଣାକୁ ଧନ୍ୟ ମଣୁଥାଆନ୍ତି କେକାଣି, ସେମାନେ ନିଜ ସମାଜରେ ପିଲାପରି ମୋଟେ ହୋଇ ନରହି ଏଥର ବୟସ୍କର ଆଉଏକ ଭୂମିକାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବା ସକାଶେ ପ୍ରାୟ ଗୋଡ଼େ ଗୋଡ଼େ ଚାରିଦା ପାଇଲେ ମଧ୍ୟ ମଙ୍ଗଳି ନାହିଁ । ସତେଇମଡ଼ା ଓ ସତେଇ ଘୋଡ଼ା ହୋଇ ରହିବାଟା ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ଜୀବନର ଅସଲ କୌଣସି ଧର୍ମାଚାର ପରି ଆଦୌ ମନେ ଦୁଏନାହିଁ । ଏମାନେ ଭାରି ଦୁଃଖ ପାଆନ୍ତି । ଅନେକେ ସେମାନଙ୍କୁ ଘୋର ଅଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ଘୋଷଣା ବି କରନ୍ତି । ଏପରିକି ଆପଣା ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କର ମେଳରେ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁ କେତେକଣ ବେଶୀ ପ୍ରତ୍ୟୁପନ୍ନମତି ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ବେଶମାନଙ୍କୁ ପିଛିପକାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଡେର ଝିଙ୍ଗସ ଶୁଣିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଏମାନେ ଭାରି ଦୁଃଖ ପାଆନ୍ତି, ଆପଣା ପାଖରେ ସତେଅବା ସନ୍ତାନଟିଏ ପରି ବସି ଖୁବ୍ କାନ୍ଦନ୍ତି ଏବଂ ଶେଷରେ ପରାଭବ ସ୍ୱୀକାର କରି ନିଜ ଭିତରେ ଥିବା ନିର୍ଭୟ ମଣିଷଟାକୁ ସତେଇ ତଳେ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖି ଉପରେ ମେଣ୍ଟାଟିଏରେ ପରିଣତ କରିଦିଅନ୍ତି । ଏହାଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତରେ କିଏ ହାରେ ଏବଂ କାହାର କିତାପଟ ଦୁଏ କେକାଣି !

ପିଲାମାନେ ପାଠ ପଢ଼ୁଥିବା ଇଷ୍ଟଲଗୁଡ଼ିକର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଛି । ପାଠ ପଢ଼ାଇବା ତ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ କେଡ଼େ ବଡ଼ କଥା ଏବଂ କେତେ କେତେ ପୁଣ୍ୟର କଥା । କିନ୍ତୁ ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ସମୟରେ ପ୍ରାୟ କାଳକାଳରୁ ବିଚାର କରାହୋଇ ଆସିଥିବା ଚଳଣିଗୁଡ଼ିକର କାରଣରୁ ପିଲାମାନଙ୍କର ତଥାକଥିତ ପାଠଗୁଡ଼ାକର ହିସାବରେ ସିନା ଆଖିଦୃଶିଆ କେତେ କ'ଣ ସଫଳତା ହାସଲ ହୋଇଯାଏ, ତଥାପି

ଭଳି ଭଳି ସତେଇମାନେ ଆସି ଆମଉପରେ ମାଡ଼ିଯାଆନ୍ତି । ଅସଲ ଗ୍ରହଣଶୀଳତାର ଦୁଆରମାନଙ୍କରେ ଅର୍ଗଳି ପଡ଼ିଯାଏ ଏବଂ, ହୁଏତ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟର କଥାଟି ହେଉଛି ଯେ, ଆମେ କ୍ରମେ ଅଧିକ କୃପଣ ଏବଂ ସଞ୍ଜୋଡ଼ମୁକ୍ତ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁ, ନାନା ମିଛ ଆକ୍ରମଣଦେବତା ଦ୍ଵାରା କ୍ଷୁଦ୍ର ଆହୁରି ଅଧିକ କ୍ଷୁଦ୍ର ହୋଇ ରହିବାର ପାଞ୍ଚମାନ କରି ଏହି ପୃଥିବୀନାମକ ସର୍ବବିଧି ମେଳଟି ଲାଗି ଆମକୁ ଯେ ବହୁତ କିଛି ହେବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଦେବାକୁ ହେବ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ମମ ଭାବରେ ସେହି ଅସଲ ଧର୍ମଟିକୁ ପାସୋରି ପକାଇ । ଆମ ଆଧୁନିକ କାଳରେ ଏତେ ଏତେ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଜ୍ଞାନ ବୃଦ୍ଧିଲାଭ କରୁଥିବାରୁ ହୁଏତ ସେହି କାରଣରୁ ଆମ ପୃଥିବୀଟି ଯେତିକି ଉପକୃତ ହୋଇପାରନ୍ତା, ଆଉ ସେପରି ଏତେ ସମ୍ଭବ ହୁଏନାହିଁ । ସତେଇଟା ମାଡ଼ିଯିବା ଫଳରେ adultମାନେ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପୃଥିବୀନିମନ୍ତେ ନାନାବିଧ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଡାକି ହିଁ ଆଣନ୍ତି । ଭିତରେ ସ୍ଵାଭାବିକ ଶିଶୁଟା ବଡ଼ ଉପବାସୀ ହୋଇ ରହିଯାଏ । ଏବର ପୃଥିବୀଟା ଅନେକତଃ ସେହି କାରଣରୁ ଏପରି ଲକ୍ଷ୍ମୀଛଡ଼ା ଅର୍ଥାତ୍ ପରସ୍ପରକାତର ହୋଇ ରହିଛି । ବାହାରେ ଆମ ବକାରମାନେ ଭରି ରହିଛନ୍ତି, ଅଥଚ ଭିତରେ ସେହି ଶିଶୁଟି ସାହସ ହରାଇ ନିଃସ୍ଵ ହୋଇ ବସିଛି । ଭଗବାନ କୁଆଡ଼େ ଯାଇଛନ୍ତି କେକାଣି ? ଏବଂ ସେଇଥିପାଇଁ ସାହିତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ବହୁ ବକ୍ତିମା ତଥା ବହୁ ଭକ୍ତିମାନେ ସତେଇଗୁଡ଼ିକୁ ନାନା ମଞ୍ଜୁଳତା ଦେଇ ତୁଚ୍ଛା ବାହୁନିବାରେ ଲାଗିଛି । ଶାସନମାନେ ବଧିରା ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି, ବିଜ୍ଞାନୀମାନେ କୋଟିକୋଟି ମଣିଷଙ୍କର କୁତ କୁତ ଅଭାବ ଆଡ଼କୁ ଆଖିବୁଜି ଦେଇ ବାବୁଦ ଉପରକୁ ଆହୁରି ଆହୁରି ବାବୁଦର ଉଦ୍‌ଭାବନ ବି କରୁଛନ୍ତି ।

ହଁ, ଏହି adults ଅର୍ଥାତ୍ ବୟସ୍କମାନେ ଭାରି encrusted upon,—ବିଡ଼ରା ପିଲାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ବହୁ ଆକର୍ଷଣ ଦେଖାଇ ଶୀଘ୍ରାତିଶୀଘ୍ର ଅସଲି ନହେଲା ନାହିଁ ପଛକେ; ଅନ୍ତତଃ ନକଲି adults ରୂପେ ସାକପିନ୍ଧି ବାହାରିବାକୁ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦିଆଯାଉଛି । ଆମର ଏତେଏତେ ଆପଣାର ଶିକ୍ଷକକୁଳ ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ଧର୍ମସଙ୍ଗତର କାଳରେ କେତେଦୂର କ'ଣ କରିବେ କେକାଣି ! ସେମାନେ ଆମ ଭିତରର କଡ଼ଟିକୁ ସତକୁ ସତ ସ୍ଵୀକାର କରିବେ ତ ? ଏବଂ, ଯଦି ସ୍ଵୀକାର ନକରିବେ, ତେବେ ଚିହ୍ନିବେ ମଧ୍ୟ କିଭଳି ? ମାତ୍ର, ନିଜ ଭିତରର କଡ଼ଟାକୁ ମଧ୍ୟ ଯଦି ସେମାନେ କାଳଦ୍ଵାରା ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ସତେଇ ମଡ଼ାଇ ରଖିଥିବେ, ତେବେ ଆମର ଯେତେ ଶୁଭକାମନା କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ କିପରି ତାହା କରିପାରିବେ ? ବିଷ୍ଣୁ ଲୋକମାନେ ତ ମୁଗେ ମୁଗେ ଘୋଷଣା କରି ଆସିଛନ୍ତି ଯେ ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟଗୁଡ଼ିକରେ ହିଁ ଗୋଟିଏ ଯୁଗ ଆଭିଗୋଟିଏ ଯୁଗକୁ ତିଆରି କରୁଥାଏ । ଉପସ୍ଥିତ ଯୁଗଟି ଆଏବା

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯୁଗଟିକୁ ତିଆରି କରି ଆଶୁଥାଏ । ମାତ୍ର, ଯଦି ତୁମେ ସତେଇ ମଡ଼ାଇ କେବଳ ତୁମର ଏହି ଯୁଗଟି ସହିତ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଥିବ, ତେବେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯୁଗଟି ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ସ୍ବାଭାବିକ ସହିତ ପ୍ରକଟ ହୋଇ ଆସିବାରେ ତୁମେ କଦାପି ଖୁବ୍‌ବେଶୀ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରିବନାହିଁ । ଦୁ-ଏତ ନାନା ଶାସ୍ତ୍ରର ପ୍ରମାଣ ଦେଇ ଏହି ଯୁଗଟି ହିଁ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯୁଗ ବୋଲି କହିବାରେ ଲାଗିଥିବ ସିନା, ପ୍ରକୃତରେ ପୂରା ହାତଗୋଡ଼ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଥିବ । ଆମ ଭିତରର କତଗୁଡ଼ିକ ପୂରା ମରିଯିବେ ନାହିଁ ସିନା, କିନ୍ତୁ ବଡ଼ ଉପାଡ଼ିତ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବେ । ମଣିଷ ଭିତରେ ଫୁଟିବାର ପୂରା ନିଷ୍କଟିଏ ବହନ କରି ପ୍ରକୃତ ସତ୍ୟାର ବାହାକୁ ପାଇବ ବୋଲି ଅଣ୍ଟାଳି ହେଉଥିବା ଶିଶୁଟି ପାଇଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିଏ ଯେ ଅବଶ୍ୟ ଆସିବ ଏବଂ ସତ୍ୟର ସଂସ୍ଥାପନା କରାଇବ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ଦିଗ୍‌ବଳୟମାନେ ତାକୁ ସେହି ଭରସାଗୁଡ଼ିକୁ ଯୋଗାଇ ବି ଦେଉଥିବେ । ତେଣୁ, ଯେତେ ଯାହା ପ୍ରତିକୂଳତା ବେଢ଼ି ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମ ସହିତ ବାଟ ଚାଲୁଥିବା ଶିକ୍ଷକମାନେ ଯଦି ଆମକୁ ଅନ୍ତତଃ ସେତିକି ବିଶ୍ବାସକୁ ଜୀଆଇ ରଖିବାରେ ନିଷ୍ପପଟ ଭାବରେ ଏକାଧିକ ପ୍ରକାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ, ତେବେ ସେତିକି ମଧ୍ୟ କେତେ ବଡ଼ କଥା ହେବ । ଆମେ ତ ଆମ ଭିତରର ସେହି କତଟି, ସେହି ଶିଶୁଟି ନାମରେ ହଲପ କରି ସର୍ବଦା କହିପାରିବୁ ଯେ ଏହାଦ୍ୱାରା ସେମାନେ, ଆମ ଶିକ୍ଷକମାନେ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ କମ୍ ଉପକୃତ ହେବେ ନାହିଁ । କାରଣ, କିଏ କିପରି ବା ନାହିଁ ବୋଲି କହି ଏହି ସମ୍ଭାବନାଟିକୁ ଟାଳି ଦେଇ ପାରିବ ଯେ, ସତକୁ ସତ ସେତିକି ଆଗ୍ରହ ସହିତ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆମର ଉପସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁଭବ କଲେ ବହୁ ଅବହେଳା ବଶତଃ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପୂରା ମଉଳନ ପଡ଼ିଯାଇ ମୃତପ୍ରାୟ ହୋଇ ରହିଥିବା କତଟି ମଧ୍ୟ ପୁନର୍ବାର କାଗ୍ରତ ହୋଇ ଉଠିବ, ସେମାନଙ୍କର ଶୁଣିପାରିବା ଏବଂ ବୁଝିପାରିବା ଭାଷାରେ କ୍ରମେ କଥା ବି କହିବ ଏବଂ ମଝିରେ ଥିବା ସତେଇଟିକୁ ହଟାଇ ଦେବାରେ ସେପାଖରୁ ସିଏ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବ ବୋଲି କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ । ଗୋଟିଏ କତ ଆଉଗୋଟିଏ କତର ନିଦ ଭଙ୍ଗିଏ, ସମ୍ଭବତଃ ତାହାହିଁ ହେଉଛି ବିଧାତାଙ୍କର ବିଧାନ । ଯାବତୀୟ ଶିକ୍ଷାପ୍ରଦାନରେ ଏକ ଅସଲ ବିଧାନ ।

ଶେଷ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମାଆଙ୍କର ଭକ୍ତ ଭକ୍ତିଟିର ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିବା : ଆମେ ପିଲା ହୋଇ ରହିବା,— ଯଥାସମ୍ଭବ ବହୁତ ବୟଃକ୍ରମ ଯାଏ ଏବଂ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ । ଏକ plastic stuff ହୋଇ ରହିବା,— ଯେପରିକି ସର୍ବଦା ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରକାରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇ ପାରୁଥିବା । କଣେ କଣେ ତ ବହୁ ବିଶେଷ କାରଣରୁ ଭାରି ଅନମନୀୟ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି,— ଏବଂ, ଯେତେ ଯାହା ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ସେହି ମୁତାବକ ନମନୀୟ ବା ଗ୍ରହଣଶୀଳ ହୋଇ ପାରନ୍ତିନାହିଁ ।

ଖୁବ୍ ବୁଝୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆପଣାକୁ ଖୋଲି ଦେଇ ପାରୁନଥାନ୍ତି । ସେଇଟି ହେଉଛି ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଟିଏ ଅତିବିଷମ ଅବସ୍ଥା : ଏଥର ବଦଳିଯିବା ଭଡ଼ିତ, ସ୍ୱଭାବ ଛାଡ଼ିବା ଭଡ଼ିତ ବୋଲି ଖୁବ୍ ବୁଝୁଥିବ ଅଥଚ୍ ତଥାପି କ'ଣସବୁ ହେତୁ ଦୁଆରଟାକୁ ଖୋଲିଦେଇ ପାରୁନଥିବ । ପୃଥିବୀଯାକର ନୀତିବାଦୀମାନେ ବିଚାରା ଅତ୍ୟଧିକ ପରିମାଣରେ ସେହି ଘୋର ଅସହଜ ଅବସ୍ଥାଟି ଭିତରେ ରହି ଛଟପଟ ହେଉଥାନ୍ତି । ସମ୍ମାନ ବାଧା ଦେଉଥାଏ, ପଦ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମର୍ଯ୍ୟାଦାମାନେ ବାଧା ଦେବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି । ଭିତରେ ଅସଲ ବିବେଚନାଟି ମୋତେ ଯେପରି ହେବାଲାଗି ନିତାନ୍ତ ଆପଣାର ଜଣେ ମଣିଷ ପରି ପରାମର୍ଶ ଦେଉଥିବ, ମୁଁ ତାହାକୁ କାମ୍ୟ ବୋଲି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରୁଥିବି ଅଥଚ୍ ନିତାନ୍ତ ଅସହାୟ ଭାବରେ ଯେପରି ଅଛି ଠିକ୍ ସେହିପରି ହୋଇ ରହିଥିବି, ଏହିଭଳି ଏକ ଅବସ୍ଥାଟା ଆମ ଅନେକଙ୍କର ଜୀବନର ବସ୍ତୁତଃ ଯେକୌଣସି ତଥାକଥିତ ଦୁଷ୍ଟଗ୍ରହର ମହାଦଶାଟା ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ବଳି ଯାଇଥାଏ । ଏହି ଏକାବେଳେକେ ଦ୍ୱିବିଭକ୍ତ ହୋଇ ରହିବାଟାକୁ ଚ ଆମ ଜୀବନର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଶୋଚନୀୟ ଦଶା ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ । ନିକଭିତରେ ତେଣେ ଧରାପରା ଲାଗି ରହିଥିବ ଏବଂ ଉପରେ ମୁଁ ମିଛ ହସହସ ମୁଦ୍ରାଟାଏ ଗ୍ରହଣ କରି ସଂସାରଟା ପାଖରେ ନିଜର ଚକଚକ ପରିଚୟମାନ ଦେଉଥିବି ଓ ବୋକା ପୃଥିବୀଟାର ଏତେ ଏତେ ଅମୁକକୁ ମୁଁ ବେଶ୍ ଧୋକାଦେଇ ପାରୁଛି ବୋଲି ଭାବିବାରେ ଲାଗିଥିବା ସମୟରେ ତେଣେ ମୋ' ଜୀବନର ଯାବତୀୟ ଅସଲ କ୍ଷେତ୍ରମାନଙ୍କରେ ପ୍ରକୃତରେ ନିଜକୁ ହିଁ ଧୋକା ଦେଉଥିବି, ଏଇଟା ହେଉଛି ଜୀବନଟାଏ ବଞ୍ଚୁଥିବାର ଏକ ଜଘନ୍ୟ ଅତିନିଷ୍ଠଳତା ।

ମୁଁ ବୟସରେ ପିଲା ହୋଇ ରହିବାକୁ ମୋଟେ ଇଚ୍ଛା କରିବିନାହିଁ : ବୟସଟା ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ଅନେକେ ତଥାପି ନିଜଲାଗି ମଧ୍ୟ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ନିଜେ ହିଁ ଦାୟା ବୋଲି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ନାହିଁ,— ସିଏ ତ ଆହୁରି ପ୍ରକାରେ ବହୁତ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ପୂରା ବୁଡ଼ା ହେବାଯାଏ ସତେଅବା ଗୋଟିଏ ରୋଗପରି କାମୁଡ଼ି ରହିଥାଏ । ସେମାନେ ନିଜପାଖରେ ଏକ ମେରୁଦଣ୍ଡର ସଚ୍ଚେତନତା ସହିତ ସିଧା ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇ ପାରିବାକୁ ଉନ୍ନତ କରୁଥାନ୍ତି ବୋଲି ସର୍ବଦା ଆଉ କାହାରି କାନି ଧରି ସତେଅବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନଟାକୁ ହିଁ ପାର ହୋଇ ଯିବାଲାଗି ଓର ଇଣ୍ଡି ବୁଲୁଥାଆନ୍ତି । ଭାରି ଅପାକଳ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଆମ ଦେଶରେ ବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁଭଳି ତଙ୍ଗରେ ପାଠ ପଢ଼ାଯାଉଛି, ଆମ ପରିବାରମାନଙ୍କରେ ଆମକୁ ଗେହ୍ଲା କରି ରଖିବାର ଦ୍ୱାହି ଦେଇ ଯେପରି ସଦାନିର୍ଭରଶୀଳ କରି ରଖିବାର ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଉଛି, ସେଇଟି ହିଁ ଏକ ବେଶ୍ ବୃହତ୍ କାରଣ ରୂପେ ଆମକୁ ଅପାକଳ କରି ହିଁ ରଖୁଛି ବୋଲି କ୍ରମେ ବହୁ ଶିକ୍ଷାବିତ୍

ମଧ୍ୟ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେଣି । ନାହିଁ, ଆମେ ପିଲାବେଳେ ବୟସରେ କୌଣସି ଦାୟିତ୍ବହୀନତାର ଆନନ୍ଦ ଭିତରେ ଲାଗି ରହିବା ନିମନ୍ତେ ମୋଟେ ଅଭିଳାଷ ରଖିବାନାହିଁ । ଏବେ ତ ଆମ ପୃଥିବୀରେ ବେଶ୍ କେତେ କୋଟି ପିଲା ବି ରହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ପିଲାବେଳେ ବୟସକୁ ଅତିକ୍ରମ ନକରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପରିବାର ନିମନ୍ତେ ଆପେ କେତେକ ପରିମାଣରେ ଦାୟିତ୍ବ ବହନ କରି ଶ୍ରମ ଖଟୁଛନ୍ତି, ସେଥିରୁ ଲବ୍ଧ ଯତ୍ନକ୍ଷିତ ଧନକୁ ଆଣି ବାପମାଆଙ୍କ ହାତରେ ଦେଉଛନ୍ତି । ଆମେ ପିଲାଟିର ମନଟିକୁ ନିଜ ଭିତରେ ଜୀଆଇ ରଖିଥିବା : ପିଲାଟିର ଜିଜ୍ଞାସା, କୌତୁହଳ, ଯେତେ କାଣି ପାରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆହୁରି କାଣିବା ନିମନ୍ତେ ଏକ ସ୍ବାଭାବିକ ଉତ୍ସୁକତା । କପଟରହିତ ହୋଇ ରହିବା, ଅକୃତ୍ରିମ ଭାବରେ ସବୁ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବା; ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାରର ପରିଚୟକୁ ଲୁଚାଇ ରଖି ଆଉଗୋଟିଏ ପରିଚୟରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଧୋକା ନଦେଇ ଆମେ ସତକୁ ସତ ଯାହା, ତାହାରି ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିମ୍ନତାରେ ଆପଣାକୁ ଚିହ୍ନା ଦେବା । ମୁଖା ନପିନ୍ଧିବା, ଅକାରଣ ବହୁଶ୍ରମ ଦ୍ବାରା କରା ଯାଉଥିବା ଆତ୍ମଶ୍ରାନ୍ତା ମାନଙ୍କର ଧନ୍ଦାରେ ମାତି ଧରା ପଡ଼ିବାର ବୋକାମିରୁ ଦୂରରେ ରହିବା,— ଇତ୍ୟାଦି, ଇତ୍ୟାଦି । ତେବେଯାଇ ସିନା ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଆଦୌ କୌଣସି ନା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ, ଆମର ପ୍ରକୃତ ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ଆମପାଖକୁ ମଧ୍ୟ ଆସିପାରୁଥିବେ !

କୌଣସି ବହିରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ପାଠଗୁଡ଼ାକ ଅନୁସାରେ ନୁହେଁ, ଆପଣାର ଅନୁଭବ ଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ହିଁ ନିଜର ଜୀବନଟିକୁ ଗଢ଼ିବା । ଏହି ପାଖ ଏବଂ ଦୂରର ପୃଥିବୀଟିଏ ହିଁ ଆମକୁ ଆମ ନିଜଲାଗି ଅନୁଭବଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ନିକସ୍ବ ଗଠନରୂପ ଦେବା ସକାଶେ ଆମର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ବହିଟିଏ ପରି ଅସଲ ଶିକ୍ଷକର ଏକ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରି ବନ୍ଧୁବତ୍ ବିସ୍ତାରିତ ହୋଇ ରହିଛି । ଆମେ ବନ୍ଧୁଟିଏ ପରି ତାହାକୁ ଚିହ୍ନିବା । ତେବେଯାଇ ସିଏ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ବନ୍ଧୁଟିଏ ପରି ଆମ ନିମନ୍ତେ ଯେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି, ଆମେ ସେଇଟିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭ୍ରମଶୂନ୍ୟ ଭାବରେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା । ପୁନଶ୍ଚ, ତାହା ଏଠାରେ ଆମଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି,—ସେହି ଅନୁଭବଟିକୁ ଆଖିଭିତରେ ଭରି ରଖି ବାଟ ଚାଲିପାରିଲେ ହିଁ ଆମେ ଭୟମୁକ୍ତ ହେବା । କାରଣ, ସବୁ ତ ଗୋଟିଏ ଘରପରି ଲାଗିବ, ଏକ ସ୍ବାଭାବିକ ଅଜ୍ଞାକାରବନ୍ଧତାର ବୋଧ ଆମକୁ ଏଠାରେ ସମଗ୍ର ଚଉପାଶଟି ସହିତ ଗର୍ଥଠାଇ ରଖିଥିବ, ତେବେ ଭୟ ଲାଗିବାର ମୋଟେ କୌଣସି କାରଣ ନଥିବ । ଦାଣ୍ଡକୁ ବାହାରିଲେ ହିଁ, ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଁ ଭିତରେ ସତକୁ ସତ ଯାହା, ବାହାରେ ସେହି ପରିଚୟରେ ସଭିଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଲେ ଆଉ ମୋତେ କାଳେ କିଏ ଗିଳି ପକାଇବ ବୋଲି ମୋତେ କ'ଣ ପାଇଁ ଛାନିଆ ହୋଇ

ରହିବାକୁ ବା ପଡ଼ିବ ! ମୋତେ କିଏ ଅଥବା କେଉଁମାନେ ଗିଳି ପକାଇବେ ବୋଲି ଅସହକ ଭାବନାଟାଏ ମୋତେ ଗିଳି ରହିଥିଲେ ସିନା ମୁଁ ପ୍ରତିକାର ସ୍ୱରୂପ ଆଗ ତାକୁ ଅଥବା ସେମାନଙ୍କୁ ଗିଳି ପକାଇବି ବୋଲି ଭଞ୍ଜେକିତ ଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ଏବଂ ତାହାରିଦ୍ୱାରା ହିଁ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ପୃଥିବୀଟା ଯାକ ନାନା ପ୍ରକାରର କୃର ସର୍ବଦା ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥାଏ ! ତେଣୁ, ମୁଁ କିଲି ହୋଇ ରହିବିନାହିଁ । ଆପେ କୌଣସି କାରଣରୁ ଆପଣାକୁ କିଲି ରଖିବାର ଚକ୍ରାନ୍ତ ଭିତରେ ପଡ଼ିଯାଇ ସିନା ଆମେ ବୟସ୍କଟାଏ ଆମ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି ସତେଇ ମଡ଼ାଇ ରହି ଆମକୁ ଶାସନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବାଟମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇ । ଆମ ସମେତ ସମଗ୍ର ସଂସାରଟାରେ ନିତି ପ୍ରଭାତମାନଙ୍କର ଭଦୟ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ କେବଳ ଅନ୍ଧାରମାନେ ହିଁ ଘୋଟି ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି କହିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ସମ୍ଭବତଃ ଏପରି କହି କିଛି ଆନନ୍ଦ ମଧ୍ୟ ପାଏ । ଆମ ପୃଥିବୀରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ମହାତ୍ମା ପୃଥିବୀଟା ଘୋର ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଗଲାଣି ଏବଂ ରାତିଟା ଆଉ କେବେହେଲେ ପାହିବ ନାହିଁ ବୋଲି କେତେ ଚମକାର ଶବ୍ଦମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟବହାର କରି କହିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଅସଲ ପିଲାଟିକୁ ହତ୍ୟା କରିଥିବାର ଦୁଃଖଦ୍ୱାରା ଭଞ୍ଜେକିତ ହୋଇ ସେପରି କହୁଛନ୍ତି କି ?

ପିଲାମାନଙ୍କ ଠାରେ ଏପରି ବହୁତ କିଛି ରହିଥାଏ, ଯାହାକି ବୟସବୃଦ୍ଧି ସହିତ କ୍ରମଶଃ ଛାଡ଼ି କରି ଚାଲିଯାଏ । ପିଲାଟିଏ ପରିବାରରେ କନୁଗ୍ରହଣ କଲେ ସମସ୍ତେ କେଡ଼େ ଖୁସୀ ହୋଇ ନଯାଆନ୍ତି ! ବଡ଼ମାନେ ପୃଥିବୀର ସବୁ ସମାଜରେ କେତେ ଖୁସୀ ହୋଇ ପିଲାଙ୍କର ଗୁଣକାର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରି କେତେ ନା କେତେ ଗୀତ ଲେଖିଥାଆନ୍ତି ଓ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସେହି ପିଲାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଶୁଣି କେଡ଼େ ପୁଲକିତ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି । ପିଲାମାନେ ହସିଲେ ଦୁନିଆଟାଯାକ ହସିଉଠେ ବୋଲି ଆମ ଓଡ଼ିଆରେ କେତେ ସୁନ୍ଦର ଗୀତଟିଏ ମଧ୍ୟ ରହିଛି, ଯାହାକୁ କି ଆମ ପିଲାଏ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଗାନ କଲେ ଆମେ ବହୁତ ଖୁସୀ ହୋଇଯାଉଛୁ । ସେହି କେତେ ଦଣ୍ଡ ସମୟ ଆମେ ସତେଅବା ନିକର ସେହି ପିଲାଦିନଟା ଭିତରକୁ ଫେରିଯାଉଛୁ । ଆହା, ସେହି ପିଲାଦିନଟା ପୁନର୍ବାର ଫେରିଆସନ୍ତା ଯଦି ବୋଲି ହୁଏତ ବେଳେବେଳେ ବହୁତ ଉଷତ ମନରେ ମନାସ ମଧ୍ୟ କରି ପକାଉଛୁ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଭଲ କରି ଜାଣୁଛୁ ଯେ ଆଜିର ପିଲାମାନେ କାଲିକୁ ବଡ଼ ନହେଉଥିଲେ ଏବଂ ସଂସାରଟାଏ ଖଞ୍ଜି ଦେଉନଥିଲେ ବିଚରା ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ କିପରି ପିଲା ହୋଇ ଖୁସୀ ହୋଇ ଏବଂ ଖୁସୀ ଦେଇ ଏହି ପୃଥିବୀଟିକୁ ଏଡ଼େ ସରସ ଭାବରେ ଏଠି ଗଢ଼ିପାରନ୍ତେ ! ମାଲି ବ୍ୟତୀତ କଡ଼ମାନେ କିପରି ବା ଫୁଲହୋଇ ଫୁଟିପାରନ୍ତେ ! ତେଣୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ହୋଇଛି ଯେ ପିଲାକାଳ ପରେ ଆମ ସବୁ

ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଜୀବନରେ ବଡ଼ ହେବାର ପର୍ଯ୍ୟାୟଟିଏ ଆସି ପହଞ୍ଚି ମଧ୍ୟ ଯାଉଛି । ବଡ଼ମାନେ ନିକର ପିଲାଦିନେ ଯେପରି ନିଷ୍ପପଟ ଏବଂ ଅକୃତ୍ରିମ ହାଲୁକା ହୋଇ ରହି ପାରୁଥିଲେ, ବଡ଼ ହୋଇ ସେପରି ହୋଇ ତଥାପି ରହୁନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ଓ କେଜାଣି ? ସଂସାରର ଯାବତୀୟ ଦାୟିତ୍ୱ ତୁଲାଉବା ସହିତ ସେମାନେ କ'ଣ ସତେଅବା କୌଣସି ସହଜାତ ନିୟମ ହେତୁ ପିଲାଦିନଟିକୁ ପଛରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଚାଲି ଆସିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି ? ପୃଥିବୀଯାକ ପ୍ରକାର ପ୍ରକାରର ସମାଜ, କିନ୍ତୁ ସବୁ ପ୍ରକାରର ସମାଜରେ ପିଲାମାନେ ନିର୍ମଳ, ପିଲାମାନେ ସହଜ ଏବଂ ସରଳ; କୌଣସି ଛନ୍ଦ ଭିତରେ ନାହାନ୍ତି, କେତେ ନା କେତେ ସହଜରେ ହସିଦେଇ ପାରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଉଶ୍ୱାସ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ବଡ଼ମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଉଶ୍ୱାସ ଦେଇ ପାରୁଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ବଡ଼ ହୋଇ ସେମାନେ କ'ଣ ପାଇଁ ଅର୍ଥାତ୍ କେଉଁ ଅବ୍ୟାପାରଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ବଙ୍କା ହେଉଛନ୍ତି, ଅଭିନୟ ବି କରୁଛନ୍ତି, ନାହିଁନଥିବା ବହୁ କୁଣ୍ଡା ଦ୍ୱାରା ଆପଣାକୁ ଅସହଜ କରି ପକାଉଛନ୍ତି । ଏସବୁ ଦେଖିଲେ ହଠାତ୍ ଏପରି ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଟିଏ ହୁଏତ ଅନେକଙ୍କ ଭିତରେ ହେଉଛି ଯେ ଦୋଷମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଆମର ଏହି ତଥାକଥିତ ସମାଜଟା ମଧ୍ୟରେ । ଏଠି ଆମରି କେଡ଼େ କେଡ଼େ ସତଖୁସୀରେ ଭର୍ତ୍ତି ପିଲାମନଟା, ପିଲାଋ ସାବଲୀଳ ସହଜାତ ଗୁଣମାନେ ସମାଜର ଟଙ୍କଗୁଡ଼ାକ ଦ୍ୱାରା ପେଷିହୋଇ ବିଲୁପ୍ତ ହିଁ ହୋଇଯାଉଛି ବୋଲି ସେମାନେ ଏହି ପୃଥିବୀଟା ଉପରେ ରାଗ କରି ସମ୍ଭବତଃ ଅନ୍ତତଃ କିଛି ସମୟ ନିମନ୍ତେ ଆପଣାକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ପ୍ରଦାନ କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କଷଣମାନେ ତଥାପି ରହିଛନ୍ତି ।

ମାଆ କହିଛନ୍ତି ଆମେ ଏପରି ଜୀବନଟିଏ ବଞ୍ଚିବା, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ଆମର ଭିତରେ ରହିଥିବା ପିଲାଟି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଜୀବନରେ ଆମେ କ୍ରମେ ବୟସରେ ବଢ଼ୁଥିବା ଓ ସମାଜରେ ପରସ୍ପର ମେଳରେ ବଞ୍ଚୁଥିବାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆଠପହର ଗୁଡ଼ିକରେ ମଧ୍ୟ ବଞ୍ଚି ରହି ପାରିବ । ଆମର ଶିକ୍ଷା ଏପରି ହେବ, ଯାହା ଆମଭିତରେ ସର୍ବବିଧି ସେହି ସିଧା ତଥା ସହଜଗୁଡ଼ିକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିପାରିବ । ଆମର ପରିବାର ମଧ୍ୟ ଆମ ଭିତରେ ମୂଳରୁ ହିଁ ରହିଥିବା ସେହି ପିଲା ଏବଂ ସେହି ଖୁସୀଟିକୁ ସର୍ବଦା ହିଁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେବ, ଅର୍ଥାତ୍ ବୁଝିବ ଏବଂ ଉତ୍ସାହିତ କରୁଥିବ । ଆମର ଶିକ୍ଷକ ତଥା ପରିବାରର ସ୍ୱଳ୍ପନମାନେ ଆମକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ସହାନୁଭୂତି ସହିତ ବୁଝିବା ନିମନ୍ତେ ରାଜୀ ରହିବେ,—ଆମକୁ ଶୀଘ୍ରାତିଶୀଘ୍ର ସେହିମାନଙ୍କର କଳ୍ପିତ ଛାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ମାଡ଼ି ମକଡ଼ି ନେଇ ପୂରାଇ ଦେବାର କୌଣସି କଠୋରତା ଦେଖାଇବେ ନାହିଁ । ଏବଂ, ସର୍ବୋପରି, ସେମାନେ ଆମର ଗଭୀରତମ ଜୀବନକେନ୍ଦ୍ରଟିର ସ୍ଥାନରେ ଏପରି ଏକ ଦୃଢ଼ ଶ୍ରଦ୍ଧା, ଜୀବନପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧାର ଅନୁକୂଳତା ଗୁଡ଼ିକୁ ଜୀଆଇ ରଖିବେ, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ଆମେ ତଦନୁରୂପ ତିଆରି ହେବାଲାଗି ଆବଶ୍ୟକ ବିଶ୍ୱାସ ଗୁଡ଼ିକୁ ଲାଭ କରିପାରିବୁ । ଏହି ପୃଥିବୀରେ କପଟ ଥିବ, କୃତ୍ରିମତାମାନେ ଖୁବ୍ ରହିଥିବେ;—ଏପରିକି ଅଧିକ

ମନୁଷ୍ୟ ସେହିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ରହି ଏଠାରେ ଯାବତୀୟ ସକଳ ସତ୍ୟକୁ ଉତ୍ସୁର କରି ପକାଉଛନ୍ତି ବୋଲି ପ୍ରମାଣମାନେ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ମିଳି ଯାଉଥିବେ ଏବଂ ତେଣୁ ମୁଁ ବା ଆମେ ମଧ୍ୟ ସେସବୁ ବଦଳିବା ଯାଏ ଅପେକ୍ଷାକରିବା, ନଚେତ୍ ବୋକା ବନିଯିବା ଏବଂ ହାରିଯିବା,— ଏହିପରି ଏକ ଭାବନା ଯେପରି ଆମକୁ ଅଧିକୃତ କରି ନନିଏ ଏବଂ ତେଣୁ ଅନ୍ୟ ଏତେମାନଙ୍କ ପରି ଫକ୍ ଫକ୍ ହୋଇ ପଲଟି ଅଥବା ସୁଅଟି ଭିତରକୁ ଆମେ ତେଇଁ ନପଡ଼ୁ, ସବାଆଗ ଆମେ ସେଇଥି ସକାଶେ ହିଁ ଆପଣାକୁ ବୀର ଯୋଦ୍ଧାରୂପେ ଚିଆରି କରିବା । ଏବଂ, ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷା ଆମକୁ ସେଥିଲାଗି ଉତ୍ସାହ ଦେଇ ପାରୁଥିବ ଏବଂ ଆମକୁ ଆମ ଜୀବନର ତଥା ଏହି ପୃଥିବୀର ଇଣ୍ଡିତ ଶିଖରଗୁଡ଼ିକ ଆଡ଼କୁ ଗୋଡ଼ କଡ଼ାଇ ନେଇଯିବ, ତାହାହିଁ ଅସଲ ଶିକ୍ଷା,— ହଁ, ତାହା ହେଉଛି ଅସଲ ଅଧ୍ୟାତ୍ମର ଶିକ୍ଷା ।

ତେଣୁ, ପିଲା ହୋଇ ରହିବାର ପଥଟିକୁ ଆମେ ନିକେ ବାଛିବା : ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ଏବଂ ଆମ ମେଳଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ । ଉଚିତ ଆନ୍ତଃହା ଅର୍ଥାତ୍ ଶୁଦ୍ଧାର ନେତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ପୃଥିବୀକୁ ବାହାରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମକୁ ସେହି ଉଚିତ ମେଳଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ନିଷ୍ପନ୍ନ ମିଳିଯିବେ । ମେଳମାନେ ଆମକୁ ଦୃଢ଼ତର ସାହସ ଆଣିଦେବେ, ଆମ ବିଶ୍ୱାସଗୁଡ଼ିକୁ ବଢ଼ାଇବେ । ମେଳଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ମତ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କର ଖୁସୀ ନେଇ ଏକତ୍ର ହୋଇ ପାରିବା ସହିତ ଆମେ ପରସ୍ପରକୁ ବି କେତେ ନା କେତେ ଅଭୟ ଆଣି ଦେଇପାରିବା । ପରସ୍ପରର ମହକକୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ଏହି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ମହକାଇ ପାରିବା । ସେହି ମହକମାନେ କ୍ରମେ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ହୋଇ ଏକ ଅନ୍ୟ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟତାକୁ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିବେ । ସେହି କାରଣରୁ ତ ସେଥିପାଇଁ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ସକଳ ଶିକ୍ଷାକୁ ପୃଥିବୀ ତମାମ ସମସ୍ତେ ନୂଆ ଶିକ୍ଷା ବୋଲି କହିଲେଣି । ଏକ ଚିରନ୍ତନ ଶିଶୁମନର ଖୁସୀ ଏବଂ ସେଥିରୁ ସମ୍ଭବ ସର୍ବବିଧି ସମ୍ଭାବନାକୁ ଦ୍ରାଣ କରି ଏତେ ଭଲି ପ୍ରୟୋଗ ପୃଥିବୀରେ ଚାଲିଛି : ସେଇଥିରୁ ହିଁ ନୂଆ ସଂକଳ୍ପ ସହିତ ବିଦ୍ୟାଳୟମାନେ ସାକାର ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ଓ ପରିବାରଗୁଡ଼ିକ ସେହି ପୁରୁଣାଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ ପଡ଼ିରହିବା ନିମନ୍ତେ ମୋଟେ ଆଗ୍ରହ ବି କରୁନାହାନ୍ତି । ଉପରୁ କେତେଭଳି ଜବରଦସ୍ତି ହେଉଛି ସିନା, ମାତ୍ର ସେଥିରୁ ବିଶେଷ ଫଳ ଫଳୁନାହିଁ । ସତେଅବା କୌଣସି ବୃହତ୍ତର ଏବଂ ତେଣୁ କୌଣସି ମହତ୍ତର ଲାଗି ପ୍ରୟାସ ଚାଲିଛି । ଏହି ତଳୁ ହିଁ ଚାଲିଛି, ଆମ ନିତିଦିନର ସାଧାରଣ ଲୋଡ଼ିବାଗୁଡ଼ିକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ଏକ କାମ୍ୟତର ଆଉଜିଛିକୁ ଏହି ପାଖଟାକୁ ଅବତରଣ କରାଇ ଆଣିବାର ପ୍ରୟୋଗ ହିଁ ଚାଲିଛି । ଏବଂ, ସେଥିପାଇଁ ବୀରଯୋଦ୍ଧାମାନେ ପ୍ରାର୍ଥନା ହିଁ କରୁଛନ୍ତି ।

